

Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulmaq barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası 1 dekabr 1978-ci il tarixli Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Heydər ƏLİYEV

Bakı şəhəri, 22 aprel 1997-ci il

№ 276-IQ

«Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu»nda dərc edilmişdir (30 noyabr 1997-ci il, № 5, maddə 376).

DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASI, SERTİFİKATLANDIRILMASI VƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏLƏRİ HAQQINDA 1978-Cİ İL BEYNƏLXALQ KONVENSIYASI

BU KONVENSIYANIN TƏRƏFLƏRİ,

Dənizdə insan həyatının mühafizəsini və əmlakın saxlanılmasını, habelə dəniz mühitinin qorunmasını, ümumi razılıq əsasında dənizçilərin hazırlanması, sertifikatlandırılması və növbə çəkmələrinin beynəlxalq normalarını təyin etməklə artırmağa köməkliyin göstərilməsini ARZULAYARAQ,

Bu məqsədə çatmağın ən yaxşı üsulunu Dənizçilərin hazırlanması, sertifikatlandırılması və növbə çəkmələri haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın bağlanmasını HESAB EDƏRƏK, Aşağıdakılar barədə RAZILIĞA GƏLDİLƏR:

MADDƏ I

Konvensiya üzrə ümumi öhdəliklər

(1) Tərəflər Konvensiyanın və onun ayrılmaz hissəsi olan Əlavənin müddəalarını icra etməyi öhdələrinə götürürlər. Konvensiyaya edilən hər hansı bir istinad eyni zamanda Əlavəyə də edilən istinadı bildirir.

(2) Tərəflər, dənizdə insan həyatının mühafizəsini və əmlakın saxlanılmasını, habelə dəniz mühitinin qorunması baxımından, gəmilərdə dənizçilərin lazımi ixtisasa malik olmaları və xidməti vəzifələrinin icrası üçün yararlı olmalarını təmin etmək məqsədi ilə Konvensiyanın

müddəalarının tam icrası üçün tələb oluna biləcək bütün qanun, dekret, əmr və qaydaları dərc etdirməyi və bütün digər tədbirləri görməyi öhdələrinə götürürlər.

MADDƏ II

Anlayışlar

Konvensiyada, əgər xüsusi olaraq başqası nəzərdə tutulmayıbsa:

- (a) "Tərəf" dövləti bildirir, hansı üçün ki Konvensiya qüvvəyə minmişdir;
- (b) "Administrasiya" Tərəfin hökumətini bildirir, hansının ki bayrağı altında gəminin üzmək hüququ vardır;
- (c) "Sertifikat" həqiqi sənədi bildirir, Administrasiya və ya onun səlahiyyət verdiyi, yaxud Administrasiya tərəfindən tanınmış - necə adlandırılmasından asılı olmayaraq, sahibinə bu sənəddə göstərilən və ya milli qaydalarla icazənin verildiyi vəzifəni tutmağa hüquq verir;
- (d) "Sertifikatın sahibi" qanuni əsaslarla sertifikata sahib olan şəxsi bildirir;
- (e) "Təşkilat" Beynəlxalq Dəniz Təşkilatını (IMO) bildirir;
- (f) "Baş katib" Təşkilatın Baş katibini bildirir;
- (g) "Dəniz gəmisi" yalnız daxili sular, mühafizə edilən və ya bilavasitə onlara yaxın olan su hüdudlarında, yaxud liman qaydalarının qüvvədə olduğu rayonlarda üzən gəmilərdən fərqli olan gəmini bildirir;
- (h) "Balıqovlayan gəmi" balıq, balina, suiti, morc və dənizin başqa canlı ehtiyatlarını ovlamaqla məşğul olan gəmini bildirir;
- (i) "Radiator rabitə reqlamenti" radio rabitəsinin reqlamentini bildirir, hansı ki axırıncı qüvvəyə minən Elektrik rabitəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın əlavəsidir və ya onun əlavəsi kimi baxılır.

MADDƏ III

Tətbiq dairəsi

Konvensiya Tərəflərin bayrağı altında üzmək hüququ olan dəniz gəmilərində işləyən dənizçilərə tətbiq olunur, aşağıdakı dənizçilər istisna edilir:

- (a) hərbi gəmilərdə, yardımçı hərbi gəmilərdə və ya dövlət mülkiyyətində olan və ya dövlət tərəfindən istismar olunan və yalnız qeyri-kommersiya hökumət xidməti üçün istifadə edilən gəmilərdə xidmət edənlər. Lakin hər bir Tərəf, ona məxsus olan və ya onun tərəfindən istismar edilən belə gəmilərin istismarına və ya istismar imkanlarına zərər vurmeyən müvafiq tədbirlər qəbul etmək yolu ilə belə gəmilərdə işləyən şəxslərin Konvensiyanın tələblərinə, bu nə qədər məqsədəuyğun və təcrübədə mümkündürsə, cavab vermələrini təmin etməlidir;
- (b) balıqçı gəmilərində işləyənlər;
- (c) kommersiya ilə məşğul olmayan gəzinti yaxtalarında işləyənlər və ya
- (d) primitiv konstruksiyalı taxta gəmilərdə işləyənlər.

MADDƏ IV

Məlumatın təqdim olunması

- (1) Tərəflər mümkün qədər qısa zamanda Baş katibə təqdim edirlər:

- (a) Konvensiyanın əhatə etdiyi məsələlər üzrə dərc edilmiş qanun, dekret, əmr, qayda və digər sənədlərin mətnini;
  - (b) Konvensiyaya müvafiq olaraq sertifikatların verilməsi üçün proqram və tədris müddətinə münasibətdə, harda mümkündürsə, tam məlumatları, habelə Milli imtahan və başqa tələbləri;
  - (c) Konvensiyaya müvafiq olaraq verilən sertifikatların kifayət sayda nümunələrini.
- (2) Baş katib (1) (a) yarım bəndinə müvafiq olaraq alınan istənilən təqdimat barədə bütün Tərəflərə məlumat verir və xüsusilə IX və X maddələrin məqsədləri üçün ona (1) (b) və (c) yarım bəndlərinə müvafiq olaraq təqdim edilmiş istənilən məlumatı Tərəflərin xahişinə görə onlara göndərir.

MADDƏ V

Başqa müqavilələr və təfsirlər

- (1) Dənizçilərin hazırlanması, sertifikatlandırılması və növbə çəkmələri normalarına dair Tərəflər arasında hazırda qüvvədə olan bütün əvvəlki müqavilələr, konvensiyalar və sazişlər aşağıdakılara münasibətdə tam qüvvələrini etibarda olduqları müddət ərzində saxlayır:
- (a) bu Konvensiyanın tələb olunmadığı dənizçilərə;
  - (b) Konvensiyanın tətbiq olunduğu dənizçilərə, lakin o məsələlərdə ki Konvensiyada xüsusi olaraq onlar nəzərə alınmamışdır.
- (2) Lakin o müqavilə, Konvensiya və saziş ki bu Konvensiyanın müddəalarına ziddir, Tərəflər onlar üzrə öhdəlikləri arasında ziddiyyətləri ləğv etmək məqsədi ilə belə müqavilə, Konvensiya və sazişlər üzrə öz öhdəliklərinə yenidən baxırlar.
- (3) Konvensiyada xüsusi olaraq nəzərdə tutulmamış bütün məsələlər Tərəflərin qanunvericiliklərinin mövzusu olaraq qalır.
- (4) Heç nə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyasının (XXV) 2750 C Qətnaməsinə müvafiq olaraq çağırılmış BMT-nin dəniz hüququ üzrə Konfransın dəniz hüquqlarının kodlaşdırılması və inkişafı, habelə dəniz hüququ və sahilboyu dövlətlərin təbiətinə və yurisdiksiyası həddlərinə və dövlət bayrağı məsələləri üzrə hər hansı bir dövlətin indiki və ya gələcək iddialarını və hüquqi mövqelərini əvvəlcədən Konvensiyada müəyyənləşdirmir.

MADDƏ VI

Sertifikatlar

- (1) Kapitan, komandir və ya sırası heyət üzvlərinin sertifikatları o namizədlərə verilir ki, onlar Konvensiyanın Əlavəsinin müvafiq müddəalarına uyğun olaraq işə, yaşa, sağlamlıqlarının vəziyyətinə, hazırlıqlarına, ixtisaslarına və imtahanlara münasibətdə olan tələblərə Administrasiyanı təmin edəcək qədər cavab verirlər.
- (2) Bu Maddəyə müvafiq olaraq kapitanlara və komandir heyət üzvlərinə verilən sertifikatlar, onları verən Administrasiya tərəfindən Əlavənin 1/2 qaydası ilə müəyyənləşdirilmiş formada təsdiqlənir. Əgər təsdiq ingilis dilində tərtib edilməyibsə, təsdiq də bu dildə tərcümə olmalıdır.

MADDƏ VII

Keçid dövrünün müddələri

(1) O vəzifə ki onu tutmaq üçün Konvensiya ilə sertifikat tələb olunur, Tərəflər üçün Konvensiya qüvvəyə minənə qədər, Tərəflərin qanunu və ya Radiorabitə rəqlamentinə müvafiq olaraq verilmiş peşəkar və ya praktik standart sertifikatlar Tərəflər üçün Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra da etibarlı sayılır.

(2) Tərəf üçün Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra 5 ildən çox olmayan müddət ərzində Tərəfin Administrasiyası artıq müəyyənləşmiş təcrübəyə müvafiq olaraq peşəkar standart sertifikatların verilməsini davam etdirə bilər. Bu sertifikatlar Konvensiyanın məqsədləri üçün etibarlı sayılır. Keçid dövrü ərzində belə sertifikatlar yalnız o dənizçilərə verilir ki, onlar gəmilərdə müəyyən ixtisas üzrə öz işlərinə başlamışlar, həmin ixtisasa aid olan belə sertifikatlar mövcud Konvensiya bu Tərəf üçün qüvvəyə minənə qədər verilmişdir.

(3) Tərəf bu Konvensiya onun üçün qüvvəyə mindikdən sonra iki il müddətində bu Konvensiya üzrə müvafiq sertifikata və ya belə Tərəf üçün Konvensiya qüvvəyə minənə kimi milli qanunlara uyğun olaraq verilmiş peşəkar standart sertifikata malik olmayan dənizçilərə praktik sertifikatını verə bilər, o dənizçilərə ki:

- (a) bu Tərəf üçün Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən əvvəlki 7 il hədudlarında üç ildən az olmayaraq praktik sertifikatı almaq istədiyi vəzifədə dənizdə işləmişlər;
- (b) kafi işlədiklərinin sübutunu təqdim edirlər;
- (c) ərizə verdikləri anda onların yaşı nəzərə alınmaqla, o cümlədən, görmə və eşitmə də daxil olmaqla, sağlamlıqlarının vəziyyətinə münasibətdə Administrasiyanın tələblərinə cavab verirlər.

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün bu bəndin əsasında verilmiş praktika sertifikatı Konvensiyanın müddəaları əsasında verilmiş sertifikatın ekvivalenti kimi qəbul edilir.

MADDƏ VIII

Güzəştli icazə

(1) İstisnalı lazımi hallarda Administrasiya, əgər onun fikrincə bu, insanlar, əmlak və ya ətraf mühit üçün təhlükə yaratmırsa, müəyyən dənizçilərə müəyyən gəmidə, altı aydan artıq olmayan müəyyən vaxt ərzində müvafiq sertifikata malik olmadığı vəzifədə işləməsi üçün güzəştli icazə verə bilər, bu şərtlə ki, vakansiyanın olduğu vəzifəni tutmaq üçün güzəştli icazənin verildiyi şəxs təhlükəsizliyi təmin etməyə münasibətdə Administrasiyanın tələblərinə cavab verən ixtisasa malik olsun. Belə icazə radiomütəxəssis və ya radiotelefonçu vəzifəsini tutmaq üçün yalnız Radiorabitə rəqlamentinin müvafiq müddəaları ilə nəzərdə tutulmuş şərtlərlə verilir. Lakin kapitana və ya baş mexanikə güzəştli icazə yalnız fors-macor şəraitində və ancaq qısa zaman ərzində verilir.

(2) Hər hansı bir vəzifəni tutmaq üçün istənilən güzəştli icazə yalnız o şəxsə verilir ki, o, bir pillə aşağıda olan vəzifəni tutmaq üçün qanuni əsasda verilmiş sertifikatın sahibi olsun. Əgər Konvensiya ilə bir pillə aşağıda olan vəzifəni tutmaq üçün sertifikat tələb olunmursa, güzəştli icazə Administrasiyanın fikrincə ixtisas və təcrübəsinə görə belə vəzifəni tutmaq üçün tələblərə aşkar surətdə uyğun gələn şəxsə verilə bilər. Bununla belə, əgər həmin şəxs müvafiq sertifikata malik deyilsə, o, belə güzəştli icazənin verilməsi ilə təhlükəsizliyin səviyyəsinin azaltmayacağına təsdiqi üçün Administrasiya tərəfindən qəbul edilmiş yoxlamadan keçməlidir. Bundan başqa, Administrasiya mümkün olan qədər tez adı çəkilən vəzifənin lazımi sertifikat sahibi tərəfindən tutulmasını təmin edir.

(3) Tərəflər hər ilin yanvar ayının birindən sonra mümkün qədər tez Baş katibə dəniz gəmilərində işləmək üçün il ərzində hər bir vəzifəyə münasibətdə verilmiş güzəştli icazələrin ümumi sayı və ümumi tutumu 1600 registr ton olan belə gəmilərin sayı barədə, ayrıca da

ümumi tutumu 1600 registr tondan artıq olan gəmilər üçün məlumatların olduğu məruzəni göndərirlər.

MADDƏ IX

Ekvivalentlər

(1) Konvensiya Administrasiyaya gəmidə iş stajını və xüsusi olaraq texniki tərəqqini nəzərdə tutan gəmi xidmətinin təşkilini, ayrı-ayrı gəmi tiplərini və yükdaşıma növlərini də əhatə edən mövcud nəzəri və praktiki hazırlıq metodlarını qorumağa və ya başqa metodlar qəbul etməyi qadağan etmir, bu şərtlə ki, gəmidə iş təcrübəsi, gəminin naviqasiya və texniki idarəetməsində və yüklə davranmaqda bilik və ixtisasların səviyyəsi dənizdə təhlükəsizliyin səviyyəsini təmin edir və çirkləndirmənin qarşısını almaqda ən azı Gəmiçiliyin tələblərinə ekvivalent olmaqla səmərə verir.

(2) Belə metodlar haqqında məlumatlar mümkün qədər qısa zaman ərzində onları bütün Tərəflərə göndərən Baş katibə təqdim edilir.

MADDƏ X

Nəzarət

(1) Gəmilər, maddə III ilə istisna edilmiş gəmilərdən başqa, Tərəflərin limanlarında olduğu zaman bu Tərəfin səlahiyyət verdiyi vəzifəli şəxslər tərəfindən bu gəmilərdə işləyən, Konvensiya üzrə sertifikatlara sahib olmalı olan bütün dənizçilərin belə sertifikatlara və ya müvafiq güzəştli icazələrə malik olduqlarını yoxlamaq məqsədi ilə apardıqları nəzarətə tabe olur. Bu sertifikatlar, əgər onların qeyri-qanuni yolla alınmasına və ya sertifikat sahibinin sertifikatın əvvəlcədən verildiyi şəxs olmadığına güman etməyə gerçək əsaslar yoxdursa, tanınmalıdır.

(2) (1)-ci bəndə və ya qayda I/4 - "Nəzarət qaydası"nda göstərilən üsula müvafiq olaraq çatışmazlıqların aşkar edildiyi hallarda, nəzarəti həyata keçirən vəzifəli şəxs dərhal gəmi kapitanını və konsulu, əgər konsul yoxdursa, yaxında olan diplomatik nümayəndəni, yaxud gəminin bayrağı altında üzduyü dövlətin liman hakimiyyətini müvafiq tədbirlər görmək üçün yazılı surətdə xəbərdar edir. Belə xəbərdarlıqda aşkar edilmiş çatışmazlıqlar haqqında ətraflı məlumat və bu çatışmazlıqların insanlar, əmlak və ya ətraf mühit üçün təhlükə yaratdığını hesab etməyə Tərəfə imkan yaradan əsaslar olmalıdır.

(3) Əgər (1)-ci bəndə müvafiq surətdə nəzarətin həyata keçirildiyi zaman qayda I/4-ün (3)-cü bəndində adıçəkilən çatışmazlıqlar kənar edilməyibse və gəminin ölçüsünü, tipini, səfərinin davamiyyətini və xarakterini nəzərə alaraq, bununla insanlar, əmlak və ya ətraf mühit üçün təhlükənin yarandığı müəyyən edilibse, nəzarəti həyata keçirən Tərəf, belə təhlükənin kənarlaşdırıldığını hesab etməyə imkan verəcək qədər bu tələblər yerinə yetirilənədək, gəminin dənizə çıxması üçün tədbirlər görür. Görülən tədbirlərə dair faktlar haqqında Baş katibə dərhal məlumat verilir.

(4) Bu maddəyə müvafiq surətdə nəzarətin həyata keçirildiyi zaman gəminin əsaslandırılmamış saxlanılmasına və limandan çıxmasını təxirə salmağa yol verməmək üçün bütün lazımi tədbirləri görür. Əgər gəmi əsaslandırılmadan saxlanıbsa və ya limandan çıxışı təxirə salınıbsa, bununla bağlı ona dəyən zərərin və ya ziyanın əvəzinin ödənilməsinə hüququ vardır.

(5) Bu maddə tətbiq olunur, çünki onun tətbiqi Tərəf olmayan dövlətin bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərə Tərəfin bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərdən fərqli olaraq daha əlverişli şərait yaradılmaması üçün lazım ola bilər.

MADDƏ XI

Texniki əməkdaşlığa köməklik

(1) Konvensiyanın Tərəfləri Təşkilatın məsləhəti və onun köməliyi ilə aşağıdakılara münasibətdə texniki yardımın göstərilməsi xahişi ilə müraciət edən Tərəfləri, milli, subregional və regional əsasa üstünlük verməklə Konvensiyanın məqsəd və vəzifələrinin həyata keçirilməsinə bundan sonra da yardımın göstərilməsi üçün, inkişaf etməkdə olan dövlətlərin bu cəhətdən konkret ehtiyaclarını nəzərə alaraq dəstəkləyirlər:

- (a) inzibati (administrasiya - icra orqanı) və texniki heyətin hazırlanması;
- (b) dənizçilərin hazırlanması üçün tədris ocaqlarının təsis edilməsi;
- (c) tədris ocaqlarının avadanlıq və tədris vəsaitləri ilə təchiz edilməsi;
- (d) dəniz gəmilərində təcrübənin keçilməsi də daxil olmaqla müvafiq hazırlıq proqramlarının hazırlanması;
- (e) dənizçilərin ixtisaslarının artırılması üzrə başqa tədbirlərin görülməsi;

(2) Təşkilat öz tərəfindən müvafiq surətdə yuxarıda şərh olunan istiqamətlərdə məsləhətlər üzrə və ya başqa beynəlxalq təşkilatlarla, xüsusən də Beynəlxalq Əmək Təşkilatı ilə yuxarıda şərh olunan istiqamətlərdə əməkdaşlığa səy göstərməyə davam edəcəkdir.

MADDƏ XII

Düzəlişlər

(1) Konvensiyaya düzəlişlər aşağıda göstərilən prosedurlardan hər biri ilə aparıla bilər:

- (a) düzəlişlər Təşkilat tərəfindən baxıldıqdan sonra:
  - (i) Tərəfin təklif etdiyi istənilən düzəliş Baş katibə təqdim edilir, Baş katib düzəlişə baxılmazdan ən azı altı ay əvvəl, onu Təşkilatın bütün üzvlərinə, bütün Tərəflərə və Beynəlxalq əmək bürosunun Baş direktoruna göndərir;
  - (ii) belə yolla təqdim edilmiş və göndərilmiş düzəliş Təşkilatın Dəniz üzgüçülüyünün təhlükəsizliyi Komitəsinə baxılmaq üçün verilir;
  - (iii) Tərəflər, Təşkilata üzv olub-olmamasından asılı olmayaraq, Dəniz üzgüçülüyünün təhlükəsizliyi Komitəsinin düzəlişlərin baxılması və təqdir edilməsi işində iştirak etmək hüququna malikdirlər;
  - (iv) düzəlişlər (a) (iii) yarımbəndi ilə nəzərdə tutulduğu kimi, tərkibi səsvermə anında Tərəflərin ən azı üçdə birinin iştirak etməsi şərti ilə genişləndirilmiş Dəniz üzgüçülüyünün təhlükəsizliyi Komitəsində (bundan sonra geniş tərkibdə Dəniz üzgüçülüyünün təhlükəsizliyi Komitəsi) iştirak edən və səs verən Tərəflərin çoxluğu - üçdə ikisi ilə təqdir edilir;
  - (v) bu yolla təqdir edilmiş düzəlişlər qəbul edilmək üçün bütün Tərəflərə Baş katib tərəfindən göndərilir;
  - (vi) maddəyə düzəliş Tərəflərin üçdə ikisi tərəfindən qəbul edildiyi tarixdə qəbul edilmiş sayılır;
  - (vii) Əlavəyə düzəliş qəbul edilmiş sayılır:

(1) qəbul edilmək üçün Tərəflərə göndərilən tarixdən iki il keçdikdən sonra; və ya

(2) bir ildən az olmayan müddət keçdikdən sonra, əgər o geniş tərkibdə Dəniz üzgüçülüyünün təhlükəsizliyi Komitəsində onun təqdir edilməsi üçün iştirak edən və səs verən Tərəflərin çoxluğu üçdə ikisi ilə müəyyənləşdirilsə;

lakin düzəliş qəbul edilmiş sayılmır, əgər müəyyən edilmiş müddətdə Tərəflərin üçdə birindən çoxu və ya ümumi ticarət donanması tutumu 100 registr ton və artıq

olan dünya ticarət donanması gəmilərinin ümumi tutumunun 50 və daha artıq faizini təşkil edən Tərəflər Baş katibə belə düzəlişin əleyhinə olduqlarını bəyan etsələr;

- (viii) maddəyə düzəliş onu qəbul edən Tərəflər üçün düzəlişin qəbul edildiyi tarixdən altı ay keçdikdən sonra o Tərəflər ki, düzəlişi bu tarixdən sonra qəbul edəcəkdir, - belə Tərəfin qəbul etdiyi tarixdən altı ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir;
- (ix) Əlavəyə düzəliş onun qəbul olunduğu hesab edilən tarixdən altı ay keçdikdən sonra bütün Tərəflər üçün qüvvəyə minir, (a) (vii) yarım bəndinə müvafiq olaraq belə düzəlişin əleyhinə olduqlarını bəyan etmiş və belə bəyanatı geri götürməmiş Tərəflər isə istisna təşkil edirlər. Tərəf, düzəlişin qüvvəyə minmə tarixi müəyyənləşənə qədər, belə düzəlişi onun qüvvəyə mindiyi tarixdən başlayaraq, bir ildən çox olmamaqla və ya geniş tərkibdə Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi Komitəsində düzəlişin təqdir edilməsi üçün iştirak edən və səs verən Tərəflərin çoxluğu üçdə ikisi ilə müəyyənləşdirilən daha artıq müddətdə, tətbiq etməkdən özünü azad edəcəyi barədə Baş katibi xəbərdar edə bilər.
- (b) Konfransı çağırmaqla edilən düzəlişlər:
- (i) Tərəflərin üçdə biri tərəfindən dəstəklənən Tərəfin xahişi ilə Təşkilat Beynəlxalq əmək bürosunun Baş direktoru ilə birlikdə və ya onun məsləhəti ilə Konvensiyaya edilən düzəlişlərə baxmaq üçün Konfrans çağırır;
- (ii) belə Konfransda iştirak edən və səs verən Tərəflərin çoxluğu - üçdə ikisi tərəfindən təqdir edilmiş düzəliş qəbul edilmək üçün bütün Tərəflərə Baş katib tərəfindən göndərilir;
- (iii) əgər Konfrans başqa qərar qəbul etməsə, düzəliş qəbul olunmuş hesab edilir və bu məqsəd üçün (a) (vi) və (a) (vii) və ya (a) (vii) və (a) (ix) yarım bəndləri ilə nəzərdə tutulmuş proseduraların şərtlərinə müvafiq olaraq qüvvəyə minir, həm də bu yarım bəndlərdə geniş tərkibdə Dənizdə yzğüçülüynün təhlükəsizliyi Komitəsinə istinad Konfransa istinadı bildirir.

(2) Düzəlişin qəbul edildiyi barədə və ya onun əleyhinə olan bəyanat və ya xəbərdarlıq (1) bəndinin (a) (ix) yarım bəndinə müvafiq olaraq yazılı surətdə Baş katibə verilir, o da belə təqdimatlar və onların alınma tarixi barədə bütün Tərəflərə məlumat verir.

(3) Baş katib qüvvəyə minən hər hansı düzəliş və hər bir düzəlişin qüvvəyə mindiyi tarix barədə bütün Tərəflərə məlumat verir.

MADDƏ XIII

İmzalama, ratifikasiya, qəbuletmə, təsdiqləmə və tərəfdar çıxma

(1) Konvensiya 1978-ci ilin dekabr ayının 1-dən 1979-cu ilin noyabr ayının 30-dək Təşkilatın qərargahında imzalanmaq üçün, daha sonra tərəfdar çıxmaq üçün açıqdır. İstənilən dövlət aşağıdakı yolla Tərəf ola bilər:

- (a) ratifikasiya, qəbuletmə və ya təsdiqləmə haqda qeyd-şərt olmadan imzalama;
- (b) ratifikasiya, qəbuletmə və ya təsdiqləmə haqda sonradan ratifikasiya, qəbuletmə və ya təsdiqləmə şərti ilə imzalama və ya
- (c) tərəfdar çıxma.

(2) Ratifikasiya, qəbuletmə, təsdiqləmə və ya tərəfdar çıxma müvafiq sənədi saxlanmaq üçün Baş katibə təhvil verməklə həyata keçirilir.

(3) Baş katib ratifikasiya, qəbuletmə, təsdiqləmə və ya tərəfdar çıxma haqqında sənədin istənilən imzalanması və ya saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi və onun təhvilə verildiyi tarix haqda Konvensiyanı imzalamış və ya ona tərəfdar çıxmış bütün dövlətlərə və Beynəlxalq əmək bürosunun Baş direktoruna məlumat verir.

MADDƏ XIV

Qüvvəyə minmə

(1) Konvensiya ümumi ticarət donanması tutumu 100 və daha artıq registr ton olan dünya ticarət donanması gəmilərinin ümumi tutumunun 50 faizindən az olmayan ən azı iyirmi beş dövlətin onu ratifikasiya, qəbuletmə və ya təsdiqləmə haqda qeyd-şərt olmadan imzaladığı, ya da ratifikasiya, qəbuletmə, təsdiqləmə və ya tərəfdar çıxma haqqında müvafiq sənədləri saxlamaq üçün təhvil verdikləri tarixdən keçən on iki aydan sonra qüvvəyə minir.

(2) Baş katib Konvensiyanı imzalamış və ya ona tərəfdar çıxmış bütün dövlətləri onun qüvvəyə mindiyi tarix barədə məlumat verir.

(3) On iki ay ərzində saxlanılmaq üçün təhvil verilmiş (1) bəndində adı çəkilən ratifikasiya, qəbuletmə, təsdiqləmə və ya tərəfdar çıxma haqqında sənəd Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdə və ya hansı tarixin sonra gələcəyindən asılı olaraq, belə sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verildiyi tarixdən keçən üç aydan sonra qüvvəyə minir.

(4) Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdə saxlanılmaq üçün təhvil verilmiş ratifikasiya, qəbuletmə, təsdiqləmə və ya tərəfdar çıxma haqqında sənəd təhvil verildiyi tarixdən keçən üç aydan sonra qüvvəyə minir.

(5) Ratifikasiya, qəbuletmə, təsdiqləmə və ya tərəfdar çıxma haqqında sənəd XII maddə əsasında Konvensiyaya düzəlişin qəbul olunduğu hesab edilən tarixdən sonra saxlanılmaq üçün təhvil verildikdə, belə düzəlişlə olan Konvensiyaya aid edilir.

MADDƏ XV

Denonsasiya

(1) Konvensiya istənilən Tərəf ilə Konvensiyanın bu Tərəf üçün qüvvəyə mindiyi tarixdən keçən beş ildən sonra istənilən vaxtda denonsasiya edilə bilər.

(2) Denonsasiya Baş katibə yazılı xəbərdarlıq göndərmək yolu ilə həyata keçirilir, o da qalan Tərəfləri və Beynəlxalq əmək bürosunun Baş direktoruna alınan xəbərdarlıq və onun alınma tarixi, habelə denonsasiyanın qüvvəyə mindiyi tarix haqqında qalan Tərəflərə məlumat verir.

(3) Denonsasiya Baş katibin bu barədə xəbərdarlıq aldığı tarixdən on iki ay keçdikdən sonra və ya xəbərdarlıqda göstərilə bilən daha artıq müddət başa çatdıqdan sonra qüvvəyə minə bilər.

MADDƏ XVI

Saxlanılmaq üçün təhvil vermə və qeydə alma

(1) Konvensiya saxlanılmaq üçün Baş katibə təhvil verilir, o da təsdiq edilmiş surətləri Konvensiyanı imzalamış və ya ona tərəfdar çıxmış bütün dövlətlərə göndərir.

(2) Konvensiya qüvvəyə minən kimi, Baş katib onun mətnini Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin 102-ci maddəsinə müvafiq olaraq qeydiyyat və dərc edilmək üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə ötürür.

MADDƏ XVII

Dillər

Konvensiya bir nüsxədə olmaqla ingilis, ispan, çin, rus və fransız dillərində hazırlanmışdır, həm də bütün mətnlər eyni qüvvəyə malikdir. Ərəb və alman dillərinə rəsmi tərcümə hazırlanaraq, imzalanmış əsl nüsxə ilə birlikdə saxlanılmağa təhvil veriləcəkdir.

Bunun təsdiqi olaraq öz müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən lazımi surətdə səlahiyyətin verildiyi şəxslər* Konvensiyanı imzaladılar.

Londonda min doqquz yüz yetmiş səkkizinci ilin iyul ayının 7-də icra edilmişdir.

1 iyul 2010

YEKUN AKTIN VƏ KONFRANSIN FƏALİYYƏTİ NƏTİCƏSİNDƏ QƏBUL EDİLƏN HƏR HANSI ALƏTLƏRİN, QƏTNAMƏLƏRİN VƏ TÖVSIYƏLƏRİN QƏBULU

Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair 1978-ci il Konvensiyasının Tərəflərinin Konfransının Yekun Aktı

Konfrans tərəfindən qəbul edilən Mətn

1 Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair 1978-ci il Konvensiyasının (bundan sonra 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyası) Tərəflərinin Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının Dəniz Üzgüçülüynünün Təhlükəsizliyi Komitəsinin 84-cü sessiyasında Tərəflərin sorğusu, həmçinin Təşkilatın Şurasının 100-cü sessiyasının və Təşkilatın Assambleyasının 26-cı sessiyasının sonrakı qərarları ilə, o cümlədən 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasının XII(a)(b) maddəsinə uyğun olaraq, 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasının Əlavəsinə və Dənizçilərin hazırlanması, onlara diplom verilməsi və növbə çəkməyə dair (DHDNÇ) Məcəlləyə düzəlişləri nəzərdən keçirmək məqsədilə Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş Katibi ilə məsləhətləşdikdən sonra 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasının Tərəflərinin Konfransı çağırıldı.

2 Konfrans 21-25 iyun 2010-cu il tarixlərində Flippinin Manila şəhərindəki Beynəlxalq Qurultay Mərkəzində keçirilmişdir.

3 Konfransda 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasına Tərəf olan 85 dövlətin nümayəndələri, yeni aşağıdakı nümayəndələr iştirak etmişlər:

Anqola
Antiqua və Barbuda
Argentina
Avstraliya

Hindistan
İndoneziya
İran İslam Respublikası
İraq

Polşa
Portuqaliya
Qəter
Cənubi Koreya Respublikası

Azərbaycan	İrlandiya	Rumıniya
Baham Adaları	İzrail	Rusiya Federasiyası
Banqladeş	İtaliya	Sent-Kits və Nevis
Belçika	Yamayka	Səudiyyə Ərəbistanı
Beliz	Yaponiya	Sinqapur
Braziliya	Keniya	Sloveniya
Bruney Sülh Dövləti	Latviya	Cənubi Afrika
Kanada	Livan	İspaniya
Çili	Liberiya	Şri-Lanka
Çin	Liviya Ərəb Cəmahiriyyəsi	İsveç
Konqo	Litva	İsveçrə
Kuk Adaları	Lüksemburq	Suriya Ərəb Respublikası
Kot-d'İvuar	Malayziya	Tailand
Xorvatiya	Malta	Tunis
Kipr	Marşall Adaları	Türkiyə
Koreya Xalq Demokratik Respublikası	Meksika	Tuvalu
Danimarka	Mərakeş	Ukrayna
Estoniya	Mozambik	Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri
Fici	Myanma	Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı
Finlandiya	Niderland	Tanzaniya Birləşmiş Respublikası
Fransa	Nigeriya	Amerika Birləşmiş Ştatları
Gürcüstan	Norveç	Vanuatu
Almaniya	Panama	Vyetnam
Qana	Papua-Yeni Qvineya	
Yunanıstan	Flippin	

- 4 Aşağıdakı dövlət Konfransa öz müşahidəçisini göndərmişdir:
Surinam
- 5 Təşkilatın aşağıdakı Müxbir Üzvləri Konfransa müşahidəçilərini göndərmişdilər:
Farer Adaları

Honq Konq, Çin

Makao, Çin
- 6 Birləşmiş Millətlərin aşağıdakı təşkilat sistemləri Konfransa müşahidəçilərini göndərmişdirlər:
Beynəlxalq Əmək Təşkilatı
- 7 Aşağıdakı hökumətlərarası təşkilatlar Konfransa müşahidəçilərini göndərmişdilər:
Avropa Kommisyası (AK)
Ərəb Dövlətləri Liqası
- 8 Aşağıdakı qeyri-hökumət təşkilatları Konfransa müşahidəçilərini göndərmişdilər:
Beynəlxalq Gəmiçilik Palatası (İCS)
Beynəlxalq Gəmiçilik Federasiyası (İSF)
Nəqliyyat işçilərinin Beynəlxalq Federasiyası (İTF)
Baltik və Beynəlxalq Dəniz Şurası (BİMCO)
Neft Şirkətlərinin Beynəlxalq Dəniz Forumu (OCİMF)

Qazma üzrə Podratçıların Beynəlxalq Assosiasiyası (İADC)
Gəmi Kapitanlarının Assosiasiyasının Beynəlxalq Federasiyası (İFSMA)
Tankerlərin Müstəqil Sahiblərinin Beynəlxalq Assosiasiyası (İNTERTANKO)
Kruiz Yollarının Beynəlxalq Assosiasiyası (CLIA)
Quru Yüklü Gəmilərinin Sahiblərinin Beynəlxalq Assosiasiyası (İNTERCARGO)
Dənizçilik üzrə Mühazirəçilərin Beynəlxalq Assosiasiyası (İMLA)
Gəmi mühəndisliyi, Elm və Texnologiya İnstitutu (İMarEST)
Gəmi Menecerlərinin Beynəlxalq Assosiasiyası (İnterManager)
İnterferry
Dəniz Səhiyyəsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiya (İMHA)
Dəniz Universitetlərinin Beynəlxalq Assosiasiyası (İAMU)
Qlobal Dəniz Təhsili və Hazırlıq Assosiasiyası (GlobalMET)
Dənizçilik İnstitutu (NI)

9 Konfrans, Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının Baş Katibi cənab E.E. Mitropoulos tərəfindən açıq elan edilmişdir.

10 Flippin Respublikasının Vitse-Prezidenti Zati-aliləri cənab Noli de Kastro, Konfransın açılış sessiyasında giriş nitqi ilə çıxış etmişdir.

11 Konfransın açılış sessiyasında Birləşmiş Millətlərin Baş Katibi cənab Ban Ki-munun müraciəti diqqətə çatdırılmışdır.

12 Konfransda Filippindən olan cənab Neil Frank R. Ferrer Konfransın sədri seçilmişdir.

13 Konfransda seçilən sədr mavinləri:

Zati-aliləri cənab Dwight C.R. Gardiner (Antiqua və Barbuda)
Cənab Koffi Bertin Tano (Kot-d'İvuar)
Cənab Raceev Gupta (Hindistan)
Kontr-admiral Giankarlo Olimbo (İtaiya)
Cənab Abdel Hafiz Əl Kaissi (Livan)

14 Konfransın Katibliyi aşağıdakı vəzifəli şəxslərdən ibarət idi:

Baş Katib: cənab E.E. Mitropoulos
Təşkilatın Baş Katibi

İcraçı Katib: cənab K. Sekimizu
Direktor, Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Sektoru

İcraçı Katibin Müavini: cənab H. Hesse
Direktorun Baş müavini, Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Sektoru

İcraçı Katibin Müavininin Köməkçisi: cənab A. Mahapatra
Müdür, Dənizçilik üzrə Hazırlıq və İnsan Faktoru Bölməsi, Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Sektoru

15 Konfransda aşağıdakı Komitələr yaradıldı və müvafiq vəzifəli şəxslər seçildi:

Tam Tərkibli Komitə

Sədr: Kontr-Admiral P. Brady (Yamayka)
Sədrin birinci müavini: cənab S.Hassing (Niderland)
Sədrin ikinci müavini: cənab Zheng Heping (Çin)

Tərtib edən Komitə

Sədr: xanım M. Medina (Birləşmiş Ştatlar)
Sədrin birinci müavini: cənab B. Groves (Avstraliya)
Sədrin ikinci müavini: kapitan M.A. Shahba (İran İslam Respublikası)

Səlahiyyətlərin yoxlanılması üzrə Komitə
Sədr: cənab L. Chichinadze (Gürcüstan)

16 Tərtib edən Komitə aşağıdakı Dövlətlərin nümayəndələrindən ibarət idi:

Argentina
Avstraliya
Çin
Fransa
İran (İslam Respublikası)
Rusiya Federasiyası
İspaniya
Birləşmiş Ştatlar

17 Səlahiyyətlərin yoxlanılması üzrə Komitə aşağıdakı Dövlətlərin nümayəndələrindən ibarət idi:

Gürcüstan
İrlandiya
Nigeriya
Panama
Tailand

18 Konfrans öz fəaliyyətində Təşkilatın Hazırlığa dair Standartlar və Növbəçəkmə üzrə Alt-Komitənin 41-ci sessiyasında hazırlanan və Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsinin 87-ci sessiyasında təsdiq edilən Dənizçilərin hazırlanması, onlara diplom verilməsi və növbə çəkməyə dair 1978-ci il tarixli Konvensiyanın Əlavəsinə və Dənizçilərin hazırlanması, onlara diplom verilməsi və növbə çəkməyə dair (DHDNÇ) Məcəlləsinə düzəlişlərin mətnlərinin layihələrini əsas kimi istifadə etmişdir.

19 Həmçinin Konfrans 1978-ci il DHDNÇ Konvensiyasının Tərəfləri və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən Konfransda təqdim edilən təklif və rəyləri nəzərə almışdır.

20 Müşavirələrin nəticəsi olaraq, Konfrans qəbul etdi:

- Bu Yekun Aktın 1-ci qoşmasındakı Konvensiyanın əlavəsinə düzəlişlərin qəbulu haqqında 1-ci qətnamə ilə birlikdə, Dənizçilərin hazırlanması, onlara diplom verilməsi və növbə çəkməyə dair 1978-ci il tarixli Konvensiyanın Əlavəsinə düzəlişləri
- Bu Yekun Aktın 2-ci qoşmasındakı Məcəlləyə düzəlişlərin qəbulu haqqında 2-ci qətnamə ilə birlikdə, Dənizçilərin hazırlanması, onlara diplom verilməsi və növbə çəkməyə dair Məcəlləyə düzəlişləri

21 Həmçinin Konfrans bu Yekun Aktın 3-cü qoşmasında nəzərdə tutulan aşağıdakı qətnamələri qəbul etmişdir:

Qətnamə 3: Ev sahibliyi edən Dövlətə minnətdarlığın bildirilməsi

Qətnamə 4: Keçid müddəalar və vaxtından əvvəl tətbiqetmə

Qətnamə 5: Sertifikatların və təsdiqnamələrin yoxlanılması

Qətnamə 6: Hazırlıqlara və sertifikatlaşdırmaya dair standartlar və gəmidə heyətin minimal tərkibi

Qətnamə 7: Dənizçilərin texniki biliklərinin, bacarıqlarının və peşəkarlığının təbliği

Qətnamə 8: Dənizçilərin sağlamlıq vəziyyətinə dair beynəlxalq standartların tətbiqi haqqında təlimatların hazırlanması

Qətnamə 9: Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı tərəfindən nəşr edilən mövcud model kursların nəzərdən keçirilməsi və yeni model kursların hazırlanması

Qətnamə 10: Texniki əməkdaşlığın təbliği

Qətnamə 11: Qütb sularında istismar edilən gəmilərin kapitanlarının və komandir heyətinin üzvlərinin bacarıqlarının təmin edilməsinə dair tədbirlər

Qətnamə 12: Dəniz nəqliyyatı sahəsinə yeni namizədlərin cəlb edilməsi və dənizçilərin bu peşədə saxlanması

Qətnamə 13: Təlimçilər üçün yaşayış yeri

Qətnamə 14: Qadınların dəniz nəqliyyatı sahəsində iştirakının təşviq edilməsi

Qətnamə 15: Gələcək düzəlişlər və DHDNÇ Konvensiyasının və Məcəlləsinin nəzərdən keçirilməsi

Qətnamə 16: Beynəlxalq Əmək Təşkilatının töhfəsi

Qətnamə 17: Yüksək dənizçilik standartlarının təşviq edilməsində Dünya Dəniz Universitetinin, Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının Beynəlxalq Dəniz Hüquq İnstitutunun və Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi, Mühafizə və Ətraf-mühit üzrə Beynəlxalq Akademiyasının (İMSSEA) rolu

Qətnamə 18: Dənizçi ili

Qətnamə 19: Dənizçi günü

22 Yekun Akt bir orijinal nüsxədə Ərəb, Çin, İngilis, Fransız, Rus və İspan dillərində tərtib edilmişdir və depozitaridə saxlanması üçün Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının Baş Katibinə təqdim edilir.

23 Baş Katib göndərməlidir:

(a) bu Yekun Aktın əlavələri ilə birlikdə təsdiq edilmiş surətlərini Konfransda iştirak etmək üçün dəvət edilən Dövlətlərə; və

(b) 20-ci bənddə nəzərdə tutulan 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasına və DHDNÇ Məcəlləsinə düzəlişlərin autentik mətnlərinin təsdiq edilmiş surətlərini XII(1)(b)(ii) maddəsinə uyğun olaraq, 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasının bütün Tərəflərinə.

İyirmi beş iyun iki min onuncu ildə MANİLADA HAZIRLANMIŞDIR.

Aşağıda imza edənlər, bu Yekun Aktı imzaları ilə TƏSDİQ EDİRLƏR.

Konfransın Yekun Aktına 1 nömrəli Qoşma

Qətnamə 1

“Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” 1978-ci il tarixli Beynəlxalq Konvensiyanın əlavəsinə Manila Düzəlişləri

Mətn Konfrans tərəfindən qəbul edilmişdir

2010-cu il tarixli Manila Konfransı,

“Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” 1978-ci il tarixli Beynəlxalq Konvensiyanın (bundan sonra-Konvensiya) Tərəflərin Konfransı vasitəsilə düzəlişlərin edilməsi prosedurlarına dair XII(1)(b) maddəsinə XATIRLAYARAQ,

Konvensiyanın əlavəsinə təklif edilən və Təşkilatın Üzvlərinə, həmçinin Konvensiyanın bütün Tərəflərinə göndərilən Manila düzəlişlərini NƏZƏRƏ ALARAQ,

1. Konvensiyanın XII(1)(b)(ii) maddəsinə uyğun olaraq, hazırkı qətnamənin əlavəsində nəzərdə tutulan mətndən ibarət olan Konvensiyanın əlavəsinə düzəlişləri QƏBUL EDİR,
2. Konvensiyanın XII(1)(a)(vii) maddəsinə uyğun olaraq, əlavədə nəzərdə tutulan düzəlişlər, qeyd edilən tarixədək Tərəflərin üçdə birindən çoxu və ya birgə ticarət donanmalarının ümumi tutumu, 100 və daha çox ton olan gəmilərdən ibarət dünya ticarət donanmasının ümumi tutumunun 50%-dən az olmayan Tərəflər düzəlişlərə dair etirazları barədə Təşkilatın Baş Katibini məlumatlandırmadığı təqdirdə, 1 iyul 2011-ci il tarixində qəbul edilmiş hesab edilməsini MÜƏYYƏNLƏŞDİRİR,
3. Tərəflərə, Konvensiyanın XII(1)(a)(ix) maddəsinə uyğun olaraq, qəbul edilən əlavədə nəzərdə tutulan düzəlişlər yuxarıdakı 2-ci bəndə əsasən qəbul edildiyi təqdirdə, 1 yanvar 2012-ci il tarixində qüvvəyə minəcəyini nəzərə almağı DƏVƏT EDƏRƏK,
4. Təşkilatın Baş Katibindən hazırkı qətnamənin təsdiq edilmiş surətlərinin və əlavədə nəzərdə tutulan düzəlişlərin mətnlərinin Konvensiyanın bütün Tərəflərinə göndərilməsini XAHİŞ EDİR;
5. Həmçinin Baş Katibdən bu qətnamənin və onun əlavəsinin surətlərini Təşkilatın Konvensiyaya Tərəf olmayan Üzvlərinə göndərilməsini XAHİŞ EDİR.

ƏLAVƏ

“DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASINA, ONLARA DIPLOM VERİLMƏSİNƏ VƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏYƏ DAİR” 1978-CI İL TARIXLI BEYNƏLXALQ KONVENSIYANIN ƏLAVƏSİNƏ MANILA DÜZƏLİŞLƏRİ

“Dənizçilərin Hazırlanmasına, Onlara Diplom Verilməsinə və Növbə Çəkməyə Dair” 1978-ci il tarixli Beynəlxalq Konvensiyanın əlavəsi aşağıdakı ilə əvəz edilir:

FƏSİL I

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Qayda I/1

Anlayışlar və təfsirlər

- 1 Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün, əgər xüsusi olaraq başqası nəzərdə tutulmayıbsa:
  - .1 "Qaydalar" Konvensiyanın Əlavəsində olan qaydaları bildirir;
  - .2 "Təsdiq edilmişdir" bu qaydalara müvafiq olaraq Tərəfin təsdiq etdiyini bildirir;
  - .3 "Gəmi kapitanı" gəmiyə komandanlıq edən şəxsi bildirir;
  - .4 "Komandir heyətinin üzvü" gəmi kapitanı olmayan, milli qanuna və ya qaydalara, yaxud belə qaydalar olmadığı təqdirdə, kollektiv müqaviləyə və ya adətə müvafiq olaraq bu vəzifəyə təyin edilən heyət üzvünü bildirir;
  - .5 "Kapitanın köməkçisi" Konvensiyanın II fəslinin müddəalarına müvafiq surətdə ixtisasa malik olan komandir heyətinin üzvünü bildirir;
  - .6 "Kapitanın baş köməkçisi" vəzifəsinə görə gəmi kapitanından sonra gələn, kapitanın gəmiyə komandanlıq edə bilmədiyi hallarda, gəmiyə komandanlığın tapşırıldığı komandir heyətinin üzvünü bildirir.
  - .7 "Mexanik" Konvensiyanın III/1, III/2 və ya III/3 fəslinin müddəalarına müvafiq ixtisasa malik olan komandir heyətinin üzvünü bildirir;
  - .8 "Baş mexanik" mühərrik qurğusuna, o cümlədən gəminin maşın və elektrik qurğularının istismarına və texniki xidmətinə cavabdeh olan texniki istismar xidmətinin rəisini bildirir;
  - .9 "İkinci mexanik" vəzifəsinə görə baş mexanikdən sonra gələn, baş mexanik vəzifələrini icra edə bilmədikdə, gəminin mühərrik qurğusuna, o cümlədən maşın və elektrik qurğularının istismarına və texniki xidmətinə dair məsuliyyətin tapşırıldığı mexaniki bildirir;
  - .10 "Mexanik-stajçı" mexanik olmaq üçün hazırlıq keçən və bu vəzifəyə milli qanun və ya qaydalarla təyin edilən şəxsi bildirir;
  - .11 "Radio-operator" Administrasiya tərəfindən Radioreqlamentin müddəaları əsasında verilən və ya onun tərəfindən tanınan sertifikatla malik olan şəxsi bildirir;
  - .12 "QDFƏRS" (Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sistemi) radio operator Konvensiyanın IV fəslinin müddəalarına müvafiq surətdə ixtisasa malik olan şəxsi bildirir;
  - .13 "Sırası heyətin üzvü" gəminin kapitanı və komandir heyətinin üzvü olmayan heyət üzvünü bildirir;
  - .14 "Sahilboyu üzgüçülük" Tərəfin özünün müəyyənləşdirdiyi həmin Tərəfin sahilinin yaxınlığında olan üzgüçülüğü bildirir;
  - .15 "Mühərrik qurğusunun gücü" gəminin bütün mühərrik qurğularının kilovatt ilə ölçülən və gəminin qeydiyyat şəhadətnaməsində və ya digər rəsmi sənəddə göstərilən ümumi maksimum uzunmüddətli çıxış gücünü bildirir;
  - .16 "Radio xidməti üzrə vəzifələr" müvafiq olaraq Radioreqlamentə, Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair düzəlişlər edilmiş 1974-cü il tarixli Beynəlxalq Konvensiyaya və hər bir Administrasiyanın mülahizəsinə uyğun olan Təşkilatın tövsiyələrinə əsasən radio növbəsinin çəkilməsini, texniki xidmət və təmirin həyata keçirilməsini bildirir;
  - .17 "Neft tankeri" neft və neft məhsullarının tökmə üsulu ilə daşınması üçün inşa və istifadə olunan gəmini bildirir;
  - .18 "Kimyəvi maddələr daşıyan tanker" Təhlükəli kimyəvi maddələri tökmə üsulu ilə daşıyan gəmilərin inşası və avadanlıqları haqqında Beynəlxalq Məcəllənin 17-ci

- fəslində sadalanan istənilən kimyəvi maddələri tökmə üsulu ilə daşımaq üçün inşa edilmiş və ya uyğunlaşdırılmış və istifadə olunan gəmini bildirir;
- .19 *"Maye qazdaşıyan tanker"* Maye qazları tökmə üsulu ilə daşıyan gəmilərin inşası və avadanlıqları haqqında Beynəlxalq Məcəllənin 19-cu fəslində sadalanan istənilən maye qazları və ya başqa məhsulları tökmə üsulu ilə daşımaq üçün inşa edilmiş və ya uyğunlaşdırılmış və istifadə olunan gəmini bildirir;
  - .20 *"Sərnişin gəmisi"* Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair düzəlişlər edilmiş 1974-cü il Beynəlxalq Konvensiyada müəyyənləşdirilən gəmini bildirir;
  - .21 *"Ro-Ro sərnişin gəmisi"* Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair düzəlişlər edilmiş 1974-cü il Beynəlxalq Konvensiyada müəyyənləşdirildiyi kimi, təkərli texnika üçün yük anbarlarına və ya xüsusi kateqoriyalı yerlərə malik olan sərnişin gəmisini bildirir;
  - .22 "Ay" təqvim ayını və ya bir aydan az olan dövrlərdən ibarət 30 günü bildirir;
  - .23 *"DHDNÇ Məcəlləsi"* 1995-ci il tarixli Konfransda Təşkilat tərəfindən dəyişdirilə bilən 2 nömrəli qətnamə ilə qəbul edilən Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair Beynəlxalq Məcəlləni bildirir;
  - .24 *"Funksiya"* gəminin istismarı, dənizdə insan həyatının mühafizəsi və ya dəniz mühitinin mühafizəsi üçün DHDNÇ Məcəlləsi ilə müəyyənləşdirilən tapşırıqlar, vəzifələr və məsuliyyətlər qrupunu bildirir;
  - .25 *"Şirkət"* gəminin sahibini və ya gəminin istismarı ilə bağlı öhdəlikləri gəmi sahibindən öz üzərinə götürən və bu öhdəlikləri qəbul etməklə bu qaydalarla şirkət üzərinə qoyulan bütün vəzifə və öhdəlik təhvil almağa razılıq verən istənilən başqa bir təşkilatı və ya rəhbər şəxsi və ya berbout-çarter üzrə fraxtedəni bildirir;
  - .26 *"Üzmə stajı"* gəmidə sertifikatların verilməsinə və ya etibarlılıq müddətinin uzadılmasına və yaxud əldə edilən ixtisasa uyğun olan xidməti bildirir;
  - .27 *"Gəmi və Liman Vasitələrinin Mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə"* (GLVM) Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair 1974-cü il Beynəlxalq Konvensiyanın Razılığa gələn Dövlətlərinin 12 dekabr 2002-ci il tarixli Konfransında, Təşkilat tərəfindən düzəlişlər edilə bilən 2 nömrəli qətnamə ilə qəbul edilən Gəmi və Liman Vasitələrinin Mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəlləni bildirir;
  - .28 *"Gəmi mühafizəsi üzrə məsul şəxs"* gəmidə kapitana tabe olan, gəminin mühafizəsi, o cümlədən mühafizə planının tətbiqinə və ona riayət edilməsinə cavabdeh olan, eləcə də şirkətin və limanın mühafizə üzrə məsul şəxsləri ilə əlaqə yaradan Şirkət tərəfindən təyin edilmiş şəxsi bildirir;
  - .29 *"Mühafizəsi üzrə vəzifələr"* Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair Beynəlxalq Konvensiyanın (1974-cü il, düzəlişlərlə) XI-2 fəslində, həmçinin Gəmi və Liman Vasitələrinin Mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllədə (GLVM) müəyyənləşdirilən mühafizə üzrə bütün tapşırıq və vəzifələri əhatə edir;
  - .30 *"İxtisas sertifikatı"* bu əlavənin II, III, IV və ya VII fəsillərinin müddəalarına uyğun olaraq kapitanlar, komandir heyətinin üzvləri və QDFƏRS radio operatoruna verilən və təsdiq edilən, həmçinin qanuni sahibinə orada nəzərdə tutulan məsuliyyət səviyyəsində vəzifədə xidmət etmək və funksiyaları yerinə yetirmək hüququ verən sertifikatı bildirir;
  - .31 *"Peşə sertifikatı"* Konvensiyada hazırlıq, bacarıq və ya üzmə stajına dair nəzərdə tutulan müvafiq tələblərə uyğunluğun qeyd edildiyi, dənizçiyə ixtisas sertifikatından əlavə olaraq verilən sertifikatı bildirir;
  - .32 *"Sənədli sübut"* ixtisas və ya peşə sertifikatından fərqli olan, Konvensiyanın müvafiq tələblərinə uyğunluğu təsdiq etmək üçün istifadə olunan sənədləri bildirir;

- .33 “*Elektrik mexaniki*” Konvensiyanın III/6 qaydasının müddəalarına uyğun ixtisasa malik olan komandir heyətinin üzvünü bildirir;
- .34 “*İxtisaslaşmış matros*” Konvensiyanın II/5 qaydasının müddəalarına uyğun ixtisasa malik olan sırası heyətin üzvünü bildirir;
- .35 “*İxtisaslaşmış motorçu*” Konvensiyanın III/5 qaydasının müddəalarına uyğun ixtisasa malik olan sırası heyətin üzvünü bildirir; və
- .36 “*Elektrik*” Konvensiyanın III/7 qaydasının müddəalarına uyğun ixtisasa malik olan sırası heyət üzvünü bildirir;
- .37 “*Audit*” audit sübutlarını əldə etmək və audit meyarlarının hansı dərəcədə yerinə yetirildiyini müəyyən etmək məqsədilə onu obyektiv qiymətləndirmək üçün sistemli, müstəqil və sənədli prosesi bildirir;
- .38 “*Audit Sxemi*” Təşkilat tərəfindən təsdiqlənmiş və Təşkilat tərəfindən hazırlanmış təlimatı nəzərə alan BDT-nin Üzv Dövlətinin Audit Sxemini bildirir*;
- .39 “*İcra etmə haqqında Məcəllə*” Təşkilat tərəfindən A.1070 (28) nömrəli qətnamə ilə qəbul edilmiş Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının Alətlərinin İcra edilməsinə dair Məcəlləni bildirir;
- .40 “*Audit Tələbi*” İcra etmə haqqında Məcəlləni bildirir;”
- .41 IGF Məcəllə Dənizdə insan heyətinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Konvensiyanın II-1/2.29 qaydasında müəyyən edildiyi kimi Qaz və aşağı alışıma temperaturuna malik digər yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəlləsinə bildirir.

2 Bu qaydalar DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsində olan məcburi müddəalarla tamamlanır və:

- .1 qaydanın tələblərinə edilən istənilən istinad həm də DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsinin müvafiq bölməsinə edilən istinaddır;
- .2 bu qaydaları tətbiq edərkən, global miqyasda Konvensiyanın daha yekdil tətbiqinə nail olmaq məqsədilə DHDNÇ Məcəlləsinin B hissəsindəki müvafiq təlimat və izahedici məlumatlar mümkün qədər maksimal səviyyədə nəzərə alınmalıdır;
- .3 DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsinə düzəlişlər, Əlavəyə aid olan düzəlişlərin edilməsi proseduruna dair Konvensiyanın XII maddəsinin müddəalarına müvafiq olaraq təsdiq edilir, qəbul edilir və qüvvəyə minir və;
- 4. DHDNÇ Məcəlləsinin B hissəsinə düzəlişlər Dənizdə Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsi tərəfindən öz prosedur qaydalarına müvafiq olaraq edilir.

3 Konvensiyanın VI maddəsində “Administrasiya” və “verən Administrasiya” istinadları hər hansı bir Tərəfə bu qaydaların müddəalarına əsasən sertifikatlar verməyə və onları təsdiq etməyə maneə kimi təfsir edilməməlidir.

Qayda I/2

Sertifikatlar və təsdiqnamələr

- 1 İxtisas sertifikatı hər hansı zəruri sənədli sübutun həqiqiliyi və etibarlılığını yoxladıqdan sonra yalnız Administrasiya tərəfindən verilməlidir.
- 2 V/1-1 və V/1-2 qaydaların müddəalarına uyğun olaraq gəmi kapitanlarına və komandir heyətinin üzvlərinə verilən sertifikatlar yalnız Administrasiya tərəfindən verilməlidir.

---

* Təşkilat tərəfindən A.1067 (28) nömrəli qətnamə ilə qəbul edilmiş BDT-nin Üzv Dövlətinin Audit Sxeminin Strukturu və Prosedurlarına istinad edin.

3 İxtisas Sertifikatları onu verən dövlətin rəsmi dil və ya dillərində tərtib edilir. İngilis dili istifadə edilmədiyi təqdirdə, həmin dildə olan tərcümə də mətnə daxil edilməlidir.

4 Radio-operatorlara münasibətdə Tərəflər:

.1 Radioreqlamentə müvafiq olan sertifikatın verilməsi üçün imtahan proqramına müvafiq qaydalarla tələb olunan əlavə bilikləri daxil edə bilirlər; və ya

.2 sertifikat sahibinin müvafiq qaydalarla tələb edilən əlavə biliklərə malik olduğunu qeyd edən sertifikat verə bilirlər.

5 Sertifikatın verilməsinin təsdiqinə dair Konvensiyanın VI maddəsi ilə tələb olunan təsdiqnamə yalnız Konvensiyanın bütün tələblərinə riayət edildiyi təqdirdə verilir.

6 Təsdiqnamələr Tərəfin mülahizəsinə əsasən DHDNÇ Məcəlləsinin A- I/2 bölməsinə müvafiq olaraq verilən sertifikatların formasına daxil edilə bilər. Belə olduğu təqdirdə, istifadə edilən forma A-I/2 bölməsinin 1-ci bəndinə uyğun olmalıdır. Əks təqdirdə, istifadə edilən təsdiqnamə formaları həmin bölmənin 2-ci bəndinə uyğun olmalıdır.

7 Administrasiya I/10 qaydaya əsasən tanıdığı:

.1 ixtisas sertifikatını; və ya

.2 V/1-1 və V/1-2 qaydaların müddəalarına uyğun olaraq kapitanlara və komandir heyətinin üzvlərinə verilən ixtisas sertifikatının tanınmasını yalnız bu sertifikatın həqiqiliyinə və etibarlılığına əmin olduğdan sonra təsdiq edə bilər.

Təsdiqnamə yalnız Konvensiyanın bütün tələblərinə riayət edildiyi təqdirdə verilməlidir. İstifadə edilən təsdiqnamənin forması DHDNÇ Məcəlləsinin A- I/2 bölməsinin 3-cü bəndinə uyğun olmalıdır.

8 5, 6 və 7-ci bəndlərdə adıçəkilən təsdiqnamələr:

.1 ayrıca sənəd kimi verilə bilər;

.2 yalnız Administrasiya tərəfindən verilə bilər;

.3 sertifikatın verildiyini sübut edən təsdiqnaməyə müvafiq fərdi nömrə almış sertifikatın nömrəsinin verildiyi hallar istisna edilməklə, onların hər birinə fərdi nömrə verilir; və

.4 təsdiqlənmiş sertifikatın etibarlılıq müddəti bitdikdə və ya onu verən Tərəf geri götürdükdə, etibarlılıq müddətini dayandırdıqda və ya ləğv etdikdə, eləcə də hər bir halda verildiyi tarixdən 5 ildən çox olmayan müddətdə onların etibarlılıq müddəti bitir.

9 Sertifikat sahibinə işləmək hüququnun verildiyi vəzifə təsdiqnamə formasında müəyyənləşdirilərkən, gəminin səfərə çıxma bilməsi üçün heyətin minimal tərkibi üzrə Administrasiyanın tətbiq etdiyi tələblərdə istifadə olunan eyni terminlərdən istifadə edilməlidir.

10 A-I/2 bölməsi ilə icazə verilmiş variantları nəzərə almaqla, tələb olunan məlumat latın hərfləri və ərəb rəqəmləri ilə verildiyi təqdirdə, Administrasiyalar DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/2 bölməsində göstərilən formadan fərqli olan formanı istifadə edə bilərlər.

11 I/10 qaydasının 5-ci bəndinin müddəalarını nəzərə almaqla, Konvensiya ilə tələb olunan istənilən sertifikatın əsli, sahibinin xidmət etdiyi gəmidə olmalıdır.

12 Hər bir Tərəf sertifikatların yalnız bu qaydanın tələblərinə uyğun olan namizədlərə verilməsini təmin etməlidir.

13 Sertifikat almağa namizədlər qanaətedici sübut təqdim etməlidirlər:

.1 şəxsiyyətinin təsdiqinə dair;

.2 yaşının müraciət etdiyi sertifikat üzrə qanunla müəyyən edilən yaşdan az olmamasına dair;

.3 DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/9 bölməsində müəyyən edilmiş sağlamlıq tələblərinə cavab verdiklərinə dair;

- .4 üzmə stajına və müraciət etdiyi sertifikat üzrə bu qaydalarla tələb edilən hər hansı müvafiq məcburi hazırlıqları bitirdiklərinə dair;
- .5 sertifikatın təsdiqnaməsində göstərilən vəzifələr, funksiyalar və səviyyələri üzrə bu qaydalarla müəyyən edilən bacarıqlara dair tələblərə cavab verdiklərinə dair.

14 Hər bir Tərəf kapitanlara, komandir heyətinin üzvlərinə və tətbiq edildiyi təqdirdə, sırasıyla heyət üzvlərinə verilən, etibarlılıq müddəti bitən və ya etibarlılıq müddəti uzadılan, etibarlılıq müddəti dayandırılan, ləğv edilən və ya itirilmiş və ya məhv edilmiş bütün sertifikatların, o cümlədən verilən icazələrin reyestr və ya reyestrlərini aparmasını öhdəsinə götürür.

15 Hər bir Tərəf ixtisas sertifikatları, təsdiqnamələr və güzəştlərin statusu barədə məlumatı, I/10 qaydaya əsasən öz sertifikatlarının tanınması və ya gəmidə işə götürülməsi üçün müraciət etmiş dənizçilər tərəfindən təqdim edilən sertifikatların həqiqiliyinin və etibarlılığının təsdiq edilməsinə dair sorğu verən Tərəfə və şirkətlərə ötürməyi öz öhdəsinə götürür.

16 1 yanvar 2017-ci il tarixindən bu qaydanın 15-ci bəndinə uyğun olaraq məlumatın statusuna dair təqdim edilməsi tələb edilən informasiya ingilis dilində elektron qaydada mövcud olmalıdır.

Qayda I/3

Sahilboyu üzgüçülüğü müəyyənləşdirən prinsiplər

1 İstənilən Tərəf Konvensiyanın məqsədləri üzrə sahilboyu üzgüçülüğü müəyyənləşdirərkən, digər Tərəfin bayrağı altında üzmək hüququ olan və belə sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən gəmilərdə xidmət edən dənizçilərin hazırlığına, təcrübəsinə və ya sertifikatlaşdırılmasına münasibətdə, öz bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərdə xidmət edən dənizçilərə tətbiq edilən tələblərdən daha ciddi tələblər müəyyən etməməlidir. Heç bir halda belə Tərəf başqa Tərəfin bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərdə işləyən dənizçilərə münasibətdə, Konvensiyanın sahilboyu üzgüçülüğü icra etməyən gəmilərə tətbiq olunan tələblərindən daha ciddi tələblər irəli sürməməlidir.

2 Gəmilərə Konvensiyanın sahilboyu üzgüçülüğüə dair müddəaları üzrə güzəştlərdən yaralanmağa icazə verən Tərəf, müəyyənləşdirdiyi sahilboyu üzgüçülüğün hüdudları daxilində digər Tərəfin sahilində həyata keçirilən səfərlər daxil edildikdə, əlaqəli Tərəflərlə həm ticarət gəmiçiliyinin həyata keçirildiyi rayonlar, həm də digər müvafiq şərtlər barədə təfərrüatların müəyyənləşdirilməsi üzrə öhdəlik götürür.

3 Müntəzəm olaraq başqa Tərəfin sahilində həyata keçirilən sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən hər hansı Tərəfin bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərə münasibətdə, həmin gəmiyə öz bayrağı altında üzmək hüququ verən Tərəfin bu gəmilərdə xidmət edən dənizçilərin hazırlığı, təcrübəsi və sertifikatlaşdırılmasına dair müəyyənləşdirməli olduğu tələblər, ən azı gəminin sahilində istismar edilən Tərəfin müəyyənləşdirdiyi tələblərə bərabər olmalı, lakin Konvensiyada sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilməyən gəmilərə dair tələblərdən daha ciddi olmamalıdır. Hər hansı bir Tərəfin sahilboyu üzgüçülük kimi müəyyənləşdirdiyi anlayışın hüdudlarından kənarında səfərlərə çıxan və həmin anlayışla əhatə edilməyən sulara daxil olan gəmilərdə xidmət edən dənizçilər, Konvensiyanın bacarıqlara dair müvafiq tələblərinə cavab verməlidirlər.

4 Tərəf öz bayrağı altında üzən gəmiyə, gəmi müntəzəm olaraq həmin Tərəfin müəyyənləşdirdiyi sahilboyu üzgüçülük zamanı Tərəf olmayan dövlətin sahilində istismar edildikdə, Konvensiyanın sahilboyu üzgüçülüğüə dair müddəaları üzrə güzəştlərdən yaralanmağa icazə verə bilər.

5 Hər hansı Tərəfin özünün müəyyən etdiyi sahilboyu üzgüçülük hüdudları üzrə dənizçilərə verdiyi sertifikatlar, digər Tərəflərin özlərinin müəyyən etdiyi sahilboyu

üzgüçülük hüdudlarında xidmət üçün qəbul edilə bilər, bu şərtlə ki Tərəflər ticarət gəmiçiliyinin həyata keçirildiyi rayonlar və digər müvafiq şərtlər barədə təfərrüatların müəyyənləşdirilməsi üzrə öhdəlik götürsünlər.

6 Bu qaydanın tələblərinə uyğun olaraq sahilboyu üzgüçülüüyü müəyyənləşdirərkən Tərəflər:

- .1 A-I/3 bölməsində sahilboyu üzgüçülüüyün müəyyən edilməsinə dair nəzərdə tutulan prinsiplərə riayət etməli;
- .2 I/7 qaydasının tələblərinə uyğun olaraq qəbul edilmiş müddəaların təfərrüatları haqqında Baş Katibə məlumat verməli; və
- .3 I/2 qaydanın 5, 6 və ya 7-ci bəndlərinə müvafiq olaraq verilmiş təsdiqnamələrə sahilboyu üzgüçülüüyün hüdudlarını daxil etməlidilər.

7 Bu qaydada heç nə heç bir şəkildə hər hansı bir dövlətin, onun Konvensiyanın Tərəfi olub-olmamasından asılı olmayaraq, yurisdiksiyasını məhdudlaşdırmır.

Qayda I/4

Nəzarət yoxlaması prosedurları

1 X maddəyə müvafiq olaraq lazımi qaydada səlahiyyət verilən müfəttiş tərəfindən həyata keçirilən nəzarət yoxlaması aşağıdakılarla məhdudlaşır:

- .1 X(1) maddəyə müvafiq olaraq, gəmidə xidmət edən Konvensiya üzrə sertifikatlaşdırılması tələb edilən bütün dənizçilərin müvafiq sertifikatla və ya müvafiq güzəştli icazəyə malik olduqlarının, yaxud I/10 qaydasının 5-ci bəndinə uyğun olaraq təsdiqnamə üçün Administrasiyaya müraciətə dair sənədli sübut təqdim etdiklərinin yoxlanılması;
- .2 gəmidə xidmət edən dənizçilərin sayının və sertifikatlarının Administrasiyanın gəminin səfərə çıxma bilməsi üçün heyətin minimal tərkibinə dair müvafiq tələblərinə uyğunluğunun yoxlanılması; və
- .3 DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/4 bölməsinə müvafiq olaraq, aşağıda göstərilənlərdən hər hansı biri baş verdiyindən standartlara riayət edilmədiyinə dair əsaslı səbəblər olduğu təqdirdə, Konvensiya ilə tələb edildiyi qaydada növbəçəkmənin və mühafizə standartlarının təmin edilməsi üzrə gəmidəki dənizçilərin bacarıqlarının qiymətləndirilməsi:
  - .3.1 Gəmi toqquşmanın iştirakçısı olduqda və ya sayə oturduqda, və ya
  - .3.2 Gəmi hərəkətdə, lövbərdə və ya körpüdə olarkən hər hansı beynəlxalq konvensiya ilə qeyri-qanuni hesab edilən maddələr gəmidən dənizə axıdılıbsa, və ya
  - .3.3 gəmi Təşkilatın qəbul etdiyi hərəkət yollarına dair təlimatlara və ya təhlükəsiz naviqasiya praktika və prosedurlarına riayət etmədən, səhv və ya təhlükəli manevr edibsə, və ya
  - .3.4 gəminin istismarı insanlar, əmlak, ətraf mühitə təhlükə yaradırsa və ya gəminin mühafizəsini təhdid edirsə.

2 İnsanlar, əmlak və ətraf mühit üçün təhlükəli olduğu hesab edilən nöqsanlar aşağıdakılardır:

- .1 dənizçilərin sertifikatlarının olmaması, müvafiq sertifikatla malik olmaması, müvafiq güzəştli icazələrinin olmaması və ya I/10 qaydasının 5-ci bəndinə uyğun olaraq təsdiqnamə üçün Administrasiyaya müraciət etdiklərinə dair sənədli sübut təqdim etmədikdə;

- .2 Administrasiyanın gəminin səfərə çıxma bilməsi üçün heyətin minimal tərkibinə dair müvafiq tələblərinin yerinə yetirilməməsi;
- .3 gəminin kapitan körpüsündə və ya maşın bölməsində növbənin çəkilməsinə dair Administrasiya tərəfindən müəyyən edilən tələblərin yerinə yetirilməməsi;
- .4 dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi, radiokommunikasiyanın təhlükəsizliyi və ya dənizin çirkləndirilməsinin qarşısını alınması üçün əhəmiyyətli olan avadanlığın istismar edilməsi üzrə ixtisaslı şəxslərin növbədə olmaması; və
- .5 səfər başlayandan sonra ilk növbəyə və sonrakı dəyişilən növbələrə kifayət qədər istirahət etmiş və bütün digər hallarda növbəçəkməyə yararlı olan şəxsləri təyin etmək mümkün olmadıqda.

3 Tərəf X maddəyə müvafiq olaraq gəmini o zaman saxlaya bilər ki, 2-ci bənddə nəzərdə tutulan nöqsanlar, əgər nəzarəti həyata keçirən Tərəf onların insanlar, əmlak və ətraf mühit üçün təhlükə yaratdığını müəyyənləşdirərsə, aradan qaldırılmasın.

Qayda I/5

Milli müddəalar

1 Hər bir Tərəf, bu Tərəfin verdiyi sertifikat və ya təsdiqnamə sahibinin bu sertifikatlardan irəli gələn xidməti vəzifələrinin icrası ilə bağlı dənizdə insan həyatına və ya əmlaka və ya dəniz mühitinə birbaşa təhlükə yaradan səriştəsizlik, hərəkət, səhlənkarlıq və ya gəminin mühafizəsinə dair təhdidlər haqqında istənilən məlumatı qərəzsiz təhqiq etmək, habelə bu səbəblərə görə belə sertifikatların geri alınması, etibarlılıq müddətinin dayandırılması və ləğv edilməsi, həmçinin saxtakarlığa yol verilməməsi məqsədi ilə proses və prosedurlar hazırlamalıdır.

2 Hər bir tərəf sertifikat və təsdiqnamələrin verilməsində saxtakarlıq və digər qanunsuz fəaliyyətlərin qarşısını almaq üçün müvafiq tədbirlər görməli və həyata keçirməlidir.

3 Hər bir Tərəf onun bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərə və ya bu Tərəfin lazımi qaydada sertifikatlaşdırdığı dənizçilərə münasibətdə bu Konvensiyanın əsasında qəbul edilmiş milli qanunvericiliyin müddəalarına riayət edilmədiyi hallar üzrə cəza və ya inzibati tədbirlər təyin etməlidir.

4 Xüsusilə belə cəza və ya inzibati tədbirlər aşağıda göstərilən hallarda təyin edilməli və həyata keçirilməlidir:

- .1 şirkət və ya kapitan Konvensiya ilə tələb olunan sertifikata malik olmayan dənizçini işə götürəndə;
- .2 bu qaydalarla hər hansı vəzifə üzrə funksiya və ya işlərin müvafiq sertifikata malik şəxslər tərəfindən icra edilməsi tələb edildiyi təqdirdə, kapitan tələb olunan sertifikata, müvafiq güzəştli icazəyə malik olmayan və ya I/10 qaydasının 5-ci bəndinə müvafiq olaraq tələb edilən sənədli sübutu olmayan şəxslər tərəfindən icra edilməsinə icazə verdikdə;
- .3 şəxs saxtakarlıqla və ya saxta sənədlərlə hər hansı bir əmək funksiyasının və ya hər hansı vəzifənin tutulması üçün, onları bu qaydaya uyğun olaraq münasib sertifikata, həqiqi güzəştli icazəyə malik olan şəxs görməli olduğu halda, işə götürüldükdə.

5 Tərəf, yurisdiksiyasında olan hər hansı şirkətin və ya hər hansı bir şəxsin, 4-cü bənddə nəzərdə tutulan Konvensiya ilə hər hansı açıq uyğunsuzluğa görə məsuliyyət daşdığı və ya bu barədə məlumatı olduğu güman edilirsə, öz yurisdiksiyasına uyğun

olaraq prosessual hərəkətə başlamaq niyyətini bildiren istenilən Tərəflə mümkün əməkdaşlığı yerinə yetirir.

Qayda I/6

Hazırlıq və qiymətləndirmə

Hər bir Tərəf təmin edir ki:

- .1 dənizçilərin Konvensiya ilə tələb edilən hazırlığı və qiymətləndirilməsi DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/6 bölməsinin müddəalarına müvafiq olaraq idarə edilir, yoxlanılır və nəzarət edilir; və
- .2 Konvensiyanın tələblərinə əsasən dənizçilərin hazırlanması və bacarıqlarının qiymətləndirilməsi üzrə məsuliyyətli olan şəxslər, DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/6 bölməsinin müddəalarına uyğun olaraq, müvafiq hazırlıq və ya qiymətləndirmənin növü və səviyyəsinə münasib ixtisasa malikdir.

Qayda I/7

Məlumatın təqdim olunması

1 Hər bir Tərəf, IV maddəyə əsasən təqdim edilməsi tələb olunan məlumata əlavə olaraq, Konvensiyanın tam və qeyd-şərtsiz tətbiqi üzrə həyata keçirilən tədbirlər barədə Məcəllə ilə tələb edilə bilən digər məlumatları, DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/7 bölməsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə və formada Baş Katibə təqdim etməlidir.

2 IV maddə və DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/7 bölməsində nəzərdə tutulan tam məlumat qəbul edildikdə və bu məlumat Konvensiyanın müddəalarının tam və qeyd-şərtsiz tətbiqini təsdiq etdiyi təqdirdə, Baş Katib bu barədə Dəniz Üzgüçülüyünün Təhlükəsizliyi Komitəsinə məruzə təqdim edir.

3 Komitə tərəfindən qəbul edilmiş prosedurlara uyğun olaraq, Dəniz Üzgüçülüyünün Təhlükəsizliyi Komitəsi təqdim edilən məlumatın Konvensiyanın müddəalarının tam və qeyd-şərtsiz tətbiqini nümayiş etdirdiyini təsdiq etdikdən sonra:

- .1 Dəniz Üzgüçülüyünün Təhlükəsizliyi Komitəsi həmin Tərəfləri müəyyən edir;
- .2 Siyahıda yalnız həmin Tərəfləri saxlamaq məqsədilə Konvensiyanın müvafiq müddəalarının tam və qeyd-şərtsiz tətbiq edildiyini nümayiş etdirən məlumatı təqdim edən Tərəflərin siyahısını nəzərdən keçirir;
- .3 I/4 və I/10 qaydalarının müddəalarına əsasən, digər Tərəflər 3.1-ci bənddə nəzərdə tutulan Tərəflərin verdikləri və ya onların adından verilən sertifikatların, prinsip etibarilə, Konvensiyaya müvafiqliyini qəbul etmək hüququ qazanırlar.

4 A-I/7 bölməsinin 1 və 2-ci bəndlərinin müddəaları, qüvvəyə minmə tarixləri 1-ci bəndin müddəalarına uyğun olaraq Baş Katibə təqdim edilən və ya təqdim ediləcək məlumatdan sonra olan Konvensiyaya və DHDNÇ Məcəlləsinə edilən düzəlişlərə tətbiq edilmir.

Qayda I/8

Keyfiyyət standartları

1 Hər bir Tərəf təmin edir ki:

- .1 DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/8 bölməsinin müddəalarına müvafiq olaraq, müəllimlərin və qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslərin ixtisas səviyyəsi və təcrübəsi daxil edilməklə, müəyyən edilmiş hədəflərə nail olmaq üçün bütün hazırlıqları,

bacarıqların qiymətləndirilməsini, tibbi sertifikatlar daxil olmaqla, sertifikatlaşdırılmanı, təsdiqnamənin verilməsi və etibarlılıq müddətinin uzadılması üzrə fəaliyyəti həyata keçirən qeyri-hökumət təşkilatları və ya orqanlarının keyfiyyət standartları sistemində əsasən öz rəhbərliyi altında davamlı olaraq yoxlamağı;

.2 bu fəaliyyəti dövlət təşkilatları və ya orqanları həyata keçirdikdə, keyfiyyət standartları sisteminin olmasını.

2 Eyni zamanda, hər bir Tərəf DHDNÇ Məcəlləsinin A-1/8 bölməsinin müddəalarına əsasən müntəzəm olaraq həyata keçirilən yoxlamanın, yoxlanılan fəaliyyət ilə bilavasitə bağlı olmayan ixtisaslı şəxslər tərəfindən həyata keçirilməsini təmin edir. Bu yoxlama qüvvəyə minmə tarixi Baş Katibə təqdim edilən məlumatın tarixindən daha sonra olan, Konvensiya və DHDNÇ Məcəlləsinə edilən düzəlişlərə uyğun milli qanunvericilik və prosedurlardakı bütün dəyişiklikləri ehtiva edir.

3 Yoxlamanın nəticələrinə dair 2-ci bənd ilə tələb olunan hesabat, DHDNÇ Məcəlləsinin A-1/7 bölməsində nəzərdə tutulan nümunə formasına uyğun olaraq Baş Katibə təqdim edilməlidir.

Qayda I/9

Tibbi standartlar

1 Hər bir Tərəf bu qaydanın və DHDNÇ Məcəlləsinin A-1/9 bölməsinin müddəalarına uyğun olaraq dənizçilərin sağlamlığına dair standartları və tibbi sertifikatın verilməsi prosedurlarını müəyyən etməlidir.

2 Hər bir Tərəf DHDNÇ Məcəlləsinin A-1/9 bölməsinin müddəalarına uyğun olaraq, dənizçilərin sağlamlığının qiymətləndirilməsi üzrə məsul olan şəxslərin, Tərəfin dənizçilərin tibbi müayinəsini aparılması məqsədilə tanıdığı tibb işçisi olduğunu təmin etməlidir.

3 Dənizdə xidmət edən, bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq verilən sertifikata malik hər bir dənizçi, eyni zamanda bu qaydanın və DHDNÇ Məcəlləsinin A-1/9 bölməsinin müddəalarına uyğun olaraq verilən tibbi sertifikata malik olmalıdır.

4 Sertifikat almağa namizəd olan hər kəs:

- .1 yaşı 16-dan az olmamalıdır;
- .2 şəxsiyyətini təsdiq edən müvafiq sənəd təqdim etməlidir;
- .3 Tərəfin müəyyənləşdirdiyi sağlamlıq vəziyyətinə dair standartlara cavab verməlidir;

5 Tibbi sertifikatlar maksimum 2 il müddətinə etibarlıdır, 18 yaşına çatmamış dənizçidə isə etibarlılıq müddəti maksimum 1 il olmalıdır.

6 Tibbi sertifikatın etibarlılıq müddəti səfər zamanı bitdikdə, tibbi sertifikat Tərəfin tanıdığı həkimin olduğu növbəti limanadək qüvvədə qalır, lakin bu müddət 3 aydan çox olmamalıdır.

7 Təxirəsalınmaz hallarda Administrasiya növbəti limanadək, orada Tərəfin tanıdığı həkim olduqda, dənizçiyə müvafiq tibbi sertifikat olmadan xidmət etməyə icazə verə bilər, bu şərtlə ki:

- .1 bu icazənin müddəti 3 aydan çox olmamalıdır;
- .2 həmin dənizçi müddəti yaxın vaxtlarda bitmiş tibbi sertifikata malik olmalıdır.

Qayda I/10

Sertifikatların tanınması

1 Hər bir Administrasiya, başqa Tərəf və ya onun adından kapitana, komandir heyətinin üzvlərinə və ya radio operatora verilən sertifikatın I/2 qaydasının 7-ci bəndinə uyğun olaraq

təsdiqnamə ilə tanınması məqsədilə bu qaydanın müddəalarına riayət edilməsini təmin edir və:

- .1 Administrasiya həmin Tərəfin texniki tədris bazasının və prosedurlarının yoxlanılmasını ehitiva edə bilən qiymətləndirilmə vasitəsilə, Konvensiyanın bacarıqlara dair standartlara, hazırlıq və sertifikatlaşdırma üzrə tələblərinə və keyfiyyət standartlarına uyğunluğunu təsdiq edir;
  - .2 Konvensiyaya uyğun olaraq həyata keçirilən hazırlıq və sertifikatlaşdırmanın təşkilində hər hansı əhəmiyyətli dəyişiklik haqqında dərhal xəbər verilməsi üzrə əlaqəli Tərəflə razılaşma əldə edir.
- 2 II/2, III/2 və ya III/3 qaydalarının, və yaxud DHDNÇ Məcəlləsində müəyyən edilən qaydada idarəetmə səviyyəsində VII/1 qaydasının müddəaları əsasında verilmiş sertifikatları tanınması üçün təqdim edən dənizçilərin, onlara yerinə yetirməyə icazə verilən funksiyalara müvafiq olan Administrasiyanın dəniz nəqliyyatı sahəsindəki qanunvericiliyi üzrə lazımi biliklərə malik olmasını təmin etmək üçün tədbirlər görülməlidir.
- 3 Bu qayda əsasında təqdim olunan məlumatlar və razılaşdırılmış tədbirlər, I/7 qaydasının tələblərinə müvafiq olaraq Baş Katibə göndərilməlidir.
- 4 Konvensiyanın Tərəfi olmayan dövlətin verdiyi və ya onun adından verilən sertifikatlar tanınmır.
- 5 I/2 qaydasının 7-ci bəndinin tələblərinə baxmayaraq Administrasiya, şərait tələb edərsə, başqa Tərəfin bayrağı altında üzən gəmidə istifadə üçün müvafiq və etibarlılıq müddəti bitməmiş sertifikata malik olan, lakin Administrasiya tərəfindən onun bayrağı altında üzən gəmidə istifadə edilməsi məqsədilə təsdiq edilməyən sertifikata malik dənizçiyə, 1-ci bəndin müddəalarına uyğun olaraq, öz bayrağı altında üzən gəmidə üç aydan çox olmayaraq işləməyə icazə verə bilər. Administrasiyaya təsdiqnamə üçün müraciət edildiyinə dair sənədli sübut hazır olmalıdır.
- 6 Bu qaydanın müddəaları üzrə hər hansı bir Administrasiya tərəfindən verilmiş sertifikatlar və təsdiqnamələr, sonradan başqa Administrasiya tərəfindən digər Tərəfin verdiyi sertifikatların tanınması və ya tanınmasının təsdiqində əsas ola bilməz.

Qayda I/11

Sertifikatların etibarlılıq müddətinin uzadılması

- 1 Konvensiyanın VI/3 qaydası və ya VI fəslindən başqa, hər hansı bir fəslə üzrə verilmiş və ya tanınmış sertifikata malik olan və dənizdə işləyən və ya sahilə keçirdiyi vaxt dövründən sonra dənizə qayıtmağı nəzərdə tutan hər bir kapitan, komandir heyətinin üzvü və radio-operator dənizdə xidmət etmə tələblərinə müvafiqliyi davam etdirmək üçün 5 ildən artıq olmayan intervallarla:
- .1 I/9 qaydası ilə müəyyən edilmiş sağlamlıq vəziyyətinə dair tələblərə cavab verməlidir; və
  - .2 DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/11 bölməsinə müvafiq olaraq peşəkar bacarıqların mövcudluğunu təsdiq etməlidir.
- 2 Xüsusi hazırlıq tələbləri beynəlxalq səviyyədə razılaşdırılmış gəmidə xidməti davam etdirmək məqsədilə hər bir kapitan, komandir heyətinin üzvü və radio-operator təsdiq edilmiş müvafiq hazırlığı müvəffəqiyyətlə bitirməlidirlər.
- 3 Tankerlərdə xidməti davam etdirmək məqsədilə hər bir kapitan və komandir heyətinin üzvü bu qaydanın 1-ci bəndinin tələblərinə cavab verməli, həmçinin DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/11 bölməsinin 3-cü bəndinə müvafiq olaraq, tankerlər üzrə peşəkar bacarıqların mövcudluğunu 5 ildən çox olmayan intervalla təsdiq etməlidirlər.

4 Hər bir Tərəf 1 yanvar 2017-ci il tarixindən əvvəl sertifikat almaq üçün namizədlərdən bacarıqlara dair tələb edilən standartlar ilə DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsi üzrə müvafiq sertifikatlar üçün müəyyən edilən tələbləri müqayisə etməli və həmin sertifikat sahiblərinin müvafiq ixtisasartırma və təkmilləşdirmə hazırlıqları keçmələrinə və ya qiymətləndirilmələrinə dair zərurəti müəyyən edilməlidir.

5 Tərəf, marağı olanlar ilə razılaşdırılmaqla, DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/11 bölməsində nəzərdə tutulan qaydada, ixtisasartırma və yenidən hazırlıq kurslarının strukturunu tərtib edir və ya tərtib olunmasını təşviq edir.

6 Kapitanların, komandir heyəti üzvlərinin və radio-operatorların biliklərini yeniləmək məqsədilə hər bir Administrasiya öz bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərdə, insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitinin qorunmasına dair milli və beynəlxalq qanunvericilikdəki axırncı dəyişikliklərin mətninin olmasını təmin edir.

Qayda I/12

Trenajorlardan istifadə

1 Hər hansı müvafiq sertifikat üçün A-I/12 bölməsində nəzərdə tutulan istismar tələbləri və başqa müddəalar, DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsində nəzərdə tutulmuş bu kimi digər tələblər aşağıdakılara münasibətdə yerinə yetirilməlidir:

- .1 trenajorların istifadəsinə əsaslanmış bütün məcburi hazırlığa;
- .2 DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsi ilə tələb edilən, trenajor vasitəsilə yerinə yetirilən, bacarıqlar üzrə hər hansı qiymətləndirmə; və
- .3 trenajorların köməliyi ilə DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsi ilə tələb olunan peşəkarlığın saxlanması üzrə hər hansı bir nümayiş.

Qayda I/13

Sınaqların keçirilməsi

1 Bu qayda Administrasiyaya onun bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərə sınaqlarda iştirak etməyə icazə verməsinə maneə yaratmır.

2 Bu qaydanın məqsədləri üçün "sınaq" termini, Konvensiyada nəzərdə tutulan xüsusi vəzifələrin icrası və ya konkret tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair alternativ üsulların qiymətləndirilməsi məqsədilə təhlükəsizlik, mühafizə və çirklənmənin qarşısının alınması üzrə ən azı bu qaydalarla müəyyən edilən səviyyədə olan avtomatlaşdırılmış və ya inteqrasiya edilmiş sistemlərdən istifadənin daxil edilə biləcəyi, məhdud vaxt ərzində aparılan, eksperiment və ya bir sıra eksperimentləri bildirir.

3 Gəmilərə sınaqlarda iştirak etməyə icazə verən Administrasiya, bu kimi sınaqların təhlükəsizlik, mühafizə və çirklənmənin qarşısının alınması üzrə ən azı bu qaydalarla müəyyən edilən səviyyədə həyata keçirildiyindən əmin olmalıdır. Belə sınaqlar Təşkilatın qəbul etdiyi təlimatlara uyğun olaraq həyata keçirilməlidir.

4 Belə sınaqlar haqqında müfəssəl məlumatlar Təşkilata mümkün qədər tez, lakin sınaqların planlaşdırılan başlanğıc tarixinə qədərki 6 aydan az olmayan müddətdə təqdim edilməlidir. Təşkilat bu müfəssəl məlumatları bütün Tərəflərə göndərməlidir.

5 1-ci bəndə uyğun olaraq icazə verilmiş sınaqların nəticələri və Administrasiyanın bu nəticələrə münasibətdə hər hansı bir tövsiyəsi, belə nəticələri və tövsiyələri bütün Tərəflərə göndərməli olan Təşkilata məruzə edilməlidir.

6 İstənilən Tərəfin bu qaydaya müvafiq olaraq icazə verilmiş konkret sınaqlara qarşı hər hansı bir etirazı olarsa, bu kimi etirazı Təşkilata mümkün qədər tez göndərməlidir. Təşkilat bu etirazın tərffüatlarını bütün Tərəflərə göndərməlidir.

7 Sınaqların keçirilməsinə icazə vermiş Administrasiya, başqa Tərəflərin təqdim etdiyi etirazları anlayışla qarşılmalı, onun bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərə, Təşkilata öz etirazlarını göndərmiş dövlətlərin sahilyanı sularında üzən zaman sınaqlarda iştirak etməmələri barədə göstəriş verməlidir.

8 Administrasiya, sınağın əsasında konkret sistemin təhlükəsizlik, mühafizə və çirklənmənin qarşısının alınması üzrə ən azı bu qaydalarla müəyyən edilən səviyyəsini təmin edəcəyi qənaətinə gəldikdə, aşağıdakı tələblərə riayət edilməklə, öz bayrağı altında olan gəmilərin qeyri-müəyyən müddətə bu sistem ilə istismar edilməsinə icazə verə bilər:

- .1 sınaqların nəticələri 5-ci bəndə müvafiq olaraq təqdim edildikdən sonra, Administrasiya bu kimi icazənin tərffüatlarını, icazənin tətbiq edilə biləcəyi xüsusi gəmiləri müəyyənləşdirməklə, həmin məlumatları bütün Tərəflərə göndərən Təşkilata təqdim etməlidir;
- .2 bu bəndə müvafiq olaraq icazə verilən hər hansı əməliyyat, Təşkilat tərəfindən hazırlanmış təlimata uyğun olaraq, onların sınaqlar zamanı tətbiq edildiyi ölçüdə həyata keçirilməlidir;
- .3 bu kimi əməliyyatlar 7-ci bəndə uyğun olaraq başqa Tərəflərin təqdim etdikləri etirazları, həmin etirazlardan imtina edilmədiyi həddə, nəzərə almalıdır; və
- .4 bu bəndin əsasında icazə verilən əməliyyat yalnız, Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsi tərəfindən Konvensiyaya düzəlişlərin müvafiq hesab edilməsi müəyyən edilənədək, müvafiq hesab edildiyi təqdirdə isə, düzəlişlər qüvvəyə mindikdən sonra əməliyyatın dayandırılması və ya davam etdirilməsi barədə qərar qəbul edilənədək həyata keçirilə bilər.

9 Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsi hər hansı bir Tərəfin sorğusu üzrə sınaqların nəticələrinin nəzərdən keçirilməsi və müvafiq qərarın qəbul edilməsinə dair tarix müəyyən etməlidir.

Qayda I/14

Şirkətlərin öhdəlikləri

1 Hər bir Administrasiya, A-I/14 bölməsinin müddəalarına müvafiq olaraq, şirkətlərin bu Konvensiyanın müddəalarına əsasən dənizçiləri öz gəmilərində işə götürməyə dair öhdəliklərini müəyyən etməli və həmin şirkətdən aşağıdakıların təmin edilməsini tələb etməlidir:

- .1 gəmisinə işə götürülən hər bir dənizçinin Konvensiyanın müddəalarına uyğun və Administrasiya tərəfindən müəyyən edilən formada sertifikatla malik olsunlar;
- .2 gəmilər Administrasiyanın gəminin səfərə çıxma bilməsi üçün heyətin minimal tərkibinə dair müvafiq tələblərinə uyğun olaraq komplektləşdirilsin;
- .3 gəmilərində işə götürülən dənizçilər Konvensiyanın tələblərinə əsasən ixtisasartırma və təkmilləşdirmə hazırlıqları keçsinlər;
- .4 gəmilərində işə götürülən bütün dənizçilərə dair sənədlərin və məlumatların saxlanılmasını və asanlıqla əldə edilməsini, həmçinin onların təcrübəsi, hazırlığı,

- sağlamlıq vəziyyəti, eləcə də xidmət etdikləri vəzifələr üzrə bacarıqlar ilə məhdudlaşmayan sənəd və məlumatları ehtiva etməsini;
- .5 gəmilərinde işə götürülən dənizçilər, öz xüsusi xidməti vəzifələri və gündəlik və ya fəvqəladə hallar zamanı icra etdikləri vəzifələrə uyğun olan gəminin bütün mexanizmi, qurğuları, avadanlığı, prosedurları və gəminin xarakteristikaları ilə tanış olsunlar; və
  - .6 gəmi heyəti fəvqəladə hallarda və təhlükəsizlik, mühəzizə və çirklənmənin qarşısının alınması və ya azaldılması üçün zəruri əhəmiyyətə kəsb edən funksiyaları icra edərkən öz fəaliyyətlərini səmərəli əlaqələndirə bilsinlər;
  - .7 daima gəmilərinde "Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair" 1974-cü il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Konvensiyanın V fəslinin 14-cü qaydasının 3 və 4-cü bəndlərinə müvafiq olaraq, effektiv şifahi ünsiyyətin yaradılmasını.

Qayda I/15

Keçid müddəaları

- 1 Tərəf, Konvensiyanın 1 yanvar 2012-ci il tarixinədək birbaşa qüvvədə olan müddəalarına uyğun olaraq, 1 iyul 2013-cü il tarixinədək təsdiq edilmiş üzmə stajına, təsdiq edilmiş tədris və hazırlıq proqramına və ya təsdiq edilmiş hazırlıq proqramına başlayan dənizçilərə 1 yanvar 2017-ci il tarixinədək sertifikatların verilməsini, tanınmasını və təsdiq edilməsini davam etdirə bilər.
- 2 Tərəf, Konvensiyanın 1 yanvar 2012-ci il tarixinədək birbaşa qüvvədə olan müddəalarına uyğun olaraq, 1 yanvar 2017-ci il tarixinədək sertifikatların və təsdiqnamələrin yenisi ilə əvəz edilməsini və etibarlılıq müddətinin uzadılmasını davam etdirə bilər.

Qayda I/16

Uyğunluğun yoxlanılması

- 1 Tərəflər hazırki Konvensiyada nəzərdə tutulmuş vəzifə və öhdəliklərin yerinə yetirilməsi zamanı icra etmə haqqında Məcəllənin müddəalarını tətbiq edirlər.
- 2 Hər bir Tərəf hazırki Konvensiyaya uyğunluğu və onun tətbiqini yoxlamaq məqsədilə audit tələblərinə uyğun olaraq Təşkilat tərəfindən mütəmadi olaraq audit yoxlamasından keçməlidirlər.
- 3 Baş Katib, Təşkilat tərəfindən hazırlanmış təlimatlara* əsaslanan Audit Sxeminin idarə olunması üzrə məsuliyyət daşıyır.
- 4 Hər bir Tərəf Təşkilat tərəfindən hazırlanmış təlimatlara* əsaslanan audit yoxlamasının və nəticələrin aradan qaldırılması üzrə fəaliyyət proqramının icrasının asanlaşdırılması üzrə məsuliyyət daşıyırlar.
- 5 Bütün Tərəflərin audit:
  - .1 Təşkilat tərəfindən hazırlanmış təlimatları nəzərə almaqla, Baş Katib tərəfindən tərtib edilən ümumi cədvələ əsaslanmalıdır; və
  - .2 Təşkilat tərəfindən hazırlanmış təlimatları* nəzərə almaqla, dövrü intervallarla aparılmalıdır.

FƏSİL II

KAPİTAN VƏ GÖYƏRTƏ HEYƏTİ

---

* Təşkilatın A.1067(28) nömrəli qətnaməsi ilə qəbul edilən "BDT-nin Üzv Dövlətlərinin Audit Sxeminin Strukturu və Prosedurları"na istinad edin.

Qayda II/1

Ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

- 1 Ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmidə kapitanının növbə köməkçisi ixtisas sertifikatına malik olmalıdır.
- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 yaşı 18-dən az olmamalıdır;
  - .2 DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/1 bölməsinin tələblərinə cavab verən və hazırlıq üzrə təsdiq edilmiş qeydiyyat kitabçasında sənədləşdirilən gəmidə hazırlığı ehtiva edən təsdiq edilmiş hazırlıq proqramının bir hissəsi olan 12 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına, əks təqdirdə isə 36 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır;
  - .3 tələb edilən üzmə stajı ərzində kapitan körpüsündə kapitanın və ya ixtisaslı şəxslərin rəhbərliyi altında 6 aydan az olmayan müddətdə növbəçəkmə xidməti həyata keçirmək;
  - .4 Radioreqlamentə uyğun olaraq radio xidməti üzrə təyin edilmiş vəzifələrin icrası üzrə IV fəslin qaydalarının müvafiq tələblərinə cavab verməlidir; və
  - .5 təsdiq edilmiş təhsili və hazırlığı bitirməli və DHDNÇ Məcəlləsinin A- II/1 bölməsində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir; və
  - .6 DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/1 bölməsinin 2-ci bəndində, A-VI/2 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində, A-VI/3 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində, A-VI/4 bölməsinin 1-3-cü bəndlərində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

Qayda II/2

Ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmilərdə kapitanların və kapitanların baş(böyük) köməkçilərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Ümumi tutumu 3000 və daha çox olan gəmilərdə kapitan və kapitanın baş(böyük) köməkçisi

- 1 Ümumi tutumu 3000 və daha çox olan gəmidə kapitan və kapitanın baş köməkçisi sertifikata malik olmalıdır.
- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisinin sertifikatlaşdırılmasına dair irəli sürülən tələblərə cavab verməli və həmin vəzifədə təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır:
    - .1.1 kapitanın baş köməkçisi sertifikatının verilməsi üçün 12 aydan az olmayan;
    - .1.2 kapitan sertifikatının verilməsi üçün 36 aydan az olmayan; lakin bu müddət 24 ayadək azaldıla bilər, bir şərtlə ki həmin üzmə stajı ərzində kapitanın baş köməkçisi vəzifəsində 12 aydan az olmayan staja malik olsun;
  - .2 təsdiq edilmiş təhsili və hazırlığı bitirməli, həmçinin DHDNÇ Məcəlləsinin A- II/2 bölməsində ümumi tutumu 3000 və daha çox olan gəmilərdə kapitanlar və kapitanın böyük(baş) köməkçiləri üçün nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

Ümumi tutumu 500-dən 3000-ə qədər olan gəmilərdə kapitan və kapitanın baş(böyük) köməkçisi

- 3 Ümumi tutumu 500-dən 3000-ə qədər olan gəmidə kapitan və kapitanın baş köməkçisi sertifikatata malik olmalıdır.
- 4 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 kapitanın baş köməkçisi sertifikatının verilməsi üçün ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmilərdə kapitanının növbə köməkçisi üçün irəli sürülən tələblərə cavab verməlidir;
  - .2 kapitan sertifikatının verilməsi üçün ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmilərdə kapitanının növbə köməkçisi üçün irəli sürülən tələblərə cavab verməli və həmin vəzifədə 36 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır; lakin bu müddət 24 ayadək azaldıla bilər, bir şərtlə ki, həmin üzmə stajı ərzində baş köməkçi vəzifəsində 12 aydan az olmayan staja malik olsun;
  - .3 təsdiq edilmiş təhsili və hazırlığı bitirməli, həmçinin DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/2 bölməsində ümumi tutumu 500-dən 3000-ə qədər və daha artıq olan gəmilərdə kapitanlar və kapitanın böyük köməkçiləri üçün nəzərdə tutulan bacarıqlara dair olan tələblərə cavab verməlidir.

Qayda II/3

Ümumi tutumu 500-dən az olan gəmilərdə kapitanların növbə köməkçilərinin və kapitanların sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilməyən gəmilər

1 Ümumi tutumu 500-dən az olan, sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilməyən gəmidə xidmət edən kapitanın növbə köməkçisi, ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmilər üzrə sertifikatata malik olmalıdır.

2 Ümumi tutumu 500-dən az olan, sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilməyən gəmidə xidmət edən kapitan, ümumi tutumu 500-dən 3000-ə qədər olan olan gəmilərdə kapitan vəzifəsində işləmək üçün sertifikatata malik olmalıdır.

Sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən gəmilər

Kapitanın növbə köməkçisi

3 Ümumi tutumu 500-dən az olan və sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən gəmidə xidmət edən kapitanın növbə köməkçisi sertifikatata malik olmalıdır.

4 Ümumi tutumu 500-dən az olan və sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən gəmidə kapitanın növbə köməkçisi sertifikatını almağa namizəd olan hər kəs:

- .1 yaşı 18-dən az olmamalıdır;
- .2 bitirməlidir:
  - .2.1 xüsusi hazırlığı, o cümlədən Administrasiya tərəfindən tələb edilən müvafiq müddətdə üzmə stajını; və ya
  - .2.2 göyertə heyəti tərkibində 46 aydan az olmayan təsdiq edilmiş edilmiş üzmə stajına; və
- .3 Radioreqlamentə uyğun olaraq radio xidməti üzrə təyin edilmiş vəzifələrin icrası üçün IV fəslin qaydalarının müvafiq tələblərinə cavab verməlidir; və
- .4 təsdiq edilmiş təhsili və hazırlığı bitirməli, həmçinin DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/3 bölməsində sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən, ümumi tutumu 500-dən az olan gəmilərin kapitanlarının növbə üzrə köməkçiləri üçün nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

- .5 DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/1 bölməsinin 2-ci bəndində, A-VI/2 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində, A-VI/3 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində və A-VI/4 bölməsinin 1-3-cü bəndlərində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

Kapitan

5 Ümumi tutumu 500-dən az olan və sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən gəmidə xidmət edən kapitan sertifikatına malik olmalıdır.

6 Ümumi tutumu 500-dən az olan və sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən gəmidə kapitan sertifikatını almağa namizəd olan hər kəs:

- .1 yaşı 20-dən az olmamalıdır;
- .2 kapitanın növbə üzrə köməkçisi vəzifəsində 12 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır; və
- .3 təsdiq edilmiş təhsili və hazırlığı bitirməli, həmçinin DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/3 bölməsində sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən, ümumi tutumu 500-dən az olan gəmilərin kapitanları üçün nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.
- .4 DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/1 bölməsinin 2-ci bəndində, A-VI/2 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində, A-VI/3 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində və A-VI/4 bölməsinin 1-3-cü bəndlərində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

İstisnalar

7 Administrasiya gəminin ölçülərinin və səfərin şərtlərinin bu qaydanın və DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/3 bölməsinin tələblərinin tam həcmdə tətbiqinin məqsədemüvafiq olmadığını və ya səmərəsiz olduğunu hesab etdiyi təqdirdə, eyni sulara üzən gəmilərin təhlükəsizliyini nəzərə almaqla, bu kimi gəmilərdə və ya bu təsnifatda olan gəmilərdə kapitanı və kapitanın növbə köməkçisini bəzi tələblərdən azad edə bilər.

Qayda II/4

*Naviqasiya növbəsi çəkən sırası heyət üzvlərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər**

1 Hazırlıq keçən və növbəçəkmə zamanı vəzifəsi xüsusi ixtisas tələb etməyən sırası heyət üzvləri istisna olmaqla, ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmidə hərəkətdə naviqasiya növbəsi çəkən sırası heyətin hər bir üzvü, bu kimi öhdəliklərin icrası üçün lazımı qaydada sertifikatlaşdırılmalıdır.

2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:

- .1 yaşı 16-dan az olmamalıdır;
- .2 bitirməlidir:
  - .1 təsdiq edilmiş üzmə stajını, o cümlədən altı aydan az olmayan hazırlıq və təcrübəni, və ya
  - .2 sahilə və ya gəmidə xüsusi hazırlığı, o cümlədən iki aydan az olmayan üzmə stajını; və
- .3 DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/4 bölməsində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

---

* Bu tələblər Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Matrosların sertifikatlaşdırılması haqqında 1946-cı il tarixli Konvensiya və ya istənilən sonrakı konvensiyalarda nəzərdə tutulan matrosların sertifikatlaşdırılmasına dair tələblər deyil.

3 2.2.1. və 2.2.2 yarıməndlər ilə tələb üzmə stajı, hazırlıq və təcrübə hərəkdə naviqasiya növbəçəkmə xidməti üzrə funksiyalarla bağlı olmalı və kapitanın, kapitanın növbə köməkçisinin və ya sıravı heyətin ixtisaslı üzvünün rəhbərliyi altında yerinə yetirilən xidməti vəzifələrin icrasını daxil etməlidir.

Qayda II/5

İxtisaslaşmış matrosun sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

1 Ümumi tutumu 500 və daha çox olan gəmidə xidmət edən hər bir ixtisaslanmış matros lazımi qaydada sertifikatlaşdırılmalıdır.

2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:

.1 yaşı 18-dən az olmamalıdır;

.2 naviqasiya növbəsi çəkən sıravı heyət üzvünün sertifikatlaşdırılmasına dair tələblərə cavab verməlidir;

.3 naviqasiya növbəsi çəkən sıravı heyət üzvü kimi sertifikatlaşdırıldığı təqdirdə, göyertə heyətində təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır:

.3.1 18 aydan az almayaraq, və ya

.3.2 12 aydan az olmayaraq və təsdiq edilmiş hazırlığı bitirməlidir; və

.4 DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/5 bölməsində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

3 Hər bir Tərəf 1 yanvar 2012-ci il tarixindən əvvəl ixtisaslaşmış matroslara verilmiş sertifikat üzrə bacarıqlara dair tələbləri DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/5 bölməsində müəyyənləşdirilmiş tələblərlə müqayisə etməli və bu heyət üzvlərinin öz ixtisaslarını yeniləmək tələbinə dair zərurəti, olduğu təqdirdə, müəyyən etməlidirlər.

4 Tərəf, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının İxtisaslaşmış matrosların sertifikatlaşdırılması haqqında 1946-cı il tarixli Konvensiyasına (No 74) da Tərəf olduqda, 1 yanvar 2012-ci il tarixinədək adıçəkilən konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq sertifikatların verilməsini, tanınmasını və təsdiq edilməsini davam etdirə bilər.

5 Tərəf, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının İxtisaslaşmış matrosların sertifikatlaşdırılması haqqında 1946-cı il tarixli Konvensiyasına (No 74) da Tərəf olduqda, 1 yanvar 2012-ci il tarixinədək adıçəkilən konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq sertifikatların və təsdiqnamələrin yenisi ilə əvəz edilməsini və etibarlılıq müddətinin uzadılmasını davam etdirə bilər.

6 Tərəf, dənizçiləri bu qaydanın tələblərinə uyğun hesab edə bilər, bir şərtlə ki onlar həmin Tərəf üçün bu qaydanın qüvvəyə minməsinə qədərki son 60 ay ərzində ən azı 12 ay müddətində göyertə heyətində müvafiq ixtisasda xidmət etmiş olsunlar.

FƏSİL III

MAŞIN ŞÖBƏSİNİN HEYƏTİ

Qayda III/1

Komplektləşdirilən və ya komplektləşdirilməyən maşın şöbəsinə malik olan gəmilərin mexaniklərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

1 Ənənəvi xidmətin və ya vaxtaşırı növbəsiz xidmətin göstərildiyi və baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha artıq olan gəminin hər bir növbə mexaniki lazımi sertifikata malik olmalıdır.

- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 18 yaşından cavan olmamalıdır;
  - .2 STCW Məcəlləsinin A-III/2 bölməsinə müvafiq olaraq gəmidə maşın şöbəsi heyətinin tərkibində altı aydan az olmayaraq iş stajına malik olmalıdır;
  - .3 təqdir edilmiş təhsili və müddəti 30 aydan az olmayan, təqdir edilmiş qeydiyyat kitabçasında sənədləşdirilərək təsdiq edilmiş gəmidəki hazırlıq da daxil edilməklə, hazırlığı başa vurmali və STCW Məcəlləsinin A-III/2 bölməsi ilə nəzərdə tutulmuş səriştəyə olan tələblərə cavab verməlidir.

Qayda III/2

Baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt və daha çox olan gəmilərin baş və ikinci mexaniklərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

- 1 Baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt və daha artıq olan gəmilərin hər bir baş və ikinci mexaniki lazımi sertifikata malik olmalıdır.
- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 baş mühərrikinin gücü 750 kVt və daha çox olan gəmilərdə növbə mexanikinin sertifikatlaşdırılması üçün irəli sürülən tələblərə cavab verməli və həmin vəzifədə təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır:
    - .1.1 ikinci mexanik sertifikatının verilməsi üçün ixtisaslı mexanik vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq iş stajına malik olmalıdır, və
    - .1.2 baş mexanik sertifikatının verilməsi üçün 36 aydan az olmayaraq iş stajına malik olmaq: lakin bu müddət 24 aydan az olmayaraq o halda azaldıla bilər ki, ikinci mexanik vəzifəsində 12 aydan az olmayan üzmə stajına malik olsun; və
  - .2 təsdiq edilmiş təhsil və hazırlığı tamamlamaq, həmçinin DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/2 bölməsi ilə nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

Qayda III/3

Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-a qədər olan gəmilərin baş və ikinci mexaniklərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

- 1 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-a qədər olan gəmilərin hər bir baş və ikinci mexaniki lazımi sertifikata malik olmalıdır.
- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 növbə mexanikinin sertifikatlaşdırılmasına dair tələblərə cavab verməlidir və:
    - .1.1 ikinci mexanik sertifikatının verilməsi üçün stajçı-mexanik və ya mexanik vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır, və
    - .1.2 baş mexanik sertifikatının verilməsi üçün 12 aydan az olmayaraq ikinci mexanik vəzifəsində stajın daxil olduğu 24 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır; və
  - .2 təsdiq edilmiş təhsil və hazırlığı tamamlamaq, həmçinin DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/3 bölməsi ilə nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.
- 3 Baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt və daha çox olan gəmilərdə ikinci mexanik sertifikatını almış hər bir mexanik sertifikat müvafiq qaydada təsdiq edildiyi təqdirdə, baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt-dan az olan gəmilərdə baş mexanik vəzifəsində işləyə bilər.

Qayda III/4

Komplektləşdirilən və ya komplektləşdirilməyən maşın şöbəsinin maşın növbəsi tərkibindəki sırası heyət üzvlərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

- 1 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha artıq olan, ənənəvi xidmətin və ya vaxtaşırı növbəsiz xidmətin göstərildiyi maşın şöbəsinə malik olan gəmilərdə hər bir sırası heyət üzvü, hazırlıq keçən sırası heyət tərkibinə daxil olmayan və xidməti vəzifələri xüsusi ixtisas tələb etməyən sırası heyət üzvləri istisna olmaqla, belə öhdəliklərin icrası üçün lazımi sertiikata malik olmalıdır.
- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 yaşı 16-dan az olmamalıdır;
  - .2 keçməlidir:
    - .2.1 altı aydan az olmayan hazırlıq və təcrübənin daxil olduğu təsdiq edilmiş üzmə stajı, və ya
    - .2.2 iki aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajı daxil olmaqla, ya sahilə, ya da gəmidə xüsusi hazırlıq; və
  - .3 DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/4 bölməsi ilə nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.
- 3 2.2.1. və 2.2.2 yarımbəndləri ilə tələb olunan üzmə stajı, hazırlıq və təcrübə maşın şöbəsində növbə çəkmə üzrə funksiyalarla bağlı olmalı, həmçinin ixtisaslı mexanikin və ya sırası heyətin ixtisaslı üzvünün birbaşa rəhbərliyi altında yerinə yetirilən xidməti vəzifələrin icrasını daxil etməlidir.

Qayda III/5

Ənənəvi xidmətin və ya vaxtaşırı növbəsiz xidmətin göstərildiyi maşın şöbəsinin sırası heyət üzvlərinin ixtisaslaşmış matros kimi sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

- 1 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha çox olan gəmidə xidmət edən hər bir ixtisaslaşmış motorçu lazımi qaydada sertifikatlaşdırılmalıdır.
- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 yaşı 18-dən az olmamalıdır;
  - .2 Ənənəvi xidmətin və ya vaxtaşırı növbəsiz xidmətin göstərildiyi maşın şöbəsinin maşın növbəsi tərkibindəki sırası heyət üzvünün sertifikatlaşdırılmasına dair tələblərə cavab verməlidir;
  - .3 maşın şöbəsində növbəçəkən sırası heyət üzvü sertifikatlaşdırılarkən maşın şöbəsində təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır:
    - .3.1 12 aydan az olmayan, və ya
    - .3.2 6 aydan az olmayan və təsdiq edilmiş hazırlığı keçməlidir; və
  - .4 DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/5 bölməsi ilə nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.
- 3 Hər bir Tərəf 1 yanvar 2012-ci il tarixindən əvvəl maşın şöbəsinin sırası heyət üzvünə verilmiş sertifikat üzrə bacarıqlara dair tələbləri, DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/5 bölməsində müəyyənləşdirilmiş tələblərlə müqayisə etməli və bu heyət üzvlərinin öz ixtisaslarını yeniləmək tələbinə dair zərurəti, olduğu təqdirdə, müəyyən etməlidirlər.
- 4 Tərəf, dənizçiləri bu qaydanın tələblərinə cavab verən kimi hesab edə bilər, bir şərtlə ki onlar həmin Tərəf üçün bu qaydanın qüvvəyə minməsinə qədərki son 60 ay ərzində ən azı 12 ay müddətində maşın şöbəsində müvafiq vəzifədə xidmət etmiş olsunlar.

Qayda III/6

Elektromexaniklərin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimum tələblər

- 1 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha artıq olan gəmidə xidmət edən hər elektromexanik səriştə sertifikatına malik olmalıdır.
- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 yaşı 18-dən az olmamalıdır;
  - .2 12 aydan az olmayan komplektləşdirilmiş praktiki hazırlığa dair seminar keçmək və DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/6 bölməsinin tələblərinə cavab verən təsdiq edilmiş hazırlıq proqramının bir hissəsi kimi, eləcə də hazırlıqlara dair təsdiq edilmiş qeydiyyat kitabçasında qeyd edilmiş 6 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmaq və ya 36 aydan az olmayan komplektləşdirilmiş praktiki hazırlığa dair seminar keçmək və maşın şöbəsində 30 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmaq;
  - .3 təsdiq edilmiş təhsili və hazırlığı tamamlamalı və DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/6 bölməsində ilə nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir; və
  - .4 DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/1 bölməsinin 2-ci bəndində, A-VI/2 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində, A-VI/3 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində, A-VI/4 bölməsinin 1-3-cü bəndlərində nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.
- 3 Hər bir Tərəf 1 yanvar 2012-ci il tarixindən əvvəl elektromexaniklərə verilmiş sertifikat üzrə bacarıqlara dair tələbləri, DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/6 bölməsində müəyyənləşdirilmiş tələblərlə müqayisə etməli və bu heyət üzvlərinin öz ixtisaslarını yeniləmək tələbinə dair zərurəti, olduğu təqdirdə, müəyyən etməlidirlər.
- 4 Tərəf, dənizçiləri bu qaydanın tələblərinə cavab verən kimi hesab edə bilər, bir şərtlə ki onlar həmin Tərəf üçün bu qaydanın qüvvəyə minməsinə qədərki son 60 ay ərzində ən azı 12 ay müddətində gəmidə müvafiq vəzifədə xidmət etmiş olsunlar və DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/6 bölməsində nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab versinlər.
- 5 Yuxarıdakı 1-4-cü bəndlərdəki tələblərə baxmayaraq, Tərəf müvafiq qaydada ixtisaslaşmış şəxsi A-III/6 bölməsinin müəyyən funksiyalarını yerinə yetirə biləcək hesab edə bilər.

Qayda III/7

Elektriklərin sertifikatlandırılmasına dair məcburi minimal tələblər

- 1 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha çox olan gəmidə xidmət edən hər elektrik lazımı qaydada sertifikatlaşdırılmalıdır.
- 2 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 yaşı 18-dən az olmamalıdır;
  - .2 malik olmalıdır:
    - .2.1 12 aydan az olmayan təhsil və hazırlıq daxil olmaqla gəmidə təsdiq edilmiş üzmə stajına, və ya
    - .2.2 6 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajı daxil olmaqla təsdiq edilmiş təlimə, və ya
    - .2.3 A-III/7 cədvəlindəki texniki bacarıqlara dair ixtisasa və 3 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına; və
  - .3 DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/7 bölməsində müəyyənləşdirilmiş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

3 Hər bir Tərəf 1 yanvar 2012-ci il tarixindən əvvəl elektrik sertifikatlaşdırılması üçün tələb edilən bacarıqlara dair tələbləri, sertifikatın verilməsi üzrə DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/7 bölməsinin tələbləri ilə müqayisə etməli və bu heyət üzvlərinin öz ixtisaslarını yeniləmək tələbinə dair zərurəti, olduğu təqdirdə, müəyyən etməlidirlər.

4 Bu qaydanın Tərəf üçün qüvvəyə minməsinə qədərki son 60 ay ərzində 12 aydan az olmayan müddətdə gəmidə müvafiq vəzifədə xidmət etdikləri, eləcə də DHDNÇ Məcəlləsinin A-III/7 bölməsində müəyyənləşdirilmiş bacarıqlara dair tələblərə cavab verdiyi təqdirdə, həmin Tərəf dənizçiləri bu qaydanın tələblərinə uyğun hesab edə bilər.

5 Yuxarıdakı 1-4-cü bəndlərdəki tələblərə baxmayaraq, Tərəf lazımi qaydada ixtisaslaşmış şəxsi A-III/7 bölməsinin müəyyən funksiyalarını yerinə yetirməyə qadir hesab edə bilər.

FƏSİL IV

RADİORABİTƏ VƏ RADİOMÜTƏXƏSSİSLƏR

Şərh:

Radio növbəsinin çəkilməsinə dair məcburi müddəalar Radiorabitə rəqlamentində və Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair 1974-cü il Beynəlxalq Konvensiyasında (düzəlişlərlə) şərh edilmişdir. Radio avadanlığa texniki xidmətin göstərilməsi üzrə müddəalar Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair 1974-cü il Beynəlxalq Konvensiyasının (düzəlişlərlə) və Təşkilat* tərəfindən qəbul edilən təlimatlarda şərh olunmuşdur.

Qayda IV/1

Tətbiqetmə

1 2-ci bənddə nəzərdə tutulanlar istisna olmaqla, bu fəslin müddəaları Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair düzəlişlər edilmiş 1974-cü il Beynəlxalq Konvensiyasında müəyyənləşdirildiyi kimi Qlobal Dəniz Fəlakət və Əmniyyətli Rabitə Sistemindən istifadə edən gəmilərdəki radio operatorlara tətbiq edilir.

2 SOLAS Konvensiyasının IV fəslində şərh edilmiş, Qlobal Dəniz Fəlakət və Əmniyyətli Rabitə Sisteminin müddəalarına müvafiqliyi tələb olunmayan radio operatorlar bu fəslin müddəalarına cavab vermələri tələb edilmir. Bununla belə, bu gəmilərdəki radio operatorlar Radiorabitə rəqlamentinə müvafiq olmalıdırlar. Administrasiya həmin radio operatorlara münasibətdə Radiorabitə rəqlamenti ilə müəyyənləşdirilmiş sertifikatların verilməsini və tanınmasını təmin etməlidir.

Qayda IV/2

QDFƏRS radio operatorların sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

1 Qlobal Dəniz Fəlakət və Əmniyyətli Rabitə Sistemində iştirakı tələb olunan gəmilərdə radiorabitəyə cavabdeh olan və ya radiorabitə üzrə xidməti vəzifələr yerinə yetirən hər bir

---

* Təşkilat tərəfindən qəbul edilən düzəlişlər edilmiş A.702(17) nömrəli qətnamə ilə A3 və A4 Dəniz rayonlarına aid edilən Глобал Дяниз Фялакят вя Ятниййятли Рабитя Системи üzrə Radio avadanlığa texniki xidmətin göstərilməsinə dair Təlimata istinad edin.

şəxs Radorabitə rəqlamentinin müddəaları əsasında Administrasiya tərəfindən verilən və ya tanınan QDFƏRS-ə aid olan müvafiq sertifikatla malik olmalıdır.

2 Əlavə olaraq, Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair düzəlişlər edilmiş 1974-cü il Beynəlxalq Konvensiya ilə tələb edilən radio qurğusu olan gəmidə işləmək üçün sertifikatın alınmasına namizəd olan hər bir şəxs:

- .1 yaşı 18-dən az olmamalıdır;
- .2 təsdiq edilmiş təhsili və hazırlığı tamamlamalı və DHDNÇ Məcəlləsinin A-IV/2 bölməsi ilə nəzərdə tutulmuş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

FƏSİL V

MÜƏYYƏN TİP GƏMİLƏRİN HEYƏTİNİN XÜSUSİ HAZIRLIĞINA DAİR TƏLƏBLƏR

Qayda V/1-1

Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərin gəmi kapitanlarının, komandir və sırası heyət üzvlərinin hazırlıq və ixtisaslarına dair məcburi minimal tələblər

1 Neft və ya kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük və ya yük avadanlıqları ilə əlaqədar xüsusi vəzifə və öhdəlikləri müəyyənləşdirilən komandir və sırası heyət üzvləri neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair şəhadətnaməyə malik olmalıdırlar.

2 Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə zəruri hazırlığa dair şəhadətnamə almağa namizəd olan hər bir şəxs DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/1 bölməsinin müddəalarına uyğun olaraq ilkin hazırlığı və aşağıdakıları bitirməlidir:

- .1 neft və ya kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə 3 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajı və DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/1-1 bölməsinin 1-ci bəndində qeyd edilən bacarıqlara dair standartlara cavab verməlidir; və ya
- .2 Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə təsdiq edilmiş ilkin hazırlığı və DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/1-1 bölməsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair standartlara cavab verməlidir.

3 Gəmi kapitanları, baş mexaniklər, kapitanın baş köməkçiləri, ikinci mexaniklər və neft tankerlərində yükləmə, boşaltma, səfər ərzində yükün nəzarətdə saxlanması, yükün hazırlanması, tankın təmizlənməsi və ya yüklə əlaqədar digər əməliyyatlara birbaşa cavabdeh olan şəxs, neft tankerlərində yük əməliyyatlarına dair təkmilləşdirmə kursları üzrə şəhadətnaməyə malik olmalıdırlar.

4 Neft tankerində yük əməliyyatlarına dair təkmilləşdirmə kursları üzrə şəhadətnamə almağa namizəd olan hər bir şəxs:

- .1 Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikatlaşdırma tələblərinə cavab vermək; və
- .2 Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikatlaşdırma tələblərinə cavab verdikdə:
  - .2.1 neft tankerlərində 3 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajı; və ya
  - .2.2 neft tankerlərində ən az 3 yükləmə və 3 boşaltma əməliyyatlarını ehtiva edən və ştatdankənar vəzifədə B-V/1 bölməsinin təlimatları nəzərə alınmaqla təsdiq edilmiş hazırlığa dair qeydiyyat kitabında sənədləşdirilən 1 aydan az olmayan təsdiq edilmiş hazırlıq keçmək; və

- .3 neft tankerində yük əməliyyatlarına dair təkmilləşdirmə kurslarını tamamlamaq və DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/1-1 bölməsinin 2-ci bəndində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair standartlara cavab vermək.

5 Gəmi kapitanları, baş mexaniklər, kapitanın baş köməkçiləri, ikinci mexaniklər və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yükləmə, boşaltma, səfər ərzində yükün nəzarətdə saxlanması, yükün hazırlanması, tankın təmizlənməsi və ya yüklə əlaqədar digər əməliyyatlara birbaşa cavabdeh olan şəxs, kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatlarına dair təkmilləşdirmə kursları üzrə şəhadətnaməyə malik olmalıdırlar.

6 Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə təkmilləşdirilmiş hazırlığa dair şəhadətnamə almağa namizəd olan hər bir şəxs:

- .1 Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikatlaşdırılma tələblərinə cavab vermək; və
- .2 Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikatlaşdırılma tələblərinə cavab verdikdə:
  - .2.1 kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə 3 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajı, və ya
  - .2.2 kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə ən az 3 yükləmə və 3 boşaltma əməliyyatlarını ehtiva edən və ştatdankənar vəzifədə B-V/1 bölməsinin təlimatları nəzərə alınmaqla təsdiq edilmiş hazırlığa dair qeydiyyat kitabında sənədləşdirilən 1 aydan az olmayan təsdiq edilmiş hazırlıq keçmək.
- .3 kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatlarına dair təkmilləşdirmə kurslarını tamamlamaq və DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/1-1 bölməsinin 3-cü bəndində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair standartlara cavab vermək.

7 Administrasiyalar müvafiq olaraq 2, 4 və ya 6-cı bəndlərin tələblərinə cavab verən dənizçilərə ixtisas sertifikatlarının verilməsini və ya mövcud ixtisas və ya peşə sertifikatlarının lazımı qaydada təsdiqlənməsini təmin etməlidir.

Qayda V/1-2

Maye qaz daşıyan tankerlərin gəmi kapitanlarının, komandir və sırası heyət üzvlərinin hazırlıq və ixtisaslarına dair məcburi minimal tələblər

1 Maye qaz daşıyan tankerlərdə yük və ya yük avadanlıqları ilə əlaqədar xüsusi vəzifə və öhdəlikləri müəyyənləşdirilən komandir və sırası heyətin üzvləri maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikata malik olmalıdır.

2 Maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikat almağa namizəd olan hər kəs DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/1 bölməsinin müddəalarına uyğun olaraq ilkin hazırlığı bitirməlidir və:

- .1 maye qaz daşıyan tankerlərdə 3 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalı və DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/1-2 bölməsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir; və ya
- .2 maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə təsdiq edilmiş ilkin hazırlığı bitirməli və DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/1-2 bölməsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

3 Gəmi kapitanları, baş mexaniklər, kapitanın baş köməkçiləri, ikinci mexaniklər və maye qaz daşıyan tankerlərdə yükləmə, boşaltma, səfər ərzində yükün nəzarətdə saxlanması,

yükün hazırlanması(yerləşdirilməsi), tankın təmizlənməsi və ya yüklə əlaqədar digər əməliyyatlara birbaşa cavabdeh olan şəxslər maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə təkmilləşdirilmiş hazırlığa dair sertifikatla malik olmalıdır.

4 Maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə təkmilləşdirilmiş hazırlığa dair sertifikat almağa namizəd olan hər kəs:

.1 maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikatlaşdırılma tələblərinə cavab verməlidir; və

.2 maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikatlaşdırma tələblərinə cavab verdiyi təqdirdə:

.2.1 maye qaz daşıyan tankerlərdə 3 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajı, və ya

.2.2 maye qaz daşıyan tankerlərdə ən az 3 yükləmə və 3 boşaltma əməliyyatlarını ehtiva edən və ştatdankənar vəzifədə B-V/1 bölməsinin təlimatları nəzərə alınmaqla təsdiq edilmiş hazırlıqlar üzrə qeydiyyat kitabında sənədləşdirilmiş 1 aydan az olmayan təsdiq edilmiş hazırlıq keçmək; və

.3 Maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə təsdiq edilmiş təkmilləşdirilmiş hazırlıq keçmək və DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/1-2 bölməsinin 2-ci bəndində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair tələblərə cavab vermək.

5 Administrasiyalar müvafiq olaraq 2 və ya 4-cü bəndin tələblərinə cavab verən dənizçilərə ixtisas sertifikatlarının verilməsini və ya mövcud ixtisas və ya peşə sertifikatlarının lazımı qaydada təsdiqlənməsini təmin etməlidir.

Qayda V/2

Sərnişin gəmilərinin kapitanlarının, komandir və sıravı heyət üzvlərinin, eləcə də heyətin digər üzvlərinin hazırlıq və ixtisaslarına dair məcburi minimal tələblər

1 Bu qayda beynəlxalq səfərlərə çıxan sərnişin gəmilərinin kapitanlarına, komandir və sıravı heyət üzvlərinə, eləcə də heyətin digər üzvlərinə tətbiq edilir. Administrasiyalar sahilboyu üzgüçülükdə istismar olunan sərnişin gəmilərinin heyətlərinə bu tələblərin tətbiqinin mümkünlüyünü müəyyənləşdirməlidir.

2 Dənizçilər, onlara sərnişin gəmilərində xidməti vəzifələrin icrası tapşırılanaqəd, bacarıqlarına, vəzifələrinə və məsuliyyətlərinə müvafiq olaraq aşağıdakı 4-7-ci bəndlərlə tələb olunan hazırlığı bitirməlidir.

3 Aşağıdakı 4, 6 və 7-ci bəndlərə uyğun olaraq hazırlıq keçməli olan dənizçilər, 5 ildən çox olmayan intervallarla yenidən hazırlıq keçməli və ya son 5 il ərzində tələb olunan bacarıqlara yiyələndiyini təsdiq edən sübut təqdim etməlidirlər.

4 Gəmi kapitanları, komandir heyətinin üzvləri və fəvqəladə hallar zamanı görülməli tədbirlər planına uyğun olaraq vəzifəsi sərnişin gəmilərində qəza halları zamanı sərnişinlərə kömək etmək olan işçi heyətin digər üzvləri DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/2 bölməsinin 1-ci bəndində müəyyən edildiyi kimi izdihamın idarə edilməsi üzrə hazırlığı bitirməlidir.

5 Sərnişin gəmilərində sərnişinlər üçün nəzərdə tutulmuş yerlərdə bilavasitə sərnişinlərə xidmətin göstərilməsini təmin edən heyət üzvləri DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/2 bölməsinin 2-ci bəndində göstərilmiş təhlükəsizlik məsələləri üzrə hazırlığı bitirməlidir.

6 Gəmi kapitanları, baş mexaniklər, kapitanların baş köməkçiləri, ikinci mexaniklər və fəvqəladə hallar zamanı görülməli tədbirlər planına uyğun olaraq sərnişin gəmilərində qəza

halları zamanı sərnişinlərin təhlükəsizliyinə görə məsuliyyət daşıyan istənilən şəxs DHDNÇ Məcəllənin A-V/2 bölməsinin 3-cü bəndi ilə müəyyən edilən böhran zamanı idarəetmə və insan davranışı üzrə təsdiq edilmiş hazırlığı bitirməlidir.

7 Gəmi kapitanları, baş mexaniklər, kapitanların baş köməkçiləri, ikinci mexaniklər və sərnişinlərin gəmiyə minmələrinə və gemidən düşmələrinə, yükün yüklənməsinə, boşaldılmasına və ya bərkidilməsinə, yaxud Ro-Ro tipli sərnişin gəmilərinin gövdəsində dəliklərin bağlanmasına görə birbaşa məsuliyyət daşıyan hər bir şəxs DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/2 bölməsinin 4-cü bəndi ilə müəyyən edilən sərnişinlərin, yükün və gəmi gövdəsinin təhlükəsizliyi üzrə təsdiq edilmiş hazırlığı bitirməlidir.

8 Administrasiyalar bu qaydanın müddəalarına uyğun hesab edilən hər bir şəxsə hazırlığın müvəffəqiyyətlə tamamlandığına dair sənədin verilməsini təmin etməlidir.

Qayda V/3

Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin (bundan sonra - IGF) tətbiq olunduğu gəmilərin kapitanlarının, komandir və sırası heyət üzvlərinin, eləcə də heyətin başqa üzvlərinin hazırlıq və ixtisaslarına dair məcburi minimal tələblər

1 Bu qayda IGF Məcəlləsinin tətbiq olunduğu gəmilərdə xidmət edən kapitanlara, komandir və sırası heyət üzvlərinə, eləcə də digər heyət üzvlərinə tətbiq edilir.

2 IGF Məcəlləsinin tətbiq olunduğu gəmilərdə vəzifəyə təyin edilməzdən əvvəl dənizçilər öz vəzifə, öhdəlik və məsuliyyətlərinə uyğun olaraq aşağıdakı 4 - 9-cu bəndlər ilə tələb edilən hazırlığı bitirməlidir.

3 IGF Məcəlləsinin tətbiq olunduğu gəmilərdə xidmət edən bütün dənizçilər vəzifəyə təyin edilməzdən əvvəl I/14 qaydasının 1.5 bəndində müəyyənləşdirildiyi kimi müvafiq gəmi və avadanlıq ilə tanışlıq təlimi keçməlidir.

4 IGF Məcəlləsinin tətbiq edildiyi gəmilərdəki yanacaq nəzarət, ondan istifadə və fəvqəladə hallarda cavab tədbirlərinin tətbiqi ilə əldəqədar müvafiq təhlükəsizlik vəzifələri üzrə məsul olan dənizçilər, IGF Məcəlləsinin tətbiq olunduğu gəmilərdə xidmət etmək üçün ilkin hazırlığa dair sertifikatla malik olmalıdırlar.

5 IGF Məcəlləsinin tətbiq olunduğu gəmilərdə xidmət üzrə ilkin hazırlığa dair sertifikat almağa namizəd olan hər kəs DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/3 bölməsinin 1-ci bəndinin müddəalarına uyğun olaraq ilkin hazırlığı bitirməlidirlər.

6 IGF Məcəlləsinin tətbiq olunduğu gəmilərdəki yanacaq nəzarət, ondan istifadə və fəvqəladə hallarda cavab tədbirlərinin tətbiqi ilə əldəqədar müvafiq təhlükəsizlik vəzifələri üzrə məsul olan, V/1-2 qaydasının 2 və 5-ci bəndlərinə və ya maye qaz daşıyan tankerlərdə V/1-2 qaydasının 4 və 5-ci bəndlərinə müvafiq olaraq ixtisas əldə edən və sertifikatlaşdırılan yanacağına nəzarət, ondan istifadə və fəvqəladə hallarda cavab tədbirlərinin tətbiqi ilə əldəqədar müvafiq təhlükəsizlik vəzifələri üzrə məsul olan dənizçilər A-V/3 bölməsinin 1-ci bəndində IGF Məcəlləsinin tətbiq edildiyi gəmilərdə xidmət üzrə ilkin hazırlığa dair müəyyənləşdirilmiş tələblərə uyğun hesab edirlər.

7 Gəmi kapitanları, mexaniklər və IGF Məcəlləsinin tətbiq edildiyi gəmilərdəki yanacağa nəzarət və ondan istifadə, habelə yanacaq sistemi üzrə birbaşa məsul olan heyətin digər bütün üzvləri IGF Məcəlləsinin tətbiq edildiyi gəmilərdə xidmətə dair ixtisasartırma təlimi üzrə sertifikatla malik olmalıdırlar.

8 IGF Məcəlləsinin tətbiq edildiyi gəmilərdə xidmət üçün ixtisasartırma təlimi üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəs, 4-cü bənddə təsvir olunmuş ixtisas sertifikatına malik olmaqla yanaşı:

- .1 IGF Məcəlləsinin tətbiq olunduğu gəmilərdə xidmət üçün təsdiq edilmiş ixtisasartırma təlimini tamamlamalı və DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/3 bölməsinin 2-ci bəndində müəyyənləşdirilmiş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir; və
- .2 IGF Məcəlləsinin tətbiq olunduğu gəmilərdə minimum üç bunker əməliyyatını ehtiva edən 1 aydan az olmayan iş təcrübəsinə malik olmaq. Üç bunker əməliyyatından ikisi yuxarıda qeyd olunan 8.1-ci bənddə nəzərdə tutulan təlimin bir hissəsi kimi bunker əməliyyatları üzrə təsdiq edilmiş trenajor təlimi ilə əvəz oluna bilər.

9 Maye qaz daşıyan tankerlərdə xidmət üçün A-V/1-2 qaydasının 2-ci bəndində müəyyənləşdirilmiş bacarıqlara dair tələblərə uyğun olaraq ixtisas əldə edən və sertifikatlaşdırılan gəmi kapitanları, mexaniklər və IGF Məcəlləsinin tətbiq edildiyi gəmilərdəki yanacağa nəzarət və ondan istifadə üzrə birbaşa məsul olan heyətin digər bütün üzvləri IGF Məcəlləsinin tətbiq edildiyi gəmilərdə xidmət üçün A-V/3 bölməsinin 2-ci bəndində müəyyənləşdirilmiş ixtisasartırma təlimi üzrə tələblərə uyğun hesab edirlər, bir şərtlə ki onlar həmçinin:

- .1 6-cı bəndin tələblərinə cavab verirlər; və
- .2 8.2-ci bəndin bunker əməliyyatları ilə bağlı tələblərinə cavab verirlər və ya maye qaz daşıyan tankerlərdə 3 yük əməliyyatının həyata keçirilməsində iştirak ediblər; və
- .3 aşağıdakı gəmilərdə son beş ildə üç aylıq üzmə stajına malikdir:
  - .1 IGF Məcəlləsinin tətbiq edildiyi gəmilərdə;
  - .2 IGF Məcəlləsi ilə əhatə edilən yanacağı yük qismində daşıyan gəmilərdə; və ya
  - .3 Qazlar və ya aşağı alışıma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərdə.

10 Hər bir Tərəf 2017-ci ilin yanvar ayının 1-dən əvvəl qaz halında olan yanacaqdan istifadə edən gəmilərdə xidmət edən şəxslərin bacarıqlarına dair tələbləri DHDNÇ Məcəlləsinin A-V/3 bölməsində müəyyənləşdirilmiş bacarıqlara dair tələblərlə müqayisə etməli və bu heyət üzvlərinin öz ixtisaslarını yeniləmək tələbinə dair zərurəti, olduğu təqdirdə, müəyyən etməlidirlər.

11 Administrasiyalar müvafiq olaraq 4 və ya 7-ci bəndlərə uyğun olan dənizçilərə İxtisaslaşma Sertifikatının verilməsini təmin etməlidirlər.

12 Yuxarıdakı 4 və ya 7-ci bəndlərə uyğun olaraq İxtisaslaşma Sertifikatına malik olan dənizçilər beş ildən çox olmayan intervallarla ixtisasartırma təlimi keçməli və ya son beş il ərzində tələb olunan bacarıqlara yiyələndiyini təsdiq edən sübut təqdim etməlidirlər.

FƏSİL VI

QƏZA HALLARINA, ƏMƏYİN MÜHAFİZƏSİNƏ, TƏHLÜKƏSİZLİYƏ, TİBBİ QULLUĞA VƏ SAĞ QALIB YAŞAMAĞA DAİR FUNKSİYALAR

Qayda VI/1

Bütün dənizçilər üçün təhlükəsizlik üzrə tanışlıq, ilkin hazırlıq və təlimata dair məcburi minimal tələblər

1 Dənizçilər DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/1 bölməsinə müvafiq olaraq təhlükəsizlik üzrə tanışlıq və ilkin hazırlıq və yaxud təlimat keçməli və bu bölmə ilə nəzərdə tutulan bacarıqlara dair müvafiq tələblərə cavab verməlidirlər.

2 İlkin hazırlıq verilən sertifikatın ixtisas tələblərinə aid edilmədiyi təqdirdə, sertifikat sahibinin ilkin hazırlıq kurslarında iştirak etdiyini qeyd edən sertifikat verilməlidir.

Qayda VI/2

Xilasedici qayıq və sallar, növbətçi qayıqlar və sürətli növbətçi qayıqlar üzrə sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

1 Xilasedici qayıq və sallar, sürətli olmayan növbətçi qayıqlar üzrə mütəxəssis sertifikatı almağa namizəd olan hər bir şəxs:

- .1 yaşı 18-dən az olmamalıdır;
- .2 12 aydan az olmayaraq təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalı və ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursunu keçməli və altı aydan az olmayaraq təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır; və
- .3 DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/2 bölməsinin 1-4-cü bəndləri ilə xilasedici qayıq və sallar, habelə növbətçi qayıqlar üzrə sertifikatın verilməsi üçün müəyyən edilən bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

2 Sürətli növbətçi qayıqlar üzrə sertifikatını almağa namizəd olan hər bir şəxs:

- .1 xilasedici qayıq və sallar, habelə sürətli olmayan növbətçi qayıqlar üzrə sertifikata malik olmalıdır;
- .2 təsdiq edilmiş hazırlıq kursu keçməlidir; və
- .3 DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/2 bölməsinin 7-10-cu bəndləri ilə sürətli növbətçi qayıqlar üzrə sertifikatın verilməsi üçün müəyyən edilən bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

Qayda VI/3

Yanğınla mübarizə üzrə geniş proqram hazırlığına dair məcburi minimal tələblər

1 Yanğınla mübarizə əməliyyatlarını idarə etmək üçün təyin olunmuş dənizçilər DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/3 bölməsinin 1-4 bəndlərinin müddəalarına uyğun olaraq təşkilatçılığa, taktikaya və idarəetməyə xüsusi diqqət yetirilməklə, yanğınla mübarizə üsulları üzrə ixtisasartırma hazırlığını müvəffəqiyyətlə bitirməli, həmçinin bu bölmə ilə müəyyənləşdirilən bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

2 Yanğınla mübarizə üzrə geniş proqrama dair hazırlıq sertifikatlaşdırılma üzrə ixtisas tələblərinə aid edilmədikdə, sertifikat sahibinin yanğınla mübarizə üzrə geniş proqrama dair hazırlıqda iştirak etdiyini qeyd edən sertifikat verilməlidir.

Qayda VI/4

İlk tibbi yardıma və tibbi nəzarətə dair məcburi minimal tələblər

- 1 Gəmidə ilk tibbi yardım göstərmək üçün təyin edilmiş dənizçilər DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/4 bölməsinin 1-3-cü bəndləri ilə müəyyən edilən ilk tibbi yardım üzrə bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidirlər.
- 2 Gəmidə tibbi nəzarətin idarə edilməsi üçün təyin edilmiş dənizçilər DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/4 bölməsinin 4-6-cı bəndləri ilə müəyyən edilən tibbi nəzarət üzrə bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidirlər.
- 3 İlk tibbi yardım və ya tibbi nəzarət üzrə hazırlıq sertifikatlaşdırılma üzrə ixtisas tələblərinə aid edilmədikdə, sertifikat sahibinin ilk tibbi yardım və ya tibbi nəzarət üzrə hazırlıqda iştirak etdiyini qeyd edən sertifikat verilməlidir.

Qayda VI/5

Komandir heyətinin gəmi mühafizəsi üzrə məsul üzvlərinə sertifikatın verilməsinə dair məcburi minimal tələblər

- 1 Komandir heyətinin gəmi mühafizəsi üzrə məsul üzvü kimi sertifikat almağa namizəd olan hər kəs:
  - .1 12 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına və ya müvafiq üzmə stajına və gəmi idarəetməsi üzrə biliklərə malik olmalıdır; və
  - .2 DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/5 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində komandir heyətinin gəmi mühafizəsi üzrə məsul üzvü kimi sertifikatlaşdırılması üzrə bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.
- 2 Administrasiyalar bu maddənin müddəalarına cavab verən hər kəsə xüsusi hazırlıq şəhadətnamələrinin verilməsini təmin etməlidir.

Qayda VI/6

Bütün dənizçilər üçün mühafizə ilə əlaqədar hazırlığa və təlimata dair məcburi minimal tələblər

1 Dənizçilər DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/6 bölməsinin 1-4-cü bəndlərinə müvafiq olaraq, mühafizə ilə əlaqədar tanışlıq və mühafizə üzrə maarifləndirmə hazırlığı və ya təlimat keçməli, həmçinin burada qeyd olunan müvafiq bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir.

2 Mühafizə üzrə maarifləndirmə sertifikatlaşdırılmaya dair ixtisas tələblərinə aid edilmədikdə, sertifikat sahibinin mühafizə üzrə maarifləndirmə hazırlığında iştirak etdiyini qeyd edən sertifikat verilməlidir.

3 Hər bir Tərəf ixtisaslı və ya ixtisasa dair sənəd təqdim edə bilən dənizçilərdən bu qayda qüvvəyə minənədək mühafizə ilə əlaqədar tələb edilən hazırlıq və təlimatları DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/6 bölməsinin 4-cü bəndində qeyd edilənlərlə müqayisə etməli və bu dənizçilərin öz ixtisaslarını yeniləmək tələbinə dair zərurəti, olduğu təqdirdə, müəyyən etməlidirlər.

Gəminin mühafizəsi üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə malik dənizçilər

4 Gəminin mühafizəsi üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə malik dənizçilər, DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/6 bölməsinin 6-8-ci bəndlərində müəyyən edilmiş bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidirlər.

5 Mühafizə üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə dair hazırlıq ixtisas tələblərinə aid edilmədikdə, sertifikat sahibinin mühafizə üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə dair hazırlıqda iştirak etdiyini qeyd edən sertifikat verilməlidir.

6 Hər bir Tərəf bu qayda qüvvəyə minənədək ixtisaslı və ya ixtisasa dair sənəd təqdim edə bilən dənizçilərdən tələb edilən mühafizə üzrə hazırlığa dair standartlar ilə DHDNÇ Məcəlləsinin A-VI/6 bölməsinin 8-ci bəndində qeyd edilənləri müqayisə etməli və bu dənizçilərin öz ixtisaslarını yeniləmək tələbinə dair zərurəti, olduğu təqdirdə, müəyyən etməlidirlər.

FƏSİL VII

ALTERNATİV SERTİFİKATLAŞDIRMA

Qayda VII/1

Alternativ sertifikatların verilməsi

1 Bu Əlavənin II və III fəsillərində şərh edilmiş sertifikatlaşdırma üzrə tələblərə baxmayaraq, Tərəflər bu fəsillərin qaydalarında qeyd edilən sertifikatlardan fərqli sertifikatlar verə bilər və ya onların verilməsi üçün icazə verə bilər, bu şərtlə ki:

- .1 sertifikatlarda və təsdiqnamələrdə göstərilməli olan əlaqəli funksiyalar və öhdəliklərin səviyyələri DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/1, A- II/2, A- II/3, A- II/4, A- II/5, A-III/1, A- III/2, A- III/3, A- III/4 və A-IV/2 bölmələrində göstərilənlərdən seçilir və onlarla eynidir;
- .2 namizədlər təsdiq edilmiş təhsili və hazırlığı bitirməli, eləcə də DHDNÇ Məcəlləsinin müvafiq bölmələrində qeyd olunan bacarıqlara dair standartların, habelə həmin Məcəllənin A-VII/1 bölməsində nəzərdə tutulan sertifikatlarda və onların təsdiqnamələrində göstərilməli olan funksiya və səviyyənin tələblərinə cavab verməlidir.
- .3 namizədlər sertifikatda göstərilməli olan funksiya və səviyyələrin icrasına uyğun təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır. Üzmə stajının minimal müddəti bu əlavənin II və III fəsillərində üzmə stajının müəyyən edilən minimum müddətinə ekvivalent olmalıdır. Lakin üzmə stajının minimal müddəti DHDNÇ Məcəlləsinin A-VII/2 bölməsində nəzərdə tutulduğundan az olmamalıdır.
- .4 istismar səviyyəsində gəmi sürücülüyü funksiyasını yerinə yetirməli olan sertifikat almağa namizədlər Radioreqlamentə uyğun olaraq radio xidməti üzrə təyin edilmiş vəzifələri yerinə yetirmək üçün IV fəslin qaydalarının müvafiq tələblərinə cavab verməlidirlər.
- .5 sertifikatlar I/2 qaydasının tələblərinə və DHDNÇ Məcəlləsinin VII fəslində müəyyən edilmiş müddəalara müvafiq olaraq verilir.

2 Tərəf IV maddəyə və I/7 qaydasına müvafiq olaraq Təşkilata məlumat təqdim etmədiyi təqdirdə, bu fəslin əsasında sertifikat verilməz.

Qayda VII/2

Dənizçilərin sertifikatlaşdırılması

1 DHDNÇ Məcəlləsinin II fəslinin A-II/1, A- II/2, A- II/3, A- II/4 və ya A- II/5 və yaxud III fəslin A-III/1, A-III/2, A- III/3, A- III/4 və ya A-III/5 və yaxud IV fəslin A-IV/2 cədvəllərində qeyd edilən hər hansı bir funksiyayı və ya funksiyalar qrupunu yerinə yetirən hər bir dənizçi müvafiq sertifikata malik olmalıdır.

Qayda VII/3

Alternativ sertifikatların verilməsini müəyyənləşdirən prinsiplər

- 1 Alternativ sertifikatlar vermək və ya onların verilməsi üçün icazə vermək haqqında qərara qəbul edən istənilən Tərəf aşağıdakı prinsiplərin yerinə yetirilməsini təmin etməlidir:
  - .1 dənizdə təhlükəsizlik səviyyəsini təmin etməyən və ən azı başqa fəsillərdə nəzərdə tutulan səviyyəyə ekvivalent qaydada çirkləndirmənin qarşısının alınmasına dair qoruyucu təsirə malik olmayan alternativ sertifikatlaşdırma sistemi tətbiq edilməməlidir;
  - .2 bu fəsil əsasında verilən alternativ sertifikata dair hər hansı tədbir, sertifikatların başqa fəsillər əsasında verilənlərlə qarşılıqlı əvəz edilməsini təmin etməlidir.
- 2 1-ci bənddə adı çəkilən qarşılıqlı əvəzetmə prinsipi aşağıdakıları təmin etməlidir:
  - .1 II və/və ya III fəsillərdə nəzərdə tutulan tədbirlər əsasında sertifikat almış dənizçilər və VII fəsil əsasında sertifikat almış dənizçilər gəmidaxili xidmətin ənənəvi və ya digər formada təşkil edildiyi gəmilərdə işləməyi bacarsınlar; və
  - .2 dənizçilər gəmidə xüsusi tədbirlər üzrə hazırlığı, öz bacarıqlarını başqa yerdə tətbiq etmə qabiliyyətlərinə mane olan tərzdə keçməməlidirlər.
- 3 Bu fəslin müddəaları əsasında istənilən sertifikatın verilməsi zamanı aşağıdakı prinsiplər nəzərə alınmalıdır:
  - .1 alternativ sertifikatların verilməsi özü-özlüyündə aşağıdakılar üçün istifadə edilməməlidir:
    - .1.1 gəmidə heyətin tərkibini sayca azaltmaq;
    - .1.2 peşənin bütövlüyünün azaldılması və ya dənizçilərin ixtisasını itirməsinə; və ya
    - .1.3 hər hansı xüsusi növbə zamanı növbə mexanikinin və kapitanın növbə köməkçisinin birləşdirilmiş vəzifələrinin bir sertifikat sahibinə tapşırılmasını əsaslandırmaq; və
  - .2 rəhbər şəxs gəmi kapitanı qismində təyin olunmalıdır; alternativ sertifikatlaşdırma üzrə hər hansı tədbirin tətbiqi gəmi kapitanının və başqalarının hüquqi vəziyyəti və səlahiyyətlərinə mənfi təsir etməməlidir.
- 4 Bu qaydanın 1-ci və 2-ci bəndlərində nəzərdə tutulan prinsiplər istər göyərtə, istərsə də maşın heyətindən olan komandir heyəti üzvlərinin səlahiyyətlərinin saxlanılmasını təmin etməlidir.

FƏSİL VIII NÖVBƏÇƏKMƏ

Qayda VIII/1

Xidməti vəzifənin icrasına yararlıq

- 1 Hər bir Administrasiya yorğunluğun qarşısını almaq məqsədi ilə:
  - .1 DHDNÇ Məcəllənin A-VIII/1 bölməsinin müddəalarına uyğun olaraq, növbə çəkən və təhlükəsizlik, mühafizə və çirklənmənin qarşısının alınması üzrə təyin edilmiş vəzifələri həyata keçirən heyət üzvləri üçün istirahət vaxtlarını müəyyən və təmin etmək; və
  - .2 növbətçilik xidməti elə formaladırılmalıdır ki, yorğunluq növbə çəkən bütün heyət üzvlərinin effektiv fəaliyyətinə mane olmasın və vəzifələr elə təşkil edilməlidir ki, səfər başlayandan sonra ilkin növbədə və sonrakı dəyişilən

növbələrdə kifayət qədər istirahət etmək və bütün digər hallarda növbəçəkməyə yararlılığı təmin etmək mümkün olsun.

2 Narkotik vasitələrdən və alkoqoldan sui-istifadənin qarşısını almaq məqsədilə hər bir Administrasiya B-VIII/1 bölməsindəki təlimatı nəzərə almaqla DHDNÇ Məcəllənin A-VIII/1 bölməsinin müddəalarına uyğun olaraq adekvat tədbirlər görməlidir.

Qayda VIII/2

Növbəçəkmənin təşkili və riayət edilməli olan prinsiplər

1 Administrasiyalar gəmilərdə üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə uyğun olan təhlükəsiz növbə və növbələrin davamlılığının daimi olaraq təmin edilməsi məqsədilə şirkətlərin, gəmi kapitanlarının, baş mexaniklərin və növbə çəkən bütün heyətin diqqətini DHDNÇ Məcəlləsində müəyyən edilən tələblərə, prinsiplərə və təlimatlara yönəltməlidir.

2 Administrasiyalar hər bir gəminin kapitanından növbə təşkilinin üstünlük təşkil edən şərait və şərtləri nəzərə almaqla, növbə və ya növbələrin təhlükəsiz davam etdirilməsini təmin etməyi tələb etməlidir və gəmi kapitanının ümumi rəhbərliyi altında:

- .1 hərəkətdə naviqasiya növbəsi çəkən kapitanın növbə köməkçiləri şəxsən kapitan körpüsündə və ya bilavasitə bu yerlə bağlı olan – şturman rubkasında və ya kapitan körpüsündə olduqları zaman növbə çəkdikləri vaxt ərzində gəminin təhlükəsiz hərəkətinə görə cavabdehdir;
- .2 radio-operatorlar növbə çəkdikləri vaxt ərzində müvafiq tezliklərdə davamlı radio növbə üzrə cavabdehdir;
- .3 DHDNÇ Məcəlləsində müəyyənləşdirildiyi kimi növbə mexanikləri baş mexanikin rəhbərliyi altında həmişə çağırışla maşın şöbələrinə getməyə hazır olmalıdırlar və əgər tələb olunarsa, öz növbələri zamanı fiziki olaraq maşın şöbəsində qalmalıdırlar; və
- .4 gəmi lövbərdə və ya körpüdə dayanarkən təhlükəsizliyin daimi olaraq təmin edilməsi məqsədilə müvafiq və effektiv növbə və ya növbələrin təşkil edilməsi və gəmi təhlükəli yük daşdığı təqdirdə, bu növbə və növbələrin təşkili təhlükəli yükün xarakterini, miqdarını, qablaşdırılmasını və yerləşdirilməsini, habelə gəmi səfərdə və ya limanda olarkən üstünlük təşkil edən hər hansı xüsusi şərtlər nəzərə alınmalıdır;
- .5 şəraitdən asılı olaraq, gəmidə mühafizənin təmin edilməsi məqsədilə müvafiq və effektiv növbə və ya növbələr təşkil edilir.

Konfransın Yekun Aktının 2 nömrəli Qoşması

Qətnamə 2

DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASI, ONLARA DIPLOM VERİLMƏSİ VƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏLƏRİ HAQQINDA MƏCƏLLƏYƏ MANİLA DÜZƏLİŞLƏRİ

Mətn Konfrans tərəfindən qəbul edilmişdir

2010-CU IL TARIXLI MANILA KONFRANSI,

Dənizçilərin hazırlanması, onlara diplom verilməsi və növbə çəkmələri haqqında 1978-ci il Beynəlxalq Konvensiyanın (DHDNÇ) əlavəsinə Manila düzəlişləri haqqında 1 sayılı qətnaməni QƏBUL EDƏRƏK,

Bütün dənizçilərin dənizdə insan həyatının mühafizəsini, əmlakım və mühafizənin saxlanılmasını və dəniz mühitinin qorunmasını təmin etməklə, xidməti vəzifələrini yerinə yetirə bilmələri üçün əsaslı surətdə təhsil almalarına və hazırlanmalarına, kifayət qədər təcrübəyə, bacarığa və səriştəyə malik olmalarına müfəssəl və icbari tələblərin qoyulmasının vacibliyini NƏZƏRƏ ALARAQ,

Habelə, gəmilərdə istifadə olunan texnologiyada, əməliyyatlarda, təcrübə və prosedurlarda baş verən dəyişikliklərə belə icbari tələb və müddəaların səmərəli uyğunluğu məqsədilə vaxtlı-vaxtında düzəlişlərin edilməsinin vacibliyi ilə NƏZƏRƏ ALARAQ,

Dənizdə baş verən qəza və hadisələrin böyük faizinin məhz insanın səhvi üzündən baş verdiyini XATIRLADARAQ,

Dəniz gəmilərinin istismarında insanın səhvi ilə bağlı risklərin azaldılmasında belə gəmilərdə işləyən dənizçilərin hazırlanmasının, sertifikatlaşdırılmasının və bacarıqlarının təcrübədə mövcud olan ən yüksək standartlara uyğun olaraq təmin edilməsinin səmərəli üsullardan biri olduğunu RAZILIQLA QEYD EDƏRƏK,

Dənizdə və limanda insan həyatının və əmlakın təhlükəsizliyi, dənizdə mühafizənin təmin edilməsində və ətraf mühitin qorunmasında təcrübədə mümkün ola biləcək ən yüksək standartlara çatmağı və saxlamağı ARZULAYARAQ,

1978-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş DHDNÇ Konvensiyasının əlavəsi üzrə icbari tələblərə dair A hissəsi, həmçinin 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasının müddəaları üzrə tövsiyə edilən təlimatlara dair B Hissəsindən ibarət olan Dənizçilərin hazırlanması, onlara diplom verilməsi və növbə çəkmələri haqqında (DHDNÇ) Məcəlləsinə düzəlişlərin təklif edildiyini və Təşkilatın bütün üzvlərinə və Konvensiyanın bütün Tərəflərinə göndərildiyini NƏZƏRƏ ALARAQ,

1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasının əlavəsinin I/1 qaydasının 2-ci bəndində Konvensiyanın XII maddəsinin əlavəyə tətbiq edilən düzəlişlərin edilməsi proseduruna dair müddəalarına uyğun olaraq, DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsinə düzəlişlərin qəbul edilməsi, qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulduğunu QEYD EDƏRƏK,

DHDNÇ Məcəlləsinə təklif edilən və Təşkilatın Üzvlərinə, həmçinin Konvensiyanın bütün Tərəflərinə göndərilən düzəlişləri NƏZƏRƏ ALARAQ,

1. Hazırkı qətnamənin əlavəsində nəzərdə tutulan mətndən ibarət olan DHDNÇ Məcəlləsinə düzəlişləri QƏBUL EDİR,

2. Konvensiyanın XII(1)(a)(vii) maddəsinə uyğun olaraq, DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsinə düzəlişlər, qeyd edilən tarixədək Tərəflərin üçdə birindən çoxu və ya birgə ticarət donanmalarının ümumi tutumu, 100 və daha çox ton olan gəmilərdən ibarət dünya ticarət donanmasının ümumi tutumunun 50%-dən az olmayan Tərəflər düzəlişlərə dair etirazları barədə Təşkilatın Baş Katibini məlumatlandırmadığı təqdirdə, 1 iyul 2011-ci il tarixində qəbul edilmiş hesab edilməsini MÜƏYYƏN EDİR,

3. Tərəflərə, Konvensiyanın XII(1)(a)(ix) maddəsinə uyğun olaraq, DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsinə düzəlişlər yuxarıdakı 2-ci bəndə əsasən qəbul edildiyi təqdirdə, 1 yanvar 2012-ci il tarixində qüvvəyə minəcəyini nəzərə almağı DƏVƏT EDİR,

4. 1978-ci il tarixli DHDNÇ Konvensiyasının bütün Tərəflərinə DHDNÇ Məcəlləsinin düzəlişlər edilmiş B hissəsindəki təlimatları, DHDNÇ Məcəlləsinin A hissəsinəki düzəlişlər qüvvəyə mindiyi tarixdən nəzərə almalarını TÖVSIYƏ EDİR;

5. Dəniz Üzgüçülüyünün Təhlükəsizliyi Komitəsindən DHDNÇ Məcəlləsinə nəzərdən keçirməyi və müvafiq qaydada dəyişdirməyi XAHİŞ EDİR;

6. Həmçinin Təşkilatın Baş Katibindən hazırkı qətnamənin təsdiq edilmiş surətlərinin və əlavədə nəzərdə tutulan DHDNÇ Məcəlləsinə düzəlişlərin mətnlərinin Konvensiyanın bütün Tərəflərinə göndərilməsini XAHİŞ EDİR;

7. Həmçinin Baş Katibdən bu qətnamənin və onun əlavəsinin surətlərini Təşkilatın Konvensiyaya Tərəf olmayan bütün Üzvlərinə göndərilməsini XAHİŞ EDİR.

ƏLAVƏ 1

DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASI, SERTİFİKATLANDIRILMASI VƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏLƏRİ HAQQINDA MƏCƏLLƏ (DHDNÇ)

HİSSƏ A

DHDNÇ KONVENSİYASINA ƏLAVƏNİN MÜDDƏALARINA DAİR İCBARİ TƏLƏBLƏR

GİRİŞ

1 DHDNÇ Məcəlləsinin bu hissəsi Dənizçilərin hazırlanması, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair 1978-ci il düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Konvensiyanın, bundan sonra DHDNÇ Konvensiyası kimi istinad ediləcəkdir, Əlavəsində xüsusi istinad edilən məcburi müddəaları ehtiva edir. Bu müddəalar Konvensiyanın tam və qeyd-şərtsiz tətbiqi məqsədilə Tərəflətin təmin etməli olduqları minimal tələbləri təfərrüatlı şəkildə əks etdirir.

2 Həmçinin bu hissə DHDNÇ Konvensiyasının müddəaları əsasında sertifikatların verilməsi və etibarlılıq müddətinin uzadılması üçün namizədlərdən nümayiş etdirmələri tələb edilən bacarıqlara dair standartları ehtiva edir. VII fəslin alternativ sertifikatlaşdırmaya dair müddəaları ilə II, III and IV fəsillərin sertifikatlaşdırmaya dair müddəaları arasındakı əlaqəni aydınlaşdırmaq məqsədilə bacarıqlara dair tələblər üzrə müəyyən edilən şəriştələr müvafiq olaraq aşağıdakı yeddi funksiya əsasında qruplaşdırılmışdır.

- .1 Gəmi sürücülüyü
- .2 Yük əməliyyatları və yerləşdirilməsi
- .3 Gəmidə əməliyyatların idarə edilməsi(Gəminin istismarına nəzarət) və gəmidəki insanlara qayğı
- .4 Gəminin mexaniki qurğuları
- .5 Elektrik avadanlığı, elektron aparaturası və idarəetmə sistemləri
- .6 Texniki xidmət və təmir

.7 Radiorabitə

məsuliyyətin aşağıdakı səviyyələrində:

- .1 İdarəetmə səviyyəsi
- .2 İstismar səviyyəsi
- .3 Köməkçi səviyyə

Funksiyaları və məsuliyyətin səviyyələri bu hissənin II, III, IV fəsilərində verilmiş bacarıqlara dair tələblər üzrə cədvəllərin yarımbaşlıqlarında müəyyən edilir. Yarımbaşlıqda göstərilən məsuliyyət səviyyəsində funksiyanın həcmi, bu başlıq altında cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan bacarıqlarla müəyyən edilir. "Funksiya"nın və "məsuliyyət səviyyəsi"nin ümumi anlayışı A-I/1 bölməsində verilmişdir.

3 Bu hissənin bölmələrinin nömrələmə sırası DHDNÇ Konvensiyasına Əlavədə nəzərdə tutula qaydaların nömrələmə sırasına uyğundur. Bölmələrin mətni nömrələnmiş hissələrə və bəndlərə bölünə bilər, lakin belə nömrələmə yalnız bu mətnə aiddir.

FƏSİL I

ÜMUMİ MÜDDƏALARA DAİR TƏLƏBLƏR

Bölmə A-I/1

Anlayışlar və təfsirlər

1 II maddədə və I/1 qaydadakı anlayışlar və təfsirlər bu Məcəllənin A və B hissələrində istifadə olunan terminlərə eyni surətdə tətbiq edilir. Əlavə olaraq, aşağıdakı əlavə anlayışlar yalnız bu Məcəlləyə tətbiq edilir:

- .1 "Bacarıqlara dair tələblər" – burada nəzərdə tutulan, həmçinin bilik, anlayış və nümayiş etdirilən bacarıqlara dair müəyyən edilən tələb və ya səviyyələri ehtiva edən beynəlxalq miqyasda razılaşdırılmış meyarlara uyğun olaraq, gəmidə funksiyaların müvafiq qaydada icrası məqsədilə əldə edilən peşəkarlıq səviyyəsini bildirir;
- .2 "İdarəetmə səviyyəsi" - aşağıdakılarla əlaqəli olan məsuliyyət səviyyəsini bildirir:
  - .2.1 gəmidə kapitan, kapitanın baş köməkçisi, baş mexanik və ya ikinci mexanik qismində xidmət etmək;
  - .2.2 cavabdeh sahə üzrə bütün funksiyaların müvafiq qaydada icrasının təmin edilməsi;
- .3 "İstismar səviyyəsi" aşağıdakılarla əlaqəli olan məsuliyyət səviyyəsini bildirir:
  - .3.1 gəmidə kapitanın növbə üzrə köməkçisi və ya növbə mexaniki və yaxud komplektləşdirilməmiş maşın şöbələrində vaxtaşırı növbəçəkən gəmi mexaniki və ya radio operator qismində xidmət etmək, və

- .3.2 cavabdeh sahə üzrə, müvafiq prosedurlara uyğun olaraq və həmin sahə üzrə idarəetmə səviyyəsində xidmət edən cavabdeh şəxsin rəhbərliyi altında, bütün funksiyaların icrasına bilavasitə nəzarət etmək;
- .4 "Yardımcı səviyyə" istismar və ya idarəetmə səviyyələrində xidmət edən şəxsin rəhbərliyi altında gəmidə təyin edilmiş tapşırıqlar, vəzifə və öhdəliklər ilə əlaqəli olan məsuliyyət səviyyəsini bildirir;
- .5 "Qiymətləndirmə meyarları" – A hissəsində "Bacarıqlara dair minimum tələblərin xüsusiyyətləri" cədvəllərindəki 4 sayılı sütunda göstərilən və qiymətləndirmə aparən şəxsin namizədin müvafiq tapşırıqları, vəzifə və öhdəlikləri icra etmə qabiliyyətini müəyyənləşdirməsinə kömək edən qeydlərdir; və
- .6 "Müstəqil qiymətləndirmə" – qiymətləndirilən bölmə və ya fəaliyyətdən asılı olmayan və ya müstəqil olan müvafiq qaydada ixtisaslaşmış şəxslər tərəfindən inzibati və istismar prosedurlarının məqsədlərə və bəyan edilən hədəflərə uyğunluğunu təmin etmək üçün həmin prosedurların bütün səviyyələrdə daxilən idarə edildiyinin, təşkil edildiyinin, yerinə yetirildiyinin və nəzarət edildiyinin yoxlanılması üzrə qiymətləndirməni bildirir.

Bölmə A-1/2

Sertifikatlar və təsdiqnamələr

1 1/2 qaydasının 6-cı bəndində müəyyən edildiyi kimi, Konvensiyanın VI maddəsi ilə tələb edilən təsdiqnamə sertifikatın mətninə daxil edildiyi təqdirdə, sertifikat aşağıda göstərilən formada verilməlidir, bu halda formanın üz səhifəsində yazılmış "və ya bu sertifikatın növbəti səhifəsində göstərilməsi ehtimal edilən etibarlılıq müddətinin uzadılmasının qüvvədəolma tarixinin bitməsinədək" cümləsi və formanın arxa səhifəsində etibarlılıq müddətinin uzadılması haqqında qeydlərə dair müddəalar, sertifikatın etibarlılıq müddəti bitdiyi zaman yenisi ilə əvəz edilməsi tələb edildiyi hallarda çıxarılmalıdır. Formanın doldurulmasına dair təlimat bu Məcəllənin B- 1/2 bölməsində nəzərdə tutulmuşdur.

(Rəsmi möhür)

(ÖLKƏ)

DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASINA, ONLARA DIPLOM VERİLMƏSİNƏ VƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏYƏ DAİR 1978-Cİ İL TARIXLI DÜZƏLİŞLƏR EDİLMİŞ BEYNƏLXALQ KONVENSIYANIN MÜDDƏALARINA UYGUN OLARAQ VERİLƏN SERTIFIKAT

_____ Hökuməti təsdiq edir ki, _____ yuxarıda adı çəkilən əlavələr edilmiş Konvensiyanın _____ qaydasına uyğun olaraq lazımi ixtisasa malikdir və _____tarixinədək və ya bu sertifikatın növbəti səhifədə göstərilməsi ehtimal edilən etibarlılıq müddətinin uzadılmasının qüvvədəolma tarixinin bitməsinədək aşağıda göstərilən funksiyaları təsdiqnamədə qeyd olunmuş hər hansı məhdudiyyətlər nəzərə alınmaqla qeyd edilmiş səviyyələrdə icra etmək qabiliyyətinə malikdir.

FUNKSIYA	SƏVIYYƏ	TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Bu sertifikatın qanuni sahibi Administrasiyanın heyətin minimal tərkibi haqqında müvafiq tələblərində müəyyən edilən aşağıdakı vəzifə və ya vəzifələrdə işləyə bilər:

VƏZİFƏ	TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Sertifikat No.....

Verilmə tarixi .....

(Rəsmi Möhür)

.....
Səlahiyyətli şəxsin imzası

.....
Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu sertifikatın əsl Konvensiyanın 1/2 qaydasının 11-ci bəndinə müvafiq olaraq, sertifikat sahibinin işlədiyi müddət ərzində gəmidə saxlanılmalıdır.

Sertifikat sahibinin doğum tarixi .....

Sertifikat sahibinin imzası .....

Sertifikat sahibinin şəkli

Bu sertifikatın etibarlılıq müddəti.....
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

.....
Səlahiyyətli şəxsin imzası

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....

.....
Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu sertifikatın etibarlılıq müddəti.....
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

.....
Səlahiyyətli şəxsin imzası

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....

.....
Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

2 1-ci bənddə göstərilən hallar istisna olmaqla, sertifikatın təsdiq edilməsi zamanı istifadə edilən forma aşağıdakı nümunədə göstərilən kimi olmalıdır, bu halda formanın üz səhifəsində yazılmış “və ya bu təsdiqnamənin növbəti səhifəsində göstərilməsi ehtimal edilən etibarlılıq müddətinin uzadılmasının qüvvədəolma tarixinin bitməsinədək” cümləsi və formanın arxa səhifəsində etibarlılıq müddətinin uzadılması haqqında qeydlərə dair müddəalar, təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti bitdiyi təqdirdə yenisi ilə əvəz edilməsi tələb edildiyi hallarda çıxarılmalıdır. Formanın doldurulmasına dair təlimat bu Məcəllənin B- 1/2 bölməsində nəzərdə tutulmuşdur.

(Rəsmi möhür)

(ÖLKƏ)

DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASINA, ONLARA DİPLOM VERİLMƏSİNƏ VƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏYƏ DAİR 1978-Cİ İL TARİXLİ DÜZƏLIŞLƏR EDİLMİŞ BEYNƏLXALQ KONVENSIYANIN MÜDDƏALARINA UYĞUN OLARAQ VERİLƏN SERTİFİKATIN TƏSDİQNAMƏSİ

..... Hökuməti təsdiq edir ki, No. .... sertifikat yuxarıda adıçəkilən düzəlişlər edilmiş Konvensiyanın ..... qaydasının müddəalarına uyğun olaraq lazımi ixtisasa malik olan və ..... tarixinədək və ya bu sertifikatın növbəti səhifədə göstərilməsi ehtimal edilən etibarlılıq müddətinin uzadılmasının qüvvədəolma tarixinin bitməsinədək aşağıda göstərilən funksiyaları təsdiqnamədə qeyd olunmuş hər hansı məhdudiyətlər nəzərə alınmaqla qeyd edilmiş səviyyələrdə icra etmək qabiliyyətinə malik olan ..... təqdim edilmişdir.

FUNKSIYA	SƏVIYYƏ	TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDIYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Bu təsdiqnamənin qanuni sahibi Administrasiyanın heyətin minimal tərkibi haqqında müvafiq tələblərinə müəyyən edilən aşağıdakı vəzifə və ya vəzifələrdə işləyə bilər:

VƏZİFƏ	TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Təsdiqnamənin No.....

Verilmə tarixi .....

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu təsdiqnamənin əsl Konvensiyanın 1/2 qaydasının 11-ci bəndinə müvafiq olaraq, sertifikat sahibinin işlədiyi müddət ərzində gəmidə saxlanılmalıdır.

Sertifikat sahibinin doğum tarixi .....

Sertifikat sahibinin imzası .....

Sertifikat sahibinin şəkli

Bu təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti.....
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti.....
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

3 Sertifikatın tanınmasının təsdiq edilməsi üçün istifadə edilən forma aşağıdakı nümunədə göstərilən kimi olmalıdır, lakin formanın üz səhifəsində yazılmış "və ya bu təsdiqnamənin növbəti səhifəsində göstərilməsi ehtimal edilən etibarlılıq müddətinin uzadılmasının qüvvədəolma tarixinin bitməsinədək" cümləsi və formanın arxa səhifəsində etibarlılıq

müddətinin uzadılması haqqında qeydlərə dair müddəalar, təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti bitdiyi təqdirdə yenisi ilə əvəz edilməsi tələb edildiyi hallarda çıxarılmalıdır. Formanın doldurulmasına dair təlimat bu Məcəllənin B- 1/2 bölməsində nəzərdə tutulmuşdur.

(Rəsmi möhür)

(ÖLKƏ)

**DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASINA, ONLARA DİPLOM VERİLMƏSİNƏ VƏ NÖVBƏ
ÇƏKMƏYƏ DAİR 1978-Cİ İL TARİXLİ DÜZƏLIŞLƏR EDİLMİŞ BEYNƏLXALQ
KONVENSIYANIN MÜDDƏALARINA UYGUN OLARAQ VERİLƏN SERTİFİKATIN
TANINMASINA DAİR TƏSDİQNAMƏ**

..... Hökuməti təsdiq edir ki, ...
Hökumətinin adından ..... verilən No. .... sertifikat
yuxarıda adıçəkilən düzəlişlər edilmiş Konvensiyanın I/10 qaydasının müddəalarına uyğun
olaraq lazımi qaydada tanınır və ..... tarixinədək və ya bu təsdiqnamənin
növbəti səhifədə göstərilməsi ehtimal edilən etibarlılıq müddətinin uzadılmasının
qüvvədəolma tarixinin bitməsinədək qanuni sahibə qeyd edilən səviyyələrdə hər hansı
məhdudiyyətləri nəzərə almaqla, aşağıdakı funksiyaları icra etmək səlahiyyəti verilir:

FUNKSIYA	SƏVIYYƏ	TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Bu təsdiqnamənin qanuni sahibi Administrasiyanın heyətin minimal tərkibi haqqında müvafiq tələblərdə müəyyən edilən aşağıdakı vəzifə və ya vəzifələrdə işləyə bilər:

VƏZİFƏ	TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Təsdiqnamənin No.....

Verilmə tarixi .....

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

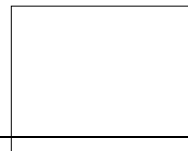

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu təsdiqnamənin əsl Konvensiyanın 1/2 qaydasının 11-ci bəndinə müvafiq olaraq, sertifikat sahibinin işlədiyi müddət ərzində gəmidə saxlanılmalıdır.

Sertifikat sahibinin doğum tarixi .....

Sertifikat sahibinin imzası .....

Sertifikat sahibinin şəkli

Bu təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti.....
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti.....
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

4 Bu bölmədə göstərilən nümunədən fərqli forma istifadə etdikdə, 1/2 qaydanın 10-cu bəndinə əsasən Tərəflər bütün hallarda aşağıdakıları təmin etməlidir:

- .1 Sənədin sahibi haqqında fərdi və şəxsi məlumatlar, o cümlədən ad, soyad, doğum tarixi, şəkil, imza, sənədin verilmə tarixinə dair informasiyalar sənədin eyni vərəqində göstərilməlidir; və

- .2 Administrasiyanın gəminin minimal heyətinə dair müvafiq tələblərinə uyğun olaraq, sahibin xidmət edəcəyi vəzifə və ya vəzifələr, o cümlədən hər hansı məhdudiyətlər nəzərəçarpan qaydada göstərməli və asanlıqla müəyyən edilməlidir.

SERTİFİKATLARIN VERİLMƏSİ VƏ QEYDİYYATI

Üzmə stajının təsdiqi

5 Konvensiya ilə tələb edilən üzmə stajını təsdiq edərkən, Tərəflər dənizçilərin stajının müraciət etdikləri ixtisasa uyğunluğunu yoxlamalı və bu zaman nəzərə almalıdırlar ki, üzmə stajının əsas məqsədi gəmilərdə xidmət üzrə ilkin hazırlıqdan əlavə, dənizçiləri müvafiq şəxslərin rəhbərliyi altında təhlükəsizlik və ixtisasa uyğun üzmə praktikası, prosedurlar və nizam-intizam üzrə təlimatlandırmaq, eləcə də praktika keçməsinə şərait yaratmaqdır.

Hazırlıq kurslarının təsdiqi

6 Hazırlıq kurslarının və proqramlarının təsdiqi zamanı, Tərəflər Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının müvafiq model kurslarının sözügedən kurs və proqramların hazırlanmasına töhfə verə biləcəyini nəzərə almalı, eləcə də burada tövsiyə edilən ətraflı tədris məqsədlərinin müvafiq qaydada əhatə edilməsini təmin etməlidir.

Elektron vasitələrlə reyestrə giriş

7 Tərəflərin və şirkətlərin aşağıdakıları təsdiq etmələri məqsədilə I/2 qaydanın 15-ci bəndinə uyğun olaraq elektron reyestr aparılan zaman, həmin reyestr və ya reyestrlərə nəzarət edilən elektron giriş təmin edilməlidir:

- .1 Sertifikatın, təsdiqnamənin və ixtisası təsdiq edən digər sənədlərin verildiyi dənizçinin adı, sənədlərin nömrəsi, verilmə tarixi və etibarlılıq müddəti;
- .2 Sənəd sahibinin xidmət edəcəyi vəzifə və tətbiq edilən hər hansı məhdudiyət; və
- .3 Sənəd sahibinin icra edəcəyi funksiyalar, icazə verilən səviyyələr və tətbiq edilən hər hansı məhdudiyət.

Sertifikatların qeydiyyatı üçün məlumat bazasının yaradılması

8 Bütün müvafiq məlumatların I/2 qaydasına uyğun olaraq qeydiyyatının aparıldığı və məlumatlar açıq olduğu təqdirdə, sertifikatların və təsdiqnamələrin qeydiyyatının aparılmasına dair I/2 qaydasının 14-cü bəndinin tələbini yerinə yetirərkən standart məlumat bazasının olması zəruri deyil.

9 I/2 qaydasına uyğun olaraq aşağıdakı məlumatlar ya sənəddə, və yaxud elektron qaydada qeydə alınmalı və açıq olmalıdır:

.1 Sertifikatın statusu

Etibarlıdır

Etibarlılıq müddəti dayandırılmışdır

Ləğv edilmişdir

İtirilmişdir

Yararsız vəziyyətdədir

statusa edilən dəyişikliklər, o cümlədən dəyişmə tarixinə dair qeydlər saxlanılmalıdır.

.2 Sertifikata dair məlumatlar

Dənizçinin adı
Doğum tarixi
Milliyyəti
Cinsi
Şəkil (üstünlük verilir)
Müvafiq sənədin nömrəsi
Verilmə tarixi
Etibarlılıq müddətinin uzadıldığı son tarix
Güzəşt(lər)in təfərrüatları

.3 Bacarıqlara dair məlumatlar

DHDNÇ üzrə bacarıqların standartı (məsələn, regulation II/1)

Vəzifə

Funksiya

Məsuliyyətin səviyyəsi

Təsdiqnamələr

Məhdudiyyətlər

.4 Tibbi məlumatlar

Sertifikatın verilməsi və ya etibarlılıq müddətinin uzadılması ilə əlaqədar təqdim edilən sonuncu tibbi arayışın verilmə tarixi

Bölmə A-I/3

Sahilboyu üzgüçülüğü müəyyənləşdirən prinsiplər

1 Tərəf sahilboyu üzgüçülüğü müəyyən edərkən, həmin Tərəfin bayrağı altında üzən və bu kimi səfərlərdə istismar edilən gəmidə xidmət etmək üçün etibarlı sertifikatın verilməsi üçün Məcəllənin A hissəsinin II və III fəsilərindəki bacarıqlara dair tələblər üzrə cədvəllərin 2-ci sütununda sadalanan mövzulara dəyişikliklərin tətbiq edilməsi məqsədilə bütün gəmilərin təhlükəsizliyi və mühafizəsinə, həmçinin ətraf mühitə təsiri nəzərə almaqla aşağıdakı amillərə diqqət yetirilməlidir:

- .1 gəminin tipi və cəlb olunduğu yükdaşıma;
- .2 gəminin ümumi tutumu və baş mühərrikinin kilovattla gücü;
- .3 səfərin xarakteri və uzunluğu;
- .4 sığınacaq limanından maksimum məsafə;
- .5 mövqemüəyyənətmə naviqasiya avadanlığının müşahidə dairəsinin adekvatlığı və dəqiqliyi;
- .6 Sahilboyu üzgüçülük zonasında adətən hakim olan hava şəraiti;
- .7 Axtarış və xilasetmə üçün gəmi və sahil kommunikasiya qurğularının təminatı; və
- .8 Gəmidə texniki xidmət üçün sahildən dəstəyin olması.

2 Sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən gəmilərin qonşu Tərəflərin təyin olunmuş sahilboyu üzgüçülüğünün hüdudları daxilində davamlı olaraq hərəkət etməsi bəhanəsilə səfərlərini dünya miqyasında genişləndirməsi nəzərdə tutulmamışdır.

Bölmə A-I/4

Nəzarət qaydaları

1 I/4 qaydasının 1.3-cü bəndi ilə nəzərdə tutulmuş və orada qeyd olunan hər hansı hadisə nəticəsində həyata keçirilən qiymətləndirmə proseduru, səriştəli olması tələb edilən heyət üzvlərinin hadisə ilə əlaqədar lazımi bacarıqlara faktiki sahib olduqlarının yoxlanılması formasında olmalıdır.

2 Bu kimi qiymətləndirməni həyata keçirərkən nəzərə almaq lazımdır ki, gəmi prosedurları Əmniyyətli İdarəetmə haqqında Beynəlxalq Məcəlləyə uyğundur, habelə bu Konvensiyanın müddəaları həmin prosedurların təhlükəsiz yerinə yetirilməsi üzrə bacarıqlarla məhdudlaşır.

3 Bu Konvensiyaya əsasən nəzarət prosedurları bu Məcəllənin A hissəsində müəyyən edilən qaydada gəmidə ayrı-ayrı dənizçilərin bacarıqlarına dair tələblərlə və növbəçəkmə ilə əlaqədar bacarıqlarla məhdudlaşdırılmalıdır. Gəmidə bacarıqların qiymətləndirilməsi, dənizçilərin sertifikatlarının yoxlanılması ilə başlamalıdır.

4 Sertifikatların yoxlanılmasına baxmayaraq, I/4 qaydasının 1.3-cü bəndinə əsasən qiymətləndirmə zamanı dənizçidən xidmət etdiyi yerlərdə müvafiq bacarıqları nümayiş etdirmək tələb edilə bilər. Belə nümayiş, növbə çəkməyə dair istismar tələblərinə riayət edildiyini və fəvqəladə hallar zamanı dənizçinin bacarıqları çərçivəsində müvafiq cavab tədbirlərini həyata keçirdiyinin yoxlanılmasını daxil edə bilər.

5 Qiymətləndirmə zamanı yalnız bu Məcəllənin A hissəsində göstərilmiş bacarıqların nümayiş etdirilməsi üsulları ilə birlikdə onun qiymətləndirilməsi meyarları və tələblərdən istifadə edilməlidir.

6 Mühafizə ilə əlaqədar bacarıqların qiymətləndirilməsi, Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair Beynəlxalq konvensiyanın (SOLAS) XI/2 fəslində nəzərdə tutulduğu kimi yalnız əsaslı səbəblər olduğu təqdirdə, gəminin mühafizəsi üzrə xüsusi vəzifələrə malik dənizçilərə münasibətdə həyata keçirilməlidir. Digər bütün hallarda isə bu dənizçilərin sertifikatlarının və/və ya təsdiqnamələrinin yoxlanılması ilə məhdudlaşdırılmalıdır.

Bölmə A-I/5

Milli müddəalar

I/5 qaydasının müddəaları müşahidə altında həyata keçirilən hazırlıq və ya fors-macör halları zamanı tapşırıqların təyin edilməsinə maneə kimi şərh olunmamalıdır.

Bölmə A-I/6

Hazırlıq və qiymətləndirmə

1 Hər bir Tərəf təmin edir ki, Konvensiya əsasında dənizçilərin sertifikatlaşdırılmasına dair bütün hazırlıq və qiymətləndirmə:

- .1 yazılı proqramlara, o cümlədən müəyyən edilmiş bacarıqlara dair tələblərə cavab vermək üçün lazımi tədris üsullarına və vasitələrinə, prosedurlara və kurs materiallarına uyğun olaraq təşkil edilmişdir;
- .2 4, 5 və 6-cı bəndlərə müvafiq olaraq ixtisaslı şəxslər tərəfindən keçirilir, nəzarət edilir, qiymətləndirilir və dəstəklənir.

2 İş yerində hazırlığı və ya gəmidə qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslər bunu o zaman etməlidirlər ki, bu hazırlıq və qiymətləndirmə gəminin normal istismarına mənfi təsir göstərməsin, həmçinin onlar öz vaxtlarını və diqqətlərini hazırlığa və ya qiymətləndirməyə sərf edə bilsinlər.

Təlimatçıların, hazırlığa nəzarət edən və qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslərin ixtisası*

3 Hər bir Tərəf təlimatçıların, hazırlığa nəzarət edən və qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslərin dənizdə və ya sahilə dənizçilərin hazırlığının və ya bacarıqlarının qiymətləndirilməsinin xüsusi növləri və səviyyələri üzrə, Konvensiyaya əsasən bu bölmənin müddəalarına uyğun olaraq müvafiq qaydada ixtisaslaşmasını təmin etməlidir.

İş yerində hazırlıq

4 Dənizçilərin iş yerində, gəmidə və ya sahilə, Konvensiyaya əsasən sertifikatlaşdırılma zamanı istifadə edilməsi nəzərdə tutulan hazırlığını həyata keçirən hər bir şəxs:

- .1 hazırlıq proqramına bələd olmalı və həyata keçirilən hazırlığın xüsusi növü üzrə hazırlığın səciyyəvi məqsədləri haqqında anlayışa malik olmalıdır; və
- .2 hazırlığın aparıldığı məsələlər üzrə ixtisasa malik olmalıdır; və
- .3 trenajordan istifadə etməklə hazırlıq keçərkən:
  - .3.1 trenajordan istifadə etmək üçün maarifləndirmə üsulları üzrə müvafiq təlimata malik olmalıdır; və
  - .3.2 istifadə edilən konkret trenajor tipinin istismarı üzrə praktik təcrübəyə malik olmalıdır.

5 Dənizçinin Konvensiya əsasında sertifikatlaşdırılması zamanı istifadə edilməsi nəzərdə tutulan iş yerində hazırlığa nəzarət edilməsinə cavabdeh olan hər bir şəxs, hazırlıq proqramı və həyata keçirilən hazırlığın hər bir növü üzrə konkret məqsədlər haqqında tam anlayışa malik olmalıdır.

Bacarıqların qiymətləndirilməsi

6 Dənizçilərin iş yerində, gəmidə və ya sahilə, Konvensiyaya əsasən sertifikatlaşdırılma zamanı istifadə edilməsi nəzərdə tutulan bacarıqlarının qiymətləndirilməsini həyata keçirən hər bir şəxs::

- .1 qiymətləndirilən bacarıqlar haqqında müvafiq bilik səviyyəsinə və anlayışa malik olmalıdır;
- .2 qiymətləndirilən tapşırıq üzrə ixtisaslı olmalıdır;
- .3 qiymətləndirmə metodları və praktikası üzrə müvafiq qaydada təlimatlandırılmalıdır;
- .4 qiymətləndirmə üzrə praktiki təcrübəyə malik olmalıdır; və
- .5 qiymətləndirmə zamanı trenajorlardan istifadə edildikdə, qiymətləndirməni həyata keçirən təcrübəli şəxsin rəhbərliyi və razılığı ilə həmin tip trenajorla qiymətləndirmə üzrə praktiki təcrübəyə malik olmaq.

Tədris müəssisəsində hazırlıq və qiymətləndirmə

7 Konvensiya ilə tələb olunan sertifikatın verilməsi üzrə tələblərinin bir hissəsi kimi hazırlıq kursunu, tədris müəssisəsini və ya tədris müəssisələri tərəfindən verilən ixtisasları tanıyan hər bir Tərəf, A-I/8 bölməsinin keyfiyyət standartlarının müddəalarının tətbiqi zamanı təlimatçıların və imtahan edənlərin ixtisasının və təcrübəsinin əhatə olunmasını təmin etməlidir. Bu kimi ixtisas, təcrübə və keyfiyyət standartlarının tətbiqi təlimatlandırma texnikasında, hazırlıq və qiymətləndirmə üsullarında və praktikasında müvafiq hazırlığı nəzərdə tutmalı və 4-6 bəndlərin bütün müvafiq tələblərinə uyğun olmalıdır.

Bölmə A-I/7

---

* Kursların hazırlanmasında Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının müvafiq Model Kurs(lar)undan istifadə edilə bilər.

Məlumatın təqdim olunması

1 I/7 qaydasının 1-ci bəndi ilə tələb olunan məlumatlar, aşağıdakı bəndlərlə müəyyən edilmiş formatlarda Baş Katibə təqdim edilməlidir.

HİSSƏ I - İLKİN MƏLUMAT MÜBADİLƏSİ

2 I/7 qaydanın qüvvəyə mindiyi bir təqvim ili ərzində, hər bir Tərəf Konvensiyanın tam və qəyd-şərtsiz tətbiqi üzrə görülən tədbirlər barədə aşağıdakıları ehtiva edən məruzə təqdim etməlidir:

- .1 Konvensiyanın icrasına cavabdeh olan nazirliyin, departamentin və ya dövlət agentliklərinin əlaqə məlumatları və təşkilati strukturu;
- .2 Xüsusilə I/2, I/6 və I/9 qaydalarına riayət edilməsini təmin etmək üçün həyata keçirilən və görülən hüquqi və inzibati tədbirlərin qısa izahı;
- .3 təhsil, hazırlıq, imtahan, bacarıqların qiymətləndirilməsi və sertifikatlaşdırma üzrə qəbul edilmiş siyasət haqqında aydın bəyanat;
- .4 Konvensiyaya uyğun olaraq verilən hər bir sertifikat üçün nəzərdə tutulmuş kurslar, hazırlıq proqramları, imtahanlar və qiymətləndirilmə haqqında qısa məlumat;
- .5 Konvensiya ilə tələb edilən qaydada hazırlıq və imtahanların, sağlamlıq vəziyyətinin və bacarıqların qiymətləndirilməsi üzrə səlahiyyətlərin verilməsi, akkreditasiya və ya təsdiqetmə üzrə həyata keçirilən prosedurların, şərtlərin və təqdim edilən səlahiyyətlərin, akkreditasiyaların və təsdiqlərin siyahısı ilə birgə qısa icmalı;
- .6 Konvensiyanın VIII maddəsinə əsasən hər hansı güzəştlərin verilməsi zamanı həyata keçirilən prosedurlar haqqında qısa məlumat;
- .7 I/11 qaydasına uyğun olaraq aparılan müqayisələrin nəticələri, həmçinin təkmilləşdirmə və ixtisasartırma üzrə hazırlığın qısa icmalı;

İkinci hissə - Sonrakı hesabat

3 Hər bir Tərəf altı ay müddətində:

- .1 IX maddəyə əsasən tədris və ya hazırlıq üzrə saxlanılan və ya qəbul edilən ekvivalent tədbirlərin tam təsvirini təqdim etməlidir;
- .2 başqa Tərəfin verdiyi sertifikatları tanındığı təqdirdə, I/10 qaydasına uyğunluğu təmin etmək üçün görülən tədbirləri ümumiləşdirən məruzə təqdim etməlidir; və
- .3 VII/1 qaydasına əsasən verilmiş alternativ sertifikatlara malik olan dənizçilərin onun bayrağı altında üzən gəmilərdə işə götürülməsinə icazə verildiyi təqdirdə, belə gəmilərə verilən heyətin minimal tərkibi haqqında sənədlərin nümunələrinin surətini Baş Katibə təqdim etməlidir.

4 Hər bir Tərəf I/8 qaydasının 2-ci bəndinə müvafiq olaraq həyata keçirilən hər bir qiymətləndirmənin nəticələri barədə, qiymətləndirmə tamamlandıqdan sonrakı 6 ay ərzində məruzə təqdim verir. Qiymətləndirməyə dair məruzə aşağıdakı məlumatları ehtiva etməlidir:

- .1 qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslərin ixtisas və təcrübəsi (məsələn, bacarıqlara dair malik olduqları sertifikat, dənizçi və qiymətləndirməni həyata keçirən müstəqil şəxs kimi təcrübəsi, dəniz nəqliyyatı üzrə təlim və qiymətləndirmə sahəsində təcrübəsi, sertifikatlaşdırma sistemlərinin idarə edilməsi üzrə təcrübəsi və ya digər müvafiq ixtisas/təcrübə);
- .2 müstəqil qiymətləndirmə və qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslər üzrə tapşırıqlar;
- .3 müstəqil qiymətləndirmənin əhatə etdiyi tədris müəssisələrinin/mərkəzlərinin siyahısı; və
- .4 müstəqil qiymətləndirmənin nəticələri, o cümlədən:
  - .1 yoxlamaq:

- .1.1 A-1/8 bölməsinin 3.1-ci bəndinə uyğun olaraq Tərəfin keyfiyyət standartları sistemində Konvensiya və DHDNÇ Məcəlləsinin düzəlişlər edilmiş bütün müvafiq müddəaları nəzərdə tutulmuşdur; və
- .1.2 bütün daxili idarəetməyə nəzarət və yoxlama tədbirləri, həmçinin sonrakı fəaliyyət planlaşdırılmış tədbirlərə və sənədləşdirilmiş prosedurlara uyğundur, o cümlədən A-1/8 bölməsinin 3.2-ci bəndinə müvafiq olaraq müəyyən edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün effektivdir.
- .2 aşağıdakıların qısa təsviri:
  - .2.1 müstəqil qiymətləndirmə zamanı aşkar olunmuş uyğunsuzluqların, olduğu təqdirdə,
  - .2.2 aşkar olunmuş uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün tövsiyə edilən təshihedici tədbirlərin, və
  - .2.3 aşkar olunmuş uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün həyata keçirilən təshihedici tədbirlərin.

5 Tərəflər 1/7 qaydaya uyğun olaraq ilkin məlumat mübadiləsi zamanı təqdim edilən məruzəyə və ya 1/8 qaydanın 3-cü bəndinə əsasən hər hansı əvvəlki məruzələrə daxil edilməyən, Konvensiya və DHDNÇ Məcəlləsinə edilən sonrakı icbari düzəlişlərin tətbiqi üzrə həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verməlidirlər. Düzəlişlər qüvvəyə mindikdən sonra məlumatlar 1/8 qaydanın 3-cü bəndinə uyğun olaraq növbəti məruzəyə daxil edilməlidir.

6 Konvensiya və DHDNÇ Məcəlləsinə edilən icbari düzəlişlərin tətbiqi ilə əlaqədar tədbirlərə dair məlumatlara, müvafiq qaydada, aşağıdakılar daxil edilməlidir:

- .1 dəyişikliklərə uyğunluğu təmin etmək üçün görülən hüquqi və inzibati tədbirlərin qısa izahı;
- .2 dəyişikliklərə uyğunluğu təmin etmək üçün keçirilən istənilən kurs, təlim proqramı, imtahan və qiymətləndirmələrin qısa xülasəsi;
- .3 dəyişikliklərə əsasən tələb edilən təlim və imtahanlar, sağlamlıq vəziyyətinin və bacarıqların qiymətləndirilməsi üzrə səlahiyyətlərin verilməsi, akkreditasiya və təsdiqetməyə dair prosedurların qısa icmalı;
- .4 dəyişikliklərə cavab vermək üçün tələb olunan istənilən təkmilləşdirmə və ixtisasartırma üzrə hazırlıqların qısa icmalı; və
- .5 dəyişiklikləri tətbiq etmək üçün görülən tədbirlərin və 1/7 qaydanın 1 bəndinə və/və ya 1/8 qaydanın 2-ci bəndinə müvafiq olan əvvəlki məruzələrə daxil edilən mövcud tədbirlərin müqayisəsi,

Üçüncü hissə - Səlahiyyətli şəxslər qrupu

7 Baş Katib 1/7 qaydasına və 1/8 qaydasına müvafiq olaraq təqdim edilən məruzələrin qiymətləndirilməsinə cəlb edilə bilən və 1/7 qaydasının 2-ci bəndi ilə tələb edilən məruzənin hazırlanmasına kömək göstərmək üçün müraciət edilə bilən, Tərəflərin təqdim və ya tövsiyə etdikləri səlahiyyətli şəxsləri daxil etməklə, Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş səlahiyyətli şəxslərin siyahısını tərtib edir. Bu şəxslər bir qayda olaraq Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsinin və ya onun yardımçı orqanlarının müvafiq sessiyalarında iştirak etməlidirlər, lakin onların işlərini yalnız bu sessiyaların gedişində aparmaları zəruri deyil.

8 Səlahiyyətli şəxslər 1/7 qaydasının 2-ci bəndinə müvafiq olaraq, Konvensiyanın tələbləri barədə biliklərə malik olmalı və onlardan ən azı biri maraqlı Tərəfin hazırlıq və sertifikatlaşdırma sistemini bilməlidir.

9 I/8 qaydanın 3-cü bəndi üzrə istənilən Tərəfdən hesabat təqdim edildikdə, Baş Katib məruzənin nəzərədən keçirilməsi və aşağıdakı məsələlər haqqında rəylərinin təqdim etmələri məqsədilə 7-ci bəndə uyğun olaraq tərtib edilmiş siyahıdan səlahiyyətli şəxslər təyin edir:

- .1 məruzənin tam olması və Tərəfin A-I/8 qaydanın 3-cü bəndinə uyğun olaraq bilik, anlayış, səriştə və bacarıq əldə edilməsi və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi, həmçinin sertifikatlaşdırma sisteminin (təsdiqnamələr və etibarlılıq müddətinin uzadılması daxil olmaqla) müstəqil qiymətləndirilməsini yerinə yetirdiyini nümayiş etdirməsi;
- .2 məruzənin aşağıdakıları nümayiş etdirmək üçün kifayət etdiyini:
  - .2.1 qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslərin ixtisaslı olmaları,
  - .2.2 tapşırıqlar kifayət qədər aydın idi:
    - .2.2.1 Konvensiya və DHDNÇ Məcəlləsinin düzəlişlər edilmiş tətbiq olunan bütün müddəaları, Tərəfin keyfiyyət standartları sistemi ilə əhatə olunmuşdur; və
    - .2.2.2 I/8 qaydanın 1-ci bəndinə uyğun olaraq aydın müəyyənləşdirilmiş məqsədlərə nail olunduğu müvafiq tədbirlərin sahələri üzrə təsdiq edilə bilər,
  - .2.3 müstəqil qiymətləndirmə zamanı riayət edilən prosedurlar, maraqlı Tərəfə tətbiq edilə bilən, Tərəfin hazırlıq, bacarıqların qiymətləndirilməsi və dənzçilərin sertifikatlaşdırılması sistemində istənilən mühüm uyğunsuzluqları aşkar etmək üçün müvafiqdir, və
  - .2.4 qeydə alınmış istənilən uyğunsuzluğa dair təshihəedici tədbirlər vaxtında aparılır və müvafiqdir*.

10 Səlahiyyətli şəxslərin istənilən iclası:

- .1 Baş katibin mülahizəsinə əsasən çağırılmalıdır;
- .2 adətən beş nəfərdən artıq olmamaqla, tək saylı iştirakçılardan təşkil edilməlidir;
- .3 öz sədrini təyin etməlidir; və
- .4 Baş Katibə iştirakçıların razılaşdırılmış rəyini və ya razılıq əldə olunmadığı təqdirdə, həm çoxluğun, həm də azlığın rəyini təqdim etməlidir

11 Səlahiyyətli şəxslər aşağıdakılar üzrə öz fikirlərini məxfi qaydada, yazılı surətdə bildirirlər:

- .1 Tərəfin Baş Katibə təqdim etdiyi məlumatdakı faktların Konvensiyanın bütün müvafiq tələbləri ilə müqayisəsi;
- .2 I/8 qaydasının 3-cü bəndinə əsasən istənilən müvafiq qiymətləndirmə haqqında təqdim edilən məruzə;
- .3 5-ci bəndə əsasən DHDNÇ Konvensiyasına və Məcəlləsinə edilən düzəlişlərin tətbiq edilməsinə dair həyata keçirilən hər hansı tədbir barədə təqdim olunmuş məruzə; və
- .4 Tərəfin təqdim etdiyi hər hansı bir əlavə məlumat.

Hissə 4 - Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsinə hesabat

12 I/7 qaydasının 2-ci bəndinin tələbi ilə Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsinə məruzə hazırlanarkən, Baş Katib:

- .1 7-ci bəndin icrası üzrə tərtib edilən siyahıdan seçilmiş səlahiyyətli şəxslərin fikirlərini soruşur və nəzərə alır;
- .2 Tərəfdən I/7 qaydasının 1-ci bəndi üzrə təqdim edilən məlumata dair hər hansı bir məsələnin, zəruri olduqda, izahatını istəyir;

---

* Təhsisəedici tədbirlərin vaxtında aparılması və müvafiq olması, həmin tədbirlərin çatışmazlıqların əsas səbəblərinə istiqamətlənməsini və vaxt cədvəlində müəyyən edilmiş qaydada təşkil edilməsini bildirir.

.3 Konvensiyanın tətbiq olunmasında Tərəfin köməklik istəyə biləcəyi istənilən sahəni müəyyənləşdirir.

13 Maraqlı Tərəf səlahiyyətli şəxslərin iclaslarının keçirilməsi ilə bağlı olan tədbirlər barədə məlumatlandırılmalı və onun nümayəndələrinə I/7 qaydasının 1-ci bəndinə əsasən təqdim olunmuş məlumatla bağlı hər hansı bir məsələni aydınlaşdırmaq məqsədi ilə icaslarda iştirak etmək hüququ verilməlidir.

14 Baş Katib I/7 qaydasının 2-ci bəndi ilə tələb olunan məruzəni təqdim etmədikdə, maraqlı Tərəf yuxarıdakı 10 və 11-ci bəndlərə uyğun olaraq bu bölməyə əsasən təqdim olunmuş məlumatı və ifadə edilən fikirləri nəzərə almaqla Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsinə I/7 qaydasının 3-cü bəndi üzrə tədbirlər görülməsi məqsədilə müraciət edə bilər.

Bölmə A-I/8

Keyfiyyət standartları

Milli məqsədlər və keyfiyyət standartları

1 Hər bir Tərəf, təhsil və hazırlıq üzrə məqsədlərin və əldə edilməli olan bacarıqlara dair tələblərin aydın şəkildə müəyyənləşdirilməsini və Konvensiyaya əsasən tələb edilən imtahan və qiymətləndirmə üçün bilik səviyyələrinin, anlayışın və səriştələrin müəyyənləşdirilməsini təmin edir. Məqsədlər və müvafiq keyfiyyət standartları müxtəlif kurslar və hazırlıq proqramları üçün ayrılıqda müyyən edilə bilər və sertifikatlaşdırma sisteminin idarə edilməsini əhatə etməlidir.

2 Keyfiyyət standartlarının tətbiq sahəsi habelə qarşıya qoyulmuş məqsədlərin icrası üçün sertifikatlaşdırma sisteminin idarə edilməsini, Tərəfin və ya onun rəhbərliyi ilə keçirilən bütün hazırlıq kursları və proqramlarına, imtahan və qiymətləndirməyə, təlimatçıların və qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslərin ixtisas və təcrübəsinə dair siyasəti, sistemləri, nəzarəti və keyfiyyətin təmin edilməsi üzrə daxili sistemlərin nəzərdən keçirilməsini əhatə etməlidir.

3 Hər bir Tərəf aşağıdakıların yoxlanılması məqsədilə biliklərin, anlayışların, səriştə və bacarıqların əldə edilməsi və qiymətləndirilməsi fəaliyyəti, eləcə də sertifikatlaşdırılma sisteminin idarə edilməsi üzrə müstəqil qiymətləndirmənin 5 ildən çox olmayan intervallarla:

- .1 Konvensiyanın və DHDNÇ Məcəlləsinin, bütün müvafiq müddəalarının, düzəlişlər daxil olmaqla, keyfiyyət tələbləri sistemi ilə əhatə olunması;
- .2 bütün daxili idarəetməyə nəzarət və yoxlama tədbirləri, həmçinin sonrakı fəaliyyət planlaşdırılmış tədbirlərə və sənədləşdirilmiş prosedurlara uyğundur, müəyyən edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün effektivdir;
- .3 hər bir müstəqil qiymətləndirmənin nəticəsi sənədləşdirilir və qiymətləndirilən sahəyə üzrə cavabdeh olan şəxslərin nəzərinə çatdırılır; və
- .4 çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün tədbirlər vaxtında həyata keçirilir.

Bölmə A-I/9

Tibbi tələblər

1 Tərəflər I/9 qaydasına əsasən dənizçilərin sağlamlıq vəziyyətinə dair tələbləri hazırlayarkən, A-I/9 cədvəlində nəzərdə tutulan xidməti görmə qabiliyyətinə dair minimal standartlara əməl etməli və 2-ci bənddə nəzərdə tutulan fiziki və sağlamlıq vəziyyətinə dair meyarları nəzərə almalıdırlar. Onlar həmçinin Məcəllənin B-I/9 bölməsində nəzərdə tutulan təlimatı və minimum fiziki bacarıqların qiymətləndirilməsinə dair B-I/9 cədvəlini nəzərə almalıdırlar.

Bu tələblər, gəminin və dənizçilərin təhlükəsizliyinə xələl gətirmədən Tərəfin müəyyənləşdirdiyi səviyyədə dənizçi olmaq istəyən şəxslər və artıq dənizdə xidmət edən dənizçilər üçün, dənizçilərin müxtəlif vəzifələrə malik olduğu nəzərə alınaraq, gəmidə müvafiq funksiyalar üzrə fərqli ola bilər. Onlar həmçinin tibbi sertifikatın etibarlı olduğu dövrdə dənizçinin öz vəzifələrini effektiv yerinə yetirməsini məhdudlaşdırma biləcək istənilən nasazlıq və xəstəliyi də nəzərə almalıdırlar.

2 Tərəfin hazırladığı fiziki və sağlamlıq vəziyyətinə dair tələblər, dənizçilərin aşağıdakı meyarlara uyğunluğunu təmin etməlidir:

- .1 aşağıdakı 5-ci bəndi nəzərə alınaraq A-VI/1 bölməsinin 2-ci bəndin tələbi ilə ilkin hazırlığa dair tələbləri yerinə yetirmək üçün fiziki qabiliyyətin olması;
- .2 effektiv əlaqə yaratmaq və istənilən səsli heyacan signalını müəyyən etmək üçün adekvat eşitmə və görmə qabiliyyətini nümayiş etdirməsini;
- .3 tibbi sertifikatın etibarlı olduğu dövrdə gəmidə gündəlik və fəvqəladə hallar zamanı yaranan vəzifələrini effektiv və təhlükəsiz yerinə yetirmələrinin qarşısını ala biləcək istənilən tibbi vəziyyət, narahatlıq və ya xəstəliyin olmamasını;
- .4 dənizdə xidmət etməyi çətinləşdirəcək və ya dənizçini bu kimi xidmətlər üçün yararsız edəcək, və yaxud gəmidə digər insanların sağlamlıq və təhlükəsizliyinə xələl gətirəcək hər hansı xəstəlikdən əziyyət çəkmədiyini;
- .5 gəmidəki gündəlik və fəvqəladə hallar zamanı yaranan vəzifələri effektiv və təhlükəsiz icrası üçün mühakiməyə, müvazinətə və ya digər tələblərə yan təsiri olan dərmanlardan istifadə etmədiyini.

3 Dənizçilərin sağlamlıq vəziyyətinin yoxlanılması Tərəfin tanıdığı müvafiq qaydada ixtisaslaşmış və təcrübəli tibb müəssisələri tərəfindən aparılmalıdır.

4 Hər bir Tərəf tibb müəssisələrinin tanınması üçün şərtləri müəyyən edir. Tərəf tanınmış tibb müəssisələri qeydiyyatını aparmalı, həmçinin başqa Tərəflər və şirkətlərin sorğusu ilə məlumatı təmin etməlidir.

5 Bu Məcəllənin B-I/9 bölməsində verilən müddəaları nəzərə alınaraq, hər bir Tərəf sağlamlıq vəziyyətinə dair yoxlamaların aparılması və tibbi sertifikatların verilməsi üzrə

təlimat hazırlayır. Hər bir Tərəf, A-I/9 cədvəlində göyertə bölməsindəki dənizçilərin müşahidəçilik vəzifələrinin icrası üçün tələb olunan görmə qabiliyyəti üzrə korreksiya ilə uzaq məsafədən görmə, yaxından/birbaşa görmə və rəngli görməyə dair minimum tələblərə münasibətdə sərbəst seçim səlahiyyətinin tətbiqi istisna olmaqla, tanınmış tibb müəssisələrinə dənizçilərin müxtəlif vəzifələrə malik olduqlarını nəzərə almaqla, tibbi tələblərin tətbiqi üzrə verilən sərbəst seçim səlahiyyətinin həcmi müəyyən etməlidir. Tərəf, dənizçilərin ümumi görmə qabiliyyəti A-I/9 cədvəlində nəzərdə tutulan tələblərə uyğun olduğu təqdirdə, maşın şöbəsində işləyən dənizçilərə münasibətdə bu tələblərin tətbiqi üzrə sərbəst seçim səlahiyyətləri verə bilər.

6 Hər bir Tərəf sağlamlıq vəziyyəti yoxlanıldıqdan sonra sağlamlıq vəziyyətinə dair tələblərə cavab verməyən və ya xüsusilə vaxt, iş sahəsi və ya üzümə rayonu üzrə işləmə qabiliyyətinə məhdudiyətlər tətbiq edilən dənizçilərə, öz sənədlərinin Tərəfin apellyasiya üzrə müəyyən edilən müddəalarına uyğun olaraq yenidən nəzərdən keçirilməsinin təmin edilməsinə dair proses və prosedurları müəyyən etməlidir.

7 I/9 qaydanın 3-cü bəndinə əsasən verilən tibbi sertifikat minimum aşağıdakı məlumatları əhatə etməlidir:

.1 Səlahiyyət verən qurum və tələblərə əsasən verilən sənəd

.2 Dənizçi haqqında məlumatlar

.2.1 Adı: (soyadı, adı, atasının adı)

.2.2 Doğum tarixi: (gün/ay/il)

.2.3 Cinsi: (Kişi/Qadın)

.2.4 Vətəndaşlığı

.3 Tanınmış tibbi müəssisənin bəyannaməsi

.3.1 Yoxlama məntəqəsində şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlərin yoxlandığının təsdiqi: B/X

.3.2 Eşitmə qabiliyyəti A-I/9 bölməsindəki tələblərə cavab verir: B/X

.3.3 Əlavə köməyə ehtiyac olmayan eşitmə qabiliyyəti qənaətbəxşidirmi? B/X

.3.4 Görmə itiliyi A-I/9 bölməsindəki tələblərə cavab veririmi? B/X

.3.5 Rəngli görmə* qabiliyyəti A-I/9 bölməsindəki tələblərə cavab veririmi? B/X

.3.5.1 Rəngli görmə qabiliyyəti üzrə sonuncu yoxlamanın tarixi.

.3.6 Müşahidəçi vəzifəsinə uyğundurmu? B/X

.3.7 Yararlılığa dair hər hansı məhdudiyət və ya qadağa yoxdur? B/X

"X" olduğu təqdirdə, məhdudiyət və ya qadağaları qeyd edin.

.3.8 dənizdə xidmət etməyi çətinləşdirəcək və ya dənizçini bu kimi xidmətlər üçün yararsız edəcək, və yaxud gəmidə digər insanların sağlamlıq və təhlükəsizliyinə xələl gətirəcək hər hansı xəstəliyi varmı? B/X

.3.9 Yoxlama tarixi: (gün/ay/il)

.3.10 Sertifikatın bitmə tarixi: (gün/ay/il)

.4 Verən qurum haqqında məlumatlar

---

* Qeyd: Rəngli görmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi yalnız hər altı aydan bir zəruridir.

.4.1 Verən qurumun rəsmi möhürü (adı daxil olmaqla)

.4.2 Səlahiyyətli şəxsin imzası

.5 **Dənizçinin imzası** – dənizçinin sertifikatın məzmununa dair məlumatlandırıldığını və A-I/9 bölmənin 6-cı bəndinə əsasən yenidən nəzərdən keçirməyə dair hüququnu təsdiq edir.

8 Tibbi sertifikat onu verən dövlətin rəsmi dilində olmalıdır. İstifadə edilən dil ingilis dili olmadığı təqdirdə, mətnə bu dildə tərcümə daxil edilməlidir.

Cədvəl A-I/9

Dənizçilər üçün xidməti görmə qabiliyyətinə dair minimal standartlar

<i>DHDNÇ Konvensiyasının qaydası</i>	<i>Dənizçinin kateqoriyası</i>	<i>Korreksiya ilə görmənin itiliyi</i> ¹		<i>Yaxından /birbaşa görmə qabiliyyəti</i>	<i>Rəngli görmə qabiliyyəti</i> ³	<i>Görmə sahələri</i> ⁴	<i>Gecə korluğu</i> ⁴	<i>Diplopiya (cüt görmə)</i> ⁴
		<i>Bir göz</i>	<i>Digər göz</i>	<i>Binokulyar görmə, korreksiya ilə və korreksiyasız</i>				
<u>I/11</u> <u>II/1</u> <u>II/2</u> <u>II/3</u> <u>II/4</u> <u>II/5</u> <u>VII/2</u>	Kapitanlar, kapitan köməkçiləri, müşahidəçi vəzifələrini yerinə yetirməli olan sırası heyət üzvləri	0.5 ²	0.5	Gəmi sürücülüüyü üçün tələb olunan görmə qabiliyyəti (məs, dəniz xəritələri və naviqasiya vəsaitlərinin oxunması, kapitan körpüsünün cihazlarının və avadanlıqlarının istifadəsi və naviqasiya avadanlıqlarının müəyyən edilməsi)	Bax Qeyd 6	Normal görmə sahələri	Qaranlıq şəraitdə bütün zəruri funksiyaları çətinlik çəkmədən yerinə yetirə üçün tələb olunan görmə qabiliyyəti	Aydın görünən əlamətlər yoxdur
<u>I/11</u> <u>III/1</u> <u>III/2</u> <u>III/3</u> <u>III/4</u> <u>III/5</u> <u>III/6</u> <u>III/7</u> <u>VII/2</u>	Bütün mexaniklər, elektrik mexanikləri, elektriklər və sırası heyət üzvləri və ya maşın şöbəsində növbə çəkən digər şəxslər	0.4 ⁵	0.4 (bax Qeyd 5)	Yaxın məsafədən cihazların oxunması, avadanlıqların istifadəsi və zəruri sistemlərin/tərkib hissələrinin müəyyən edilməsi üçün tələb olunan görmə qabiliyyəti	Bax Qeyd 7	Yeterli görmə sahələri	Qaranlıq şəraitdə bütün zəruri funksiyaları çətinlik çəkmədən yerinə yetirə bilmək üçün tələb olunan görmə qabiliyyəti	Aydın görünən əlamətlər yoxdur
<u>I/11</u>	QDFƏRS	0.4	0.4	Yaxın	Bax Qeyd	Yeterli	Qaranlıq	Aydın

IV/2	Radio operatorları			məsafədən cihazların oxunması, avadanlıqların istifadəsi və zəruri sistemlərin/tərkib hissələrinin müəyyən edilməsi üçün tələb olunan görmə qabiliyyəti	7	görmə sahələri	şəraitdə bütün zəruri funksiyaları çətinlik çəkmədən yerinə yetirə bilmək üçün tələb olunan görmə qabiliyyəti	görünən əlamətlər yoxdur
------	--------------------	--	--	---	---	----------------	---	--------------------------

Qeydlər:

¹ Qiymətlər Şnellen onluq qiymətlər sistemində verilib.

² Bir gözün qiymətinin ən azı 0.7 olması gizli göz xəstəliyinin aşkar edilməməsi riskini azaltmaq üçün tövsiyə edilir.

³ Işıq texnikası üzrə Beynəlxalq Komissiya (CIE-143-2001, hər hansı növbəti variantlar daxil edilməklə) *Nəqliyyat üçün Rəngli Görmə Tələblərinə dair Beynəlxalq Təvsiyələrində* müəyyən edildiyi qaydada.

⁴ İlk müayinə zamanı faktlar olduqda göz klinikasının mütəxəssisi tərəfindən qiymətləndirilmə şərti ilə. Maşın şöbəsi heyətinin ümumi görmə qabiliyyətinin itiliyi ən azı 0.4 olmalıdır.

⁶ CIE – nın (Işıq texnikası üzrə Beynəlxalq Komissiya) rəngli görmə üzrə 1 və ya 2 standartı.

Administrasiya tərəfindən hazırda tanınmış digər təsdiqləyici yoxlama metodlarından istifadə edilməsi davam etdirilə bilər.

⁷ CIE – nın (Işıq texnikası üzrə Beynəlxalq Komissiya) rəngli görmə üzrə 1, 2 və ya 3 standartı.

Administrasiya tərəfindən hazırda tanınmış digər təsdiqləyici yoxlama metodlarından istifadə edilməsi davam etdirilə bilər.

Bölmə A-I/10

Sertifikatların tanınması

1 Konvensiyanın Tərəfi olmayan dövlət tərəfindən verilmiş sertifikatların tanınmamasına dair I/10 qaydasının 4-cü bəndinin müddəaları, Tərəfə öz sertifikatlarını verərkən və Tərəf bu kimi sertifikatı verərkən I/2 qaydasına riayət etdiyi və Konvensiyanın üzvə stajı, təhsil, hazırlıq və bacarıqlara dair tələblərinə uyğunluğu təmin etdiyi təqdirdə, Tərəf olmayan dövlətin rəhbərliyi altında əldə edilən üzvə stajını, təhsil və hazırlığı qəbul etməsinə maneə qismində şərh edilməməlidir.

2 Sertifikatı tanımış Administrasiya intizam xarakterli səbəblərə görə tanınmaya dair təsdiqnaməni ləğv edirsə, Administrasiya bu məsələnin səbəbləri barədə sertifikat verən Tərəfi məlumatlandırır.

Bölmə A-I/11

Sertifikatların etibarlılıq müddətinin uzadılması

Peşəkar bacarıqlar

1 I/11 qaydasına uyğun olaraq tələb edilən peşəkar bacarıqların davamlılığı təsdiq edilməlidir:

- .1 malik olduğu sertifikata müvafiq olan funksiyaların icrası üzrə təsdiq edilmiş üzvə stajı, ən azı;

- .1.1 son beş ildə ümumilikdə on iki ay, və ya
  - .1.2 etibarlılıq müddətinin uzadılmasından əvvəlki son altı ayda ümumilikdə üç ay; və ya
  - .2 1.1 bəndi ilə tələb olunan üzmə stajına bərabər tutulan funksiyaların icrası; və ya
  - .3 təsdiq edilmiş yoxlamadan keçmək; və ya
  - .4 təsdiq edilmiş kurs və ya kursları müvəffəqiyyətlə bitirmək; və ya
  - .5 üç aydan az olmayan vaxt ərzində ştatdankənar vəzifədə mövcud sertifikatla müvafiq olan funksiyaları icra etməklə və ya bilavasitə bu sertifikatın etibarlı olduğu vəzifəni tutmazdan əvvəl, komandir heyəti tərkibində qüvvədə olan sertifikatla nəzərdə tutulmuş vəzifədən aşağı bir vəzifədə işləməklə gəmidə təsdiq edilmiş üzmə stajı.
- 2 I/11 qaydasının tələb etdiyi təkmilləşdirmə və ixtisasartırma kursları təsdiq edilməli və dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitinin qorunması üzrə müvafiq milli və beynəlxalq qaydalara dəyişikliklər daxil edilməli və müvafiq bacarıqlara dair tələblər üzrə yeniliklər nəzərə alınmalıdır.
- 3 I/11 qaydasının 3-cü bəndinə əsasən tankerlər üçün tələb edilən davamlı peşəkar bacarıqlar hazırlanmalıdır:
- .1 mövcud tanker sertifikatına və ya təsdiqnaməsinə müvafiq olan funksiyaların icrası üzrə son 5 ildə ümumilikdə ən azı 3 ay üzmə stajı; və ya
  - .2 təsdiq edilmiş kurs və ya kursları müvəffəqiyyətlə bitirmək.

Bölmə A-I/12

Trenajorların istifadəyə dair tələblər

HİSSƏ 1 - İSTİSMAR TƏLƏBLƏRİ

Hazırlıq zamanı istifadə olunan trenajorlar üçün ümumi istismar tələbləri

- 1 Hər bir Tərəf təmin edir ki, məcburi trenajor hazırlığı üçün istifadə olunan hər bir trenajor:
- .1 hazırlığın konkret məqsədləri və vəzifələri üçün münasib olsun;
  - .2 hazırlığın məqsədlərinə uyğun olaraq müvafiq gəmi avadanlığının istismarını real səviyyədə təqlid etsin və belə avadanlığın imkanlarını, məhdudiyyətlərini və mümkün səhvlərini özündə birləşdirsin;
  - .3 təlim keçən şəxsə təlimin məqsədlərinə müvafiq olan sərişteləri əldə etməyə imkan verən kifayət qədər hərəkət reallığına malik olsun;
  - .4 hazırlığın məqsədlərinə uyğun olan müxtəlif şəraitləri - qəzaları, təhlükəli və ya qeyri-adi halları təqlid etməyə qadir olan, nəzarət edilən istismar mühitini təmin etsin;
  - .5 hazırlıq keçən şəxsin avadanlıqla, təqlid edilən mühit ilə və müvafiq qaydada təlimatçı ilə qarşılıqlı əlaqə yaratması üçün uyğunlaşdırılmasını təmin etsin;
  - .6 hazırlıq keçən şəxslərin hesabatını səmərəli dinləmək üçün təlimatçıya məşqlərə nəzarət və müşahidə etməyə, həmçinin onların qeydiyyatını aparmağa imkan versin.

Bacarıqların qiymətləndirilməsində istifadə olunan trenajorlar üçün ümumi istismar tələbləri

- 2 Hər bir Tərəf təmin edir ki, Konvensiya ilə tələb olunan səriştənin qiymətləndirilməsində və ya peşəkarlığın davamlılığının nümayiş etdirilməsində istifadə olunan istənilən trenajor:
- .1 qiymətləndirmənin konkret məqsədlərini uyğun olsun;

- .2 qiymətləndirmənin məqsədlərinə müvafiq olaraq gəmi avadanlığının istismarını real səviyyədə təqlid etsin və belə avadanlığın imkanlarını, məhdudiyətlərini və mümkün səhvlərini özündə birləşdirsin;
- .3 namizədə, qiymətləndirmənin məqsədlərinə müvafiq olan səriştəni nümayiş etdirmək imkan yaratmaq üçün kifayət qədər hərəkət reallığına malik olsun;
- .4 namizədin avadanlıqla, təqlid edilən mühit ilə və müvafiq qaydada təlimatçı ilə qarşılıqlı əlaqə yaratması üçün uyğunlaşdırılmasını təmin etsin;;
- .5 qiymətləndirmənin məqsədlərinə uyğun olan müxtəlif şəraitləri - qəzaları, təhlükəli və ya qeyri-adi halları təqlid etməyə qadir olan, nəzarət edilən istismar mühitini təmin etsin; və
- .6 namizədlərin fəaliyyətini səmərəli qiymətləndirmək üçün qiymətləndirən şəxsə məşqlərə nəzarət və müşahidə etməyə, həmçinin onların qeydiyyatını aparmağa imkan versin.

Əlavə istismar tələbləri

3 1 və 2-ci bəndlərdə nəzərdə tutulan əsas tələblərin icrasına əlavə olaraq, bu bölmənin tətbiq edildiyi trenajor avadanlığı, aşağıda göstərilmiş spesifik tipinə müvafiq olan istismar tələblərinə cavab verməlidir.

Radar trenajoru

4 Radar trenajoru avadanlığı Təşkilatın* qəbul etdiyi bütün tətbiq edilən tələblərə cavab verən naviqasiya radar avadanlığının istismar imkanlarını təqlid etməyi bacarmalı və aşağıdakılar üçün qurğulara malik olmalıdır:

- .1 sabitləşdirilmiş nisbi hərəkət recimində, həmçinin suya və qrunta üzrə sabitləşdirilmiş həqiqi hərəkət recimində istismar üçün;
- .2 hava şəraitlərini, qabarma-çəkilməni, cərəyanları, kölgə sektorlarını, əks olunan saxta siqnalları və digər yayılmanın təsirlərini modelləşdirmək üçün, həmçinin sahil xəttini, naviqasiya buylarını və axtarış və xilasetmə zamanı istifadə olunan transponderləri təqlid etmək üçün;
- .3 real vaxt recimində öz gəmisində ən azı 2 postda gəmisinin kursunu və sürətini dəyişdirmək imkanı ilə və ən azı 20 gəmi-hədəfin ölçülərini və müvafiq rabitə vasitələrini daxil etməklə naviqasiya şəraitini təqlid etmək üçün.

Avtomatik radar müşahidəsi və təsvirinin trenajoru

5 ARMV (avtomatik radar müşahidə vəsaitləri) trenajor avadanlığı Təşkilatın* qəbul etdiyi bütün tətbiq edilən istismar tələblərinə cavab verən ARMV-ın istismar imkanlarını təqlid etməyi bacarmalıdır və aşağıdakılar üçün vəsaitlərə malik olmalıdır:

- .1 avtomatlaşdırılmamış (əl ilə) və avtomatik hədəf (obyekt) tutanlar üçün;
- .2 hədəfin keçmiş hərəkəti haqqında məlumat almaq üçün;
- .3 qadağan zonalarının istifadə edilməsi üçün;
- .4 məlumatların zaman miqyasında vektor/qrafik təsviri üçün; və
- .5 manevrin təqlidi üçün.

HİSSƏ 2 - DİGƏR MÜDDƏALAR

---

* Təşkilat tərəfindən qəbul edilən müvafiq/uyğun istismar tələblərinə baxın.

Trenajor hazırlığının məqsədləri

6 Hər bir Tərəf təmin edir ki, trenajorlara əsaslanan hazırlığın məqsəd və vəzifələri hazırlığın tam proqramı çərçivəsində müəyyənləşdirilsin və hazırlığın xüsusi məqsəd və vəzifələri elə seçilsin ki, onlar gəmidəki praktik işlə mümkün qədər sıx əlaqədə olsun.

Hazırlıq prosedurları

7 Trenajorların istifadəsinə əsaslanan məcburi hazırlığın keçirilməsində təlimatçılar təmin etməlidirlər ki:

- .1 hazırlıq keçən şəxslər əvvəlcədən təlimlərin məqsəd və tapşırıqları haqqında lazımi surətdə təlimatlandırılmış olsunlar və məşğələlərin başlanmasına qədər onlara hazırlaşmaq üçün kifayət qədər vaxtları olsun;
- .2 hazırlıq keçən şəxslərin hər hansı bir hazırlıq və qiymətləndirmə məşğələsinin başlanmasına qədər trenajor və onun avadanlığı ilə tanış olmaq üçün kifayət qədər vaxtları olsun;
- .3 keçirilmiş təlimatlandırma və məşğələlər üçün sövqəddici motivlər məşğələlərin seçilmiş məqsədlərinə çatmaq üçün kifayət etsin və hazırlıq keçən şəxsin təcrübə səviyyəsinə uyğun olsun;
- .4 məşğələlər səmərəli müşahidə altında olsun, hazırlıq keçən şəxslə müvafiq danışıqlar aparmaqla və onun fəaliyyətini vizual müşahidə etməklə, habelə məşğələlərdəki və məşğələlərdən sonra qiymətləndirmə haqqında tərtib edilmiş məruzələrlə müşayiət olunsun;
- .5 hazırlıq keçən şəxslərlə səmərəli sorğu aparılsın ki, hazırlıq qarşısında qoyulmuş məqsədlərə çatmaq olsun və məşğələlər zamanı nümayiş etdirilmiş istismar vərdişləri mümkün standartlara çatsın;
- .6 sorğu ərzində tələb olunan qiymətləndirmədən istifadə etmə təşviq edilsin; və
- .7 trenajorda məşğələlər elə işlənilib hazırlansın və yoxlanılsın ki, təlimin konkret məqsədləri üçün onların münasibliyini təmin etmək olsun.

Qiymətləndirilmə prosedurları

8 O hallarda ki, namizədlərin qabiliyyətlərinin qiymətləndirilməsi üçün səriştə səviyyələrinin nümayişində trenajorlardan istifadə edilir, imtahan edənlər təmin etməlidirlər ki:

- .1 məşğələlərin icrası üzrə meyarlar aydın və dəqiq formada çatdırılsın və namizədlər üçün başa düşülən olsun;
- .2 qiymətləndirmə meyarları dəqiq müəyyənləşdirilsin və aydın izah edilsin ki, qiymətləndirilmənin etibarlılığı və uyğunluğu təmin edilsin, habelə subyektiv yanaşmanı minimuma endirmək məqsədi ilə qiymətləndirilmənin obyektivliyi yüksəldilsin;
- .3 namizədlər qiymətləndiriləcək tapşırıqlar və/və ya vərdişlər üzrə, habelə onların səriştələrini müəyyənləşdirəcək tapşırıq və iş meyarları haqqında dəqiq təlimatlandırılınsınlar;
- .4 işin qiymətləndirilməsi adi istismar prosedurlarını və trenajor məşğələlərində digər namizədlərlə və ya trenajora xidmət göstərən heyətlə hər hansı bir qarşılıqlı hərəkəti nəzərə alınsın;
- .5 görülmüş iş üzrə qiymətin verilmə metodlarından qiymətlər təsdiqlənməyənədək ehtiyatla istifadə edilsin; və
- .6 namizədin tapşırığı imtahan edəni qane edəcək şəkildə təhlükəsiz və səmərəli icra etmək bacarığı əsas meyar sayılsın.

Təlimatçıların və imtahan edənlərin peşəkarlığı**

9 Hər bir Tərəf təmin edir ki, təlimatçılar və imtahan edənlər lazımi şəkildə ixtisaslı olsunlar və I/6 qaydasında və A-1/6 bölməsində şərh edildiyi kimi konkret tiplər və hazırlıq səviyyələri üzrə və səriştənin müvafiq qiymətləndirilmə metodlarında təcrübəli olsunlar.

Bölmə A-I/13

Sınaqların keçirilməsi

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə A-I/14

Şirkətlərin məsuliyyəti

1 Bütün şirkətlər, kapitanlar və heyət üzvləri bu bölmədə şərh edilmiş öhdəliklərin tam icrasına görə və lazım ola biləcək hər hansı bir tədbirin hər bir heyət üzvü tərəfindən gəminin təhlükəsiz istismarını tam iş bacarığı və ixtisaslaşdırılmış surətdə təmin etmək məqsədi ilə görülməsi üçün məsuliyyət daşıyırlar.

2 Şirkət Konvensiyanın tətbiq edildiyi hər bir gəminin kapitanını yazılı təlimatlarla təmin edir. Bu təlimatlarda gəmidə öz vəzifələrini lazımi səviyyədə yerinə yetirməyə təyin olunanadək gəmiyə yeni qəbul edilmiş bütün dənizçilərin gəmi avadanlığı ilə, onun istismar prosedurları və digər tədbir və qurğularla tanışlıq imkanına malik olmaları üçün icrası tələb edilən siyasət və prosedurlar şərh olunur. Belə siyasət və prosedurlar aşağıdakıları daxil edir:

- .1 ağlabatan vaxt dövrünün təyin edilməsini, belə ki, bu vaxt ərzində gəmiyə yeni qəbul olunmuş hər bir dənizçi aşağıdakılarla tanış olmaq imkanı qazanacaqdır:
  - .1.1 dənizçinin istifadə və ya istismar edəcəyi spesifik avadanlıqla;
  - .1.2 növbə çəkmə, təhlükəsizlik, dəniz mühitinin qorunması üzrə spesifik gəmi prosedurları ilə və qəza zamanı dənizçinin xidməti vəzifələrini lazımi səviyyədə yerinə yetirə bilməsi üçün hərəkətlər; və
- .2 gəmiyə yeni qəbul olunmuş hər bir dənizçiyə mühüm məlumatları anladığı dildə almaq imkanını yaratmağa görə cavabdeh olacaq bilikli heyət üzvünün təyin edilməsini.

3 Şirkətlər təmin etməlidirlər ki, ro-ro tipli sərnəşin gəmisində kapitanlar, komandir heyəti üzvləri və xüsusi vəzifə və məsuliyyət həvalə edilmiş digər personal bu Məcəllənin B-I/14 qaydasında verilən təlimatı nəzərə alaraq məsul olduqları vəzifə və məsuliyyət və qabiliyyətə uyğun olaraq bacarıqlar əldə etmək üçün tanışlıq təlimlərini tamamlasınlar.

Bölmə A-I/15

Keçid müddəaları

(Müddəalar yoxdur)

** BDT-nin müvafiq Model Kursları və MSC.64(67) nömrəli Yeni və dəzlişlər edilmiş istismar tələblərinə dair Təvsiyələr qətnaməsi kursların hazırlanmasında istifadə edilə bilər.

Bölmə A-I/16*Uyğunluğun yoxlanılması*

1 I/16 qaydasının məqsədlərinə görə audit olunmalı sahələr aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

AUDİT YOXLAMASINDAN KEÇMƏLİ SAHƏLƏR		
İSTİNAD	SAHƏ	QEYDLƏR VƏ YEKUN TƏSVİR
İLKİN MƏLUMATIN TƏQDİM EDİLMƏSİ		
I/7 qaydanın IV maddəsi və A-I/7 bölmənin 2-ci bəndi	İlkin məlumatın təqdim edilməsi	Tərəf IV maddə və I/7 qaydaya müvafiq olaraq məlumatları təqdim edibmi? Əgər belədirsə, Dəniz Təhlükəsizlik Komitəsi təqdim edilmiş məlumatın DHDNÇ Məcəlləsinin müddəalarına verilən "tam və qeyd-şərtsiz" nümayiş etdirdiyini təsdiq edibmi?
SONRAKI MƏRUZƏLƏR		
IX Maddə və A-I/7 bölmənin 3.1-ci bəndi	Ekvivalentlər	I/7 qaydaya müvafiq olaraq məlumatın təqdim edilməsindən bəri təhsil və hazırlıq üzrə sistemləşdirməyə hər hansı ekvivalent qəbul edibmi? Əgər belədirsə, belə sistemləşdirmənin detalları Baş Katibə məruzə edilibmi?
I/10 qayda və A-I/7 bölmənin 3.2-ci bəndi	Sertifikatların tanınması	Administrasiya I/10 qaydaya uyğun olaraq digər Tərəfin verdiyi sertifikatları tanıyırmı? Əgər belədirsə, Tərəf I/10 qaydasına uyğunluğunun təmin edilməsi üçün görülmüş tədbirlərə dair məruzələri təqdim edibmi?
VII/1 qayda və A-I/7 bölmənin 3.3-cü bəndi	Alternativ sertifikatlandırma	Tərəf VII/1 qaydasına əsasən onun bayrağı altında üzən gəmilərə dair verilmiş alternativ sertifikatlara malik olan dənizçilərin işə götürülməsini səlahiyyət verir? Əgər belədirsə, belə gəmilərə verilmiş minimum təhlükəsizlik heyəti ilə bağlı sənədin surəti Baş Katibə təqdim edilibmi?
I/8.3 qayda və A-I/7 bölmənin 4-cü bəndi	Dövrü müstəqil qiymətləndirmə ilə bağlı məlumatın təqdim edilməsi	Tərəf I/8 qaydasına müvafiq olaraq dövrü müstəqil qiymətləndirmə ilə bağlı məruzəsini təqdim edibmi?
I/7.4 qayda və A-I/7 bölmənin 5 və 6-cı bəndləri	STCW dəyişiklikləri ilə bağlı məlumatın təqdim edilməsi	DHDNÇ Konvensiyasına və Məcəlləsinə sonrakı məcburi dəyişikliklərin tətbiq edilməsi ilə bağlı məruzəni təqdim edibmi?
I/13 qayda 4 və 5-ci bəndləri	Sınaqların keçirilməsi	Administrasiya bayrağı altında üzmək hüququ olan gəmilərə sınaqlarda iştirak etmək səlahiyyətini veribmi? Əgər belədirsə, belə sınaqların təfsilatı Baş Katibə məruzə edilibmi (4-cü bənd)?, və Bu sınaqların nəticələrinin təfsilatı Baş Katibə məruzə edilibmi (5-ci bənd)?
Maddə VIII	İcazələr	Administrasiya hər hansı icazələr veribmi? Əgər belədirsə, hər il ərzində verilmiş icazələrə dair məruzələr Baş Katibə göndərilirmi?
YOXLAMA		
Maddə X və I/4 qayda	Dövlət Liman Nəzarəti	Tərəf Dövlət Liman Nəzarəti heyata keçiribmi? Əgər keçiribse, X maddəyə əsasən tələb olunan yoxlama tədbirləri təşkil edilibmi?
VƏZİFƏ VƏ NÖVBƏÇƏKMƏNİN TƏNZİMLƏNMƏSİ ÜÇÜN UYGUNLUQ		

VIII/1 qaydanın 1-ci bəndi və A-VIII/1 bölmə	Yorğunluğun qarşısının alınması	Administrasiya yorğunluğun qarşısının alınmasına münasibətdə DHDNÇ Konvensiya və Məcəlləsinin tələblərinin həyata keçirilməsinə dair tədbirlər təşkil edibmi?
VIII/1 qaydanın 2-ci bəndi və A-VIII/1 bölmənin 10-cu bəndi	Narkotik və alkoqolun istifadəsinin qarşısının alınması	Administrasiya narkotik və alkoqolun istifadəsinin qarşısının alınması məqsədilə DHDNÇ Konvensiya və Məcəlləsinin tələblərinin həyata keçirilməsinə dair tədbirlər təşkil edibmi?
VIII/2 qayda	Riayət edilməli növbəçəkmənin mexanizm və prinsiplərinin	Administrasiya şirkətlərin, kapitanların, baş mühəndislərin və bütün növbəçəkmə heyətinin uzaq səfərlərə çıxan bütün gəmilərdə daima hakim olan vəziyyət və şəraitə uyğun olaraq əmniyyətli davamlı növbəyə dair DHDNÇ Məcəlləsində verilmiş tələblərə, prinsiplərə və təlimatlara diqqətini yönəldibmi?

FƏSİL II

KAPİTANA VƏ GÖYƏRTƏ HEYƏTİNƏ MÜNASİBƏTDƏ TƏLƏBLƏR

Bölmə A- II/1

Ümumi tutumu 500 ton və daha çox olan gəmilərin kapitanlarının növbə köməkçilərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair tələblər:

- 1 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 A-II/1 cədvəlinin 1-ci sütununda göstərilmiş istismar səviyyəsində tapşırıqların, vəzifə və məsuliyyətlərin icrasında səriştə nümayiş etdirməlidir;
  - .2 Radiorabitə reqlamentinin tələblərinə müvafiq olaraq UQD-də radiorabitəni həyata keçirə bilmək üçün ən azı lazımi sertifikata malik olmalıdır; və
  - .3 əgər fəlakət zamanı radiorabitə üçün əsas məsuliyyəti o daşıyarsa, Radiorabitə reqlamentinin müddəalarına əsasən verilmiş və ya tanınmış sertifikata malik olmalıdır.
- 2 Sertifikat üçün tələb olunan minimal biliklər, anlayışlar və peşəkarlıq A-II/1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır.
- 3 A-II/1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlər üzrə biliklərin səviyyəsi elə olmalıdır ki, kapitanın növbə üzrə köməkçilərinə növbə çəkə bilmələri üçün kifayət etsin*.
- 4 Nəzəri biliklərin, anlayışların və peşəkarlığın lazımi səviyyəyə çatması üçün hazırlıq və təcrübə Hərəkətdə naviqasiya növbə çəkməyinin əsas prinsiplərinə - A-VIII/2 bölməsinin 4-1 hissəsinə əsaslanmalıdır, habelə bu hissənin tələbləri və bu Məcəllənin B hissəsindəki rəhbərlik nəzərə alınmalıdır.
- 5 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs A-II/1 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında verilmiş səriştənin qiymətləndirilməsi meyarlarına və səriştələrin nümayiş etdirilməsinin metodlarına müvafiq olaraq tələb edilən səriştə standartlarına çatdığıнын sübutunu təqdim etməlidir.

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kurslarından istifadə edilə bilər.

Gemidə hazırlıq

6 Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisinin sertifikatını almağa namizəd olan hər bir şəxs, hansının ki gəmidə iş stajı II/1 qaydasının 2.2-ci bəndinə müvafiq olaraq bu bölmənin tələblərinə cavab verən təqdir edilmiş hazırlıq proqramının bir hissəsidir, gəmidə təqdir edilmiş hazırlıq proqramı keçməlidir. Hazırlıq proqramı:

- .1 gəmilərdə tələb olunan iş stajı ərzində namizəd, bu Məcəllənin B-II/1 bölməsindəki rəhbərlikləri nəzərə alaraq, kapitanın növbə köməkçisinin tapşırıqları, xidməti vəzifəsi və məsuliyyəti üzrə sistemativ olaraq praktiki hazırlıq keçir və təcrübə qazanır;
- .2 təqdir edilmiş iş stajı keçdiyi gəmilərdə namizədin komandir heyətinin ixtisaslı üzvlərinin daimi nəzarəti və müşahidəsi altında olmasını təmin edir; və
- .3 lazımı surətdə hazırlığın qeydiyyat kitabçasında və ya ona oxşar sənəddə əksini tapır**.

Sahilboyu üzgüçülük

7 Sahilboyu sulara üzə biləcək bütün gəmilərin təhlükəsizliyini nəzərə almaqla, sahilboyu sulara üzən gəmilərdə işləmək üçün məhdud rayon üzrə sertifikatların verilməsinin məqsədləri üçün aşağıdakı məsələlər A-II/1 cədvəlinin 2-ci sütunundakı siyahıdan çıxarıla bilər:

- .1 gəminin mövqeyini astronomik metodlarla təyin etməklə üzgüçülük; və
- .2 mövqeyi və naviqasiyanı təyin edən o elektron sistemləri ki, onlar sertifikatın etibarlı olduğu suları əhatə etmir.

Cədvəl A-II/1

Ümumi tutumu 500 ton və daha çox olan gəmilərdə kapitanlarının növbə köməkçilərinin bacarıqlarına dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: İstismar səviyyəsində gəmisürücülüğü

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ ETDİRMƏK ÜÇÜN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Keçidin planlaşdırmaq, və həyata keçirmək və gəminin mövqeyinin müəyyənləşdirmək	<i>Dənizçilik astronomiyası</i> Gəminin mövqeyini müəyyənləşdirmək üçün göy (səma) cisimlərindən istifadə etmək bacarığı <i>Yerüstü və sahil oriyentirlərindən istifadə etməklə üzgüçülük</i>	Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə .4 laboratoriya	Naviqasiya xəritə və nəşrlərindən əldə edilmiş məlumat uyğundur, düzgün şərh edilir və münvafiq qaydada tətbiq edilir. Bütün potensial naviqasiya təhlükələri dəqiq müəyyən olunur Gəminin mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi

** Hazırlıq üzrə qeydiyyat kitabçalarının hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kursları və Beynəlxalq Gəmiçilik Federasiyası tərəfindən təqdim edilən oxşar sənəddən istifadə edilə bilər.

	<p>Gəminin olduğu yeri aşağıdakıların köməyi ilə təyin etmək:</p> <p>.1 sahil oriyentirləri</p> <p>.2 mayak, işıqlandırıcılar və buylar daxil olmaqla naviqasiya avadanlıqları</p> <p>.3 küləyi, qabarmanı, cərəyanı və təxmini sürəti nəzərə almaqla naviqasiya hesablamaları</p> <p>Dəniz naviqasiya xəritələrindən və lotsiya, qabarma cədvəlləri, dənizçilərə bildirişlər, radionaviqasiya xəbərdarlıqları, gəmilərin hərəkəti üçün müəyyənləşdirilmiş yollar haqqında məlumat kimi vəsaitlərdən istifadə etmək bacarıqları və dərin biliklər</p>	<p>avadanlığından istifadə etməklə təsdiq edilmiş hazırlıq</p> <p>Xəritə kataloqlarından, xəritələrdən, naviqasiyaya dair nəşrlərdən, radionaviqasiya xəbərdarlıqlarından, sekstantdan, azimut güzgüsündən, elektron naviqasiya avadanlığından, exolotdan, kompasdan istifadə etmək</p>	<p>Üçün əsas metod üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə daha çox uyğun gəlir</p> <p>Gəminin mövqeyi müvafiq cihaz/sistemlərin yol verilən xətalari hüdudunda müəyyənləşdirilir</p> <p>Gəminin mövqeyini müəyyənləşdirən əsas metodun köməyi ilə alınan informasiyanın etibarlığı müvafiq vaxt fasilələri ilə yoxlanılır</p> <p>Naviqasiya haqqında verilən məlumatların hesablanması və ölçülməsi dəqiqdir</p> <p>Seçilən naviqasiya xəritələri ən böyük miqyasla malik olmaqla, bu üzme rayonu üçün münasibdir, xəritə və naviqasiya vəsaitləri son daxil olmuş məlumata əsasən təshih olunmuşdur</p>
<p>Planlaşdırma, keçidin həyata keçirilməsi və gəminin mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi (ardı)</p>	<p><i>Gəminin mövqeyini müəyyənləşdirən elektron sistemləri və naviqasiya</i></p> <p>Elektron naviqasiya avadanlıqlarından istifadə etməklə gəminin mövqeyini müəyyənləşdirmək bacarığı</p> <p><i>Exolotlar</i></p> <p>Avadanlıqla işləmək və informasiyaları düzgün tətbiq etmək bacarığı</p> <p><i>Giro- və maqnit kompaslar</i></p> <p>Maqnit və</p>		<p>İşlərin yoxlanılması və naviqasiya sistemlərinin sınaqdan keçirilməsi istehsalçının tövsiyələrinə və qəbul edilən naviqasiya praktikasına müvafiqdir</p> <p>Maqnit və girokompaslardakı səhvlər müəyyən olunur və kurslara və pelenqlərə düzgün</p>

	<p>girokompasların prinsipləri haqqında biliklər</p> <p>Dənizçilik astranomiya vasitələrindən, sahil oriyentlərindən istifadə edərək, girovə maqnit kompasların düzəlişlərini təyin etmək və belə düzəlişləri hesaba almaq bacarığı</p> <p><i>Sükan idarəetmə sistemi</i></p> <p>Sükanı idarəetmə sistemləri haqqında biliklər, istismar prosedurları və avtomatik idarəetmədən avtomatlaşdırılmamış (əl ilə) idarəetməyə keçmək və əksinə haqqında biliklər.</p> <p>İdarəetmə orqanlarının optimal rejimdə işləməsi üçün qurulması</p> <p><i>Meteorologiya</i></p> <p>Gəmi meteoroloci cihazlarından alınmış informasiyadan istifadə etmək və onları şərh etmək bacarığı.</p> <p>Müxtəlif hava sistemlərinin xarakteristikaları, məlumatların verilmə qaydası və qeydetmə sistemləri haqqında biliklər</p> <p>Mövcud meteoroloci informasiyanı tətbiq etmək bacarığı</p>		<p>tətbiq edilir</p> <p>Gəminin idarə olunma üsulunun seçilməsi üstünlük təşkil edən hava, dəniz və gəmilərin hərəkətinə dair şəraitə, habelə nəzərdə tutulan maneələri üçün daha əlverişlidir</p> <p>Meteoroloci ölçülər və müşahidələr dəqiqdir və keçid üçün müvafiqdir</p> <p>Meteoroloci informasiyalar düzgün şərh edilir və tətbiq olunur</p>
--	---	--	--

<p>Təhlükəsiz naviqasiya növbəsinin çəkilməsi</p>	<p><i>Növbə Çəkmə</i> 1972-Ci II Tarixli Düzəlişlər Edilmiş «Dənizdə Toqquşmanın Qarşısının Alınmasına Dair Beynəlxalq Qaydalar»ın Məzmunu, Tətbiqi Və Məqsədləri Haqqında Dərin Biliklər</p> <p>Hərəkətdə Naviqasiya Növbə Çəkməsinin Əsas Prinsipləri Haqqında Dərin Biliklər</p> <p>«Gəmilərin Müəyyənləşdirilmiş Hərəkət Yolları Haqqında Olan Ümumi Müddəalar» A Müvafiq Olaraq Gəmilərin Müəyyənləşdirilmiş Hərəkət Yollarından İstifadə Olunması</p> <p>Hərəkətdə naviqasiya növbəsinin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün naviqasiya avadanlığı vasitəsilə əldə edilən məlumatdan istifadə etmək</p> <p>Məhdud görmə şəraitində tətbiq edilən üsullar haqqında biliklər</p> <p>Gəmilərdən Məlumatın Ötürülməsi Sisteminə dair Ümumi Prinsiplər və Gəmilərin Hərəkətinin İdarəedilməsi Xidmətinə dair prosedurlara uyğun olaraq məlumatları ötürmək</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə olunmuş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <ol style="list-style-type: none"> .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə .4 laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təsdiq edilmiş hazırlıq 	<p>Növbə çəkmə, təhvil vermə və növbədən getmə qəbul olunmuş prinsiplərə və prosedurlara müvafiqdir</p> <p>Müşahidə daima müvafiq qaydada aparılır və qəbul olunmuş prinsiplərə və prosedurlara uyğun gəlir</p> <p>İşıqlar, nişanlar və səs siqnalları, 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş «Dənizdə toqquşmanın qarşısının alınmasına dair beynəlxalq qaydalar» da verilən tələblərə uyğun gəlir və düzgün qaydada tanınır</p> <p>Gəmilərin hərəkətinin, gəminin və ətraf mühitin müşahidə olunması tezliyi və tamlığı, qəbul olunmuş prinsiplərə və prosedurlara müvafiqdir</p> <p>Gəminin təhlükəsiz üzgüçülüynə dair hərəklərinin və fəaliyyətinin müvafiq qaydada qeydləri aparılır</p> <p>Kapitanın körpüdə olduğu və gəmi dəniz bələdçisi ilə keçirildiyi zaman daxil olmaqla, təhlükəsiz üzgüçülük üzrə müəyyən edilən öhdəliklər daima dəqiq müəyyənləşdirilir</p>
---	--	---	---

<p>Təhlükəsiz naviqasiya növbəsinin çəkilməsi (ardı)</p>	<p>Kapitan körpüsünün resurslarının idarə olunması</p> <p>Kapitan körpüsünün resurslarının idarə olunması prinsipləri haqqında biliklər, o cümlədən:</p> <p>.1 Resursların bölünməsi, təyin edilməsi və prioritetləşdirilməsi</p> <p>.2 Effektiv kommunikasiya</p> <p>.3 Əminlik və rəhbərlik</p> <p>.4 situasiya haqqında məlumatlılığın əldə edilməsi və qorunub saxlanılması</p> <p>.5 heyətin təcrübəsinin nəzərə alınması</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə olunmuş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>.4 laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>Zəruri tapşırıqları yerinə yetirmək üçün resurslar lazımı şəkildə düzgün prioritet qaydada bölüşdürülür və təyin edilir</p> <p>Kommunikasiya aydıncı və məlumat dəqiq şəkildə ötürülür və alınır</p> <p>Şübhə yaradan qərarlar və/və ya davranışlar müvafiq etirazlarla və cavablarla nəticələnir</p> <p>Effektiv rəhbərlik davranış üslubu müəyyən edilmişdir</p> <p>Heyət üzvləri gəminin vəziyyəti, naviqasiya kursu və xarici mühit ilə əlaqədar mövcud və ehtimal edilən dəqiq anlayışları bölüşürlər</p>
<p>Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyini təmin etmək üçün radarlar və ARMV–dən istifadə olunması</p> <p><i>Qeyd:</i></p> <p>ARMV–dən istifadə etmənin qiymətləndirilməsi və hazırlığı, yalnız ARMV ilə təchiz olunmamış gəmilərdə işləyən şəxslər üçün tələb olunmur. Bu məhdudiyyət, müvafiq dənizçiyə verilən təsdiqnamədə öz</p>	<p><i>Radardan istifadə etməklə gəmisürücülüynü</i></p> <p>Radarin və ARMV-ın əsasları haqqında biliklər</p> <p>Radar vasitəsilə alınmış informasiya ilə işləmək, şərh etmək və informasiyanı analiz etmək bacarığı, o cümlədən:</p> <p>Fəaliyyət, o cümlədən:</p> <p>.1 fəaliyyətə və dəqiqliyə təsir edən amillər</p> <p>.2 ekranın qurulması və işini təmin etmək</p>	<p>Radar trenajorunda və ARMV trenajorunda təsdiq edilmiş hazırlıq əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi və avadanlıqla işləmək təcrübəsi</p>	<p>Radar və ARMV-dən alınmış informasiya, avadanlığın məhdudiyyətləri və üstünlük təşkil edən şərait və şərtlər nəzərə alınaraq düzgün şərh olunur və analiz edilir</p> <p>Həddindən artıq yaxınlaşmanın və ya toqquşmanın qarşısını almaq üçün yerinə yetirilən tədbirlər</p> <p>Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınmasına dair 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Qaydalara uyğundur</p>

<p>əksini tapmalıdır.</p>	<p>.3 məlumatın, yanlış exosiqnalların, suda əks olunan radar siqnalları və s., radiomayaklar, həmçinin axtarış və xilasetmə transponderi(SART)</p>		<p>Kursun və/və ya sürətin dəyişdirilməsi vaxtlı-vaxtında və qəbul edilmiş naviqasiya üzrə praktikaya uyğundur</p> <p>Gəminin kursunun və sürətinin nizamlanması dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyini təmin edir</p> <p>Kommunikasiya aydındır, dəqiqdir və qəbul edilən dənizçilik praktikasına uyğun olaraq həyata keçirilir</p> <p>Manevretmə üzrə siqnallar müvafiq zamanda verilir və ənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınmasına dair 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Qaydalarına uyğundur</p>
<p>Dəniz üzgüçülüynü təhlükəsizliyinin qorunub saxlanılması üçün radarlardan və ARMV–dən istifadə olunması (ardı)</p> <p>Qeyd :</p> <p>ARMV-ın istifadəsinin qiymətləndirilməsi və hazırlığı yalnız ARMV ilə təchiz olunmamış gəmilərdə işləyən şəxslər üçün tələb olunmur. Bu məhdudiyyət, müvafiq dənizçiyə verilən təsdiqnamədə öz əksini tapmalıdır.</p>	<p>İstifadə, o cümlədən:</p> <p>.1 məsafə və pelenq; kurs və digər gəmilərin sürəti; gəmilərlə yolun kəsişməsi, qarşıdan gəlmə və ötüb keçmə üzrə vaxt və ən qısa yaxınlaşma məsafəsi</p> <p>.2 kritik exosiqnalların müəyyənləşdirilməsi; digər gəmilərin kursunu və sürətindəki dəyişikliyi müəyyən etmək; olduöu gəminin kursunda və ya sürətində və yaxud hər ikisində dəyişikliyin təsiri</p> <p>.3 Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınmasına dair 1972-ci il tarixli</p>		

	<p>düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Qaydaların tətbiqi</p> <p>.4 müşahidə üsulları və nisbi- və həqiqi- hərəkət anlayışları</p> <p>.5 paralel indeksləşdirmə</p> <p>ARMV–ın əsas tipləri, ekranlarının xarakteristikası, istismar tələbləri və ARMV-ə həddən artıq etibar edilməsinə dair təhlükələr</p> <p>ARMV–dən alınmış məlumatlarla işləmək, onları şərh etmək və təhlil etmək bacarığı, o cümlədən:</p> <p>.1 sistemin işi və onun dəqiqliyi, izləmə imkanları və məhdudiyyətlər, habelə məlumatların işlənilib hazırlanması ilə əlaqədar gecikmələr</p> <p>.2 istismar xəbərdarlıqlarından istifadə etmə və sistemlərin yoxlanılması</p> <p>.3 hədəfi tutulması metodları və onların məhdudiyyəti</p> <p>.4 həqiqi və nisbi vektorlar, hədəf haqqında informasiyanın və təhlükəli rayonların qrafik təsviri</p> <p>.5 məlumatların, kritik exosiqnalların, qadağan olunmuş rayonların və sınaq manevrlərin əldə edilməsi və təhlili</p>		
--	--	--	--

<p>Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemlərindən istifadə etmək</p> <p>Qeyd: Yalnız Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemlərlə (EXDİS) təchiz olunmayan gəmilərdə xidmət edənlərdən Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemləri üzrə hazırlıq və qiymətləndirmə tələb edilmir.</p> <p>Bu kimi məhdudiyyətlər müvafiq dənizçinin təsdiqnamələrində öz əksini tapmalıdır</p>	<p><i>EXDİS-dən istifadə etməklə gəmi sürücülüynü</i></p> <p>EXDİS-in istismar edilməsi və məhdudiyyətlərə dair biliklər, o cümlədən:</p> <p>.1 Elektron Dəniz Xəritələri üzrə məlumatlar, məlumatların dəqiqliyi, təsvirin qaydaları, ekranın imkanları və digər xəritə məlumat formatları</p> <p>.2 həddindən artıq etibar etməyə dair təhlükələr</p> <p>.3 qüvvədə olan istismar tələblərinə uyğun olaraq EXDİS-in funksiyaları ilə tanışlıq</p> <p>EXDİS vasitəsilə əldə edilmiş məlumatdan istifadə, onun şərh edilməsi və təhlili, o cümlədən:</p> <p>.1 müvafiq qaydada fəaliyyət göstərmə və arzu edilən parametrlər üzrə kökləmə daxil olmaqla, müxtəlif qurğularda digər naviqasiya sistemləri ilə inteqrasiya olunmuş funksiyalardan istifadə etmək</p> <p>.2 məlumatən təhlükəsiz müşahidəsi və nizamlanması, o cümlədən olduğu gəminin mövqeyi, dəniz rayonunun təsviri, recim və istiqamət, xəritədə təsvir edilən məlumat, dəniz yollarının müşahidəsi,</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə olunmuş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 EXDİS üzrə təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p>	<p>EXDİS-dəki məlumata dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyinə töhfə verəcək şəkildə nəzarət edilir</p> <p>EXDİS vasitəsilə əldə edilən məlumat (quraşdırıldığı təqdirdə radar vasitəsilə əldə edilən təsvir və/və ya radar vasitəsilə izləmə funksiyaları daxil olmaqla)</p> <p>Avadanlığın məhdudiyyətləri, qoşulan bütün ötürücülər(sensorlar) (birləşdirildiyi təqdirdə radar və AİS daxil olmaqla) və üstünlük təşkil edən vəziyyət və şərait nəzərə alınmaqla, düzgün qaydada şərh və təhlil edilir</p> <p>Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi, EXDİS ilə nəzarət edilən izləmə funksiyası vasitəsilə (quraşdırıldığı təqdirdə) gəminin kursunun və sürətinin nizamlanması yolu ilə təmin edilir</p> <p>Kommunikasiya aydındır, dəqiqdir və qəbul edilən dənizçilik praktikasına uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
--	--	---	--

	<p>informasiyanın istifadəçi tərəfindən yaradılan təsviri, əlaqə (AİS və/və ya radar izləmə ilə qarşılıqlı əlaqə yaradıldıqda) və radarın təsvir funksiyaları (qarşılıqlı əlaqə yaradıldıqda)</p> <p>.3 alternativ üsullar vasitəsilə gəminin mövqeyinin təsviri</p> <p>.4 istismar prosedurlarına uyğunluğu təmin etmək məqsədilə parametrlərdən effektiv istifadə, o cümlədən sayə oturmaya qarşı həyəcan siqnallarının parametrləri, suayırıcılara və xüsusi ərazilərə yaxınlıq, xəritə məlumatlarının tamlığı və xəritənin statusunun yenilənməsi, habelə ehtiyat sürətlərin yaradılmasının nizamlanması</p> <p>.5 mövcud şəraitə uyğunlaşmaq məqsədilə parametrlərin və qiymətlərin tənzimlənməsi</p>		
<p>Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemlərindən istifadə etmək (ardı)</p>	<p>EXDİS-dən istifadə edərkən vəziyyətdən agah olmaq, o cümlədən təhlükəsiz sular və sabit və üzən təhlükəyə yaxınlaşmaq, xəritə üzrə məlumat və miqyasın seçilməsi, dəniz yolunun əlverişli olması, suayırıcıların müəyyən edilməsi və idarə edilməsi, habelə ötürücülərin(sensor) tamlığı</p>		

<p>Fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri</p>	<p><i>Fövqəladə hallara qarşı prosedurlar</i></p> <p>Fövqəladə hallar zamanı sənişinlərin qorunması və təhlükəsizliyi üzrə ehtiyat tədbirləri</p> <p>Toqquşma və ya saya oturmadan sonra edilən ilkin hərəkətlər; zərərin ilkin qiymətləndirilməsi və zərərli təsirlərə qarşı mübarizə</p> <p>Dənizdə qəzaya uğramış insanları xilas edərkən, təhlükəyə uğramış gəmiyə köməyin göstərilməsi, limanda baş verən fəvqəladə hallar zamanı yerinə yetirilən cavab tədbirləri zamanı riayət edilməli olan prosedurların düzgün başa düşülməsi</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>.4 praktiki hazırlıq</p>	<p>Fəlakət və fəvqəladə hallar zamanı verilən siqnallar dərhal təyin olunur.</p> <p>İlkin hərəkətlər və əgər zəruridirsə, gəminin maneələri, fəvqəladə tədbirlər planına müvafiqdir, həmçinin situasiyanın vacibliyinə və fəvqəladə halın xarakterinə uyğundur</p>
<p>Dənizdə fəlakət siqnalı alarkən görülməli hərəkətlər</p>	<p><i>Axtarış və xilasetmə</i></p> <p>Beynəlxalq aeronaviqasiya və dənizdə axtarış-xilasetmə Əməliyyatlarına dair Qaydalar (İAMSAR) haqqında biliklər</p>	<p>Təsdiq olunmuş praktik təlimat və ya trenajor hazırlığı əsasında əldə olunmuş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p>	<p>Fəlakət və ya fəvqəladə hal zamanı verilən siqnal dərhal müəyyən edilir</p> <p>Daima istifadə edilən fəvqəladə tədbirlər planları və təlimatları tətbiq edilir və onlara riayət edilir</p>
<p>BDT-nin Dənizdə ünsiyyət üçün standart cümlələri ilə əvəz olunmuş Standart Dəniz Naviqasiya lüğət-danışıq kitabçasından və yazılı və şifahi ingilis dilindən istifadə etmək</p>	<p><i>İngilis dili</i></p> <p>Komandir heyətinin üzvü kimi naviqasiya xəritələri və digər naviqasiya vəsaitlərindən istifadə etməyə, meteoroloji informasiya və gəminin təhlükəsizliyinə və onun istismarına aid xəbərləri başa düşməyə, digər gəmilər və gəmilərin</p>	<p>Praktik təlimat əsasında əldə olunmuş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi</p>	<p>Gəminin təhlükəsizliyi ilə əlaqədar ingilis dilində olan dəniz nəşrləri və məlumatları düzgün şərh edilir və ya tərtib edilir</p> <p>Kommunikasiya aydın və anlaşılındır</p>

	<p>hərəkətinin idarə edilməsi xidməti ilə əlaqə saxlamağa, habelə BDT-nin Dənizdə ünsiyyət üçün standart cümlələri ilə əvəz olunmuş Standart Dəniz Naviqasiya lüğət-danışıq kitabçasından istifadə etmək və başa düşmək bacarığını daxil etməklə, müxtəlif dillərdə danışan üzvlərdən ibarət heyətdə komandir heyəti üzvünün vəzifəsini yerinə yetirməyə imkan verən münasib ingilis dili biliyi</p>		
<p>Məlumatların verilməsi və qəbulu (əyani siqnallardan istifadə etməklə)</p>	<p><i>Əyani siqnallar</i></p> <p>Beynəlxalq Siqnallar Toplusundan istifadə etmək bacarığı</p> <p>Morze əlifbasının köməyi ilə işıq siqnallarını, Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınmasına dair 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Qaydaların IV Əlavəsində nəzərdə tutulan SOS fəlakət siqnalını, habelə Beynəlxalq Siqnallar Toplusunda nəzərdə tutulan təkhərflə vizual siqnalları ötürmək və qəbul etmək bacarığı</p>	<p>Praktik təlimat və/və ya trenajor əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Operatorun cavabdeh olduğu sahələr üzrə kommunikasiya daima uğurludur</p>
<p>Gəminin manevr edilməsi</p>	<p><i>Gəminin manevr və idarə edilməsi</i></p> <p>Biliklər: .1 Dedveytin, suya oturma dərəcəsinin,</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p>	<p>Normal manevr zamanı gəmi mühərrikinin, sükan və güc sistemlərinin təhlükəsiz istismar həddindən kənara</p>

	<p>differentin, sürətin və kilin altındakı dərinliyin döngənin diametrinə və tormoz yoluna təsiri</p> <p>.2 küləyin və cərəyanın gəminin idarəedilməsinə təsiri</p> <p>.3 gəmidən kənarında olan insanın xilas edilməsi zamanı manevrlər və prosedurlar</p> <p>.4 kilin altındakı dərinliyin azalması, dayaz sular və oxşar effektlər</p> <p>.5 lövbərdə dayanmaq və ya gəminin yanılması üzrə müvafiq prosedurlar</p>	<p>.2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>.4 mümkün olduğu təqdirdə heyətli gəmi modelində təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>ÇIXMIR</p> <p>Dəniz üzgüçülüğünün təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə gəminin kursu və sürəti nizamlanır</p>
--	--	--	--

Funksiya: İstismar səviyyəsində yük əməliyyatı və yüklərin yerləşdirilməsi

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏ ÜÇÜN MEYARLAR
<p>Yüklərin gəmiyə yüklənməsinə, yerləşdirilməsinə, bərkidilməsinə, səfər zamanı yükün qorunmasına və boşaldılmasına nəzarət etmək</p>	<p><i>Yüklə əməliyyat, yerləşdirilməsi və bərkidilməsi</i></p> <p>Yüklərin, o cümlədən ağır çəkili yüklərin gəminin üzgüçülüyə yararlılığına və gəminin davamlılığına təsirləri haqqında biliklər</p> <p>Təhlükəli, ziyanlı və zəhərli yükləri daxil etməklə, yüklərin təhlükəsiz emalı, yerləşdirilməsi və bərkidilməsi haqqında biliklər və onların insan həyatına və gəminin təhlükəsizliyinə təsiri haqqında biliklər</p> <p>Yükləmə və boşaltma</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təsdiq olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p>	<p>Yük əməliyyatları yük planlarına və digər sənədlərə, habelə müəyyənləşdirilmiş qaydalara, avadanlıqların istismarına dair təlimatlara və yükün yerləşdirilməsi üzrə gəminin imkanlarına müvafiqdir</p> <p>Ziyanlı, təhlükəli və zəhərli yüklərin emalı, beynəlxalq qaydalara və təsdiq edilmiş standartlara, habelə təhlükəsiz praktiki davranışlara uyğun gəlir</p> <p>Kommunikasiya aydıncıdır, anlaşılındır</p>

	zamanı effektiv kommunikasiyanın yaradılması və saxlanması		və daima uğurludur
Yük yerlərində, lyukların qapaqlarında və ballast tanklarında çatışmazlıqlar və zədələrin yoxlanılması və məruzə edilməsi	<p>Aşağıdakıların nəticəsi olaraq yaranan zədələrin və çatışmazlıqların ən çox rast gəlinən yerlərdə aşkar edilməsi haqqında bilik* və izah etmə qabiliyyəti:</p> <p>.1 yükləmə və boşaltma əməliyyatları</p> <p>.2 korrozuya</p> <p>.3 fırtınalı hava şəraiti</p> <p>Müəyyən edilən vaxt ərzində bütün hissələri əhatə etmək məqsədilə hər dəfə gəminin hansı hissələrinin yoxlanılmalı olduğunu müəyyən etmək bacarığı</p> <p>Gəminin təhlükəsizliyi üçün gəminin strukturunda əhəmiyyətli olan elementləri müəyyən etmək</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təsdiq olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p>	<p>Yoxlamalar qəbul edilmiş prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir, eləcə də zədələr və çatışmazlıqlar aşkar edilir və müvafiq qaydada məruzə edilir</p> <p>Zədələr və çatışmazlıqlar aşkar edilmədiyi təqdirdə, yoxlamaların və baxışın sübutları aydın şəkildə prosedurlara əməl edildiyini, həmçinin gəminin normal və zədələnmiş hissələrinin fərqləndirilməsi bacarıqlarını əks etdirir</p>
Yük yerlərində, lyukların qapaqlarında və ballast tanklarında çatışmazlıqlar və zədələrin yoxlanılması və məruzə edilməsi (ardı)	<p>Yük yerlərində və ballast tanklarında korrozianın səbəblərini, habelə korrozianı müəyyən etməyin və qarşısının alınmasının üsullarını müəyyən etmək</p> <p>Yoxlamanın aparılması üzrə prosedurlar haqqında biliklər</p> <p>Zədələrin və çatışmazlıqların aşkar edilməsinin etibarlı</p>		

* Kapitan köməkçilərinin gəmilərin yoxlanılması üzrə ixtisaslaşmasının zəruri olmadığını nəzərə almaq lazımdır.

	<p>Üsullarının təmin edilməni izah etmək bacarığı</p> <p>“Gücləndirilmiş yoxlama proqramı”nın məqsədi haqqında anlayış</p>		
--	--	--	--

Funksiya: İtismar səviyyəsində gəmi əməliyyatlarının idarə olunması və gəmidə olan insanlara göstərilən qayğı

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
<p>Çirkləndirmənin qarşısını alan tələblərin icra olunmasını təmin etmək</p>	<p><i>Dəniz mühitinin çirkləndirmədən qorunması və çirklənməyə qarşı mübarizə prosedurları</i></p> <p>Dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün yerinə yetirilməli olan lazımi ehtiyat tədbirləri haqqında biliklər</p> <p>Çirkləndirməyə qarşı mübarizə prosedurları və bununla əlaqədar olan bütün avadanlıqlar</p> <p>Dəniz mühitinin qorunması üzrə qabaqçılıq tədbirlərin əhəmiyyəti</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>Gəmi əməliyyatlarına müşahidə prosedurlarına və MARPOL Konvensiyasının tələblərinin icra olunmasının təmin edilməsinə tam əməl olunur</p> <p>Ətraf mühitə dair pozitiv mövqenin təmin edilməsi üzrə tədbirlər görülür</p>
<p>Gəminin dəniz üzgüçülüüyü üçün yararlı vəziyyətdə saxlanması</p>	<p><i>Gəminin davamlılığı</i></p> <p>İş biliyi və davamlılıq, suyaoturum və gərginlik haqqında məlumatların tətbiq olunması; gövdənin gərginliyini hesablamaq üçün qurğular və diaqramlar</p> <p>Gəminin üzmə qabiliyyətinin qismən itdiyi hallarda, yerinə yetirilməli olan əsas hərəkətlər haqqında</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>4. laboratoriya avadanlığından istifadə</p>	<p>Davamlılığın şərtləri zədə almamış vəziyyətdə gəminin yüklənməsinin bütün şəraitləri üçün BDT-nin davamlılıq üzrə olan meyarlarına uyğun gəlir</p> <p>Gəminin sukeçirməzliyinin təmin edilməsi və qorunub saxlanması üzrə</p>

	<p>anlayış</p> <p>Sukeçirməzliyin əsasları haqqında anlayış</p> <p><i>Gəminin konstruksiyası</i></p> <p>Gəminin əsas konstruksiya elementləri və onların hissələrinin münasib adları</p>	<p>etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>edilən hərəkətlər qəbul edilmiş təcrübəyə uyğun gəlir</p>
<p>Yanğının qarşısının alınması və gəmidə yanğınla mübarizə</p>	<p><i>Yanğın təhlükəsizliyi və yanğının söndürülməsi üçün vasitələri</i></p> <p>Yanğınla mübarizə aparmaq üçün təlimlər təşkil etmək bacarığı</p> <p>Alışmanın növləri və kimyəvi təbiəti haqqında biliklər</p> <p>Yanğınsöndürmə sistemləri haqqında biliklər</p> <p>Yanğının, o cümlədən neft sistemlərinin alışmasının qarşısının alınması üzrə yerinə yetirilməli olan hərəkətlər haqqında biliklər</p>	<p>A-VI/3 bölməsində şərh olunduğu kimi, yanğın əleyhinə təqdir olunmuş hazırlığın və təcrübənin əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Problemlərin növü və miqyası tez təyin edilir və ilk hərəkətlər fəvqəladə vəziyyətdə baş verən gəmiçilik proseduralarına və fəvqəladə tədbirlər planlarına uyğun gəlir</p> <p>Təxliyyə, yük əməliyyatlarının dayandırılması və təcrid etmə (izolyasiya) prosedurları qəzanın xarakterinə müvafiqdir və tez həyata keçirilir</p> <p>Gəmidə hərəkətlərin ardıcılığı, xəbərlərin verilmə səviyyəsi və vaxtı gəmidəki heyət üzvlərinin məlumatlandırılması qəzanın xarakterinə müvafiqdir və problemin təcililiyini əks etdirir</p>
<p>Xilasedici vasitələrdən və qurğulardan istifadə etmə</p>	<p><i>xilasetmə</i></p> <p>Gəmini tərk etmək üzrə təlimləri təşkil etmək bacarığı və xilasedici şlyupkalardan, sallardan və növbətçi şlyupkalarından və onların suya salınması üçün istifadə olunan mexanizm və qurğulardan və axtarış və xilasetmə zamanı onların xilasedici</p>	<p>A-VI/2 bölməsinin 1-4 bəndlərində şərh olunduğu kimi, yanğın əleyhinə təqdir olunmuş hazırlığın və təcrübənin əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Gəmini tərk etmək haqqında sərəncamın yerinə yetirilməsi üzrə olan hərəkətlər və sağ qalıb yaşamaq üçün edilən hərəkətlər üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə müvafiqdir və təhlükəsizlik sahəsində qəbul edilmiş təcrübə və standartlara uyğun gəlir</p>

	vasitələrinin radioavadanlıqlarında n, QRN peyklərindən, transponderlərdən və hidrokostyumlar, istilikdən qoruyan vasitələr də daxil olmaqla, istifadə etmək bacarığı		
Gəmidə ilk tibbi yardım vasitələrinin tətbiq olunması	<i>Tibbi yardım</i> Gəmi şəraiti üçün səciyyəvi olan bədbəxt hadisələr və ya xəstəliklər zamanı, tibbi yardım və radio ilə verilən məsləhətlər üzrə rəhbərliklərin praktiki tətbiqi, bu biliklər əsasında səmərəli tədbirlər görmək bacarığını daxil etməklə	A-VI/4 bölməsinin, 1-3 bəndlərində şərh olunduğu kimi, təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Zədənin (xəsarətin) və ya sağlamlıq vəziyyətinin mümkün səbəblərini, xarakterini və ağırlıq dərəcələrinin aydınlaşdırılması tez yerinə yetirilir və müalicə heyat üçün təhlükəni minimuma endirir
Qanunvericiliyin tələblərinin gözlənməsinə müşahidə	Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitin qorunmasına dair BDT-nin müvafiq konvensiyaları haqqında ilk iş biliyi	İmtahan və təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitin qorunmasına dair qanunvericiliyin tələbləri düzgün təyin olunur
Liderlik və birgə iş fəaliyyəti bacarıqlarının tətbiqi	Gəmi heyətinin idarəedilməsi və hazırlığı haqqında praktiki biliklər Müvafiq beynəlxalq dəniz konvensiyaları və tövsiyələri, həmçinin milli qanunvericilik haqqında biliklər Tapşırıqların və vəzifələrin idarəedilməsi bacarıqları, o cümlədən: .1 planlaşdırma və koordinasiya .2 heyətin təyin edilməsi .3 vaxt və resurs çatışmazlığı	Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı .2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı .3 praktiki nümayiş	Gəmi heyətinə təyin edilən vəzifələr, həmçinin onların iş və davranışa dair tələb edilən standartlara haqqında məlumatlandırılması həmin şəxslərə uyğun qaydada həyata keçirilir Hazırlıq hədəfləri və fəaliyyəti mövcud bacarıqların və səriştənin qiymətləndirilməsinə və istismar tələblərinə əsaslanır Əməliyyatlar tətbiq edilən qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir Əməliyyatların planlaşdırılması və

	<p>.4 prioritetləşdirmə</p> <p>Resusrların effektiv idarəedilməsi haqqında biliklər və tətbiq etmə bacarıqları:</p> <p>.1 resusrların bölüşdürülməsi, təyin edilməsi, prioritetləşdirilməsi</p> <p>.2 gəmidə və sahildə effektiv kommunikasiya</p> <p>.3 heyətin təcrübəsini nəzərə alan qərarlar</p> <p>.4 əminlik, liderlik, o cümlədən motivasiya</p> <p>.5 situasiya haqqında məlumat əldə etmək və məlumatlı olmaq</p>		<p>resusrların bölgüsü zəruri tapşırıqları icra etmək üçündüzgün qaydada prioritetləşdirilir</p> <p>Kommunikasiya aydıncı və dəqiq şəkildə ötürülür və qəbul edilir</p> <p>Effektiv liderlik davranışları nümayiş etdirilir</p> <p>Gəminin, əməliyyatların və xarici mühitin mövcud və ehtimal edilən vəziyyəti haqqında anlayış müvafiq heyət üzvləri arasında bölüşdürülür</p> <p>Qərarlar mövcud vəziyyət üzrə ən səmərəlidir</p>
<p>Liderlik və birgə iş fəaliyyəti bacarıqlarının tətbiqi (ardı)</p>	<p>Qərar qəbul etmə üsulları haqqında biliklər və onları tətbiq etmək bacarıqları:</p> <p>.1 situasiyanın və riskin qiymətləndirilməsi</p> <p>.2 yaranan seçimlərin müəyyənləşdirilməsi və nəzərə alınması</p> <p>.3 tədbirlər planının seçilməsi</p> <p>.4 əldə edilən nəticənin effektivliyinin qiymətləndirilməsi</p>		
<p>Heyətin və gəminin təhlükəsizliyinə kömək etmək</p>	<p>Sağ qalıb yaşamaq üçün üsullar haqqında biliklər</p> <p>Yanqının qarşısının alınması, həmçinin yanğınlı mübarizə və yanqının söndürülməsi haqqında biliklər</p> <p>Elementar ilk tibbi yardım haqqında biliklər</p> <p>Şəxsi təhlükəsizlik və</p>	<p>A-VI/1 bölməsinin, 2-ci bəndlərində şərh olunduğu kimi, təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlar düzgün qaydada istifadə edilir</p> <p>Şəxsi heyəti və gəmini mühafizə etmək üçün prosedurlar və əməyin təhlükəsizliyi praktikasına daim riayət edilir</p> <p>Ətraf mühitin mühafizəsi üçün</p>

	sosial öhdəliklər haqqında biliklər		nəzərdə tutulan prosedurlara daima riayət edilir Fövqəladə halların aşkar edilməsi üzrə ilkin və sonrakı tədbirlər fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirlərinə uyğundur
--	--	--	--

Bölmə A-II/ 2

Ümumi tutumu 500 ton və daha çox olan gəmilərdə kapitan və kapitanın baş köməkçilərinin sertifikatlaşdırılması üçün məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair tələblər

- 1 Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan gəmilərdə kapitan və kapitanın baş köməkçisi sertifikatına namizəd olan hər bir şəxs A-II/2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan idarəetmə səviyyəsində tapşırıqların, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrasında səriştə nümayiş etdirməlidir.
- 2 Sertifikatlanma üçün tələb olunan minimal biliklər, anlayışlar və peşəkarlıq A-II/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır. Bu siyahı kapitanın növbə köməkçisi üçün A-II/1 cədvəlinin 2-ci sütunundakı məsələləri daxil edir, genişləndirir və dərinləşdirir.
- 3 Kapitanın gəminin təhlükəsizliyinə, onun sənişinlərinə, heyətə və yükə, habelə dəniz mühitinin gəmi tərəfindən çirklənməsindən mühafizəsinə görə müstəsna dərəcə məsuliyyət daşdığına nəzərə almaqla, baş köməkçi bu məsuliyyəti hər an öz üzərinə götürməyə hazır olmalıdır. Bu məsələlər üzrə qiymətləndirmə onların gəminin təhlükəsizliyinə, onun sənişinlərinə, heyətinə, yükə və ya dənizin mühitinin mühafizəsinə aid olan bütün əldə olan informasiyanı dərk etmək bacarığını nəzərə almalıdır.
- 4 A-II/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlərdə bilik səviyyəsi kapitan və ya kapitan köməkçisi vəzifəsində işləmək üçün kifayət qədər olmalıdır*.
- 5 A-II/2 cədvəlinin 2-ci sütunundakı müxtəlif bölmələrə müvafiq olaraq tələb olunan nəzəri biliklərin, anlayışların və peşəkarlığın səviyyəsi sertifikatın ümumi tutumu 3000 ton və daha artıq olan gəmilər və ya ümumi tutumu 500 tondan 3000 tona qədər olan gəmilər üçün etibarlı olmasından asılı olaraq dəyişə bilər.
- 6 Nəzəri biliklərin, anlayış və peşəkarlığın lazımi səviyyəyə çatması üçün hazırlıq və təcrübə bu hissədə müvafiq tələbləri və bu Məcəllənin B hissəsindəki rəhbərliyi nəzərə almalıdır.
- 7 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs sübut təqdim etməlidir ki, o A-II/2 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilən səriştəni nümayiş etdirmək metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlara müvafiq olaraq lazımi səriştə standartına çatmışdır.

Sahilboyu üzgüçülük

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin Model Kurslarından istifadə edilə bilər.

8 Administrasiya yalnız sahilboyu üzgüçülükdə məşğul olan gəmilərdə işləmək üçün məhdud rayon üzrə sertifikatlar verə bilər və belə sertifikatların verilməsi üçün bəzi sualları məhz belə sulara və ya müvafiq gəmilərə tətbiq edilməyən suallar kimi, həmin sularda üzən başqa gəmilərin təhlükəsizliyini nəzərə almaqla, çıxara bilər.

Cədvəl A-II/2

Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan gəmilərin kapitanlarının və kapitanların böyük köməkçilərinin bacarıqlarına dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: İdarəetmə səviyyəsində gəmi sürücülüğü

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Səfərin planlaşdırılması və gəmisürücülüğü	<p>Aşağıdakıları diqqətə alaraq, okean yollarının salınmasının münasib metodlarının tətbiq olunduğu istənilən şəraitdə olan səfərin planlaşdırılması və gəmisürücülüğü:</p> <p>.1 çətin keçilən sular .2 meteoroloji şərtlər .3 buzlar .4 məhdud görüşmə .6 hərəkət bölmələrinin sistemləri .6 gəmilərin hərəkətinin idarə olunması xidmətinin tətbiq edildiyi rayonlar</p> <p>Gəmilərin hərəkəti, gəmilərin hərəkətləri üçün yolların qurulması haqqında Ümumi müddəalara müvafiq həyata keçirilir</p> <p>Məlumatın Gəmi məlumatlarının ötürülməsi sisteminin ümumi müddəalarına və gəmilərin hərəkətinin idarə olunması xidmətinin prosedurlarına uyğun ötürülməsi</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan biri və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı .2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilərsə .3 laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p> <p><i>istifadə etməklə:</i> kataloqlardan, xəritələrdən, naviqasiya vəsaitlərindən və gəmi haqqında olan məlumatlardan</p>	<p>Səfər üçün tələb olunan avadanlıq, xəritələr, naviqasiya vəsaitləri səfərin təhlükəsiz keçməsi üçün seçilir və ona müvafiqdir</p> <p>Yolun planlaşdırılması səbəbləri, faktlar və müvafiq mənbə və nəşrlərdən əldə olunmuş statistik məlumatlara əsaslanır</p> <p>Gəminin mövqeyini (olduğu yeri), kursların, məsafələrin və zamanın hesablanması naviqasiya avadanlığı üçün dəqiqliyin qəbul edilmiş tələbləri çərçivəsində düzgün yerinə yetirilir</p> <p>Üzgüçülük üçün olan bütün potensial təhlükələr dəqiq təyin olunur</p>

<p>Gəminin mövqeyini (olduğu yeri) müəyyənləşdirmək və istənilən vasitələrlə gəminin mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi nəticələrinin dəqiqliyi</p>	<p><i>Bütün şəraitlərdə gəminin mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi:</i></p> <p>.1 astronomik metodlarla</p> <p>.2 gəminin olduğu yerin dəqiq qiymətləndirilməsi üçün müvafiq xəritələrdən, dənizçilərə bildiriş və digər nəşrlərdən istifadə etmək bacarığını daxil edərək, sahil oriyentirlərindən istifadə etməklə</p> <p>.3 iş prinsipləri haqqında xüsusi biliklərlə, onların məhdudluğu ilə, səhvlərinin mənbəyi ilə, səhv göstəriciləri aşkar etmək və dəqiq mövqeyi almaq üçün təshih metodlarına sahib olmaqla, müasir elektron radionaviqasiya vasitələrindən istifadə etməklə</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 xəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilərsə</p> <p>.3 laboratoriya avadanlığından istifadənin təqdir olunmuş hazırlığı</p> <p><i>istifadə etməklə:</i></p> <p>.1 xəritələrdən dəniz məcmuələrindən, planşetlərdən, xronometrlərdən, sekstantlardan və kalkulyatordan</p> <p>.2 xəritələrdən, naviqasiya vəsaitlərindən və cihazlardan (azimut güzgüsü, sekstant, laq, exolot, kompas) və istehsalçının təlimatı</p> <p>.3 radardan, yerüstü elektron mövqemüəyyənətmə sistemlərindən, peyk naviqasiya sistemlərindən və müvafiq naviqasiya xəritə və vəsaitlərindən</p>	<p>Gəminin mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi üçün seçilmiş əsas metod üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə üçün daha çox uyğun gəlir</p> <p>Astronomik metodların köməyi ilə alınmış gəminin mövqeyi dəqiqliyin mümkün ola bilən hədlərindədir</p> <p>Yerüstü oriyentirlərin köməyi ilə əldə olunan gəminin mövqeyi dəqiqliyin mümkün ola bilən hədlərindədir</p> <p>Gəminin nəticə etibarlılığı ilə mövqeyinin dəqiqliyi lazımi sürətdə qiymətləndirilib</p> <p>Elektron radionaviqasiya vəsaitlərinin köməyi ilə alınmış gəminin mövqeyi istifadə olunan sistemin dəqiqliyinə olan tələblər hədlərindədir.</p> <p>Gəminin mövqeyinin dəqiq müəyyənləşdirilməsinə təsir göstərən mümkün olan səhvlər təyin edilir və gəminin mövqeyini müəyyənləşdirən sistemə təsir göstərən səhvləri minimuma endirən metodlar lazımi</p>
---	---	---	--

			surətdə tətbiq edilir
Kompasın düzəlişlərinin müəyyənləşdirilməsi və nəzərə alınması	<p>Maqnit və girokompaslarının düzəlişlərini müəyyən etmək və nəzərə almaq bacarığı</p> <p>Maqnit və girokompasların iş prinsipləri haqqında biliklər</p> <p>Girokompasın əsas cihazı ilə idarə olunan sistemlər haqqında anlayış və onların əsas tiplərinin hərəkət prinsipləri və xidmətin göstərilməsi haqqında biliklər</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, müvafiq olduöu təqdirdə</p> <p>.3 laboratoriya avadanlığından istifadənin təqdir olunmuş hazırlığı</p> <p><i>istifadə etməklə:</i></p> <p>astronomik metodlardan, yerüstü oriyentirlərin plenqlərindən və maqnit və girokompasların göstəricilərinin müqayisəsindən</p>	<p>Maqnit və girokompasların düzəlişlərinin metodları və tezliyi informasiyanın dəqiqliyini təmin edir</p>
Axtarış-xilasedici əməliyyatların əlaqələndirilməsi	<p>Beynəlxalq aeronaviqasiya və dənizdə axtarış-xilasetmə Əməliyyatlarına dair Qaydalard (İAMSAR) olan prosedurlar haqqında biliklər və onları tətbiq etmək bacarığı</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilər</p> <p>.3 laboratoriya avadanlığından istifadənin təqdir olunmuş hazırlığı</p> <p><i>istifadə etməklə:</i></p> <p>müvafiq vəsaitlərdən, xəritələrdən, meteoroloji məlumatlardan, əməliyyata cəlb olunan gəmilərin xüsusiyyətlərindən, radorabitə və digər mümkün olan vəsaitlər, habelə aşağıdakılardan birindən və ya daha çoxundan istifadə edərək:</p> <p>.1 SAR üzrə təqdir olunmuş hazırlıq kursu</p> <p>.2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu</p>	<p>Axtarış və xilasetmə əməliyyatlarının əlaqələndirilməsi üzrə plan beynəlxalq rəhbərliklərə və standartlara müvafiqdir</p> <p>Radorabitə təmin edilir və axtarış və xilasetmə əməliyyatlarının bütün mərhələlərində radorabitənin düzgün prosedurları qorunub saxlanılır</p>

		uyğunlaşdırıla bilərsə .3 laboratoriya avadanlığından istifadənin təqdir olunmuş hazırlığı	
Növbə çəkmənin təşkili və prosedurları	«Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınması üzrə 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq qaydalar»ın məqsədlərinin məzmunu, tətbiq olunması haqqında dərin biliklər Gəmi naviqasiya növbə çəkməsinin əsas prinsiplərinin məzmunu, tətbiqi və məqsədi haqqında dərin biliklər	İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı .2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilərsə	Növbə çəkmənin təşkili və prosedurları təyin edilir və beynəlxalq qaydalara və rəhbərliklərə müvafiq olaraq elə qorunub saxlanır ki, üzgüçülüynün təhlükəsizliyi, dəniz mühitinin qorunması və gəminin və gəmidəki insanların təhlükəsizliyi təmin edilsin
Qərarın qəbulu prosesini təmin edən müasir naviqasiya sistemlərindən istifadə etmək yolu ilə təhlükəsiz üzgüçülüynün təmin edilməsi Qeyd. ARMV-in istifadəsinin qiymətləndirilməsi və hazırlığı, yalnız ARMV-la təchiz olunmamış gəmilərdə işləyən şəxslər üçün tələb olunmur. Bu məhdudiyyət müvafiq dənizçiyə verilən təsdiqnamədə əks olunmalıdır	Sistemlərin xətalari haqqında bilik və naviqasiya sistemlərinin istismar aspektləri haqqında dərin biliklər Görünüşün olmadığı hallarda gəmisürücülüynü texnikası Toqquşmanın qarşısını almaq və təhlükəsiz üzgüçülüynü idarə etmək üçün gəminin idarə olunması üzrə qərar qəbul etmək məqsədi ilə, radar və ARMV daxil etməklə, bütün mənbələrdən alınan naviqasiya informasiyalarının qiymətləndirilməsi Üzgüçülüynü həyata keçirmək üçün mümkün olan bütün naviqasiya məlumatlarından optimal istifadə olunması və qarşılıqlı əlaqə	İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun, həmçinin ARMV trenajoru əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı .2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilərsə .3 laboratoriya avadanlığından istifadənin təqdir olunmuş hazırlığı	Naviqasiya avadanlığından və sistemlərindən alınmış informasiyalar, avadanlığın məhdudluğunu və üstünlük təşkil edən şərait və şərtləri nəzərə almaqla, düzgün şərh olunur və analiz edilir Həddən artıq yaxınlaşmanın və ya digər gəmilərlə toqquşmanın qarşısını almaq üçün yerinə yetirilən hərəkətlər "Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınması üzrə 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq

<p>Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə qərar verməyi asanlaşdıran Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemlərindən və əlaqəli naviqasiya sistemlərindən istifadə etmək</p> <p>Qeyd: Yalnız Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemlərlə (EXDİS) təchiz olunmayan gəmilərdə xidmət edənlərdən Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemləri üzrə hazırlıq və qiymətləndirmə tələb edilmir. Bu kimi məhdudiyətlər müvafiq dənizçinin təsdiqnamələrində öz əksini tapmalıdır</p>	<p>İstismar prosedurlarının, sistemin fayllarının və məlumatların idarəedilməsi, o cümlədən:</p> <p>.1 qəbul edilmiş qaydalara uyğunluğu təmin etmək məqsədilə satınalma, lisenziyalaşdırma və xəritədəki məlumatların, habelə proqram sisteminin yenilənməsi</p> <p>.2 sistemin və məlumatların yenilənməsi, o cümlədən EXDİS sisteminin istehsalçının məhsulun təkmilləşdirilməsinə uyğun olaraq yenilənməsi</p> <p>.3 sistemin konfigurasiyasını həyata keçirmək və təmin etmək, habelə faylların ehtiyat surətinin yaradılması</p> <p>.4 qəbul edilən qaydalara uyğun olaraq sistem curnallarının yaradılması və təmin edilməsi</p> <p>.5 Qəbul edilən qaydalara uyğun olaraq gəmi marşrutunun planlaşdırılması fayllarının yaradılması və təmin edilməsi</p> <p>.6 sisteminin funksiyalarının, heyəcan signalının parametrlərinin və istifadənin cavab tədbirlərinin yoxlanılması üçün EXDİS üzrə qeydiyyat kitabından və izləmə tarixi funksiyalarından istifadə etmək</p> <p>Keçidin nəzərdən keçirilməsi, marşrutun planlaşdırılması və sisteminin funksiyalarının nəzərdən keçirilməsi məqsədilə EXDİS-in təsviri canlandırma funksiyasından istifadə edilməsi</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>1 gemidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilər</p> <p>.3 EXDİS üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>qaydalar"a müvafiqdir</p> <p>EXDİS-in istismar prosedurları qəbul edilmişdir, tətbiq edilir və onlara nəzarət edilir</p> <p>Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyinə riskin azaldılması məqsədilə görülən tədbirlər</p>
<p>Havanın və okeanoqrafik şəraitlərin</p>	<p>Yerli şərtləri və faksmil rabitəsi ilə alınan informasiyanı nəzərə alaraq,</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş</p>	<p>Müəyyən dövr üçün havanın mümkün</p>

<p>proqnozu</p>	<p>sinoptik xəritəni oxumaq və yerli havanı proqnozlaşdırmaq bacarığı</p> <p>Müxtəlif hava növlərinin xarakteristikaları haqqında bilik, tropik siklonları və onların mərkəzlərindən və təhlükəli rüblərindən yan keçməni daxil etməklə</p> <p>Okean axınları haqqında bilik</p> <p>Qabarmanın elementlərini hesablamaq bacarığı</p> <p>Qabarmalar və axınlar üzrə bütün müvafiq naviqasiya vəsaitlərindən istifadə etmə</p>	<p>sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 laboratoriya avadanlığından istifadənin təqdir olunmuş hazırlığı</p>	<p>proqnozları əldə edilən bütün informasiyalara əsaslanır</p> <p>Üzgüçülüyn təhlükəsizliyini qoruyub saxlamaq üçün yerinə yetirilən hərəkətlər gəmilər üçün təhlükə riskini azaldır</p> <p>Qəbul olunması nəzərdə tutulan hərəkətlər statistik məlumatlara və faktiki hava şəraitinin müşahidə olunması ilə əsaslandırılmışdır</p>
<p>Naviqasiya üzrə fəvqəladə zamanı cavab tədbirləri</p>	<p>Gəmini sahil dayazlığına məqsədli oturtma zamanı görülən ehtiyat tədbirləri</p> <p>Saya oturtmanın qaçılmaz olduğu hallarda və gəmi saya oturduqdan sonra yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p> <p>Köməkli və ya köməksiz gəminin saydan çıxarılması</p> <p>Əgər toqquşma qaçılmazdırsa, görülməli olan hərəkətlər və toqquşmadan sonra və ya hər hansı bir səbəbdən gövdənin sukeçirməzliyi pisləşərkən yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p> <p>Gəminin üzgüçülük qabiliyyətinin qorunub saxlanması uğrunda aparılan mübarizənin qiymətləndirilməsi</p> <p>Fəvqəladə hallar zamanı sükanın idarə olunması</p>	<p>İmtahan və praktiki təlimat, gəmidə iş təcrübəsi və qəza hallarında hərəkətlər üzrə praktiki təlimlər əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>İstənilən problemin növü və miqyası tez aşkara çıxarılır və hərəkət və qərarlar gəmi sistemlərinin istənilən düzgün olmayan funksiyasından yaranan təsiri minimuma endirir</p> <p>Rabitə səmərəlidir və təyin olunmuş prosedurlara uyğun gəlir</p> <p>Qərarlar və hərəkətlər gəmidə olan insanların təhlükəsizliyinə maksimum köməklik göstərir</p>

	Qəza yedəkləmə qurğusu və yedəkləmə prosedurları		
İstənilən şəraitlərdə gəminin manevr etməsi və idarə olunması	<p>İstənilən hallarda gəminin manevr etməsi və idarə olunması, aşağıdakıları daxil etməklə:</p> <p>1.dəniz bələdçisi stansiyasına yaxınlaşarkən və hava şəraitini, qabarma vəziyyətini, ötüb keçməni və tormoz yolunu nəzərə almaqla, dəniz bələdçilərinin gəmiyə minməsi və düşməsi zamanı manevretmə</p> <p>.2 axının, küləyin, kil altında dərinliyin az olmasının idarəetməyə təsirini nəzərə almaqla, gəminin çayla, estuari (çay ağızı) ilə, çətin keçilən sulara üzməsi zamanı idarə olunması</p> <p>.3 sabit bucaq sürəti ilə dönmə texnikasından istifadə etmək</p> <p>.4 sürətdə, bort və kil yıırılanmasında suyaoturumun artması ilə kil altındakı ehtiyat suyun azalmasını nəzərə almaqla, dayaz yerdə manevretmə</p> <p>.5 hərəkət edən gəmilər arasında qarşılıqlı əlaqə və habelə öz gəmisi ilə yaxınlıqdakı sahil arasında qarşılıqlı əlaqə (kanal effekti)</p> <p>.6 küləyin müxtəlif şəraitlərində, axın və qabarma zamanı yedək gəmisi ilə və ya yedək gəmisi olmadan gəminin körpüyə yanılması və körpüdən ayrılması</p> <p>.7 gəmi ilə yedək gəminin qarşılıqlı əlaqəsi</p> <p>.8 güc mexanizmlərindən və manevretmə sistemlərindən istifadəetmə</p> <p>.9 lövbər dayanacağıının seçilməsi; bir və ya iki lövbərin lövbər dayanacağıının sıx olduğu</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 insan tərəfindən idarə olunan gəmi modelində, əgər o istifadə olunubsa, təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>Körpüyə yanalmağa və lövbərdə dayanmağa dair bütün qərarlar gəminin və mühərrik qurğularının manevretmə xarakteristikalarına və gəmi körpüdən gedərkən və ya lövbərə dayanarkən təsir edə biləcək qüvvələrin lazımı surətdə qiymətləndirilməsinə əsaslanır</p> <p>Gəmini müxtəlif yükləmə və hava şəraitlərində təhlükəsiz idarə etmək üçün, dayaz və çətin keçilən suların, buzun, sahillərin, qabarma şəraitlərinin, keçən gəmilərin və gəminin özünün yaratdığı dalğanın mümkün effektləri gəmi hərəkətdə olarkən tam qiymətləndirilir</p>

	<p>yerdə qoyulması və lövbər zəncrinin lazımlı uzunluğunun seçilməsinə təsir göstərən amillər</p> <p>.10 «lövbər saxlamır» vəziyyəti, lövbərin təmizlənməsi</p>		
<p>İstənilən şəraitlərdə manevrətmə və gəminin idarə olunması (ardı)</p>	<p>.11 zədələnmiş və zədə almamış gəminin dok təmirinə qoyulması</p> <p>.12 fırtına şəraitdə gəmi ilə manevrətmə və gəmini idarəetmə, qəzaya uğrayan dəniz və hava gəmisinə köməyin göstərilməsi daxil edilməklə; yedəkləmə; idarəolunmaz gəminin dalğaya münasibətdə təhlükəsiz vəziyyətdə saxlanması vəsaitləri dreyfin azaldılması və yağdan istifadə olunmasını</p> <p>13. fırtınalı havada növbətçi qayıqların, xilasedici qayıqları və ya salları suya salanda manevrətmə zamanı ehtiyat tədbirləri</p> <p>14. zərər çəkmişləri növbətçi şlyupkalarından, xilasedici şlyupkalardan və ya sallardan gəmiyə qaldırmaq üsulları</p> <p>.15 adi tip gəmilərin manevrətmə xarakteristikalarını müəyyənləşdirmək bacarığı, tormoz yollarına və müxtəlif suyaoturum və sürətlərdə sirkulyasiya diametrinə xüsusi diqqət yetirməklə</p> <p>.16 öz gəmisi ilə yanaşı gedən dalğadan zədə almamaq üçün azaldılmış sürətlə üzməyin əhəmiyyəti</p>		

	<p>17.buzda və buzun yaxınlığında üzərkən və ya gəmi buzla örtüldüyü hallarda görülən praktiki tədbirlər</p> <p>.18 gəminin hərəkətlərinin bölmə sistemlərindən və hərəkətlərinin idarəetmə sistemlərindən və manevr etmədən istifadə olunması</p>		
<p>Mühərrik qurğusunun məsafədən idarə olunma sisteminin və maşın şöbəsi sistemlərinin və xidmətlərinin istismarı</p>	<p>Gəmi güc qurğularının iş prinsipləri</p> <p>Köməkçi gəmi mexanizmləri</p> <p>Maşın şöbəsində istifadə olunan dəniz terminləri haqqında ümumi bilik</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq olunan bilərsə</p>	<p>Güç qurğusu, yardımçı mexanizmlər və avadanlıqlar, texniki təsniflərə uyğun olaraq və təhlükəsiz hədlərdə istismar olunur</p>

Funksiya: İdarəetmə səviyyəsində yükün emalı və yerləşdirilməsi

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
<p>Yük yerləinə, lyuk qapaqlarına və ballast tankları üzrə məruzə edilən zədələrin və çatışmazlıqların qiymətləndirilməsi və müvafiq tədbirlərin görülməsi</p>	<p>Standart Quru yük gəmisinin əhəmiyyətli konstruksiya hissələrinin möhkəmliyinə dair məhdudiyətlər haqqında biliklər və əyilmə halları və yerdəyişmənin gücü üzrə verilən məlumatları şərh etmək bacarığı</p> <p>Korriziyanın, yorğunluğun və qeyri-adekvat yük eməliyyatlarının quru yük gəmisinə zərər verməsinin qarşısını alınmasının üsullarını izah etmək</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilərsə</p> <p>İstifadə etməklə:</p> <p>dayanıqlılıq, suyaoturum və gərginlik sipərləri haqqında məlumatlar, diaqramlar və gəmi gövdəsində gərginliyi hesablamaq üçün avadanlıq</p>	<p>Qiymətləndirmə qəbul edilmiş prinsiplərə, əsaslı mülahizələrə əsaslanır, habelə düzgün şəkildə yerinə yetirilir. Qəbul edilən qərarlar düzgündür və gəminin təhlükəsizliyi və üstünlük təşkil edən şərait nəzərə alınır</p>
<p>Təhlükəli yüklərin daşınması</p>	<p>Təhlükəli yüklərin dəniz yolu ilə daşınması üzrə beynəlxalq qaydalar,</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş</p>	<p>Yükün planlaşdırılan paylaşdırılması</p>

	<p>standartlar, məcəllələr və tövsiyələr, bura «Təhlükəli yüklərin dəniz yolu ilə daşınması haqqında» Beynəlxalq məcəlləsi (IMDG Code) və «Bərk qalama yükləri haqqında» məcəllə (İMSBC Code) də daxildir</p> <p>Təhlükəli, zərərli və zəhərli yüklərin daşınması; yükləmə və boşaltma və səfər zamanı yükə münasibətdə ehtiyat tədbirləri</p>	<p>sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilərsə</p>	<p>etibarlı informasiyaya əsaslanır və təsdiq olunmuş rəhbərlik və normativ tələblərə müvafiq yerinə yetirilir</p> <p>Təhlükə haqqında informasiyalar, xüsusi tələblər elə formada yazılır ki, qəza hadisəsi baş verdikdə bu qeydləri asan aşkar etmək olsun</p>
--	--	--	--

Funksiya: İdarəetmə səviyyəsində gəmi əməliyyatları və gəmidəki insanlara qayğı

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİR MƏK ÜÇÜN MEYARLAR
<p>Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyini, mühafizə və dəniz mühitinin qorunmasını təmin edən normativ tələblərin və tədbirlərin icrasına müşahidə və nəzarət</p>	<p>Beynəlxalq saziş və konvensiyalarda saxlanılan beynəlxalq dəniz hüquqları haqqında bilik</p> <p>Aşağıdakılara xüsusi diqqət yetirilməlidir:</p> <p>.1 beynəlxalq konvensiyalar ilə gəmilər üçün tələb olunan şəhadətnamələr və digər sənədlər, onlar necə əldə oluna bilər və onların qüvvədə olduqları müddət</p> <p>.2 «Yük nişanı haqqında» 1966-cı il tarixli Beynəlxalq konvensiyanın müvafiq tələblərinə uyğun vəzifələr</p> <p>.3 «Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair» 1974-cü il tarixli Beynəlxalq konvensiyasının müvafiq müddəalarına uyğun vəzifələr</p> <p>.4 «Dənizin gəmilərdən çirkləndirmənin qarşısının alınması» haqqında Beynəlxalq konvensiyaya müvafiq olan</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilərsə</p>	<p>Əməliyyatlara və gəminin texniki xidmətinə olan müşahidə prosedurları normativ tələblərə müvafiqdir</p> <p>Potensial uyğunsuzluqlar tez və tam aşkar olunur.</p> <p>Şəhadətnamələrin planlaşdırılmış təzələnməsi və qüvvədə olma müddətinin uzadılması yoxlanılmış obyekt və avadanlıqların daimi etibarlılığını təmin edir</p>

	<p>vəzifələr</p> <p>.5 dəniz sanitariya deklarasiyaları və Beynəlxalq sanitariya tələbləri</p> <p>.6 gəminin, sərnişinlərin, heyətin və yükün təhlükəsizliyinə dair beynəlxalq sənədlərə uyğun vəzifələr</p> <p>.7 dəniz mühitinin gəmilərdən çirkəndirilməsinin qarşısını almaq üçün metodlar və vasitələr</p> <p>.8 beynəlxalq saziş və konvensiyaların icra olunması üzrə milli qanunvericilik</p>		
<p>Gəminin, heyət üzvlərinin, sərnişinlərin təhlükəsizliyinin və mühafizəsinin təmin edilməsi və xilasedici vasitələr və yanğın əleyhinə olan sistem qurğularının və başqa təhlükəsizlik sistemlərinin istismar şərtləri</p>	<p>Xilasedici vasitə və mexanizmlərə dair qaydalar haqqında dərin bilik (Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair Beynəlxalq konvensiya)</p> <p>Yanğınla mübarizə və gəmini tərk etmə üzrə təlimlərin təşkili</p> <p>Yanğın əleyhinə sistemin qurğularını və xilasedici vasitələri və başqa təhlükəsizlik sistemlərini işlək vəziyyətdə saxlamaq</p> <p>Gəmidə fəvqəladə hallarda bütün şəxslərin qorunması və müdafiəsi üçün yerinə yetirilməsi zəruri olan hərəkətlər</p> <p>Yanğın, partlayış, toqquşma və ya gəmi saya oturduqdan sonra zərərin məhdudlaşdırılması və gəminin xilas edilməsi üzrə olan hərəkətlər</p>	<p>İmtahan və gəmidə praktiki təlimat və təqdir olunmuş hazırlıq və təcrübə əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Yanğının aşkar olunması və təhlükəsizlik sistemlərinə nəzarət prosedurları ilə təmin olunur ki, qəzanı xəbər verən siqnal tez aşkar edilir və hərəkətlər fəvqəladə hallar üzrə təsdiq olunmuş prosedurlara uyğun həyata keçirilir</p>
<p>Fəvqəladə tədbirlər planlarının və üzmə qabiliyyətini qoruyub saxlamaq uğrunda mübarizə üzrə sxemlərin işlənilməsi və hazırlanması və habelə, qəza hallarında hərəkətlər</p>	<p>Fəvqəladə tədbirlər planlarının hazırlanması</p> <p>Gəminin konstruksiyası, üzgüçülük qabiliyyətinin qorunub saxlanması uğrunda mübarizə daxil olmaqla</p> <p>Yanğının qarşısını alan, onu aşkar edən və yanğını söndürən metodlar və vasitələr</p> <p>Xilasedici vasitələrin funksiyaları və onlardan istifadə etmə</p>	<p>İmtahan və gəmidə təqdir olunmuş hazırlıq və təcrübə əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Fəvqəladə hallarda olan hərəkət prosedurları qəza halları üçün müəyyənləşdirilmiş hərəkət planlarına müvafiqdir</p>
<p>Liderlik və</p>	<p>Gəmi heyətinin idarə edilməsi</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin</p>	<p>Heyət üçün</p>

<p>idarəetmə bacarıqlarından istifadə</p>	<p>və hazırlığı haqqında bilik</p> <p>Müvafiq beynəlxalq konvensiyalar və tövsiyələr, habelə milli qanunvericilik haqqında biliklər</p> <p>Tapşırıqların və vəzifələrin idarəedilməsi bacarıqları, o cümlədən:</p> <p>.1 planlaşdırılma və koordinasiya</p> <p>.2 şəxslərin təyin edilməsi</p> <p>.3 vaxt və resurs çatışmazlığı</p> <p>.4 prioritetləşdirmə</p> <p>Resursların effektiv idarəedilməsi haqqında biliklər və tətbiq etmə bacarıqları:</p> <p>.1 resursların bölüşdürülməsi, təyin edilməsi, prioritetləşdirilməsi</p> <p>.2 gəmidə və sahildə effektiv kommunikasiya</p> <p>.3 heyətin təcrübəsini nəzərə alan qərarlar</p> <p>.4 əminlik, liderlik, o cümlədən motivasiya</p> <p>.5 situasiya haqqında məlumat əldə etmək və məlumatlı olmaq</p> <p>Qərar qəbul etmə üsulları haqqında biliklər və onları tətbiq etmək bacarıqları:</p> <p>.1 situasiyanın və riskin qiymətləndirilməsi</p> <p>.2 seçimlərin müəyyənləşdirilməsi və nəzərə alınması</p> <p>.3 tədbirlər planının seçilməsi</p> <p>.4 əldə edilən nəticənin effektivliyinin qiymətləndirilməsi</p> <p>Standart istismar prosedurlarının hazırlanması, tətbiqi və nəzarət</p>	<p>və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu uyğunlaşdırıla bilərsə</p>	<p>təyin olunmuş vəzifələr və onların işlərinə və davranışlarına qoyulan tələblər haqqında məlumatlar, müvafiq şəxslərin fərdiliyini nəzərə almaqla verilir</p> <p>Hazırlığın və fəaliyyətin məqsədləri mövcud olan səriştənin və imkanların qiymətləndirilməsinə, habelə istismar tələblərinə əsaslanır</p> <p>Əməliyyatlar tətbiq edilən qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir</p> <p>Əməliyyatların planlaşdırılması və resursların bölgüsü zəruri tapşırıqları icra etmək üçün düzgün qaydada prioritetləşdirilir</p> <p>Kommunikasiya aydındır və dəqiq şəkildə ötürülür və qəbul edilir</p> <p>Effektiv liderlik davranışları nümayiş etdirilir</p> <p>Gəminin, əməliyyatların və xarici mühitin mövcud və ehtimal edilən vəziyyəti haqqında anlayış müvafiq heyət üzvləri arasında</p>
<p>Liderlik idarəetmə bacarıqlarından istifadə(ardı)</p>	<p>və</p>		

			bölüşdürülür Qərarlar mövcud vəziyyət üzrə ən səmərəlidir Əməliyyatlar effektivdir və tətbiq edilən qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir
Gəmilərdə tibbi yardımın təşkili və idarə olunması	Aşağıdakı nəşrlərdən istifadə etmək və onların məzmunu haqqında dərin biliklər*: .1 gəmilər üçün Beynəlxalq Tibbi Rəhbərlik və ya onun milli ekvivalentli .2 Beynəlxalq siqnallar toplusunun tibb bölməsi .3 Təhlükəli yüklərlə əlaqədar hadisələrdə ilk tibbi yardımın göstərilməsi üzrə rəhbərlik	İmtahan və təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi	Yerinə yetirilmiş hərəkətlər və prosedurlar düzgündür və mövcud olan imkanlardan tam istifadə edir

Bölmə A-II/3

Sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən ümumi tutumu 500 tondan az olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisinin və gəmi kapitanlarının sertifikatlaşdırılması üçün minimal məcburi tələblər

Kapitanın növbə köməkçisi

Səriştəyə tələblər

- 1 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:
  - .1 A-II/3 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıq, vəzifə və məsuliyyətləri istismar səviyyəsində icra etməklə səriştə nümayiş etdirməlidir;
  - .2 YQD-da radiorabitə həyata keçirmək üçün ən azı Radiorabitə reqlamentinin tələblərinə uyğun olan müvafiq sertifikatla malik olmalıdır;
  - .3 əgər fəlakət zamanı rabitə üzrə əsas funksiyaların icrası ona həvalə edilibsə, Radiorabitə reqlamentinin müddəalarına müvafiq verilmiş və ya tanınmış müvafiq sertifikatla malik olmalıdır.
- 2 Sertifikatlandırma üçün tələb olunan minimal biliklər, anlayışlar və peşəkarlıq A-II/3 cədvəlinin 2-ci sütununda verilmişdir.
- 3 A-II/3 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlər üzrə biliklərin səviyyəsi kapitanın növbə köməkçilərinə növbə çəkmək üçün kifayət etməlidir.

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kurslarından istifadə edilə bilər

4 Nəzəri biliklərin, anlayışların və peşəkarlığın lazımi səviyyəyə çatması üçün hazırlıq və təcrübə Hərəkətdə naviqasiya növbə çəkməyin əsas prinsiplərinə - A-VIII/2 bölməsinin 4-1 hissəsinə əsaslanmalı və habelə, bu bölmənin müvafiq tələblərini və bu Məcəllənin B hissəsindəki rəhbərliyi nəzərə almalıdır.

5 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs sübut təqdim etməlidir ki, o, A-II/3 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilən səriştəni nümayiş etdirmək metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlara müvafiq olaraq lazımi səriştə standartına çatmışdır.

Xüsusi hazırlıq

6 Sahilboyu üzgüçülükdə məşğul olan ümumi tutumu 500 tondan az olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisi sertifikatını almağa namizəd olan hər bir şəxs, hansı ki, II/3 qaydasının 4.2.1-ci bəndinə müvafiq olaraq xüsusi hazırlıq keçməlidir, gəmidə təqdir edilmiş hazırlıq proqramı keçməlidir. Bu hazırlıq proqramı:

- .1 gəmilərdə işləmək üçün tələb olunan iş staj ərzində namizədin bu Məcəllənin B-II/1 bölməsindəki rəhbərliyi nəzərə almaqla, kapitanın növbə köməkçisinin tapşırıqları, xidməti vəzifələri və səriştələri üzrə sistemativ praktiki hazırlıq və təcrübə almasını təmin edir;
- .2 namizədin təqdir edilmiş iş stajı keçdiyi gəmilərdə komandir heyətinin ixtisaslı üzvlərinin daimi nəzarəti və müşahidəsi altında olmasını təmin edir; və
- .3 lazımi surətdə hazırlığın qeydiyyat kitabçasında və ya ona oxşar sənəddə əks edilir*.

Kapitan

7 Sahilboyu üzgüçülükdə məşğul olan ümumi tutumu 500 tondan az olan gəmilərdə kapitan sertifikatı almağa namizəd olan hər bir şəxs yuxarıda şərh olunan kapitanın növbə köməkçisi üçün irəli sürülən tələblərə cavab verməli və əlavə olaraq kapitanın bütün vəzifələrini yerinə yetirmək üçün bilik və bacarıqlarının sübutunu təqdim etməlidir.

Cədvəl A-II/3

Sahilboyu üzgüçülükdə istismar edilən ümumi tutumu 500 tondan az olan gəmilərin kapitanlarının növbə köməkçilərinin və kapitanların səriştələrinə olan minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: İstismar səviyyəsində gəmisürücülüğü

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Sahilboyu üzgüçülükdə keçidin planlaşdırılması və həyata keçirilməsi,	<i>Gəmisürücülüğü</i> Gəminin mövqeyini aşağıdakıların köməyi ilə müəyyənləşdirmək bacarığı: .1 sahil oriyentirləri	İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təqdir olunmuş iş	Naviqasiya xəritə və vəsaitlərindən əldə edilmiş məlumat işə uyğun gəlir, düzgün şərh edilir və münasib tətbiq edilir

* Hazırlıq üzrə qeydiyyat kitabçalarının hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kurslarından və Beynəlxalq Gəmiçilik Federasiyası tərəfindən təqdim edilən oxşar sənəddən istifadə edilə bilər.

<p>habelə gəminin mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi</p> <p>Qeyd: Yalnız Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemləri (EXDİS) təchiz olunmayan gəmilərdə xidmət edənlərdən Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemləri üzrə hazırlıq və qiymətləndirmə tələb edilmir.</p> <p>Bu kimi məhdudiyyətlər müvafiq dənizçinin təsdiqnamələrində öz əksini tapmalıdır</p>	<p>.2 mayak, nişan və buylar daxil olmaqla, naviqasiya avadanlıqlar</p> <p>.3 küləyi, qabarmanı, axını və hesablanmış sürəti nəzərə almaqla yolun hesablanması</p> <p>Dəniz naviqasiya xəritələrindən, lotsiya, qabarma cədvəlləri, dənizçilərə bildirişlər, radionaviqasiya xəbərdarlıqları, gəmilərin hərəkəti üçün müəyyənləşdirilmiş yollar haqqında məlumat kimi vəsaitlərdən istifadə etmək bacarıqları və dərin biliklər</p> <p>Gəmilərdən Məlumatın Ötürülməsi Sistemində Ümumi Prinsiplər və Gəmilərin Hərəkətinin İdarəedilməsi Xidmətinə dair prosedurlara uyğun olaraq məlumatları ötürmək</p> <p>Qeyd: bu maddə yalnız kapitanların sertifikatlaşdırılması zaman tələb edilir</p>	<p>stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>.4 laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p> <p><i>istifadə etməklə:</i></p> <p>xəritə kataloqlarından, xəritələrdən, naviqasiya vəsaitlərindən, radionaviqasiya xəbərdarlıqlarından, sekstantdan, azimut güzgüsündən, elektron naviqasiya avadanlığından, exolotdan, kompasdan</p>	<p>Gəminin mövqeyini müəyyənləşdirməyin əsas metodu üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə daha çox uyğun gəlir</p> <p>Gəminin mövqeyi cihazların/sistemlərin yol verilən xətalari hüdudlarında təyin edilir</p> <p>Gəminin mövqeyini təyin edən əsas metodun etibarlılığı müvafiq vaxt fasilələri ilə yoxlanılır</p> <p>Naviqasiya haqqında verilən məlumatların hesablanması və ölçülməsi dəqiqdir</p> <p>Seçilən naviqasiya xəritələri ən böyük miqyasa malik olmaqla, bu üzümə rayonu üçün münasibdir, xəritə və naviqasiya vəsaitləri son daxil olmuş məlumata əsasən təshih olunmuşdur</p>
<p>Sahilboyu üzgüçülükde keçidin planlaşdırılması və həyata keçirilməsi, habelə gəminin mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi (ardı)</p>	<p>Aşağıdakıları nəzərə almaqla sahilboyu yolların planlaşdırılması üzrə münasib metodlarının tətbiq olunduğu istənilən şəraitdə səfərin planlaşdırılması və gəmisürücülüğü:</p> <p>.1 çətin keçilən sular</p> <p>.2 meteoroloci şərtlər</p> <p>.3 buzlar</p> <p>.4 məhdud görümə</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 EXDİS trenajoru üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>Seçilmiş xəritələr, üzgüçülük rayonları üçün, uyğun gələn vəsaitlərlə birlikdə gəmidə olan ən iri miqyaslı xəritələrdir və bu xəritələrdə ən son məlumatlara müvafiq olaraq təshihlər edilmişdir</p>

	<p>.6 hərəkət bölmələrinin sistemləri</p> <p>.7 gəmilərin hərəkətinin idarə olunması xidmətinin tətbiq edildiyi rayonlar(VTS)</p> <p>.8 Yüksək qabarmanın olduğu ərazilər</p> <p>Qeyd: Bu maddə yalnız kapitanların sertifikatlaşdırılması zamanı tələb edilir</p> <p>EXDİS haqqında dərin biliklər və ondan istifadə etmək bacarığı</p> <p><i>Naviqasiya vasitələri və avadanlıqları</i></p> <p>Adətən müvafiq gəmilərdə qurulmuş bütün naviqasiya vasitələri və avadanlıqlarından istifadə etməklə gəmini təhlükəsiz idarə etmək və onun mövqeyini müəyyənləşdirmək bacarığı</p> <p>Kompaslar</p> <p>Maqnit kompaslarının xətalrı və düzəlişləri haqqında biliklər</p> <p>Yerüstü oriyentirlərdən istifadə etməklə kompasın düzəlişlərini müəyyənləşdirmək və belə düzəlişləri hesaba almaq bacarığı</p>	<p>Radar trenajorlarında təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Naviqasiya sistemlərinin işinin yoxlanılması istehsalçının tövsiyələrinə, yaxşı dəniz təcrübəsinə və naviqasiya avadanlığına olan istismar tələbləri üzrə BDT-nin qətnamələrinə uyğun gəlir</p> <p>Radardan alınmış məlumatların şərh və təhlili gəmisürücülüyünün qəbul olunmuş təcrübəsinə müvafiqdir və avadanlığın məhdudiyətini və radatın xətalərini nəzərə alır</p> <p>Maqnit kompasların düzəlişləri müəyyənləşdirilir və kurslara və pelenqlərə düzgün tətbiq edilir</p>
<p>Planlaşdırma, sahilboyu üzgüçülükdə gəminin keçidin həyata keçirilməsi və mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi (ardı)</p>	<p><i>Avtopilot (avtosükan)</i></p> <p>Avtopilot sistemləri haqqında biliklər və onların istismar proseduraları; avtomatik idarəetmədən avtomatlaşdırılmış (əl ilə) idarəetməyə</p>		<p>Sükanla idarəetmənin seçilmiş recimi, üstünlük təşkil edən hava şəraitinə, dənizin və gəmi axınının vəziyyətinə, habelə nəzərdə tutula bilən maneərlər üçün daha əlverişlidir</p>

	<p>keçmək və əksinə; idarəetmə orqanlarının optimal işə quraşdırılması</p> <p><i>Meteorologiya</i></p> <p>Gəmi meteoroloci cihazlarından alınmış informasiyaların şifrini açmaq və onları şərh etmək bacarığı</p> <p>Havanın müxtəlif sistemlərinin, məlumatların verilmə qaydası (ardıcılığı) və qeydlər aparmaq sisteminin xarakteristikası üzrə biliklər</p> <p>Mövcud meteoroloci informasiyanı tətbiq etmək bacarığı</p>		<p>Meteoroloci ölçülər və müşahidələr dəqiqdir və keçidə uyğun gəlir</p> <p>Meteoroloci məlumatlar qiymətləndirilir və gəminin təhlükəsiz üzgüçülüynün təmin olunması üçün tətbiq edilir</p>
<p>Təhlükəsiz hərəkətdə naviqasiya növbəsinin çəkilməsi</p>	<p><i>Növbənin çəkilməsi</i></p> <p>«Dənizdə toqquşmanın qarşısının alınmasına dair 1972-ci il düzəlişlər edilmiş beynəlxalq qaydalar»ın məzmunu, tətbiqi və məqsədləri haqqında dərin biliklər</p> <p>Hərəkətdə naviqasiya növbə çəkməsinin əsas prinsiplərinin məzmunu haqqında bilik</p> <p>«Gəmilərin müəyyənləşdirilmiş yolları haqqında ümumi müddəalar»a müvafiq olaraq gəmilərin müəyyənləşdirilmiş hərəkət yollarından istifadəetmə</p> <p>Gəmilərdən Məlumatın Ötürülməsi Sisteminə dair Ümumi Prinsiplər və Gəmilərin Hərəkətinin</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>4. laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>Növbə çəkmə, təhvil vermə və növbədən getmə qəbul olunmuş prinsiplərə və prosedurlara müvafiqdir</p> <p>Lazımı müşahidə daima ehtiyat tərzində aparılır ki, o, qəbul olunmuş prinsiplərə və proseduralara uyğun gəlir</p> <p>İşıqlar, nişanlar və səs siqnalları, «Dənizdə toqquşmanın qarşısının alınmasına dair 1972-ci il tarixli beynəlxalq qaydalar»da verilən tələblərə uyğun gəlir və düzgün tanınır</p> <p>Gəmi hərəkətinin, gəminin və ətraf mühitin müşahidə olunma tezliyi və tamlığı, qəbul edilmiş prinsiplərə və prosedurlara müvafiqdir</p> <p>Gəmilərin yaxınlaşması və toqquşması hallarından yayınmaq üçün yerinə yetirilən</p>

	İdarəedilməsi Xidmətinə dair prosedurlara uyğun olaraq məlumatları ötürmək		<p>hərəkətlər «Dənizdə toqquşmanın qarşısının alınmasına dair 1972-ci il düzəlişlər edilmiş beynəlxalq qaydalar» a müvafiqdir</p> <p>Kursun və/və ya sürətin dəyişdirilməsi üzrə olan qərarlar vaxtlı-vaxtında verilir və üzgüçülüğün qəbul olunmuş təcrübəsinə müvafiqdir</p> <p>Gəmi üzgüçülüğü ilə əlaqədar hərəkətlərin və fəaliyyətlərin müvafiq qeydlərinin aparılması saxlanılır</p> <p>Kapitanın idarəedici körpüdə və gəmidə dəniz bələdçisinin olduğu dövrlər daxil edilməklə, təhlükəsiz üzgüçülük üçün məsuliyyət daima dəqiq müəyyənləşdirilir</p>
Fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri	<p>Aşağıdakıları daxil etməklə, fəvqəladə halla üzrə prosedurlar:</p> <p>.1 qəza hallarında sərnişinlərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və müdafiəsi üzrə görülən ehtiyat tədbirləri</p> <p>.2 zədələrin ilkin qiymətləndirilməsi və gəminin üzgüçülük qabiliyyəti uğrunda aparılan mübarizə</p> <p>.3 toqquşmadan sonra yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p> <p>.4 gəmi saya oturduqdan sonra yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p> <p>Bundan başqa, aşağıdakı materialı kapitanın sertifikatlandırılmasına</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>4. praktiki təlimat</p>	<p>Qəzanın növü və miqyası dərhal təyin olunur</p> <p>İlkin hərəkətlər və əgər zəruridirsə, gəminin manevrləri, fəvqəladə vəziyyətdə olan hərəkətlər planlarına müvafiq yerinə yetirilir və vəziyyətin təciliyyəsinə və qəzanın xarakterinə uyğundur</p>

	<p>daxil etmək zəruridir:</p> <p>.1 sükanın fəvqəladə hallar zamanı idarə olunması</p> <p>.2 öz gəmisini və ya digər gəmini yedəyə almaq üçün qurğu</p> <p>.3 insanların sudan qaldırılması</p> <p>.4 qəzaya uğrayan gəmiyə köməyin göstərilməsi</p> <p>.5 limanda baş verən qəza hallarında yerinə yetirilməli olan prosedurlar haqqında biliklər</p>		
Fəlakət signalı alınarkən edilən hərəkətlər	<p><i>Axtarış və xilasetimə</i></p> <p>Beynəlxalq aeronaviqasiya və dənizdə axtarış-xilasetmə Əməliyyatlarına dair Qaydalar (İAMSAR) haqqında biliklər</p>	İmtahan və praktiki təlimat və ya əgər bu tətbiq oluna bilərsə, trenajorda təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Fəlakət signalı və ya fəvqəladə hal haqqında xəbər dərhal tanınır
Gəminin manevr etməsi və kiçik gəmilərin güc qurğularının idarə olunması	<p><i>Gəminin manevr etməsi və idarə olunması</i></p> <p>Təhlükəsiz manevr etməyə və gəminin idarə olunmasına təsir göstərən amillər haqqında bilik</p> <p>Kiçik gəmilərin güc qurğuları və köməkçi mexanizmləri ilə idarəetmə</p> <p>Lövbərə qoymaq və körpüyə yan almaq üçün münasib prosedurlar</p>	İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>. 2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p>	Gəminin güc qurğusunun, sükarla idarəetmə sistemlərinin və elektrik enerjisi sistemlərinin təhlükəsiz istismar hədləri normal manevr etmə şəraitində həddi aşmır
			Gəminin kursunun və sürətinin dəyişdirilməsi üzgüçülük təhlükəsizliyinin təmin olunmasına köməklik edir
			Güç qurğusu, köməkçi mexanizmlər daima texniki təsniflərə müvafiq və təhlükəsiz hədlərdə istismar olunur

Funksiya: İstismar səviyyəsində yükün emalı və yerləşdirilməsi

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
---------	---------	---------	---------

BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Yüklərin gəmiyə yüklənməsinə, yerləşdirilməsinə, bərkidilməsinə, səfər zamanı yükün qorunmasına və boşaldılmasına nəzarət etmək	<p><i>Yükün emalı, yerləşdirilməsi və bərkidilməsi</i></p> <p>Təhlükəli, zərərli və zəhərli yükləri daxil etməklə yüklərin emalı, yerləşdirilməsi və bərkidilməsi və onların insan həyatının və gəminin təhlükəsizliyinə olan təsirləri haqqında bilik</p> <p>Təhlükəli yüklərin dənizlə daşınması üzrə Beynəlxalq məcəllədən istifadə olunması (IMDG Code)</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p>	<p>Yük əməliyyatları yük planlarına və ya digər sənədlərə, müəyyənləşdirilmiş qaydalara/ təhlükəsizlik normalarına, avadanlığın istismarı üzrə təlimatlara, yükün yerləşdirilməsi üzrə gəminin məhdudiyətlərinə müvafiq aparılır</p> <p>Zərərli, təhlükəli və zəhərli yüklərin emalı beynəlxalq qaydalara və qəbul olunmuş standartlara və təhlükəsiz praktika məcəllələrinə uyğundur</p>

Funksiya: istismar səviyyəsində gəminin istismarı və gəmidəki insanlara göstərilən qayğı

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Çirkləndirmənin qarşısını almaq üzrə tələblərin icrasının təmin olunması	<p><i>Dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısının alınması və çirklənməyə qarşı müvafiq prosedurlar</i></p> <p>Dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün yerinə yetirilməli olan ehtiyat tədbirləri haqqında biliklər və müvafiq prosedurlar</p> <p>Çirkləndirməyə qarşı mübarizə prosedurları və onlarla bağlı bütün avadanlıqlar</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p>	<p>Gəmidə yerinə yetirilən əməliyyatlara müşahidə prosedurları və MARPOL Konvensiyasının tələblərinin icra olunmasına tam əməl edilir</p>
Gəminin üzgüçülüyə yararlılığının qorunub	<i>Gəminin dayanıqlılığı</i> Davamlılıq, suyaoturma, və gərginlik haqqında	İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun	Davamlılıq zədə almamış vəziyyətdə gəminin yüklənməsinin bütün

saxlanması	<p>məlumatların tətbiqi; gövdənin gərginliyini hesablayan qurğu və diaqramlar haqqında iş biliyi</p> <p>Gəminin üzmə qabiliyyətinin qismən itdiyi hallarda yerinə yetirilməli olan əsas hərəkətlərin anlayışı</p> <p>Sukeçirməzliyin əsasları haqqında anlayış</p> <p><i>Gəminin konstruksiyası</i></p> <p>Gəminin əsas quruluş elementləri və onların hissələrinin münasib adları</p>	<p>qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>.4 laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>şərtləri üçün BDT–nin davamlılıq üzrə olan meyarlarına uyğun gəlir</p> <p>Gəminin sukeçirməzliyinin təmin edilməsi və qorunub saxlanması üzrə edilən hərəkətlər qəbul olunmuş təcrübəyə uyğun gəlir</p>
<p>Gəmilərdə yanğının qarşısının alınması, nəzarət və onunla mübarizə</p>	<p><i>Yanğın təhlükəsizliyi və yanğın söndürən vasitələr</i></p> <p>Yanğın əleyhinə təhlükəsizlik tədbirləri haqqında biliklər</p> <p>Yanğının sinifləri və kimyəvi xüsusiyyətləri haqqında biliklər</p> <p>Yanğın söndürmə sistemləri haqqında biliklər</p> <p>Yanacaq sistemlərinin yanğını daxil etməklə, yanğın zamanı yerinə yetirilməli olan hərəkətlər haqqında anlayış</p>	<p>A-VI/3 bölməsində şərh olduğu kimi, yanğın əleyhinə təqdir olunmuş hazırlıq və təcrübə əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Problemin növü və miqyasları tez təyin edilir və ilkin hərəkətlər bu gəmi üçün fəvqəladə hallar üzrə prosedurlarına və tədbir planlarına uyğun gəlir</p> <p>Təxliyyə (evakuasiya), yük əməliyyatlarının dayandırılması və təcrid etmə (izolyasiya) qəzanın xarakterinə müvafiqdir və tez həyata keçirilir</p> <p>Hərəkətlərin ardıcılığı, məlumatların verilməsi və gəmidəki heyətin məlumatlandırılmasının səviyyəsi və zamanı qəzanın xarakterinə müvafiqdir və problemin təcililiyini əks etdirir</p>
<p>Xilasedici vasitə və qurğulardan istifadə olunması</p>	<p><i>Öz gəmisinin vəsaitləri ilə insanların xilas edilməsi</i></p> <p>Gəmini tərk etmək üzrə təlimləri təşkil etmək bacarığı və xilasedici qayıqlarla, sallarla və növbətçi</p>	<p>A-VI/2 bölməsinin 1-4 bəndlərində şərh olduğu kimi, yanğın əleyhinə təqdir olunmuş hazırlıq və təcrübə əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Gəmini tərk etmək və sudakı insanların xilas edilməsi üzrə edilən hərəkətlər üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə müvafiqdir və təhlükəsizlik sahəsində qəbul edilmiş təcrübə</p>

	qayıqlarla və onların suya salınması üçün istifadə olunan mexanizmlərlə və qurğularla, axtarış və xilasetmə zamanı istifadə edilən xilasedici radio avadanlıqlarla, fəvqəladə hallar üzrə radiobuy peykləri ilə, axtarış və xilasetmə transponderlərilə və hidrokostyumlarla, istilikdən qoruyan vasitələr daxil olmaqla, avadanlıqlarla rəftar etmək haqqında biliklər		və standartlara uyğun gəlir
Gəmidə ilk tibbi yardımın tətbiq olunması	<i>Tibbi yardım</i> Gəmi şəraiti üçün səciyyəvi olan bədbəxt hadisələr və ya xəstəliklər zamanı, biliklər əsasında səmərəli tədbirlər görmək bacarığını daxil etməklə, tibbi yardım üzrə rəhbərlikləri və radio ilə verilən tibbi məsləhətlərin praktiki tətbiqi	A-VI/4 bölməsinin 1-3-cü bəndlərində şərh olunduğu kimi, təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Zədənin və ya sağlamlıq vəziyyətinin mümkün səbəbinin, xarakterinin, ağırlıq dərəcəsinin aydınlaşdırılması tez yerinə yetirilir və müalicə həyat üçün təhlükəni minimuma endirir
Qanunvericiliyin tələblərinin gözlənməsinə müşahidə	Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitin qorunmasına dair BDT-nin konvensiyasına müvafiq olan zəruri praktiki biliklər	İmtahan və ya təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitin qorunmasına olan qanunvericiliyin tələbləri düzgün təyin olunur
Heyətin və gəminin təhlükəsizliyinə kömək etmək	Sağ qalıb yaşamaq üçün üsullar haqqında biliklər Yanğının qarşısının alınması, həmçinin yanğıla mübarizə və yanğının söndürülməsi haqqında biliklər Elementar ilk tibbi	A-VI/1 bölməsinin, 2-ci bəndlərində şərh olunduğu kimi, təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlar düzgün qaydada istifadə edilir Şəxsi heyəti və gəmini mühafizə etmək üçün prosedurlar və əməyin təhlükəsizliyi praktikasına daim riayət edilir

	yardım haqqında biliklər Şəxsi təhlükəsizlik və sosial öhdəliklər haqqında biliklər		Ətraf mütinin mühafizəsi üçün nəzərdə tutulan prosedurlara daima riayət edilir Fövqəladə halların aşkar edilməsi üzrə ilkin və sonrakı tədbirlər fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirlərinə uyğundur
--	--	--	---

Bölmə A-II/4

Hərəkətdə naviqasiya növbəsi çəkən sırası heyət üzvlərinin Sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair

- 1 Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan dəniz gəmisində hərəkətdə naviqasiya növbəsinin tərkibinə daxil olan hər bir sırası heyət üzvü A-II/4 cədvəlinin 1-ci sütununda şərh edilmiş yardımçı səviyyədə gəmisürücülüğü ilə əlaqədar funksiyaları icra etməklə səriştəni nümayiş etdirməlidir.
- 2 Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan dəniz gəmilərində hərəkətdə naviqasiya növbəsinin tərkibinə daxil olan sırası heyətin hər bir üzvündən A-II/4 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan minimal biliklər, anlayışlar və peşəkarlıq tələb olunur.
- 3 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs sübut təqdim etməlidir ki, o, A-II/4 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilən səriştəni nümayiş etdirmək metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi meyarlarına müvafiq olaraq səriştə standartına çatmışdır. 3-cü sütundakı "praktiki yoxlama"ya istinad sahildə təqdir edilmiş hazırlığı bildirir ki, bu hazırlığın gedişində təlim alanlar yoxlamaları praktikada keçirlər.
- 4 Yardımçı səviyyəsində müəyyən funksiyalara münasibətdə səriştə cədvəllərinin olmadığı yerlərdə Administrasiyanın məsuliyyəti bu funksiyaları yardımçı səviyyəsində icra edəcək şəxslərə tətbiq olunmaq üçün hazırlıq, qiymətləndirilmə və sertifikatlandırma üzrə müvafiq tələbləri müəyyənləşdirməkdir.

Cədvəl A-II/4

Hərəkətdə naviqasiya növbəsinin tərkibinə daxil olan sırası heyət üzvlərinin bacarıqlarına dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: Köməkçi səviyyədə gəmisürücülüğü

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN

			MEYARLAR
Sükanla idarəetmə və ingilis dilində komandaları daxil etməklə, sükanla əlaqədar verilən komandalарın icrası	Maqnit- və girokompaslardan istifadəetmə Sükana verilən komandalар Sükanın avtomatik idarəetmədən avtomatlaşdırılma mış (əl ilə) idarəetməyə keçirilməsi və əksinə	Aşağıdakılar əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 praktiki yoxlama və ya .2 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı və ya .3 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı	Verilmiş kurs, üzgüçülük rayonunu və üstünlük təşkil edən dəniz vəziyyətini nəzərə alaraq, mümkün olan hüdudlarda saxlanılır Kursun dəyişdirilməsi rəvan və nəzarət altında yerinə yetirilir Rabitə istənilən vaxt aydın, qısa və tam həyata keçirilir, komandalар isə yaxşı dəniz təcrübəsinə müvafiq olaraq təsdiq edilir
Vizual (görmə) və eşitmə müşahidələrini n aparılması	Səs siqnalına, işığa və ya dərəcələrdə və ya rüblərdə olan başqa obyektə təxmini istiqamətlənmə haqqında məlumatları daxil etməklə, müşahidə zamanı məsuliyyət	Aşağıdakılar əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 praktiki yoxlama və ya .2 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı və ya .3 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı	Səs siqnaıları, işıqlar və digər obyektlər tez aşkar edilir və onlara tərəf dərəcələrdə və ya rüblərdə müvafiq istiqamət haqqında növbə çəkən komandir heyətinin üzvünə xəbər verilir
Təhlükəsiz növbə çəkmənin idarə olunmasına və müşahidə edilməsinə köməyin göstərilməsi	Gəmidə istifadə olunan terminlər və anlayışlar Müvafiq daxili rabitə və heyəcan siqnalizasiya sistemindən istifadə Komandaları başa düşmək və növbə çəkən komandir heyət üzvü ilə hərəkətdə naviqasiya növbəsinin çəkilməsi ilə əlaqədar vəzifələrə dair suallar üzrə ünsiyyətdə olmaq bacarığı Növbədən getmə, növbə çəkmə və	Gəmidə təqdir olunmuş iş stajı və ya tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi	Rabitə aydın və dəqiq həyata keçirilir və əgər növbə çəkmə ilə əlaqədar informasiya və ya hərəkətdə növbə çəkən komandir heyət üzvünün təlimatları başa düşülməmişdirsə, məsləhət və ya izahat istənilir Növbə çəkmə, növbəni təhvil vermək və növbədən getmə qəbul olunmuş prinsiplərə və prosedurlara müvafiqdir

	növbəni təhvil vermək prosedurları Təhlükəsiz növbə çəkmək üçün tələb olunan informasiya Ətraf mühitin qorunması üzrə əsas prosedurlar		
Fövqəladə hallar zamanı istifadə edilən avadanlığın istismarı və fövqəladə hallar üzrə prosedurların tətbiqi	Qəza və həyəcan siqnalları zamanı vəzifələr haqqında bilik Fəlakətin pirotexnik siqnalları; axtarış və xilasetmə zamanı istifadə olunan fövqəladə hallar üzrə radiobuy peykləri və axtarış və xilasetmə transponderləri haqqında bilik Fəlakət haqqında saxta siqnalların ötürülməsinə yol verməmək və təsadüfən fəlakət signalı verilən zamanı yerinə yetirilməli olan hərəkətlər	Gəmidə təqdir olunmuş iş stajı və ya tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi	Fövqəladə və ya qeyri-normal hal barədə signal alarkən yerinə yetirilən ilkin hərəkətlər müəyyənləşdirilmiş praktikaya və prosedurlara müvafiqdir Rabitə daima aydın və dəqiqdir və komandalar yaxşı dəniz təcrübəsinə müvafiq təsdiq olunur Qəza halında hərəkətlərə hazırlıq daima saxlanılır

Bölmə A-II/5

Sırası heyət üzvlərinin ixtisaslaşmış matros kimi sertifikatlaşdırılması üçün minimum məcburi tələblər

Bacarıqlara dair tələblər

1 Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan uzaq səfərə çıxan gəmidə xidmət edən hər bir ixtisaslaşmış matros A-II/5 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan funksiyaların yardımçı səviyyədə icrasında səriştə nümayiş etdirməlidir.

2 Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan uzaq səfərə çıxan gəmidə xidmət edən ixtisaslaşmış matros üçün tələb olunan minimum bilik, anlaşma və peşəkarlıq A-II/5 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır.

3 Sertifikat almağa hər bir namizəd A-II/5 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında verilmiş səriştənin nümayiş etdirilməsi metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlara uyğun olaraq tələb edilən səriştə standartlarına nail olduğuna dair sübut təqdim etməlidir.

Cədvəl A-II/5

Sırası heyətin ixtisaslı göyertə matrosu qismində bacarıqlara dair minimum tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: Köməkçi səviyyədə gəmi sürücülüğü

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Təhlükəsiz naviqasiya növbəsinə kömək etmək	<p>Əmrləri anlamaq və növbəçəkən vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar məsələlərə dair növbəçəkən heyət üzvü ilə əlaqə saxlamaq qabiliyyəti</p> <p>Növbənin dəyişməsi, çəkilməsi və təhvil verilməsi üçün prosedurlar</p> <p>Təhlükəsiz naviqasiya növbəsinin saxlanması üçün məlumat</p>	Xidmət zamanı təcrübədən və ya praktiki testlərdən əldə olunan dəlilin qiymətləndirilməsi	<p>Məlumat vermə/kommunikasiyalar aydın və yığcamdır</p> <p>Qəbul olunmuş təcrübə və prosedurlara uyğun olaraq növbə çəkilməsi, təhvil verilməsi və dəyişilməsi</p>
Gəminin körpüyə yanalması, lövbərə qoyulması və digər yanalma əməliyyatlarına kömək etmək	<p>Yanalma sisteminin işçi dili və əlaqəli prosedurlar, o cümlədən:</p> <p>.1 yanalma və yedəkləmə burazlarının funksiyası və hər bir buraz bütöv sistemin bir hissəsi kimi fəaliyyət göstərir</p> <p>.2 Təhlükəsiz iş yükü, bacarıqlar və yanalma ləvazimatlarının qırılma müqaviməti, o cümlədən yanalma məftillərinin, sintetik və şüşə lifli burazların, bucurğadların, lövbər braşpillərinin, dolamaçarxların, knextlərin, pazların və yanalma dirəkçiklərinin</p> <p>.3 yanalma və yedəkçi gəminin burazlarının və kanatlarının, o cümlədən yedəkləmə kanatlarını</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artıqından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş xidmət zamanı təcrübə</p> <p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 yoxlama</p> <p>.4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi</p> <p>.5 lazım olan yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq</p>	Əməliyyatlar hazırlanmış təhlükəsizlik qaydaları və avadanlığın istismarı üzrə göstərişlərə uyğun olaraq aparılır

	<p>və sürətli edən və onları buraxan tədbirlərə dair prosedur və qaydalar</p> <p>.4 müxtəlif əməliyyatlarda lövbərlərin istifadə edilməsi üzrə hadisələrin prosedur və qaydaları</p> <p>.5 buy və ya buylara yanalma ilə əlaqəli hallar üzrə prosedur və qaydaların praktiki bilikləri</p>		
--	--	--	--

Funksiya: Köməkçi səviyyədə yük daşınması və yerləşdirilməsi

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Yükün və ehtiyatların emalına kömək etmək	<p>Yükün və ehtiyatların, o cümlədən təhlükəli, zərərli və ziyanlı maddələrin və mayələrin ehtiyatlı emalı, gəmiyə yüklənməsi və təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair prosedurlarda məlumatlılıq</p> <p>konkret yük tipləri və İMDG markalamasının müəyyənləşdirilməsini müşahidə etməklə əlaqəli ehtiyat tədbirləri və baza biliklər</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş xidmət zamanı təcrübə</p> <p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 yoxlama</p> <p>.4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi</p> <p>.5 lazım olan yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq</p>	<p>Yük və ehtiyatlara dair əməliyyatlar hazırlanmış təhlükəsizlik qaydaları və avadanlığın istismarı üzrə göstərişlərə uyğun olaraq aparılır</p> <p>Təhlükəli, zərərli və ziyanlı yüklərin və ehtiyatların emalı işlənmiş təhlükəsizlik təcrübəsinə uyğundur</p>

Funksiya: Köməkçi səviyyədə gəmi əməliyyatlarının idarə edilməsi və gəmidəki insanlara qayğı

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Göyertədəki cihazların və maşın avadanlığının təhlükəsiz istismarına kömək etmək	Göyertədəki cihazlara dair biliklər, o cümlədən: .1 klapaların və nasosların, qaldırıcı mexanizmlərin, kranların, yük oxlarının və əlaqədar avadanlığın funksiyası və istismarı .2 bucurğadların, braşpillərin, dolamaçarxların və əlaqədar avadanlığın funksiyası və istifadəsi .3 lyuklar, sukeçirməyən qapılar, dəliklər və əlaqədar avadanlıqlar	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş xidmət zamanı təcrübə .2 praktiki hazırlıq .3 yoxlama .4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi	Əməliyyatlar hazırlanmış təhlükəsizlik qaydaları və avadanlığın istismarı üzrə göstərişlərə uyğun olaraq aparılır
Göyertədəki cihazların və maşın avadanlığının təhlükəsiz istismarına kömək etmək (davamı)	.4 şüşə lifli və polad kanatlar, kabellər və zəncirlər, o cümlədən onların konstrusiyası, istifadəsi, markalanması, xidmət göstərilməsi və müvafiq yüklənməsi .5 avadanlığın, o cümlədən bucurğadların, braşpillərin, kranların və qaldırıcı mexanizmlərin istismarına dair əsas siqnalları anlamaq və istifadə etmək bacarığı .6 lövbər avadanlığından müxtəlif şərtlər altında istifadə etmək bacarığı, məsələn lövbərə qoymaq, lövbərdən çıxarmaq, səfərə çıxanda və fəvqəladə hallarda lövbəri	Praktiki nümayişdən əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi	Operatorun məsuliyyəti daxilində əlaqələr daima uğurludur Avadanlığın istismarı hazırlanmış prosedurlara uyğun olaraq ehtiyatla həyata keçirilir Gəmi avadanlığının təchiz edilməsinin və təchizatın çıxarılmasının düzgün metodları əmniyyətli sənaye təcrübəsinə uyğun olaraq nümayiş etdirilir Düynlərin, hörüklərin, tıxac düynlərin, qordenlərin düzgün atılması və

	<p>bərkitmək</p> <p>Aşağıdakı prosedurlar haqqında biliklər və bacarıq: 1 bosman stulunun və körpüsünün qaldırmaq və salmaq</p> <p>.2 losman trapezlərinin, qaldırıcı mexanizmləri, yanalma lövhələrini və taxta kürpüləri qaldırmaq və endirmək</p> <p>3 yaxşı dəniz təcrübəsinə uyğun olaraq qarmaqdan istifadə etmək, o cümlədən düyünlərin, hörükklərin və durdurucuların lazımı qaydada istifadəsi</p> <p>Göyertədəki və yük qaldırıcı mexanizm və avadanlıqların istifadəsi:</p> <p>.1 istifadəsini təmin edən tədbirlər, lyuklar və lyuk qapaqları, panduslar, yan/burun/arxa qapılar və liftlər</p> <p>.2 boru kəmərləri sistemi – döşəməaltı və ballast sorucu boruları və quyular</p>		<p>istifadəsi, qoruyucu bağlar, həmçinin parusin ilə düzgün işləmə nümayiş etdirilir</p>
<p>Göyertədəki cihazların və maşın avadanlığının təhlükəsiz istismarına kömək etmək</p> <p>(davamı)</p>	<p>. 3 kranlar, vışkalar, bucurğadlar</p> <p>Bayraqların qaldırılıb endirilməsi metodlarına və əsas birbayraqlı siqnallara (A, B, G, H, O, P, Q) dair biliklər</p>		<p>Bloklardan və gəmi iplərindən düzgün istifadə edilməsi nümayiş etdirilir</p> <p>Burazlar, kanatlar, kabellər və zəncirlərlə düzgün işləmə metodları nümayiş etdirilir</p>
<p>Əməyin gigiyenası və ehtiyat tədbirlərini tətbiq etmək</p>	<p>Təhlükəsiz iş təcrübəsinə və gəmidə şəxsi təhlükəsizliyə dair işçi biliklər, o cümlədən:.</p> <p>1 yüksəklik işləri</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilməsi</p>	<p>Heyətin və gəminin mühafizəsi üçün nəzərdə tutulmuş prosedurlara həmişə riayət olunur</p> <p>Həmişə təhlükəsiz iş praktikasına riayət olunur və</p>

	<p>.2 gəmi bortundan kənarında işlər</p> <p>.3 qapalı bölümlərdə işlər</p> <p>.4 sistemlərin işləməsinə icazə</p> <p>.5 burazlarla işləmə</p> <p>.6 qaldırma üsulları və bel travmalarının qarşısını almağın metodları</p> <p>.7 elektrik təhlükəsizliyi</p> <p>.8 mexaniki təhlükəsizlik</p> <p>.9 kimyəvi və bioloji təhlükəsizlik</p> <p>.10 şəxsi təhlükəsizlik üçün avadanlıq</p>	<p>xidmət zamanı təcrübə</p> <p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 yoxlama</p> <p>.4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi</p>	<p>müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlar həmişə düzgün istifadə olunur</p>
<p>Ehtiyat tədbirlərini tətbiq etmək və dəniz mühitinin çirklənməsinin qarşısını almağa kömək etmək</p>	<p>Dəniz mühitinin çirklənməsinin qarşısını almaq üçün görülən ehtiyat tədbirlərinə dair biliklər</p> <p>Çirklənmə ilə mübarizə avadanlığının istifadəsinə və istismarına dair biliklər</p> <p>Dənizi çirkləndirən maddələrin (cisimlərin) təsdiq edilmiş ləğv etmə metodları barədə biliklər</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş xidmət zamanı təcrübə</p> <p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 yoxlama</p> <p>.4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi</p>	<p>Dəniz mühitinin mühafizəsi üçün nəzərdə tutulmuş prosedurlara həmişə riayət olunur</p>
<p>Xilasedici qayıqlar və salların istismar etmək</p>	<p>Xilasedici qayıqlar və salların istismarına, onların suya buraxılma konstruksiyasına və avadanlığına dair biliklər</p> <p>Dənizdə sağ qalma üsullarına dair biliklər</p>	<p>A-VI/2 bölməsinin 1-4-cü bəndlərində göstəriləndiyi kimi təsdiq edilmiş hazırlıq və təcrübədən əldə olunmuş nəticələrin qiymətləndirilməsi</p>	<p>Gəminin tərk edilməsi və sağ qalma halları zamanı olan cavab tədbirləri üstün olan vəziyyət və şərtlərə, qəbul edilmiş təhlükəsizlik praktikasına və standartlarına uyğundur</p>

Funksiya: Köməkçi səviyyədə texniki xidmət və təmir

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ	BACARIĞI NÜMAYİŞ	BACARIĞI

	PEŞƏKARLIQ	EDƏN METODLAR	QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Gəmidə texniki xidmət və təmir işlərinə kömək etmək	Rəng, sürtkü və təmizlik materiallarından və avadanlığından istifadə etmək bacarığı Cari texniki xidmət və təmir prosedurlarını anlamaq və yerinə yetirmək bacarığı Səthin hazırlanması üsullarınma dair biliklər	Praktiki nümayişdən əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi	Gəmidə texniki xidmət və təmir fəaliyyəti texniki, təhlükəsizlik və prosedur spesifikasiyalara uyğun olaraq həyata keçirilir
	İstehsalçının təhlükəsizlik təlimatlarının və gəmi göstərişlərinin başa düşülməsi Tullantıların təhlükəsiz məhv edilməsinə dair biliklər Əl və elektrik alətlərinin tətbiq edilməsi, texniki xidmət və istifadəsinə dair biliklər	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş xidmət zamanı təcrübə .2 praktiki hazırlıq .3 yoxlama .4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi	

FƏSİL III

MAŞIN ŞÖBƏSİ HEYƏTİNƏ MÜNASİBƏTDƏ TƏLƏBLƏR

Bölmə A-III/1

Komplekləşdirilmiş və ya komplekləşdirilməmiş maşın şöbəsinə malik olan gəmilərin növbə mexaniklərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Hazırlıq

1 III/1 qaydasının 2.4 bəndinin tələb etdiyi təhsil və hazırlıq, mexanikin xidməti vəzifələrinə aidiyyəti olan mexaniki qurğularda və elektrik qurğularında istismar vərdişləri verən emalatxanalarda hazırlığı da daxil etməlidir.

Gəmidə hazırlıq

2 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha artıq olan, Komplekləşdirilmiş və ya komplekləşdirilməmiş maşın şöbəsinə malik gəmilərin növbə mexaniki sertifikatını almağa namizəd olanların hər biri, kimlərin ki dənizdə iş stajı III/1 qaydasının 2.2-ci bəndinə əsasən bu bölmənin tələblərinə cavab verən kimi təqdir edilmiş hazırlıq proqramının bir hissəsini təşkil edir, gəmidə təqdir edilmiş hazırlıq proqramı keçməlidir, hansı ki:

- .1 gəmidə tələb olunan iş stajı ərzində namizədin, bu Məcəllənin B-III/1 bölməsindəki təlimatı nəzərə almaqla, növbə mexanikinin tapşırıqları, vəzifələri və məsuliyyəti üzrə sistemativ praktiki hazırlıq və təcrübə almasını təmin edir;
- .2 təqdir edilmiş iş stajı keçdiyi yerdə namizədin daima ixtisaslı və sertifikatlı gəmi mexanikinə nəzarəti altında olmasını təmin edir; və
- .3 hazırlığın qeydiyyat kitabçasında lazımi surətdə əks etdirilir.

Bacarıqlara dair tələblər

3 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha artıq olan, ənənəvi xidmətin və ya vaxtaşırı növbəsiz xidmətin göstərildiyi maşın şöbəsinə malik gəmilərin növbə mexaniki sertifikatını almağa namizəd olanların hər biri A-III/1 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və məsuliyyəti yerinə yetirməklə istismar səviyyəsində səriştəsini nümayiş etdirməlidir.

4 Sertifikat almaq üçün tələb olunan minimal biliklər, anlayış və peşəkarlıq A-III/1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır.

5 A-III/1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlər üzrə bilik səviyyəsi mexaniklərə növbə çəkməkdə xidməti vəzifələrini yerinə yetirməyə kifayət etməlidir*.

6 Nəzəri biliklərin, anlayışların və peşəkarlığın lazımi səviyyəyə çatması üçün hazırlıq və təcrübə Hərəkətdə maşın növbəsi çəkməyin prinsiplərinə - A-VIII/2 bölməsinin 4-2 hissəsinə əsaslanmalı və bu bölmənin müvafiq tələblərini və bu Məcəllənin B hissəsindəki rəhbərliyi nəzərə almalıdır.

7 Buxar qazanlarının onların mexaniki qurğularının bir hissəsi kimi sayılmayan gəmilərdə işləmək üçün sertifikat almağa namizədlər A-III/1 cədvəlindəki müvafiq tələbləri yerinə yetirməkdən azad oluna bilərlər. Bu əsasla verilmiş sertifikatlar buxar qazanlarının mexaniki qurğularının əsas hissəsi kimi sayılan gəmilərdə işləmək üçün etibarsızdır, o vaxta qədər ki, mexanik A-III/1 cədvəlindən çıxarılmış səriştəyə olan tələbləri yerinə yetirməmiş olsun. Hər hansı bir belə məhdudiyət sertifikatda və təsdiqnamədə göstərilməlidir.

8 Administrasiya etibarlı olma sertifikatına münasibətdə mexaniki qurğu olmayan mühərrik qurğusu növlərinə dair bilikləri tələb etməyə bilər. Mexanik bilik tələblərinə dair öz səriştəsini təsdiq etməyə kimi bu əsasla verilmiş sertifikat orada göstərilməyən mexaniki qurğuların istənilən kateqoriyasına münasibətdə etibarlı deyil. İstənilən belə məhdudiyət sertifikat və təsdiqnamədə göstərilməlidir.

9 Sertifikat almağa namizəd olanların hər biri A-III/1 cədvəlinin 3-4-cü sütunlarında göstərilən səriştənin nümayiş etdirilmə metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlara müvafiq olaraq tələb edilən səriştə standartını əldə etdiyinin sübutunu təqdim etməlidir.

Sahilboyu üzgüçülük

10 Sahilboyu üzgüçülükdə məşğul olan baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt-dən az olan gəmilərin mexanikləri üçün A-III/1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan müxtəlif bölmələrə əsasında tələb olunan bilik, anlaşıma və peşəkarlıq səviyyəsi ilə əlaqədar III/1 qaydasının 2.2 və 2.3 bəndlərinin tələbləri, həmin sularda üzə bilən bütün gəmilərin təhlükəsizliyini nəzərə almaqla, dəyişilə bilər. Hər hansı bir belə məhdudiyət sertifikatda və təsdiqnamədə göstərilməlidir.

Cədvəl A-III/1

---

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kurslarından istifadə edilə bilər

Kompleksləşdirilmiş və ya kompleksləşdirilməmiş maşın şöbəsində gəmilərin növbə mexaniklərinin bacarıqlarına dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: İstismar səviyyəsində gəminin mexaniki qurğuları(dəniz mühəndisliyi)

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Maşın şöbəsində təhlükəsiz növbə çəkmə	<p>Aşağıdakıları daxil etməklə hərəkətdə maşın növbəsinin çəkilməsinin əsas prinsipləri haqqında dərin biliklər:</p> <p>.1 növbəni qəbul etmək və növbədən getmək ilə əlaqədar vəzifələr</p> <p>.2 növbə çəkən zaman icra olunan adi vəzifələr</p> <p>.3 maşın curnalının aparılması və cihazların göstəricilərinin əhəmiyyəti</p> <p>.4 növbənin təhvil verilməsi ilə əlaqədar vəzifələr</p> <p>Təhlükəsizlik və fəvqəladə hallar üzrə prosedurlar: bütün sistemlərlə məsafədən/avtomatik idarəetmədən yerli idarəetməyə keçid</p> <p>Növbə çəkmə zamanı gözlənilməli olan ehtiyat tədbirləri və xüsusilə yanacaq və yağ sistemləri ilə əlaqədar yanğın və ya qəza zamanı dərhal yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>4. laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>Növbə çəkmə, növbəni təhvil vermək və növbədən getmə qəbul olunmuş prinsiplərə və prosedurlara müvafiqdir</p> <p>Mexaniki avadanlığın və sistemlərin müşahidə olunmasının tezliyi və əhatəsi istehsalçının tövsiyələrinə və hərəkətdə maşın növbəsinin çəkilməsinin əsas prinsiplərini daxil etməklə, qəbul edilmiş prosedurlara müvafiqdir</p> <p>Gəmi mexaniki sistemlərinə münasibətdə vəziyyətin və fəaliyyətin lazımı qeydləri daima aparılır</p>
Maşın şöbəsində təhlükəsiz növbə çəkmə (ardı)	<p>Maşın şöbəsinin resurslarının idarə edilməsi</p> <p>Maşın şöbəsinin resurslarının idarə edilməsi prinsipləri haqqında biliklər, o</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir</p>	<p>Zəruri tapşırıqları yerinə yetirmək üçün resurslar lazımı şəkildə düzgün prioritet qaydada bölüşdürülür və təyin edilir</p>

	<p>cümlədən:</p> <p>.1 resursların bölüşdürülməsi, təyin edilməsi, prioritetləşdirilməsi</p> <p>.2 gəmidə və sahildə effektiv kommunikasiya</p> <p>.3 heyətin təcrübəsini nəzərə alan qərarlar</p> <p>.4 əminlik, liderlik, o cümlədən motivasiya</p> <p>.5 situasiya haqqında məlumat əldə etmək və məlumatlı olmaq</p>	<p>olunmuş iş stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p>	<p>Kommunikasiya aydındır və məlumat dəqiq şəkildə ötürülür və alınır</p> <p>Şübhə yaradan qərarlar və/və ya davranışlar müvafiq etirazlarla və cavablarla nəticələnir</p> <p>Effektiv rəhbərlik davranış üslubu müəyyən edilmişdir</p> <p>Heyət üzvləri gəminin vəziyyəti, naviqasiya kursu və xarici mühit ilə əlaqədar mövcud və ehtimal edilən dəqiq anlayışları bölüşürlər</p>
<p>Yazılı və şifahi ingilis dilindən istifadə etmə</p>	<p>Komandir heyətinin üzvünə texniki vəsaitlərdən istifadə etmək və mexanikin vəzifələrini yerinə yetirmək imkanı verən kifayət qədər ingilis dili biliyi</p>	<p>İmtahan və praktiki təlimat əsasında əldə olunan sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Mexanikin vəzifəsinə aid olan ingilis dilində vəsaitlər düzgün başa düşülür</p> <p>Rabitə dəqiq və aydın (başla düşülən surətdə) həyata keçirilir</p>
<p>Daxili kommunikasiya sistemlərindən istifadə etmək</p>	<p>Gəmidə bütün daxili kommunikasiya sistemlərinin istismarı</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>4. laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>Məlumatların ötürülməsi və qəbulu daima uğurla həyata keçirilir</p> <p>Kommunikasiyaya dair qyedlər tam, düzgün və müəyyənləşdirilmiş tələblərə uyğundur</p>
<p>Baş və köməkçi mexanizmlərin istismarı və onlarla bağlı idarəetmə</p>	<p><i>Qurğu sistemlərinin əsas konstruksiyası və istismar prinsipləri, o cümlədən:</i></p> <p>.1 gəmi dizel mühərriki</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş</p>	<p>Konstruksiya və istismar mexanizmləri başa düşülür və çertyoc/təlimatlarla izah edilir</p>

<p>sistemi</p>	<p>.2 gəmi buxar turbini .3 gəmi qaz turbini .4 gəmi buxar qazanı .5 val qurğuları, o cümlədən avarlı vint .6 digər köməkçi qurğular, müxtəlif nasoslar, hava kompressorları, təmizləyicilər, təmiz su generatoru, istilik mübadiləsi, soyuducu, havanı kondisionlaşdırın və ventilyasiya sistemləri .7 sükan idarəetməsi üzrə mexanizmin sistemi .8 avtomatik idarəetmə sistemi 9. mayenin sərf edilməsi və sürtgü yağlarının, maye yanacağı və soyuducu sistemlərin xüsusiyyətləri .10 göyərtədəki qurğular Mühərrik qurğusunun istismarının təhlükəsizliyi və fəvqəladə hallar zamanı prosedurlar, o cümlədən idarəetmə sistemləri</p>	<p>iş stajı .2 tədris gəmisində təqdir olunmuş iş stajı .3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə 4. laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p>	
<p>Baş və köməkçi mexanizmlərin istismarı və onlarla bağlı idarəetmə sistemi (ardı)</p>	<p>Aşağıdakı qurğular və idarəetmə sistemlərinin nasazlığının qarşısının alınması üçün hazırlıq, istismar, nasazlığın aşkar edilməsi və zəruri tədbirlər: .1 baş mühərrik qurğusunun və köməkçi mexanizmlər .2 buxar qazanları və əlaqəli köməkçi və buxar sistemləri</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı .2 tədris gəmisində təqdir olunmuş iş stajı .3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə 4. laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş</p>	<p>Əməliyyatlar, istismarın təhlükəsizliyini və dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını alınmağı təmin etmək üzrə müəyyənləşdirilmiş qaydalara və prosedurlara müvafiq planlaşdırılır və icra olunur Normadan yayınma tez müəyyənləşdirilir Güc qurğusunun və</p>

	<p>.3 əsas köməkçi mühərriklər və onlarla əlaqəli sistemlər</p> <p>.4 digər köməkçi qurğular, o cümlədən soyuducular, havanı kondisiyalaşdıran və ventilyasiya sistemləri</p>	hazırlıq	<p>mexaniki sistemlərin işi, sürətin və hərəkətin istiqamətinin dəyişdirilməsinə aid kapitan körpüsündən verilən komandaları daxil etməklə, daima tələblərə cavab verir</p> <p>Mexanizmlərin nasazlıqlarının səbəbləri tez aşkar edilir və üstünlük təşkil edən şərait və şərtləri hesaba alaraq, gəminin və qurğunun ümumi təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hərəkətlər yerinə yetirilir</p>
<p>Maye yanacaq, sürtgü yağları, ballast və digər nasos sistemlərinin və onlarla əlaqədar idarəetmə sistemlərinin istismarı</p>	<p><i>Nasosların və nasos sistemlərinin, o cümlədən idarəetmə sistemlərinin istismar xarakteristikası:</i></p> <p>Nasos sistemlərinin istismarı:</p> <p>.1 nasos sistemlərinin istismarı üzrə adi vəzifələr</p> <p>.2 lyal sularının, ballast və yük nasos sistemlərinin istismarı</p> <p>Netflə çirklənmiş sular üzrə separatora (və ya oxşar avadanlığa) dair tələblər və onların istismarı</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p> <p>4. laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>Əməliyyatlar, istismarın təhlükəsizliyini və dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almağı təmin etmək üzrə müəyyən edilmiş qayda və prosedurlara müvafiq planlaşdırılır və icra olunur</p> <p>Normadan yayınma tez müəyyənləşdirilir</p>

Funksiya: İstismar səviyyəsində elektrik avadanlığı, elektron aparatları və idarəetmə sistemləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Elektrik və elektron	Gəmi elektrik	İmtahan və	İşləmək üçün

<p>vadanlıqların texniki xidməti və təmiri</p>	<p>sistemlərinin istismarı üzrə təhlükəsizlik tələbləri, o cümlədən heyətə bu kimi avadanlıqla işləməyə icazə verilməzdən əvvəl elektrik avadanlığının təhlükəsiz izolyasiyası</p> <p>Elektrik sistem avadanlıqlarına, bölüşdürücü şitlərə, elektrik mühərriklərə, generatorlara və sabit cərəyan üzrə elektrik sistemləri və avadanlıqlarına texniki xidmət və onların təmiri</p> <p>Elektrik nasazlıqların aşkar edilməsi, nasazlıqların yeri və zədələrin qarşısını almaq üçün edilən hərəkətlər</p> <p>Aşağıdakı avadanlıqların funksiyaları və fəaliyyətinin yoxlanması və onların konfigurasiyası:</p> <p>.1 nəzarət sistemləri</p> <p>.2 avtomatik idarəetmə sistemləri</p> <p>.3 qoruyucu avadanlıqlar</p> <p>Elektrik və sadə elektron diaqramların şərh</p>	<p>aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 emalatxanada təqdir olunmuş hazırlıq</p> <p>.2 təsdiq edilmiş praktiki təcrübə və yoxlamalar</p> <p>.3 təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.4 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p>	<p>təhlükəsizlik tədbirləri müvafiqdir</p> <p>əl ilə istifadə edilən alətlərin, ölçü cihazlarının, yoxlama avadanlıqlarının seçimi və istifadəsi müvafiqdir və nəticələrin izahı dəqiqdir</p> <p>Avadanlığın sökülməsi, yoxlanılması, təmiri və yenidən quraşdırılması təlimatlara və qəbul edilmiş praktikaya uyğundur</p> <p>Yenidən quraşdırma və fəaliyyətin yoxlanılması təlimatlara və qəbul edilmiş praktikaya uyğundur</p>
--	---	---	--

Funksiya: İstismar səviyyəsində texniki xidmət və təmir

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Gəmi qurğularının və avadanlıqlarının təmiri və onlara texniki xidmət	Bütün mexaniki və elektrik qurğu və avadanlıqların, heyət üzvlərinə onların təmiri üzrə işləməyə icazə verməzdən əvvəl, təmir və texniki xidmət, o cümlədən gəmi	İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:	Yerinə yetirilən yəhlükəsizlik tədbirləri müvafiqdir
		.1 emalatxanada təqdir olunmuş hazırlıq	Alətlərin seçimi və ehtiyat hissələr müvafiqdir
			Avadanlıqların,

	<p>avadanlıqlarının və qurğularının təhlükəsiz izolyasiya edilməli məqsədilə görülməli olan təhlükəsizlik tədbirləri</p> <p>Müvafiq əsas mexaniki bilik və bacarıqlar</p> <p>Avadanlıqların və qurğuların sökülməsi, nizamlanması və yenidən quraşdırılması kimi texniki xidmət və təmir</p> <p>Xüsusi cihazların və ölçü alətlərinin istifadəsi</p> <p>Avadanlıqların konstruksiyası zamanı layihənin xüsusiyyətləri və materialların seçilməsi</p> <p>Qurğuların çertyoqlarının və təlimatlarının şərh edilməsi</p> <p>Boru, hidravlik və pnevmatik diaqramların şərh</p>	<p>.2 təqdir olunmuş praktiki təcrübə və yoxlama</p> <p>.3 təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.4 hazırlıq gəmisində təsdiq olunmuş staj</p>	<p>sökülməsi, yoxlanılması, tımiri və yenidən quraşdırılması təlimatlara və qəbul edilən praktikaya uyğundur</p> <p>Təmirdən sonra istismara verilmə və fəaliyyətin yoxlanılması təlimatlara və qəbul edilən praktikaya uyğundur</p> <p>Materialların və hissələrin seçimi uyğundur</p>
--	---	---	---

Funksiya: İstismar səviyyəsində gəminin əməliyyatlarının idarə olunması və gəmidəki insanlara qayğı

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
<p>Gəminin üzgüçülük üçün yararlı vəziyyətdə saxlanması</p>	<p><i>Gəminin davamlılığı</i></p> <p>Davamlılıq, suyaoturma və gərginlik haqqında iş biliyi və məlumatların tətbiq olunması; gövdənin gərginliyini hesablamaq üçün qurğular və diaqramlar</p> <p>Sukeçirməzliyin əsaslarının anlayışı</p> <p>Gəminin üzgüçülük</p>	<p>İmtahan və aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təqdir olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təqdir olunmuş trenajor hazırlığı, əgər bu tətbiq oluna bilərsə</p>	<p>Davamlılığın şərtləri BDT-nin gəminin zədə almamış vəziyyətdə yüklənməsinin bütün şərtlərində davamlılıq üzrə meyarlarına müvafiqdir</p> <p>Gəminin</p>

	<p>qabiliyyətinin qismən itdiyi hallarda yerinə yetirilməli olan əsas hərəkətlərin anlayışı</p> <p><i>Gəminin konstruksiyası</i></p> <p>Gəminin əsas quruluş elementləri haqqında ümumi bilik və onların müxtəlif hissələrinin adları</p>	<p>4. laboratoriya avadanlığından istifadə etməklə təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>sukeçirməzliyinin təmin edilməsi və qorunub saxlanması üzrə edilən hərəkətlər qəbul olunmuş təcrübəyə uyğun gəlir</p>
<p>Gəmilərdə yanğının qarşısının alınması və yanğınla mübarizə</p>	<p><i>Yanğın təhlükəsizliyi və yanğınsöndürən vasitələr</i></p> <p>Yanğınla mübarizə üzrə təlimləri təşkil etmək bacarığı</p> <p>Yanğının sinifləri və kimyəvi təbiəti haqqında bilik</p> <p>Yanğınsöndürmə sistemləri haqqında bilik</p> <p>Yanacaq sistemlərini əhatə edən yanğınları da daxil etməklə, yanğın zamanı yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p>	<p>A-VI/3 bölməsinin 1-3 bəndlərində şərh edildiyi kimi, yanğın əleyhinə təqdir olunmuş hazırlıq və təcrübə əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Problemlərin növü və miqyası tez təyin edilir və ilkin hərəkətlər bu gəmi üçün qəza hallarında prosedurlara və fəvqəladə hallarda hərəkət planlarına uyğun gəlir</p> <p>Evakuasiya (təxliyyə), yük əməliyyatlarının qəza dayandırılması və təcridetmə (izolyasiya) qəzanın xarakterinə müvafiqdir və tez həyata keçirilir</p> <p>Məruzələrin və heyət üzvlərinin məlumatlarının birinciliyi (ardıcılıqda), səviyyəsi və zaman hədləri qəzanın təbiətinə uyğundur və problemin mahiyyətini əks etdirir</p>
<p>Xilasedici vasitələrdən istifadə olunması</p>	<p><i>xilas etmə</i></p> <p>Gəmini tərk etmək üzrə təlimləri təşkil etmək bacarığı və xilasedici qayıqlarla, sallarla və növbətçi qayıqlarla və onların suya salınması üçün istifadə olunan mexanizmlərlə və qurğularla, axtarış və xilasetmə zamanı istifadə edilən xilasedici radio avadanlıqlarla, fəvqəladə hallar üzrə radiobuy peykləri ilə, axtarış və xilasetmə</p>	<p>A-VI/2 bölməsinin 1-4 bəndlərində şərh olunduğu kimi, yanğın əleyhinə təqdir olunmuş hazırlıq və təcrübə əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Gəmini tərk etmək və sudakı insanların xilas edilməsi üzrə edilən hərəkətlər üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə müvafiqdir və təhlükəsizlik sahəsində qəbul edilmiş təcrübə və standartlara uyğun gəlir</p>

	transponderlərilə və hidrokostyumlarla, istilikdən qoruyan vasitələr daxil olmaqla, avadanlıqlarla rəftar etmək haqqında biliklər		
Gemide ilk tibbi yardımın tətbiq olunması	<i>Tibbi yardım</i> Gəmi şəraiti üçün səciyyəvi olan bədbəxt hadisələr və ya xəstəliklər zamanı, biliklər əsasında səmərəli tədbirlər görmək bacarığını daxil etməklə, tibbi yardım üzrə rəhbərlikləri və radio ilə verilən tibbi məsləhətlərin praktiki tətbiqi	A-VI/4 bölməsinin 1-3-cü bəndlərində şərh olunduğu kimi, təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Zədənin və ya sağlamlıq vəziyyətinin mümkün səbəbinin, xarakterinin, ağırlıq dərəcəsinin aydınlaşdırılması tez yerinə yetirilir və müalicə həyat üçün təhlükəni minimuma endirir
Qanunvericiliyin tələblərinin gözlənilməsinə müşahidə	Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitin qorunmasına dair BDT-nin konvensiyasına müvafiq olan zəruri praktiki biliklər	İmtahan və ya təqdir olunmuş hazırlıq əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitin qorunmasına olan qanunvericiliyin tələbləri düzgün təyin olunur
Liderlik və birgə iş fəaliyyətinə dair bacarıqların tətbiqi	Gəmi heyətinin idarəedilməsi və hazırlığı haqqında praktiki biliklər Müvafiq beynəlxalq dəniz konvensiyaları və tövsiyələri, həmçinin milli qanunvericilik haqqında biliklər Tapşırıqların və vəzifələrin idarəedilməsi bacarıqları, o cümlədən: .1 planlaşdırma və koordinasiya .2 heyətin təyin edilməsi .3 vaxt və resurs çatışmazlığı .4 prioritetləşdirmə	Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gemidə təqdir olunmuş iş stajı .2 tədris gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq stajı .3 praktiki nümayiş	Gəmi heyətinə təyin edilən vəzifələr, həmçinin onların iş və davranışa dair tələb edilən standartlara haqqında məlumatlandırılması həmin şəxslərə uyğun qaydada həyata keçirilir Hazırlıq hədəfləri və fəaliyyəti mövcud bacarıqların və səriştənin qiymətləndirilməsinə və istismar tələblərinə əsaslanır Əməliyyatlar tətbiq edilən qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir
Liderlik və birgə iş fəaliyyətinə dair bacarıqların tətbiqi	Resursların effektiv idarəedilməsi haqqında		

(ardı)	<p>biliklər və tətbiq etmə bacarıqları:</p> <p>.1 resursların bölüşdürülməsi, təyin edilməsi, prioritetləşdirilməsi</p> <p>.2 gəmidə və sahildə effektiv kommunikasiya</p> <p>.3 heyətin təcrübəsini nəzərə alan qərarlar</p> <p>.4 əminlik, liderlik, o cümlədən motivasiya</p> <p>.5 situasiya haqqında məlumat əldə etmək və məlumatlı olmaq</p> <p>Qərar qəbul etmə üsullarının tətbiqi haqqında biliklər və bacarıqlar:</p> <p>.1 situasiyanın və riskin qiymətləndirilməsi</p> <p>.2 yaranan seçimləri müəyyənləşdirmək və nəzərə almaq</p> <p>.3 tədbirlər planının seçilməsi</p> <p>.4 nəticənin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi</p>		<p>Əməliyyatların planlaşdırılması və resursların bölgüsü zəruri tapşırıqları icra etmək üçün düzgün qaydada prioritetləşdirilir</p> <p>Kommunikasiya aydındır və dəqiq şəkildə ötürülür və qəbul edilir</p> <p>Effektiv liderlik davranışları nümayiş etdirilir</p> <p>Gəminin, əməliyyatların və xarici mühitin mövcud və ehtimal edilən vəziyyəti haqqında anlayış müvafiq heyət üzvləri arasında bölüşdürülür</p> <p>Qərarlar mövcud vəziyyət üzrə ən səmərəlidir</p>
Heyətin və gəminin təhlükəsizliyinə kömək etmək	<p>Qərar qəbul etmə üsulları haqqında biliklər və onları tətbiq etmək bacarıqları:</p> <p>.1 situasiyanın və riskin qiymətləndirilməsi</p> <p>.2 yaranan seçimlərin müəyyənləşdirilməsi və nəzərə alınması</p> <p>.3 tədbirlər planının seçilməsi</p> <p>.4 əldə edilən nəticənin effektivliyinin qiymətləndirilməsi</p>	A-VI/1 bölməsinin 2-ci bəndində şərh olunduğu kimi, təqdir olunmuş hazırlıq və təcrübə əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	<p>Müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlar düzgün qaydada istifadə edilir</p> <p>Şəxsi heyəti və gəmini mühafizə etmək üçün prosedurlar və əməyin təhlükəsizliyi praktikasına daim riayət edilir</p> <p>Ətraf mühitin mühafizəsi üçün nəzərdə tutulan prosedurlara daima riayət edilir</p> <p>Fövqəladə halların aşkar edilməsi üzrə ilkin və sonrakı tədbirlər fövqəladə</p>

			hallara qarşı cavab tədbirlərinə uyğundur
--	--	--	---

Bölmə A-III/2

Baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt və daha çox olan gəmilərdə baş və ikinci mexaniklərin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər:

Bacarıqlara dair tələblər

1. Baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt və daha artıq olan dəniz gəmilərində baş və ikinci mexanik sertifikatını almağa namizəd olan hər şəxs A-III/2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və məsuliyyəti idarəetmə səviyyəsində səriştə nümayiş etdirməlidir.
2. Sertifikatlanmaya tələb olunan minimal biliklər, anlayışlar və peşəkarlıq A- III/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır. Bu sütun A-III/1 cədvəlinin 2-ci sütununda növbə mexanikləri üçün olan məsələləri daxil edir, genişləndirir və dərinləşdirir.
3. Nəzərə alsaq ki, ikinci mexanik hər bir an baş mexanikin vəzifələrini öz üzərinə götürməyə hazır olmalıdır, bu məsələlər üzrə qiymətləndirmə namizədin gəmi mexanizmlərinin təhlükəsiz istismarı və dəniz ətraf mühitinin qorunmasına təsir edən bütün əldə olan informasiyanı dərk etmək bacarığını üzə çıxarmalıdır.
4. A-III/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlərdə bilik səviyyəsi kifayət qədər olmalıdır ki, namizəd baş mexanik və ya ikinci mexanik vəzifəsində işləyə bilsin*.
5. Nəzəri biliklərin, anlayış və peşəkarlığın lazımı səviyyəyə çatması üçün hazırlıq və təcrübə bu hissənin müvafiq tələblərini və bu Məcəllənin B hissəsindəki rəhbərliyi nəzərə almalıdır.
6. Administrasiya verilmiş sertifikatda göstərilməyən mühərrik qurğularının tiplərinə aid olan bilikləri tələb etməyə bilər. Belə sertifikat imtahan tələblərindən bilikləri çıxarılmış mexaniki qurğuları olan gəmilərdə işləmək üçün etibarsızdır, o vaxta qədər ki, bu məsələlər üzrə mexanik öz səriştəsini təsdiq etməmiş olsun. Hər hansı belə bir məhdudiyet sertifikatda və təsdiqnamədə öz əksini tapmalıdır.
7. Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs A-III/2 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilən səriştəni nümayiş etdirmək metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlara müvafiq olaraq tələb edilən səriştə standartına çatdığıнын sübutunu təqdim etməlidir.

Sahilboyu üzgüçülük

8. A-III/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan, müxtəlif bölmələrə əsasən tələb olunan bilik səviyyəsi, anlayış və peşəkarlıq sahilboyu sularda məşğul olan məhdud güclü mühərriyə malik gəmilərin komandir heyəti üzvləri üçün, əgər bu lazım hesab edilərsə, həmin sularda üzə biləcək bütün gəmilərin təhlükəsizliyini nəzərə almaqla dəyişilə bilər. Hər hansı bir belə məhdudiyet sertifikatda və təsdiqnamədə göstərilməlidir.

Cədvəl A- III/2

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin Model Kurslarından istifadə edilə bilər

Baş mühərrikinin ümumi gücünü 3000 kVt və daha çox olan gəmilərdə baş (böyük) və ikinci mexaniklərin bacarıqlarına dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: İdarəetmə səviyyəsində gəminin mexaniki qurğuları (Gəmi mühəndisliyi)

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Mühərrik qurğusunun fəaliyyətinin idarə edilməsi	Aşağıdakı mexaniki və köməkçi avadanlıqların konstruksiyasının xüsusiyyətləri və işləmə mexanizmi: .1 Gəmi dizel mühərriki .2 Gəmi buxar turbini .3 Gəmi qaz turbini .4 Gəmi buxar qazanı	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi; .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı .3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 laboratoriya avadanlıqları üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq	Konstruksiyanın xüsusiyyətləri və mexanizmlərin idarəedilməsinə dair izahat və anlayış müvafiqdir.
Planlaşdırma və iş qrafiki	<i>Nəzəri biliklər</i> Termodinamika və istilik ötürücüsü Mexanika və hidromexanika Dizel mühərriklərinin, buxar və qaz turbinlərinin sürət, güc və yanacaq sərfiyyatı daxil olmaqla, hərəkətverici xüsusiyyətləri Aşağıda göstərilənlərin istilik dövrəsi, termiki səmərəliliyi və və istilik balansı: .1 gəmi dizel mühərriki .2 gəmi buxar turbini .3 gəmi qaz turbini .4 gəmi buxar qazanı	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi; .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı .3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 laboratoriya avadanlıqları üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq	Planlaşdırma və iş hazırlıq güc qurğusunun layihə parametrlərinə və səfərin tələblərinə müvafiqdir.

Planlaşdırma və iş qrafiki (davamı)	Soyuducular və soyutma dövrəsi		
Mühərrik qurğusunun və köməkçi avadanlıqların istismarı, işinə nəzarət, işinin qiymətləndirilməsi və təhlükəsizliyinin təmini	<p>Yanacaq və sürtgü materiallarının fiziki və kimyəvi xüsusiyyətləri</p> <p>Materialların texnologiyası</p> <p>Zədəyə nəzarət daxil olmaqla, gəmi quruluşu və gəmilərin inşası</p> <p><i>Praktiki biliklər</i></p> <p>Əlaqəli sistemlər daxil olmaqla, baş mühərrikin və köməkçi mexanizmlərin işə salınması və söndürülməsi</p> <p>Mühərrik qurğusunun iş limiti</p> <p>Mühərrik qurğusunun və köməkçi avadanlıqların effektiv istismarını, işinə nəzarəti, işinin qiymətləndirilməsi və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi</p> <p>Baş mühərrik üzrə avtomatik nəzarətin funksiyaları və mexanizmi</p> <p>Aşağıda sadalananlarla məhdudlaşmayan köməkçi avadanlıqlar üzrə avtomatik nəzarətin funksiyaları və mexanizmləri:</p> <p>.1 generatoru paylayan sistem</p> <p>.2 buxar qazanları</p> <p>.3 nefti təmizləyən avadanlıq</p> <p>.4 soyuducu sistem</p> <p>.5 nasos və boru sistemləri</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi;</p> <p>.1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 laboratoriya avadanlıqları üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>İşə salınmaya hazırlıq və yanacağın, sürtgü materiallarının hazırlanması metodları, suyun və havanın soyudulması olduqca münasibdir</p> <p>İşə salınma və qızma(alışdırma) zamanı təzyiqlərin, temperaturların və dövrlərin yoxlanılması texniki şərtlərə və razılaşdırılmış iş planlarına uyğundur.</p> <p>Baş mühərrik qurğusuna və köməkçi sistemlərə nəzarət təhlükəsiz istismar şərtlərinin təmin edilməsi üçün kifayətdir.</p> <p>Mühərrikin söndürülməsinə hazırlıq və soyudulmasına nəzarət üsulları olduqca münasibdir.</p> <p>Mühərrikin gücünü ölçməyə dair üsullar texniki şərtlərə müvafiqdir.</p> <p>İşlər kapitan körpüsündən verilən göstərişlərə uyğun yoxlanılır</p> <p>İşləmə səviyyəsi (avadanlığın) texniki şərtlərə müvafiqdir</p>

	.6 sükən idarəetməsi üzrə mexanizmin sistemi .7 yüklərin yerləşdirilməsi üzrə avadanlıq və gəmi göyertəsindəki mexanizmlər		
Yanacaq, sürtgü yağları və ballast əməliyyatlarının idarə edilməsi	Nasos və boru sistemləri daxil olmaqla, avadanlıqların istismarı və təmiri	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı .3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı	Yanacaq və ballast əməliyyatları istismar (praktiki) tələblərinə uyğundur və dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısının alınması istiqamətində həyata keçirilir.

Funksiya: İdarəetmə səviyyəsində elektrik, elektronika və idarəetmə mühəndisliyi

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Elektrik və elektron nəzarət avadanlıqlarının işinin idarə edilməsi	<i>Nəzəri biliklər</i> Gəmi elektrotexnologiya (elektrotexnika), elektronika, güc elektronikasi, avtomatik idarəetmə mühəndisliyi və qoruyucu vasitələr Aşağıda göstərilənlər üçün avtomatik idarəetmə avadanlığının və təhlükəsizlik qurğularının konstruksiyasının xüsusiyyətləri və sisteminin konfigurasiyası:	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı .3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 laboratoriya avadanlıqları üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq	Avadanlıqlardan və sistemdən istifadə istismar təlimatlarına uyğundur. İşləmə səviyyəsi (avadanlığın) texniki şərtlərə uyğundur.

	<p>.1 baş mühərrik</p> <p>.2 generator və paylayıcı sitem</p> <p>.3 buxar qazanı</p> <p>Elektrik mühərriki üçün əməliyyatları idarəetmə avadanlıqlarının konstruksiyasının xüsusiyyətləri və sisteminin konfigurasiyası.</p> <p>Yüksəkvoltlu qurğuların konstruksiyasının xüsusiyyətləri</p> <p>Hidravlik və pnevmatik idarəetmə avadanlıqlarının xüsusiyyətləri</p>		
<p>Nasazlıqların idarə edilməsi, elektrik və elektron idarəetmə avadanlıqlarının istismar vəziyyətinin bərpa edilməsi</p>	<p>Praktiki biliklər</p> <p>Elektrik və elektron idarəetmə avadanlıqlarında nasazlıqlarının aradan qaldırılması</p> <p>Elektrik, elektron idarəetmə avadanlıqlarının və təhlükəsizlik qurğularının iş qabiliyyətinin yoxlanılması</p> <p>Nəzarət sistemindəki nasazlıqların aradan qaldırılması</p> <p>Versiyaların idarəedilməsi proqramı</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı</p> <p>.3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 laboratoriya avadanlıqları üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>Texniki xidmət üzrə fəaliyyət texniki, qanuni, təhlükəsizlik və prosedur şərtlərə uyğun olaraq düzgün planlaşdırılır.</p> <p>Avadanlıqların yoxlanılması, sınaqdan keçirilməsi və nasazlıqlarının aradan qaldırılması müvafiqdir.</p>

Funksiya: İdarəetmə səviyyəsində texniki xidmət və təmir

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Təhlükəsiz və	<i>Nəzəri biliklər</i>	Aşağıdakılardan birinin və ya	Texniki xidmət üzrə

<p>effektiv texniki xidmət və təmir prosedurlarına rəhbərlik etmək</p>	<p>Gəmi mühəndisliyi üzrə təcrübə <i>Praktiki biliklər</i> Təhlükəsiz və effektiv texniki xidmət və təmir prosedurlarına rəhbərlik etmək Qanunvericiliyə uyğun olaraq aparılan yoxlamalar və təsnifat cəmiyyətləri tərəfindən həyata keçirilən yoxlamalar daxil olmaqla, texniki xidmətin planlaşdırılması Təmirin planlaşdırılması</p>	<p>bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı .3 təsdiq olunmuş praktiki məşğələ</p>	<p>fəaliyyət düzgün planlaşdırılır və texniki, təhlükəsizlik, prosedur şərtlərə, eləcə də qanunvericiliyə uyğun həyata keçirilir. Texniki xidmət və təmir üçün müvafiq planlar, texniki şərtlər, materiallar və avadanlıqlar mövcuddur. Görülən tədbirlər avadanlığın işinin ən əlverişli üsulla bərpa edilməsinə istiqamətlənmişdir.</p>
<p>Mexaniki avadanlıqların nasazlıqlarını aşkar və müəyyən etmək, həmçinin nöqsanları aradan qaldırmaq</p>	<p>Praktiki biliklər Mexaniki avadanlıqların nasazlığının, nöqsanların yerinin və zədənin qarşısını almaq üçün tədbirlərin aşkar edilməsi Avadanlığın yoxlanılması və nizamlanması Avadanlığın dağıdılmadan yoxlanılması</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı .3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 laboratoriya avadanlıqları üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>Mövcud istismar şərtlərinin müqayisə üsulları tövsiyə olunan qaydalara və prosedurlara uyğundur Tədbirlər və qərarlar tövsiyə olunan istismar şərtlərinə və məhdudiyyətlərinə uyğundur.</p>
<p>Əməyin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi</p>	<p><i>Praktiki biliklər</i> Əməyin təhlükəsizliyi</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq olunmuş iş stajı .2 tədris gəmisində təsdiq olunmuş hazırlıq stajı .3 laboratoriya avadanlıqları üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>Əməyin təşkili qaydaları qanunvericiliyin tələblərinə, <u>vəzifə təlimatlarına</u>, işləmək üçün verilən icazələrə və ətraf mühitə dair problemlərə uyğundur.</p>

Funksiya: İdarəetmə səviyyəsində gəmi əməliyyatlarının idarə edilməsi və gəmidə olan insanlara qayğı

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Diferentə, gövdənin dayanıqlılığına və təzyiqa nəzarət	<p>Gəminin konstruksiyasına dair əsas prinsiplər və diferent və dayanıqlılığa təsir edən amillər və ehtimallar, həmçinin diferentin və dayanıqlılığın qorunub saxlanması üçün zəruri olan tədbirlər haqqında anlayış</p> <p>Gəminin hər hansı şöbəsinin zədələnməsinin və bunun nəticəsində baş verən subasımının diferentə və dayanıqlılığa təsiri və həyata keçirilən əks tədbirlər haqqında biliklər.</p> <p>Gəminin dayanıqlılığı ilə əlaqədar BDT-nin tövsiyələri haqqında biliklər</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun (bir neçəsinin) əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi;</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı</p> <p>.3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p>	<p>Gəminin dayanıqlılığı və təzyiq şəraiti daima təhlükəsizlik həddləri çərçivəsində təmin edilir.</p>
Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyini, mühafizəni və dəniz mühitinin qorunmasını təmin etmək məqsədilə qanunvericiliyin tələblərinə və tədbirlərə uyğunluğu yoxlamaq və ona nəzarət etmək.	<p>Beynəlxalq müqavilə və konvensiyalarda nəzərdə tutulan müvafiq beynəlxalq dəniz hüququ haqqında biliklər.</p> <p>Aşağıdakılara xüsusi diqqət yetirmək lazımdır:</p> <p>.1 Beynəlxalq konvensiyaların ilə gəmidə olması tələb edilən şəhadətnamələr və digər sənədlər, onların əldə edilməsi qaydaları və etibarlılıq müddəti</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi;</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı</p> <p>.3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p>	<p>Monitorinqin aparılması və texniki xidmət prosedurları qanunvericiliyin tələblərinə uyğundur.</p> <p>Potensial uyğunsuzluqlar dərhal və tam şəkildə aşkar olunur.</p> <p>Şəhadətnamələrin yenilənməsi və müddətinin uzadılmasına dair tələblər yoxlama üçün qurğu və avadanlığın qanuna uyğunluğunun davamlılığını təmin</p>

	<p>.2 Yük nişanı haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın, 1966 (düzəlişlərlə) müvafiq tələbləri ilə müəyyənləşdirilən öhdəliklər.</p> <p>.3 Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair Beynəlxalq Konvensiyanın 1974 (düzəlişlərlə), müvafiq tələbləri ilə müəyyən edilən öhdəliklər.</p>		edir.
<p>Dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyini, mühafizəni və dəniz mühitinin qorunmasını təmin etmək məqsədilə qanunvericiliyin tələblərinə və tədbirlərə uyğunluğu yoxlamaq və ona nəzarət etmək. (ardı)</p>	<p>.4 "Dənizin gəmilərdən çirkləndirilməsinin qarşısının alınması haqqında" Beynəlxalq Konvensiya (düzəlişlərlə) ilə müəyyən edilən öhdəliklər.</p> <p>.5 Sağlamlıq haqqında dəniz bəyannamələri və Ümumdünya Səhiyyə Qaydalarının tələbləri</p> <p>.6 gəminin, sənişinlərin, heyətin və yükün təhlükəsizliyinə aid beynəlxalq sənədlərlə müəyyən edilən öhdəliklər</p> <p>.7 dəniz mühitinin gəmilərdən çirklənməsinin qarşısını almaq üçün üsullar və vasitələr</p> <p>.8 beynəlxalq müqavilə və konvensiyaların icra olunmasına dair milli qanunvericilik haqqında biliklər</p>		
<p>Gəminin, heyətin və sənişinlərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və</p>	<p>Xilasedici vasitələrə dair qaydalar haqqında dərin biliklər (Dənizdə insan</p>	<p>Praktiki təlimlər və gəmidə təsdiq edilmiş hazırlıq, həmçinin təcrübə əsasında</p>	<p>Yanğını aşkar edən və təhlükəsizlik sistemlərinə nəzarət prosedurları, bütün</p>

<p>xilasedici vasitələrin, yanğın əleyhinə və digər təhlükəsizlik sistemlərinin istismar şərtləri</p>	<p>həyatının mühafizəsinə dair Beynəlxalq Konvensiya)</p> <p>Yanğınla mübarizə və gəminin tərk edilməsi üzrə təlimlərin təşkil olunması</p> <p>Xilasedici vasitələrin, yanğın əleyhinə və digər təhlükəsizlik sistemlərinin mexanizmlərinin işlək vəziyyətdə olmasının təmin edilməsi</p> <p>Qəza hallarında gəmidə olan bütün şəxslərin mühafizəsi və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə yerinə yetirilməli olan tədbirlər.</p> <p>Yanğından, partlayışdan, toqquşmadan və sayə oturduqdan sonra zərərin məhdudlaşdırılması və gəminin xilas olunması üzrə tədbirlər</p>	<p>əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi.</p>	<p>həyəcan siqnallarının dərhal aşkar edilməsini və görülmə tədbirlərin qəza halları zamanı tətbiq edilən prosedurlara uyğunluğunu təmin edir.</p>
<p>Fövqəladə hallar, həmçinin zədələrin idarə edilməsi planlarının hazırlanması və fəvqəladə hallarının idarə edilməsi.</p>	<p>Zədələrin idarə edilməsi daxil olmaqla, gəminin konstruksiyası</p> <p>Yanğının qarşısının alınması, aşkarlanması və söndürülməsi üzrə üsullar və vasitələr</p> <p>Xilasedici vasitələrin funksiyaları və istifadə olunması</p>	<p>Gəmidə təsdiq edilmiş hazırlıq və təcrübə əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi</p>	<p>Fövqəladə hallara dair prosedurlar qəza halları üçün müəyyən edilmiş planlara uyğundur.</p>
<p>Rəhbərlik və idarəetmə bacarıqlarından istifadə</p>	<p>Gəmidə heyətin idarəedilməsi və kadr hazırlığı haqqında biliklər</p> <p>Beynəlxalq konvensiya və</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya daha çoxunun (bir neçəsinin) əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi;</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş</p>	<p>Aidiyyəti şəxslər nəzərə alınmaqla heyətin üzvləri müvafiq vəzifələrə təyin edilmiş və onlar gözlənilən iş və davranışları üzrə standartlar barədə</p>

	<p>tövsiyələr, həmçinin milli qanunvericiliyə dair biliklər.</p> <p>Aşağıdakılar daxil olmaqla, tapşırıqların və iş həcminin idarəedilməsi:</p> <p>.1 planlaşdırma və əlaqələndirmə</p> <p>.2 heyətin vəzifələri</p> <p>.3 vaxt və imkanların məhdudluğu</p> <p>.4 prioritetlərin təyin edilməsi</p> <p>İmkanların idarəedilməsinin effektiv tətbiqinə dair bilik və bacarıqlar:</p> <p>.1 imkanların bölüşdürülməsi, müəyyənləşdirilməsi və prioritetlərin təyin edilməsi</p> <p>.2 gəmi və sahil arasında effektiv kommunikasiya</p> <p>.3 qəbul edilən qərarlar gəmi heyətinin təcrübəsinin nəzərdən keçirilməsini əks etdirir.</p>	<p>stajı</p> <p>.2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq stajı</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p>	<p>məlumatlandırılmışlar.</p> <p>Hazırlıqların məqsədləri və tədbirlər mövcud bacarıqların və qabiliyyətlərin qiymətləndirilməsinə, eləcə də idarəetmə tələblərinə əsaslanır.</p> <p>İdarəetmə tətbiq edilən qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir.</p> <p>İdarəetmənin planlaşdırılması və imkanların bölüşdürülməsi zəruri tapşırıqların yerinə yetirilməsi üçün tələb edilən düzgün prioritet qaydada həyata keçirilir.</p> <p>Məlumat aydın və dəqiq şəkildə ötürülür və qəbul edilir.</p>
<p>Rəhbərlik və idarəetmə bacarıqlarından istifadə (ardı)</p>	<p>.4 motivasiya daxil olmaqla, özünəgüvən və rəhbərlik</p> <p>.5 situasiya haqqında məlumatın əldə edilməsi və təmin edilməsi.</p> <p>Qərarların qəbul edilməsi üsullarının tətbiqi haqqında bilik və bacarıqlar:</p> <p>.1 situasiyanın vı riskin qiymətləndirilməsi</p> <p>.2 alternativ imkanların müəyyənləşdirilməsi və həyata keçirilməsi</p>		<p>Effektiv rəhbərlik davranışları nümayiş etdirilir.</p> <p>İşçi heyətin aidiyyəti şəxsləri gəminin mövcud və ehtimal edilən vəziyyəti, istismar vəziyyəti və xarici mühit haqqında dəqiq məlumatları bölüşürlər.</p> <p>Qəbul edilən qərarlar mövcud situasiya üçün olduqca effektivdir.</p> <p>İdarəetmə səmərəli şəkildə həyata keçirilir və tətbiq edilən qaydalara uyğundur.</p>

	.3 tədbirlər planının seçilməsi .4 nəticənin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi Standart idarəetmə prosedurlarının hazırlanması, icrası və onlara nəzarət		
--	---	--	--

Bölmə A-III/3

Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt-dən 3000 kVt-ə qədər olan gəmilərdə baş və ikinci mexaniklərin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair tələblər

- 1 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt-dən 3000 kVt-ə qədər olan gəmilərdə baş və ikinci mexanik sertifikatı almağa namizəd olanların hər biri A-III/2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələləri, vəzifələri və məsuliyyəti idarəetmə səviyyəsində yerinə yetirmək bacarığını nümayiş etdirməlidir.
- 2 Sertifikatın verilməsi üçün tələb olunan minimal biliklər, anlayış və peşəkarlıq A-III/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır. Bu, A-III/1 cədvəlinin 2-ci sütununda komplektləşdirilmiş və ya komplektləşdirilməmiş maşın şöbəsində növbə mexaniki işləmək üçün göstərilən məsələləri daxil edir, genişləndirir və dərinləşdirir.
- 3 İkinci mexanikin hər bir an baş mexanikin vəzifələrini öz üzərinə götürməyə hazır olmasını nəzərə almaqla, bu məsələlər üzrə qiymətləndirmə namizədin gəmi mexanizmlərinin təhlükəsiz istismarının və dəniz ətraf mühitinin qorunmasının təmin edilməsinə təsir göstərən bütün əldə olan informasiyanı dərk etmək bacarığını üzə çıxarmalıdır.
- 4 A-III/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlərdə bilik səviyyəsi aşağı salına bilər, lakin kifayət qədər olmalıdır ki, namizəd baş mühərriyinin gücü bu bölmədə göstərilən hədudlarda olan gəmilərdə baş və ya ikinci mexanik kimi işləyə bilsin.
- 5 Nəzəri biliklərin, anlayış və peşəkarlığın lazımı səviyyəyə çatması üçün hazırlıq və təcrübə bu hissənin müvafiq tələblərini və bu Məcəllənin B hissəsindəki təlimatı nəzərə almalıdır.
- 6 Administrasiya verilən sertifikatda göstərilməyən mühərrik qurğularına dair bilikləri tələb etməyə bilər. Belə sertifikat imtahan tələblərindən bilikləri çıxarılmış mexaniki qurğuları olan gəmilərdə işləmək üçün etibarsızdır, o vaxta qədər ki, bu məsələlər üzrə mexanik öz səriştəsini təsdiq etməmiş olsun. Hər hansı belə bir məhdudiyət sertifikatda və təsdiqnamədə öz əksini tapmalıdır.
- 7 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs A-III/2 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilən səriştəni nümayiş etdirmək metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlara müvafiq olaraq tələb edilən səriştə standartına çatdığıнын sübutunu təqdim etməlidir.

Sahilboyu üzgüçülük

8 A-III/2 cədvəlinin 2-ci sütununda müxtəlif bölmələr üzrə sadalanan bilik, anlayış və peşəkarlığın səviyyəsi, həmçinin III/2 qaydanın 2.1.1 və 2.1.2-ci bəndlərinin tələbləri lazımi hesab edildiyi təqdirdə, həmin ərazidə üzən gəmilərin təhlükəsizliyi nəzərə alınmaqla baş mühərrikinin gücü 3000kvtdan az olan sahilboyu səfərlərə cəlb edilmiş gəmilərin mexanikləri üçün dəyişdirilə bilər. Hər hansı bir belə məhdudiyət sertifikatda və təsdiqnamədə göstərməlidir.

Bölmə A-III/4

Komplektləşdirilmiş və ya komplektləşdirilməmiş maşın növbəsinin sırası heyət üzvlərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair tələblər

- 1 Dəniz gəmilərində maşın növbəsinin sırası heyət üzvlərinin hər biri A-III/4 cədvəlinin 1-ci sütununda göstərilən yardımçı səviyyədə gəmi mexaniki qurğuları ilə bağlı funksiyaların icrasında səriştə nümayiş etdirməlidir.
- 2 Maşın növbəsinin sırası heyəti üçün tələb olunan minimal biliklər, anlayışlar və peşəkarlıq A-III/4 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır.
- 3 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs sübut təqdim etməlidir ki, o, A-III/4 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilən səriştəni nümayiş etdirmək metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi meyarlarına müvafiq olaraq səriştə standartına çatmışdır. 3-cü sütundakı "praktiki yoxlama"ya istinad sahildə təqdir edilmiş hazırlığı bildirir ki, bu hazırlığın gedişində təlim alanlar yoxlamaları praktikada keçirlər.
- 4 Yardımçı səviyyəsində müəyyən funksiyalara münasibətdə səriştə cədvəllərinin olmadığı yerlərdə Administrasiyanın məsuliyyəti bu funksiyaları yardımçı səviyyəsində icra edəcək şəxslərə tətbiq olunmaq üçün hazırlıq, qiymətləndirilmə və sertifikatlandırma üzrə müvafiq tələbləri müəyyənləşdirməkdir.

Cədvəl A-III/4

Maşın şöbəsində növbə çəkən sırası heyətin bacarıqlarına dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: Köməkçi səviyyəsində gəminin mexaniki qurğuları (gəmi mühəndisliyi)

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Növbəçəkməni maşın şöbəsində növbə çəkən sırası heyətin vəzifələrinə uyğun həyata keçirmək.	Maşın şöbələrində tətbiq olunan terminologiya və mexanizm və avadanlıqların adları Maşın şöbəsində növbənin çəkilməsi prosedurları Maşın şöbəsi əməliyyatları	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi; .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı;	Kommunikasiya aydın və dəqiqdir, həmçinin növbəçəkmə ilə əlaqədar məlumat və ya qaydalar aydın başa düşülmədiyi təqdirdə, növbə mexanikindən

<p>Verilən tapşırıqları dərk etmək və növbəçəkmə vəzifələri ilə əlaqədar məsələlərdə başa düşülmək.</p>	<p>Üzrə əməyin təhlükəsizliyi Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə əsas prosedurlar</p> <p>Gəmidaxili müvafiq kommunikasiya sistemindən istifadə edilməsi</p> <p>Maşın şöbəsinin həyəcan siqnalları və qaz yanğısöndürən həyəcan siqnallarına xüsusi diqqət yetirilməklə, müxtəlif həyəcan siqnallarını fərqləndirmək bacarığı</p>	<p>.2 tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq və ya</p> <p>.3 praktiki yoxlama</p>	<p>məsləhət alınır və ya məlumat aydınlaşdırılır.</p> <p>Növbənin çəkilməsi, başqasına təhvil verməsi və növbədən çıxmaq qəbul edilmiş prinsip və prosedurlara müvafiqdir.</p>
<p>Qazanxana şöbəsinə növbənin çəkilməsi</p> <p>Düzgün su səviyyəsinin və buxar təzyiqinin təmin edilməsi</p>	<p>Qazanların təhlükəsiz istismarı</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi;</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq</p> <p>.3 praktiki yoxlama; və ya</p> <p>.4 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p>	<p>Qazanxanaların vəziyyətinin qiymətləndirilməsi dəqiqdir, eləcə də daxili və uzaq məsafədən idarə olunan ötürücülərin və birbaşa təftişin köməyi ilə əldə edilən informasiyalara əsaslanır.</p> <p>Düzəlişlərin ardıcılığı və vaxtı təhlükəsizliyi və optimal səmərəliliyi təmin edir.</p>
<p>Qəza avadanlığından istifadə olunması və qəza prosedurlarının tətbiq edilməsi</p>	<p>Fövqəladə hallar zamanı vəzifələr haqqında biliklər</p> <p>Maşın şöbələrindən evakuasiya (təxliyyə) yolları.</p> <p>Maşın şöbəsinə yanğınəleyhinə avadanlığın yerləşdirilməsi haqqında bilik və avadanlıqdan istifadə etmək bacarığı</p> <p>Maşın şöbələrindəki yanğınsöndürmə avadanlıqlarının yeri və onlardan istifadə edilməsi barədə məlumatlı olmaq.</p>	<p>Gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı və ya hazırlıq gəmisində təqdir olunmuş hazırlıq və nümayiş əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Qəza və ya normal olmayan vəziyyət haqqında məlumat alarkən yerinə yetirilən ilkin hərəkətlər təsdiq olunmuş prosedurlara müvafiqdir.</p> <p>Kommunikasiya daima aydın və dəqiqdir və əmrlər dəniz təcrübəsinə müvafiq təsdiq olunur.</p>

Bölmə A-III/5

Komplektləşdirilmiş və ya komplektləşdirilməmiş maşın növbəsinin sırası heyət üzvlərinin ixtisaslı motorçu kimi sertifikatlandırılması üçün məcburi minimum tələblər

Bacarıqlara dair tələblər

1 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha artıq olan uzaq səfərə çıxan gəmidə xidmət edən hər bir ixtisaslaşmış motorçu A-III/5 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan funksiyaların yardımçı səviyyədə icrasında səriştə nümayiş etdirməlidir.

2 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha artıq olan uzaq səfərə çıxan gəmidə xidmət edən ixtisaslaşmış motorçu üçün tələb olunan minimum bilik, anlaşma və peşəkarlıq A-III/5 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır.

3 Sertifikat almağa hər bir namizəd A-III/5 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında verilmiş səriştənin nümayiş etdirilməsi metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlara uyğun olaraq tələb edilən səriştə standartlarına nail olduğuna dair sübut təqdim etməlidir.

Table A-III/5

Ənənəvi xidmətin və ya vaxtaşırı növbəsiz xidmətin göstərildiyi maşın şöbəsinə ixtisaslaşmış matros qismində sırası heyət üzvləri üçün bacarıqlara dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: Köməkçi səviyyədə gəminin mexaniki qurğuları

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Təhlükəsiz maşın növbəsinin çəkilməsinə kömək etmək	Əmrləri anlamaq və növbəyə vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar məsələlərə dair növbəçəkən heyət üzvü ilə əlaqə saxlamaq qabiliyyəti Növbənin dəyişməsi, çəkilməsi və təhvil verilməsi üçün prosedurlar Təhlükəsiz növbənin saxlanması üçün tələb edilən məlumat	İstehsalat təcrübəsindən və ya praktiki yoxlamadan əldə olunan dəlilin qiymətləndirilməsi	Məlumat vermə/kommunikasiyalar aydın və yığcamdır Növbə çəkilməsi, təhvil verilməsi və dəyişilməsi qəbul olunmuş təcrübə və prosedurlara uyğundur
Maşın şöbəsində növbəçəkənin yoxlanılması və ona nəzarət edilməsinə kömək etmək	Əsas hərəkətverici və köməkçi mexanizmlərin funksiya və işinə dair ilkin biliklər Əsas hərəkətverici və köməkçi	Aşağıdakıların birindən və daha artıqından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi: .1 təqdir edilmiş	Əsas hərəkətverici və köməkçi mexanizmlərin yoxlamaların tezliyi və tamamlığı qəbul olunmuş prinsiplərə və prosedurlara uyğundur Normadan yayınmalar aşkar

	mexanizmlərin təzyiq, temperatur və səviyyə yoxlamasına dair ilkin anlayış	istehsalat təcrübəsi; .2 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi; və ya .3 praktiki yoxlama	olunur Təhlükəli şərtlər və ya potensial təhlükələr təxirə salınmadan müəyyən olunur, məruzə edilir və işlər davam etməzdən qabaq saz vəziyyətə gətirilir
Yanacaq doldurma və nəql edilmə əməliyyatlarına kömək etmək	Yanacaq sisteminin funksiya və işinə və yanacağın nəql edilməsi əməliyyatlarına dair biliklər, o cümlədən: .1 yanacaq doldurma və nəql edilmə əməliyyatlarına hazırlıqlar .2 yanacaq doldurmaq və nəql edilməsi üçün şlanqların birləşdirilməsi və ayrılması prosedurları	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi; .2 praktiki hazırlıq .3 yoxlama .4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi	Nəqlətmə əməliyyatları hazırlanmış təhlükəsizlik qaydaları və avadanlığın istismarı üzrə göstərişlərə uyğun olaraq aparılır Təhlükəli, zərərli və ziyanlı mayələrin emalı işlənmiş təhlükəsizlik təcrübəsinə uyğundur Operatorun məsuliyyəti daxilində əlaqələr daima uğurludur
Yanacaq doldurma və nəql edilmə əməliyyatlarına kömək etmək (davamı)	.3 yanacaq doldurma və nəql edilmə əməliyyatları zamanı baş verə biləcək hadisələrə dair prosedurlar .4 yanacaq doldurma və nəql edilmə əməliyyatlarında təhlükəsizlik tədbirləri .5 tanklarda səviyyələrin düzgün ölçülməsi və məruzə edilməsi bacarığı	Praktiki nümayişdən əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi	
Döşəməaltı və ballast əməliyyatlarına kömək etmək	Döşəməaltı və ballast sistemlərinin təhlükəsiz fəaliyyəti, istismarı və texniki təminatına dair biliklər, o cümlədən: .1 nəql əməliyyatları	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;	Əməliyyatlar və texniki xidmət hazırlanmış təhlükəsizlik qaydaları və avadanlığın istismarı üzrə göstərişlərə uyğun olaraq aparılır və dəniz mühitinin çirkləndirilməsi istisna edilir

	<p>ilə bağlı hadisələrin mürəzə edilməsi</p> <p>.2 tanklarda səviyyələrin düzgün ölçülməsi və mürəzə edilməsi bacarığı</p>	<p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 yoxlama</p> <p>.4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi</p> <p>Praktiki nümayişdən əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p>	<p>Operatorun məsuliyyəti daxilində əlaqələr daima uğurludur</p>
<p>Avadanlığın və mexanizmlərin istismarına kömək etmək</p>	<p>Avadanlığın təhlükəsiz istismarı, o cümlədən:</p> <p>.1 klapanlar və nasoslar</p> <p>.2 qaldırıcı mexanizmlər və kranlar</p> <p>.3 lyuklar, sukeçirməyən qapılar, dəliklər və əlaqədar avadanlıqlar</p> <p>Kranların, bucurğadların və qaldırıcı mexanizmlərin əsas siqnallarını istifadə etmək və anlamaq bacarığı</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;</p> <p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 yoxlama</p> <p>.4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi</p> <p>Praktiki nümayişdən əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p>	<p>Əməliyyatlar hazırlanmış təhlükəsizlik qaydaları və avadanlığın istismarı üzrə göstərişlərə uyğun olaraq aparılır</p> <p>Operatorun məsuliyyəti daxilində əlaqələr daima uğurludur</p>

Funksiya: Köməkçi səviyyədə elektrik texnikası, elektron texnika və idarəetmə sistemləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Elektrik avadanlığının təhlükəsiz istifadəsi	<p>Elektrik avadanlığının təhlükəsiz istifadəsi və istismarı, o cümlədən:</p> <p>.1 işə və ya təmirə başlamazdan əvvəl görülən təhlükəsizlik tədbirləri</p> <p>.2 izolyasiya prosedurları</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;</p> <p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 yoxlama</p> <p>.4 təqdir edilmiş gəmi</p>	<p>Elektriklə və təhlükəli avadanlıqla bağlı olan zərəri dərk edir və bu barədə mürəzə edir</p> <p>Əl avadanlığı üçün lazım olan təhlükəsiz voltacı anlayır</p> <p>Yüksək gərginlikli avadanlıqla və gəmidə işlə əlaqədar olan riskləri anlayır</p>

	.3 f6vqelad6 hal zamanı prosedurlar .4 g6mid6 f6rqli elektrik g6rginliyi Elektrik c6r6yanı vurmasının s6b6bl6ri v6 onun qarşısının alınması 666n riay6t edilm6li ehtiyat t6dbirl6rin6 dair bilikl6r	hazırlıęı t6cr6b6si	
--	---	---------------------	--

Funksiya: K6m6k6i s6viyy6d6 texniki xidm6t v6 t6mir

S6TUN 1	S6TUN 2	S6TUN 3	S6TUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIęI N6MAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIęI QIYM6TLƏNDİRMƏK 666N MEYARLAR
G6mid6 texniki xidm6t v6 t6mir iřl6rin6 k6m6k etm6k	R6ng, s6rtk6 v6 t6mizlik materiallarından v6 avadanlıęından istifad6 etm6k bacarięı Cari texniki xidm6t v6 t6mir prosedurlarını anlamaq v6 icra etm6k bacarięı S6thin hazırlanması 6sullarınma dair bilikl6r Tullantıların t6hl6k6siz m6hv edilm6sin6 dair bilikl6r İstehsal6nın t6hl6k6sizlik t6limatlarının v6 g6mi g6st6riřl6rinin bařa d6ř6lm6si	Praktiki n6mayiřd6n 6ld6 edilmiř d6lill6rin qiym6tl6ndirilm6si Ařaęıdakıların birind6n v6 daha artıęından 6ld6 edilmiř d6lill6rin qiym6tl6ndirilm6si .1 t6qdir edilmiř istehsalat t6cr6b6si; .2 praktiki hazırlıq .3 yoxlama .4 t6qdir edilmiř g6mi hazırlıęı t6cr6b6si	Texniki xidm6t f6aliyy6tl6ri texniki, t6hl6k6sizlik v6 prosedur spesifikasiyalara uyęun olaraq h6yata ke6irilir Avadanlıęın v6 al6tl6rin se6imi v6 istifad6si m6vafiq h6yata ke6irilir
G6mid6 texniki xidm6t v6 t6mir iřl6rin6 k6m6k etm6k (davamı)	Əl v6 elektrik al6tl6rinin, h6m6inin 6l6m6 avadanlıęlarının v6 d6zgaqların t6tbiq edilm6si, texniki xidm6t v6 istifad6sin6 dair bilikl6r Metalla iřl6m6y6 dair bilikl6r		

Funksiya: K6m6k6i s6viyy6d6 g6mi 6m6liyyatlarının idar6 edilm6si v6 g6mid6ki insanlara qayęı

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Ehtiyatların emalına kömək etmək	Ehtiyatların təhlükəsiz emalı, yerləşdirilməsi və bərkidilməsi prosedurlarına dair məlumatlılıq	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi; .2 praktiki hazırlıq .3 yoxlama .4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi	Ehtiyatlarla bağlı əməliyyatlar hazırlanmış təhlükəsizlik qaydaları və avadanlığın istismarı üzrə göstərişlərə uyğun olaraq aparılır Təhlükəli, zərərli və ziyanlı ehtiyatların emalı işlənmiş təhlükəsizlik təcrübəsinə uyğundur Operatorun məsuliyyəti daxilində əlaqələr daima uğurludur
Ehtiyat tədbirlərini tətbiq etmək və dəniz mühitinin çirklənməsinin qarşısını almağa kömək etmək	Dəniz mühitinin çirklənməsinin qarşısını almaq üçün görülən ehtiyat tədbirlərinə dair biliklər Çirklənmə ilə mübarizə avadanlığının istifadəsinə və istismarına dair biliklər Dənizi çirkləndirən maddələrin (cisimlərin) təsdiq edilmiş ləğv etmə metodları barədə biliklər	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi; .2 praktiki hazırlıq .3 yoxlama .4 təqdir edilmiş gəmi hazırlığı təcrübəsi	Dəniz mühitinin mühafizəsi üçün nəzərdə tutulmuş prosedurlara həmişə riayət olunur
Əməyin gigiyenası və ehtiyat tədbirlərini tətbiq etmək	Təhlükəsiz iş təcrübəsinə və gəmidə şəxsi təhlükəsizliyə dair işçi biliklər, o cümlədən: .1 elektrik təhlükəsizliyi .2 elektriyin kəsilməsi/blok edilməsi .3 mexaniki	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi; .2 praktiki hazırlıq .3 yoxlama .4 təqdir edilmiş gəmi	Heyətin və gəminin mühafizəsi üçün nəzərdə tutulmuş prosedurlara həmişə riayət olunur Təhlükəsiz iş praktikasına riayət olunur və müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlar həmişə düzgün istifadə olunur

	təhlükəsizlik .4 sistemlərin işləməsinə icazə .5 yüksəklik işləri .6 qapalı bölmələrdə işlər .7 qaldırma üsulları və bel travmalarının qarşısını alma metodları .8 kimyəvi və bioloji təhlükəsizlik .9 şəxsi təhlükəsizlik üçün avadanlıq	hazırlığı təcrübəsi	
--	---	---------------------	--

Bölmə A-III/6

Elektrik mexaniklərinin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimum tələblər

Hazırlıq

1 III/6 qaydasının 2.3 bəndinin tələb etdiyi təhsil və hazırlıq, mexanikin xidməti vəzifələrinə aidiyyəti olan mexaniki qurğularda və elektrik qurğularında istismar vərdişləri verən emalatxanalarda hazırlığı da daxil etməlidir.

Gəmidə hazırlıq

2 Elektrik mexaniki sertifikatını almağa hər bir namizəd gəmidə təqdir edilmiş hazırlıq proqramı keçməlidir, hansı ki:

- .1 gəmidə tələb olunan iş stajı ərzində namizəd elektrik mexanikin tapşırıqları, vəzifələri və məsuliyyəti üzrə sistemlik praktiki hazırlıq və təcrübə almasını təmin edir;
- .2 təqdir edilmiş iş stajı keçdiyi yerdə namizədin daima ixtisaslı və sertifikatlı gəmi mexanikin nəzarəti altında olmasını təmin edir; və
- .3 hazırlığın qeydiyyat kitabçasında lazımi surətdə əks etdirilir.

Bacarıqlara dair standartlar

3 Elektrik mexaniki sertifikatını almağa namizəd olanların hər biri A-III/6 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və məsuliyyəti yerinə yetirməklə sərəştəsini nümayiş etdirməlidir.

4 Sertifikat almaq üçün tələb olunan minimal biliklər, anlayış və peşəkarlıq A-III/6 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır və bu Məcəllənin B hissəsindəki təlimatı nəzərə almalıdır.

5 Sertifikat almağa namizəd olanların hər biri A-III/6 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilən sərəştə standartını əldə etdiyinin sübutunu təqdim etməlidir.

Cədvəl A-III/6

Elektrik mexaniklərinin üçün minimum sərəştə tələblərinin spesifikasiyası

Funksiya: Köməkçi səviyyədə elektrik texnikası, elektron texnika və idarəetmə sistemləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Elektrik texnikası, elektron texnika və idarəetmə sistemlərinin istismarına nəzarət	<p>Mexaniki sistemlərin işi ilə bağlı ilkin biliklər, o cümlədən:</p> <p>.1 ilkin mühərriklər, o cümlədən əsas hərəkətverici qurğular</p> <p>.2 maşın şöbəsində köməkçi mexanizmlər</p> <p>.3 sükan ilə idarə sistemləri</p> <p>.4 yük emalı sistemləri</p> <p>.5 göyertə mexanizmləri</p> <p>.6 gəmi məişət sistemləri</p> <p>İstilik transmisiyası, mexanika və hidromexanikalara dair ilkin biliklər</p> <p><i>Aşağıdakılara dair biliklər:</i></p> <p>Elektrotexnologiya və elektrik maşınları nəzəriyyəsi</p> <p>Elektronika və enerji elektronikasının əsasları</p> <p>Elektrik enerjisi paylayan lövhələr və elektrik avadanlığı</p> <p>Avtomatikanın, avtomatik idarəetmə sistemlərinin və texnologiyasının əsasları</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;</p> <p>.2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə</p> <p>.3 uyğun olduğu yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq</p> <p>.4 laboratoriya cihazları üzrə təqdir edilmiş hazırlıq</p>	<p>Avadanlıq və sistemin istismarı istifadə təlimatına uyğun aparılır</p> <p>İş qabiliyyəti texniki spesifikasiyalara uyğundur</p>
Elektrik texnikası, elektron texnika və idarəetmə sistemlərinin istismarına nəzarət	<p>Cihazlarla təchizat, həyacan signalı və nəzarət sistemləri</p> <p>Elektrik ötürücüləri</p> <p>Elektrik materiallarının texnologiyası</p> <p>Elektrohidravlik və</p>		

(davamı)	elektropnevmanik idarəetmə sistemləri Təhlükəni anlamaq və 1000 volt dan yuxarı gərginlikdə işləyən enerci sistemlərinin istismarı üçün tələb olunan ehtiyat tədbirləri		
Hərəkətverici və köməkçi mexanizmlərin avtomatik idarəetmə sistemlərinə nəzarət etmək	Hərəkətverici və köməkçi mexanizmlərin avtomatik idarəetmə sistemlərinin istismarına hazırlıq	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi; .2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə .3 uyğun olduğu yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq .4 laboratoriya cihazları üzrə təqdir edilmiş hazırlıq	Əsas hərəkətverici mexanizm və köməkçi sistemin müşahidəsi təhlükəsiz istismar şəraitini təmin etmək üçün kifayətdir
Generatorları və bölüşdürücü sistemləri istismar etmək	Birləşdirmə, yükün bölüşdürülməsi və generatorların dəyişdirilməsi Bölüşdürücü şit və bölüşdürücü panellərin birləşdirilməsi və ayrılması	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi; .2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə .3 uyğun olduğu yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq .4 laboratoriya cihazları üzrə təqdir edilmiş hazırlıq	Əməliyyatlar istismar üzrə göstərişlərə, təhlükəsiz istismarı təmin etmək üçün hazırlanmış qaydalara və prosedurlara uyğun olaraq planlaşdırılır və həyata keçirilir Elektrik paylama sistemləri çertyoclar/istifadə təlimatları ilə anlaşıla və izah edilə bilər
1000 volt gərginlikdən yuxarı olan enerci sistemlərinin	<i>Nəzəri biliklər</i> Yüksək gərginlikli texnologiya Təhlükəsizlik tədbirləri	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və	Əməliyyatlar istismar üzrə göstərişlərə, təhlükəsiz istismarı təmin etmək üçün hazırlanmış qaydalara və prosedurlara uyğun olaraq

istismar etmək və ona texniki qulluq etmək	və prosedurları Gəmilərin elektrik hərəkətverici mühərrikləri, elektrik mühərrikləri və idarəetmə sistemləri <i>Praktiki biliklər</i> Yüksək gərginlikli sistemlərin təhlükəsiz istismarı və texniki qulluğu, o cümlədən yüksək gərginlikli sistemlərin xüsusi texniki növü və 1000 volt dan yuxarı işçi gərginlikdən irəli gələn təhlükə	qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi; .2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə .3 uyğun olduğu yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq .4 laboratoriya cihazları üzrə təqdir edilmiş hazırlıq	planlaşdırılır və həyata keçirilir
Gəmilərdə kompyuter və kompyuter şəbəkələrini istismar etmək	Anlayış: .1 məlumatların emalının əsas xüsusiyyətləri .2 gəmilərdə kompyuter şəbəkələrinin qurulması və istifadəsi .3 kompyuterlərin körpüdə, maşın şöbəsində və kommersiya məqsədli istifadəsi	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi .1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi; .2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə .3 uyğun olduğu yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq .4 laboratoriya cihazları üzrə təqdir edilmiş hazırlıq	Kompyuter şəbəkələri və kompyuterlər düzgün yoxlanılır və istifadə edilir
İngilis dilini şifahi və yazılı formada istifadə etmək	Heyət üzvünün texniki vəsaitlərdən istifadə etməsinə və öz vəzifələrini yerinə yetirməsinə imkan verən səviyyədə ingilis dili üzrə biliklər	Praktiki təlimatdan əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi	Heyət üzvünün vəzifələrinə aid olan İngilis dilli vəsaitlər düzgün şərh olunur Məlumat vermə/kommunikasiyalar aydın və anlaşılındır
Gəmi daxili əlaqə sistemlərini istifadə etmək	Gəmi daxili bütün kommunikasiya sistemlərinin istismarı	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi	Xəbərlərin ötürülməsi və qəbulu daima uğurludur Xəbərlərin qeydiyyatı tam, dəqiq aparılır və qanunla müəyyən olunmuş tələblərə uyğun gəlir

		<p>.1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;</p> <p>.2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə</p> <p>.3 uyğun olduğu yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq</p> <p>.4 laboratoriya cihazları üzrə təqdir edilmiş hazırlıq</p>	
--	--	---	--

Funksiya: İstismar səviyyəsində texniki xidmət və təmir

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Elektrik və elektron cihazların texniki qulluğu və təmir	<p>Gəmidə elektrik sistemləri ilə işləmək, o cümlədən elektrik cihazlarının heyətin bu cihazlarla işləməsinə icazə verməzdən əvvəl təhlükəsiz izolyasiyası üçün təhlükəsizlik tələbləri</p> <p>Elektrik sistemi avadanlıqlarının, bölüşdürücü şitlərin, elektrik mühərriklərinin, generatorların, həmçinin daimi cərəyanlı elektrik sistem və cihazlarının texniki təminatı və təmiri</p> <p>Elektrik naqillərində nasazlığın, çatışmazlığın yerinin aşkar edilməsi və zədələrin qarşısının alınmasına dair tədbirlər</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 təqdir edilmiş emalatxana bacarıqları üzrə hazırlıq</p> <p>.2 təqdir edilmiş praktiki təcrübə və sınaqlar</p> <p>.3 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;</p> <p>.4 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə</p>	<p>İş zamanı təhlükəsizlik tədbirləri uyğun şəkildə yerinə yetirilir</p> <p>Əl alətlərinin, ölçü cihazlarının və sınaq avadanlıqlarının seçilməsi və istifadəsi uyğun və nəticələrinin şərhli düzgün aparılır.</p> <p>Avadanlıqların sökülməsi, yoxlanılması, təmiri və yığılması təlimatlara və uğurlu təcrübəyə uyğun aparılır</p> <p>Yenidən montaj edilmə və iş qabiliyyətinin sınaqdan keçirilməsi təlimatlara və uğurlu təcrübəyə uyğun aparılır</p>

	<p>Elektrik sınaq və ölçmə cihazlarının quraşdırılması və işləməsi</p> <p>Aşağıdakı cihazların və onların konfigurasiyasının funksiya və işləmə sınaqları</p> <p>.1 izləmə sistemləri</p> <p>.2 avtomatik idarəetmə qurğuları</p> <p>.3 qoruyucu qurğular</p> <p>Elektrik və elektron sxemlərin oxunması</p>		
<p>Əsas hərəkətverici və köməkçi mexanizmlərin avtomatika və idarəetmə sistemlərinə texniki qulluq və təmir</p>	<p>Uyğun elektrik və mexaniki biliklər və bacarıqlar</p> <p><i>Təhlükəsizlik və fəvqəladə hal üzrə prosedurlar</i></p> <p>Heyətin bu tip avadanlıqlar və cihazlarla işləməsinə icazə verməzdən əvvəl avadanlıqların və əlaqədar sistemlərin tələb edilən təhlükəsiz izolyasiyası</p> <p>Sınaqdan keçirmə, texniki qulluq, nasazlığın tapılması və təmirinə dair praktiki biliklər</p> <p>Elektrik və elektron avadanlığı işlək vəziyyətə gətirmək üçün sınaqdan keçirmə, nasazlığın aşkar edilməsi, texniki qulluq və bərpası</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;</p> <p>.2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə</p> <p>.3 uyğun olduğu yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq</p> <p>.4 laboratoriya cihazları üzrə təqdir edilmiş hazırlıq</p>	<p>Nasazlıqların əlaqəli qurğulara və sistemlərə təsiri dəqiq müəyyən olunur, gəminin texniki sxemləri düzgün oxunur, ölçmə və kalibrlemə alətləri düzgün şəkildə istifadə olunur və görülmüş tədbirlər əsaslandırılır.</p> <p>Qurğuların və avadanlıqların izolyasiyası, sökülməsi və yenidən montaj edilməsi istehsalçının təhlükəsizlik göstərişlərinə və gəmi təlimatlarına və qanunvericiliyinə və təhlükəsizlik spesifikasiyalarına müvafiqdir. Görülən tədbirlər üstün olan vəziyyət və şəraitə ən uyğun və müvafiq olan metodlar vasitəsilə avtomatika və idarəetmə sistemlərinin bərpasına gətirib çıxarır.</p>
<p>Körpüdəki naviqasiya cihazlarına və gəminin əlaqə sistemlərinə texniki qulluq və təmir</p>	<p>Naviqasiya avadanlığının, daxili və xarici əlaqə sistemlərinin işləmə prinsiplərinə və onlara texniki qulluğa</p>		<p>Nasazlıqların əlaqəli qurğulara və sistemlərə təsiri dəqiq müəyyən olunur, gəminin texniki sxemləri düzgün oxunur, ölçmə və kalibrlemə alətləri düzgün şəkildə istifadə</p>

	<p>prosedurlarına dair biliklər</p> <p><i>Nəzəri biliklər:</i></p> <p>Tez yanan yerlərdə istismar olunan elektrik və electron sistemlər</p> <p><i>Praktiki biliklər:</i></p> <p>Təhlükəsiz texniki qulluq və təmir prosedurlarının həyata keçirilməsi</p> <p>Mexanizmlərin nasaz işinin, nasazlığın yerinin aşkarlanması və zədələrin qarşısının alınması üçün tədbirlər</p>		<p>olunur və görülmüş tədbirlər əsaslandırılır.</p> <p>Qurğuların və avadanlıqların izolyasiyası, sökülməsi və yenidən montac edilməsi istehsalçının təhlükəsizlik göstərişlərinə və gəmi təlimatlarına və qanunvericiliyinə və təhlükəsizlik spesifikasiyalarına müvafiqdir. Görülən tədbirlər üstün olan vəziyyət və şəraitə ən uyğun və müvafiq olan metodlar vasitəsilə körpüdəki naviqasiya cihazlarının və gəminin əlaqə sistemlərinin bərpasına gətirib çıxarır.</p>
<p>Göyertə mexanizmlərinin elektrik, elektron və idarəetmə sistemlərinə və yük emalı avadanlıqlarına texniki qulluq və təmiri</p>	<p>Uyğun elektrik və mexaniki biliklər və bacarıqlar</p> <p>Təhlükəsizlik və fəvqəladə hal üzrə prosedurlar</p> <p>Heyətin bu tip avadanlıqlar və cihazlarla işləməsinə icazə verməzdən əvvəl avadanlıqların və əlaqədar sistemlərin tələb edilən təhlükəsiz izolyasiyası</p> <p>Sınaqdan keçirmə, texniki qulluq, nasazlığın tapılması və təmirinə dair praktiki biliklər</p> <p>Elektrik və electron avadanlığı işlək vəziyyətə gətirmək üçün sınaqdan keçirmə, nasazlığın aşkar edilməsi, texniki qulluq və bərpası</p> <p><i>Nəzəri biliklər:</i></p> <p>Tez yanan yerlərdə istismar olunan</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artıqından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;</p> <p>.2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə</p> <p>.3 uyğun olduğu yerdə təqdir edilmiş trenajorda hazırlıq</p> <p>.4 laboratoriya cihazları üzrə təqdir edilmiş hazırlıq</p>	<p>Nasazlıqların əlaqəli qurğulara və sistemlərə təsiri dəqiq müəyyən olunur, gəminin texniki sxemləri düzgün oxunur, ölçmə və kalibrlemə alətləri düzgün şəkildə istifadə olunur və görülmüş tədbirlər əsaslandırılır.</p> <p>Qurğuların və avadanlıqların izolyasiyası, sökülməsi və yenidən montac edilməsi istehsalçının təhlükəsizlik göstərişlərinə və gəmi təlimatlarına və qanunvericiliyinə və təhlükəsizlik spesifikasiyalarına müvafiqdir. Görülən tədbirlər üstün olan vəziyyət və şəraitə ən uyğun və müvafiq olan metodlar vasitəsilə göyertədəki cihazların və yük emalı avadanlığının bərpasına gətirib çıxarır.</p>

	<p>elektrik və electron sistemlər</p> <p><i>Praktiki biliklər:</i></p> <p>Təhlükəsiz texniki qulluq və təmir prosedurlarının həyata keçirilməsi</p> <p>Mexanizmlərin nasaz işinin, nasazlığın yerinin aşkarlanması və zədələrin qarşısının alınması üçün tədbirlər</p>		
<p>Məişət avadanlığının idarəetmə və təhlükəsizlik sistemlərinə texniki qulluq və təmiri</p>	<p><i>Nəzəri biliklər:</i></p> <p>Tez yanan yerlərdə istismar olunan elektrik və electron sistemlər</p> <p><i>Praktiki biliklər:</i></p> <p>Təhlükəsiz texniki qulluq və təmir prosedurlarının həyata keçirilməsi</p> <p>Mexanizmlərin nasaz işinin, nasazlığın yerinin aşkarlanması və zədələrin qarşısının alınması üçün tədbirlər</p>		<p>Nasazlıqların əlaqəli qurğulara və sistemlərə təsiri dəqiq müəyyən olunur, gəminin texniki sxemləri düzgün oxunur, ölçmə və kalibrlemə alətləri düzgün şəkildə istifadə olunur və görülmüş tədbirlər əsaslandırılır.</p> <p>Qurğuların və avadanlıqların izolyasiyası, sökülməsi və yenidən montaj edilməsi istehsalçının təhlükəsizlik göstərişlərinə və gəmi təlimatlarına və qanunvericiliyinə və təhlükəsizlik spesifikasiyalarına müvafiqdir. Görülən tədbirlər üstün olan vəziyyət və şəraitə ən uyğun və müvafiq olan metodlar vasitəsilə məişət avadanlığının idarəetmə və təhlükəsizlik sistemlərinin bərpasına gətirib çıxarır.</p>

Funksiya: Köməkçi səviyyədə gəmi əməliyyatlarının idarə edilməsi və gəmidəki insanlara qayğı

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Çırkənmənin qarşısının alınması tələblərinə uyğunluğu	<p><i>Dəniz mühitinin çirklənməsinin qarşısının alınması</i></p> <p>Dəniz mühitinin çirklənməsinin qarşısını</p>	Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin yoxlanılması və	Gəmi əməliyyatlarına nəzarət prosedurlarına və çirklənmənin qarşısının alınması tələblərinə uyğun olmasına tam riayət olunur

təmin etmək	<p>almaq üçün görülən ehtiyat tədbirlərinə dair biliklər</p> <p>Çirkənmə ilə mübarizə prosedurları və bütün əlaqədar avadanlıqlar</p> <p>Dəniz mühitini qorumaq üçün qarşılıyıcı tədbirlərin əhəmiyyəti</p>	<p>qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi;</p> <p>.2 təlim gəmisində təqdir edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təqdir olunmuş hazırlıq</p>	<p>Ətraf mühitin mühafizəsinin təmin edilməsinə zəmanət verən tədbirlər</p>
Gəmidə yanğının qarşısını almaq, idarə etmək və onunla mübarizə	<p><i>Yanğının qarşısının alınması və yanğınlı mübarizə vasitələri</i></p> <p>Yanğın təlimini təşkil etmək bacarığı</p> <p>Yanğın növlərinin xüsusiyyətinə dair biliklər</p> <p>Yanğınlı mübarizə sistemlərinə dair biliklər</p> <p>Yanğın hadisəsi, o cümlədən yanacaq sistemlərində olan yanğın zamanı görülməli tədbirlər</p>	<p>A-VI/3 bölməsinin 1-3-cü paragraflarında göstərilədiyi kimi təqdir edilmiş yanğınlı mübarizə hazırlığı və təcrübəsindən əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p>	<p>Problemin növü və miqyası təcili şəkildə müəyyən olunur və ilkin tədbirlər gəmin fəvqəladə hallar üçün olan prosedurlarına və hərəkət planı ilə uyğunluq təşkil edir</p> <p>Təxliyyə, qəza halında cihazların söndürülməsi və izolyasiya prosedurları fəvqəladə vəziyyətin xarakterinə uyğundur və təxirə salınmadan həyata keçirilir</p> <p>Məruzələrin təqdim edilməsi və gəmidəki heyətin məlumatlandırılmasında fəaliyyətin ardıcılılığı, səviyyəsi və zamanı fəvqəladə vəziyyətin xarakterinə uyğundur və problemin zəruriliyini əks etdirir</p>
Xilasedici vasitələri istifadə etmək	<p><i>Xilasetmə</i></p> <p>Gəminin tərk edilməsi üzrə təlimin təşkili və xilasedici qayıqların və salların istismarına, onların suya buraxılma vasitələri və quraşdırılmasına və cihazlarına, o cümlədən radio xilasedici qurğular, fəvqəladə vəziyyəti müəyyən edən peyk radiomayak stansiyası, axtarış-xilasetmə qəbuledici-ötürücü qurğusu, hidrokostyumlar və termal qoruyucu vasitələrə dair biliklər</p>	<p>A-VI/2 bölməsinin 1-4-cü paragraflarında göstərilədiyi kimi təqdir edilmiş hazırlıq və təcrübədən əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p>	<p>Gəminin tərk edilməsi halında və xilas olma halları zamanı cavab tədbirləri üstün olan vəziyyət və şəraitə və qəbul olunmuş təhlükəsizlik praktikasına və standartlarına uyğun gəlir</p>

<p>Gəmidə ilk tibbi yardım tətbiq etmək</p>	<p><i>Tibbi yardım</i></p> <p>Tibbi təlimatların və radio vasitəsilə verilən tövsiyələrin praktiki tətbiqi, o cümlədən bu cür biliklərə əsaslanaraq gəmidə baş verə biləcək qəza və ya xəstəlik ehtimalı halında təsirli tədbirlər görmək bacarığı</p>	<p>A-VI/4 bölməsinin 1-3-cü paragraflarında göstəriləndiyi kimi təqdir edilmiş hazırlıqdan dəlillərin qiymətləndirilməsi</p>	<p>Zədələrin və ya sağlamlıq vəziyyətinin dərəcəsinin, xüsusiyyətinin və ehtimal olunan səbəbləri təxirə salınmadan müəyyən edilir və müalicə birbaşa həyati təhlükəni minimallaşdırır</p>
<p>Liderlik və komandada işləmək bacarıqlarını tətbiq etmək</p>	<p>Gəmi heyətinin idarə olunması və hazırlığı ilə bağlı işçi biliklər</p> <p>Tapşırıq və işçilərin iş yükünün idarəedilməsinin tətbiq etmək bacarığı, o cümlədən:</p> <p>.1 planlaşdırma və koordinasiya</p> <p>.2 heyətin təyin edilməsi</p> <p>.3 vaxt və resurs çatışmazlıqları</p> <p>.4 prioritetlərin müəyyənləşdirilməsi</p>	<p>Aşağıdakıların birindən və daha artığından əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi</p> <p>.1 təqdir olunmuş hazırlıq</p> <p>.2 təqdir edilmiş istehsalat təcrübəsi</p> <p>.3 praktiki nümayiş</p>	<p>Heyətə adıyyəti şəxslərə hər hansı şəkildə münasib olan vəzifələr təyin edilir və gözlənilən iş və davranış tələbləri ilə məlumatlandırılırlar</p> <p>Hazırlıq çəqsədləri və fəaliyyətlər cari səriştə, imkanlar və istismar tələblərinin qiymətləndirilməsinə əsaslanır</p>
<p>Liderlik və komandada işləmək bacarıqlarını tətbiq etmək (davamı)</p>	<p>Resursların səmərəli idarə edilməsinə dair biliklər və onun tətbiqi:</p> <p>.1 resursların yerbəyer edilməsi, bölüşdürülməsi və prioritetləşdirilməsi</p> <p>.2 gəmidə və sahilə effektiv əlaqə</p> <p>.3 qərarlar komandanın təcrübəsinin nəzərə alındığını əks etdirir</p> <p>4 həvəsləndirmə də daxil olmaqla özünə əminlik və liderlik</p> <p>.5 vəziyyətlə bağlı məlumatlığa nail olmaq və saxlamaq</p> <p>Qərarvermə metodlarına dair biliklər və onları tətbiq etmək bacarığı:</p>		<p>Zəruri tapşırıqların yerinə yetirilməsi üçün düzgün ardıcılıqla əməliyyatlar planlaşdırılır və resurslar bölüşdürülür</p> <p>Məlumatlar aydındır və birmənalı şəkildə ötürülür və qəbul edilir</p> <p>Təsirli liderlik davranışları nümayiş etdirilir</p> <p>Mühüm komanda üzvü (ləri) gəminin cari və proqnozlaşdırılan vəziyyəti, istismar şəraiti və xarici mühitə dair dəqiq anlamalı bölüşürlər</p> <p>Bu vəziyyət üçün qərarlar ən əhəmiyyətlidir</p>

	.1 Vəziyyətin və risklərin qiymətləndirilməsi .2 İşlənmiş variantların müəyyən edilməsi və nəzərə alınması .3 Fəaliyyət kursunun seçilməsi .4 Nəticələrin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi		
Heyətin və gəminin təhlükəsizliyinə yardım etmək	Şəxsi həyatda qalma metodlarına dair biliklər Yanğının qarşısının alınmasına dair biliklər və yanğınlara mübarizə və söndürmə bacarıqları Sadə ilk yardım bilikləri Şəxsi təhlükəsizlik və social məsuliyyətlərə dair biliklər	A-VI/1 bölməsinin 2-ci paragrafında göstəriləndiyi kimi təqdir edilmiş hazırlıq və təcrübədən əldə edilmiş dəlillərin qiymətləndirilməsi	Uyğun təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlar düzgün şəkildə istifadə olunur Heyətin və gəminin mühafizəsi üçün tərtib edilmiş prosedurlara və iş praktikasına daima riayət olunur Ətraf mühitin mühafizəsi üçün tərtib edilmiş prosedurlara daima riayət olunur Qəzadan məlumatlı olmaq üçün görülən ilkin və sonrakı tədbirlər fəvqəladə vəziyyətlər üçün hazırlanmış cavab prosedurlarına uyğun gəlir

Bölmə A-III/7
Elektriklərin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair standartlar

1 Baş mühərrikinin gücü 750 kvt və daha çox olan gəmilərdə xidmət edən hər sırayı elektrik-mexanikdən (elektromexanikdən) A-III/7 cədvəlinin 1-ci sütununda nəzərdə tutulan funksiyaları köməkçi səviyyədə yerinə yetirmə bacarıqlarını nümayiş etdirməsi tələb edilir.

2 Baş mühərrikinin gücü 750 kvt və daha çox olan dəniz gəmilərdə xidmət edən sırayı elektrik-mexaniklərdən (elektromexaniklərdən) tələb olunan minimal bilik, anlayış və peşəkarlıq A-III/7 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır.

3 Sertifikatlaşdırılmağa namizəd olan hər kəs A-III/7 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında bacarıqların nümayiş etdirilməsi üsullarına və bacarıqların qiymətləndirilməsi üçün nəzərdə tutulan meyarlara uyğun olaraq bacarıqlara dair tələblərə cavab verdiyi haqqında sübut təqdim etməlidir.

Cədvəl A-III/7
Elektriklərin bacarıqlarına dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: Köməkçi səviyyədə elektrik, elektron və idarəetmə mühəndisliyi

Sütun 1 Bacarıq	Sütun 2 Bilik, anlayış və peşəkarlıq	Sütun 3 Bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar	Sütun 4 Bacarığın qiymətləndirilməsi üçün meyarlar
Elektrik avadanlıqlarının (Elektroavadanlıqların) təhlükəsiz istifadəsi	<p>Elektrik avadanlıqlarının (Elektroavadanlıqların) təhlükəsiz istifadəsi və istismarı:</p> <p>.1 işə və ya təmirə başlamazdan əvvəl həyata keçirilən təhlükəsizlik tədbirləri</p> <p>.2 izolyasiya prosedurları</p> <p>.3 qəza hadisələri zamanı həyata keçirilən prosedurlar</p> <p>.4 gəmidə elektrik cərəyanının müxtəlif gərginlik dərəcəsi.</p> <p>Elektrik sarsıntılarının səbəbləri və sarsıntıların qarşısını almaq üçün riayət edilməli olan tədbirlər haqqında bilik</p>	<p>Aşağıdakılardan bir və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 imtahan (yoxlama)</p> <p>.4 hazırlıq gəmisində təsdiq olunmuş təcrübə</p>	<p>Elektrik avadanlıqları və qurğularının təhlükəsizlik təlimatını anlayır və ona riayət edir</p> <p>Elektrik cərəyanına dair risklər və təhlükəli avadanlıqları müəyyənləşdirir və məruzə edir</p> <p>Əldə tutulan avadanlıqlar üçün elektrik cərəyanının təhlükəsiz gərginlik dərəcəsinə anlayır</p> <p>Yüksəkvoltlu avadanlıqlara və gəmidəki işlərə dair riskləri anlayır.</p>
Elektrik sistemlərinin və qurğuların istismarına nəzarət edilməsinə köməklik göstərmək	<p>Aşağıdakilər daxil olmaqla, mexaniki sistemlərin istismarına dair zəruri biliklər:</p> <p>.1 baş mühərrik daxil olmaqla, əsas mühərriklər</p> <p>.2 maşın şöbəsinin köməkçi qurğuları</p> <p>.3 idarəetmə sistemləri</p> <p>.4 yüklərin yerləşdirilməsi sistemləri</p> <p>.5 gəmi göyertəsindəki qurğular</p> <p>.6 insan həyatını mühafizə edən sistemlər</p>	<p>Aşağıdakılardan bir və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 praktiki hazırlıq</p> <p>.3 imtahan (yoxlama)</p> <p>.4 hazırlıq gəmisində təsdiq olunmuş təcrübə</p>	<p>Biliklər:</p> <p>.1 avadanlıqların və sistemin idarəedilməsinin istismar qaydalarına uyğunluğunu təmin edir.</p> <p>.2 avadanlıqların işləmə səviyyəsinin texniki qaydalara uyğunluğunu təmin edir.</p>
Elektrik sistemlərinin və qurğuların istismarına nəzarət edilməsinə köməklik göstərmək (ardı)	<p>Zəruri biliklər:</p> <p>.1 elektrotexnologiya və elektrik cihazların nəzəriyyəsi</p> <p>.2 elektrik cərəyanını paylayan şəbəkələr və</p>		

	<p>elektrik avadanlıqları</p> <p>.3 avtomatlaşdırma, avtomatik idarəetmə sistemləri və texnologiyaları</p> <p>.4 qurğuların istismarı üçün istifadə edilən alətlər, həyəcan və nəzarət sistemləri</p> <p>.5 elektrik ötürücüləri</p> <p>.6 elektro-hidravlik və elektro-pnevmatik idarəetmə sistemləri</p> <p>.7 elektrik tənzimlənməsi zamanı birləşdirmə, gərginliyin bölüşdürülməsi və dəyişikliklər</p>		
<p>Nasazlığın aşkarlanması, texniki xidmət və təmir işləri zamanı əl alətlərindən, elektrik və elektron ölçü avadanlıqlarından istifadə etmək</p>	<p>Gəminin elektrik sistemləri ilə işləmək üçün təhlükəsizlik tələbləri</p> <p>Əməyin təhlükəsizliyi qaydalarının tətbiqi</p> <p>Aşağıdakılar haqqında zəruri biliklər:</p> <p>.1 gəminin dəyişən və sabit cərəyan sistemləri, həmçinin maşınlarının konstruksiyası və istismar qaydaları</p> <p>.2 ölçü cihazlarının, dəzgahların, həmçinin əl və elektrik alətlərinin istifadəsi</p>	<p>Aşağıdakılardan bir və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 təsdiq edilmiş praktiki məşğələ</p> <p>.2 praktiki təcrübə və yoxlama</p>	<p>Təhlükəsizlik qaydalarının tətbiqi qənaətbəxşdir.</p> <p>Sınaq avadanlıqlarının seçimi və istifadəsi müvafiqdir və nəticələrin izahı düzgündür.</p> <p>Təmir və texniki xidmətin həyata keçirilməsi üçün seçilən prosedurlar təlimatlara və qabaqcıl təcrübəyə uyğundur.</p>

Funksiya: Köməkçi səviyyədə texniki xidmət və təmir

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
Bacarıq	Bilik, anlayış və peşəkarlıq	Bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar	Bacarığın qiymətləndirilməsi üçün meyarlar
<p>Gəmidə texniki xidmət və təmir işlərinə köməklik göstərmək</p>	<p>Sürtgü və təmizləyici ləvazimatlardan və avadanlıqlardan istifadə etmək bacarığı</p> <p>Tullantıların təhlükəsiz emalı haqqında bilik</p>	<p>Aşağıdakılardan bir və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p>	<p>Texniki xidmət fəaliyyətləri texniki, təhlükəsizlik və prosedur qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir.</p>

	<p>Gündəlik texniki xidmət və təmir işlərini anlamaq və icra etmək bacarığı</p> <p>İstehsalçının təhlükəsizliyə dair göstərişlərini və gəmi üzrə təlimatını anlamaq</p>	<p>.2 praktiki hazırlıq .3 imtahan (yoxlama) .4 hazırlıq gəmisində təsdiq olunmuş təcrübə</p>	<p>Avadanlıqların və alətlərin seçilməsi və istifadəsi müvafiqdir</p>
<p>Gəmidə elektrik sistemlərinin və mexanizmlərin texniki xidmət və təmir işlərinə köməklik göstərmək</p>	<p><i>Təhlükəsizlik və qəza prosedurları</i></p> <p>İşçi heyətin müvafiq mühərriklər və ya avadanlıqlarda işləməzdən əvvəl tələb edilən elektrotexnikaya dair çertyoqlar, həmçinin avadanlıqların və əlaqəli sistemlərin təhlükəsiz izolyasiyası haqqında zəruri biliklər</p> <p>Sınaqların keçirilməsi, nasazlıqların aşkar edilməsi, həmçinin elektrik idarəetmə avadanlıqlarının və mexanizmlərinin işlək vəziyyətinin təmini və bərpa edilməsi</p> <p>Tezalıqan məkənlərdə istismar edilən elektrik və elektron avadanlıqlar</p> <p>Gəmidə yanğıni aşkar edən sistemin əsasları</p> <p>Təhlükəsiz texniki xidmət və təmir prosedurlarının həyata keçirilməsi</p>	<p>Aşağıdakılardan bir və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq olunmuş təcrübə .3 mümkün olduğu təqdirdə, təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 laboratoriya avadanlıqlarına dair təsdiq edilmiş hazırlıq</p>	<p>Nasazlıqların əlaqəli mühərriklər və sistemlərə təsiri dəqiq aşkarlanır, gəminin texniki çertyoqları düzgün şəkildə şərh edilir, ölçü və kalibrlemə cihazları düzgün istifadə edilir və həyata keçirilən tədbirlər əsaslandırılır.</p> <p>Mühərrikin və avadanlıqların izolyasiyası, sökülməsi və yenidən yığılması istehsalçının təhlükəsizlik dair göstərişləri və gəmi üzrə təlimatlarına uyğundur.</p>
<p>Gəmidə elektrik sistemlərinin və mexanizmlərin texniki xidmət və təmir işlərinə köməklik göstərmək (ardı)</p>	<p>Mexanizmlərin nasazlığının, nasazlığın mövcud olduğu yerin və zərərin qarşısını almaq üçün görülən tədbirlərin müəyyənləşdirilməsi</p> <p>İşıqlandırma alətlərinə və qidalandırma(təchizat)</p>		

	sistemlərinə texniki xidmət və onların təmiri		
--	---	--	--

Funksiya: Köməkçi səviyyədə gəmi əməliyyatlarının idarə edilməsi və gəmidəki insanlara qayğı

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
Bacarıq	Bilik, anlayış və peşəkarlıq	Bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar	Bacarığın qiymətləndirilməsi üçün meyarlar
Ehtiyatların idarə edilməsinə köməklik göstərmək	Ehtiyatların təhlükəsiz idarə edilməsi, yerləşdirilməsi və mühafizəsi prosedurları haqqında biliklər	Aşağıdakılardan bir və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 praktiki hazırlıq .3 imtahan .4 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə	Ehtiyatların yerləşdirilməsi əməliyyatları təsdiq edilmiş təhlükəsizlik praktikasına və avadanlıqların istismar təlimatlarına uyğun olaraq həyata keçirilir Təhlükəli, riskli və zərərli ehtiyatların idarəedilməsi təsdiq edilmiş təhlükəsizlik praktikasına uyğundur Operatorun vəzifələrinə aid sahələr üzrə həyata keçirilən kommunikasiya daima uğurludur
Dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısının alınması istiqamətində tədbirlər görmək və köməklik göstərmək.	Dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün həyata keçirilən tədbirlər haqqında biliklər Çirkləndirilməyə qarşı avadanlıqlardan/vasitələrdən istifadə və onların istismarı haqqında biliklər Dəniz mühitini çirkləndirən maddələrin emalına dair təsdiq edilmiş üsullar haqqında biliklər	Aşağıdakılardan bir və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 praktiki hazırlıq .3 imtahan .4 hazırlıq gəmisində təsdiq olunmuş təcrübə	Dəniz mühitinin qorunması üçün nəzərdə tutulan prosedurlara daima riayət edilir
Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi prosedurlarını tətbiq etmək	Aşağıdakılar daxil olmaqla, əməyin təhlükəsizliyi qaydaları və gəmi heyətinin təhlükəsizliyi haqqında praktiki biliklər: .1 elektrik təhlükəsizliyi .2 təhlükəli avadanlıqların	Aşağıdakılardan bir və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq	Heyətin və gəminin təhlükəsizliyini qorumaq üçün nəzərdə tutulan prosedurlara daima riayət edilir

	lazımı qaydada söndürülməsi və texniki xidmət tamamlanmadan yenidən istifadə edilməməsi üzrə görülən tədbirlər .3 mexaniki təhlükəsizlik .4 iş sistemlərinə daxil olmaq üçün icazə .5 gəminin bortunda işləmək .6 qapalı məkənlərdə işləmək .7 qaldırıcı üsullar və bel ağrısının qarşısını almaq üçün üsullar .8 kimyəvi və bioloji təhlükəli maddələr üzrə təhlükəsizlik .9 qoruyucu vasitələr	edilmiş iş stajı .2 praktiki hazırlıq .3 imtahan .4 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə	Əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına riayət edilir və müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlardan daima düzgün şəkildə istifadə olunur.
--	--	--	---

FƏSİL IV RADIOMÜTƏXƏSSİSLƏRƏ MÜNASİBƏTDƏ TƏLƏBLƏR

Bölmə A- IV/1

Tətbiqetmə

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə A- IV/2

Global Dəniz Fəlakət və Əmniyyətli Rabitə Ssisteminin (QDFƏRS) radiooperatorların bacarıqlarına dair məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair tələblər

- 1 QDFƏRS radiomütəxəssislərinin sertifikatlandırılması üçün tələb olunan minimal biliklər, anlayış və peşəkarlıq radiomütəxəssislərin radio xidməti üzrə vəzifələrini yerinə yetirmələri üçün kifayət qədər olmalıdır. Radorabitə reqlamenti ilə müəyyənləşdirilmiş hər bir tip üzrə sertifikat almaq üçün tələb olunan biliklər, Radorabitə reqlamentinə müvafiq olmalıdır. Bundan əlavə, sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs A-IV/2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələləri, vəzifələri icra etmək və məsuliyyət daşımaq bacarığını nümayiş etdirməlidir.
- 2 Radorabitə reqlamentinin müddəalarına müvafiq olaraq verilmiş bütün sertifikat tiplərinin Konvensiyaya uyğun təsdiqlənməsi üçün tələb olunan biliklər, anlayış və peşəkarlıq A-IV/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmışdır.
- 3 A-IV/2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanmış mövzular üzrə bilik səviyyəsi namizədlərə öz xidməti vəzifələrini yerinə yetirmək üçün kifayət etməlidir*.
- 4 Sertifikat almağa namizədlərin hər biri tələb olunan səriştə standartını əldə etdiyini sübutunu aşağıda göstərilən yollarla təqdim etməlidir:

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin Model Kurslarından istifadə edilə bilər.

- .1 A-IV/2 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında səriştəni nümayiş etdirmək metodlarına və səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlara müvafiq olaraq bu cədvəlin 1-ci sütununda göstərilmiş tapşırıq və vəzifələrin icrasında və məsuliyyət daşımada səriştəni nümayiş etdirməklə;
- .2 A-IV/2 cədvəlinin 2-ci sütununda şərh edilmiş materiala əsaslanan imtahanla və ya təqdir edilmiş hazırlıq kursunun hissəsi kimi aparılan hazırlığın gedişində sistematik qiymətləndirilməklə.

Cədvəl A-IV/2

QDFƏRS radiooperatorların bacarıqlarına dair məcburi minimal tələblərin xüsusiyyətləri

Funksiya: İstismar səviyyəsində radorabitə

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
QDFƏRS altsistemlərindən və avadanlıqlardan istifadə edərək informasiyanın ötürülməsi və qəbul edilməsi və həmçinin QDFƏRS funksional tələblərinin yerinə yetirilməsi	<p><i>Radio Reqlamentin tələblərindən başqa aşağıdakı biliklər:</i></p> <p>.1 Aeronaviqasiya və dənizdə axtarış və xilasetmə haqqında Beynəlxalq qaydalar(IAMSAR)da xil etməklə, axtarış və xilasetmə zamanı radorabitə</p> <p>.2 fəlakət haqqında yanlış siqnalların ötürülməsinin qarşısını almaq və bu yanlış siqnalların təsirini azaltmaq üçün prosedurlar</p> <p>.3 gəminin məlumat ötürmə sistemi</p> <p>.4 radio ilə təqdim olunan tibbi konsultasiya</p> <p>.5 siqnalların Beynəlxalq məcəlləsindən istifadə olunması və dənizdə ünsiyyət üçün İMO</p>	<p>Aşağıdakılardan istifadə etməklə istismar prosedurlarının nümayişi əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 təqdir olunmuş avadanlıq</p> <p>.2 əgər tətbiq olunursa, QDFƏRS radorabitəsi üzrə trenajor</p> <p>.3 radorabitənin laboratoriya avadanlığı</p>	<p>Məlumatların ötürülməsi və qəbul edilməsi beynəlxalq qayda və prosedurlara müvafiqdir və səmərəli və tez yerinə yetirilir</p> <p>Gəminin və gəmidəki insanların təhlükəsizliyi , mühafizə, dəniz mühitinin qorunmasına aid məlumatların ingilis dilində düzgün işlədilir</p>

	<p>tərəfindən işlədilən ifadələrlə əvəz olunmuş Standart dəniz naviqasiya lüğət –danışıq kitabçasından istifadə olunması</p> <p>.6 dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyinə aid məlumatların ötürülməsi üçün şifahi və yazılı ingilis dili</p> <p><i>Qeyd.</i> Bu tələb radiooperatorun sertifikatının məhdudlaşdığı halda azala bilər</p>		
<p>Fövqəladə hallar zamanı radiorabitənin təmin olunması</p>	<p><i>Aşağıdakı kimi qəzalarda radiorabitənin təmin olunması:</i></p> <p>.1 gəmini tərk edəndə</p> <p>.2 gəmidə yanğın olduqda</p> <p>.3 radiomexanizmlər tam və ya qismən sıradan çıxdıqda</p> <p>Radio avadanlıqdan istifadə edərkən, ortaya çıxan təhlükələr, elektrik təhlükəsini və ionlaşdırılmış şüadan yaranan təhlükəni daxil edərək gəminin və heyətin təhlükəsizliyi üzrə yerinə yetirilən ehtiyat tədbirləri</p>	<p>Aşağıdakılardan istifadə etməklə istismar prosedurlarının nümayişi əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 təqdir olunmuş avadanlıq</p> <p>.2 əgər tətbiq olunursa, QDFƏRS* radiorabitəsi üzrə trenajor</p> <p>.3 radiorabitənin laboratoriya avadanlığı</p>	<p>Cavab reaksiyaları üzrə hərəkətlər səmərəli və tez yerinə yetirilir</p>

FƏSİL V

Bəzi gəmi tiplərinin işçi heyətinin xüsusi hazırlıq tələblərinə dair standartlar

Bölmə A-V/1-1

Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərin gəmi kapitanları, komandir və sırası heyətinin hazırlıq və ixtisasına dair məcburi minimal tələblər

* Bu Məcəllənin B-I/12 bölməsinin 72-ci bəndinə baxın.

Bacarıqlara dair standartlar

- 1 Neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatlarına dair zəruri hazırlıq üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəsdən tələb edilir:
  - .1 A-V/1-1-1 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri icra etmək bacarığını nümayiş etdirmək; və
  - .2 Aşağıdakılara nail olduğuna dair sübut təqdim etmək:
    - 2.1 A-V/1-1-1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan minimal bilik, anlayış və peşəkarlıq haqqında, və
    - 2.2 A-V/1-1-1 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında nəzərdə tutulan bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar və bacarığı qiymətləndirmək üçün meyarlara uyğun olaraq bacarıqlara dair tələb edilən standartlar haqqında.
- 2 Neft tankerlərində yük əməliyyatlarına dair təkmilləşdirilmiş hazırlıq üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəsdən tələb edilir:
  - .1 A-V/1-1-2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri icra etmək bacarığını nümayiş etdirmək; və
  - .2 Aşağıda göstərilənlərə nail olduğuna dair sübut təqdim etmək:
    - 2.1 A-V/1-1-2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan minimal bilik, anlayış və peşəkarlıq haqqında, və
    - 2.2 A-V/1-1-2 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında nəzərdə tutulan bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar və bacarığı qiymətləndirmək üçün meyarlara uyğun olaraq bacarıqlara dair tələb edilən standartlar haqqında.
- 3 Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatlarına dair təkmilləşdirilmiş hazırlıq üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəsdən tələb edilir:
  - .1 A-V/1-1-3 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri icra etmək bacarığını nümayiş etdirmək; və
  - .2 Aşağıda göstərilənlərə nail olduğuna dair sübut təqdim etmək:
    - 2.1 A-V/1-1-3 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan minimal bilik, anlayış və peşəkarlıq haqqında, və
    - 2.2 A-V/1-1-3 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında nəzərdə tutulan bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar və bacarığı qiymətləndirmək üçün meyarlara uyğun olaraq bacarıqlara dair tələb edilən standartlar haqqında.

Cədvəl A-V/1-1-1

Neft və kimyəvi maddə daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə zəruri hazırlığa dair bacarıqlar haqqında minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
Bacarıq	Bilik, anlayış və peşəkarlıq	Bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar	Bacarığı qiymətləndirmək üçün meyarlar
Neft və kimyəvi maddə daşıyan gəmilərdə təhlükəsiz yük əməliyyatlarına köməklik göstərmək	Tankerlər haqqında zəruri bilik: .1 neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərin növləri .2 ümumi mexanizm və konstruksiya Yük əməliyyatları haqqında zəruri	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş	Məsuliyyət sahələri üzrə kommunikasiya aydın və effektivdir İdarəetmənin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün yük əməliyyatları qəbul edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun

	<p>biliklər: .1 boru sistemləri və ventillər .2 yük nasosları .3 yükləmə və boşaltma .4 tankın təmizlənməsi, yuyulması, qazın təmizlənməsi və zərərsizləşdirilməsi</p> <p>Neft və kimyəvi maddələrin fiziki xüsusiyyətləri haqqında zəruri bilik: .1 təzyiq və temperatur, o cümlədən buxarın təzyiqi və temperaturu arasında əlaqə .2 elektrastatik qüvvənin yaradılması növləri .3 kimyəvi simvollar</p> <p>Tankerlərdə təhlükəsizlik qaydaları və təhlükəsizliyin idarəedilməsi haqqında bilik və anlayış</p>	<p>təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Təhlükələrin qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək</p>	<p>Tankerlərin istismarı ilə əlaqədar yaranan təhlükələr haqqında zəruri biliklər:: .1 sağlamlıq üçün təhlükələr .2 ətraf mühit üçün təhlükələr .3 reaktiv təhlükələr .4 korroziv ilə əlaqədar təhlükələr .5 partlayış və alışma təhlükələri .6 elektrostatik təhlükələr daxil olmaqla, alışma mənbələri .7 Zəhərlənmə ilə əlaqədar təhlükələr .8 buxarın sızması və yaranan buludlar</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Müvafiq yüklə əlaqədar gəmi və heyət üçün yaranması ehtimal edilən təhlükələri Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat və rəqi üzrə düzgün şəkildə müəyyənləşdirir və təsdiq edilmiş prosedurlara uyğun olaraq müvafiq tədbirlər yerinə yetirir</p> <p>Təhlükəli vəziyyətin müəyyənləşdirilməsi və həmin vəziyyətdən əgah olmaq üçün görülən tədbirlər qabaqcıl təcrübə</p>

	<p>Təhlükənin idarə edilməsi haqqında zəruri biliklər:</p> <p>.1 qazın zərərsizləşdirilməsi, suyun vurulması, sikkativlər və nəzarət üsulları</p> <p>.2 antistatik tədbirlər</p> <p>.3 ventilyasiya</p> <p>.4 yüklərin ayrılması</p> <p>.5 yükün kimyəvi reaksiyasının azaldılması</p> <p>.6 yüklərin bir-birinə uyğun olmasının əhəmiyyəti</p> <p>.7 havaya nəzarət</p> <p>.8 havada qazın yoxlanılması</p> <p>Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat və rəqi haqqında informasiya üzrə anlayış</p>		<p>nəzərə alınmaqla təsdiq edilmiş prosedurlara uyğundur</p>
<p>Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinə dair tədbirlər görmək və ölçü tətbiq etmək</p>	<p>Qaz ölçən alətlərin və digər oxşar avadanlıqların funksiyası və müvafiq qaydada istifadə edilməsi</p> <p>Aşağıdakılar daxil olmaqla, təhlükəsizlik avadanlıqlarının və qoruyucu vasitələrin müvafiq qaydada istifadəsi:</p> <p>.1 nəfəsalma aparatı və tankdan təxliyyə (evakuasiya) edilərkən istifadə edilən avadanlıq</p> <p>.2 qoruyucu geyim və vasitələr</p> <p>.3 tənəffüsün bərpa edilməsi üçün istifadə edilən avadanlıqlar</p> <p>.4 Xilasetmə və təxliyyə (evakuasiya) zamanı istifadə edilən avadanlıqlar</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Qapalı məkanlara daxil olarkən tətbiq edilən prosedurlara riayət olunur</p> <p>Gəminin və heyətin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hazırlanmış prosedurlara və əməyin təhlükəsizliyinə dair qaydalara daima riayət edilir</p> <p>Müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlardan düzgün istifadə edilir</p>

	<p>Aşağıdakılar daxil olmaqla, qanunverciliyin tələblərinə və müəyyən sahə üzrə istifadə edilən təlimatlara uyğun olan əməyin təhlükəsizliyinə dair qayda və prosedurlar, həmçinin neft və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə şəxsi təhlükəsizlik haqqında bilik:</p> <p>.1 qapalı məkanlara daxil olarkən həyata keçirilməli olan tədbirlər</p> <p>.2 təmir və texniki xidmətdən əvvəl və təmir və texniki xidmət zamanı həyata keçirilməli olan tədbirlər</p> <p>.3 isti və soyuq işlər görülərkən həyata keçirilən təhlükəsizlik tədbirləri</p> <p>.4 elektrik təhlükəsizliyi</p> <p>.5 gəmi-sahil arasında təhlükəsizlik üzrə yoxlama siyahısı</p> <p>Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat və rəqinə uyğun olaraq ilk tibbi yardım haqqında zəruri bilik</p>		<p>İlk tibbi yardım zamanı tövsiyə və qadağan edilən davranış qaydaları</p>
<p>Yanğınla mübarizə əməliyyatlarını həyata keçirmək</p>	<p>Tankerlərdə yanğınla mübarizə əməliyyatlarının təşkili və həyata keçirilməli olan tədbirlər</p> <p>Yüklərin idarəedilməsi və tökmə üsulu ilə daşınan təhlükəli və zərərli maye maddələr ilə əlaqədar yanğın təhlükələri</p>	<p>Təsdiq edilmiş və reallığa yaxın olan hazırlıq şərtləri çərçivəsində və mümkün, həmçinin praktik olduğu təqdirdə, qaranlıqda həyata keçirilən praktiki məşğələ və təlimatlandırma (məsələn, gəmi şərtlərinin təqlid edilməsi)</p>	<p>Gəmidə yanğının aşkar edilməsi məqsədilə həyata keçirilən ilkin və sonrakı tədbirlər təsdiq edilmiş praktika və qaydalara uyğundur</p> <p>Toplanma haqqında signalın verildiyini müəyyənləşdirmək üçün həyata keçirilən</p>

	<p>Neft və kimyəvi maddələrlə əlaqədar yaranan yanğınları söndürmək üçün istifadə edilən yanğınsöndürmə vasitələri</p> <p>Stationar köpüklü yanğınsöndürmə sistemlərinin işi</p> <p>Daşına bilən köpüklü yanğınsöndürən avadanlıqların işi</p> <p>Toz halında olan stasionar yanğınsöndürən avadanlıqların işi</p> <p>Yanğınla mübarizə əməliyyatları ilə əlaqədar yayılmanın qarşısının alınması</p>		<p>tədbirlər aşkar edilən qəza halına müvafiqdir və təsdiq edilmiş prosedurlara uyğundur</p> <p>Geyim və avadanlıqlar yanğınla mübarizə əməliyyatlarının xüsusiyyətlərinə uyğundur</p> <p>İndividual olaraq nümayiş etdirilən hərəkətlərin vaxtı və ardıcılığı üstünlük təşkil edən vəziyyət və şərtlərə uyğundur</p> <p>Yanğının söndürülməsinə müvafiq prosedurlar, üsullar və yanğınsöndürən vasitələr istifadə edilməklə nail olunmuşdur</p>
Fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri	Fövqəladə halları zamanı avadanlıqların söndürülməsi daxil olmaqla, fövqəladə hallarla mübarizə prosedurları haqqında zəruri biliklər	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı	Qəzanın növü və təsiri dərhal müəyyən edilir və cavab tədbirləri fövqəladə hallarla mübarizə prosedurlar və fövqəladə vəziyyət planlarına uyğundur
Neft və kimyəvi maddələrin axıdılması ilə dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısının alınması üzrə tədbirlər görmək	Neft və kimyəvi maddələrlə çirkləndirmənin insan və dənizin flora və faunasına təsiri haqqında zəruri biliklər Çirkləndirmənin qarşısının alınması üzrə gəmidə həyata keçirilən tədbirlər barədə zəruri bilik	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı	Ətraf mühitin mühafizəsi üçün nəzərdə tutulan prosedurlara daima riayət edilir

	<p>Aşağıdakı tələblər daxil olmaqla, axıdılma zamanı həyata keçirilməli olan tədbirlər haqqında zəruri biliklər:</p> <p>.1 müvafiq məlumatları şəxslərə mürəzə etmək</p> <p>.2 axıdılmanın qarşısının alınması üzrə gəmidə həyata keçirilən tədbirlərin icrasına köməklik göstərmək</p>	.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı	
--	---	-------------------------------------	--

Cədvəl A-V/1-1-2

Neft tankerlərində yük əməliyyatları üzrə təkmilləşdirilmiş hazırlığa dair bacarıqlar haqqında minimal standartların spesifik xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
Bacarıq	Bilik, anlayış və peşəkarlıq	Bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar	Bacarığı qiymətləndirmək üçün meyarlar
Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı	<p><i>Neft tankerinin konstruksiyası və xüsusiyyətləri</i></p> <p>Tankerin konstruksiyası, sistemləri, avadanlıqları, o cümlədən aşağıdakılar haqqında biliklər:</p> <p>.1 ümumi mexanizm və konstruksiya</p> <p>.2 yük nasoslarının mexanizmi və avadanlıqları</p> <p>.3 tankların mexanizmi, boru sistemləri və tankların ventilyasiya qurğuları</p> <p>.4 ölçmə sistemləri və həyəcan siqnalları</p> <p>.5 yük isitmə sistemləri</p> <p>.6 tankın təmizlənməsi, qazın təmizlənməsi və</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Kommunikasiya aydın, anlaşılın və uğurludur</p> <p>Yük əməliyyatları neft tankerinin konstruksiyası, sistemləri və avadanlıqları nəzərə alınmaqla təhlükəsiz qaydada həyata keçirilir.</p> <p>Yük əməliyyatları dəniz mühitinin çirkəndirilməsinin qarşısının alınması və əməliyyatların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə planlaşdırılır, risk təhlil edilir, həmçinin təsdiq edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir.</p> <p>Yük əməliyyatları üzrə prosedurlarla potensial uyğunsuzluq dərhal müəyyən edilir və</p>

	<p>zərərsizləşdirilməsi .7 ballast sistemi .8 yük və yaşayış yerlərinin ventilyasiyası .9 slop tankların quruluşu .10 buxarı saxlamaq üçün sistem .11 yükə elektrik və elektron nəzarət sistemi .12 Neftin axıdılmasına nəzarət avadanlığı (ODME) daxil olmaqla, ətraf mühitin mühafizəsi üçün avadanlıqlar</p>		<p>aradan qaldırılır</p> <p>Yüklərin müvafiq qaydada yüklənməsi, yerləşdirilməsi və boşaldılması əməliyyatları dayanıqlılığın və təzyiqin daima təhlükəsizlik hədləri çərçivəsində qalmasını təmin edir</p> <p>Görülən tədbirlər və riayət olunan prosedurlar düzgün qaydada tətbiq edilir və gəmidə yük əməliyyatlarına dair müvafiq avadanlıq düzgün şəkildə istifadə edilir</p> <p>Kalibrəmə, həmçinin nəzarət avadanlıqları və qaz detektorlarından istifadə istismar qaydaları və prosedurlarına uyğundur</p>
<p>Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı (ardı)</p>	<p>.13 tankların örtülməsi .14 tankın temperaturuna və təzyiqinə nəzarət sistemləri .15 yanğınsöndürmə sistemləri</p> <p>Yük nasoslarının növləri və onların təhlükəsiz istismarı daxil olmaqla, nasoslara dair nəzəriyyə və onların xüsusiyyətləri haqqında bilik</p> <p>Tankerlər üçün təhlükəsizlik qaydaları və təhlükəsizliyin idarəedilməsi sistemlərinin tətbiqi üzrə peşəkarlıq</p> <p>Qəza hallarında</p>		<p>Nəzarət və təhlükəsizlik sistemlərinə dair qaydalar həyəcan siqnallarının dərhal aşkar edilməsini və təsdiq edilmiş qəza vəziyyəti üzrə qaydalara uyğun olaraq tədbirlər görülməsini təmin edir</p>

	<p>avadanlıqların söndürülməsi daxil olmaqla, nəzarət və təhlükəsizlik sistemləri haqqında bilik və anlayış</p> <p><i>Yükləmə, boşaltma, yükə qulluq və yüklərin idarəedilməsi</i></p> <p>Yükün ölçülməsini və hesablanmasını icra etmək bacarığı</p> <p>Tökmə üsulla daşınan maye yüklərin gəminin diferentinə, dayanıqlılığına və konstruksiya üzrə bütövlüyünə təsiri haqqında biliklər</p> <p>Aşağıdakılar daxil olmaqla, neft tərkibli yüklər ilə əməliyyatlar haqqında bilik və anlayış</p> <p>.1 yükləmə və boşaltma planları</p> <p>.2 ballast suların qəbulu və boşaldılması</p> <p>.3 tank təmizləmə əməliyyatları</p> <p>.4 qazın zərərsizləşdirilməsi</p> <p>.5 qazın təmizlənməsi</p>		
<p>Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı (ardı)</p>	<p>.6 gəmidən gəmiyə köçürülmə</p> <p>.7 yük qalıqlarının üzərinə yükləmə</p> <p>.8 xam neftin yuyulması</p> <p>Yük əməliyyatları haqqında planların, prosedurların və yoxlama siyahılarının hazırlanması və</p>		<p>İşçi heyət üzrə vəzifələrin bölüşdürülməsi və onların riayət etməli olduqları prosedurlar və</p>

	<p>tətbiqi</p> <p>Kalibrlemə, həmçinin nəzarət və qaz detektoru sistemləri, cihazları və avadanlıqlarından istifadə bacarığı</p> <p>Heyətin yük əməliyyatları üzrə məsul olan üzvlərini idarə etmək və onlara nəzarət etmək</p>		<p>iş standartları haqqında məlumatlandırılması</p> <p>aidiyyəti üzrə və təhlükəsiz idarəetmə praktikasına uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Neft tərkibli yüklərin fiziki və kimyəvi xassələri haqqında məlumatlı olmaq</p>	<p>Neft tərkibli yüklərin fiziki və kimyəvi xassələri haqqında bilik və anlayış</p> <p>Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat və rəqində nəzərdə tutulan məlumatı anlamaq</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Səmərəli istifadə, neft tərkibli yüklərin və əlaqəli qazların xassə və xüsusiyyətlərinin müəyyənləşdirilməsi, eləcə də onların təhlükəsizliyə, ətraf mühitə və gəminin istismarına təsiri haqqında informasiya mənbələri əsasında həyata keçirilir</p>
<p>Təhlükələrin qarşısını almaq məqsədilə tədbirlər görmək</p>	<p>Aşağıdakılar daxil olmaqla, neft tankerlərində yük əməliyyatları ilə əlaqədar təhlükələr və nəzarət tədbirləri haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 zəhərləmə qabiliyyəti</p> <p>.2 tezalışma və partlama qabiliyyəti</p> <p>.3 insan sağlamlığı üçün təhlükə</p> <p>.4 təsirsiz qazların tərkibi</p> <p>.5 elektrostatik təhlükələr</p> <p>Müvafiq qayda və qanunlara riayət edilməməsi ilə əlaqədar yaranan təhlükələr haqqında bilik və anlayış</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Gəmi və neft tankerlərində yük əməliyyatlarına cəlb edilmiş işçi heyət üçün yüklə əlaqədar müvafiq təhlükələr düzgün qaydada müəyyənləşdirilir və lazımi nəzarət tədbirləri həyata keçirilir</p>

<p>Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinə dair tədbirlərin tətbiqi</p>	<p>Riskin qiymətləndirilməsi və neft tankerlərində şəxsi təhlükəsizlik daxil olmaqla, əməyin təhlükəsizliyi haqqında bilik və anlayış: .1 nəfəsalma avadanlıqlarının müxtəlif növlərindən düzgün istifadə daxil olmaqla, qapalı məkanlara daxil olarkən yerinə yetirilməli olan tədbirlər .2 təmir və texniki xidmətdən əvvəl, həmçinin təmir və texniki xidmət ərzində yerinə yetirilməli olan tədbirlər .3 İsti və soyuq işlər zamanı həyata keçirilən tədbirlər .4 Elektrik təhlükəsizliyinə dair görülən tədbirlər .5 müvafiq şəxsi qoruyucu vasitələrdən istifadə</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>İşçi heyətin və gəminin qorunmasına dair prosedurlara daima riayət edilir</p> <p>Əməyin təhlükəsizliyi prosedurlarına riayət edilir və müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu vasitələr düzgün şəkildə istifadə edilir</p> <p>İş praktikası qanunvericiliyin tələblərinə, davranış qaydalarına, işləmək üçün verilən icazələrə və ətraf mühitə dair meyarlara uyğundur</p> <p>Nəfəsalma aparatlarından düzgün istifadə edilir</p> <p>Qapalı məkanlara daxil olarkən yerinə yetirilməli olan prosedurlara riayət olunur</p>
<p>Fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri</p>	<p>Aşağıdakılar daxil olmaqla, neft tankerlərində fövqəladə hallarla mübarizə üzrə prosedurlar haqqında bilik və anlayış: .1 gəmidə qəza halları zamanı cavab tədbirləri .2 qəza halları zamanı yük əməliyyatlarının dayandırılması .3 yük üçün zəruri olan sistem və ya xidmətlərin nasazlığı zamanı yerinə yetirilməli olan tədbirlər .4 neft tankerlərində</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Qəzanın növü və təsiri dərhal müəyyən edilir, eləcə də cavab tədbirləri təsdiq edilmiş fövqəladə hallar üzrə prosedurlara və mübarizə planlarına uyğundur</p> <p>Prioritetlərin ardıcılığı, məlumatların ötürülməsinin, həmçinin gəmidəki işçi heyətin məlumatlandırılmasının səviyyəsi və müddəti baş verən qəza halının xüsusiyyətinə uyğundur və problemin zəruriliyini əks etdirir.</p> <p>Təxliyyə (evakuasiya), qəza halları zamanı avadanlıqların</p>

	<p>yanğınla mübarizə .5 qapalı məkanlarda xilasetmə əməliyyatları .6 Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat verəqindən istifadə</p> <p>Gəmilən toqquşması, saya oturmaı və neftin axıdılması zamanı görölən tədbirlər</p> <p>Neft tankerlərində ilk tibbi yardım prosedurları haqqında biliklər</p>		<p>söndürölmesi və izolyasiya prosedurları qəza halının xüsuiyyətinə uyğundur və dərhal icra edilir</p> <p>Qəza halları zamanı tibbi yardımın növünün müəyyənleşdirilməsi və yerinə yetirilən tədbirlər təsdiq edilmiş mövcud ilk tibbi yardım praktikasına və beynəlxalq təlimatlara uyğundur</p>
<p>Ətraf mühitin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün yerinə yetirilən tədbirlər</p>	<p>Havanın və ətraf mühitin çirkləndirilməsinin qarşısının alınmasına dair prosedurlar haqqında anlayış</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Tədbirlər ətraf mühitin qorunması haqqında qəbul edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Qanunvericiliyin tələblərinə riayət edildiyini yoxlamaq və ona nəzarət etmək</p>	<p>Dənizin gəmilərdən çirkləndirilməsinin qarşısının alınması haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (düzəlişlərlə) müvafiq müddəaları və Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının digər müvafiq alətləri, dəniz nəqliyyatı sahəsi üzrə təlimatlar və limanlarda adətən istifadə edilən qaydalar haqqında bilik və anlayış</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Yüklerin idarə edilməsi Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının müvafiq alətlərinə və təsdiq edilmiş dəniz nəqliyyatı sahəsi üzrə standartlara, həmçinin əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına uyğundur</p>

Cədvəl A-V/1-1-3

Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə təkmilləşdirilmiş hazırlıqlara dair bacarıqlar haqqında minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
Bacarıq	Bilik, anlayış və peşəkarlıq	Bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar	Bacarığı qiymətləndirmək üçün meyarlar
Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı	<p><i>Kimyəvi maddələr daşıyan tankerin konstruksiyası və xüsusiyyətləri</i></p> <p>Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərin konstruksiyası, sistemləri və avadanlıqları, o cümlədən aşağıdakılarda haqqında biliklər:</p> <p>.1 ümumi quruluş və konstruksiya .2 nasos qurğu və avadanlıqları .3 tankların konstruksiyası və quruluşu .4 boru və drenaj sistemləri .5 tankın və yük borularının təzyiqinə, həmçinin temperaturuna nəzarət sistemləri və həyəcan siqnalları .6 ölçü nəzarət sistemləri və həyəcan siqnalları .7 qaz detektor sistemi (qaz sızmasını aşkarlayan sistem) .8 yük isitmə və soyutma sistemləri .9 tank təmizləyici sistemlər .10 yük tanklarında mühitə nəzarət sistemləri .11 ballast sistemi .12 yük və yaşayış yerlərinin ventilyasiyası .13 buxar sızmasının qarşısını alan</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Kommunikasiya aydın, anlaşılın və uğurludur</p> <p>Yük əməliyyatları kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərin konstruksiyası, sistemləri və avadanlığı nəzərə alınmaqla təhlükəsiz qaydada həyata keçirilir</p> <p>Gəminin təhlükəsiz istismarını və dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısının alınmasını təmin etmək məqsədilə risk təhlil edilir, yük əməliyyatları planlaşdırılır və qəbul edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir.</p>

	<p>sistemlər .14 yanğınlı mübarizə sistemləri</p>		
<p>Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı (ardı)</p>	<p>.15 tankların, boruların və aletlərin material və örtüsü .16 yük çənlərinin yuyulması zamanı yaranan suların idarə edilməsi</p> <p>Yük nasoslarının növləri və onların təhlükəsiz istismarı daxil olmaqla, nasosların xarakteristikası və onlar haqqında nəzəri biliklər</p> <p>Tankerlərə dair təhlükəsizlik qaydaları və təhlükəsizlik üzrə idarəetmə sistemlərinin tətbiqi</p> <p>Qəza halları zamanı avadanlıqların söndürülməsi sistemi daxil olmaqla, nəzarət və təhlükəsizlik sistemləri haqqında bilik və anlayış</p> <p><i>Yükləmə, boşaltma, yüklərə qayğı və onların idarə edilməsi</i></p> <p>Yüklərin ölçülməsi və hesablanması hətə keçirilməsi üzrə bacarıq</p> <p>Tökmə üsulu ilə daşınan maye yüklərin gəminin differentinə, dayanıqlılığına və kontruksiyasının bütövlüyünə təsiri haqqında bilik</p>		<p>Nəzarət və təhlükəsizlik sistemlərinə dair prosedurlar bütün həyəcan siqnallarının dərhal aşkarlanmasını və təsdiq edilmiş qydalara uyğun tədbirlər görüldüyünü təmin edir</p> <p>Yüklərin müvafiq qaydada yüklənməsi, yerləşdirilməsi və boşaldılması əməliyyatları dayanıqlılığın və təzyiqin daima təhlükəsizlik hədləri çərçivəsində qalmasını təmin edir</p> <p>Yük əməliyyatlarına dair prosedurlarla potensial uyğunsuzluq dərhal müəyyənləşdirilir və yüklə əməliyyatlar üzrə müvafiq gəmi avadanlığı lazımı qaydada istifadə edilir</p>

	<p>Aşağıdakılar daxil olmaqla, kimyəvi yüklərlə əməliyyat haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 yükləmə və boşaltma planları</p> <p>.2 ballast sularının yüklənməsi və boşaldılması</p> <p>.3 tankların(yük çənlərinin) təmizlənməsi avadanlıqları</p> <p>.4 tanklarda (yük çənlərində) havanın yoxlanılması</p>		
<p>Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı (ardı)</p>	<p>.5 qazların zərərsizləşdirilməsi</p> <p>.6 qazların təmizlənməsi (deqazasiya)</p> <p>.7 gəmidən gəmiyə yükləmə</p> <p>.8 dayandırma və sabitləşdirməyi dair tələblər</p> <p>.9 isitmə və soyutma tələbləri və yaxınlıqda yerləşdirilən yüklərə təsirinin nəticəsi</p> <p>.10 yüklərin bir-birilə uyğunluğu və bir-birindən ayrılması</p> <p>.11 yüksək qatılıq dərəcəsinə malik yüklər</p> <p>.12 yük qalıqları dair əməliyyatlar</p> <p>.13 əməliyyatın görülməsi məqsədilə yük çəninə (tanka) giriş</p> <p>Yük əməliyyatlarına dair əməliyyat planlarının, prosedurlarının və yoxlama siyahılarının hazırlanması və tətbiqi</p> <p>Kalibrləmək,</p>		<p>Kalibrləmə, həmçinin nəzarət və qaz detektor avadanlıqlarından istifadə təhlükəsiz istismar praktikasına və prosedurlara uyğundur</p> <p>İşçi heyəti üzrə vəzifələrin bölüşdürülməsi və onların riayət etməli olduqları prosedurlar və iş standartları haqqında məlumatlandırılması aidiyyəti üzrə və təhlükəsiz idarəetmə praktikasına uyğun olaraq həyata keçirilir</p>

	<p>həmçinin nəzarət və qaz detektorları üzrə sistemlərdən, alətlər və avadanlıqlardan istifadə bacarığı</p> <p>Yük əməliyyatları üzrə məsul olan işçi heyətin idarə edilməsi və onlara nəzarət etmək bacarığı</p>		
<p>Kimyəvi maddələrdən ibarət yüklərin fiziki və kimyəvi xüsusiyyətləri haqqında məlumatlı olmaq</p>	<p>Zəhərli maye maddələrin kimyəvi və fiziki xüsusiyyətləri, o cümlədən aşağıdakılar haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 kimyəvi yüklərin kateqoriyaları (korroziyaya meyli olan, zəhərli, tezalışan, partlayıcı)</p> <p>.2 kimyəvi qruplar və sənayedə onlardan istifadə</p> <p>.3 yüklərin reaktivlik xüsusiyyəti</p> <p>Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat verəqində nəzərdə tutulan informasiya haqqında anlayış</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Səmərəli istifadə, zərərli maye yüklərin və əlaqəli qazların xassə və xüsusiyyətlərinin müəyyənləşdirilməsi, eləcə də onların təhlükəsizliyə, ətraf mühitə və gəminin istismarına təsiri haqqında informasiya mənbələri əsasında həyata keçirilir</p>
<p>Təhlükələrin qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək</p>	<p>Kimyəvi maddələr daşıyan gəmilərdə yük əməliyyatları ilə əlaqədar təhlükələr və nəzarət tədbirləri, o cümlədən aşağıdakılar haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 alışma və partlama qabiliyyəti</p> <p>.2 zəhərləmə qabiliyyəti</p> <p>.3 insan sağlamlığı üçün təhlükələr</p> <p>.4 təsirsiz qazın tərkibi</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Gəmi və kimyəvi maddələr daşıyan gəmilərdə yük əməliyyatlarına cəlb edilən işçi heyət üçün yük ilə əlaqədar yarana biləcək müvafiq təhlükələr düzgün şəkildə müəyyənləşdirilir və müvafiq əks- tədbirlər həyata keçirilir.</p>

<p>Təhlükələrin qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək (ardı)</p>	<p>.5 elektrostatik təhlükələr .6 reaksiya əmələ gətirmə qabiliyyəti .7 korroziya aktivliyi .8 aşağı temperaturda qaynayan yüklər .9 yüksək sıxlığa malik yüklər .10 bərkiyən yüklər .11 polimerləşən yüklər</p> <p>Müvafiq qayda və qanunlara riayət edilmədiyi təqdirdə baş verəcək təhlükələr haqqında bilik və anlayış</p>		
<p>Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi tədbirlərinin tətbiqi</p>	<p>Əməyin təhlükəsizliyi, o cümlədən kimyəvi maddə daşıyan tankerlərdə tətbiq edilən riskin qiymətləndirilməsi və gəmidə şəxsi təhlükəsizlik haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 qapalı məkanlara daxil olarkən tətbiq edilməli olan tədbirlər, o cümlədən nəfəs alma aparatlarının müxtəlif növlərindən düzgün istifadə</p> <p>.2 təmir və texniki xidmətdən əvvəl, həmçinin təmir və texniki xidmət ərzində həyata keçirilməli olan təhlükəsizlik tədbirləri</p> <p>.3 İsti və soyuq işlər zamanı tətbiq edilən təhlükəsizlik tədbirləri</p> <p>.4 Elektrik təhlükəsizliyi üçün tədbirlər</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>İşçi heyətin və gəminin təhlükəsizliyini təmin edən prosedurlara daima riayət edilir</p> <p>Əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına riayət edilir və müvafiq təhlükəsizlik və qoyurucu avadanlıqlar düzgün istifadə edilir</p> <p>İş praktikası qanunvericiliyin tələblərinə, davranış qaydalarına, işləmək üçün verilən icazələrə və ətraf mühitə dair meyarlara uyğundur</p> <p>Nəfəs alma aparatlarından düzgün istifadə</p> <p>Qapalı məkanlara daxil olarkən həyata keçirilməli olan prosedurlara riayət olunur</p>

		.5 müvafiq şəxsi qoruyucu vasitələrdən istifadə		
Fövqəladə hallara qarşı tədbirləri	hallara cavab	<p>Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə fövqəladə hallarla mübarizə üzrə prosedurlar, o cümlədən aşağıdakılar haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 gəmidə baş verən qəza halları üzrə cavab tədbirlərinə dair planlar</p> <p>.2 qəza halları zamanı yükləmə əməliyyatlarının dayandırılması</p> <p>.3 yük üçün əhəmiyyətli olan sistem və ya qurğuların nasazlığı zamanı həyata keçirilməyi olan tədbirlər</p> <p>.4 kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə yanğınlı mübarizə</p> <p>.5 qapalı məkanlarda xilasetmə əməliyyatları</p> <p>.6 yükün reaksiya əmələ gətirmə qabiliyyəti</p> <p>.7 yükün gəmidən kənara atılması</p> <p>.8 Materialların təhlükəsizliyi haqqında məlumat və rəqəndən istifadə</p> <p>Gəmilərin toqquşması, saya oturması və axıdılma halları zamanı yerinə yetirilməli olan</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Qəzanın növü və təsiri dərhal müəyyənləşdirilir, eləcə də cavab tədbirləri təsdiq edilmiş fövqəladə hallarla mübarizə üzrə prosedurlar və fövqəladə hallar üzrə planlara uyğundur</p> <p>Prioritetlərin ardıcılığı, məlumatların ötürülməsinin, həmçinin işçi heyətinin məlumatlandırılmasının səviyyəsi və müddəti baş verən qəza halının xüsusiyyətinə uyğundur və problemin zəruriliyini əks etdirir</p> <p>Evakuasiya, qəza halları zamanı avadanlıqların söndürülməsi və izolyasiya prosedurları qəza halının xüsusiyyətinə uyğundur və dərhal icra edilir</p> <p>Qəza halları zamanı tibbi yardımın növünün müəyyənləşdirilməsi və yerinə yetirilən tədbirlər təsdiq edilmiş mövcud ilk tibbi yardım praktikasına və beynəlxalq təlimatlara uyğundur</p>

	<p>tədbirlər</p> <p>Təhlükəli yüklər ilə əlaqədar baş vermiş bədbəxt hadisələr zamanı ilk tibbi yardım haqqında təlimata istinad etməklə, kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə ilk tibbi yardım haqqında bilik</p>		
<p>Dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün təhlükəsizlik tədbirləri həyata keçirmək</p>	<p>Dəniz mühitinin və havanın çirkləndirilməsinin qarşısını alınmasına dair prosedurlar haqqında anlayış</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Əməliyyatlar dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını alınmasına dair təsdiq edilmiş prinsiplərə uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Qanunvericiliyin tələblərinin icrasına nəzarət etmək və yoxlamaq</p>	<p>Dənizin gəmilərdən çirkləndirilməsinin qarşısının alınması haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (MARPOL) müvafiq müddəaları və Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının digər müvafiq alətləri, dəniz nəqliyyatı sahəsi üzrə təlimatlar və limanlarda adətən istifadə edilən qaydalar haqqında bilik və anlayış</p> <p>Təhlükəli kimyəvi maddələri tökmə üsulu ilə daşıyan gəmilərin konstruksiyası və avadanlıqları</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş stajı</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Yüklərin idarə edilməsi Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının müvafiq alətlərinə və dəniz nəqliyyatı sahəsi üzrə təsdiq edilmiş standartlara, həmçinin əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına uyğundur</p>

	haqqında Beynəlxalq Məcəllə (IBC Məcəllə) və digər müvafiq sənədlərdən istifadə edilməsi üzrə peşəkarlıq		
--	--	--	--

Bölmə A-V/1-2

Maye qaz daşıyan tankerlərin gəmi kapitanları, komandir və sırası heyətinin hazırlığı və ixtisasına dair məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair tələblər

- 1 Maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatlarına dair zəruri hazırlıq üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəsdən tələb edilir:
  - .1 A-V/1-2-1 cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri icra etmək bacarığını nümayiş etdirmək; və
  - .2 Aşağıdakılara nail olduğuna dair sübut təqdim etmək:
    - 2.1 A-V/1-2-1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan minimal bilik, anlayış və peşəkarlıq haqqında, və
    - 2.2 A-V/1-2-1 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında nəzərdə tutulan bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar və bacarığı qiymətləndirmək üçün meyarlara uyğun olaraq bacarıqlara dair tələb edilən standartlar haqqında
- 2 Maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatlarına dair təkmilləşdirilmiş hazırlıq üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəsdən tələb edilir:
  - .1 A-V/1-2-2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri icra etmək bacarığını nümayiş etdirmək; və
  - .2 Aşağıda göstərilənlərə nail olduğuna dair sübut təqdim etmək:
    - 2.1 A-V/1-2-2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan minimal bilik, anlayış və peşəkarlıq haqqında, və
    - 2.2 A-V/1-2-2 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında nəzərdə tutulan bacarığı nümayiş etdirmək üçün üsullar və bacarığı qiymətləndirmək üçün meyarlara uyğun olaraq bacarıqlara dair tələb edilən standartlar haqqında.

Cədvəl A-V/1-2-1

Maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatlarına üzrə zəruri hazırlığa dair bacarıqlar haqqında minimum standartların xüsusiyyətləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Maye qaz daşıyan tankerlərin	Maye qaz daşıyan tankerlərin konstruksiyası və	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında	Məsul sahələri üzrə kommunikasiya aydın və effektivdir

<p>təhlükəsiz istismarına köməklik göstərmək</p>	<p><i>istismar qaydaları</i></p> <p>Maye qaz daşıyan tankerlər haqqında zəruri bilik:</p> <p>.1 maye qaz daşıyan tankerlərin tipi .2 ümumi mexanizm və konstruksiya</p> <p>Yük əməliyyatlarına dair zəruri bilik:</p> <p>.1 boru sistemi və qapaqlar (klapanlar) .2 yüklərin idarəedilməsi üzrə avadanlıqlar .3 yükləmə, boşaltma və daşıma zamanı yükə nəzarət .4 qəza halları zamanı avadanlıqların söndürülməsi sistemi .5 tankların təmizlənməsi, yuyulması, qazın təmizlənməsi və zərərsizləşdirilməsi</p> <p>Maye qazların fiziki xüsusiyyətləri, o cümlədən aşağıdakılar haqqında zəruri biliklər:</p> <p>.1 xassə və xüsusiyyətlər .2 təzyiq və temperatur, o cümlədən buxarın təzyiqi və temperaturu arasında əlaqə .3 elektrostatik qüvvənin yaradılması növləri</p>	<p>əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>İdarəetmənin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün yük əməliyyatları qəbul edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Maye qaz daşıyan tankerlərin təhlükəsiz istismarına köməklik göstərmək (<i>ardı</i>)</p>	<p>.4 kimyəvi maddələr üzrə simvollar</p> <p>Tankerlərdə təhlükəsizlik qaydaları və təhlükəsizliyin idarəedilməsi haqqında bilik və anlayış</p>		
<p>Təhlükələrin qarşısını qalmaq məqsədilə tədbirlər görmək</p>	<p>Tankerlərin istismarı ilə əlaqədar yaranan təhlükələr haqqında zəruri biliklər:</p> <p>.1 sağlamlıq üçün təhlükələr .2 ətraf mühit üçün təhlükələr .3 reaktivlik ilə əlaqədar</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində</p>	<p>Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat və rəqində yüklə əlaqədar gəmi və işçi heyət üçün müvafiq təhlükələri düzgün müəyyənləşdirir və təsdiq edilmiş</p>

	<p>təhlükələr .4 korroziv ilə əlaqədar təhlükələr .5 partlayış və alışma təhlükələri .6 alışma mənbələri .7 elektrostatik təhlükələr .8 Zəhərləmə ilə əlaqədar təhlükələr .9 buxarın sızması və yaranan buludlar .10 həddindən artıq aşağı temperatur .11 təzyiqlə əlaqədar təhlükələr</p> <p>Təhlükə mənbələrinə nəzarət haqqında zəruri biliklər: .1 qazların zərərsizləşdirilməsi, qurutma və nəzarət üsulları .2 antistatik tədbirlər .3 ventilyasiya .4 yüklərin ayrılması .5 yükün kimyəvi reaksiyasının azaldılması .6 yüklərin bir-birinə uyğun olmasının əhəmiyyəti</p>	<p>təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>prosedurlara uyğun olaraq müvafiq tədbirlər görür</p> <p>Təhlükəli vəziyyətin müəyyənləşdirilməsi və həmin vəziyyətdən əgah olmaq üçün görülən tədbirlər qabaqcıl təcrübə nəzərə alınaraq təsdiq edilmiş prosedurlara uyğundur</p>
<p>Təhlükələrin qarşısını qalmaq məqsədilə tədbirlər görmək (ardı)</p>	<p>.7 havaya nəzarət .8 havada qazın yoxlanılması</p> <p>Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat və rəqində nəzərdə tutulan informasiya haqqında anlayış</p>		
<p>Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinə dair hazırlıq və ehtiyat tədbirləri həyata keçirmək</p>	<p>Qaz ölçən alətlərin və digər oxşar avadanlıqların funksiyası və onlardan müvafiq qaydada istifadə edilməsi</p> <p>Təhlükəsizlik avadanlıqlarından və qoruyucu vasitələrdən, o cümlədən aşağıdakılardan müvafiq</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş</p>	<p>Qapalı mikanlara daxil olarkən tətbiq edilən prosedurlara riayət olunur</p>

<p>Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinə dair hazırlıq və ehtiyat tədbirləri həyata keçirmək (ardı)</p>	<p>qaydada istifadə edilməsi: .1 nəfəsalma aparatları və yük çənlərindən(tanklardan) evakuasiya edilərkən istifadə edilən avadanlıq .2 qoruyucu geyim və avadanlıqlar .3 tənəffüsün bərpa edilməsi üçün istifadə edilən avadanlıqlar .4 xilasetmə və təxliyyə (evakuasiya) zamanı istifadə edilən avadanlıqlar</p> <p>Qanunverciliyin tələblərinə və dəniz nəqliyyatı sahəsi üzrə istifadə edilən təlimatlara uyğun olan əməyin təhlükəsizliyinə dair qayda və prosedurlar, həmçinin maye qaz daşıyan tankerlərdə şəxsi təhlükəsizlik, o cümlədən aşağıdakılar haqqında biliklər: .1 qapalı məkanlara daxil olarkən yerinə yetirilməli olan ehtiyat tədbirləri .2 təmir və texniki xidmətdən əvvəl və təmir və texniki xidmət zamanı həyata keçirilməli olan ehtiyat tədbirləri .3 isti və soyuq işlər görülərkən həyata keçirilən təhlükəsizlik tədbirləri .4 elektrik təhlükəsizliyi .5 gəmi-sahil arasında təhlükəsizlik üzrə yoxlama siyahısı</p> <p>Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat vəərəqinə uyğun olaraq ilk tibbi yardım haqqında zəruri bilik</p>	<p>trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Gəminin və heyətin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hazırlanmış prosedurlara və əməyin təhlükəsizliyinə dair qaydalara daima riayət edilir</p> <p>Müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlardan düzgün istifadə edilir</p> <p>İlk tibbi yardım zamanı tövsiyə və qadağan edilən hərəkətlər</p>
<p>Yanğınla mübarizə əməliyyatlarını həyata keçirmək</p>	<p>Tankerlərdə yanğınla mübarizə əməliyyatlarının təşkili və həyata keçirilməli olan</p>	<p>Təsdiq edilmiş və reallığa yaxın olan hazırlıq şərtləri çərçivəsində və</p>	<p>Gəmidə yanğının aşkar edilməsi məqsədilə həyata keçirilən ilkin və</p>

	<p>tədbirlər</p> <p>Yüklərin idarəedilməsi və tökmə üsulu ilə daşınan maye qazlar ilə əlaqədar yanğın təhlükələri</p> <p>Qazın sızması nəticəsində yaranan yanğınları söndürmək üçün istifadə edilən yanğınsöndürmə vasitələri</p> <p>Stationar köpüklü yanğınsöndürmə sistemlərinin işi</p> <p>Daşına bilən köpüklü yanğınsöndürən avadanlıqların işi</p> <p>Toz halında olan stasionar yanğınsöndürən avadanlıqların işi</p> <p>Yanğınla mübarizə əməliyyatları zamanı yayılmanın qarşısının alınması haqqında zəruri biliklər</p>	<p>mümkün, həmçinin praktik olduğu təqdirdə, qaranlıqda həyata keçirilən praktiki məşğələ və təlimatlandırma (məsələn, gəmi şərtlərinin təqlid edilməsi)</p>	<p>sonrakı tədbirlər təsdiq edilmiş praktika və qaydalara uyğundur</p> <p>Toplanma haqqında siqnalın verildiyini müəyyənləşdirmək üçün həyata keçirilən tədbirlər aşkar edilən qəza halına müvafiqdir və təsdiq edilmiş prosedurlara uyğundur</p> <p>Geyim və avadanlıqlar yanğınla mübarizə əməliyyatlarının xüsusiyyətlərinə uyğundur</p> <p>Ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən həyata keçirilən hərəkətlərin vaxtı və ardıcılığı, üstünlük təşkil edən vəziyyət və şərtlərə uyğundur</p> <p>Yanğının söndürülməsinə müvafiq prosedurlar, üsullar və yanğınsöndürən vasitələr istifadə edilməklə nail olunmuşdur</p>
<p>Fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri</p>	<p>Qəza halları zamanı yerinə yetirilməli olan prosedurlar, o cümlədən qəza halları zamanı avadanlıqların söndürülməsi haqqında zəruri biliklər</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Ətraf mühitin mühafizəsi üçün nəzərdə tutulan prosedurlara daima riayət edilir</p>

Cədvəl A-V/1-2-2

Maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə təkmilləşdirilmiş hazırlığa dair bacarıqlar haqqında minimum standartların xüsusiyyətləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı	<p><i>Maye qaz daşıyan tankerlərin konstruksiyası və xüsusiyyətləri</i></p> <p>Maye qaz daşıyan tankerin konstruksiyası, sistemləri, avadanlıqları, o cümlədən aşağıdakılar haqqında biliklər:</p> <p>.1 maye qaz daşıyan tankerlərin növləri və yük çənlərinin (tankların) konstruksiyası</p> <p>.2 ümumi mexanizm və konstruksiya</p> <p>.3 yük saxlama sistemləri, o cümlədən konstruksiya və izolyasiya zamanı istifadə edilən materiallar</p> <p>.4 aşağıdakılar daxil olmaqla, yüklərin idarəedilməsi üçün avadanlıq və alətlər:</p> <p>.1 yük nasosları və nasos qurğuları</p> <p>.2 yük boruları və qapaqları (klapanları)</p> <p>.3 genişləndirici qurğular</p> <p>.4 odadavamlı arakəsmə</p> <p>.5 temperatura nəzarət sistemləri</p> <p>.6 yük çənlərinin(tanklarının) səviyyəsini ölçən sistemlər</p> <p>.7 yük çənlərində təzyiqə nəzarət və idarəetmə sistemi</p> <p>.5 yükün temperaturunun saxlanması sistemi</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Kommunikasiya aydın, anlaşılan və uğurludur</p> <p>Yük əməliyyatları maye qaz daşıyan tankerlərin konstruksiyası, sistemləri və avadanlıqları nəzərə alınmaqla təhlükəsiz qaydada həyata keçirilir</p> <p>Nasos ilə əməliyyatlar təsdiq edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir və yükün növünə uyğundur.</p> <p>Əməliyyatların təhlükəsizliyini təmin etmək və dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün yük əməliyyatları planlaşdırılır, risk təhlil edilir, əməliyyatlar təsdiq edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra	.6 yük çəninin(tankın) havasına nəzarət sistemləri (təsirsiz qaz,		

<p>etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı (ardı)</p>	<p>azot), o cümlədən saxlama, generator və paylayıcı sistemlər .7 Koferdamın istilik sistemləri .8 qaz aşkarlayan sistemlər .9 ballast sistemi .10 buxar təmizləmə sistemi .11 qazın yenidən mayeləşdirilməsi sistemi .12 qəza halları zamanı yük sisteminin dayandırılması .13 yükün təhlükəsiz köçürülmə sistemi</p> <p>Nasoslar haqqında nəzəriyyə və onların xarakteristikası, o cümlədən yük nasoslarının növü və onların təhlükəsiz istismarı üzrə biliklər</p> <p><i>Yükləmə, boşaltma, yükə nəzarət və onun idarəedilməsi</i></p> <p>Tökmə üsulu ilə daşınan maye yüklərin gəminin differentinə, dayanıqlılığına və kontruksiyasının bütövlüyünə təsiri haqqında biliklər</p> <p>Tankerlər üçün təhlükəsizlik qaydaları və təhlükəsizliyin idarəedilməsi sistemlərinin tətbiqi üzrə peşəkarlıq</p>		<p>Maye qaz yüklərinin müvafiq qaydada yüklənməsi, saxlanması və boşaldılması</p> <p>Yüklərin müvafiq qaydada yüklənməsi, yerləşdirilməsi və boşaldılması əməliyyatları dayanıqlılığın və təzyiqin daima təhlükəsizlik hədləri çərçivəsində qalmasını təmin edir</p> <p>Yük əməliyyatları üzrə prosedurlarla potensial uyğunsuzluq dərhal müəyyən edilir və aradan qaldırılır</p> <p>Həyata keçirilən tədbirlər və icra edilən prosedurlar müvafiq gəmi avadanlığının düzgün müəyyənləşdirilməsini və tam istifadəsini təmin edir</p>
<p>Bütün yük əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı (ardı)</p>	<p>Bütün yük əməliyyatlarına dair təhlükəsiz hazırlıqların, prosedurların və yoxlama siyahılarının tətbiq edilməsi, o cümlədən aşağıdakılar üzrə peşəkarlıq: .1 gəminin körpüyə yanılması və yükləmə əməliyyatlarından</p>		<p>Kalibrəmə, həmçinin yoxlama avadanlıqları və qaz detektorlarından istifadə əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına və prosedurlarına uyğundur</p> <p>Yoxlama və təhlükəsizlik</p>

	<p>sonrakı mərhələ:</p> <p>.1 yük çənlərinin (tankların) yoxlanılması</p> <p>.2 qazların zərərsizləşdirilməsi (oksigenin azaldılması, ərimə temperaturunun azaldılması)</p> <p>.3 qazla doldurma</p> <p>.4 soyutma</p> <p>.5 yükləmə</p> <p>.6 ballast sularının boşaldılması</p> <p>.7 nümunələrin götürülməsi, o cümlədən qapalı məkanlardan nümunələrin götürülməsi sistemi</p> <p>.2 dənizdə:</p> <p>.1 soyutma</p> <p>.2 təzyiqin təmin edilməsi</p> <p>.3 buxarın təmizlənməsi</p> <p>.4 kimyəvi reaksiyanın azaldılması</p> <p>.3 boşaltma:</p> <p>.1 boşaltma</p> <p>.2 ballat sularının yüklənməsi</p> <p>.3 boşaltma və təmizləmə sistemi</p> <p>.4 yük çənində(tankda) mayenin tamamilə təmizləyən sistemlər</p> <p>.4 gəminin körpüyə yanalmasından əvvəl həyata keçirilən hazırlıq tədbirləri:</p> <p>.1 isitmə</p> <p>.2 qazın zərərsizləşdirilməsi</p> <p>.3 qazın təmizlənməsi</p> <p>.5 gəmidən gəmiyə yükləmə</p>		<p>sistemlərinə dair prosedurlar bütün həyəcan siqnallarının dərhal aşkar edilməsini və həyata keçirilən tədbirlərin qəbul edilmiş prosedurlara uyğunluğunu təmin edir</p>
Bütün yük	Yüklərin ölçülməsi və		

<p>əməliyyatlarını təhlükəsiz icra etmək və onlara nəzarət etmək bacarığı (ardı)</p>	<p>hesablanması, o cümlədən aşağıdakıların həyata keçirilməsi üzrə peşəkarlıq: .1 maye fazası .2 qaz fazası .3 gəmidə olan yükün həcmi .4 yük qalığının həcmi .5 buxarlanan yükün hesablanması</p> <p>Yük əməliyyatları üzrə məsul olan şəxslərin idarəedilməsi və onlara nəzarət edilməsi üzrə peşəkarlıq</p>		<p>İşçi heyəti üzrə vəzifələrin bölüşdürülməsi və onların riayət etməli olduqları prosedurlar və iş standartları haqqında məlumatlandırılması aidiyyəti üzrə və təhlükəsiz idarəetmə praktikasına uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Maye qaz yüklərin fiziki və kimyəvi xassələr haqqında məlumatlı olmaq</p>	<p>Kimya, fizika və gəmilərlə maye qaz yüklərin təhlükəsiz daşınmasına dair müvafiq terminlər, o cümlədən aşağıdakılar haqqında bilik və anlayış: .1 qazların kimyəvi strukturu .2 maye qazların (CO₂ daxil olmaqla) və onların buxarlarını, o cümlədən aşağıdakıların xassə və xüsusiyyətləri: .1 əsas qaz qanunları .2 maddələrin aqreğat halı .3 mayenin və buxarın sıxlığı .4 diffuziya və qazların qarışması .5 qazların sıxılması .6 qazların yenidən mayeləşdirilməsi və soyudulması</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Səmərəli istifadə, maye qazların xassə və xüsusiyyətlərinin müəyyənləşdirilməsi, eləcə də onların təhlükəsizliyə, ətraf mühitə və gəminin istismarına təsirinə dair informasiya mənbələri əsasında həyata keçirilir</p>
<p>Maye qaz yüklərin fiziki və kimyəvi xassələri ilə tanışlıq (ardı)</p>	<p>.7 qaz və təzyiq üçün kritik temperatur .8 alışma temperaturu, partlama riskinin yuxarı və aşağı həddi, öz-özünə alışma temperaturu</p>		

	<p>.9 qazların uyğunluğu, reaksiya əmələ gətirmə qabiliyyəti, tamamilə təcrid edilməsi</p> <p>.10 polimerləşmə</p> <p>.11 doymuş buxarın təzyiqi/standart temperaturu</p> <p>.12 kondensasiya həddi və doyma həddi</p> <p>.13 kompressorun yağlanması</p> <p>.14 hidratların yaranması</p> <p>.3 bərfəzli mayelərin xüsusiyyətləri</p> <p>.4 məhlulların xassə və xüsusiyyətləri</p> <p>.5 termodinamik vahidlər</p> <p>.6 əsas termodinamika qanunları və diaqramları</p> <p>.7 materialların xüsusiyyətləri</p> <p>.8 aşağı temperaturun təsiri – dərin olmayan çatlar</p> <p>Materialların təhlükəsizliyinə dair məlumat siyahısında nəzərdə məlumatlar haqqında anlayış</p>		
Təhlükənin qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək	<p>Maye qaz tankerlərində yük əməliyyatlarına dair təhlükələr və nəzarət tədbirləri, o cümlədən aşağıdakılar haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 alışma qabiliyyəti</p> <p>.2 partlama qabiliyyəti</p> <p>.3 zəhərləmə qabiliyyəti</p> <p>.4 reaksiya əmələ gətirmə qabiliyyəti</p> <p>.5 korroziya aktivliyi</p> <p>.6 sağlamlıq üçün təhlükələr</p> <p>.7 təsirsiz qazın tərkibi</p> <p>.8 elektrostatik təhlükələr</p> <p>.9 polimerləşən yüklər</p> <p>Kalibrləmək, eləcə də</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Gəmi və maye qaz daşıyan tankerlərdə yük əməliyyatları üzrə məsul olan işçi heyət üçün müvafiq yük ilə əlaqədar yaranan təhlükələr düzgün müəyyənləşdirilir və müvafiq nəzarət tədbirləri həyata keçirilir</p> <p>Qaz detektor avadanlıqlarından istifadə mevafiq təlimat və qabaqcıl təcrübəyə uyğundur</p>

	<p>nəzarət və qaz detektor sistemlərindən, cihazlarından və avadanlıqlarından istifadə üzrə peşəkarlıq</p> <p>Müvafiq qayda və qanunlara riayət edilmədiyi təqdirdə yaranan təhlükələr haqqında bilik və anlayış</p>		
<p>Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinə dair hazırlıq və ehtiyat tədbirləri həyata keçirmək</p>	<p>Əməyin təhlükəsizliyi, həmçinin riskin qiymətləndirilməsi, maye qaz daşıyan tankerlərdə şəxsi təhlükəsizlik, o cümlədən aşağıdakılar haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 qapalı məkənlərə (məsələn, kompressorun olduğu yerlər) daxil olarkən yerinə yetirilməli olan tədbirlər, o cümlədən müxtəlif nəfəsə alma aparatlarından düzgün istifadə</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>İşçi heyətin və gəminin təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair dair prosedurlara daima riayət olunur</p> <p>Əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına riayət olunur və müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlar düzgün istifadə edilir</p> <p>Əmək şəraiti qanunverciliyin tələblərinə, iş prinsiplərinə, əməyin mühafizəsi və ekoloji amillərə uyğundur</p> <p>Nəfəsə alma aparatlarından düzgün istifadə</p>
<p>Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinə dair hazırlıq və ehtiyat tədbirləri həyata keçirmək (ardı)</p>	<p>.2 təmir və texniki xidmətdən əvvəl və ya təmir və texniki xidmət zamanı, o cümlədən nasos, boru, elektrik və nəzarət sistemləri ilə əlaqədar işlər zamanı həyata keçirilməli olan ehtiyat tədbirləri</p> <p>.3 isti və soyuq işlər zamanı həyata keçirilən ehtiyat tədbirləri</p> <p>.4 elektrik təhlükəsizliyinə dair ehtiyat tədbirləri</p> <p>.5 müvafiq fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə</p> <p>.6 soyuqdan yaranan yanıqlar və donurmaya qarşı ı həyata keçirilən</p>		

	ehtiyat tədbirləri .7 toksikliyə nəzarət üçün fərdi vasitələrdən düzgün istifadə		
Fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri	Maye qaz daşıyan tankerlərdə fövqəladə hallar üzrə prosedurlar (Fövqəladə hallar zamanı davranış qaydaları), o cümlədən aşağıdakılar haqqında bilik və anlayış: .1 gəmidə fövqəladə hallarla mübarizə planları .2 qəza halları zamanı yük əməliyyatlarının dayandırılması .3 yük klapanları üzrə qəza əməliyyatları .4 yük əməliyyatları üçün əhəmiyyətli olan sistemlərin və ya mexanizmlərin nasazlığı zamanı həyata keçirilən tədbirlər .5 maye qaz daşıyan tankerlərdə yanğınlı mübarizə .6 qəza halları zamanı yükün gəmidən atılması .7 qapalı məkanlardan xilas etmə əməliyyatları	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı	Qəzanın növü və təsiri dərhal müəyyən edilir, eləcə də cavab tədbirləri təsdiq edilmiş fövqəladə hallar üzrə prosedurlara və mübarizə planlarına uyğundur Prioritetlərin ardıcılığı, məlumatların ötürülməsinin, həmçinin gəmidəki işçi heyətin məlumatlandırılmasının səviyyəsi və müddəti baş verən qəza halının xüsusiyyətinə uyğundur və problemin zəruriliyini əks etdirir Təxliyyə(evakuasiya), qəza halları zamanı avadanlıqların söndürülməsi və izloyasiya prosedurları qəzanın xüsusiyyətinə uyğundur və dərhal icra edilir
Fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri (ardı)	Gəmilərin toqquşması, saya oturması və ya axıdılma halları, eləcə də gəminin zərərli və ya tezlişən buxara büründüyü zaman həyata keçirilən tədbirlər Təhlükəli yüklər ilə əlaqədar baş vermiş bədbəxt hadisələr zamanı ilk tibbi yardım haqqında təlimata istinad etməklə, ilk tibbi yardım prosedurları və padzəhərin tətbiqi haqqında biliklər		Təxirəsalınmaz tibbi yardımın müəyyənləşdirilməsi və həyata keçirilən tədbirlər müasir ilk tibbi yardım praktikasına və beynəlxalq təlimatlara uyğundur
Ətraf mühitin çirkləndirilməsinin qarşısının alınmasına dair ehtiyat tədbirləri	Ətraf mühitin çirkləndirilməsinin qarşısının alınmasına dair prosedurlar haqqında anlayış	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun	Əməliyyatlar ətraf mühitin çirkləndirilməsinin qarşısının alınmasına dair təsdiq edilmiş

həyata keçirmək		<p>yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>prinsiplər və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Qanunvericiliyin tələblərinin icra edilməsinə nəzarət etmək və yoxlamaq</p>	<p>Dənizin gəmilərdən çirkəndirilməsinin qarşısının alınması haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (MARPOL) müvafiq müddəaları və Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının digər müvafiq alətləri, dəniz nəqliyyatı sahəsi üzrə təlimatlar və limanlarda adətən istifadə edilən qaydalar haqqında bilik və anlayış</p> <p>Təhlükəli kimyəvi maddələri tökmə üsulu ilə daşıyan gəmilərin konstruksiyası və avadanlıqları haqqında Beynəlxalq Məcəllə (IBC Məcəllə), Maye qazları tökmə üsulu ilə daşıyan gəmilərin konstruksiyası və avadanlıqları haqqında Beynəlxalq Məcəllə (IGC Məcəllə) və digər müvafiq sənədlərdən istifadə edilməsi üzrə peşəkarlıq</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Maye qaz yüklərin idarə edilməsi Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının müvafiq alətlərinə və dəniz nəqliyyatı sahəsi üzrə təsdiq edilmiş standartlara, həmçinin əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına uyğundur</p>

Bölmə A-V/2

Sərnişin gəmilərində kapitanların, komandir və sınav heyət, eləcə də digər heyət üzvlərinin hazırlığına və ixtisaslaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

İzdihamin idarə olunması üzrə hazırlıq

1 Qəza vaxtı həyəcan cədvəli üzrə sərnişinlərə kömək göstərməyə təyin edilmiş şəxslər üçün V/2 qaydasının 4-cü bəndinə görə izdihamin idarə olunması üzrə hazırlıq aşağıdakıları özünə daxil etməli, lakin onlarla məhdudlaşdırılmamalıdır:

- .1 xilasedici vasitələri, avadanlıqları və hərəkət üzrə planları bilmək, bura daxildir:

- .1.1 həyəcan cədvəli və qəza hadisələri üçün təlimatlar haqqında bilik;
- .1.2 qəza çıxışlarını bilmək; və
- .1.3 liftdən istifadəni məhdudlaşdırmaq;
- .2 toplanış yerinə gedənədək və xilasedici vasitələrə minənədək sənişinlərə kömək göstərmək bacarığı, bura daxildir:
  - .2.1 dəqiq və inandırıcı göstərişlər vermək bacarığı;
  - .2.2 dəhlizlərdə, traplarda və keçidlərdə sənişinlərin idarə olunması;
  - .2.3 təxliyə yollarının maneələrdən azad edilməsi;
  - .2.4 köməksiz sənişinlərin və xüsusi köməyə ehtiyacı olan sənişinlərin təxliyəsi üçün mövcud üsullar; və
  - .2.5 yaşayış yerlərinin nəzərdən keçirilməsi;
- .3 Toplanma proseduru, bura daxildir:
  - .3.1 intizamın qorunmasının zəruriliyi;
  - .3.2 çaxnaşmanı azaltmaq və qarşısını almaq prosedurlarından istifadə etmək bacarığı;
  - .3.3 təxliyə zamanı sənişinlərin sayını yoxlamaqdan ötrü siyahıdan istifadə etmək bacarığı;
  - .3.4 sənişinlərin müvafiq geyimdə olmasını və xilasedici jiletlərin düzgün geyilməsini təmin etmək bacarığı.

Sənişinlər üçün nəzərdə tutulmuş yerlərdə sənişinlərə bilavasitə xidmət göstərən heyət üzvləri üçün təhlükəsizlik üzrə hazırlıq

2 V/2 qaydasının 5-ci bəndinin tələbinə əsasən təhlükəsizlik məsələləri üzrə əlavə hazırlıq ən azı aşağıdakı bacarıqların əldə olunmasını təmin etməlidir:

Ünsiyyət

- .1 Qəza zamanı sənişinlərlə əlaqə saxlamaq bacarığı, aşağıdakıları nəzərə almaqla:
  - .1.1 konkret səfərdə daşınan sənişinlərin əsas milliyyətlərinə müvafiq olan dil və ya dillər;
  - .1.2 sənişinlə heyət üzvünün eyni dildə danışib-danışmamasından asılı olmayaraq, əsas təlimatlar üçün nəzərdə tutulmuş sadə ingilis dilindən köməyə ehtiyacı olan sənişinlə ünsiyyət saxlamaq vasitəsi kimi, istifadə etmək ehtimalı;
  - .1.3 qəza zamanı səsle əlaqə yaratmaq mümkün olmadıqda, digər vasitələrdən - göstərmə, cest və ya diqqəti cəlb etməklə təlimatların olduqları yerə, toplanış yerlərinə və ya xilasedici qurğulara və ya təxliyyə yollarına cəlb etmək imkanı.
  - .1.4 sənişinlərə onların ana dilində və ya dillərində tam həcmdə təhlükəsizlik təlimatlarının təqdim edilməsi; və
  - .1.5 qəza və ya təlim zamanı həyəcan üzrə sənişinlərə mühüm məsləhətlər vermək və sənişinlərə kömək etmək məqsədi ilə heyətin hərəkətlərini yüngülləşdirmək üçün elanların tranlyasiya edilə biləcəyi dillər.

Xilasedici vasitələr

- .2 Fərdi xilasedici vasitələrindən istifadəni sənişinlərə nümayiş etdirmək bacarığı.

Gəmiyə minik prosedurları

- .3 Əlil və sağlamlıq imkanları məhdud olan şəxslərə xüsusi diqqət yetirməklə, sənişinlərin gəmiyə minməsi və gəmidən enməsi

Böhran zamanı idarəetmə və insan davranışı üzrə hazırlıq

- 3 Gəmi kapitanı, böyük (baş) mexanik, kapitanın böyük (baş) köməkçisi, ikinci mexanik və fəvqəladə hallar zamanı sərnişinlərin təhlükəsizliyi üzrə məsul olan şəxslər:
- .1 A-V/2 cədvəlində sadalanan bacarıqlar, vəzifələr və öhdəliklərə uyğun olaraq, V/2 qaydasının 6-cı bəndi ilə tələb edilən böhran zamanı idarəetmə və insan davranışı üzrə təsdiq edilmiş hazırlığı müvəffəqiyyətlə bitirməli; və
  - .2 A-V/2 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında sadalanan bacarıqların qiymətləndirilməsi üzrə üsul və meyarlara uyğun olaraq, tələb olunan bacarıqlara dair standartlara nail olunması haqqında sübut təqdim etmək.

Sərnişinlərin, yükün və gəmi gövdəsinin təhlükəsizliyi üzrə hazırlıq

4 Ro-Ro sərnişin gəmilərində kapitan, kapitanın böyük (baş) köməkçisi, böyük (baş) mexanik, ikinci mexanik və sərnişinlərin gəmiyə minməsi və gəmidən enməsi, yükləmə, boşaltma və ya yükün təhlükəsiz yerləşdirilməsi və ya gəmi korpusunda dəliklərin bağlanması üzrə birbaşa məsul olan şəxslər üçün V/ 2 qaydasının 7-ci bəndi ilə tələb edilən sərnişinlərin, yükün və gəmi gövdəsinin təhlükəsizliyi üzrə hazırlıq onların vəzifə və öhdəliklərinə müvafiq olan aşağıdakı bacarıqların əldə edilməsini təmin etməlidir:

Yüklərin yüklənməsi və sərnişinlərin mindirilməsi prosedurları

- .1 Gəmi üçün müəyyən edilmiş prosedurları aşağıdakılara münasibətdə lazımi surətdə tətbiq etmək bacarığı:
  - .1.1 müvafiq rabitə də daxil olmaqla, avtonəqliyyat vasitələrinin, dəmiryol vaqonlarının və digər nəqliyyat vasitələrinin yüklənməsi və boşaldılması;
  - .1.2 rampaların qaldırılması və endirilməsi;
  - .1.3 yığılan avtomobil göyertələrinin qurulması və yerləşdirilməsi; və
  - .1.4 əlil və köməyə ehtiyacı olan şəxslərə xüsusi diqqət yetirməklə sərnişinlərin mindirilməsi və düşürülməsi.

Təhlükəli yüklərin daşınması

- .2 Ro-ro sərnişinin gəmilərində təhlükəli yüklərin daşınmasında hər cür xüsusi ehtiyat tədbirləri, prosedurları və tələbləri tətbiq etmə bacarığı.

Yüklərin bərkidilməsi

- .3 Bacarıq:
  - .3.1 gəmilərdə yüklərin avtonəqliyyat vasitələrinə, dəmiryol vaqonlarına və digər nəqliyyat vasitələrinə təhlükəsiz yerləşdirilməsində və bərkidilməsində Məcəllənin müddəalarını düzgün istifadə etmək; və
  - .3.2 yüklərin bərkitmək üçün avadanlığın və mövcud materialların məhdudiyətini nəzərə almaqla bərkitmədə onlardan lazımi surətdə istifadə etmək.

Dayanıqlılığın, suyaoturulmanın və gəmi gövdəsindəki gərginliyin hesablanması

- .4 Bacarıq:
  - .4.1 dalğaya davamlılıq və gövdədəki gərginlik haqda əldə olan məlumatdan lazımi surətdə istifadə etmək;
  - .4.2 əldə olan dalğaya davamlılığı hesablayan cihazlardan və ya kompüterlərin proqram vasitələrindən istifadə etməklə, yüklənmənin müxtəlif şəraitləri üçün dalğaya davamlılığı və gəminin suyaoturulmasını hesablamaq;
  - .4.3 göyertəyə düşən ağırlığı nəzərə almaq; və

.4.4 ballast sularının və yanacağıın bir yerdən başqa yerə nəqlinin gəminin dayanıqlılığına, suyaoturumuna və gövdədəki gərginliyə təsirini hesablamaq.

Gövdədəki delikləri bağlayan qurğularının açılması, bağlanması və möhkəmləndirilməsi

.5 Bacarıq:

.5.1 gəminin burun, arxa hissə və bort qapılarının, rampalarının açılmasına, bağlanmasına və möhkəmləndirilməsinə münasibətdə təyin edilmiş prosedurların lazımi surətdə tətbiqi və müvafiq əlaqəli sistemlərin gəmidə düzgün istismarı; və

.5.2 bağlanmaların sukeçirməzliyinin yoxlanılmasını lazımi surətdə keçirmək.

Ro-ro gəmilərinin göyertələrində atmosfer

.6 Bacarıq

.6.1 ro-ro gəmilərinin yük yerlərinin atmosferinə nəzarət etmək üçün əldə olan avadanlıqdan istifadə etmək; və

.6.2 avtonəqliyyat vasitələrinin səfər və ya fəvqəladə hallar zamanı yüklənməsinin və boşaldılmasının gedişində ro-ro gəmilərində yük yerlərinin ventilyasiyasına münasibətdə gəmidə təyin edilmiş prosedurları lazımi surətdə tətbiq etmək.

Cədvəl A-V/2

Böhran zamanı idarəetmə və insan davranışı üzrə hazırlığa dair bacarıqlar haqqında minimum standartların xüsusiyyətləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Gəmidə fəvqəladə hallara qarşı) prosedurlar təşkil etmək	<p>Biliklər:</p> <p>.1 gəminin ümumi konstruksiyası və quruluşu haqqında</p> <p>.2 təhlükəsizlik qaydaları</p> <p>.3 fəvqəladə hallara mübarizə planı və prosedurlar</p> <p>Gəmi üçün səciyyəvi olan fəvqəladə hallarla mübarizə prosedurlarının hazırlanması üzrə prinsiplərin əhəmiyyəti, o cümlədən:</p> <p>.1 gəmidə fəvqəladə hallarla mübarizə üzrə qabaqcadan planlaşdırmanın və təlimlərin zəruriliyi</p> <p>.2 fəvqəladə hallar</p>	<p>Təsdiq edilmiş hazırlıq, bir və ya bir neçə fəvqəladə hallarla mübarizə planları üzrə hazırlanmış məşqlər və praktiki nümayiş əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Gəmidə fəvqəladə hallarla mübarizə planları fəvqəladə hallar zamanı cavab tədbirlərinin tətbiq edilməsinə çevik reaksiyası təmin edir</p>

	zamanı işçi heyətin qabaqcadan planlaşdırılmış fəvqəladə hallarla mübarizə üzrə prosedurlar barədə məlumatlı olmalarının və həmin qaydalara mümkün qədər diqqətlə riayət etmələrinin zəruriliyi		
Ehtiyatlardan istifadəni optimallaşdırmaq	Aşağıda göstərilənləri nəzərə alaraq, ehtiyatlardan istifadəni optimallaşdırmaq bacarığı: .1 fəvqəladə hallar zamanı ehtiyatların məhdud olma ehtimalını .2 işçi qüvvədən və avadanlıqlardan dərhal tam istifadə etmək və ehtiyac olduqda improvizasiya etmək zərurəti Sərnişin gəmilərinin cəlb olunduğu keçmiş qəza hadisələrindən çıxarılan nəticələri nəzərə alaraq, fəvqəladə hallar zamanı çevik reaksiyanın təmin edilməsi məqsədilə reallığa yaxın olan təlimlər təşkil etmək və təlimlərdən sonra sorğu keçirmək bacarığı	Təsdiq edilmiş hazırlıq, praktiki nümayiş və gəmidə fəvqəladə hallarla mübarizə üzrə hazırlıq və təlimlər əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Fəvqəladə tədbirlər planı mövcud ehtiyatlardan istifadəni optimallaşdırır Tapşırıqların və vəzifələrin bölüşdürülməsi işçilərin müvafiq bacarıqlarını əks etdirir Komandanın və ayrı-ayrı şəxslərin rolu və vəzifələri dəqiq müəyyən edilir
Fəvqəladə hallara qarşı cavab tədbirlərinə nəzarət etmək	Fəvqəladə hallara dair təsdiq edilmiş prosedurlara uyğun olaraq ilkin qiymətləndirməni və fəvqəladə hallara qarşı effektiv cavab tədbirlərini həyata keçirmək bacarığı	Təsdiq edilmiş hazırlıq, praktiki nümayiş və gəmidə fəvqəladə hallarla mübarizə üzrə hazırlıq və təlimlər əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Prosedurlar və tədbirlər gəmidə böhranın idarəedilməsinə dair təsdiq edilmiş prinsip və planlara uyğundur Mübarizə tədbirlərini, eləcə də mövcud ehtiyatların optimal

	<p><i>Liderlik bacarıqları</i></p> <p>Fövqəladə hallar zamanı insanları idarə etmək və yönləndirmək, o cümlədən aşağıdakıların zəruriliyini nəzərə almaq bacarığı:</p> <p>.1 fövqəladə hallar zamanı digər şəxslərə örnək olmaq</p> <p>.2 fövqəladə hallar zamanı çevik reaksiyanın zəruriliyini nəzərə almaqla, qərar qəbul etmə prosesinin mərkəzləşdirilməsi</p> <p>.3 sərnişinləri və işçi heyəti cəsarətləndirmək, ruhlandırmaq və sakitləşdirmək</p> <p><i>Stresin idarə edilməsi</i></p> <p>Şəxsin özündə və gəmidə fövqəladə hallar üzrə məsul olan işçi heyətin digər üzvlərində yaranan gərəksiz stres simptomlarının inkişafını müəyyən etmə bacarığı</p> <p>Fövqəladə hallar nəticəsində yaranan stresin insanların fəaliyyətinə, həmçinin onların qaydalara uyğun hərəkət etməsinə və prosedurlara riayət etməsinə təsirini anlamaq</p>		<p>istifadəsini nəzərə alan hədəflər və strategiya fövqəladə halların xüsusiyyətinə uyğundur</p> <p>Gəmi heyəti tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər nizam-intizamın və nəzarətin təmin edilməsinə xidmət edir</p>
Fövqəladə (qəza) hallar zamanı sərnişinlərə və digər işçi heyətə nəzarət	<p><i>İnsan davranışı və cavab tədbirləri</i></p> <p>Fövqəladə (qəza) hallar zamanı</p>	Təsdiq edilmiş hazırlıq, praktiki nümayiş və gəmidə fövqəladə(qəza)	Gəmi heyəti tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər nizam-intizamın və nəzarətin

etmək	sərnişinlərə və digər işçi heyətə nəzarət bacarığı, o cümlədən:	hallarla mübarizə üzrə hazırlıq və təlimlər əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	təmin edilməsinə xidmət edir
Fövqəladə (qəza) hallar zamanı sərnişinlərə və digər işçi heyətə nəzarət etmək (ardı)	.1 Fövqəladə (qəza) hallar zamanı sərnişinlərin və işçi heyətin digər üzvlərinin reaksiyasının ümumi prinsipləri, o cümlədən aşağıdakıların mümkünlüyü haqqında məlumatlı olmaq: .1.1 ümumilikdə fövqəladə hadisələrin baş vermə faktının insanlar tərəfindən dərk edilməsi bir qədər vaxt tələb edir .1.2 bəzi insanlar təşvişə düşərək idrak etmək qabiliyyətinin aşağı düşməsi nəticəsində düşünmədən hərəkət edə bilər və onlar təlimatlara adi hallardakı kimi riayət etməyə bilərlər .2 Sərnişinlərin və işçi heyətin digər üzvlərinin aşağıda nəzərdə tutulan formada davranmaq ehtimalı haqqında məlumatlı olmaq: .2.1 fövqəladə hadisənin başvermə ehtimalı artdığı zaman ilk reaksiya qohumları,		

	<p>dostları və/və ya əşyaları axtarmağa başlamaq</p> <p>.2.2 təhlükəyə məruz qalmamaq məqsədilə kayutlarına və ya gəminin digər yerlərinə sığınmaq</p> <p>.2.3 gəmi yan tərəfə əyildiyi təqdirdə əks tərəfə hərəkət etməyə çalışmaq</p> <p>.3 Ailədən ayrı düşdükdə yaranma ehtimalı olan təşviş hallarının başa düşülməsi</p>		
<p>Effektiv əlaqə yaratmaq və təmin etmək</p>	<p>Effektiv əlaqə yaratmaq və təmin etmək bacarığı, o cümlədən:</p> <p>.1 aydın, həmçinin dəqiq göstərişlərin və məruzələrin əhəmiyyəti</p> <p>.2 sərnəşinlər və işçi heyətin digər üzvləri ilə məlumat və fikir mübadiləsini təşviq etmək zərurəti</p> <p>Aşağıda göstərilənləri nəzərə almaqla, fəvqəladə hadisələr zamanı sərnəşinləri və işçi heyətin digər üzvlərini ümumi vəziyyətdən xəbərdar etmək məqsədilə müvafiq məlumat vermək və tələb edilən davranışları onlara bildirmək bacarığı:</p> <p>.1 müəyyən reys üzrə daşınan sərnəşinlər və işçi heyət üzrə</p>	<p>Təsdiq edilmiş hazırlıq, məşqlər və praktiki nümayiş əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Məlumat bütün mövcud mənbələrdən mümkün olduğu qədər dərhal əldə edilir, qiymətləndirilir və təsdiq edilir, eləcə də fəvqəladə hallar ərzində nəzərdən keçirilir</p> <p>Ayrı-ayrı şəxslərə, fəvqəladə hallar üzrə işçi komandaya və sərnəşinlərə ötürülən məlumat dəqiqdir, müvafiqdir və vaxtında verilir</p> <p>Sərnəşinlərə fəvqəladə halların xüsusiyyətləri və onlardan tələb edilən davranışlar haqqında mütəmadi olaraq məlumat verilir</p>

	<p>əksəriyyət təşkil edən millətlər tərəfindən istifadə edilən müvafiq dil və dillər</p> <p>.2 şifahi ünsiyyət əlverişli olmadığı təqdirdə, fəvqəladə hallar zamanı digər ünsiyyət vasitələrindən, məsələn nümayiş və ya cestlərdən istifadənin və ya diqqəti təlimatların, toplanış məntəqələrinin, xilasedici vasitələrin və təxliyyə yollarının olduğu yerlərə cəlb etməyin zəruriliyi</p> <p>.3 fəvqəladə hallar və ya təlimlər zamanı sərnişinlərə mühüm göstərişlər vermək və gəmi heyətinin sərnişinlərə kömək göstərməsini asanlaşdırmaq üçün verilən elanların dili</p>		
--	--	--	--

Bölmə A-V/3

Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin (IGF) tətbiq edildiyi gəmilərin kapitanları, komandir, sıravı və digər heyət üzvlərinin hazırlığı və ixtisasına dair məcburi minimal tələblər

Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin tətbiq edildiyi gəmilərdə ilkin hazırlıq

1 Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin tətbiq edildiyi gəmilərdə xidmət etmək üçün ilkin hazırlıq üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəs:

- .1.1 A-V/3-1 cədvəli üzrə müəyyən edilən öz vəzifə, funksiya və öhdəliklərinə uyğun olaraq, V/3 qaydasının 5-ci bəndi ilə tələb edilən təsdiq edilmiş ilkin hazırlığı müvəffəqiyyətlə bitirməlidir; və
- .1.2 A-V/3-1 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında bacarıqların qiymətləndirilməsi üzrə sadalanan üsul və meyarlara uyğun olaraq, bacarıqlar üzrə tələb edilən standartda nail olduğu haqqında sübut təqdim etməlidir; və ya

- .2 V/3 qaydasının 6-cı bəndi ilə maye qaz daşıyan tankerlərdə xidmət etmək üçün müəyyən edilən tələblərə uyğun olaraq müvafiq hazırlıq keçməli və sertifikat almalıdırlar.

Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin tətbiq edildiyi gəmilər üzrə ixtisasartırma hazırlığı

2 Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin tətbiq edildiyi gəmilərdə xidmət etmək üçün ixtisasartırma hazırlığı üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəs:

- .1.1 A-V/3-2 cədvəli üzrə müəyyən edilən öz vəzifə, funksiya və öhdəliklərə uyğun olaraq, V/3 qaydasının 8-ci bəndi ilə tələb edilən təsdiq edilmiş ixtisasartırma hazırlığını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir; və
- .1.2 A-V/3-2 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında bacarıqların qiymətləndirilməsi üzrə sadalanan üsul və meyarlara uyğun olaraq, bacarıqlar üzrə tələb edilən standartta nail olduğu haqqında sübut təqdim etməlidir; və ya
- .2 V/3 qaydasının 9-cu bəndi ilə maye qaz daşıyan tankerlərdə xidmət etmək üçün müəyyən edilən tələblərə uyğun olaraq müvafiq hazırlıq keçməli və sertifikat almalıdırlar.

İstisnalar

3 Administrasiya gəmidəki insanların, gəminin və əmlakın təhlükəsizliyini, eləcə də dəniz mühitinin mühafizəsini əsas tutaraq, sərnixin gəmiləri istisna olmaqla, ümumi tonnacı 500-dən az olan gəmilərdə, gəminin ölçüsü, uzunluğu və səfərin xüsusiyyətlərinə əsasən bu bölmənin tələblərinin tətbiqini məqsədemüvafiq olmayan və səmərəsiz hesab etdiyi təqdirdə, bu tip və ya təsnifatdan olan gəmilərdə xidmət edən dənizçiləri bəzi tələblərdən azad edə bilər.

Cədvəl A-V/3-1

Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin (bunsan sonra –Məcəllə) tətbiq edildiyi gəmilərdə ilkin hazırlığa üzrə bacarıqlara dair minimum standartların xüsusiyyətləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏ K ÜÇÜN MEYARLAR
Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin təhlükəsiz istismar edilməsinə köməklik göstərmək	Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin konstruksiyası və idarəetmə xüsusiyyətləri Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilər, onların yanacaq sistemləri və ehtiyat yanacaq saxlama sistemləri haqqında zəruri biliklər: .1 Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqlar	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2hazırlıq	Cavabdeh sahələr üzrə kommunikasiya aydın və effektivdir Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin istismarı, tədbirlərin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün qəbul edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun

	<p>.2 Məcəllənin tətbiq olunduğu yanacaq sistemlərinin növləri .3 Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə atmosfer havası, kriogen və ya sıxılmış havadan ibarət yanacaq saxlama yerləri .4 Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin yanacaq saxlama sistemlərinin ümumi quruluşu .5 təhlükəli zona və sahələr .6 yanğın təhlükəsizliyi üzrə tipik plan .7 Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə yoxlama, nəzarət və təhlükəsizlik sistemləri</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə yanacaq və yanacaq saxlama sistemlərinin istismarı haqqında zəruri bilik: .1 boru sistemi və qapaqlar .2 atmosfer havası, kriogen və ya sıxılmış havadan ibarət saxlanma yerləri .3 Bərkitmə sistemləri və qoruyucu örtüklər .4 əsas bunker əməliyyatları və bunker sistemləri .5 kriogen qəzalara qarşı qabaqlayıcı tədbirlər .6 yanacağın sızmasına nəzarət və sızmanı aşkarlamaq</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə istifadə edilən yanacağın fiziki xüsusiyyətləri, o cümlədən aşağıdakılar haqqında zəruri biliklər: .1 xassə və xüsusiyyətlər .2 Buxarın təzyiq/temperatur əlaqəsi daxil olmaqla, təzyiq və temperatur</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə təhlükəsizliyə dair tələblər və təhlükəsizliyin idarə olunması haqqında bilik və anlayış</p>	<p>gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>olaraq keçirilir həyata</p>
<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə təhlükənin qarşısını almaq məqsədilə qabaqlayıcı</p>	<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin istismarı ilə əlaqədar təhlükələr, o cümlədən aşağıdakılar haqqında zəruri biliklər: .1 sağlamlıq üçün təhlükələr .2 ətraf mühit üçün təhlükələr</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi:</p>	<p>Təhlükəsizlik haqqında Məlumat Vərəqində(SDS) gəmi və işçi heyət üçün müvafiq təhlükələri düzgün müəyyənləşdirir və</p>

<p>tədbirlər həyata keçirmək</p>	<p>.3 reaktivlik ilə əlaqədar təhlükələr .4 korriziya ilə əlaqədar təhlükələr .5 alovlanma, partlayış və alışma təhlükələri .6 alışma mənbələri .7 elektrostatik təhlükələr .8 zəhərləmə ilə əlaqədar təhlükələr .9 buxarın sızması və yaranan buludlar .10 həddindən artıq aşağı temperatur .11 təzyiqlə əlaqədar təhlükələr .12 Yanacaq növləri arasındakı fərqlər</p> <p>Təhlükə mənbələrinə nəzarət haqqında zəruri biliklər: .1 boşaltma, zərərsizləşdirmə, qurutma və nəzarət üsulları .2 antistatik tədbirlər .3 ventilyasiya .4 yüklərin ayrılması .5 yükün kimyəvi reaksiyasının azaldılması .6 alovlanma, alışma və partlayışın qarşısını almaq üçün həyata keçirilən tədbirlər .7 havanın yoxlanılması .8 havada qazın yoxlanılması .9 kriogen zədələrə qarşı qoruyucu tədbirlər (Mayeləşdirilmiş təbii qaz- LNG)</p> <p>Təhlükəsizlik haqqında Məlumat Vərəqində (SDS) nəzərdə tutulan, eləcə də Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə istifadə edilən yanacağın xüsusiyyətləri haqqında anlayış</p>	<p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>təsdiq edilmiş prosedurlara uyğun olaraq müvafiq tədbirlər həyata keçirir</p> <p>Təhlükəli vəziyyətin müəyyənləşdirilməsi və həmin vəziyyətdən əgah olmaq üçün görülməli tədbirlər qabaqcıl təcrübə nəzərə alınaraq təsdiq edilmiş prosedurlara uyğundur</p>
<p>Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi üzrə ehtiyat tədbirləri və hazırlıqlar həyata keçirmək</p>	<p>Qaz ölçən və digər oxşar cihazların funksiyaları haqqında məlumatlı olmaq: .1 qazın yoxlanılması</p> <p>Xüsusi təhlükəsizlik avadanlıqlarından, qoruyucu, o cümlədən aşağıdakı vasitələrdən düzgün istifadə etmək: .1 nəfəsalma aparatları .2 qoruyucu geyimlərdən .3 tənəffüsün bərpa edilməsi</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və ya qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p>	<p>Gəminin və heyətin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hazırlanmış prosedurlara və əməyin təhlükəsizliyinə dair qaydalara daima riayət edilir</p> <p>Müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlardan</p>

	<p>üçün istifadə edilən avadanlıqlar .4 xilasetmə və təxliyyə (evakuasiya) zamanı istifadə edilən avadanlıqlar</p> <p>Qanunverciliyin tələblərinə və bu sahə üzrə istifadə edilən təlimatlara uyğun olan əməyin təhlükəsizliyinə dair qayda və prosedurlar, Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə şəxsi təhlükəsizlik, o cümlədən aşağıdakılar haqqında biliklər: .1 təhlükəli məkan və zonalara daxil olarkən yerinə yetirilməli olan ehtiyat təbirləri .2 təmir və texniki xidmətdən əvvəl və təmir və texniki xidmət zamanı həyata keçirilməli olan ehtiyat tədbirləri .3 isti və soyuq işlər görülərkən həyata keçirilən təhlükəsizlik tədbirləri</p> <p>Təhlükəsizlik haqqında Məlumat Vərəqi (SDS) üzrə ilk tibbi yardım haqqında zəruri biliklər</p>	<p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>düzgün istifadə edilir</p> <p>İlk tibbi yardım zamanı tövsiyə və qadağan edilən hərəkətlər</p>
<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə yanğınla mübarizə əməliyyatları həyata keçirmək</p>	<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə yanğınla mübarizənin təşkili və həyata keçirilməli olan tədbirlər</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə yanacaq sistemləri və yanacaq təchizatı ilə əlaqədar xüsusi təhlükələr</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə mövcud olan müxtəlif yanacaq ilə əlaqədar yaranan yanğının söndürülməsi və ona nəzarət etmək üçün istifadə edilən yanğınsöndürmə vasitə və üsulları</p> <p>Yanğınsöndürmə sistemlərinin fəaliyyəti</p>	<p>Təsdiq edilmiş və reallığa yaxın olan hazırlıq şərtləri çərçivəsində və mümkün, həmçinin praktik olduğu təqdirdə, qaranlıqda həyata keçirilən praktiki məşğələ və təlimatlandırma (məsələn, gəmi şərtlərinin təqlid edilməsi)</p>	<p>Fövqəladə halların aşkar edilməsi üzrə həyata keçirilən ilkin və sonrakı hərəkətlər təsdiq edilmiş pratika və prosedurlara uyğundur</p> <p>Toplanma haqqında siqnalın verildiyini müəyyənləşdirmək üçün həyata keçirilən tədbirlər aşkar edilən qəza halına müvafiqdir və təsdiq edilmiş prosedurlara uyğundur</p> <p>Geyim və avadanlıqlar yanğınla mübarizə əməliyyatlarının xüsusiyyətlərinə uyğundur</p> <p>Ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən həyata keçirilən hərəkətlərin</p>

			vaxtı və ardıcılığı, üstünlük təşkil edən vəziyyət və şərtlərə uyğundur Yanğının söndürülməsinə müvafiq prosedurlardan, üsullardan və yanğınsöndürən vasitələrdən istifadə edilməklə nail olunmuşdur
Fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri	Qəza halları zamanı yerinə yetirilməli olan prosedurlar, o cümlədən qəza halları zamanı avadanlıqların söndürülməsi haqqında zəruri biliklər	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı	Qəzanın növü və təsiri dərhal müəyyən edilir, eləcə də cavab tədbirləri təsdiq edilmiş fövqəladə hallar üzrə prosedurlara və mübarizə planlarına uyğundur
Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə istifadə edilən yanacaqların axıdılması nəticəsində ətraf mühitin çirkləndirilməsini qarşısının alınmasına dair ehtiyat tədbirləri həyata keçirmək	Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdən yanacağın axıdılması/dağıdılması/buraxılması zamanı həyata keçirilən tədbirlər, o cümlədən aşağıda göstərilənlər haqqında zəruri biliklər: .1 müvafiq məlumatın cavabdeh şəxslərə məruzə edilməsi .2 gəmilərdən yanacağın axıdılmasına/dağıdılmasına/buraxılmasına qarşı cavab tədbirləri haqqında məlumatlı olmaq .3 Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqların axıdılmasına/dağıdılmasına qarşı cavab tədbirləri zamanı şəxsi təhlükəsizlik haqqında məlumatlı olmaq	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və ya qiymətləndirilməsi: .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı	Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə hazırlanmış prosedurlara daima riayət olunur

Cədvəl A-V/3-2

Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin (bunsan sonra –Məcəllə) tətbiq edildiyi gəmilərdə ixtisasartırma hazırlığı üzrə bacarıqlara dair minimum standartların xüsusiyyətləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏ K ÜÇÜN MEYARLAR
Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə istifadə edilən yanacağın fiziki və kimyəvi xüsusiyyətləri haqqında məlumatlı olmaq	<p>Kimya və fizikanın əsasları, həmçinin təhlükəsiz bunker əməliyyatı və Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə istifadə edilən yanacaq ilə əlaqədar müvafiq terminlər, o cümlədən aşağıdakılar haqqında zəruri bilik və anlayış:</p> <p>.1 Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə istifadə edilən müxtəlif yanacaqların kimyəvi xüsusiyyətləri</p> <p>.2 Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə istifadə edilən yanacaqların xassə və xüsusiyyətləri, o cümlədən:</p> <p>.2.1 əsas fizika qanunları</p> <p>.2.2 maddələrin aqreqat halları</p> <p>.2.3 maye və buxarın sıxlığı</p> <p>.2.4 kriogen yanacağın qaz halına keçirilməsi, həmçinin fiziki xüsusiyyətlərinin və tərkibinin dəyişməsi</p> <p>.2.5 qazların sıxılması və genişlənməsi</p> <p>.2.6 qazlar üçün kritik təzyiq və temperatur</p> <p>.2.7 alışma temperaturu, alışmanın yuxarı və aşağı həddi, öz-özünə alışma temperaturu</p> <p>.2.8 doymuş buxarın təzyiqi/standart temperaturu</p> <p>.2.9 kondensasiya həddi və doyma həddi</p> <p>.2.10 hidratların</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Səmərəli istifadə, Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacağın xassə və xüsusiyyətlərinin müəyyənləşdirilməsi, eləcə də həmin yanacaqların təhlükəsizliyə, ətraf mühitə və gəminin istismarına təsirinə dair informasiya mənbələri əsasında həyata keçirilir</p>

	<p>yanarması .2.11 Alışma xüsusiyyətləri: istilik törətmə qabiliyyəti .2.12 metan ədədi/ qeyri-müntəzəmlik .2.13 Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqın çirkləndirmə xüsusiyyətləri .3 ayrı-ayrı mayelərin xassələri .4 məhlulun xassə və xüsusiyyətləri .5 termodinamik vahidlər .6 əsas termodinamika qanunları və diqramları .7 materialların xüsusiyyətləri .8 aşağı temperaturun, o cümlədən dərin olmayan çatların maye kriogen yanacaqlara təsiri</p> <p>Təhlükəsizlik haqqında Məlumat Vərəqində (SDS) Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqlara dair məlumatı başa düşmək</p>		
<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə yanacaq ələli mühərriklərin, mexaniki sistemlərin və texniki xidmətin, o cümlədən təhlükəsizlik qurğularına nəzarəti idarə edilmək</p>	<p>Gəmi mühərriklərinin işləmə prinsipləri</p> <p>Gəminin köməkçi qurğuları</p> <p>Gəmi mühəndisliyinə dair terminlər haqqında biliklər</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Maşınlar, köməkçi qurğular və avadanlıqlar texniki göstərişlərə uyğun olaraq və daima təhlükəsiz istifadə hədləri çərçivəsində istismar edilir</p>
<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə istifadə edilən yanacaq ələqədar bütün əməliyyatları təhlükəsiz icra etmək və onlara</p>	<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin konstruksiyası və xüsusiyyətləri</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin konstruksiyası, sistemləri və avadanlıqları, o cümlədən aşağıdakılar haqqında biliklər:</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq</p>	<p>Kommunikasiya aydın və anlaşılındır</p> <p>Gəmi istismarı Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqdan istifadə etməklə təhlükəsiz şəkildə, eləcə də gəminin</p>

<p>nəzarət etmək bacarığı</p>	<p>.1 müxtəlif mühərriklər üçün yanacaq sistemləri .2 ümumi quruluş və konstruksiya .3 Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə ehtiyat yanacaq saxlama sistemləri, o cümlədən qurğuların və izolə etmək üçün ləvazimatların materialları .4 gəmilərdə yanacaq təchizatı üzrə avadanlıqlar və cihazlar: .4.1 yanacaq nasosları və nasos qurğuları .4.2 yanacaq boruları .4.3 genişləndirici cihazlar .4.4 odadavamlı örtüklər .4.5 temperatura nəzarət sistemləri .4.6 yanacaq çənlərinin (tankların) səviyyəsini ölçən sistemlər .4.7 çənlərin(tankların) təzyiqinə nəzarət və yoxlama sistemləri .5 kriogen yanacaq çənlərində (tanklarında) temperatur və təzyiqin qorunub saxlanması .6 yanacaq sistemlərinin havaya nəzarət sistemləri (təsirsiz qaz, azot), o cümlədən saxlama, generasiya və paylama .7 zəhərli və tezalışan qazları aşkarlayan sistemlər .8 yanacaq üzrə avadanlıqların fəvqəladə hallar zamanı söndürülməsi sistemi</p> <p>Yanacaq sistemlərinin nəzəriyyəsi və xüsusiyyətləri, o cümlədən Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə yanacaq sistemlərinin nasoslarının növü və onların təhlükəsiz istismarı haqqında biliklər: .1 aşağı təzyiqli nasoslar .2 yüksək təzyiqli nasoslar .3 buxarlandırıcılar</p>	<p>edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>konstruksiyası, sistemlər və avadanlıqlar nəzərə alınmaqla müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir</p> <p>Nasos əməliyyatları təsdiq olunmuş prinsip və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir və yanacağın növünə uyğundur</p> <p>Əməliyyatlar planlaşdırılır, risk idarə edilir və gəminin istismarı əməliyyatların təhlükəsizliyini təmin etmək və dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün təsdiq edilmiş prinsip və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
-------------------------------	--	--	---

	<p>.4 isidici cihazlar .5 təzyiqi artırmaq üçün cihazlar</p> <p>Yanacaq çənlərindən (tanklardan) istifadə etmək və ya istismardan çıxarılması üçün təhlükəsizlik prosedurları və yoxlama siyahıları, o cümlədən aşağıdakılar haqqında biliklər: .1 qazların təsirinin azaldılması .2 soyutma .3 ilkin yükləmə .4 təzyiqə nəzarət etmək .5 yanacağın isinməsi .6 boşaltma sistemi</p>		
<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə təhlükəsiz bunker əməliyyatlarını, yanacağın saxlanması və mühafizəsini planlaşdırmaq və ona nəzarət etmək</p>	<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilər haqqında ümumi biliklər</p> <p>Bunker əməliyyatları, Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacağın saxlanması və mühafizəsi ilə əlaqədar mövcud məlumatlardan istifadə etmək bacarığı</p> <p>Gəmi ilə terminal, yük maşını və ya bunker gəmi arasında aydın və dəqiq əlaqə yaratmaq bacarığı</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin qurğularının, yanacaq və nəzarət sistemlərinin istismarına dair təhlükəsizlik və fəvqəladə hallar üzrə procedurlar haqqında biliklər</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə bunker sistemlərinin istismarı, o cümlədən aşağıdakılar üzrə peşəkarlıq: .1 bunker əməliyyatları üzrə procedurlar .2 fəvqəladə hallar üzrə procedurlar .3 gəmi ilə sahil/gəmi ilə gəmi arasında əlaqə .4 gəminin çevrilməsinin</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Yanacağın keyfiyyəti və həcmi mövcud şərait nəzərə alınmaqla müəyyən edilir, həmçinin zəruri təhsisedici təhlükəsizlik tədbirləri həyata keçirilir</p> <p>Təhlükəsizlik sistemlərinə nəzarət prosedurları bütün həyəcan siqnallarının dərhal aşkar edilməsini və davranışların hazırlanmış prosedurlara uyğunluğunu təmin edir</p> <p>İstismarın təhlükəsizliyini və axıdılma nəticəsində dəyən zərərin, habelə ətraf mühitin çirkəndirilməsinin qarşısının alınmasını təmin etmək üçün əməliyyatlar yanacağın nəqliyə dair təlimatlara, həmçinin prosedurlara uyğun olaraq planlaşdırılır və həyata keçirilir</p>

	<p>qarşısını almaq</p> <p>Yanacaq sisteminin ölçüləri və hesablamaların aparılması, o cümlədən aşağıdakılar haqqında peşəkarlıq:</p> <p>.1 yanacağın doldurulmasının maksimal həcmi</p> <p>.2 yanacağın gəmidə mövcud olan həcmi</p> <p>.3 gəmidə qalan minimum yanacaq</p> <p>.4 yanacaq sərfiyyatının hesablanması</p> <p>Liman və dənizdə olarkən, bunker və gəmidə həyata keçirilən digər əməliyyatlarla yanaşı, Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaq ilə əlaqədar digər əməliyyatların təhlükəsiz idarə edilməsini təmin etmək bacarığı</p>		<p>İşçi heyət üzrə vəzifələrin bölüşdürülməsi və onların riayət etməli olduqları prosedurlar və iş standartları haqqında məlumatlandırılması aidiyyəti üzrə və təhlükəsiz idarəetmə praktikasına uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdən yanacağın axıdılması nəticəsində ətraf mühitin çirkləndirilməsini qarşısını almaq məqsədilə qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirmək</p>	<p>Çirklənmənin insan həyatı və ətraf mühitə təsiri haqqında biliklər</p> <p>Axıdılma/dağıdılma/buraxılma zamanı həyata keçirilən tədbirlər haqqında biliklər</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq programı</p>	<p>Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə hazırlanmış prosedurlara daima riayət olunur</p>
<p>Qanunvericiliyin tələblərinin icra edilməsinə nəzarət etmək və yoxlamaq</p>	<p>Dənizin gəmilərdən çirkləndirilməsinin qarşısının alınması haqqında düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Konvensiyanın (MARPOL) müvafiq müddəaları və Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının digər müvafiq alətləri, bu sahə üzrə təlimatlar və limanlarda adətən istifadə edilən qaydalar haqqında bilik və</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq</p>	<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə yanacaq təminatı Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının müvafiq alətlərinə və bu sahə üzrə təsdiq edilmiş standartlara, həmçinin əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına uyğundur</p>

	<p>anlayış</p> <p>Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin (İGF) və digər əlaqəli sənədlərin istifadəsi üzrə peşəkarlıq</p>	<p>gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Əməliyyatlar planlaşdırılır və təsdiq edilmiş prosedurlara, həmçinin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq həyata keçirilir</p>
<p>Təhlükələrin qarşısını almaq məqsədilə qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirmək</p>	<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin yanacaq sistemi əməliyyatları ilə əlaqədar təhlükələr və nəzarət tədbirləri , o cümlədən aşağıdakılar haqqında bilik və anlayış:</p> <p>.1 alışma qabiliyyəti</p> <p>.2 partlama qabiliyyəti</p> <p>.3 zəhərləmə qabiliyyəti</p> <p>.4 reaksiya əmələ gətirmə qabiliyyəti</p> <p>.5 korroziya aktivliyi</p> <p>.6 sağlamlıq üçün təhlükələr</p> <p>.7 təsirsiz qazın tərkibi</p> <p>.8 elektrostatik təhlükələr</p> <p>.9 sıxılmış qaz</p> <p>.10 aşağı temperatur</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə nəzarət və yanacaq aşkarlayan sistemlərin, cihazların və avadanlıqların yoxlanılması və istifadəsi üzrə peşəkarlıq</p> <p>Müvafiq qayda/qanunlara riayət edilməməsi zamanı yaranacaq təhlükələr barədə bilik və anlayış</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə riskin qiymətləndirilməsi üsullarının təhlili üzrə bilik və anlayış</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərlə əlaqədar risklərin təhlilini hazırlamaq və aparmaq bacarığı</p> <p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə təhlükəsizlik planlarını və təhlükəsizlik təlimatlarını hazırlamaq və</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə həyata keçirilən əməliyyatlarla əlaqədar gəmi və işçi heyət üçün müvafiq təhlükələr düzgün şəkildə müəyyənləşdirilir və lazımi nəzarət tədbirləri həyata keçirilir</p> <p>Tezalısan və zəhərli qazları aşkarlayan avadanlıqların istifadəsi təlimatlara və qabaqcıl təcrübəyə uyğundur</p>

	<p>təkmilləşdirmək bacarığı</p> <p>Odlə görülən işlər, qapalı məkanlar, yük çəninə(tankına) giriş, icazə prosedurları haqqında biliklər</p>		
<p>Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyinə dair ehtiyat tədbirləri və hazırlıqlar həyata keçirmək</p>	<p>Təhlükəsizlik avadanlıqlarından və qoruyucu vasitələrdən, o cümlədən aşağıdakılardan düzgün istifadə etmək:</p> <p>.1 nəfəsalma aparatları və təxliyyə (evakuasiya) avadanlıqları</p> <p>.2 qoruyucu geyim və avadanlıqlar</p> <p>.3 tənəffüsün bərpa edilməsi üçün istifadə edilən avadanlıqlar</p> <p>.4 xilas etmə və qəza hadisələrindən xilas olmaq üçün istifadə edilən avadanlıqlar</p> <p>Qanunverçilik, bu sahədə istifadə edilən təlimatlar və gəmidə şəxsi təhlükəsizliyə uyğun olaraq, əməyin təhlükəsizliyinə dair praktika və prosedurlar, o cümlədən aşağıdakılar haqqında biliklər:</p> <p>.1 Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaq sistemlərinin təmiri və texniki baxışından əvvəl, təmir və texniki baxış zamanı, eləcə də təmir və texniki baxışdan sonra həyata keçirilməli olan qabaqlayıcı tədbirlər</p> <p>.2 elektrik təhlükəsizliyi (Beynəlxalq Elektrotexniki Komissiyanın IEC 600079-17 nömrəli standartına istinad)</p> <p>.3 gəmi/sahil təhlükəsizliyi üzrə yoxlama siyahısı</p> <p>Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqlara dair Təhlükəsizlik üzrə Məlumat Vərəqinə (SDS) istinad etməklə ilk tibbi yardım</p>	<p>Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi :</p> <p>.1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi</p> <p>.2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə</p> <p>.3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p> <p>.4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı</p>	<p>Müvafiq təhlükəsizlik və qoruyucu avadanlıqlar düzgün şəkildə istifadə edilir</p> <p>İşçi heyətin və gəminin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hazırlanmış prosedurlara daima riayət edilir</p> <p>İş praktikası qanunvericiliyin tələblərinə, davranış qaydalarına, işləmək üçün verilən icazələrə və ətraf mühitə dair meyarlara uyğundur</p> <p>İlk tibbi yardım zamanı tövsiyə və qadağan edilən davranış qaydaları</p>

	haqqında zəruri biliklər		
Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə mühafizə, nəzarət, yanğınla mübarizə və yanğınsöndürmə sistemləri haqqında biliklər	Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqların alışıması nəticəsində baş verən yanğınların aşkarlanması, söndürülməsi , eləcə də onlara nəzarət üzrə üsullar və yanğınla mübarizə avadanlıqları haqqında biliklər	Aşağıdakılardan birinin və ya bir neçəsinin əsasında əldə edilmiş sübutun yoxlanılması və qiymətləndirilməsi : .1 gəmidə təsdiq edilmiş iş təcrübəsi .2 hazırlıq gəmisində təsdiq edilmiş təcrübə .3 təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı .4 təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı	Problemin növü və həcmi dərhal müəyyən edilir, həmçinin ilkin olaraq həyata keçirilən tədbirlər Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqlar üzrə fəvqəladə hallarla mübarizəyə dair prosedurlara uyğundur Təxliyyə(evakuasiya), qəza halları zamanı avadanlıqların söndürülməsi və izolyasiya prosedurları Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqlara uyğundur

FƏSİL VI

QƏZA HALLARI, ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ, MÜHAFİZƏ, TİBBİ QULLUQ VƏ SAĞ QALIB YAŞAMAQLA BAĞLI FUNKSIYALAR ÜZRƏ TƏLƏBLƏR

Bölmə A-VI/1

Bütün dənizçilər üçün təhlükəsizlik qaydaları ilə tanışlıq, zəruri hazırlıq və təlimata dair məcburi minimal tələblər

Təhlükəsizlik qaydaları ilə tanışlıq üzrə hazırlıq

1 Sərnəşin olmayan bütün şəxslər xidməti vəzifələrin və ya işlərin icrası üçün gəmiyə təyin olunanadək sağ qalib yaşamaq üsullarına münasibətdə təqdir olunmuş tanışlıq hazırlığı kursları keçməli və ya B hissəsində verilmiş rəhbərliyi nəzərə almaqla kifayət qədər məlumat və təlimat almalıdırlar ki:

- .1 gəmidəki digər şəxslərlə təhlükəsizliyin əsas məsələləri üzrə ünsiyyətdə ola bilsinlər və qəza-xəbərdaredici siqnalizasiyanın simvol, işarə və siqnallar şəklində təqdim olunmuş təhlükəsizlik üzrə məlumatını anlaya bilsinlər;
- .2 aşağıdakı hallar baş verdikdə nə edəcəklərini bilsinlər:
  - .2.1 insan bortdan kənara yığılıbsa;
  - .2.2 yanğın və ya tüstü aşkar edilibsə; və ya
  - .2.3 yanğın və ya gəmini tərk etmək siqnalı verilibsə;

- .3 toplanma yerlərini, minmə və təxliyyə yollarını müəyyənləşdirə biliblər;
- .4 xilasedici jiletlərin yerini və onlardan istifadə edə bilsinlər;
- .5 həyəcan qaldırmağı bacarsınlar və portativ odsöndürənlərdən istifadə etmək haqqında əsas biliklərə malik olsunlar.
- .6 bədbəxt hadisə zamanı və ya gəmidə olan tibbi köməyə müraciət etməzdən əvvəl, tibbi yardımın tələb edildiyi digər şəraitlərdə təcili hərəkətlər görə bilsinlər; və
- .7 gəminin gövdəsindəki dəliklərin bağlamasına xidmət etməyən, konkret gəmidə yanğına qarşı, havaqəçirməyən və suqəçirməyən digər qapıları bağlayıb açma bilsinlər.

İlkin hazırlıq*

2 Gəminin istismarı zamanı təhlükəsizlik və ya çirkləndirmənin qarşısını almaq üzrə öhdəliyi olan gəmi heyətinin üzvü kimi gəmidə hər hansı bir vəzifədə olmaqla çalışan və ya işə götürülən dənizçilər, onlara gəmidə hər hansı bir öhdəlik müəyyənləşdirilənədək:

- .1 müvafiq təqdir edilmiş ilkin hazırlıq və ya təlimat almalıdırlar:
  - .1.1 A-VI/1-1 cədvəlində şərh olunan sağ qalıb yaşamaq üsulları üzrə;
  - .1.2 yanğın təhlükəsizliyi və A-VI/1-2 cədvəlində şərh olunduğu kimi yanğınlara mübarizə üzrə;
  - .1.3 A-VI/1-3 cədvəlində şərh olunduğu kimi ilkin tibbi yardım göstərmək üzrə; və
  - .1.4 A-VI/1-4 cədvəlində şərh olunduğu kimi şəxsi təhlükəsizlik və ictimai vəzifələr üzrə;
- .2 A-VI/1-1; A-VI/1-2; A-VI/1-3 və A-VI/1-4 cədvəllərinin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqların, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrası üzrə səriştənin tələb olunan standartına çatdıqlarının sübutunu aşağıdakı yollarla təqdim etməlidirlər:
  - .2.1 yuxarıda göstərilən cədvəllərin 3 və 4-cü sütunlarında səriştənin nümayiş etdirilməsi metodlarına və qiymətləndirilməsi üçün meyarlara müvafiq olaraq səriştə göstərməlidirlər;
  - .2.2 yuxarıda göstərilən cədvəllərin 2-ci sütununda sadalanan məsələləri əhatə edən təqdir olunmuş hazırlığın gedişində sistemik qiymətləndirmə ilə və ya imtahanlarla.

3 Zəruri hazırlıq üzrə 2-ci bəndə uyğun olaraq sertifikatlaşdırılmış dənizçilər, A-VI/1-1 və A-VI/1-2 nömrəli cədvəllərin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri yerinə yetirmək üçün, bacarıqlar üzrə tələb edilən standartlara uyğunluğu haqqında hər 5 ildə bir dəfə sübut təqdim etməlidir.

4 Tərəflər bacarıqlar üzrə tələb edilən standartlara uyğunluq qismində aşağıdakı sahələr üzrə hazırlıq və təcrübəni qəbul edə bilər:

- .1 A-VI/1-1 cədvəlində nəzərdə tutulan sağ qalmaq uğrunda mübarizə üsulları:
  - .1.1 Xilasedici jileti geyinmək;
  - .1.2 Xilasedici jileti geyinmiş şəkildə gəmidən xilasedici sala minmək;
  - .1.3 Sağ qalmaq şansını artırmaq məqsədilə xilasedici qayığa minmək üçün ilkin tədbirlər həyata keçirmək;
  - .1.4 Üzən lövbəri suya salmaq;
  - .1.5 Xilasedici salların avadanlıqlarından istifadə etmək;

---

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kursun(ların)dan istifadə edilə bilər

- .1.6 Radio avadanlığı daxil olmaqla, olduğu yeri müəyyən edən cihazlardan istifadə etmək.
- .2 A-VI/1-2 nömrəli cədvəldə nəzərdə tutulan yanğının qarşısının alınması və yanğınlı mübarizə:
- .2.1 Müstəqil nəfəsalma sistemindən ibarət əleyhqazlardan istifadə; və
- .2.2 Tüstü ilə dolu otaqda xilasetmə əməliyyatları həyata keçirərkən, nəfəsalma aparatlarını geyinmiş şəkildə gəmidə təsdiq edilmiş tüstü əmələgətirən avadanlıqlardan istifadə etmək

5 Administrasiya hesab etsə ki, sərnişin gəmiləri olmayan ümumi tutumu 500 tondan artıq olan beynəlxalq səfərlərə xidmət edən gəmi və tankerlərə münasibətdə gəminin ölçüləri və səfərlərin davamiyyəti və ya xarakteri bu bölmənin tələblərinin tam tətbiqi üçün məqsədəuyğun və ya demək olar ki, qətiyyətlə mümkün deyil, gəmidəki insanların, gəminin, əmlakın, habelə dəniz mühitinin mühafizəsi təhlükəsizliyini nəzərə almaqla belə gəmi və ya gəmi siniflərinin dənizçilərini müəyyən dərəcədə bəzi tələblərdən azad edə bilər.

Cədvəl A-VI /1-1

Sağ qalmaq uğrunda mübarizə üsulları üzrə bacarıqlara dair tələb edilən minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
Bacarıq	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRİMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Gəmini tərk edərkən dənizdə sağ qalmaq	Toqquşma, yanğın, gəminin batması kimi baş vermə ehtimalı olan fəvqəladə hadisələrin növləri Adətən gəmidə mövcud olan xilasedici vasitələrin növləri Xilasedici sal və ya qayıqların avadanlıqları Fərdi xilasetmə vasitələrinin olduğu yer Aşağıdakıları daxil edərək sağ qalmaqla əlaqədar prinsiplər: .1 hazırlıq və tədrisin (təlimin) əhəmiyyəti .2 individual mühafizə (fərdi	Səriştəni aşağıdakılar üzərində praktik nümayişini daxil edərək, təqdir olunmuş təlim və ya hazırlıq kursu və ya gəmidə və imtahanda təqdir olunmuş iş təcrübəsi əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi: .1 xilasedici jiletin geyinilməsi .2 hidrokostyumun geyinilməsi və istifadəsi .3 hündürlükdən suya təhlükəsiz tullanma .4 əynində geyinilmiş xilasedici jilet olan zaman alt-üst olmuş salın çevrilməsi .5 xilasedici jiletə üzmək .6 xilasedici jiletsiz suda qalmaq bacarığı	Toplantı yerinə sağıriş siqnalını təyin etdikdən sonra yerinə yetirilən hərəkətlər qənaətbəxşdir və müəyyən olunmuş prosedurlara müvafiqdir. Vaxtın seçilməsi, individual hərəkətlərin ardıcılığı, üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə uyğun gəlir və sağ qalmaq üçün qorxu yaradan potensial təhlükəni

	<p>qoruyucu) geyimi və təchizat (avadanlıq)</p> <p>.3 istənilən qəzaya hazır olmaq zərurəti</p> <p>.4 xilasedici qayıq və salların olduğu yerə çağırılmaq komandası verilən zaman yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p> <p>.5 gəmini tərk edən zaman yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p> <p>.6 suda olan zaman yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p> <p>.7 xilasedici qayıq və salda olan zaman yerinə yetirilməli olan hərəkətlər</p> <p>.8 qəzaya uğrayanları qorxudan (qarşı) əsas təhlükələr</p>	<p>.7 xilasedici jiletlə gəmidən və sudan xilasedici qayığa oturmaq</p> <p>.8 xilasedici şlyupka və salda, sağ qalmaq şansının artırılması üçün ilkin hərəkətlərin yerinə yetirilməsi</p> <p>.9 üzən lövbərin qoyuluşu</p> <p>.10 xilasedici şlyupkanın və salın avadanlığı ilə əlaqədar iş</p> <p>.11 radioavadanlığı daxil etməklə, olduğu yeri təyin etməyə imkan verən qurğularla əlaqədar iş</p>	<p>minimuma endirir.</p> <p>Xilasedici şlyupkaya və sala düşməyin üsulları müvafiqdir və digər qəzaya uğrayanlar üçün təhlükə yaratmır.</p> <p>Gəmini tərk edəndən sonra olan ilkin hərəkətlərə və suda olarkən edilən prosedur və hərəkətlər sağ qalmamaq üçün qorxunu minimuma endirir.</p>
--	---	---	---

Cədvəl A-VI / 1-2

Yanğının qarşısının alınması və yanğınlı mübarizə üzrə bacarıqlara dair tələb edilən minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏ K ÜÇÜN MEYARLAR

<p>Yanğın riskinin minimumlaşdırılması və yanğın vəziyyətində yanğının qarşısını ala biləcək fəaliyyətin hazırlılığının saxlanması</p>	<p>Gəmidə yanğınla mübarizənin təşkili</p> <p>Yanğın əleyhinə vasitələrin olduğu yer və fəvqəladə vəziyyət yolları</p> <p>Yanğın və partlayışın tərkib hissələri (yanğın üçbucağı)</p> <p>Alışmanın növləri və mənbələri</p> <p>Alışan materiallar, yanğın zamanı olan təhlükə və alovun yayılması</p> <p>Daimi sayıqlıq zərurəti</p> <p>Gəminin göyərtəsində həyata keçirilməsi zəruri olan hərəkətlər</p> <p>Yanğın və tüstü detektorları və avtomatik həyəcan signalı sistemi</p> <p>Yanğının təsnifatı və istifadə olunan yanğınsöndürmə vasitələri</p>	<p>Təsdir olunmuş təlimat və ya təsdir olunmuş hazırlıq kursunun əsasında alınmış sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Yanğın haqqında məlumatı alınarkən görülən ilk hərəkət, təsdiq olunmuş təcrübə və proseduralara uyğun gəlir.</p> <p>Toplanma yerinə yığışmaq signalı təyin olunduqdan sonra icra olunan fəaliyyətlər müəyyən edilmiş proseduralara uyğun gəlir</p>
<p>Yanğınla mübarizə aparmaq və yanğın söndürmək</p>	<p>Yanğınla mübarizə avadanlıqları və onların gəmidə olduğu yerləri</p> <p>Aşağıdakılar haqqında təlimat:</p> <ol style="list-style-type: none"> .1 stasionar qurğular .2 yanğınsöndürənlərin geyimi .3 şəxsi avadanlıqlar .4 yanğın əleyhinə mexanizm və avadanlıq .5 yanğınla mübarizə metodları .6 yanğınsöndürən vasitələr .7 yanğınla mübarizə prosedurları .8 yanğınla mübarizə və xilasetmə zamanı 	<p>Təsdir olunmuş təlimat və ya bacarığın yoxlanılması üçün real vəziyyətlərlə üst-üstə düşən hazırlıq şərtlərinin təmin olduğu yerlərdə (məsələn; gəminin şərtlərinin təqlid olunması) və əgər mümkündürsə və məqsədə uyğundursa, gecə şəraitində olan təqdir olunmuş hazırlıq kursunun gedişatı əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi ;</p> <ol style="list-style-type: none"> .1 daşınan (səyyar) odsöndürənlərin müxtəlif növlərindən istifadə etmək .2 avtonom (təcrid olunmuş) nəfəs verən aparatlardan istifadə etmək .3 böyük olmayan yanğın ocağını, məsələn: elektrik 	<p>Geyim və təchizat yanğınla mübarizə əməliyyatının xarakterinə müvafiqdir.</p> <p>Ayrıca hərəkətlərin vaxtının seçilməsi və ardıcılığı, üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə müvafiqdir.</p> <p>Yanğının söndürülməsini müvafiq prosedurlar, texnika və odsöndürən maddələrdən istifadə etməklə nail olunur.</p> <p>Tənəffüs verici aparatlardan istifadə etmək prosedur və texnikası təcrübədə qəbul olunmuşlara</p>

	nəfəsalma aparatlarında istifadə	<p>məftillərindən yanma, neftdən,propandan yanma ocaqlarını söndürmək</p> <p>.4 yığcam/səpici şırnaq verən borudan istifadə etməklə geniş yanğın ocaqlarını söndürmək</p> <p>.5 köpük, poroşok (toz dərman) və digər uyğun gələn kimyəvi vasitələrin köməyi ilə yanğının söndürülməsi</p> <p>.6 xilasedici lərlə, lakin tənəffüs verici aparatsız, yüksək əhatə dairəsinə malik olan köpüyün verildiyi yərə daxil olmaq və oradan keçmək</p> <p>.7 tüstü ilə dolu, bağlı yerdə, avtonom nəfəs verici aparatla yanğınla mübarizə</p> <p>.8 tüstü ilə dolu, alov bürüyən yaşayış yeri və ya maşın şöbəsinə təqlid edən yerdə su dumanı və ya digər uyğun gələn odsöndürən maddələrdən istifadə etməklə yanğının söndürülməsi</p> <p>.9 su dumanı və səpici boru, quru kimyəvi poroşok və ya köpüyün köməyi ilə neft yağınlarının söndürülməsi</p> <p>.10 tənəffüs verici aparatlardan istifadə etməklə, tüstü ilə dolu yerdə insanın xilas edilməsi</p>	və prosedurlara müvafiqdir.
--	----------------------------------	---	-----------------------------

Cədvəl A-VI / 1-3

İlk elementar tibbi yardım üzrə bacarıqlara dair tələb edilən minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏ K ÜÇÜN

			MEYARLAR
Tibbi yardım tələb edən bədbəxt hadisə və ya digər situasiyalarda təcili tədbirlərin görülməsi	<p>Zərərçəkmiş şəxslərin ehtiyaclarının və şəxsi təhlükəsizlik üçün risklərin qiymətləndirilməsi</p> <p>İnsan bədəninin anatomiyası və orqanizmin funksiyası haqqında anlayış</p> <p>Fövqəladə hadisələr zamanı yerinə yetirilməli olan təxirəsalınmaz tədbirlər haqqında anlayış , o cümlədən aşağıdakılar üzrə bacarıq:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zərərçəkmişin düzgün uzadılması 2. huşa gətirmə üsulları 3. qanaxmanı saxlamaq 4. şok vəziyyətindən çıxarmaq üçün zəruri tədbirlər görmək 5. elektrik cərəyanının vurması daxil olmaqla, yanıq və qaynar sudan yanmalar zamanı zəruri tədbirlər görmək 6. zərərçəkmişə yardım göstərmək və onu daşımaq 7. sarğılar qoymaq və ilk tibbi yardım qutusunun materiallarından istifadə etmək 	Təsdir olunmuş təlimat və ya hazırlıq kursunun gedişatı əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi	<p>Həyəcan signalının ötürülmə üsul və zamanı, təxirə salınmaz tibbi yardım tələb edən konkret bədbəxt hadisə və ya digər situasiyanın şəraitinə müvafiqdir</p> <p>Zədələrin mümkün olan səbəbi, xarakteri və ağırlıq dərəcəsinin təyini tez və tam yerinə yetirilir, hərəkətlərin prioriteti və ardıcılığı həyat üçün potensial təhlükəyə müvafiqdir</p> <p>Özünə və zərərçəkmişə gələcəkdə ziyan vurmaq riski daima minimuma endirilir</p>

Cədvəl A-VI / 1-4

Şəxsi təhlükəsizlik və ictimai məsuliyyət üzrə bacarıqlara dair tələb edilən minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏ K ÜÇÜN MEYARLAR
Fövqəladə hallara qarşı mübarizə prosedurlarına riayət etmək	<p>Toqquşma, yanğın və gəminin batması kimi baş vermə ehtimalı olan fəvqəladə hadisələrin növləri</p> <p>Fövqəladə hallar zamanı ölçü götürülməsi üçün, fəvqəladə tədbirlər planları haqqında bilik</p> <p>Fövqəladə vəziyyətlərdə verilən siqnallar və həyəcan siqnalı üzrə cədvəldə heyət üzvlərinə təyin edilmiş konkret vəzifələr; toplaşma yeri; şəxsi təhlükəsizlik üçün təchizatdan düzgün istifadə olunması</p> <p>Yanğın, toqquşma, suya oturma, suyun daxil olması daxil olmaqla, potensial qəzalar aşkarlanan zaman yerinə yetirilən hərəkətlər</p> <p>Həyəcan siqnalı ilə yerinə yetirilən hərəkətlər</p> <p>Hazırlıq və tədrisin əhəmiyyəti</p> <p>Təxliyyə yolları, gəmidaxili rabitə sistemləri, qəzanı qabaqcadan xəbər verən siqnalizasiya haqqında bilik</p>	Təqdir olunmuş təlimat və ya təqdir olunmuş hazırlıq kurslarının gedişatı əsasında əldə olmuş sübutun qiymətləndirilməsi	<p>Qəza haqqında məlumat alınan zaman olan ilkin hərəkətlər müəyyən qəza zamanı olunmuş proseduralara müvafiqdir.</p> <p>Həyəcanı elan edərkən verilən informasiya vaxtında verilən, dəqiq, tam və aydındır.</p>
Dəniz ətraf mühitinin	Dəniz nəqliyyatının dəniz mühitinə təsiri, o	Təqdir edilmiş təlimat və hazırlıq kursunun gedişatı	Dəniz ətraf mühitinin qorunmasına

çirklənməsinin qarşısını almaq üçün ehtiyat tədbirlərinin görülməsi	cümlədən gəminin istismarı və qəza nəticəsində baş verən çirklənmənin dəniz mühitinə təsiri haqqında zəruri biliklər Ətraf mühitin mühafizəsinə dair əsas prosedurlar Dəniz mühitinin mürrəkəbliyi və müxtəlifliyi haqqında zəruri biliklər	əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi	yönələn təşkilati prosedurlara daima əməl olunur.
Əməyin təhlükəsizliyi qaydalarına əməl etmək	Texniki təhlükəsizlik tələblərinin daimi yerinə yetirilməsinin əhəmiyyəti Potensial təhlükədən qorunmaq üçün, gəmilərdə mövcud olan təhlükəsizlik və müdafiə qurğuları Bağlı yerə daxil olmamışdan əvvəl yerinə yetirilən ehtiyat tədbirləri Bədbəxt hadisələrin qarşısının alınması və əmək gigiyenaları ilə əlaqədar beynəlxalq ölçülərlə tanışlıq*	Təsdiq edilmiş təlimat və hazırlıq kursunun gedişatı əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi	Texniki təhlükəsizliyə əməl olunur və müvafiq müdafiə avadanlıqları daima tətbiq olunur.
Gemidə effektiv ünsiyyətin yaradılmasına kömək etmək	Gemidə insanlar və işçi qrupları arasında effektiv ünsiyyətin prinsipləri, həmçinin effektiv ünsiyyətə maneə olan məsələlər haqqında anlayış Effektiv ünsiyyət yaratmaq və saxlamaq bacarığı	Təsdiq edilmiş təlimat və ya hazırlıq kursunun gedişatı əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi	Ünsiyyət daima aydın və effektivdir
Gemidə insanlar arasında	Gemidə möhkəm sosial və əmək	Təsdiq edilmiş təlimat və ya hazırlıq kursunun gedişatı əsasında əldə olunmuş	İşə və davranış üçün nəzərdə tutulan tələblərə hər zaman

* Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Gəmi dənizdə və limanda qəza hallarının qarşısının alınması haqqında Davranış Qaydalarından kursların hazırlanmasında istifadə edilə bilər.

<p>səmərli münasibətlərin qurulmasına köməklik göstərmək</p>	<p>münasibətlərinin qurulmasının əhəmiyyəti</p> <p>Komandada işləmək üçün zəruri prinsiplər və qaydalar, o cümlədən mübahisələrin həlli</p> <p>İctimai vəzifələr; maddəli işin şərtləri (əmək şəraiti şərtləri), individual qayda (şəxsi hüquq) və vəzifələr, narkotik vasitələrdən və spirtli içkilərdən sui-istifadə (edilməsi nəticəsində yaranan təhlükələr) etmək təhlükəsi</p>	<p>sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>əməl olunur</p>
<p>Yorğunluğun idarə edilməsini anlamaq və zəruri tədbirlər həyata keçirmək</p>	<p>Zəruri istirahət vaxtlarının təmin edilməsinin əhəmiyyəti</p> <p>Yuxunun, növbə cədvəllərinin və sutlarıq ritmin (bioloji saatın) yorğunluğa təsiri</p> <p>Dənizçilərdə stress yaradan fiziki faktorların təsiri</p> <p>Gəmilərdə və gəmilərdən kənar stress yaradan ətraf mühitə dair faktorlar və onların dənizçilərə təsiri</p> <p>Növbə cədvəllərinin dəyişdirilməsinin dənizçilərin yorğunluğuna təsiri</p>	<p>Təsdiq edilmiş təlimat və ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursunda iştirak əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Yorğunluğun idarə edilməsi qaydalarına riayət olunur və müvafiq tədbirlər daima həyata keçirilir</p>

Bölmə A-VI/2

Xilasedici qayıqlar, xilasedici sallar və sürətli növbətçi qayıqlar olmayan növbətçi şlyupkaları üzrə peşəkarlıq

Bacarıqlara dair tələblər

1 Xilasedici şlyupkalar, xilasedici sallar və sürətli növbətçi şlyupkaları olmayan növbətçi şlyupkaları üzrə mütəxəsis sertifikatı almağa namizəd olan hər bir şəxs, A-VI/2-1 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələlərin, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrasında səriştə nümayiş etdirməlidir.

2 A-VI/2-1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlərdə bilik səviyyəsi namizədə qəza hallarında xilasedici qayıqları, xilasedici salı və ya növbətçi qayığı suya salmaq və rəhbərlik etmək üçün kifayət qədər olmalıdır*.

3 Nəzəri hazırlığın, anlayışın və peşəkarlığın lazımi səviyyəsinə çatmaq məqsədilə hazırlıq və təcrübə, bu Məcəllənin B hissəsində verilmiş rəhbərliyi nəzərə almalıdır.

4 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs, tələb olunan səriştə standartına çatdığıının sübutunu aşağıdakılar vasitəsi ilə təqdim etməlidir:

- .1 A-VI/2-1 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələlərin, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrasında bu cədvəlin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilən səriştənin nümayiş metodlarına və səriştə meyarlarına müvafiq olaraq səriştə nümayiş etdirməklə; və
- .2 A-VI/2-1 cədvəlinin 2-ci sütununda şərh edilmiş məsələləri əhatə edən təqdir edilmiş hazırlıq gedişində imtahanlarla və ya sistemətik qiymətləndirmə ilə.

5 Xilasedici qayıqlar və sürətli olmayan xilasedici katerlər üzrə 4-cü bəndə uyğun olaraq sertifikatlaşdırılmış dənizçilər, A-VI/2-1 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri yerinə yetirmək üçün bacarıqlar üzrə tələb edilən standartlara uyğunluğu haqqında hər 5 ildə bir dəfə sübut təqdim etməlidir.

6 Tərəflər A-VI/2-1 nömrəli cədvəlin bacarıqlar üzrə tələb edilən standartlarına uyğunluq qismində aşağıdakı sahələr üzrə hazırlıq və təcrübəni qəbul edə bilər:

- .1 Suya salınma ərzində və daha sonra xilasedici sal və ya xilasedici katerə rəhbərlik etmək:
  - .1.1 Xilasedici sal və qayıqların nəzərdə tutduğu insan sayı üzrə markalanmasını anlamaq;
  - .1.2 Xilasedici salın suya salmaq və xilasedici sala minmək, gəmidən uzaqlaşmaq, xilasedici salda insanları idarə etmək və xilasedici saldan enmək haqqında düzgün göstərişlər vermək;
  - .1.3 Xilasedici Salı hazırlamaq və təhlükəsiz şəkildə suya salmaq, o cümlədən gəminin ətrafından dərhal uzaqlaşmaq; və
  - .1.4 Xilasedici salın və xilasedici katerlərin sudan təhlükəsiz çıxarılması;
- .2 Gəmini tərək etdikdən sonra xilas edilmiş insanları və xilasedici sallarını idarə etmək:
  - .2.1 Qayığı avarla və kompass əsasında idarə etmək;
  - .2.2 Pirotexniki vasitələr istisna olmaqla, xilasedici salların hər avadanlığından istifadə etmək

---

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kurslarından istifadə edilə bilər

- .2.3 Aşkar edilməyə kömək edəcək vasitələri tətbiq etmək
- .3 Kommunikasiya və signal verən aparatları daxil olmaqla, olduğu yeri müəyyənləşdirən avadanlıqlardan istifadə etmək:
  - .3.1 Xilasedici sal üçün səyyar radio avadanlığından istifadə etmək; və
- .4 Xilas edilmiş insanlara ilk tibbi yardım göstərmək.

Sürətli növbətçi qayıqlar üzrə peşəkarlıq

Bacarıqlara dair tələblər

7 Sürətli növbətçi qayıqlarını üzrə mütəxəssis sertifikatı almağa namizəd olan hər bir şəxs A-VI/ 2-2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələlərin, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrasında səriştə nümayiş etdirməlidir.

8 A-VI/ 2-2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlərdə bilik səviyyəsi namizədin fəvqəladə hallarda sürətli növbətçi qayığın suya salmaq və rəhbərlik etmək üçün kifayət qədər olmalıdır*.

9 Nəzəri biliklərin, anlayışların və peşəkarlığın lazımi səviyyəsinə çatmaq məqsədi ilə hazırlıq və təcrübə bu Məcəllənin B hissəsindəki rəhbərliyi nəzərə alınmalıdır.

10 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs, tələb olunan səriştə standartına çatdığıнын sübutunu təqdim etməlidir:

- .1 A-VI/2-2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələlərin, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrasında bu cədvəlin 3 və 4-cü sütunlarında göstərilmiş səriştənin nümayiş metodlarına və səriştə meyarlarına müvafiq səriştə nümayiş etdirməklə; və
- .2 A-VI/2-2 cədvəlində 2-ci sütunda sadalanan məsələləri əhatə edən təqdir edilmiş hazırlığın gedişində imtahan və sistematik qiymətləndirmələrlə.

11 Xilasedici sürətli katerlər üzrə 10-cu bəndə uyğun olaraq sertifikatlaşdırılmış dənizçilər, A-VI/2-2 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri yerinə yetirmək üçün bacarıqlar üzrə tələb edilən standartlara uyğunluğu haqqında hər 5 ildə bir dəfə sübut təqdim etməlidir.

12 Tərəflər A-VI/2-2 nömrəli cədvəlin bacarıqlar üzrə tələb edilən standartlarına uyğunluq qismində aşağıdakı sahələr üzrə hazırlıq və təcrübəni qəbul edə bilər:

- .1 Suya salınma ərzində və daha sonra xilasedici sürətli katerə rəhbərlik etmək:
  - .1.1 Xilasedici sürətli katerin suya salınmasının və sudan çıxarılmasının təhlükəsizliyinə nəzarət etmək;
  - .1.2 Xilasedici sürətli kateri mövcud hidrometeoroloji şəraitdə idarə etmək;
  - .1.3 Xilasedici sürətli kater, helikopter və gəmi arasında kommunikasiya və signal verən avadanlıqlardan istifadə etmək;
  - .1.4 Fəvqəladə hallara qarşı mövcud avadanlıqlardan istifadə etmək; və
  - .1.5 Ətraf mühitə dair faktorlar nəzərə alınmaqla, axtarış tərbirləri həyata keçirmək

Cədvəl A- VI/2-1

Xilasedici sallar və sürətli olmayan xilasedici katerlər üzrə bacarıqlara dair minimal standartların xüsusiyyətləri

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kurslarından istifadə edilə bilər

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Xilasedici qayıq və sala, növbətçi qayıq suya salarkən və suya saldıqdan sonra komanda etmək	<p>Xilasedici qayıq, sal və növbətçi qayıqların və habelə onların təchizatının ayrıca predmetlərinin konstruksiya və təchizatı</p> <p>Xilasedici qayıqlar, sal və növbətçi şlyupkaların konkret xarakteristikaları və quruluşları</p> <p>Xilasedici qayıq, sal və növbətçi şlyupkaların suya salınması üçün qurğuların müxtəlif tipləri</p> <p>Dənizin güclü dalğalanmasında xilasedici şlyupka və salların suya salınma üsulları</p> <p>Xilasedici qayıq və salların sudan qaldırılması üsulları</p> <p>Gəmini tərk etdikdən sonra yerinə yetirilən hərəkətlər</p> <p>Dənizin güclü dalğalanmasında növbətçi qayıqların suya salınma və sudan qaldırılma üsulları</p> <p>Yüklə birgə suya salma avadanlığı ilə əlaqədar təhlükələr</p> <p>Texniki xidmət prosedurları haqqında biliklər</p>	<p>Bacarığın praktik nümayişi əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 geyinilmiş jiletdə devrilmiş salı çevirmək</p> <p>.2 xilasedici qayıq və salların nəzərdə tutulduqları adamların sayına görə markalanması başa düşmək</p> <p>.3 xilasedici şlyupka, sal və növbətçi qayıqların suya salınması, gəmidən uzaqlaşdırılması və xilasedici qayıq, sal və növbətçi qayıqlardan insanların sahilə düşürülməsi üçün düzgün komandalar vermək</p> <p>.4 xilasedici şlyupka, sal və növbətçi şlyupkaları hazırlamaq, təhlükəsiz suya salmaq və gəmidən tez uzaqlaşdırmaq, eləcə də off-load və on-load suya salma avadanlıqlarını işə salmaq (yüklü və ya</p>	<p>Xilasedici qayıq və salların hazırlanması, adamların onlara oturulması və suya salınması avadanlığın məhdudiyyətini nəzərə almaqla yerinə yetirilir və xilasedici qayıq və salların gəmidən təhlükəsiz aralanmasına imkan verir</p> <p>Gəminin tərk edilməsi üzrə ilkin hərəkətlər sağ qalıb yaşamaq üçün olan təhlükəni minimuma endirir</p> <p>Xilasedici qayıqların, salların və növbətçi katerlərin qaldırılması avadanlığın məhdudiyyəti çərçivəsində yerinə yetirilir</p> <p>Avadanlıqlar istehsalçının suya salınma və əvvəlki vəziyyətin bərpası üzrə təlimatlarına uyğun olaraq istismaq edilir</p>

		<p>yüksüz ayrılma mexazimlərini idarə etmək)</p> <p>.5 xilasedici qayıq, sal və növbətçi kateri sudan təhlükəsiz qaldırmaq, o cümlədən həm yüklü, həm də yüksüz ayrılma mexazimlərini müvafiq qaydada yenidən nizamlamaq</p> <p><i>İstifadə etməklə:</i> Daxili mühərrikə malik hava ilə doldurulan xilasedici sal və örtülü və ya açıq xilasedici qayıqlardan istifadə etmək və ya mümkün olduğu təqdirdə təsdiq edilmiş trenajor hazırlığı</p>	
Xilasedici qayıq və salların mühərrikini idarə etmək	Xilasedici qayıq və salların mühərrikinin və onun köməkçi avadanlığının, nəzərdə tutulan odsöndürənlər ilə birgə işə salınması və istismar olunması metodları	Örtülü və ya açıq xilasedici qayıq və sallarda quraşdırılmış mühərriki işə salmaq və istismar etmək bacarığının praktik nümayişi əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Mühərrik manevretmənin tələblərinə müvafiq işə salınır və istismar olunur
Gəmini tərk etdikdən sonra insanlara rəhbərlik etmə və xilasedici qayıq və salın idarə olunması	<p>Fırtınalı hava şəraiti zamanı xilasedici şlyupkanın və salın idarə olunması</p> <p>Falindən, üzən lövbərdən və digər təchizatlardan istifadə etmək</p> <p>Xilasedici şlyupka və ya salda qida və suyun paylanması</p> <p>Xilasedici şlyupka və salın aşkarlanmasının maksimal imkanları</p>	<p>Bacarığın praktiki nümayişi əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. xilasedici şlyupkada avar çəkmək, onu idarə etmək və kompas üzrə aparmaq 2. xilasedici şlyupka və salların təchizatının ayrı-ayrı predmetlərindən 	Sağ qalıb yaşamaq şəraitində hərəkətlərin idarə olunması üstünlük təşkil edən vəziyyət və şərtlərə müvafiqdir

	<p>üçün yerinə yetirilən hərəkətlər</p> <p>Vertolyotun köməyi ilə xilasetmə üsulları</p> <p>Hipotermiya və onun qarşısının alınması; hidrokostyum və istidən qoruyan vəsaitlər daxil olmaqla, mühafizəedici geyimdən istifadəetmə</p> <p>Növbətçi qayıqların və mühərriklə olan xilasedici şlyupkaların xilasedici salların yedəyə alınması və suya düşmüş insanların xilasını üçün istifadə edilməsi</p> <p>Xilasedici qayıq və salların sahilin dayaz yerinə çıxarılması</p>	<p>istifadə etmək</p> <p>3. aşkar olunmağa imkan yaradan vəsaitlərin qurulması</p>	
<p>Rabitə avadanlığını və signal aparatını, habelə, pirotexnik vasitələri daxil etməklə, gəminin olduğu yeri göstərən mexanizmlərdən istifadə olunması</p>	<p>fövqəladə hallar üzrə radiobuy peykləri və axtarış və xilasetmə transponderləri daxil olmaqla, xilasedici qayıq və salların radioaparatu</p> <p>Pirotexnik fəlakət siqnalları</p>	<p>Bacarığın praktiki nümayişi əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. xilasedici qayıq və salların daşına bilən radio avadanlıqdan istifadə etmək 2. pirotexnik vasitələr daxil olmaqla, signal avadanlığından istifadə etmək 	<p>Rabitə vasitələrinin və signal aparatlarının istifadə olunması və seçilməsi üstünlük təşkil edən şərait və şərtlərə müvafiqdir</p>
<p>Xilas edilənlərə ilk tibbi yardımın göstərilməsi</p>	<p>İlk tibbi yardım qutusundan istifadəetmə və huşa gətirmə texnikası</p> <p>Qanaxmanı saxlamağı və şok vəziyyətindən çıxarmağı daxil etməklə, zədə almış insanlara qulluğun göstərilməsi</p>	<p>İlk tibbi yardım qutusundan və huşa gətirmə üsullarından istifadə etməklə, istər gəmidə olan, istərsə də gəmini tərk etdikdən sonra zədə almış insanlara köməkliyin göstərilməsi bacarığının praktiki nümayişi əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Zədə və ya xəstəliyin mümkün olan səbəblərinin, xarakterinin və ağırlıq dərəcəsinin təyin olunması tez və dəqiq yerinə yetirilir</p> <p>Tibbi yardım üzrə tədbirlərin birinciliyi və ardıcılığı həyat üçün istənilən təhlükəni minimuma endirir</p>

Cədvəl A-VI/2-2

Xilasedici sürətli katerlər üzrə bacarıqlara dair minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	SƏRİŞTƏNİ NÜMAYİŞ ETDİRƏN METODLAR	SƏRİŞTƏNİ QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Sürətli xilasedici katerlərin konstruksiyasını, texniki xidmətin göstərilməsini, təmir və təchiz edilməsini anlamaq	Sürətli növbətçi şlyupkaların konstruksiyası, təchizatı və avadanlığın ayrı-ayrı hissələri Sürətli xilasedici katerlər texniki xidmətin göstərilməsi, qəza zamanı təmir edilməsi və üfürülən (hava ilə doldurulan) sürətli xilasedici katerlərin normal şəkildə hava ilə doldurulması və onların boşaldılması üzrə biliklər	Praktiki təlimlər əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Müntəzəm olaraq texniki xidmətin həyata keçirilməsi və qəza zamanı təmir işlərinin aparılması üsulları Sürətli xilasedici katerlərin hssələrini və tələb edilən avadanlıqları müəyyənləşdirmək
Suya salınma və sudan çıxarılma zamanı adətən gəmidə quraşdırılan suya salma avadanlığı və qurğularını idarə etmək	Təcili suya salınma və istifadə üçün sürətli xilasedici katerləri suya salma avadanlığı və qurğularının hazırlıq səviyyəsinin qiymətləndirilməsi Bucurqadın, əyləcin, talın, falinin, hərəkət kompensatorunun, həmçinin bir qayda olaraq quraşdırılan digər avadanlıqların istismarı və məhdudluğu haqqında anlayış Sürətli xilasedici katerlərin suya salınması və sudan çıxarılması zamanı həyata keçirilən ehtiyat tədbirləri Üstünlük təşkil edən və əlverişsiz hidrometeoroloji şəraitdə sürətli xilasedici katerin suya salınması və sudan çıxarılması	Sürətli xilasedici katerin quraşdırılmış avadanlıqları ilə birgə təhlükəsiz şəkildə suya endirilməsi və sudan çıxarılmasına nəzarət etmək bacarığının praktiki nümayişi əsasında əldə edilən sübutun qiymətləndirilməsi	Xilasedici sürətli katerlərin suya endirilməsi və sudan çıxardılması zamanı suya salma avadanlıqları və qurğularının hazırlanması, eləcə də idarə edilməsi bacarığı

<p>Suya salınma və sudan çıxardılma zamanı, bir qayda olaraq gəmidə quraşdırılan sürətli xilasedici katerləri idarə etmək</p>	<p>Təcili suya salınma və istifadə üçün sürətli xilasedici katerlərin və müvafiq avadanlıqların hazırlıq səviyyəsinin qiymətləndirilməsi</p> <p>Sürətli xilasedici katerlərin suya salınması və sudan çıxarılması zamanı həyata keçirilən ehtiyat tədbirləri</p> <p>Üstünlük təşkil edən və əlverişsiz hidrometeoroloji şəraitdə xilasedici sürətli katerin suya salınması və sudan çıxarılması</p>	<p>Sürətli xilasedici katerin quraşdırılmış avadanlıqları ilə birgə təhlükəsiz şəkildə suya endirilməsi və sudan çıxarılmasını həyata keçirmək bacarığının praktiki nümayişi əsasında əldə edilən sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Suya endirilmə və sudan çıxardılma zamanı xilasedici sürətli katerləri idarə etmək bacarığı</p>
<p>Xilasedici sürətli katerləri suya endirdikdən sonra idarə etmək bacarığı</p>	<p>Xilasedici sürətli katerlərin xüsusi xarakteristikaları, mexanizmləri və məhdudiyyətləri</p> <p>Çevrilmiş xilasedici sürətli katerlərin normal vəziyyətə qaytarılması prosedurları</p> <p>Üstünlük təşkil edən və əlverişsiz hidrometeoroloji şəraitdə xilasedici sürətli kateri idarə etmək</p> <p>Xilasedici sürətli katerlərdə olan naviqasiya və təhlükəsizlik avadanlığı</p> <p>Axtarış sxemləri və onların icrasına təsir göstərən ətraf mühit amilləri</p>	<p>Aşağıda nəzərdə tutulan bacarıqların praktiki nümayişi əsasında əldə edilən sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 Çevrilmiş xilasedici sürətli katerlərin normal vəziyyətə qaytarmaq</p> <p>.2 Üstünlük təşkil edən və əlverişsiz hidrometeoroloji şəraitdə xilasedici sürətli kateri idarə etmək</p> <p>.3 xüsusi avadanlıqlardan istifadə etməklə dənizdə üzmək</p> <p>.4 xilasedici sürətli qayıqla vertolyot və gəmi arasında kommunikasiya və siqnalizasiya avadanlıqlarından istifadə etmək</p> <p>.5 fəvqəladə hallara qarşı mövcud avadanlıqlardan istifadə etmək</p> <p>.6 zərərçəkmiş şəxsi sudan çıxarmaq və onu ya xilasedici vertolyota, ya gəmiyə</p>	<p>Üstünlük təşkil edən hava şəraitində mövcud avadanlıqların məhdudluğu çərçivəsində xilasedici sürətli qayıqların istismarının nümayişi</p>

		ya da təhlükəsiz yerə nəql etmək .7 Ətraf mühitə təsir edən faktorlar nəzərə alınmaqla müvafiq sxem üzrə axtarış həyata keçirmək	
Xilasedici sürətli katerlərin mühərrikinin istismarı	Xilasedici sürətli katerlərin mühərrikinin və onun köməkçi avadanlıqlarının işə salınması və istismarı üsulları	Xilasedici sürətli katerlərin mühərrikinin işə salınması və istismarı üzrə bacarığın praktiki nümayişi əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Mühərrik manevrətmənin tələblərinə uyğun olaraq işə salınır və istismar olunur

Bölmə A-VI/3

Yanğınla mübarizə üzrə genişləndirilmiş proqrama dair məcburi minimal hazırlıq

Bacarıqlara dair tələblər

1 Vəzifələrinə yanğınla mübarizənin idarə edilməsi daxil olan dənizçilər yanğınla mübarizə texnikası məsələləri üzrə təşkilatçılığa, taktikaya və rəhbərliyə xüsusi istinad etməklə genişləndirmiş proqramla hazırlıq keçməlidirlər və A-VI/3 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələlərin, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrasında səriştə nümayiş etdirməlidirlər.

2 A VI/3 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlərdə bilik səviyyəsi gəmilərdə yanğınla mübarizəyə səmərəli rəhbərlik üçün kifayət etməlidir*.

3 Nəzəri biliklərin, anlayışın və peşəkarlığın lazımı səviyyəsinə çatmaq məqsədi ilə hazırlıq və təcrübə keçərkən Məcəllənin B hissəsində nəzərdə tutulan təlimat nəzərə alınmalıdır.

4 Sertifikat almağa namizəd olan hər bir A-VI/3 cədvəlinin 3-4-cü sütunlarında şərh edilmiş səriştənin nümayiş metodlarına və meyarlarına müvafiq tələb edilən səriştə standartına çatdığıının sübutunu təqdim etməlidir.

5 Yanğınla mübarizə üzrə genişləndirilmiş proqrama dair 4-cü bəndə uyğun olaraq sertifikatlaşdırılmış dənizçilər, A-VI/3 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri yerinə yetirmək üçün bacarıqlar üzrə tələb edilən standartlara uyğunluğu haqqında hər 5 ildə bir dəfə sübut təqdim etməlidir.

6 Tərəflər A-VI/3 nömrəli cədvəlin bacarıqlar üzrə tələb edilən standartlarına uyğunluq qismində aşağıdakı sahələr üzrə hazırlıq və təcrübəni qəbul edə bilər:

- .1 Gəmidə yanğınla mübarizə əməliyyatlarına nəzarət etmək;
  - .1.1 Təşkilatçılıq, taktika və idarəetməyə xüsusi diqqət yetirməklə, dənizdə və limanda gəmidə baş verən yanğınla mübarizə prosedurları;
  - .1.2 Yanğınla mübarizə əməliyyatları zamanı kommunikasiya və koordinasiya;
  - .1.3 Ventilyasiyaya nəzarət, o cümlədən tüstünün xaric edilməsi;
  - .1.4 Yanacaq və elektrik avadanlıqları sistemlərinə nəzarət;

* Kurslar hazırlanarkən BDT-nin Model kurslarından istifadə edilə bilər .

- .1.5 Yanğınla mübarizə zamanı təhlükələr (quru distillə, kimyəvi reaksiyalar, buxar qazanlarının alışması);
- .1.6 Materialların saxlanması və istifadə edilməsi ilə əlaqədar yanğınla mübarizə üzrə ehtiyat tədbirləri və təhlükələr;
- .1.7 Yaralanmış insanların idarə edilməsi və onlara nəzarət; və
- .1.8 Sahildəki yanğınsöndürənlərlə əlaqələrin qurulması üzrə prosedurlar.

Cədvəl A-VI/3

Yanğınla mübarizə üzrə genişləndirilmiş proqrama dair bacarıqlar haqqında minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Gəmilərdə yanğınla mübarizəyə əməliyyatlarının idarə edilməsi	<p>Təşkilatçılığa, taktikaya və idarəetməyə xüsusi diqqət yetirərək, dənizdə və limanda yanğınla mübarizə prosedurları</p> <p>Yanğını söndürmək üçün sudan istifadə etmə və onun gəminin davamlılığına təsiri, ehtiyat tədbirləri və mənfəət nəticələrinin aradan qaldırılması üçün görülən prosedurlar</p> <p>Yanğınla mübarizə zamanı rabitə və əlaqələndirilmə</p> <p>Qəza olan yerdən tüstünün çıxarılması daxil edilməklə, havanın təmizlənməsinə nəzarət</p> <p>Yanacaq sistemə və elektrik avadanlığına nəzarət</p> <p>Yanğınla mübarizə zamanı meydana çıxan təhlükə (quru sublimasiya, kimyəvi reaksiyalar, qazanların bacalarında alovlanma və s.)</p> <p>Təhlükəli yüklərlə əlaqədar olan yanğınla mübarizə</p> <p>Materialların (rənglər və s.) saxlanması və istifadəsi ilə əlaqədar olan təhlükələr və yanğın təhlükəsizliyi</p>	<p>Təqdir olunmuş və reallığa maksimal sürətdə yaxınlaşdırılmış hazırlıq çərçivəsində (məsələn, gəminin real şəraitini təqlid edən trenajorda) və əgər bu tətbiq oluna bilərsə və praktiki olaraq daha məqsədəuyğundur a, qaranlıqda keçirilən praktiki məşğələlər və təlimatlar</p>	<p>Yanğınla mübarizəyə qarşı hərəkətlər, bütün mövcud olan informasiya mənbələrindən istifadə etməklə qəzanın tam və dəqiq qiymətləndirilməsinə əsaslanır</p> <p>Hərəkətlərin birinciliyə görə sırası, vaxtı və ardıcılığı konkret hadisələrin ümumi tələblərinə müvafiqdir və gəmi üçün ziyan və potensial zərəri, heyətin xəsarət almasını, gəminin istismar keyfiyyətlərinin pisləşməsinə minimuma endirməyə imkan yaradır</p> <p>İnformasiyanın verilməsi tez, səliqəli, tam və aydındır</p> <p>Yanğınla mübarizə apararkən şəxsi təhlükəsizlik daima təmin olunur</p>

	<p>tədbirləri</p> <p>Zədə almış insanlara qulluq və yardımın göstərilməsi</p> <p>Sahil yanğınsöndürmə komandaları ilə birgə hərəkətlərin əlaqələndirmə prosedurları</p>		
Yanğın dəstələrinin təşkili və hazırlığı	<p>Fövqəladə tədbir planlarının hazırlanması</p> <p>Yanğın dəstələrinin tərkibi və bu dəstələrdə insanların paylaşdırılması</p> <p>Gəminin müxtəlif yerlərində yanğınla mübarizənin strategiya və taktikası</p>	<p>Təqdir edilmiş və reallığa maksimal olaraq yaxınlaşdırılmış hazırlıq çərçivəsində, məsələn, gəmidə real şəraiti təqlid edən trenajorda keçirilən pratiki məşğələlər və təlimatlar</p>	<p>Yanğın dəstələrinin tərkibi və təşkilatı, fəvqəladə hallarda və prosedurlarda hərəkət planlarının tez və səmirəli icrasını təmin edir</p>
Yanğının aşkarlanması və yanğının söndürülməsi üçün avadanlıq və sistemlərə göstərilən xidmətin yoxlanılması	<p>Yanğıni aşkarlayan sistemlər; stasionar yanğınsöndürmə sistemləri; insanların və əmlakın xilas edilməsi üçün qurğu və nasosları, avadanlığı daxil etməklə, yanğıni söndürmək üçün daşınan və mobil avadanlıq; həyatı təchizetmə sistemləri və şəxsi qoruyucu ləvazimat və rabitə avadanlığı</p> <p>Normativ və təsnifat yoxlamaları üzrə tələblər</p>	<p>Reallığa yaxınlaşdırılmış şəraitdə təqdir olunmuş avadanlıq və sistemlərdən istifadə etməklə praktiki məşğələlər</p>	<p>Yanğın aşkarlama və yanğınsöndürmə sistemlərinin, habelə avadanlığın istismar səmərəliliyi daima, həm də istismar təsniflərinə və normativ tələblərə uyğun olaraq saxlanılır</p>
Yanğın hadisələrini	<p>Yanğın hadisələrinin səbəblərinin qiymətləndirilməsi</p>	<p>Reallığa yaxınlaşdırılmış şəraitdə keçirilən</p>	<p>Yanğının səbəbləri müəy-yənləşdirilir və yanğın əleyhinə</p>

araşdırılma sı və onlar haqda məruzələrin tərtibi		praktiki məşğələlər	olan tədbirlərin səmərəliliyi qiymətləndirilir
---	--	---------------------	--

Bölmə A-VI/ 4

İlk tibbi yardımın göstərilməsinə və tibbi qulluğa münasibətdə məcburi minimal tələblər

Gemilərdə vəzifələrinə ilk tibbi yardımın göstərilməsi daxil olan dənizçilərin bacarıqlarına dair tələblər

1 Gəmidə ilk tibbi yardım göstərməyə təyin olunmuş hər bir dənizçi, A-VI/4-1 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələlərin, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrasında səriştə nümayiş etdirilməlidir.

2 A-VI/4-1 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlər üzrə bilik səviyyəsi müvafiq dənizçiyə gəmi şəraiti üçün tipik olan bədbəxt hadisə və ya xəstəlik zamanı təxirəsalmadan səmərəli hərəkətlər etməyə imkan yaratmağa kifayət etməlidir*.

3 VI/ 4 qaydasının 1-ci bəndinin müddəaları üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs A-VI/ 4-1 cədvəlinin 3 və 4-cü sütunlarında şərh edilmiş səriştənin nümayiş metodlarına və meyarlarına müvafiq olaraq tələb edilən səriştə standartına çatdığıнын sübutunu təqdim etməlidir.

Gemilərdə vəzifələrinə tibbi qulluğun göstərilməsi daxil olan dənizçilərin bacarıqlarına tələblər

4 Gəmidə tibbi qulluğu təmin etməyə təyin olunmuş hər bir dənizçi, A-VI/4-2 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan məsələlərin, vəzifələrin və məsuliyyətlərin icrasında səriştə nümayiş etdirməlidir.

5 A-VI/ 4-2 cədvəlinin 2-ci sütununda sadalanan məsələlər üzrə bilik səviyyəsi müvafiq dənizçiyə gəmi şəraitində tipik bədbəxt hadisə və ya xəstəlik zamanı təxirəsalmadan səmərəli hərəkətlər etməyə imkan yaratmağa kifayət etməlidir*.

6 VI/ 4 qaydasının 2-ci bəndinin müddəaları üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs A-VI/ 4-2 cədvəlinin 3-4-cü sütunlarında şərh edilmiş səriştənin nümayiş metodlarına və meyarlarına müvafiq olaraq tələb edilən səriştə standartına çatdığıнын sübutunu təqdim etməlidir.

Cədvəl A-VI/4-1

İlk tibbi yardım göstərilməsi iməsələlərində səriştəyə olan tələblərinin minimal təsnifi

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
---------	---------	---------	---------

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin Model Kurslarından istifadə edilə bilər

BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Gəmidə bədbəxt hadisə və ya xəstəlik olduğu halda ilk təcili yardımın göstərilməsi	<p>İlk tibbi yardım üçün dərman qutusu</p> <p>İnsan bədəninin anatomiyası və orqanizmin funksiyası</p> <p>Gəmidə toksikoloji təhlükə, o cümlədən Təhlükəli yüklərin daşınması ilə bağlı baş verən bədbəxt hadisələr zamanı ilk tibbi yardımın göstərilməsi üzrə Təlimatdan (MFAG) və ya onun milli ekvivalentindən istifadə etmə</p> <p>Zərərçəkənin və ya xəstənin müayinə edilməsi</p> <p>Onurğanın (bel sütununun) zədələnməsi</p> <p>Yanıqlar, qaynar sudan və ya buxardan alınmış yanıqlar, isti və soyuğun təsirləri</p> <p>Sınıqlar, çıxıqlar və əzələ zədələnmələri</p> <p>Xilas edilmiş insanlara tibbi yardım göstərmək</p> <p>Radio ilə verilən tibbi məsləhətlər</p> <p>Farmakologiya</p> <p>Sterilləşdirmə</p> <p>Ürək dayanması, suda boğulma və asfiksiya</p>	Praktiki təlimat əsasında alınmış sübutun qiymətləndirilməsi	<p>Zədələrin mümkün səbəblərinin, xarakterinin və dərəcəsinin aşkara çıxarılması dərhal və tam şəkildə yerinə yetirilir və ilk tibbi yardım üzrə müasir təcrübəyə uyğundur</p> <p>Özünə və digərlərinə ziyan vurmaq riski daima minimuma endirilir</p> <p>Zədələrin və yaralıların müalicəsi qənaətbəxş yerinə yetirilir və ilk tibbi yardım göstərilməsində təninmiş praktikaya və beynəlxalq təlimata uyğun gəlir</p>

Cədvəl A-VI/4-2

Tibbi qulluq üzrə bacarıqlara dair minimal standartların xüsusiyyətləri

Sütun 1	Sütun 2	Sütun 3	Sütun 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ, PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ ETDİRƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRƏN MEYARLAR
Gəmidə olduqları müddətdə xəstələrə və yaralılarına tibbi nəzarət etmək	<p>Aşağıdakıları daxil edərək, zərərçəkmişlərə göstərilən tibbi yardım:</p> <p>.1 baş və onurğa sütununun zədələnmələri</p> <p>.2 qulaq, burun, boğaz və göz zədələnmələri</p> <p>.3 daxili və xarici qanaxmalar</p> <p>.4 yanıqlar, qaynar sudan yanmalar, donmalar</p> <p>.5 sınıqlar, çıxıqlar və əzələ zədələnmələri</p> <p>.6 yaralar, onların müalicəsi və infeksiyaları</p> <p>.7 ağrısızlaşdırma(keyitmə)</p> <p>.8 tikişlərin və çəmbərlərin qoyulması və sökülməsi üsulları</p> <p>.9 qarın nahiyəsində kəskin ağrıların aradan qaldırılması</p> <p>.10 kiçik cərahiyyə əməliyyatı</p> <p>.11 sarğı qoyulması və bintlə sarıma</p> <p>Zərər çəkənə göstərilən xidmətlərin aspektləri:</p> <p>.1 ümumi prinsiplər</p> <p>.2 zərərçəkənə göstərilən qayğı</p>	<p>Praktiki təlimat və nümayiş əsasında əldə olunmuş sübutun qiymətləndirilməsi</p> <p>Mümkün olduğu təqdirdə, xəstəxana və buna oxşar müəssisədə təsdiq olunmuş praktiki iş stajı</p>	<p>Xəstəliyin əlamətləri kliniki müayinə və xəstəlik tarixinin konsepsiyalarına əsaslanır</p> <p>İnfeksiyadan və xəstəliyin yayılmasından müdafiə tam və effektivdir</p> <p>Şəxsi mövqeyi soyuqqanlı, özünəinamı və sakitləşdiricidir</p> <p>Zədələrin müalicəsi və sağlamlığın bərpası qənaətbəxş aparılır və qəbul olunmuş tibbi praktikaya və müvafiq milli və beynəlxalq tibbi təlimatlara uyğun gəlir</p> <p>Dərmanların dozaları və tətbiqi istehsalçının tövsiyələrinə və qəbul olunmuş beynəlxalq təcrübəyə uyğun gəlir</p> <p>Xəstənin halında olan dəyişikliklərin əhəmiyyəti tez təyin olunur</p>

<p>Gemidə olduqları müddətdə xəstələrə və yaralılarına tibbi nəzarət etmək (ardı)</p>	<p>Xəstəliklər, o cümlədən: .1 tibbi şərait və təxirəsalınmaz yardım .2 cinsi yolla keçirilən xəsiəliklər .3 tropik və yoluxucu xəstəliklər</p> <p>Spirtili içkilərdən və narkotik vasitələrdən sui-istifadə Stomatologiya Ginekologiya, hamiləlik və doğuş Xilas edilmiş insanlara göstərilən tibbi yardım Dənizdə ölüm Gigiyena</p> <p>Xəstəliyin profilaktikası, o cümlədən: .1 dezinfeksiya, dezinseksiya, deratizasiya .2 peyvəndlər</p> <p>Tibbi qeydlərin və tətbiq olunan qaydaların surətlərinin saxlanması: .1 tibbi qeydlərin saxlanması .2 beynəlxalq və milli tibbi dəniz qaydaları</p>		
<p>Gəmilərə tibbi yardımın verilməsinin əlaqələndirilmiş layihələrdə iştirak etmək</p>	<p>Kənar mənbələrdən kömək istəmək, o cümlədən::</p> <p>.1 radio ilə verilən tibbi məsləhətlər</p> <p>.2 xəstələrin və zədə almış insanların daşınması, o cümlədən vertolyotun ilə evakuasiya (təxliyyə)</p> <p>.3 limanın səhiyyə üzrə səlahiyyətli şəxsləri və limanda yerləşən xəstəxanaların ambulator şöbələri ilə əməkdaşlıq etməklə, xəstə dənizçilərə tibbi yardım göstərmək</p>		<p>Kliniki müayinə proseduraları tamdır və alınmış təlimtlərə müvafiqdir</p> <p>Evakuasiyanın (təxliyyənin) metodları və ona hazırlıq müəyyən ləşdirilmiş prosedurlara müvafiqdir və xəstənin vəziyyətinin maksimal yaxşılaşmasına yönəlmişdir</p> <p>Radio ilə tibbi məsləhətlərin alınması proseduraları müəyyən ləşdirilmiş təcrübə və tövsiyələrə müvafiqdir</p>

Bölmə A-VI/5

Gəminin mühafizəsi üzrə məsul şəxslərin sertifikatlaşdırılmasına dair məcburi minimal tələblər

Bacarıqlara dair tələblər

1 Gəmi mühafizəçisi üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər kəs A-VI/5 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri yerinə yetirmək bacarığını nümayiş etdirməlidir.

2 A-VI/5 nömrəli cədvəlin 2-ci sütununda sadalanan mövzular üzrə bilik səviyyəsi namizədin gəmi mühafizəçisi təyin edilməsi üçün kifayətdir.

3 Nəzəri biliklər, anlayış və peşəkarlıq üzrə zəruri səviyyəyə çatmaq üçün nəzərdə tutulan hazırlıq və təcrübə bu Məcəllənin B-VI/5 bölməsinin tövsiyələrini ehtiva etməlidir.

4 Sertifikat almağa namizəd olan hər kəs A-VI/5 nömrəli cədvəlin 3 və 4-cü sütunlarında bacarıqların qiymətləndirilməsi üzrə sadalanan üsul və meyarlara uyğun olaraq, bacarıqlar üzrə tələb edilən standartda nail olduğuna dair sübut təqdim etməlidir.

Cədvəl A- VI/5

Gəminin mühafizəsi üzrə məsul şəxslərin bacarıqlarına dair minimal tələblərin xüsusiyyətləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYIŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Gəmi mühafizə planının tətbiqini təmin etmək və ona nəzarət etmək	Beynəlxalq dəniz təhlükəsizliyi siyasəti və dövlətlərin, şirkətlərin və məsul şəxslərin öhdəlikləri, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında biliklər Gəmi mühafizə planının hazırlanmasının məqsədi və tərkibi, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa dair aidiyyəti məsələlər də daxil olmaqla, əlaqəli prosedurlar, qeydlərin saxlanması haqqında biliklər	Təsdiq edilmiş hazırlıq və ya yoxlama əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Prosedurlar və davranışlar Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur Təhlükəsizliyə dair qanunvericiliyin tələbləri düzgün şəkildə müəyyənləşdirilir Prosedurlar nəticəsində dəniz mühafizə səviyyələrində baş verən dəyişikliklərə qarşı cavab tədbirlərinin tətbiqinə

	<p>Gəmi mühafizə planının tətbiqi və mühafizə ilə bağlı insidentlərin məruzəsinə dair həyata keçirilən prosedurlar haqqında biliklər</p> <p>Dəniz mühafizə səviyyələri və gəmidə, eləcə də liman infrastruktur obyektlərinin ərazisində sistematik olaraq həyata keçirilən təhlükəsizlik tədbirləri və prosedurları haqqında biliklər</p> <p>Daxili auditlərin, hadisə yerinin təftişi, gəmi mühafizə planında nəzərdə tutulan təhlükəsizlik tədbirlərinə nəzarət və onların yoxlanılmasına dair tələblər və prosedurlar haqqında biliklər</p> <p>Daxili audit, mütəmadi olaraq həyata keçirilən təftişlər və təhlükəsizliyə dair yoxlamalar nəticəsində aşkar edilən çatışmazlıqlar və uyğunsuzluqların gəmiçilik şirkətinin təhlükəsizlik üzrə məsul şəxsinə məruzə edilməsinə dair tələblər və prosedurlar haqqında biliklər</p>		<p>dair hazırlıq vəziyyəti təmin edilir</p> <p>Gəminin mühafizəsi üzrə məsul olan şəxsin öhdəlikləri üzrə kommunikasiya aydın və anlaşılındır</p>
Gəmi mühafizə planının tətbiqini təmin etmək və ona nəzarət etmək (<i>ardı</i>)	<p>Gəmi mühafizə planını dəyişmək üçün istifadə edilən üsul və prosedurlar haqqında biliklər</p> <p>Mühafizə ilə bağlı fəvqəladə hallara</p>		

	<p>qarşı planlar və təhlükəsizliyə dair təhdidlər və ya mühafizə qaydalarının pozulmasına qarşı prosedurlar, böhran zamanı gəmi-liman qarşılıqlı fəaliyyətinin təmin edilməsi, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında biliklər</p> <p>Dəniz təhlükəsizliyi üzrə terminlər və anlayışlar, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında praktiki biliklər</p>		
<p>Təhlükəsizliyə dair riskləri, təhdidləri və zəif tərəflərin qiymətləndirilməsi</p>	<p>Riskin qiymətləndirilməsi və qiymətləndirmə üsulları haqqında biliklər</p> <p>Təhlükəsizliyin qiymətləndirilməsinə dair sənədlər, o cümlədən Təhlükəsizlik Bəyannaməsi haqqında biliklər</p> <p>Təhlükəsizlik tədbirlərinin pozulması üçün istifadə edilən üsullar, o cümlədən dəniz quldurları və silahlı soyğunçular tərəfindən tətbiq edilən metodlar haqqında biliklər</p> <p>Ayrıseçkiliyə səbəb olmadan, təhlükəsizlik üçün potensial təhdid yaradan insanların tanınması üsulları haqqında biliklər</p>	<p>Təsdiq edilmiş hazırlıq və ya təsdiq edilmiş iş təcrübəsi və imtahan, o cümlədən aşağıdakılar üzrə bacarıqların praktiki nümayişi əsasında əldə edilən sübutun qiymətləndirilməsi:</p> <p>.1 insanların üstünün axtarmaq .2 narahatçılığa səbəb olmadan yoxlama aparmaq</p>	<p>Prosedurlar və davranışlar Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur</p> <p>Prosedurlar nəticəsində dəniz mühafizə səviyyələrində baş verən dəyişikliklərə qarşı cavab tədbirlərinin tətbiqinə dair hazırlıq vəziyyəti təmin edilir</p> <p>Gəminin mühafizəsi üzrə məsul olan şəxsin öhdəlikləri üzrə kommunikasiya aydın və anlaşılındır</p>

	<p>Silahların, təhlükəli maddə və avadanlıqların müəyyənləşdirilməsi üsulları, həmçinin onların törədə biləcəyi təhlükələr haqqında biliklər</p> <p>İzdihamın idarə edilməsi və zəruri olduğu təqdirdə ona nəzarət üsulları haqqında biliklər</p>		
<p>Təhlükəsizliyə dair riskləri, təhdidləri və zəif tərəflərin qiymətləndirilməsi (ardı)</p>	<p>Təhlükəsizliyə dair məxfi məlumatlardan istifadə və təhlükəsizlik üzrə kommunikasiya haqqında biliklər</p> <p>Axtarışın həyata keçirilməsi və əlaqələndirilməsi haqqında biliklər</p> <p>İnsanların üstünün axtarılması və narahatçılıq yaratmadan yoxlamaların aparılması üsulları haqqında biliklər</p>		
<p>Müvafiq təhlükəsizlik tədbirlərinin tətbiq edilməsini və həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə mütəmadi olaraq gəmidə yoxlamaq aparmaq</p>	<p>Giriş-çıxışı məhdudlaşdırılan ərazilərin müəyyənləşdirilməsi və yoxlanılmasına dair tələblər haqqında biliklər</p> <p>Gəmiyə və gəmidə qadağan edilən ərazilərə girişə nəzarət haqqında biliklər</p> <p>Gəminin göyertəsinin və gəminin ətrafındakı ərazilərin effektiv yoxlanılması haqqında biliklər</p> <p>Gəmidəki digər işçilər</p>	<p>Təsdiq edilmiş hazırlıq və ya imtahan əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Prosedurlar və davranışlar Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur</p> <p>Prosedurlar nəticəsində dəniz mühafizə səviyyələrində baş verən dəyişikliklərə qarşı cavab tədbirlərinin tətbiqinə dair hazırlıq vəziyyəti təmin edilir</p> <p>Gəminin mühafizəsi</p>

	<p>və limanın müvafiq infrastruktur obyektinin mühafizəsi üzrə məsul olan şəxslərlə birgə yüklərin və gəminin saxlanma yerlərinin idarə edilməsinə dair təhlükəsizlik aspektləri haqqında biliklər</p> <p>Gəmiyə minməyə və gəmidən enməyə, eləcə də insanlar və onların yüklərinin gəmidə olduğu vaxt ərzində keçidə nəzarət üsulları haqqında biliklər</p>		<p>üzrə məsul olan şəxsin öhdəlikləri üzrə kommunikasiya aydın və anlaşılındır</p>
<p>Mövcud olduğu təqdirdə, mühafizə ilə bağlı avadanlıqların və sistemlərin müvafiq qaydada istismarını, sınaqdan keçirilməsini və yoxlanılmasını təmin etmək</p>	<p>Mühafizə ilə bağlı avadanlıqların və sistemlərinin müxtəlif növləri və onların istifadəsinə dair məhdudiyyətlər, o cümlədən dəniz quldurları və silahlı soyğunçuların hücumları zamanı istifadə edilmə ehtimalı olan avadanlıqlar haqqında biliklər</p> <p>Gəmi mühafizəsi üzrə heyəcan siqnallarının istifadəsinə dair prosedurlar, təlimatlar və göstərişlər haqqında biliklər</p> <p>Xüsusilə dənizdə olarkən, mühafizə sistemləri və avadanlıqlarının sınaqdan keçirilməsi, yoxlanılması və texniki xidmətin göstərilməsi üsulları haqqında biliklər</p>	<p>Təsdiq edilmiş hazırlıq və ya imtahan əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Prosedurlar və davranışlar Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur</p>
<p>Təhlükəsizlik haqqında məlumatlılığı və sayıqlılığını təşviq etmək</p>	<p>Müvafiq konvensiyalar, məcəllələr və BDT-nin sirkulyarları ilə tələb edilən hazırlıqlar,</p>	<p>Təsdiq edilmiş hazırlıq və ya imtahan əsasında əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Prosedurlar və davranışlar Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə</p>

	<p>təlimlər və məşqlər, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa qarşı tələblər haqqında biliklər</p> <p>Gəmidə təhlükəsizlik üzrə məlumatlılığın və sayıqlığın artırılması üsulları haqqında biliklər</p> <p>Təlimlərin və məşqlərin effektivliyinin qiymətləndirilməsi üzrə üsullar haqqında biliklər</p>		<p>təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur</p> <p>Gəminin mühafizəsi üzrə məsul olan şəxsin öhdəlikləri üzrə kommunikasiya aydın və anlaşılındır</p>
--	--	--	--

Bölmə A-VI/6

Bütün dənizçilər üçün mühafizə üzrə hazırlıq və təlimlərə dair məcburi minimal tələblər

Gəmi mühafizəsi üzrə ümumi hazırlıq üçün bacarıqlara dair standartlar

1 Gəmidə vəzifələr təyin edilməzdən əvvəl Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsi üzrə Beynəlxalq Məcəllənin tələblərinin tətbiq edildiyi dəniz gəmilərində işə götürülən və ya işlərə cəlb edilən bütün şəxslər, sərnişinlər istisna olmaqla, B hissəsinin təlimatları nəzərə alınmaqla, aşağıda göstərilənləri yerinə yetirmək məqsədilə, mühafizə üzrə təsdiq edilmiş ümumi hazırlıq keçməlidirlər:

- .1 Mühafizə ilə bağlı insident, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluq üzrə təhdid və ya hücum barəsində məruzə etmək;
- .2 Mühafizə ilə bağlı təhdidi aşkar etdiyi təqdirdə, riayət etməli olduöu prosedurları bilmək; və
- .3 Mühafizə ilə bağlı fəvqəladə hadisələrə qarşı mübarizə prosedurları.

2 Dəniz gəmilərində işə götürülən və ya işlərə cəlb edilən gəminin mühafizəsi üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə malik dənizçilər, vəzifəyə təyin edilməzdən əvvəl, B Hissəsinin təlimatları nəzərə alınmaqla, müvafiq vəzifə və öhdəliklər üzrə mühafizə haqqında ümumi hazırlıq keçməlidirlər.

3 Mühafizə üzrə ümumi hazırlıq komandir heyətinin gəmi mühafizəsi üzrə məsul şəxsi və ya eyni dərəcədə ixtisaslı şəxs tərəfindən keçirilməlidir.

Gəmi mühafizəsi ilə bağlı məlumatlılığın artırılması üzrə hazırlıq üçün bacarıqlara dair standartlar

4 Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsi üzrə Beynəlxalq Məcəllənin tələblərinin tətbiq edildiyi dəniz gəmilərində işə götürülən və ya mühafizə ilə bağlı öhdəlikləri müəyyən edilmədən hər hansı işlərin görülməsinə cəlb edilən dənizçilər, gəmidə mühafizə ilə bağlı vəzifələrə təyin edilərkən:

- .1 A-VI/6-1 nömrəli cədvəldə nəzərdə tutulan mühafizə ilə bağlı məlumatlılığın artırılması üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq və ya təlim keçməlidir;

- .2 A-VI/6-1 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri həyata keçirmək üçün tələb edilən bacarıqlara dair standartlara cavab verdiyini təsdiq edən sübut təqdim etməlidir:
  - .2.1 A-VI/6-1 nömrəli cədvəlin 3 və 4-cü sütunlarında bacarıqların qiymətləndirilməsi üzrə sadalanan üsul və meyarlara uyğun olaraq, bacarığı nümayiş etmək; və
  - .2.2 A-VI/6-1 nömrəli cədvəlin 2-ci sütununda sadalanan mövzular üzrə təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı əsasında imtahan vermək və ya davamlı olaraq qiymətləndirmədən keçmək.

Keçid müddəalar

5 1 yanvar 2014-cü il tarixinədək bu bölmənin qüvvəyə mindiyi tarixdən əvvəl gəmidə təsdiq edilmiş üzmə stajına başlayan dənizçilər, 4-cü bəndin tələblərinə cavab verdiyini təsdiq etməlidir:

- .1 son üç il ərzində gəmi heyətində ümumilikdə 6 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmaq;
- .2 5.1-ci bənddə nəzərdə tutulan üzmə stajına bərabər hesab edilən mühafizə ilə bağlı funksiyalar həyata keçirmək;
- .3 təsdiq edilmiş sınaqdan keçmək; və ya
- .4 təsdiq edilmiş hazırlığı müvəffəqiyyətlə bitirmək.

Gəminin mühafizəsi üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə malik dənizçilər üçün bacarıqlara dair standartlar

6 Gəminin mühafizəsi üzrə, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa qarşı müəyyən edilmiş vəzifələri icra edən hər bir dənizçi, A-VI/6-2 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda nəzərdə tutulan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri yerinə yetirmək bacarıqlarını nümayiş etdirməlidir.

7 A-VI/6-2 nömrəli cədvəlin 2-ci sütununda sadalanan mövzular üzrə bilik səviyyəsi namizədin gəminin mühafizəsi üzrə, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa qarşı müəyyən edilmiş vəzifələri icra etməsi üçün kifayətdir.

8 Sertifikat almağa namizəd olan hər kəs tələb edilən bacarıqlara dair standartlara nail olduğunu təsdiq edən sübutları aşağıdakı üsullarla təqdim etməlidir:

- .1 A-VI/6-2 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri yerinə yetirmək bacarıqlarını, 3 və 4-cü sütunlarında bacarıqların qiymətləndirilməsi üzrə sadalanan üsul və meyarlara uyğun olaraq nümayiş etdirmək
- .2 A-VI/6-2 nömrəli cədvəlin 2-ci sütununda sadalanan mövzuları əhatə edən təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı əsasında imtahan vermək və ya davamlı olaraq qiymətləndirmədən keçmək.

Keçid müddəalar

9 1 yanvar 2014-cü il tarixinədək, bu bölmənin qüvvəyə mindiyi tarixdən əvvəl gəmidə təsdiq edilmiş üzmə stajına başlayan gəminin mühafizəsi üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə malik dənizçilər, A-VI/6-2 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda sadalanan tapşırıqları, vəzifələri və öhdəlikləri yerinə yetirmək bacarıqlarını nümayiş etdirməlidir:

- .1 son üç il ərzində gəmi heyətində gəminin mühafizəsinə dair müəyyən edilmiş vəzifələr üzrə ümumilikdə 6 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajına malik olmaq;

- .2 9.1-ci bənddə nəzərdə tutulan üzmə stajına bərabər hesab edilən mühafizə ilə bağlı funksiyalar həyata keçirmək;
- .3 təsdiq edilmiş sınaqdan keçmək; və ya
- .4 təsdiq edilmiş hazırlığı müvəffəqiyyətlə bitirmək.

Cədvəl A-VI/6-1

Gəminin mühafizəsi ilə bağlı məlumatlılığın artırılması üzrə bacarıqlara dair minimal standartların xüsusiyyətləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Məlumatlılığın artırılması yolu ilə dəniz təhlükəsizliyi üzrə tədbirlərin gücləndirilməsinə köməklik göstərmək	<p>Dəniz təhlükəsizliyi üzrə terminlər və anlayışlar, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında zəruri praktiki biliklər</p> <p>Beynəlxalq dəniz təhlükəsizliyi siyasəti və dövlətlərin, şirkətlərin və məsul şəxslərin öhdəlikləri haqqında zəruri biliklər</p> <p>Dəniz mühafizə səviyyələri və onların gəmi və liman infrastruktur obyektləri üzrə təhlükəsizlik tədbirlərinə və prosedurlarına təsiri haqqında zəruri biliklər</p> <p>Mühafizə ilə bağlı məsələlərin məruzəsinə dair prosedurlar haqqında zəruri biliklər</p> <p>Mühafizə ilə bağlı fəvqəladə tədbir planları haqqında zəruri biliklər</p>	Təsdiq olunmuş təlimat əsasında və ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursu keçməklə əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Dəniz təhlükəsizliyi üzrə tədbirlərin gücləndirilməsinə dair tələblər düzgün şəkildə müəyyən edilir
Dəniz təhlükəsizliyi ilə bağlı təhdidlərin	Təhlükəsizlik tədbirlərinin pozulması	Təsdiq olunmuş təlimat əsasında və	Dəniz təhlükəsizliyi üzrə təhdidlər düzgün

müəyyən edilməsi	<p>istiqamətində istifadə edilən üsullar haqqında zəruri biliklər</p> <p>Təhlükəsizliklə bağlı potensial təhdidlərin müəyyən edilməsi, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında zəruri biliklər</p> <p>Silahların, təhlükəli maddə və avadanlıqların müəyyənləşdirilməsi üsulları haqqında zəruri biliklər, həmçinin onların törədə biləcəyi təhlükələr barədə məlumatlı olmaq</p> <p>Təhlükəsizliyə dair məxfi məlumatlardan istifadə və təhlükəsizlik üzrə kommunikasiya haqqında zəruri biliklər</p>	ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursu keçməklə əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	şəkilə müəyyən edilir
Təhlükəsizlik haqqında məlumatlılığın və sayıqlılığın təmin edilməsinin zəruriliyini və üsullarını anlamaq	Müvafiq konvensiyalar, məcəllələr və BDT-nin sirkulyarları ilə tələb edilən hazırlıqlar, təlimlər və məşqlər, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa qarşı tələblər haqqında zəruri biliklər	Təsdiq olunmuş təlimat əsasında və ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursu keçməklə əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Dəniz təhlükəsizliyi üzrə tədbirlərin gücləndirilməsinə dair tələblər düzgün şəkildə müəyyən edilir

Cədvəl A-VI/6-2

Gəminin mühafizəsi üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə malik dənizçilərin bacarıqlarına dair minimal standartların xüsusiyyətləri

SÜTUN 1	SÜTUN 2	SÜTUN 3	SÜTUN 4
BACARIQ	BİLİK, ANLAYIŞ VƏ PEŞƏKARLIQ	BACARIĞI NÜMAYİŞ EDƏN METODLAR	BACARIĞI QIYMƏTLƏNDİRMƏK ÜÇÜN MEYARLAR
Gəmi mühafizə planında nəzərdə	Dəniz təhlükəsizliyi üzrə terminlər və	Təsdiq olunmuş təlimat əsasında və	Prosedurlar və davranışlar Gəmi və

<p>tutulan şərtləri təmin etmək</p>	<p>anlayışlar, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında praktiki biliklər</p> <p>Beynəlxalq dəniz təhlükəsizliyi siyasəti və dövlətlərin, şirkətlərin və məsul şəxslərin öhdəlikləri haqqında biliklər, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında praktiki biliklər</p> <p>Dəniz mühafizə səviyyələri və onların gəmi və liman infrastruktur obyektləri üzrə təhlükəsizlik tədbirlərinə və prosedurlarına təsiri haqqında biliklər</p> <p>Mühafizə ilə bağlı məsələlərin məruzəsinə dair prosedurlar haqqında biliklər</p> <p>Müvafiq konvensiyalar, məcəllələr və BDT-nin sirkulyarları ilə təlimlər və məşqlər ə dair prosedurlar və tələblər haqqında biliklər, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında praktiki biliklər</p> <p>Yoxlamaların və təftişin həyata keçirilməsi üzrə prosedurlar, həmçinin gəmi mühafizə planında nəzərdə tutulan mühafizə ilə bağlı hərəkətlərin idarə</p>	<p>ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursu keçməklə əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur</p> <p>Təhlükəsizliyə dair qanunvericiliyin tələbləri düzgün şəkildə müəyyənləşdirilir</p> <p>Cavabdeh sahələr üzrə kommunikasiya aydın və anlaşılındır</p>
-------------------------------------	---	--	---

	edilməsi və onlara nəzarət haqqında biliklər		
Gəmi mühafizə planında nəzərdə tutulan şərtləri təmin etmək (ardı)	Mühafizə ilə bağlı fəvqəladə hallara qarşı planlar və təhlükəsizliyə dair təhdidlər və ya mühafizə qaydalarının pozulmasına qarşı prosedurlar, böhran zamanı gəmi-liman qarşılıqlı fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında biliklər, o cümlədən dəniz quldurluğu və silahlı soyğunçuluğa aid edilə bilən məsələlər haqqında praktiki biliklər		
Dəniz təhlükəsizliyi ilə bağlı təhdidlərin və risklərin müəyyən edilməsi	<p>Təhlükəsizliyə dair sənədlər, o cümlədən Təhlükəsizlik Beyannaməsi haqqında biliklər</p> <p>Təhlükəsizlik tədbirlərinin pozulması istiqamətində istifadə edilən üsullar, o cümlədən dəniz quldurları və silahlı soyğunçular tərəfindən tətbiq edilən metodlar haqqında biliklər</p> <p>Təhlükəsizliklə bağlı potensial təhdidlərin müəyyən edilməsi haqqında biliklər</p> <p>Silahların, təhlükəli maddə və avadanlıqların müəyyənləşdirilməsi üsulları haqqında biliklər, həmçinin onların törədə biləcəyi təhlükələr barədə məlumatlı olmaq</p> <p>İzdihamın idarə edilməsi və zəruri olduğu təqdirdə ona</p>	Təsdiq olunmuş təlimat əsasında və ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursu keçməklə əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi	Prosedurlar və davranışlar Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur

	<p>nəzarət üsulları haqqında biliklər</p> <p>Təhlükəsizliyə dair məxfi məlumatlardan istifadə və təhlükəsizlik üzrə kommunikasiya haqqında zəruri biliklər</p> <p>İnsanların üstünün axtarılması və narahatçılıq yaratmadan yoxlamaların aparılması üsulları haqqında biliklər</p>		
<p>Mütəmadi olaraq gəminin mühafizəsi ilə bağlı yoxlamalar həyata keçirmək</p>	<p>Giriş-çıxışı məhdudlaşdırılan ərazilərin yoxlanması üzrə üsullar haqqında biliklər</p> <p>Gəmiyə və gəmidə giriş-çıxışı məhdudlaşdırılan yerlərə nəzarət haqqında biliklər</p> <p>Gəminin göyərtəsinin və gəminin ətrafındakı ərazilərin effektiv yoxlanması haqqında biliklər</p> <p>Yüklərin və gəminin saxlanılma yerlərinin yoxlanması üsulları haqqında biliklər</p> <p>Gəmiyə minməyə və gəmidən enməyə, eləcə də insanlar və onların yüklərinin gəmidə olduğu vaxt ərzində keçidə nəzarət üsulları haqqında biliklər</p>	<p>Təsdiq olunmuş təlimat əsasında və ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursu keçməklə əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Prosedurlar və davranışlar Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur</p>
<p>Mövcud olduğu təqdirdə, mühafizə ilə bağlı avadanlığın və sistemlərin lazımı qaydada istifadə edilməsi</p>	<p>Mühafizə avadanlıqlarının və sistemlərinin müxtəlif növləri və onların istifadəsinə dair məhdudiyyətlər, o cümlədən dəniz quldurları və silahlı</p>	<p>Təsdiq olunmuş təlimat əsasında və ya təsdiq edilmiş hazırlıq kursu keçməklə əldə edilmiş sübutun qiymətləndirilməsi</p>	<p>Avadanlıqların və sistemlərin, onların istifadəsi üzrə təsdiq edilmiş təlimatlara uyğun olaraq istismar edilir, həmçinin avadanlıqların və sistemlərin</p>

	<p>soyğunçuların hücumları zamanı istifadə edilmə ehtimalı olan avadanlıqlar haqqında biliklər</p> <p>Xüsusilə dənizdə olarkən, mühafizə sistemləri və avadanlıqlarının sınaqdan keçirilməsi, yoxlanılması və texniki xidmətin göstərilməsi üsulları haqqında biliklər</p>		<p>məhdudiyyətləri nəzərə alınır</p> <p>Prosedurlar və davranışlar Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsinə dair Beynəlxalq Məcəllə ilə təsdiq edilmiş prinsiplərə və SOLAS Konvensiyasına uyğundur</p>
--	--	--	---

FƏSİL VII

ALTERNATİV SERTİFİKATLANDIRMAYA DAİR TƏLƏBLƏR

Bölmə A-VII/1

Alternativ sertifikatların verilməsi

1 Konvensiyanın Əlavəsinin VII fəslinin müddəalarına uyğun istismar səviyyəsində işləməyə hüquq verən sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs müvafiq təhsil bitirməli, hazırlıq keçməli və A-II/1 və ya A-III/1 cədvəllərində sadalanan funksiyaların icrası üçün bacarıqlara dair tələblərə cavab verməlidir. A-II/1 və ya A-III/1 cədvəllərində göstərilən funksiyalar bu şərtlə əlavə oluna bilər ki, namizəd, bu cədvəllərdə göstərilmiş müvafiq funksiyalar üçün əlavə müvafiq təhsil alıb, hazırlıq keçib və bu cədvəllərdə göstərilən səriştəyə tələblərə cavab verir.

2 Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan gəmidə rəhbərliyi həyata keçirən və ya gəmidə rəhbərliyi həyata keçirən şəxsin öz vəzifəsini yerinə yetirə bilmədikdə, rəhbərliyi həyata keçirməli olan şəxs kimi idarəetmə səviyyəsində işləməyə hüquq verən sertifikat almağa namizəd olanların hər biri, A-II/1 cədvəlində şərh edilmiş səriştənin tələblərinə müvafiqlik üçün əlavə olaraq təhsil almalı, hazırlıq keçməli və A-II/2 cədvəlində göstərilmiş funksiyaların icrası üçün səriştə tələblərinə cavab verməlidir. Bu hissənin III fəslindəki cədvəllərdə göstərilmiş funksiyalar o vaxt əlavə oluna bilər ki, namizəd müvafiq əlavə təhsil alıb, hazırlıq keçib və müvafiq funksiyalar üçün bu cədvəllərdə göstərilmiş səriştəyə tələblərə cavab verir.

3 Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt və daha artıq olan gəmilərdə mexaniki qurğulara cavabdeh olan şəxs kimi və ya gəminin mexaniki qurğularına cavabdeh olan şəxsin öz vəzifəsini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə, üzərinə bu məsuliyyətin qoyulduğu bir şəxs kimi idarəetmə səviyyəsində işləməyə hüquq verən sertifikat almağa namizəd olanların hər biri A-III/1 cədvəlində şərh edilmiş səriştənin tələblərinə müvafiqlik üçün əlavə olaraq təhsil almalı, hazırlıq keçməli və A-III/2 cədvəlində göstərilmiş funksiyaların icrası üçün səriştə tələblərinə cavab verməlidir. Bu hissənin II fəslindəki cədvəllərdə göstərilmiş funksiyalar o vaxt əlavə oluna bilər ki, namizəd müvafiq əlavə təhsil alıb, hazırlıq keçib və müvafiq funksiyalar üçün bu cədvəllərdə göstərilmiş bacarıqlara dair tələblərə cavab verir.

4 Köməkçi səviyyədə sertifikat almağa namizəd olan hər kəs:

- .1 naviqasiya və ya gəmi mühəndisliyi üzrə müvafiq hazırlıq keçməli, həmçinin ya A-II/4, və yaxud A-III/4 nömrəli cədvəllərdə nəzərdə tutulan vəzifələr üçün müəyyən edilən bacarıqlara dair standartlara cavab verməlidir. Namizəd müvafiq əlavə hazırlıq keçdikdə və A-III/4 və ya A-II/4 nömrəli cədvəllərdə nəzərdə tutulan vəzifələr üzrə müəyyən edilən bacarıqlara dair standartlara cavab verdiyi təqdirdə, adıçəkilən cədvəllərdəki vəzifələr əlavə oluna bilər;
- .2 İxtisaslaşmış matroslar A-II/4 nömrəli cədvəldə nəzərdə tutulan bacarıqlara dair standartlara əlavə olaraq, müvafiq hazırlıq keçməli və A-II/5 nömrəli cədvəldə nəzərdə tutulan bütün vəzifələr üçün müəyyən edilən bacarıqlara dair standartlara cavab verməlidir. Namizəd müvafiq əlavə hazırlıq keçdikdə və A-III/4 və ya A-III/5 nömrəli cədvəl(lər)də nəzərdə tutulan vəzifə(lər) üzrə müəyyən edilən bacarıqlara dair standartlara cavab verdiyi təqdirdə, adıçəkilən cədvəllərdəki vəzifələr əlavə oluna bilər; və
- .3 İxtisaslaşmış motorçu A-III/4 nömrəli cədvəldə nəzərdə tutulan bacarıqlara dair standartlara əlavə olaraq, müvafiq hazırlıq keçməli və A-III/5 nömrəli cədvəldə nəzərdə tutulan bütün vəzifələr üçün müəyyən edilən bacarıqlara dair standartlara cavab verməlidir. Namizəd müvafiq əlavə hazırlıq keçdikdə və A-II/4 və ya A-II/5 nömrəli cədvəl(lər)də nəzərdə tutulan vəzifə(lər) üzrə müəyyən edilən bacarıqlara dair standartlara cavab verdiyi təqdirdə, adıçəkilən cədvəllərdəki vəzifələr əlavə oluna bilər.

Bölmə A-VII/2

Dənizçilərin sertifikatlaşdırılması

1 VII/1 qaydasının 1.3 bəndinin tələblərinə müvafiq olaraq, VII fəsilin müddəalarına uyğun istismar səviyyəsində A-II/1 və A-III/1 cədvəllərində nəzərdə tutulan funksiyalar üzrə sertifikat almağa namizəd olan hər bir şəxs:

- .1 12 aydan az olmayaraq gəmidə təsdiq edilmiş iş üzmə stajına malik olmalıdır, həm də bu staj ən azı 6 ay ixtisaslı mexanikin rəhbərliyi altında maşın şöbəsində xidməti vəzifələrin icrasını və harada ki gəmisürücülüüyü funksiyaları tələb olunur, ən azı altı ay ərzində kapitanın ixtisaslı növbə köməkçisinin rəhbərliyi altında növbə çəkmə üzrə vəzifələrin icrasını daxil etməlidir;
- .2 bu iş stajı ərzində A-II/1 və A-III/1 bölmələrinin müvafiq tələblərinə cavab verən kimi təqdir olunmuş gəmidə hazırlıq proqramı keçməli və bütün bunlar təqdir edilmiş hazırlığın qeydiyyat kitabçasında sənədli surətdə təsdiqlənməlidir.

2 VII fəslin müddəalarına uyğun olaraq idarəetmə səviyyəsində, A-II/2 və A-III/2 cədvəllərində qeyd edilmiş funksiyaları birləşdirməklə, sertifikat almağa namizəd olanların hər biri sertifikat üçün təsdiqnaməyə daxil edilməli funksiyalarla əlaqədar gəmidə təqdir edilmiş üzmə stajına malik olmalıdır:

- .1 gəmi rəhbərliyini icra etməyən və ya gəminin mexaniki qurğularına cavabdeh olmayan şəxslər üçün III/2 və ya III/3 qaydalarına aid olan vəzifələrin istismar səviyyəsində icrası – 12 ay, şəraitdən asılı olaraq; və idarəetmə səviyyəsində gəmisürücülüünün funksiyaları tələb olunan yerdə istismar səviyyəsində kapitan körpüsündə növbə çəkmə üzrə xidməti vəzifələrin icrası - ən azı 12 ay;
- .2 gəminin mexaniki qurğularını idarə edən və cavabdeh olan şəxslər üçün bu bölmənin 2.1 bəndinin müddəasını daxil etməklə 48 aydan az olmayaraq; A-III/1 cədvəlində göstərilən sertifikatın təsdiqnaməsinə daxil edilməli funksiyalara aid komandır

heyətinin sertifikatlı üzvünün xidməti vəzifəsini yerinə yetirən şəxslər üçün isə həmin funksiyaları icra etməklə 24 ay iş stajı; və A-III/1 və A-III/ 2 cədvəllərində şərh edilmiş funksiyaların icrasında 24 ay staj.

3 VII/1 qaydasının 1.3-cü bəndinə müvafiq olaraq, VII fəslinin müddəaları əsasında A-II/4 və A-III/4 nömrəli cədvəllərdə nəzərdə tutulan vəzifələr üzrə köməkçi səviyyədə sertifikatlaşdırılmağa namizəd olan hər kəs:

- .1 Aşağıdakı qaydada 12 aydan az olmayan təcrübədən ibarət təsdiq edilmiş üzmə stajı:
  - .1.1 naviqasiya növbəsi vəzifələri üzrə 6 aydan az olmayan staj; və
  - .1.2 maşın şöbəsindəki vəzifələr üzrə 6 aydan az olmayan staj; və ya
- .2 Ya gəminin dənizə çıxmasından əvvəl və yaxud gəmidə xüsusi hazırlıq, o cümlədən aşağıdakı qaydada 4 aydan az olmayan təsdiq edilmiş üzmə stajı:
  - .2.1 naviqasiya növbəsi vəzifələri üzrə 2 aydan az olmayan staj; və
  - .2.2 maşın şöbəsindəki vəzifələr üzrə 2 aydan az olmayan staj;
- .3 3.1 və ya 3.2 bəndləri ilə tələb edilən üzmə stajı, hazırlıq və təcrübə komandir və ya sırası heyətin müvafiq ixtisaslı üzvünün birbaşa rəhbərliyi altında heyətə keçirilməlidir.

4 VII/1 qaydasının 1.3-cü bəndinə müvafiq olaraq, VII fəslinin müddəaları əsasında A-II/5 və A-III/5 nömrəli cədvəllərdə nəzərdə tutulan vəzifələr üzrə köməkçi səviyyədə sertifikatlaşdırılmağa namizəd olan hər kəs, naviqasiya və maşın növbəsi üzrə sırası heyətdə vəzifə tutmağa yararlı olduqda, DHDNÇ Məcəlləsinin A-II/5 və A-III/5 bölmələrində nəzərdə tutulan bacarıqlara dair standartlara cavab verməli və malik olmalıdır:

- .1 Aşağıdakı qaydada 30 aydan az olmayan təcrübədən ibarət təsdiq edilmiş üzmə stajına:
  - .1.1 İxtisaslaşmış matros qismində 18 aydan az olmayan staja; və
  - .1.2 İxtisaslaşmış motorçu qismində 12 aydan az olmayan staja; və ya
- .2 Təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı və aşağıdakı qaydada 18 aydan az olmayan üzmə stajına:
  - .2.1 İxtisaslaşmış matros qismində 12 aydan az olmayan staja; və
  - .2.2 İxtisaslaşmış motorçu qismində 6 aydan az olmayan staja; və ya
- .3 Göyertə və maşın heyətinin vəzifələri üzrə təsdiq edilmiş birləşdirilmiş xüsusi hazırlığa, o cümlədən birləşdirilmiş göyertə və maşın şöbələrində aşağıdakı qaydada 12 aydan az olmayan üzmə stajına:
  - .3.1 İxtisaslaşmış matros qismində 6 aydan az olmayan staja; və
  - .3.2 İxtisaslaşmış motorçu qismində 6 aydan az olmayan staja.

Bölmə A-VII/3

Alternativ sertifikatların verilməsini müəyyənləşdirən prinsiplər

(Müddəalar yoxdur)

FƏSİL VIII

NÖVBƏ ÇƏKMƏYƏ DAİR TƏLƏBLƏR

Bölmə A-VIII/1

Vəziflərin icrasına yararlılıq

Vəzifələrin icrasına yararlılıq

1 Administrasiyalar dənizçilərin, xüsusilə də gəmilərin təhlükəsiz istismarı və mühafizəsi üzrə məsul olan şəxslərin yorğunluğu nəticəsində yaranan təhlükələri diqqətdə saxlamalıdır.

2 Komandir və ya sırası heyətin tərkibində növbə çəkən və ya təhlükəsizlik, çirklənmənin qarşısının alınması və ya mühafizə üzrə müvafiq vəzifələri icra edən bütün şəxslərin istirahət vaxtları aşağıda göstəriləndən az olmamaqla təmin edilməlidir:

.1 24 saatlıq vaxt ərzində minimum 10 saat istirahət vaxtı; və

.2 7 gün ərzində 77 saat.

3 İstirahət vaxtı iki dövrdən çox olmayan hissələrə bölünə bilər, bu zaman həmin dövrlərdən bir hissəsi 6 saatdan az olmamalı və ardıcıl istirahət vaxtları arasındakı fasilə 14 saatdan çox olmamalıdır.

4 Qəza halları və ya digər fəvqəladə hadisələr zamanı 2 və 3-cü bəndlərdə istirahət vaxtı ilə bağlı tələblər təmin edilməyə bilər. Toplanış məntəqəsinə gəlmək, yanğınlı mübarizə, xilasedici qayıq üzrə məşqlər və milli qanunvericilik, həmçinin beynəlxalq alətlərlə müyyən edilən təlimlər, istirahət vaxtına müdaxiləni minimuma endirməli və yorğunluğa səbəb olmamalıdır.

5 Administrasiyalar növbə cədvəllərinin nəzərəçarpan yerlərdə asılmasını tələb etməlidirlər. Növbə cədvəlləri standart formada*, gəmidə istifadə edilən dil və ya dillərdə, həmçinin ingilis dilində tərtib edilməlidir.

6 Dənizçilər kompleksləşdirilməmiş maşın şöbəsində növbəyə çağırılarkən, fəvqəladə və ya texniki xidmət tələb olunduğu hallarda normal istirahət vaxtı pozulduğu təqdirdə, növbəçəkən şəxsin kompensasiya olaraq adekvat qaydada istirahət vaxtı təmin edilməlidir.

7 Administrasiyalar bu bölmənin müddələrinin tətbiqinə nəzarət etmək və müddələrə riayət edildiyini yoxlamaq məqsədilə dənizçilərin gündəlik istirahət vaxtının uçotunun standart formada* aparılmasını tələb etməlidir. Növbə cədvəllərinin gəmi kapitanı və ya gəmi kapitanı tərəfindən səlahiyyət verilmiş şəxslər və ya dənizçilər tərəfindən təsdiq edilmiş surəti aidiyyəti üzrə dənizçilərə təqdim edilməlidir.

8 Bu bölmədə nəzərdə tutulan müddəalar gəmi kapitanının gəminin, gəmidəki insanların və yüklərin təxirəsalınmaz təhlükəsizliyi və ya dənizdə fəlakətə uğrayan gəmi və insanlara kömək göstərilməsi məqsədilə dənizçilərdən lazımi işlərin görülməsini tələb etmək hüququnu məhdudlaşdırmır. Gəmi kapitanı istirahət vaxtı üzrə cədvəllərin qüvvəsini müvəqqəti olaraq dayandıra və normal şərait təmin edilənədək dənizçidən lazımi işlərin görülməsini tələb edə bilər. Praktiki olaraq normal vəziyyət təmin edilən kimi istirahət vaxtı ərzində işlərin görülməsinə cəlb edilmiş dənizçinin işlədiyi müddətə adekvat qaydada istirahət vaxtı gəmi kapitanı tərəfindən təmin edilməlidir.

---

* "Dənizçilərin gəmidə iş vaxtının recimi və dənizçilərin iş və istirahət vaxtlarının uçot formaları haqqında BDT və BƏT-nin təlimatları" istifadə edilə bilər.

9 7 günlük dövr ərzində 70 saatdan az olmayan istirahət vaxtı təmin edildiyi təqdirdə, Tərəflər 2.2 və 3-cü bəndlərin istirahət vaxtı üzrə müddəalarına dair istisnalar tətbiq edə bilərlər.

2.2-ci bənddə nəzərdə tutulan həftəlik istirahət vaxtı üzrə istisnalara iki ardıcıl həftədən çox olmayan müddətə icazə verilir. İki dövr üzrə icazə verilən istisnalar arasındakı fasilə, icazə verilən istisnaların müddətinin iki misindən az olmamalıdır.

2.1-ci bənddə nəzərdə tutulan istirahət vaxtı, bir dövrü ən az 6 saat və digər iki dövrü ən az 1 saatdan ibarət 3 dövrdən çox olmayan müddətə bölünə bilər. Ardıcıl dövrlərin arasındakı fasilə 14 saatdan çox olmamalıdır. İstisnalar, 7 günlük dövr üçün iki 24 saatlıq dövrü keçməməlidir.

İstisnalar tətbiq edilərkən, B-VIII/1 bölməsində yorğunluğun qarşısının alınması üzrə təlimat mümkün olduğu qədər nəzərə alınmalıdır.

10 Hər Administrasiya alkoqoldan sui-istifadənin qarşısını almaq məqsədilə qanda alkoqolun konsentrasiyası 0.05%-dən və ya nəfəsdə alkoqolun miqdarı 0.25 mq-dan çox olmayan hədd, və yaxud dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi, mühafizə və ya dəniz mühitinin mühafizəsi üzrə müvafiq vəzifələri yerinə yetirən gəmi kapitanları, komandir heyəti və ya digər dənizçilər üçün alkoqoldan istifadə üzrə ölçü müəyyənləşdirməlidir.

Bölmə A-VIII/ 2

Növbə çəkmənin təşkili və prinsipləri

HİSSƏ 1 – SERTİFİKATLAŞDIRMA

1 Kapitanın növbə köməkçisi, hərəkətdə və ya dayanmada növbə çəkilməsi vəzifələri ilə əlaqədar olan II və ya VII fəslərinin müddəalarına müvafiq surətdə lazımi ixtisasa malik olmalıdır.

2 Növbə mexaniki maşın şöbəsində növbə çəkmə ilə əlaqədar olan III və ya VII fəsilərinin müddəalarına müvafiq surətdə lazımi ixtisasa malik olmalıdır.

HİSSƏ 2 - SƏFƏRİN PLANLAŞDIRILMASI

Ümumi tələblər

3 Gözlənilən səfər, onunla bağlı bütün məlumatlar nəzərə alınmaqla, əvvəlcədən planlaşdırılmalıdır və gəminin kursu isə səfər başlamazdan əvvəl yoxlanılmalıdır.

4 Baş mexanik kapitanla məsləhətləşərək əvvəlcədən nəzərdə tutulan səfərin tələbatlarını müəyyənləşdirməlidir, bu zaman yanacağa, suya, sürtkü materiallarına, kimyəvi preparatlara, işlək və digər ehtiyat hissələrinə, alətlərə, sursatlara olan tələbatlar və başqa tələblər nəzərə alınmalıdır.

Hər bir səfərin əvvəlində planlaşdırma

5 Hər bir gəminin kapitanı hər bir səfərin əvvəlində çıxış limanından birinci giriş limanınaqədər nəzərdə tutulan yolun planlaşdırılmasını təmin etməlidir, bu zaman gələcək səfərə lazım olacaq müvafiq xəritələrdən və daimi və ya gözlənilən naviqasiya məhdudiyətləri və təhlükələrinə münasibətdə dəqiq, tam və təshih edilmiş məlumata malik və gəminin təhlükəsiz üzgüçülüynə aidiyyəti olan başqa naviqasiya vasitələrindən istifadə edilir.

Planlaşdırılan yolun yoxlanılması və çəkilməsi (təsvir olunması)

6 Aidiyyəti olan bütün məlumatları nəzərə almaqla planlaşdırılmış yolun yoxlanılmasını başa çatdırdıqdan sonra, planlaşdırılmış yol müvafiq xəritələrdə çəkilməli və kapitanın növbə köməkçisi üçün aşkar yerdə olmalıdır O, müvafiq kursu götürməzdən əvvəl onu yoxlamağa borcludur.

Planlaşdırılmış yoldan kənara çıxma

7 Əgər səfər zamanı sonra gələcək limanı dəyişdirmək barədə qərar qəbul edilibsə və ya başqa səbəblərə görə planlaşdırılmış yoldan əhəmiyyətli surətdə kənara çıxmaq lazımdırsa, dəyişdirilmiş yol əhəmiyyətli dəyişiklik edilməzdən əvvəl müəyyənləşdirilməlidir.

HİSSƏ 4 – NÖVBƏÇƏKMƏ ÜZRƏ ÜMUMİ PRİNŞİPLƏR

8 Növbəçəkmə kapitan körpüsü və maşın şöbəsinin vəsaitlərinin idarə edilməsi üzrə aşağıdakı prinsiplər əsasında həyata keçirilməlidir:

- .1 Vəziyyətə uyğun olaraq növbə çəkən şəxs üçün lazımi tədbirlər həyata keçirilməlidir;
- .2 Növbəçəkməyə cəlb olunan şəxslərin ixtisası və ya sağlamlığına dair hər hansə məhdudiyətlər nəzərə alınmalıdır;
- .3 Növbə çəkən şəxsin fərdi rolu, öhdəlikləri nəzərə alınmalı və komandadakı rolu müəyyənləşdirilməlidir;
- .4 Gəmi kapitanı, baş mexanik və kapitanın növbə köməkçisi məlumatlardan, qurğular/avadanlıqlar kimi mövcud vəsaitlərdən və digər heyət üzvlərindən effektiv istifadə etməklə gəmidə lazımi növbə xidmətinin çəkilməsini təmin etməlidirlər;
- .5 Növbə çəkən şəxslər qurğuların/avadanlıqların funksiyaları və işini bilməli, onların istismarı üzrə məlumatlı olmalıdır;
- .6 Növbə çəkən şəxslər informasiyanı başa düşməli və hər stansiyadan/qurğudan/avadanlıqdan istifadə etməklə informasiyaya hansı qaydada cavab verməli olduğu haqqında məlumatlı olmalıdır;
- .7 stansiyadan/qurğudan/avadanlıqdan daxil olan informasiya müvafiq qaydada növbə çəkən şəxslərə ötürülməlidir;
- .8 Növbə çəkən şəxslər hər vəziyyətdə müvafiq informasiya mübadiləsini həyata keçirməlidirlər;
- .9 növbə çəkən şəxslər təhlükəsizlik üzrə görülən tədbirlər barədə tərəddüd etdikləri təqdirdə, gəmi kapitanını/baş mexaniki/kapitanın növbə köməkçisini məlumatlandırmalıdır

HİSSƏ 4 - DƏNİZDƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏ

Ümumilikdə növbə çəkməyə aidiyyəti olan prinsiplər

9 Tərəflər şirkətlərin, kapitanların, baş mexaniklərin və növbə çəkən heyətin diqqətini təhlükəsiz növbə çəkmənin daimi olmasını təmin etmək üçün gözlənilməli olan diqqətini prinsiplərə yönəltməlidirlər.

10 Hər bir gəminin kapitanı hərəkətdə naviqasiya və ya yük növbəsinin təhlükəsiz çəkilməsini təmin etməyə borcludur. Kapitanın ümumi rəhbərliyi altında növbə köməkçiləri öz növbələrində gəminin təhlükəsiz idarə edilməsinə cavabdehdirlər, bu zaman onlar xüsusilə toqquşmanın və saya oturmağın qarşısını almağa görə məsuliyyət daşıyırlar.

11 Hər bir gəminin baş mexaniki kapitanla məsləhətləşərək maşın şöbəsində təhlükəsiz növbə çəkmənin lazımi surətdə təşkilini təmin etməyə borcludur.

Dəniz ətraf mühitinin qorunması

12 Kapitan, komandir və sırası heyət üzvləri dəniz ətraf mühiti üçün istismar və ya qəza çirkləndirməsinin ciddi nəticələrini dərk etməlidir və belə çirkləndirmənin qarşısını almaq üçün, xüsusilə müvafiq beynəlxalq və liman qaydaları çərçivəsində bütün mümkün tədbirləri görməyə borcludurlar.

HİSSƏ 4-1 HƏRƏKƏTDƏ NAVİQASIYA NÖVBƏ ÇƏKMƏSİNİN PRİNŞİPLƏRİ

13 Kapitanın növbə köməkçisi kapitanın nümayəndəsidir və daima gəminin təhlükəsiz üzməsinə və dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısını alınması haqqında 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq qaydalarının gözlənilməsinə görə əsas məsuliyyəti daşıyır.

Müşahidə

14 Lazımi müşahidə dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınması haqqında 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq qaydalarının 5-ci qaydasına uyğun olaraq aparılmalıdır. Və aşağıdakı məqsədlərə xidmət etməlidir:

- .1 vizual və eşitmə müşahidə yolu ilə, habelə digər mövcud vasitələrlə operativ şəraitdə hər hansı bir əhəmiyyətli dəyişməyə münasibətdə daimi hazırlıq vəziyyətinin saxlanması;
- .2 şəratın və toqquşma, saya oturma və digər naviqasiya təhlükələri risklərinin hərtərəfli, tam qiymətləndirilməsi; və
- .3 fəlakətə uğrayan dəniz və ya hava gəmilərinin, gəmi qəzasına uğramış insanların, batmış gəmilərin, sınıqların və dəniz üzgüçülüğü üçün digər təhlükələrin aşkar edilməsi.

15 Müşahidəçi öz diqqətini bütünlüklə lazımi müşahidəyə yönəltmək imkanına malik olmalıdır, ona bu tapşırığı yerinə yetirməyə mane olacaq heç bir vəzifə tapşırılmamalıdır.

16 Müşahidəçi ilə sükançının vəzifələri müxtəlifdir; sükanda dayanan şəxs müşahidəçi hesab edilməməlidir; bu müddəə kiçik gəmilərə şamil edilmir, bu şərtlə ki, sükançının yerindən maneəsiz dairəvi görünüş sahəsi açılsın, lazımi müşahidənin aparılmasına gecə vaxtı görmənin pisləşməsi və ya digər maneələr olmasın. Gündüz vaxtı kapitanın növbə köməkçisi yeganə müşahidəçi kimi qala bilər, bir şərtlə ki, hər bir belə şəraitdə:

- .1 şərait müfəssəl qiymətləndirilib və şübhə olmadan müəyyən edilib ki, təhlükəsizdir;
- .2 bütün müvafiq amillər bütünlüklə nəzərə alınıb, daxil edilib, lakin onlarla kifayətlənməmişdir:
  - hava şəraiti;
  - görünüş;
  - gəmilərin hərəkətinin intensivliyi;
  - naviqasiya təhlükələrinin yaxınlığı;
  - gəmilərin hərəkətinin bölünmə sisteminin tətbiq edildiyi rayonlarda və ya onların yaxınlığında üzərəkən, diqqətin yüksək olmasının zəruriliyi,
- .3 dəyişmiş şərait tələb etdikdə, kapitan körpüsündə növbə çəkmənin dərhal gücləndirilməsi imkanı var.

17 Hərəkətdə naviqasiya növbəsi çəkən heyət daima müşahidə aparmasını təmin etmək üçün tərkibinin kifayət qədər olmasını müəyyənləşdirərəkən, kapitan Məcəllənin bu bölməsində göstərilmiş müvafiq amilləri, habelə aşağıdakı amilləri də nəzərə almalıdır:

- .1 görünüş, havanın və dənizin vəziyyəti;
- .2 gəminin üzdüyü rayonda gəmilərin hərəkətinin intensivliyi və digər fəaliyyət növləri;

- .3 gəmilərin hərəkətinin bölünmə sisteminin və ya onların yaxınlığında üzərəkən və ya marşrutun müəyyənləndirilməsi üzrə başqa tədbirlərin zamanı diqqətin yüksəldilməsi;
- .4 gəminin funksiyalarının xarakterinə görə təcili istismar tələblərinə və gözlənilən maneərlərlə yaranan əlavə iş;
- .5 naviqasiya növbəsi tərkibinə daxil edilmiş hər hansı bir heyət üzvünün vəzifələrini icra etməyə yararlılığı;
- .6 gəminin komandir heyətinin və heyəti üzvlərinin peşəkar səriştəsi haqqında bilik və inam;
- .7 hər bir növbə köməkçisinin təcrübəsi və onun gəmi avadanlığını, prosedurlar və gəminin manevr etmə xarakteristikaları haqqında biliyi;
- .8 gəmidə hər hansı konkret vaxtda görülən işlər, bura radiorabitə və lazım olan zaman kapitan körpüsündə növbənin gücləndirilməsi imkanı daxildir;
- .9 qəza-xəbərdar edici siqnalizasiya sistemi də daxil olmaqla, kapitan körpüsündə cihazların və idarə edici orqanların işlək vəziyyəti;
- .10 sükanla və avar vinti ilə idarəetmə və gəminin manevr etmə xarakteristikaları;
- .11 gəminin ölçüləri və gəminin adətən idarə olunduğu yerdən görünüşü;
- .12 kapitan körpüsünün konfigurasiyası elə olmamalıdır ki, növbə çəkənə ətrafda baş verən hər hansı bir dəyişikliyi görməyə və ya eşitməyə mane ola bilsin; və
- .13 Təşkilatın növbənin təşkili və vəzifələrin icrasına hazırlıq barədə qəbul etdiyi hər hansı bir müvafiq tələbləri, proseduru və ya təlimatları;

Növbənin təşkili

18 İdarə edici (kapitan) körpüdə müvafiq sırayı heyət üzvlərinin daxil ola biləcəkləri növbə heyətinin tərkibini müəyyənləşdirərkən, hər şeydən əlavə aşağıdakı amillər nəzərə alınmalıdır:

- .1 kapitan körpüsündə növbə çəkən heyət üzvlərinin fasiləsiz iştirakı;
- .2 hava şəraiti, görünmə, günün işıqlı və qaranlıq vaxtları;
- .3 növbə köməkçisindən əlavə olaraq şturman vəzifələrinin tələb edildiyi naviqasiya təhlükələrinin yaxınlığı;
- .4 radar və ya elektroradionaviqasiya vasitələri kimi naviqasiya vasitələrinin, habelə üzgüçülüyn təhlükəsizliyinə təsir göstərən hər hansı bir digər avadanlığın istifadəsi və texniki vəziyyəti;
- .5 gəmidə avtopilotun (avtosükanın) olması;
- .6 gəmidə radio növbəsinin aparılması;
- .7 vaxtaşırı növbəsiz xidmətin göstərildiyi maşın şöbəsinin idarəetmə orqanları, kapitan körpüsündə nəzərdə tutulmuş siqnalizasiya və indikatorlar, onlardan istifadəetmə prosedurları və məhdudiyətləri; və
- .8 hərəkətdə naviqasiya növbəsi zamanı istismarın xüsusi şəraiti ilə əlaqədar istənilən qeyri-adi tələblər.

Növbənin qəbul edilməsi

19 Kapitanın növbə köməkçisi növbə çəkməyə gələn köməkçiyə, əgər sonuncunun növbə çəkmək üzrə öz vəzifəsini lazımı sürətdə icra etmək iqtidarında olmadığını güman etməyə əsas varsa, təhvil verməməlidir və bu barədə kapitanı xəbərdar etməlidir.

20 Növbəni qəbul edən köməkçi əmin olmalıdır ki, onun növbəsinin bütün üzvləri öz vəzifələrini tam yerinə yetirmək iqtidarındadır və xüsusilə, gecə şəraitində müşahidə

aparmağa tamamilə uyğunlaşılıb. Növbəni qəbul edən köməkçi görmə qabiliyyəti görmə şəraitinə tam uyğunlaşmayana qədər növbəni qəbul etməməlidir.

21 Növbəni qəbul edən növbə köməkçiləri növbənin qəbul edənədək gəminin hesablanmış və ya həqiqi mövqeyi barədə əmin olmalı və çəkilmiş (təsvir edilmiş) yol, kurs və surəti, habelə vaxtaşırı növbəsiz xidmət olunan maşın şöbəsinin idarəetmə orqanlarının vəziyyətini təsdiq etməli və növbə zamanı rast gələ biləcək naviqasiya təhlükələrini nəzərə almalıdır.

22 Növbəni qəbul edən köməkçilər aşağıdakılara münasibətdə şəxsən əmin olmalıdırlar ki:

- .1 kapitanın növbə çəkmə üzrə sərəncamları və gəminin üzməsinə aidiyyəti olan digər xüsusi təlimatları;
- .2 gəminin mövqeyi, onun kürsü, surəti və suyaoturumu;
- .3 tez-tez təsadüf olunan və qabaqcadan hesablanmış qabarmalar, axınlar, hava, görmə və bu amillərin kursa və surətə təsiri;
- .4 əgər baş mühərriklər kapitan körpüsündən idarə olunursa, manevri həyata keçirmək üçün baş mühərriklərin istifadə edilmə prosedurları; və
- .5 naviqasiya şəraitini, aşağıdakıları daxil etməklə, lakin onlarla məhdudlaşmayaraq:
  - .5.1 növbə zamanı istifadə olunan və ya istifadə olunacaq bütün naviqasiya və təhlükəsizlik avadanlıqlarının işlək vəziyyəti;
  - .5.2 giro və maqnit kompaslarının düzəlişləri;
  - .5.3 görünən gəmilərin sayı və yerdəyişməsi və ya görünəcəyi gözlənilən gəmilər;
  - .5.4 növbə zamanı rast gəlinə biləcək şərait və təhlükələr;
  - .5.5 gəminin yana əyilməsinin, differentliyinin, su sıxlığının və gəmi sürətindən asılı olan suyaoturumun artması ilə kil altındaki su ehtiyatına mümkün ola biləcək təsir;

23 Əgər növbəni təhvil verən zaman manevr keçirilsə və ya hər hansı təhlükədən yayınma hərəkəti edilirsə, növbənin təhvil verilməsini bu hərəkət tam qurtarana qədər təxirə salınması zəruridir.

Hərəkətdə naviqasiya növbəsinin çəkilməsi

24 Kapitanın növbə köməkçisi:

- .1 kaaapitan körpüsündə növbə çəkməlidir;
- .2 heç bir şəraitdə lazımi əvəzedici olmadan körpünü tərk etməməlidir;
- .3 kapitanın idarəedici körpüdə olmasına baxmayaraq, gəminin təhlükəsiz üzməsi üçün məsuliyyət daşımaqda davam etdir, o vaxta qədər ki, kapitanın bu məsuliyyəti öz üzərinə götürməsi barədə xüsusi olaraq məlumatlandırılınsın və bu qarşılıqlı surətdə aydın olacaqdır;

25 Hərəkətdə növbə zamanı planlaşdırılmış kurs üzrə üzgüçülüğü təmin etmək üçün növbə köməkçisi müəyyən fasilələrlə, tez-tez gəminin kursunu, mövqeyini, sürətini əldə olan naviqasiya vasitələrindən istifadə etməklə yoxlamalıdır.

26 Kapitanın növbə köməkçisi istismar imkanlarını nəzərə almaqla, bütün gəmi naviqasiya avadanlıqlarının və təhlükəsizliyi təmin edən vasitələrin yerini və işini bilməlidir.

27 Növbə köməkçisi gəminin təhlükəsizliyini təmin edilməsinə mane olan hər hansı bir vəzifəni yerinə yetirməməlidir.

28 Növbə köməkçisi radardan istifadə edərkən, gəmilərin dənizdə toqquşması haqqında 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq qaydaların radarlardan istifadə etməyə dair müddələrinin daima gözlənilməsinin lazım olduğunu nəzərə almalıdır.

29 Növbə köməkçisi ehtiyac yaranarsa, tərəddüd etmədən sükandan, mühərrikdən və səs signalı aparatından istifadə etməlidir. Lakin mümkün qədər baş mühərrikin nəzərdə tutulan sürət dəyişiklikləri barədə vaxtında aşkar etmək və ya gəmi körpüsündə komplektləşdirilməmiş maşın şöbəsinin mühərrikin idarə edilməsi tətbiq olunan prosedurlara müvafiq sürətdə səmərəli istifadə edilməlidir.

30 Növbə köməkçiləri, tormoz yolu daxil olmaqla öz gəmilərinin idarə olunma xarakteristikalarını bilməlidirlər və başqa gəmilərin fərqli idarə olunma xarakteristikalarına malik ola biləcəyini nəzərə almalıdırlar.

31 Növbə zamanı gəminin üzgüçülüynə aid olan bütün hərəkətlər və fəaliyyətlər müvafiq qaydada qeyd edilməlidir.

32 Növbə köməkçisinin hər bir zaman lazımı müşahidənin aparılmasını təmin etməyi xüsusilə vacibdir. Şturman otağının sükançı otağından ayrı olduğu gəmilərdə ehtiyac yaranarsa, növbə köməkçisi qısa müddətə lazımı şturman vəzifəsini icra etmək üçün onun otağına daxil ola bilər, lakin bundan əvvəl o, bunun təhlükəsiz olduğuna və olmayacağı müddətdə lazımı müşahidənin təmin ediləcəyinə əmin olmalıdır.

33 Gəmi dənizdə olarkən gəminin naviqasiya avadanlığının işinin yoxlanması elə tez-tez həyata keçirilməlidir ki, bu praktiki cəhətdən məqsədəuyğun olsun və şərait buna imkan versin, xüsusilə, əgər gəminin təhlükəsiz üzməsinə təsir göstərə biləcək təhlükələr gözlənilir. Ehtiyac olduqda, müvafiq qeydlər aparılmalıdır. Belə yoxlamalar, habelə limana daxil olanda və çıxanda apamalıdır.

34 Növbə köməkçisi müntəzəm yoxlamalar aparılmalıdır ki, aşağıdakıları təmin etsin:

- .1 sükançı və ya avtopilota gəmini düzgün kursda saxlayır;
- .2 əsas maqnit kompasının düzəlişlərini növbə zamanı 1 dəfədən az olmayaraq və əgər mümkündürsə, kursun hər əhəmiyyətli dəyişikliyindən sonra müəyyənləşdirmək; əsas maqnit kompası ilə girokompas göstəricilərini və repiterlərin əsas kompasla uyğunluğunun tez-tez tutuşdurulması;
- .3 növbə ərzində heç olmazsa bir dəfə avtoplita yoxlanılması yoxlamaq;
- .4 naviqasiya və signal işıqlarının, habelə digər naviqasiya avadanlığının normal fəaliyyəti;
- .5 bu bölmənin 86-cı bəndinə müvafiq olaraq radio avadanlığın normal işini; və
- .6 komplektləşdirilməmiş maşın şöbəsinin, qəza- xəbərdar edici signalizasiyanın və indikatorların idarəetmə orqanlarının normal işini.

35 Növbə köməkçisi daima qüvvədə olan dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair (SOLAS) üzrə 1974-cü il tarixli Beynəlxalq Konvensiyasının tələblərinə müvafiqliyin zəruriliyini nəzərə almalıdır*. Növbə köməkçisi nəzərə almalıdır:

- .1 istənilən potensial təhlükəli situasiyadan təhlükəsiz sürətdə çıxmaq üçün vaxtında sükançını çağıraraq, sükanın əl ilə idarə edilməsinə keçməyin zəruriliyini;
- .2 gəminin avtopilotla idarə edildiyi zaman situasiyanın növbə köməkçisinin tək və təcili hərəkət etmək üçün müşahidəni saxlamağa məcbur olduğu ana qədər inkişaf etməsinə yol verməyin xüsusilə təhlükəli olduğunu.

36 Növbə köməkçiləri gəmidəki elektrondən naviqasiya sistemlərinin, onların imkanları və məhdudiyyətləri daxil olunmaqla, istifadə edilməsini dərindən bilməlidirlər və bu vasitələrin hər birindən lazım gəldikdə istifadə etməlidir; habelə nəzərə alınmalıdır ki, exolot əsas naviqasiya vəsaitidir.

---

* Бах. SOLAS V/24, V/25 вв V/26 гайдалары

37 Növbə köməkçisi dəniz üzgüçülüynün intensiv olduđu rayonlarda üzərkən, radarın imkan və məhdudiyətlərini nəzərə almaqla, görmənin pisləşdiyi və ya pisləşəcəyinin gözlənilədiyi zaman həmişə radarlardan istifadə etməlidir.

38 Növbə köməkçisi təmin etməlidir ki, exosiqnalların mümkün qədər daha tez aşkar edilməsi üçün radarın məsafəni göstərən şkalası tez-tez çevrilməlidir. Yadda saxlamaq vacibdir ki, pis əksətdirmə qabiliyyətinə malik olan obyektlərin və kiçik obyektlərin exosiqnalları aşkar olunmaya bilər.

39 Radardan istifadə edərkən növbə köməkçisi müvafiq məsafə şkalası seçməli, radar təsvirlərini diqqətlə izləməli və vaxtında təsviri hazırlamalı və ya hədəfin hərəkətini sistemətik analiz etməlidir.

40 Növbə köməkçisi kapitana dərhal məlumat verməlidir:

- .1 görmə pisləşərsə və ya pisləşəcəyi gözlənilərsə;
- .2 gəmilərin çox keçməsi ilə yaranan şərait və ya ayrı-ayrı gəmilərin yerdəyişməsi təhlükə yaradırsa;
- .3 verilmiş kursun saxlanılmasında çətinlik yaranırsa;
- .4 əgər nəzərdə tutulan vaxtda sahil, naviqasiya işarəsi və ya gözlənilən dərinlik aşkar olunmayıbsa;
- .5 əgər qəflətən sahil, naviqasiya işarəsi və ya dərinlik dəyişikliyi aşkar olunubsa;
- .6 baş mühərriklər, mühərrik qurğularının məsafədən idarəetmə orqanları, sükan qurğusu və ya hər hansı bir mühüm naviqasiya avadanlığı, qəza- xəbərdaredici siqnalizasiya və ya indikator sındıqda;
- .7 radioavadanlıq sıradan çıxıbsa;
- .8 fırtınalı havada, əgər zədələnmək ehtimalı varsa;
- .9 gəminin yolunda üzgüçülük üçün təhlükə yarada biləcək, məsələn, buz və ya gəmi qırıntılarına rast gəlinərsə;
- .10 hər hansı bir başqa qəza vəziyyətləri və ya hər hansı bir şübhə yaranarsa.

41 Növbə köməkçisi, yuxarıda göstərilən hallarda kapitana məlumatın verilməsi barədə tələblərə baxmayaraq, bundan əlavə, əgər şərait tələb edərsə, gəminin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün təcili tədbirlər görməlidir.

42 Növbə köməkçisi müvafiq müşahidə də daxil olmaqla, növbənin təhlükəsiz aparılması üçün bütün lazımi təlimat və məlumatları növbə heyətinə verir.

Müxtəlif şəraitdə və rayonlarda növbə çəkmə

Aydın görünmə şəraitində üzgüçülük

43 Növbə köməkçisi toqquşma təhlükəsini vaxtında müəyyənləşdirmək üçün yaxınlaşan gəmilərin kompas pelenqini tez-tez və dəqiq götürməlidir və nəzərə almalıdır ki, belə təhlükə bəzən pelenqin azacıq dəyişikliyi üzündən, xüsusilə çox böyük gəmi və ya yedək karvanı yaxınlaşanda və ya gəmi ilə çox yaxın məsafəyə yaxınlaşdıqda mövcud ola bilər. Növbə köməkçisi tətbiq edilən dənizdə gəmi toqquşmaların qarşısının alınması haqqında qaydalara müvafiq olaraq vaxtında və düzgün hərəkətlər etməli və sonra bu hərəkətlərin arzuolunan nəticələr verib-vermədiyini yoxlamalıdır.

44 Aydın görünmə şəraitində və imkan olanda növbə köməkçisi radardan istifadətmə üzrə təcrübəsini artırmalıdır.

Məhdud görünmə şəraitində üzgüçülük

45 Görmə şəraiti pisləşərkən və ya pisləşəcəyi ehtimal olunarkən növbə köməkçisinin birinci vəzifəsi, Dənizdə Gəmilərin Toqquşmasının Qarşısının Alınması haqqında 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq qaydalarının müvafiq tələblərini həyata keçirməkdir, xüsusilə, duman siqnalların verilməsinə, orta sürətlə hərəkətə və mühərriklərin dərhal maneəvərlər etmə hazırlığına münasibətdə. Bundan əlavə, növbə köməkçisi:

- .1 kapitana məlumat verməli;
- .2 müşahidəçi qoymalı;
- .3 hərəkət işıqlarını yandırmalı; və
- .4 radarı işə salıb, ondan istifadə etməlidir.

Sutkanın qaranlıq vaxtlarında

46 Kapitan və kapitanın növbə köməkçisi müşahidəni təşkil edərkən kapitan körpüsü avadanlıqlarını, istifadə üçün mümkün naviqasiya vasitələrini, onların məhdudiyətini, prosedurları və görülmüş təhlükəsizlik tədbirlərini nəzərə almalıdırlar.

Sahilboyu sularda və üzgüçülük üçün çətin olan sularda üzgüçülük

47 Belə rayonlarda üzərkən ən son məlumatlar əsasında dəqiqləşdirilmiş (təshih edilmiş) ən iri miqyaslı xəritədən istifadə etmək lazımdır. Gəminin olduğu yer qısa vaxt fasilələri ilə və şərait imkan verirsə, birdən çox üsulla müəyyənləşdirilməlidir. EXDIS-dən (Elektron Xəritə Displayi və İnformasiya Sistemləri) istifadə edərkən, lazımi koda(miqyasa) malik elektron naviqasiya xəritələrindən istifadə edilməli və gəminin mövqeyini təyin etmək üçün müvafiq intervallar ərzində olduğu yerin müəyyənləşdirilməsində istifadə edilən müstəqil üsullar tətbiq edilməlidir.

48 Növbə köməkçisi rast gəlinən naviqasiya işarələrini dəqiq tanımalıdır.

Dəniz bələdçisi ilə üzgüçülük

49 Dəniz bələdçisinin göyertədə olub öz vəzifəsini icra etməsi, kapitanı və kapitanın növbə köməkçisini gəminin təhlükəsizliyini təmin etmək vəzifəsindən azad etmir. Kapitan və dəniz bələdçisi bir-biri ilə üzgüçülüyə, yerli şəraitə və xüsusilə, bu gəminin xüsusiyyətləri barədə məlumatla bölüşməlidirlər. Kapitan və ya növbə köməkçisi dəniz bələdçisi ilə sıx əlaqədə işləməli və gəminin olduğu yeri və onun hərəkətini izləməlidirlər.

50 Əgər dəniz bələdçisinin hərəkətləri və ya məqsədləri şübhə doğurursa növbə köməkçisi dəniz bələdçisindən izahat tələb etməlidir, əgər şübhə qalarsa bu barədə dərhal kapitana məlumat verməlidir və o gələnə qədər hər hansı bir lazımi ölçünü götürməlidir.

Gəminin lövbərdə dayanması

51 Əgər kapitan lazım bilsə, hərəkətdə növbə gəmi lövbərdə dayanarkən həyata keçirilə bilər. Gəmi lövbərdə dayanarkən növbə köməkçisi aşağıdakıları görməyə borcludur:

- .1 bacardıqca tez gəminin yerini və mövqeyini müəyyənləşdirib müvafiq xəritədə qeyd etmək;
- .2 şəraitlə əlaqədar olaraq, mümkün qədər tez-tez naviqasiya işarələrinin pelenqlərini götürmək yolu ilə və ya asan tanınan sahil obyektlərinə görə gəminin lövbərdə təhlükəsiz dayandığını yoxlamaq;
- .3 səmərəli müşahidəni təmin etmək;
- .4 gəmiyə müntəzəm baş çəkilməsini təmin etmək;
- .5 meteoroloji şəraiti, qabarmaları və dənizin vəziyyətini müşahidə etmək;

- .6 gəminin yer dəyişməsinə aşkar etdikdə kapitana məlumat vermək və bütün lazımi tədbirləri görmək;
- .7 kapitanın göstərişlərinə müvafiq baş mühərriklərin və digər mexanizmlərin hazırlığını təmin etmək;
- .8 görmə şəraiti pisləşərsə, kapitana məlumat vermək;
- .9 tətbiq edilən qaydalara müvafiq olaraq, lazımi işıqların və işarələrin qoyulması və müvafiq səs siqnallarının verilməsini təmin etmək; və
- .10 gəminin ətraf mühiti çirkləndirməsinin qarşısını almaq üçün tədbirlər götürmək və çirkləndirmənin qarşısını almaq üçün tətbiq olunan müvafiq tələbləri yerinə yetirmək.

HİSSƏ 4-2 - HƏRƏKƏTDƏ MAŞIN NÖVBƏ ÇƏKMƏSİNİN PRİNSİPLƏRİ

52 Bu bölmənin 4-2, 5-2 və 5-4 hissələrində istifadə edilmiş "maşın növbəsi" termini təşkil olunmuş növbədə ya ayrıca bir şəxsi, ya bir qrup şəxsi, ya da ki, komandir heyəti üzvünün maşın şöbəsində iştirakının tələb olunub-olunmamasından aslı olmayaraq məsuliyyətli olduğu dövrü bildirir.

53 Növbə mexaniki baş mexanikin təmsilçisidir və bütün vaxt ərzində onun ən başlıca vəzifəsi gəminin təhlükəsizliyinə təsir edən mexanizmlərin etibarlı səmərəli işindən, xidmət etməsindən və onlara xidmətə görə daşdığı məsuliyyətindən və habelə, əgər tələb olunursa, növbə çəkənlərin cavabdeh olduqları bütün maşın, mexanizmlər və avadanlıqlara baxılmasından, istismarından və yoxlanılmasından ibarətdir.

Növbənin təşkili

54 Növbənin tərkibi istər əl ilə, istərsə də avtomatlaşdırılmış recimdə idarə olunan maşın və mexanizmlərin, gəminin istismarına təsir edən bütün maşın və mexanizmlərin işinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün kifayət sayda və üstünlük təşkil edən şəraitə və şərtlərə müvafiq olmalıdır.

55 İxtisaslı sırası heyət üzvlərinin də müvafiq surətdə daxil ola biləcəkləri maşın növbəsinin tərkibini təyin edərkən, başqa meyarlarla yanaşı aşağıdakılar da nəzərə alınmalıdır:

- .1 gəminin tipi, maşın və mexanizmlərin tipi və vəziyyəti;
- .2 gəminin təhlükəsiz istismarına təsir edən bütün maşın və mexanizmlərin işinə lazımlı fasiləsiz nəzarət;
- .3 hər hansı bir xüsusi iş recimi, bu recim hava şəraitindən, buzlu şəraitdən, suyun çirkliliyindən, dayazlıqdan, qəza şəraitindən, zədələrin aradan qaldırılmasından və çirkləndirmənin nəticələri ilə mübarizədən və digər şərtlərdən asılıdır;
- .4 maşın növbəsi heyətinin ixtisası və təcrübəsi;
- .5 insan həyatının mühafizəsi, gəminin, yükün və limanın təhlükəsizliyi, habelə ətraf mühitin mühafizəsi;
- .6 beynəlxalq, milli və yerli qaydalara riayət; və
- .7 gəminin normal istismarının təmin olunması.

Növbənin qəbul olunması

56 Növbə mexaniki, əgər növbədə onu əvəz edəcək mexanikin növbə üzrə öz vəzifəsini lazımlı qaydada yerinə yetirmək iqtidarında olmadığını düşünməyə əsas varsa, onda növbəni təhvil verməməli və belə olan halda baş mexaniki məlumatlandırılmalıdır.

57 Növbəyə çıxan mexanik əmin olmalıdır ki, onun növbəsində olan bütün heyət üzvləri öz vəzifələrini tam yerinə yetirməyə qadirdirlər.

58 Növbəni təhvil alana qədər növbə mexanikləri şəxsən, ən azı aşağıdakılara münasibətdə əmin olmalıdırlar:

- .1 növbə üzrə sərəncamlarda və gəmi sistemlərinin maşın və mexanizmlərinin istismarı ilə bağlı baş mexanikin xüsusi göstərişlərində;
- .2 maşın, mexanizmlər və sistemlər üzrə müvafiq heyətin yerinə yetirdiyi bütün işlərin xarakterində və potensial təhlükələrə münasibətdə;
- .3 səviyyədə və əgər lazımdırsa, gəminin lyal, ballast, çirkab, ehtiyat tanklarında, içməli su tanklarında, çirkab sistemlərində suyun səviyyəsi və ya suyun qalığı, onların içərisindəkilərin istifadəsi və kənar edilməsi ilə bağlı xüsusi tələblərlə münasibətdə;
- .4 yanacaqın ehtiyat, çöküntü tanklarında, yanacaqın istifadəsi üçün nəzərdə tutulmuş sistemlərdə və yanacaqın saxlanması üçün istifadə olunan digər həcmələrdə yanacaqın vəziyyəti və səviyyəsində;
- .5 sanitariya sistemlərindəki tullantılar dair hər hansı bir xüsusi tələblərdə;
- .6 elektrik enerjisini paylaşdıran sistem də daxil olmaqla, müxtəlif əsas və yardımçı sistemlərin istismar rejimindən və vəziyyətindən;
- .7 idarəedici mərkəzdə avadanlığın və harada əllə idarə olunan avadanlıq varsa, onların vəziyyətindən;
- .8 qazanların avtomatik idarəetmə sistemlərinin və əgər varsa, qazanların qorunması sistemlərinin istismar rejimi və vəziyyəti, alovdan qoruma sistemləri, su səviyyəsi hədləri üzrə müdafiə sistemləri, yanmanı idarə edən sistemlər, yanacaqın verilməsini idarəedən sistemlər və buxar qazanlarının istismarı ilə bağlı digər avadanlığın vəziyyəti və iş rejimi;
- .9 pis hava, buzlu şərait, suyun çirkləndirilməsi və ya dayazlıq nəticəsində hər hansı bir potensial əlverişsiz istismar şəraiti;
- .10 avadanlığın sınıması və yaxud əlverişsiz şəraitdə gəminin istismarı ilə bağlı hər hansı bir xüsusi istismar rejimi;
- .11 öhdəliklərinə münasibətdə maşın heyətinin sırası üzvlərinin məruzələri;
- .12 yanğınlı mübarizə vasitələrinin mövcudluğu; və
- .13 maşın curnalının doldurulmasının vəziyyəti.

Maşın şöbəsində növbənin çəkilməsi

59 Növbə mexaniki növbə üçün müəyyən edilmiş qaydaların tətbiqini və maşın növbəsində rəhbərliyi altında sırası heyət üzvləri varsa, mühərrik qurğularının və yardımçı avadanlıqların təhlükəsiz və səmərəli işləməsində kömək göstərmələrini təmin etməlidir.

60 Növbə mexaniki maşın şöbəsinə görə məsuliyyəti, baş mexanik orada olsa belə, daşımaqda o vaxta qədər davam edir ki, baş mexanik məsuliyyəti öz üzərinə götürdüyü barədə ona ayrıca məlumat verir və bu barədə qarşılıqlı anlaşma olur.

61 Maşın növbəsinin bütün üzvləri növbə üzrə öz xidməti vəzifələrini bilməlidirlər. Bundan başqa, növbənin hər bir üzvü öz gəmisi ilə əlaqədar aşağıdakıları bilməlidir:

- .1 müvafiq gəmidaxili rabitə sistemindən istifadə etməyi;
- .2 maşın şöbələrindən təxliyyə yollarını;
- .3 maşın şöbəsində istifadə edilən qəza-xəbərdaredici siqnalizasiya sistemini və onların siqnallarını fərqləndirməyi bacarmalıdır, xüsusən yanğınsöndürən maddələrin siqnalına fikir verməlidir; və

- .4 yanğınlı mübarizə avadanlığının və maşın şöbələrində zədənin qarşısını almaq üçün nəzərdə tutulmuş qurğuların sayını, onların yerləşməsinə və tiplərini, habelə onların istifadə edilməsini və gözlənilməsi lazım olan müxtəlif ehtiyat tədbirlərini.
- 62 Lazım qaydada işləməyən, yaxud nasazlığı haqqında fikir yaranan, ya da xüsusi texniki xidmət tələb edən hər hansı bir maşın və mexanizm haqqında tədbir görülməlidir. Zərurət yaranarsa, sonrakı görülməli işlər planlaşdırılmalıdır.
- 63 Komplektləşdirilmiş maşın şöbəsində növbə mexaniki hərəkətin istiqamətini və ya sürətin dəyişdirilməsi barədə sərəncamları yerinə yetirmək üçün mühərrik qurğularını idarə etməyə həmişə hazır olmalıdır.
- 64 Maşın şöbəsinə vaxtaşırı növbəsiz xidmətin göstərildiyi hallarda növbə mexaniki çağırış üzrə dərhal maşın şöbəsinə gəlməyə hazır olmalıdır.
- 65 Kapitan körpüsündən verilən bütün göstərişlər dərhal yerinə yetirilməlidir. Hərəkət istiqaməti dəyişdirildikdə və ya baş mühərrik qurğusunda sürət dəyişiklikləri edildikdə, bu mütləq qeydə alınmalıdır, o hallar istisna təşkil edir ki, Administrasiya gəminin ölçü və ya xarakterlərinə görə bunu məqsədəuyğun hesab etmir. Növbə mexaniki maneə əl ilə idarə olunmada və ya "hazır ol" vəziyyətində baş mühərrik qurğusunun idarəetmə orqanlarında növbə çəkən heyət üzvlərinin olmasını təmin etməlidir.
- 66 Bütün maşın və mexanizmlərə, o cümlədən mexaniki, elektrik, elektron, hidravlik və pnevmatik sistemlərə, onları idarə edən cihazlara və onları qoruyan qurğulara, məişət xidmət sistemlərinə, ehtiyatların və ehtiyat hissələrinin hesabı da daxil olmaqla, lazımı texniki xidmət və qayğı göstərilməlidir.
- 67 Baş mexanik təmin etməlidir ki, növbə mexaniki növbə müddətində yerinə yetirilməli olan qabaqlayıcı tədbirlər, zədələrə nəzarət və təmir-bərpa işləri haqqında bütün məlumatı malik olsun. Növbə mexaniki sərəncamında olan bütün maşın və mexanizmlərin söndürülməsinə, başqa istiqamətə yönəldilməsinə və tənzimlənməsinə cavabdehdir və aparılan bütün işlər haqqında uyğun qeydlər aparılmalıdır.
- 68 Maşın şöbəsi hazırlıq vəziyyətinə gətirilərkən, növbə mexaniki maneələri etmək üçün lazım ola biləcək maşın, mexanizm və avadanlığı hazırlıq vəziyyətinə gətirməli və sükanın idarə olunması və digər ehtiyacların ödənilməsi üçün elektrik enerjisinin kifayət qədər ehtiyatını təmin etməlidir.
- 69 Növbə mexanikləri baş mühərrik qurğusuna və yardımçı avadanlığa xidmətin göstərilməsinə maneə ola biləcək heç bir başqa vəzifələri yerinə yetirməyə təyin edilməməli və ya öhdəlik götürməməlidir. Onlar növbəni təhvil verənə qədər baş mühərrik qurğusunun və yardımçı avadanlığın işləməsinə daima nəzarət etməli, habelə işə müşahidə etmək və avadanlığın işində qeyri-normallıq və sınaq haqqında məlumat almaq və eləcə də avadanlığı lazımı vəziyyətdə saxlamaq üçün adi tənzimlənməni və digər başqa məqsədlər üçün maşın və mexanizmlərin vaxtaşırı yoxlanmasını, maşın və sükan ötürücüsünün otağına baxışın keçirilməsini təmin etməlidirlər.
- 70 Növbə mexanikləri tələb etməlidirlər ki, növbə çəkən heyət onlara maşın və mexanizmlərə təsir edə biləcək və insan həyatına və gəminin təhlükəsizliyinə mənfi təsir yarada biləcək potensial təhlükəli şərait haqqında məlumat versinlər.
- 71 Növbə mexaniki maşın şöbəsində növbəyə müşahidəni təmin edir və növbə üzvlərindən hər hansı biri öz işinin öhdəsindən gələ bilmədikdə dəyişiklik aparır. Növbə çəkənlər maşın şöbəsinə nəzarətsiz qoymamalıdır ki, yanacaq reykasını və qurğuların əl ilə idarə olunması imkanı yaranmasın.
- 72 Növbə mexaniki avadanlığın sınaq, subasma, yanğınlı, toqquşma, saya oturma və digər səbəblərdən yaranan zədələrin nəticələrini məhdudlaşdırmaq üçün lazımı tədbirlər görür.

73 Növbəni təhvil verənə qədər növbə mexaniki növbə zamanı baş və yardımçı qurğulara aid olan bütün hadisələri müvafiq qaydada qeydə almalıdır.

74 Növbə mexaniki texniki xidmətə, bütün profilaktiki işlərə, gəminin üzgüçülük qabiliyyətini saxlamağa və ya təmir işlərinə cavabdeh olan hər hansı bir mexaniklə əməkdaşlıq edir. Belə əməkdaşlıq aşağıdakıları özünə daxil edir, lakin onlarla məhdudlaşmır:

- .1 üzərində iş aparılan avadanlığı söndürmək və əvəzedici avadanlığı işə salmaq;
- .2 texniki xidmət və təmir üzrə işin təhlükəsiz və lazımi qaydada olması üçün işləyən qurğunun tənzimlənməsi;
- .3 əvəz edən mexaniklərə kömək və maşın curnalının aparılması üçü maşın curnalına və digər uyğun sənədə üzərində iş aparılan avadanlıq və bu işlə məşğul olan heyət üzvləri, ehtiyat tədbirləri və onların kim tərəfindən görülməsi haqqında qeydlər aparmaq; və
- .4 zərurət olduqda təmir edilmiş maşın, mexanizm və avadanlığın yoxlanılması və işə salınması.

75 Növbə mexaniki təmin etməlidir ki, texniki xidmət işini yerinə yetirən maşın şöbəsinin hər hansı bir sırayı heyət üzvü avtomatlaşdırılmış vəsaitlər sıradan çıxarkən maşın və mexanizmləri əl ilə idarə etməyə kömək edə bilsin.

76 Növbə mexaniki nəzərə almalıdır ki, maşın və mexanizmlərin nasazlığı və ya idarəetmənin itirilməsi nəticəsində gəminin sürətindəki dəyişiklik dənizdə gəminin və insan həyatının təhlükəsizliyinə xəter gətirə bilər. Gəminin sürətinin azalmasına, bilavasitə sükan qurğusunun sıradan çıxmasına, baş mühərrikin dayanmasına və ya elektrik enerjisinin istehsalının dəyişməsinə və ya təhlükəsizlik üçün təhlükə yaradan hər hansı bir dəyişikliyə gətirib çıxaran yanğın və maşın şöbəsinə istənilən labüd vəziyyət haqqında təcili kapitan körpüsünə xəbər verməlidir. Bu xəbərdarlıq imkan daxilində gəminin sürətindəki dəyişikliyə qədər edilməlidir ki, potensial dəniz qəzasının qarşısını almaq istiqamətində bütün mümkün hərəkətlərin görülməsi üçün idarəedici körpüdəkilərin maksimal vaxtı olsun.

77 Növbə mexaniki aşağıdakı hallarda baş mexaniki dərhal məlumatlandırır:

- .1 gəminin təhlükəsizliyini təhlükə altına qoya bilən mühərrikin sınıması və ya işində pozulma halları baş verdikdə;
- .2 baş mühərrik qurğusunun, yardımçı mexanizmlərin və ya idarəetmə və nəzarətedici sistemlərin sınıması və ya sıradan çıxmasına səbəb ola biləcək işdə baş verən hər hansı bir pozuntuların olduğu hallarda;
- .3 hər hansı bir qəza hallarında və ya o hallarda ki, hansı qərar və ya tədbirin qəbul edilməsində şübhəsi var.

78 Yuxarıda şərh edilən hadisələrlə bağlı baş mexanikin dərhal məlumatlandırılması tələblərinə baxmayaraq, növbə mexaniki, əgər vəziyyət tələb edirsə, tərəddüd etmədən gəminin, onun maşın, mexanizm və heyətinin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün təxirəsalınmadan tədbir görməlidir.

79 Növbə mexaniki növbə çəkən heyət üzvlərinə təhlükəsiz növbənin çəkilməsini təmin edən bütün təlimatları və məlumatları çatdırır. Təhlükəsiz növbə çəkmə zamanı ayrıca görülən işlər kimi mexanizmlərə cari mexaniki xidmət növbə çəkmənin nizamına daxil edilir. Bütün gəmi üzrə hərtərəfli aparılan təmir işləri, bura elektrik, mexaniki, hidravlik, pnevmatik və ya işlədilər elektrik avadanlıqları da daxildir, növbə mexaniki və baş mexanikin icazəsi ilə aparılır. Bu işlər sənədləşdirilir.

Müxtəlif şəraitlərdə və rayonlarda maşın şöbəsinə növbənin çəkilməsi

Məhdud görmə şəraitində üzgüçülük

80 Növbə mexaniki buxarlı səs siqnallarının verilməsi üçün havanın və ya buxarın sabit təzyiqini təmin edir. O idarəedici körpüdən verilən istənilən komandanı dərhal yerinə yetirməyə həmişə hazır olmalı və bundan başqa, manevrlərdə istifadə edilən yardımçı qurğuların tam hazır vəziyyətində olmasını təmin etməlidir.

Üzgüçülük üçün çətin olan sahilboyu sulara üzmə

81 Gəminin üzgüçülük üçün çətin sulara olması haqqında məlumat alan növbə mexaniki təmin etməlidir ki, gəminin manevr etməsi ilə bağlı olan maşın və mexanizmlər təxirəsalınmadan əl ilə idarəetməyə keçirilsin. Növbə mexaniki sükan maşını və manevr zamanı digər tələbatların ödənilməsi üçün elektrik enerjisinin lazımi ehtiyatını təmin etməlidir. Qəza sükan mexanizmi və başqa yardımçı avadanlıqlar təcili istifadə üçün hazır olmalıdır.

Gəminin lövbərdə dayanması

82 Qorunmayan lövbər dayanacağında baş mexanik kapitandan hərəkətdə maşın növbə çəkməsinin lazım olub-olmadığı barədə soruşmalıdır.

83 Gəmi açıq reyddə və ya hər hansı bir faktiki dəniz şəraitində lövbərdə dayanarkən növbə mexaniki təmin etməlidir ki:

- .1 növbə çəkmə lazımi səviyyədə olsun;
- .2 işlək və hazırlıq vəziyyətində olan maşın və mexanizmlərin vaxtaşırı yoxlamaları aparılsın;
- .3 kapitan körpüsündən alınan göstərişlərə müvafiq olaraq baş və köməkçi mexanizmlər hazır vəziyyətdə saxlanılsın;
- .4 gəmidən ətraf mühitin çirkləndirilməsinə qarşı mühafizə tədbirləri görülsün və çirkləndirmənin qarşısını almaq üzrə müvafiq qaydalar gözlənilsin; və
- .5 gəminin üzgüçülük qabiliyyətinin qorunması üçün zədələrə nəzarət sistemləri və yanğınsöndürən sistemlər hazır vəziyyətdə olsun.

HİSSƏ 4-3 RADİONÖVBƏNİN ÇƏKİLMƏSİ PRİNSİPLƏRİ

Ümumi müddəalar

84 Administrasiyalar gəminin dənizdə olan zaman təhlükəsizliyini təmin edən lazımi radionövbənin çəkilməsi üzrə aşağıda göstərilən müddəaların icrasına radionövbə çəkən şirkətlərin, kapitanların və heyət üzvlərinin nəzərini cəlb etməlidirlər. Bu Məcəlləni icra edərkən Radiorabitə Reqlamentini nəzərə almaq lazımdır.

Növbənin təşkili

85 Radionövbə təşkil edərkən hər bir dəniz gəmisinin kapitanı:

- .1 təmin etməlidir ki, radionövbə Radiorabitə reqlamentinin və SOLAS Konvensiyasının müvafiq müddəalarına uyğun aparılsın;
- .2 təmin etməlidir ki, gəminin təhlükəsiz hərəkəti və dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi ilə bağlı olmayan radio mübadiləsinin aparılması, radionövbənin çəkilməsi üzrə əsas xidməti vəzifələri məhdudlaşdırmazın; və
- .3 gəmidə quraşdırılmış radioavadanlıqı və onun istismar vəziyyətini nəzərə almalıdır.

Radionövbənin çəkilməsi

86 Növbə radiooperatoru:

- .1 təmin etməlidir ki, növbəçəkmə Radiorabitə rəqlamenti və SOLAS Konvensiyası ilə nəzərdə tutulmuş tezliklərdə aparılsın; və
- .2 növbə çəkilən zaman radioavadanlıqın işini və elektrik enerjisi mənbələrini vaxtaşırı yoxlamalı və bu avadanlığın hər hansı bir nasazlığı olarsa, kapitana məlumat verməlidir.

87 Radioteleqraf və ya radiostansiyanın növbə curnalının aparılmasına dair Radiorabitə rəqlamentinin və SOLAS Konvensiyasının tələbləri yerinə yetirilməlidir.

88 Radiorabitə rəqlamentinin və SOLAS Konvensiyasının tələblərinə müvafiq olaraq, radiomübadilənin qeydlərini aparmaq fəlakət zamanı radiorabitəyə görə məsuliyyətli olan radiooperatorun xidməti vəzifəsidir. Aşağıdakı hadisələrin qeydiyyatı baş verdikləri vaxtı göstərməklə aparılmalıdır:

- .1 fəlakət zamanı, təxirəsalınmaz hadisələr zamanı və təhlükəsizliyin məqsədləri üçün radiomübadilənin qısa xülasəsi;
- .2 radio xidmətə aid olan mühüm hadisələr;
- .3 heç olmazsa gündə bir dəfə, harada bu lazım olarsa, gəminin mövqeyi haqqında;
- .4 radioavadanlıqın vəziyyəti haqqında, onların enerji mənbələri də daxil olmaqla qısa şərh.

89 Radiomübadilənin qeydləri fəlakət zamanı radiorabitənin aparıldığı yerdə saxlanılmalı və aşkar olmalıdır:

- .1 kapitanın yoxlaması üçün;
- .2 Administrasiyanın istənilən səlahiyyətli məsul şəxsi və Konvensiyanın X maddəsinə uyğun olaraq nəzarəti həyata keçirən hər hansı bir lazımı şəkildə səlahiyyətin verildiyi məsul şəxs tərəfindən yoxlanılması üçün.

HİSSƏ 5- LİMANDA NÖVBƏNİN ÇƏKİLMƏSİ

Bütün növbələrin çəkilməsinə tətbiq edilən prinsiplər

Ümumi müddəalar

90 Təhlükəsiz körpüyə bağlanmış və ya limanda normal şəraitdə lövbərdə dayanmış hər bir gəminin kapitanı, təhlükəsizliyi təmin etmək üçün müvafiq və səmərəli növbə çəkməni təşkil etməlidir. Xüsusi tələblər xüsusi tip mühərrik qurğusu və ya yardımçı avadanlığı olan gəmilər və təhlükəli, zərərli, zəhərli və ya alışıqan maddələr və başqa tip xüsusi yüklər daşıyan gəmilər üçün ola bilər.

Növbə çəkmənin təşkili

91 Gəmi limanda olarkən göyertədə növbəni elə təşkil etmək lazımdır ki, daima:

- .1 insan həyatının mühafizəsi, gəminin, limanın və ətraf mühitin təhlükəsizliyi və yük əməliyyatları ilə əlaqədar olan bütün mexanizmlərin təhlükəsiz istismarı təmin edilsin;
- .2 beynəlxalq, milli və yerli qaydalara riayət edilsin; və
- .3 gəminin səliqəsi və normal fəaliyyəti saxlanılsın;

92 Dayanacaq şəraitindən, gəminin tipindən və xidməti vəzifələrin xarakterindən asılı olaraq kapitan növbənin heyətinin tərkibini və onun davamətmə müddətini müəyyənləşdirir.

93 Əgər kapitan lazım bilərsə, göyertədə növbə çəkməyə görə cavabdeh komandir heyətinin ixtisaslı üzvü təyin edilir.

94 Zəruri avadanlıqlar elə qurulub yerləşdirilməlidir ki, lazımı növbə çəkmə təmin edilsin.

95 Baş mexanik kapitanla məsləhətləşərək təmin etməlidir ki, maşın növbəsinin təşkili limanda təhlükəsiz maşın növbəsinin tələblərinə müvafiq olsun. Maşın şöbəsində növbə

heyətinin tərkibini müəyyənləşdirilərkən, hara ki maşın şöbəsi heyətinin müvafiq sırası heyət üzvləri də daxil ola bilər, aşağıdakı amilləri nəzərə almaq lazımdır:

- .1 baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt və daha artıq olan bütün gəmilərdə həmişə növbə mexaniki olmalıdır;
- .2 baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt-dən az olan gəmilərdə kapitanın mülahizəsinə və baş mexaniklə razılaşdırmaya əsasən növbə mexaniki olmaya bilər; və
- .3 növbə mexanikləri gəminin maşın və mexanizmlərinin müşahidəsi ilə əlaqədar vəzifələrini normal icra edəcəklərinə mane ola biləcək hər hansı bir başqa vəzifəni yerinə yetirməməlidirlər.

Növbənin qəbul edilməsi

96 Kapitanın növbə köməkçiləri və ya növbə mexanikləri növbəni onları növbədə əvəz edəcək komandir heyətinin üzvünə təhvil verməməlidirlər, əgər onlarda ehtimal üçün əsas var ki, sonuncu öz vəzifəsini lazımi tərzdə yerinə yetirmək imkanına malik deyil; bu halda kapitan və ya baş mexanik müvafiq olaraq məlumatlandırılmalıdırlar. Növbəni qəbul edən komandir heyətinin üzvü əmin olmalıdır ki, növbənin bütün heyət üzvləri öz xidməti vəzifələrini tamamilə səmərəli surətdə icra etmək imkanına malikdirlər.

97 Əgər növbənin dəyişdirilməsi anında mühüm əməliyyat həyata keçirilirsə, əməliyyat növbəni təhvil verən komandir heyətinin üzvü tərəfindən sona çatdırılmalıdır, o hal istisna təşkil edir ki, kapitan və ya baş mexanik tərəfindən başqa əmr verilmişdir.

HİSSƏ 5-1 GÖYƏRTƏ NÖVBƏSİNİN QƏBULU

98 Növbəni qəbul edənədək əvəzedici növbə köməkçisi, kapitanın növbə köməkçisi tərəfindən aşağıdakılara münasibətdə məlumatlandırılmalıdır:

- .1 körpü ətrafındakı dərinliklər, gəminin suyaoturumu, dərin və dayaz suyun vəziyyəti və vaxtı, burazların vəziyyəti, lövbərlərin durumu və endirilmiş lövbər zəncirlərinin miqdarı, olan digər dayanacaq xüsusiyyətləri; habelə gəminin təhlükəsizliyi üçün əhəmiyyətli olan digər dayanacaq xüsusiyyətləri; baş mühərriklərin vəziyyəti və qəza şəraitində onlardan istifadə etmək imkanları;
- .2 gəmidə aparılan bütün işlər; gəmiyə yüklənmiş və gəmidə qalmış yüklərin və gəminin boşaldılmasından sonra hər hansı bir yük qalıqlarının xarakteri, miqdarı və yerləşdirilməsi;
- .3 lyal və ballast tanklarında suyun səviyyəsi;
- .4 gəmidə quraşdırılmış və ya səs vasitələri ilə verilən siqnallar və ya işıqlar;
- .5 gəminin bortunda olması lazım sayılan heyət üzvlərinin miqdarı və gəmidə kənar şəxslərin olması;
- .6 yanğınsöndürən vəsaitlərin vəziyyəti;
- .7 hər hansı bir xüsusi liman qaydaları;
- .8 kapitanın növbə üzrə sərəncamları və xüsusi göstərişləri;
- .9 qəza şəraiti və ya yardım almaq zərurəti yarandıqda, liman hakimiyyət orqanları da daxil olmaqla, gəmi və sahil heyəti arasında rabitə xətti;
- .10 gəminin, onun heyətinin, yükün təhlükəsizliyi və ya ətraf mühitin çirkləndirilmədən qorunması üçün mühüm olan istənilən başqa şəraitlər;
- .11 gəminin fəaliyyəti nəticəsində baş vermiş ətraf mühitin hər hansı bir çirkləndirilməsi barədə müvafiq hakimiyyət orqanlarına xəbər vermə yolları;

99 Növbəni qəbul edən komandir heyəti üzvləri növbəni qəbul edənədək əmin olmalıdırlar ki:

- .1 yanalma burazları və ya lövbər-zəncir lazımı tərzdə bərkidilib;
- .2 müvafiq siqnallar və ya işıqlar lazımı tərzdə yerləşdirilib və ya səs siqnalı vasitələri ilə verilir.
- .3 yanğın təhlükəsizliyi tədbirləri və yanğından mühafizə qaydaları yerinə yetirilir;
- .4 onlar yüklənən və ya boşaldılan hər hansı bir zərərli və təhlükəli yüklərin xarakterini bilir və axıdılma və ya yanğın zamanı müvafiq hərəkətlər qəbul etməyə hazırdırlar;
- .5 gəmiyə təhlükə yaradacaq heç bir xarici şərtlər və şəraitlər yoxdur və onun öz gəmisini başqaları üçün təhlükə yaratmır.

HİSSƏ 5-2 MAŞIN NÖVBƏSİNİN QƏBULU

100 Növbəni qəbul edəndə, əvəzedici mexanik növbə mexaniki tərəfindən aşağıdakılara münasibətdə məlumatlandırılmalıdır:

- .1 növbə üzrə sərəncamlar, gəminin istismarına aid olan xüsusi təlimatlar, gəmi maşın və mexanizmlərinə, idarəetmə və nəzarətedici sistemlərə texniki xidmət və təmir;
- .2 maşınlar, mexanizmlər və sistemlər üzrə və məşğul olan heyətə və potensial təhlükələrə münasibətdə icra edilən bütün işlərin xarakteri;
- .3 lyal, ballast, çirkab və ehtiyat tanklarında, çirkab sistemlərində, harada lazımdırsa, su və ya su qalıqlarının səviyyəsi və vəziyyəti və tankların içindəkilərinin istifadəsinə və ya çıxardılmasına dair xüsusi tələblər;
- .4 sanitariya sistemlərindəki tullantılara dair istənilən xüsusi tələblər;
- .5 daşınan yanğınsöndürən avadanlığın vəziyyəti və hazırlıq dərəcəsi, stasionar yanğınsöndürən qurğular və yanğının aşkar edilməsi üçün sistemlər;
- .6 gəmidə təmir-istehsal işlərinin aparılması üçün təyin edilmiş heyət üzvləri, onların, habelə heyətin lazımı tərkibinə və digər istənilən təyin olunmuş üzvlərinə münasibətdə iş yerləri və təmir üzrə funksiyaları;
- .7 gəmidən axıdılanlara dair istənilən liman qaydaları, yanğınla mübarizə və gəminin hazırlığı üzrə tələblər, xüsusilə mümkün ola biləcək pis hava şəraitində;
- .8 gəmi ilə sahil heyəti arasında, bura liman hakimiyyəti orqanları da daxildir, qəza vəziyyəti yaranan və ya köməyə ehtiyac olan hallar üçün mövcud rabitə xətləri;
- .9 gəminin, onun heyətinin, yükünün təhlükəsizliyi və ətraf mühitin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün əhəmiyyətli olan digər başqa hallar barədə;
- .10 təmir-istehsalat işləri nəticəsində ətraf mühitin çirkləndirilməsinə dair müvafiq icra hakimiyyət orqanlarına xəbər vermək proseduru.

101 Dəyişən mexaniklər növbəni qəbul edərkən əmin olmalıdırlar ki, onlar növbə çəkən mexanikdən yuxarıda şərh edilənlər barədə tam məlumat almışlar və:

- .1 enerjinin, istiliyin və işıqlandırmanın işləyən və potensial mənbələri və onların paylaşdırılması haqqında bilirlər;
- .2 gəminin yanacaq, sürtkü yağı və bütün su ehtiyatları və vəziyyəti barədə bilirlər;
- .3 gəmini, onun maşın və mexanizmlərini bacardıqca tez daimi hazırlıq və ya qəza halı üçün hərəkətə gətirməyə hazırdırlar.

HİSSƏ 5-3 – GÖYƏRTƏ NÖVBƏSİNİN ÇƏKİLMƏSİ

102 Kapitanın növbə köməkçisi aşağıdakıları etməlidir:

- .1 müvafiq vaxt fasilələri ilə gəmini dolanıb gəzməlidir;

- .2 xüsusi diqqət yetirməlidir:
  - .2.1 trapın vəziyyətinə və bərkidilməsinə, lövbər- zəncirlərə və burazlara, xüsusilə qabarma axınının dəyişdiyi zaman və ya suyun həddən artıq qalxıb-endiyi lövbərə dayanma yerlərində və əgər lazımdırsa, bu vəsaitlərin normal iş şəraitində olmasını təmin edən tədbirlər görməlidir;
  - .2.2 suyaoturuma, kil altında su ehtiyatına və yükləmə-boşaltma əməliyyatları və ya ballastlama zamanı təhlükəli yana əyilməni və ya differenti istisna edən gəminin vəziyyətinə;
  - .2.3 hava şəraitinə və dənizin vəziyyətinə;
  - .2.4 təhlükəsizlik və yanğından mühafizə tədbirlərinin gözlənilməsi ilə bağlı bütün qaydaların icrasına;
  - .2.5 çirkab çənlərində (lyallarda) və tanklarda suyun səviyyəsinə;
  - .2.6 gəmidəki insanların sayına və onların olduqları yerlərə, xüsusilə uzaq və ya bağlı yerlərdə olanlar barədə; və
  - .2.7 siqnal və işıqların verilmə qaydasına və lazım olarsa, səs siqnallarının verilməsinə;
- .3 pis hava şəraitində və ya fırtına haqqında xəbərdarlıq alarkən gəminin, gəmidə olan insanların və yükün qorunması üçün lazımi tədbirlər görməyi;
- .4 ətraf mühitin gəmi tərəfindən çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün tədbirlər görməyi;
- .5 gəminin təhlükəsizliyini hədələyən qəza halında həyəcan siqnalı vermək, kapitanı məlumatlandırmaq, gəmiyə, onun yükünə və gəmidəki insanlara dəyər biləcək zərərin qarşısını almaq üçün bütün mümkün olan tədbirləri görməyi və əgər lazım olarsa, sahiləki qurumlardan və ya qonşu gəmilərdən kömək istəməyi;
- .6 gəminin davamlılıq vəziyyətini bilməlidir ki, yanğıın zamanı sahil yanğınsöndürmə orqanları gəminin davamlılığına zərər yetirmədən verə biləcəkləri təxmini su miqdarı barədə məlumatlı olsunlar;
- .7 fəlakətə uğrayan gəmilərə və ya ayrı-ayrı şəxslərə kömək təklif etməyi;
- .8 qəza hallarını aradan qaldırmaq və ya avar vintlərini döndərərəkən zədələnmə hallarında lazımi tədbirlərin qəbul edilməsinə; və
- .9 gəmi curnalına gəmi ilə bağlı bütün əhəmiyyətli hadisələri qeyd etməyi.

HİSSƏ 5-4 – MAŞIN NÖVBƏSİNİN ÇƏKİLMƏSİ

103 Növbə mexanikləri aşağıdakılara xüsusi fikir verməlidirlər:

- .1 təhlükəli şəraitə və onların məsuliyyətləri altında olan bütün sahələrdə təhlükənin aradan qaldırılmasına dair bütün sərəncamların, xüsusi iş prosedurlarının və qaydaların gözlənilməsinə;
- .2 işləyən bütün enerji qurğularınının, qovşaq və sistemlərin nəzarətəddici-ölçü cihazlarına;
- .3 yerli icra hakimiyyəti orqanlarının çirkləndirməyə münasibətdə irəli sürdükləri tələblərinin pozulmasının qarşısını almaq üçün lazım olan metodlara, üsullara və prosedurlara; və
- .4 lyalların vəziyyətinə.

104 Növbə mexanikləri aşağıdakıları etməlidirlər:

- .1 qəza hallarında, onların mülahizəsinə görə şərait bunu tələb edirsə, heyacan signalı verməyə və gəmiyə, insanlara və yükə dəyə biləcək zərərin qarşısını almaq üçün bütün mümkün olan tədbirləri görməyə;
- .2 yükün yüklənilib-boşaldılması üçün lazım olan avadanlığa və gəminin davamlılığını idarə edən ballast və digər sistemlərə münasibətdə kapitanın növbə köməkçisinin əlavə tələblərinə;
- .3 avadanlıqda mümkün ola biləcək nasazlığı və ya sınıma hallarını aşkar etmək məqsədi ilə gəmini tez-tez gəzib dolanmalı və gəminin, yük əməliyyatlarının, liman və ətraf mühitin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün onların aradan qaldırılması üzrə dərhal tədbirlər qəbul etməyi;
- .4 öz məsuliyyətləri hüduklarında qəzanın və ya gəminin müxtəlif elektrik, elektron, hidravlik, pnevmatik və mexaniki sistemlərinin zədələnməsinin qarşısını almaq üçün lazımı tədbirlər görməyi; və
- .5 işlə, gəmi maşın və mexanizmlərinin sazlanması və ya təmiri ilə bağlı bütün əhəmiyyətli hadisələrin curnala yazılmasını təmin etməyi.

HİSSƏ 5-5 - LİMANDA TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏR DAŞIYAN GƏMİLERDƏ NÖVBƏNİN ÇƏKİLMƏSİ

Ümumi müddəalar

105 Partlayıcı, alışan, zəhərli, insan orqanizmi üçün zərərli və ya ətraf mühiti çirkləndirə bilən təhlükəli yük daşıyan gəmidə kapitan təhlükəsiz növbənin çəkilməsini təmin etməlidir. Təhlükəli yükləri qalama və ya tökərək daşıyan gəmilərdə bunu lazımı surətdə ixtisaslı şəxsin və ya komandir heyəti və lazım olduqda, sırasıyla heyət üzvlərinin daimi iştirakı ilə əldə etmək olar, hətta əgər gəmi limanda təhlükəsiz bağlanmışsa və ya limanda lövbərdə dayanıbsa.

106 Tökmə və qalama yüklərdən fərqli olan başqa təhlükəli yüklər daşıyan gəmilərdə kapitan təhlükəli yüklərin xarakterini, miqdarını, qablaşdırılmasını və yerləşdirilməsini, habelə gəmidə, yaxın akvatoriyada və sahildəki xüsusi şəraiti tamamilə nəzərə almalıdır.

Hissə 5-6 – Yük üzrə növbənin çəkilməsi

107 Yük əməliyyatlarının planlaşdırılması və həyata keçirilməsi üzrə məsul olan komandir heyətinin üzvləri, xüsusi risklərə, o cümlədən gəmi heyətindən olmayan şəxslərin fəaliyyətinə nəzarət etməklə əməliyyatların təhlükəsiz həyata keçirilməsini təmin etməlidirlər.

ƏLAVƏ 2

DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASI, SERTİFİKATLANDIRILMASI VƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏLƏRİ HAQQINDA MƏCƏLLƏ (DHDNÇ)

HİSSƏ B

DHDNÇ KONVENSIYASININ MÜDDƏALARINA MÜNASİBƏTDƏ TÖVSIYƏ OLUNAN RƏHBƏRLİK VƏ ONA EDİLƏN ƏLAVƏ

GİRİŞ:

1 DHDNÇ Məcəlləsinin bu hissəsində tövsiyə olunan rəhbərliyin məqsədi DHDNÇ Konvensiyasının Tərəflərinə və onda nəzərdə tutulmuş tədbirlərdən istifadə etməyə və ya icraya cəlb edilənlərə Konvensiyanı daha dolğun və unifikasiya etmək məqsədi ilə kömək göstərməkdir.

2 Təklif olunan tədbirlər məcburi deyil, çəkilən misallar isə Konvensiyanın tələblərini necə yerinə yetirməyi əyani surətdə göstərmək məqsədi daşıyır. Lakin tövsiyələr, ümumiyyətlə, BDT çərçivəsi daxilində, lazım gəldikcə Beynəlxalq Əmək Təşkilatını, Beynəlxalq Telekommunikasiya Birliyini və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatını məsləhətləşmələrə cəlb etməklə, müzakirələr zamanı əldə edilmiş müvafiq məsələlərə uyğun yanaşmaları əks etdirir.

3 Bu hissədəki tövsiyələrin gözlənilməsi, Təşkilata bütün millətlərdən olan heyətlərə və bütün bayraqlar altında üzən gəmilərə münasibətdə praktikada mümkün ola bilən ən yüksək səriştə standartlarını saxlamaq üzrə məqsədlərinə çatmağa kömək edər.

4 Bu hissədə Konvensiyanın müəyyən maddələrinə münasibətdə, onun Əlavəsinin müəyyən qaydaları üzrə rəhbərliyə əlavə olaraq, rəhbərlik təklif olunur. Bu hissənin bölmələrinin nömrələnməsi ona görə Konvensiyanın qayda və maddələrinin nömrələnməsi ilə uyğun gəlir. A hissəsində olduğu kimi hər bölmədəki mətn nömrələnməmiş hissə və bəndlərə bölünə bilər, lakin belə nömrələmə ancaq konkret mətnə aiddir.

MADDƏLƏRİN MÜDDƏALARINA DAİR TƏLİMAT

Bölmə B-I

Konvensiya üzrə ümumi öhdəliklərə dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə B-II

Anlayış və təfsirlərə dair təlimat

1 Konvensiyanın II maddəsindəki anlayışlar və Konvensiyanın Əlavəsindəki I/1 qaydasındakı anlayışlar və təfsirlər bu Məcəllənin A və B hissələrində istifadə edilən terminlərə eyni dərəcədə tətbiq olunur. Mövcud Məcəllənin müddəalarına aid olan əlavə anlayışlar A-I/1 bölməsindədir.

2 II (c) maddəsində rast gəlinən "sertifikat" anlayışı üç məqamda işlədilir:

- .1 Administrasiya sertifikat verə bilər.
- .2 Administrasiya onun adından sertifikat verməyi tapşıra bilər; və ya
- .3 Administrasiya I/10 qaydasındada nəzərdə tutulduğu kimi başqa Tərəfin verdiyi sertifikatı tanıya bilər.

Bölmə B-III

Konvensiyanın istifadəsinə dair təlimat

- 1 II maddənin (h) bəndində verilmiş "balıqovlayan gəmi" anlayışı balıq, balina, suiti, morcların və ya dənizin digər canlı ehtiyatlarının ovu üçün istifadə edilən gəmiləri Konvensiyanın istifadə olunduğu sferadan kənarlaşdırdığı halda, balıqovlama ilə məşğul olmayan gəmilər bu istisnadan istifadə edə bilməzlər.
- 2 Konvensiya conklarda daxil olmaqla bütün primitiv üsulla qurulmuş (inşa edilmiş) taxta gəmiləri istisna edir.

Bölmə B-IV

Məlumatın təqdim edilməsinə dair təlimat

- 1 IV maddənin I (b) bəndində "harada mümkündür" söz birləşməsi aşağıdakıları əhatə etmək məqsədi gözəyir:
  - .1 başqa Tərəfin verdiyi sertifikatın tanınmasını; və ya
  - .2 Administrasiyanın öz sertifikatını vermək, əgər bu tətbiq edilə bilərsə, başqa Tərəfin verdiyi sertifikat tanımaq əsasında.

Bölmə B-V

Başqa saziş və təfsilərə münasibətdə təlimat

V maddəsinin (1) bəndindəki "tədbirlər" sözü dövlətlər arasında əvvəlcədən sertifikatların qarşılıqlı tanınması üçün qeyd-şərt edilmiş razılaşmaları əhatə etməyi nəzərdə tutur.

Bölmə B-VI

Sertifikatlara dair təlimat

B-II və B-I/2 bölmələrində verilmiş rəhbərliyə bax.

Ciddi əməl olunması tələb edilən siyasət haqda bəyannamə və prosedurların qısa şərhli Administrasiyanın bayrağı altında Üzən gəmiləri istismar edən şirkətləri məlumatlandırmaq üçün dərc edilməlidir.

Bölmə B-VII

Keçid dövrünün müddəalarına dair təlimat

Bir vəzifədə işləməkdən ötrü verilmiş sertifikatlar, hansılar ki hazırda Tərəflə başqa vəzifədə işləmək üçün kifayət qədər ixtisaslı qismində tanınır, məsələn, kapitan vəzifəsində işləmək üçün tanınan kapitanın baş köməkçisi sertifikatı, VII maddəyə müvafiq olaraq belə iş

üçün həqiqi sənəd kimi tanınmaqda davam etdirilməlidir. Belə tanınma VII maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına əsasən verilmiş sertifikatlara da tətbiq edilir.

Bölmə B-VIII

Güzeştli icazələrə dair təlimat

Gözlənməsi lazım olan siyasət haqqında bəyanat və prosedurların qısa şərhli Administrasiyanın bayrağı altında uzən gəmiləri istismar edən şirkətləri məlumatlandırmaq üçün dərc edilməlidir. Administrasiya tərəfindən güzeştli icazələr verməyə səlahiyyətin verildiyi rəsmi şəxslər üçün müvafiq rəhbərlik təqdim edilməlidir, görülmüş işlər barədə məlumat A-1/7 bölməsinin tələblərinə müvafiq olaraq Baş katibə göndərilən ilkin məruzədə ümumiləşdirməlidir.

Bölmə B-IX

Ekvivalentlərə dair təlimat

Hərbi dənizçilik sertifikatları tanınmaqda və praktik sertifikatları hərbi dəniz zabitlərinə IX maddəyə uyğun olaraq ekvivalent qismində, Konvensiyanın tələblərini gözləmək şərti ilə, verilməkdə davam etdirilə bilər.

Bölmə B-X

Nəzarətə dair təlimat

(Müddəalar yoxdur - bax.B-1/4)

Bölmə B-XI

Texniki əməkdaşlığa köməyin göstərilməsinə dair təlimat

1 Hökumətlər Konvensiyanın tələblərinə riayət etməkdə çətinlik çəkən və belə bir köməyin göstərilməsi xahişi ilə müraciət edən dövlətlərə BDT ilə əməkdaşlıqda kömək göstərməli və ya təşkil etməlidirlər.

2 Neft tankerlərinin, kimyəvi yüklər daşıyan tankerlərin, qazdaşıyan tankerlərin və ro-ro tipli sərnişin gəmilərinin kapitanlarının və başqa heyət üzvlərinin lazımi hazırlığının vacibliyi xüsusilə böyük əhəmiyyət kəsb edir və qəbul edilmişdir ki, bəzi hallarda, o cümlədən inkişaf etməkdə olan dövlətlər üçün tələb olunan təcrübəni toplamaq və xüsusi hazırlıq proqramlarının təqdim olunması üçün məhdud imkanlar ola bilər.

İmtahan məlumat bazası

3 Bir neçə ölkəyə xidmət göstərən, dəniz tədris akademiylarına və ya imtahan mərkəzlərinə malik olan və imtahan sualları və cavabları üzrə məlumat bazası yaratmaq istəyində olan ölkə və ya ölkələrlə ikitərəfli əməkdaşlıq əsasında edilməsinə təşviq edilirlər.

Dəniz tədris trenajorlarının mövcudluğu

4 BDT-nin Katibliyi məlumat mənbəyi kimi Tərəflər və müxtəlif tip trenajorların mövcudluğu barədə maraqlı olan başqaları, xüsusilə belə tədris vəsaitlərinin milli səviyyədə əlçatmaz olan şəxslər üçün dəniz tədris trenajorlarının siyahısını aparır.

5 Tərəflər öz milli dəniz tədris trenajorları barədə BDT-nin Katibliyinə məlumat təqdim etməyə və bu məlumatı müasirlik səviyyəsinə çatdırılmağa dəvət olunurlar*.

Texniki əməkdaşlıq üzrə məlumat

6 Məsləhət xarakterli texniki xidmət üzrə, BDT ilə bağlı beynəlxalq tədris institutlarına yol tapma və onlarda verilmiş pulsuz (ödənişsiz) yerlər haqqında məlumat və BDT və ya BDT vasitəsilə verilə biləcək texniki əməkdaşlığın digər formaları barədə məlumat Baş Katibdən aşağıdakı ünvan üzrə alına bilər: 4 Albert Embankment, London SE1 7 SR, United Kingdom.

(XII-XVII maddələrinə dair rəhbərliklər yoxdur)

DHDNÇ KONVENSİYASININ ƏLAVƏSİNİN MÜDDƏALARINA DAİR TƏLİMAT

FƏSİL I

ÜMUMİ MÜDDƏALARA DAİR TƏLİMAT

Bölmə B-1/1

Anlayış və təfsirlərə dair təlimat

1 Konvensiyanın II maddəsindəki anlayışlar və Əlavəsinin I/1 qaydasındakı anlayış və təfsirlər bu Məcəllənin A və B hissələrində istifadə olunan terminlərə münasibətdə bərabər səviyyədə işlədilir. Yalnız bu Məcəllənin müddəalarına tətbiq edilən əlavə anlayışlar A- I/1 bölməsində saxlanılır.

2 Fəsil VII müddəalarının əhatə etdiyi vəzifələri yerinə yetirən komandir heyət üzvləri, komandir heyətinin çoxvalentli və ya bir neçə funksiyanı (inteqrasiya olunmuş) yerinə yetirən üzvləri və ya Administrasiyanın təqdir etdiyi təhlükəsizlik üzrə heyətin minimal tərkibinə qarşı irəli sürülən tələblərdə tətbiq olunan başqa bir terminologiyaya müvafiq adlana bilər.

3 VII fəslin müddəalarının əhatə etdiyi vəzifələri yerinə yetirən ixtisaslı sırayı heyət üzvləri, sırayı heyətin polivalent üzvləri və ya Administrasiyanın təqdir etdiyi təhlükəsizlik üzrə heyətin minimal tərkibinə qarşı irəli sürülən tələblərdə tətbiq olunan başqa bir terminologiyaya müvafiq adlana bilər.

Bölmə B-1/2

Sertifikatlara və təsdiqnamələrə dair təlimat

1 Əgər A-1/2 bölməsinin 1-ci bəndi ilə nəzərdə tutulduğu kimi təsdiqnamə sertifikat formasına daxil edilmişdirsə, müvafiq məlumat aşağıda izah olunduğu kimi sertifikata daxil edilməlidir, .2 nömrəli sətirin ləğvi istisna olmaqla. Başqa hallarda, sertifikatların verilməsini təsdiq edən təsdiqnamələr hazırlanarkən, formadakı .1 – dən.17-yədək olan sətirlər, hansılar ki mətndən sonra gəlir, aşağıdakı kimi doldurulmalıdır:

- .1 Sertifikatı verən dövlətin adı yazılır.
- .2 Administrasiyanın sertifikata verdiyi nömrə yazılır.
- .3 Sertifikatın verildiyi dənizçinin tam adı yazılır. Ad dənizçinin passportuna, şəxsiyyət vəsiqəsinə və Administrasiyanın verdiyi digər rəsmi sənədlərə uyğun olmalıdır.

---

* Bax. Dəniz nəqliyyatı üzrə hazırlıqlara dair trenajorlar haqqında MSC.1/Circ.1209 nömrəli məktuba

- .4 DHDNÇ Konvensiyasının qayda və ya qaydalarının nömrə və ya nömrələri yazılır ki, onlara uyğun olaraq dənizçi ixtisaslı tanınmışdır. Məsələn:
- .4.1 “Qayda I/1”, əgər dənizçi kapitanın növbə köməkçisi vəzifəsini tutmaq üçün ixtisaslı tanınıbsa;
  - .4.2 “Qayda III/1”, əgər dənizçi komplektləşdirilmiş maşın şöbəsində növbə mexaniki vəzifəsini tutmaq üçün ixtisaslı tanınıbsa;
  - .4.3 “Qayda IV/2”, əgər dənizçi radiooperator vəzifəsini tutmaq üçün ixtisaslı tanınıbsa;
  - .4.4 “Qayda VII/1”, əgər sertifikat funksional sertifikat sayılarsa və dənizçi bu Məcəllənin A hissəsində nəzərdə tutulmuş funksiyaları, məsələn, idarəetmə səviyyəsində mexaniki gəmi qurğuları sahəsindəki funksiyaları yerinə yetirməkdə ixtisaslı tanınıbsa;
  - .4.5 “Qaydalar III/I və V/I”, əgər dənizçi tankerlərin komplektləşdirilmiş maşın şöbəsində növbə xidməti və ya komplektləşdirilməyən maşın şöbəsinə növbə mexaniki vəzifəsini tutmaq üçün ixtisaslı tanınıbsa; (bax. aşağıdakı .8 və .10-cu bəndlərdə məhdudiyətlər)
- .5 Təsdiqnamənin etibarlılıq müddətinin tarixi yazılır. Bu tarix sertifikatın qüvvədə olma tarixinin, əgər belə tarix qoyulubsa, başa çatdığı vaxtdan və sertifikat üçün verilmiş təsdiqnamənin tarixindən keçən beş ildən gec olmamalıdır.
- .6 Bu sütuna bu Məcəllənin A hissəsində nəzərdə tutulmuş dənizçinin öz ixtisasına müvafiq yerinə yetirə biləcəyi funksiyalardan hər biri yazılır. Funksiyalar və onlarla əlaqədar məsuliyyət səviyyələri Məcəllənin A bəndinin II, III və IV fəsillərindəki səriştə cədvəllərində nəzərdə tutulmuş və A hissəsinin girişində rahat isnad edilmək üçün sadalanmışdır. Əgər isnad .4 bəndi üzrə yuxarı II, III və ya IV fəsillərinin qaydalarına edilibsə, spesifik funksiyaları sadalamağa ehtiyac yoxdur.
- .7 Bu sütuna məsuliyyət səviyyələri yazılır, hansında ki dənizçi .6 sütünundakı göstərilən hər bir funksiyayı yerinə yetirməyə ixtisaslıdır. Bu səviyyələr Məcəllənin A hissəsindəki II, III və IV fəsillərində şərh olunan səriştə cədvəllərində göstərilmiş, habelə rahatlıq üçün A hissəsinin girişində sadalanmışdır.
- .8 Vəzifələri yerinə yetirərkən eynək və ya kontakt linzaları taxmaq tələbləri kimi ümumi məhdudiyətlər də həmçinin məhdudiyətlər sütünunun yuxarı hissəsində, gözə çarpacaq mətnlə göstərməlidir. Sütun .6-da sadalanmış funksiyalara şamil olunan məhdudiyətlər müvafiq funksiyalarla üzbəüz xətdə göstərməlidir, məsələn:
- .8.1 «Tankerlərlə işləmək üçün yararsızdır» - əgər V fəsillə müvafiq olaraq ixtisaslaşma verilməyibsə;
  - .8.2 «Neft tankeri olmayan tankerlərdə işləmək üçün yararsızdır» - əgər V fəsillə müvafiq olaraq yalnız neft tankerlərində işləmək üçün ixtisas alıbsa;
  - .8.3 «Mexaniki qurğularının bir hissəsini buxar qazanları təşkil edən gəmilərdə işlətməyə yararsızdır» - əgər müvafiq biliklər, DHDNÇ Məcəlləsinin qaydalarına uyğun olaraq çıxarılıbsa; və
  - .8.4 «Yalnız sahil suları üzgüçülüynə yararlıdır» - əgər müvafiq biliklər DHDNÇ Məcəlləsinin qaydalarına uyğun olaraq çıxarılıbsa.
- Qeyd: Tonnac və mühərrik qurğusunun gücü burada göstərməyə bilər, əgər onlar artıq sertifikatın adında və .9-cu sütunda qeyd olunmuş vəzifədə göstərilibsə.
- .9 Bu sütünuna daxil edilmiş vəzifə və ya vəzifələr müvafiq DHDNÇ qaydasının və ya qaydalarının adında göstəriləyi kimi olmalıdır, əgər söhbət II və ya III

fəsillərinin əsasında verilmiş sertifikatdan gedirsə və ya tətbiq edilən heyətin təhlükəsiz minimal tərkibi üzrə tələblərə müvafiq olmalıdır.

- .10 Vəzifələri yerinə yetirərkən eynək və ya kontakt linzaları taxmaq tələbləri kimi ümumi məhdudiyyətlər də həmçinin məhdudiyyətlər sütununun yuxarı hissəsində gözə çarpacaq mətnlə göstərilməlidir. .10-cu sətura yazılmış məhdudiyyətlər də hər bir göstərilmiş vəzifədə icra edilən funksiyalar üçün .8-ci sətunda göstərilən kimi olmalıdır.
- .11 Bu qrafaya salınmış nömrə sertifikatın nömrəsi ilə eyni olmalıdır ki, istinad və sertifikat və/və ya təsdiqnamə reyestrində yerini müəyyənləşdirmək üçün sertifikat və təsdiqnamə yalnız onlara məxsus olan eyni nömrəyə malik olmuş olsunlar və s.
- .12 Burada təsdiqnamənin ilk verilmə tarixi qeyd olunur; şəraitdən asılı olaraq sertifikatın verilmə tarixi ilə eyni ola da, olmaya da bilər.
- .13 Burada təsdiqnaməni verməyə səlahiyyətli olan səlahiyyətli şəxsin imzası altından səlahiyyətli şəxsin soyadı çap hərfləri ilə qeyd olunur.
- .14 Göstərilmiş doğum tarixi, Administrasiyanın qeydləri və ya başqa tərzdə təsdiq edilmiş tarix olmalıdır.
- .15 Təsdiqnamə rəsmi şəxsin iştirakı ilə dənizçi tərəfindən imzalanmalıdır və ya imzası lazımı səviyyədə tərtib və təsdiq edilmiş dənizçinin ərizə formasından götürülməlidir.
- .16 Fotoşəkil standart ağ-qara və ya rəngli, pasport ölçüsündə, baş və çiyinin əksi ilə olmalıdır, dənizçi tərəfindən 2 nüsxədə təqdim edilməlidir ki, birini sertifikat reyestrində və ya reyestrə əlaqəli sənəddə saxlamaq mümkün olsun.
- .17 Əgər təsdiqnamənin forma blankında qüvvədəolma müddətini artırmaq üçün qrafa vardırırsa (bax. bölmə A-1/2, bənd 1), Administrasiya I/11 qaydasında tələb olunan kimi, dənizçi öz peşəkarlığını saxlandığını nümayiş etdirdikdən sonra həmin qrafanı doldurmaqla təsdiqnamənin müddətini artırma bilər.

(Rəsmi möhür)

(ÖLKƏ)

**DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASINA, ONLARA DİPLOM VERİLMƏSİNƏ VƏ NÖVBƏ
ÇƏKMƏYƏ DAİR 1978-Cİ İL TARİXLİ ƏLAVƏLƏR EDİLMİŞ BEYNƏLXALQ
KONVENSIYANIN MÜDDƏALARINA UYGUN OLARAQ VERİLƏN SERTİFİKATIN
TƏSDİQNAMƏSİ**

.....¹..... Hökuməti təsdiq edir ki, No. ....²..... sertifikat yuxarıda adıçəkilən Konvensiyanın .....⁴..... Qaydasının müddəalarına uyğun olaraq lazımı ixtisasa malik olan və .....⁵..... tarixində və ya bu sertifikatın növbəti səhifədə göstərilməsi ehtimal edilən etibarlılıq müddətinin uzadılmasının qüvvədəolma tarixinin bitməsinədək aşağıda göstərilən funksiyaları təsdiqnamədə qeyd olunmuş hər hansı məhdudiyyətlər nəzərə alınmaqla qeyd edilmiş səviyyələrdə icra etmək qabiliyyətinə malik olan .....³..... təqdim edilmişdir:

.6 FUNKSİYALAR	.7 SƏVİYYƏ	.8 TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR
----------------	------------	------------------------------------

		(OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Bu təsdiqnamənin qanuni sahibi Administrasiyanın heyətin minimal tərkibi haqqında müvafiq tələblərində müəyyən edilən aşağıdakı vəzifə və ya vəzifələrdə işləyə bilər:

.9 VƏZİFƏ	.10 TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Təsdiqnamənin No.....11.....

Verilmə tarixi .....12.....

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

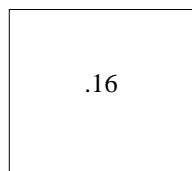
-----13-----
Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu təsdiqnamənin əsl Konvensiyanın 1/2 qaydasının 11-ci bəndinə müvafiq olaraq, sertifikat sahibinin işlədiyi müddət ərzində gəmidə saxlanılmalıdır.

Sertifikat sahibinin doğum tarixi .....14.....

Sertifikat sahibinin imzası .....15.....

Sertifikat sahibinin şəkli

Bu təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti-----
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....17.....

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti-----
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi -----.17-----

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

2 Sertifikatın tanınması haqqında təsdiqnamə, təsdiq olunmuş sertifikatla əlavə oluna bilər və onun tərkib hissəsi və ya ayrıca sənəd kimi verilə bilər (bax. DHDNÇ Konvensiyası, qayda I/2, 8-ci bənd). Formaya qeyd edilən bütün yazılar, latın hərfləri və ərəb rəqəmləri ilə yerinə yetirilməlidir (bax. DHDNÇ Konvensiyası, qayda I/2, 10-cu bənd). Formada aşağıda göstərilən məndən sonra gələn .1-.17-yə kimi nömrələnmiş qrafalar, aşağıdakı qrafalar istisna olmaqla, yuxarıda 1-ci bənddə göstərilən kimi doldurulmalıdır:

- .2 Tanınan sertifikatı təqdim edən Tərəfin verdiyi nömrə qeyd edilməlidir;
- .3 qeyd olunan soyad tanınan sertifikatdakı ilə eyni olmalıdır;
- .4 tanınan sertifikatı verən Tərəfin adı qeyd edilməlidir;
- .9 qeyd edilən vəzifə və ya vəzifələr sertifikatı tanıyış Administrasiyanın tətbiq edilən sərəfərə çıxma bilməsi üçün heyətin minimal tərkibinə dair tələblərində göstərilənlərin cərgəsindən seçilməlidir;
- .11 qeyd edilmiş təsdiqnamənin nömrəsi istinadların bütün məqsədləri üçün tək olduğu kimi, təsdiqnamə reyestrində müəyyənləşdirmək üçün də eyni olmalıdır; və
- .12 təsdiqnamənin ilkin verilmə tarixi qeyd olunmalıdır.

(Rəsmi möhür)

(ÖLKƏ)

DƏNİZÇİLƏRİN HAZIRLANMASINA, ONLARA DİPLOM VERİLMƏSİNƏ VƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏYƏ DAİR 1978-Cİ İL TARİXLİ ƏLAVƏLƏR EDİLMİŞ BEYNƏLXALQ KONVENSIYANIN MÜDDƏALARINA UYGUN OLARAQ VERİLƏN SERTİFİKATIN TANINMASINA DAİR TƏSDİQNAMƏ

.1 ----- Hökuməti təsdiq edir ki, ----- .4
Hökumətin adından ----- .3 ----- verilən No. ----- .2 ----- sertifikat yuxarıda adıçəkilən əlavə edilmiş Konvensiyanın I/10 qaydasının müddəalarına uyğun olaraq lazımı qaydada tanınır və ----- .5 ----- tarixinədək və ya bu təsdiqnamənin növbəti səhifədə göstərilməsi ehtimal edilən etibarlılıq müddətinin uzadılmasının qüvvədəolma tarixinin bitməsinədək qanuni sahibə qeyd edilən səviyyələrdə hər hansı məhdudiyətləri nəzərə almaqla, aşağıdakı funksiyaları icra etmək səlahiyyəti verilir:

.6 FUNKSİYALAR	.7 SƏVİYYƏ	.8 TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Bu təsdiqnamənin qanuni sahibi Administrasiyanın heyətin minimal tərkibi haqqında müvafiq tələblərində müəyyən edilən aşağıdakı vəzifə və ya vəzifələrdə işləyə bilər:

.9 VƏZİFƏ	.10 TƏTBİQ EDİLƏN MƏHDUDİYYƏTLƏR (OLDUĞU TƏQDİRDƏ)

Təsdiqnamənin No.....11.....

Verilmə tarixi .....12.....

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

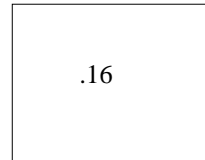
-----13-----
Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu təsdiqnamənin əsl Konvensiyanın 1/2 qaydasının 11-ci bəndinə müvafiq olaraq, sertifikat sahibinin işlədiyi müddət ərzində gəmidə saxlanılmalıdır.

Sertifikat sahibinin doğum tarixi .....14.....

Sertifikat sahibinin imzası .....15.....

Sertifikat sahibinin şəkli

Bu təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti.....
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....17.....

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

Bu təsdiqnamənin etibarlılıq müddəti.....
tarixinədək uzadılır.

(Rəsmi Möhür)

Səlahiyyətli şəxsin imzası

Etibarlılıq müddətinin uzadılması tarixi .....17.....

Səlahiyyətli şəxsin adı və soyadı

3 İtmiş və ya məhv edilmiş sertifikatın və ya təsdiqnamənin dəyişdirilməsi zamanı Tərəflər, dəyişdirilən sənədlə dolaşılığın yaranmaması üçün əvəz olunacaq sənədi yeni nömrə altında verməlidir.

4 Etibarlılıq müddətinin uzadılmasına üçün təsdiqnamənin etibarlılıq müddətinin bitməsinə 6 ay qaldığı təqdirdə müraciət edildikdə, I/2 qaydasının 5, 6 və 7-ci bəndlərində istinad edilən təsdiqnamənin vaxtı uzadıla bilər:

- .1 Təsdiqnamənin etibarlılıq müddətinin və ya etibarlılıq müddətinin uzadılmasının 5 illik müddətində; və ya
- .2 Təsdiq edilən sertifikatın etibarlılıq müddətində, hansı daha tezdirsə.

5 Sertifikat verilmədən ən azı aşağıdakı məlumatları əhatə etməlidir:

- .1 Təqdim edən Tərəf və qurumun adı;
- .2 Təqdim edən qurum tərəfindən sertifikata verilən nömrə;
- .3 Sertifikatın təqdim edildiyi dənizçinin adı, soyadı və doğum tarixi. Ad, soyad və doğum tarixi dənizçinin passportunda və ya şəxsiyyət sənədində qeyd edilən ilə eyni olmalıdır;
- .4 Sertifikatın adı. Məsələn, sertifikat VI/3 qaydasının 2 bəndinə əsasən verildiyi təqdirdə, "təkmilləşdirilmiş yanğınsöndürmə" adından istifadə edilməlidir və sertifikat VI/5 qaydasının 1-ci bəndinə uyğun olaraq verildiyi təqdirdə, "Gəmi mühafizəsi üzrə məsul şəxs" adından istifadə edilməlidir;
- .5 Dənizçinin ixtisaslı hesab edildiyi DHDNÇ Konvensiyasının qayda(lar)ının və ya DHDNÇ Məcəlləsinin bölməsinin nömrə və ya nömrələri;
- .6 Sertifikatın verilmə və etibarlı olma müddəti. Sertifikatın etibarlılığı müddətsiz olduğu təqdirdə, izah etmək məqsədilə "müddətsiz" ifadəsi etibarlılıq müddətinin tarixinin qarşısına yazılmalıdır.
- .7 Məhdudiyətlər tətbiq edildiyi təqdirdə, həm ümumi məhdudiyətlər (məsələn, görmə qüsurlarının aradan qaldırılması üçün linzaların istifadə edilməsi tələbi), gəmi tipinə dair məhdudiyətlər (məsələn, yalnız ümumi tonnacı 500-dək olan gəmilərdə xidmət üçün etibarlıdır) və ya səfər dair məhdudiyətlər (məsələn, yalnız sahilboyu səfərlər üçün etibarlıdır);
- .8 Sertifikatı verən səlahiyyətli şəxsin adı, soyadı və imzası;
- .9 Dənizçinin foto-şəkli. Şəkil standart qara və ağ və ya rəngli baş və çiyinin əks olduğu pasport ölçüsündə olmalıdır;
- .10 Sertifikatın etibarlılıq müddəti uzadıldığı təqdirdə, uzadılmanın tarixi, etibarlılıq müddətinin uzadılması, səlahiyyətli şəxsin ad, soyad və imzası; və
- .11 Təqdim edən qurumun əlaqə vasitələri

Cədvəl B-I/2

DHDNÇ Konvensiyası ilə tələb edilən sertifikatların və ya sənədlərin siyahısı

Aşağıdakı siyahı Konvensiya ilə nəzərdə tutulan, sahibinə gəmidə müvafiq funksiyaları icra etməyə səlahiyyət verən bütün sertifikat və ya sənədləri müəyyən edir. Sertifikatlar I/2 qaydasının dil və əslinin mövcud olmasına dair tələblərinə cavab verməlidir.

Həmçinin siyahıda müvafiq qaydalara və təsdiqnamə, qeydiyyat və etibarlılıq müddətinin uzadılmasına dair tələblərə istinad edilmişdir.

Qaydalar	Sertifikatın növü və qısa məzmunu	Sertifikatın təsdiqnaməsi ¹	Qeydiyyatda dair tələb ²	Sertifikatın etibarlılıq müddətinin uzadılması ³
II/1, II/2, II/3, III/1, III/2, III/3, III/6, IV/2, VII/2	İxtisas Sertifikatı – gəmi kapitanları, komandir heyətinin üzvləri və Qlobal dəniz fəlakət və təhlükəsizlik sisteminin radio operatorları	Bəli	Bəli	Bəli
II/4, III/4, VII/2	Peşəsertifikatı – naviqasiya və ya maşın şöbəsində növbə çəkmək üçün lazımi qaydada sertifikatlaşdırılmış sırası heyət üzvləri üçün	Xeyr	Bəli	Xeyr
II/5, III/5, III/7, VII/2	Peşə sertifikatı-sırası heyətin ixtisaslaşmış matros, ixtisaslaşmış motorçu və ya elektrotexnik kimi lazımi qaydada sertifikatlaşdırılmış üzvləri üçün	Xeyr	Bəli	Xeyr
V/1-1, V/1-2	Peşə sertifikatı və ya ixtisas sertifikatının təsdiqnaməsi – neft, kimyəvi maddə və ya maye qaz daşıyan tankerlərin gəmi kapitanları və komandir heyətinin üzvləri üçün	Bəli	Bəli	Bəli
V/1-1, V/1-2	Peşə sertifikatı – neft, kimyəvi maddə və ya maye qaz daşıyan tankerlərin sırası heyət üzvləri üçün	Xeyr	Bəli	Xeyr
V/2	Sənəd şəklində sübutlar – sərnişin gəmilərində xidmət edən gəmi kapitanları, komandir heyətinin və sırası heyətin	Xeyr	Xeyr	Xeyr ⁴

	üzləri, eləcə də digər işçi heyət üçün hazırlıq			
<u>VI/3</u>	<u>Xüsusi hazırlıq şəhadətnaməsi - Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərdə gəmi kapitanları, komandir heyətinin və sırası heyətin üzləri, eləcə də digər işçi heyət üzləri üçün hazırlıq</u>	<u>Xeyr</u>	<u>Bəli</u>	<u>Bəli</u> ⁸
VI/1	Xüsusi hazırlıq şəhadətnaməsi ⁵ – Zəruri hazırlıq	Xeyr	Bəli	Bəli ⁶
VI/2	Xüsusi hazırlıq şəhadətnaməsi ⁵ - xilasedici sallar, xilasedici katerlər və sürətli xilasedici katerlər	Xeyr	Bəli	Bəli ⁶
VI/3	Xüsusi hazırlıq şəhadətnaməsi ⁵ – Təkmilləşdirilmiş yanğınsöndürmə	Xeyr	Bəli	Bəli ⁶
<u>VI/4</u>	<u>Xüsusi hazırlıq şəhadətnaməsi⁵ – ilk tibbi yardım və tibbi nəzarət</u>	<u>Xeyr</u>	<u>Bəli</u>	<u>Xeyr</u>
<u>VI/5</u>	<u>Xüsusi hazırlıq şəhadətnaməsi – gəminin mühafizəsi üzrə məsul şəxs (gəmi mühafizəçisi)</u>	<u>Xeyr</u>	<u>Bəli</u>	<u>Xeyr</u>
VI/6	Peşə sertifikatı ⁷ - mühafizə üzrə maarifləndirici hazırlıq və ya gəminin mühafizəsi üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə malik şəxslərin	Xeyr	Bəli	Xeyr

	mühafizə üzrə hazırlığı			
--	-------------------------	--	--	--

Qeydlər:

- 1 *Sertifikatın tanınması haqqında Təsdiqnamə I/2* qaydasının 7-ci bəndinə uyğun olaraq təsdiqləməni bildirir.
- 2 *Qeydiyyatda dair tələb I/2* qaydasının 14-cü bəndinə uyğun olan reyestr və reyestrin bir hissəsini bildirir.
- 3 *Etibarlılıq müddətinin uzadılması I/11* qaydasına uyğun olaraq professional bacarıqların davamlılığının müəyyən edilməsi və ya müvafiq qaydada A-V/3 və A-VI/1-A-VI/3 bölmələrinə uyğun olaraq tələb edilən bacarıqlara dair standartların saxlanılmasını bildirir.
- 4 V/2-ci qaydanın 3-cü bəndinin tələbi ilə, “izdihamın idarə edilməsi”, “böhran zamanı idarəetmə və insan davranışı” və ya “Sərnişinlərin, yükün və gəmi gövdəsinin(korpusunun) təhlükəsizliyi üzrə hazırlıq keçən dənizçilər, 5 ili keçməyən fasilələrlə müvafiq ixtisasartırma hazırlıqları keçməli və ya keçən 5 il ərzində bacarıqlara dair tələb edilən standartlara nail olduğu haqqında sübut təqdim etməlidir.
- 5 II/1, II/2, II/3, III/1, III/2, III/3, III/6 və VII/2 qaydalarına uyğun olaraq verilən ixtisas sertifikatlarına “zəruri hazırlıq”, “xilasedici sal və sürətli olmayan xilasedici katerlər”, “təkmilləşdirilmiş yanğınsöndürmə” və “ilk tibbi yardım” hazırlıqları üzrə peşəkarlığa dair tələblər daxil edilir, bu səbəbdən qeyd edilən ixtisas sertifikatlarının sahiblərindən VI fəsilədə nəzərdə tutulan bacarıqlara dair Peşə Sertifikatı tələb edilmir.
- 6 A-VI/1, A-VI/2 və A-VI/3 bölmələrinə uyğun olaraq, dənizçilər hər 5 ildə bir dəfə bacarıqlara dair tələb edilən standartlara cavab verdiklərinə dair sübut təqdim etməlidirlər.
- 7 Verilən sertifikata dair bacarıqlara, mühafizə üzrə maarifləndirici hazırlıq və ya gəminin mühafizəsi üzrə müəyyən edilmiş vəzifələrə malik şəxslərin mühafizə üzrə hazırlıq daxil edilmədiyi təqdirdə.
- 8 V/3 qaydasına uyğun olaraq, dənizçilər 5 ili keçməyən fasilələrlə müvafiq ixtisasartırma hazırlıqları keçməli və ya keçən 5 il ərzində bacarıqlara dair tələb edilən standartlara nail olduğu haqqında sübut təqdim etməlidir.

Bölmə B-I/ 3

Sahilboyu üzgüçülüyə dair təlimat

Sahilyanı dövlətlər ikitərəfli və çoxtərəfli razılıq ilə regional “sahilboyu üzgüçülüyn hədləri”ni müəyyən edə bilirlər. Bu razılığın tərərriatları, məlumatları bütün Tərəflərə göndərən Baş katibə məruzə edilməlidir.

Bölmə B-I/ 4

Giriş

1 I/4 qaydasındaki nəzarət prosedurlarının məqsədi, liman dövləti tərəfindən lazımı qaydada səlahiyyət verilmiş şəxslərin gəmidəki dənizçilərin gəmini mühafizə edərək, təhlükəsiz və çirkləndirilməyə yol vermədən istismar etmək üçün kifayət qədər bacarıqlara malik olduqlarına əmin olmaq imkanı yaratmaqdır.

2 Bu müddəə, prinsip etibarilə, gəmilərin konstruksiyalarının və avadanlıqlarının yoxlamalarının keçirilməsi zəruriliyindən fərqlənir. Əslində bu yoxlamalar gəminin təhlükəsizliyinə, mühafizəsinə və çirkləndirmənin qarşısını alınmasına dair ümumi sistemin qiymətləndirilməsinə imkan yaradır.

Qiymətləndirmə

3 A-I/4 bölməsində göstərilədiyi kimi qiymətləndirməni məhdudlaşdırarkən bütün nəzarət prosedurlarında qaçılmaz element olan subyektivlik minimuma enir, başqa nəzarət yoxlamalarının növlərində olduğundan yüksək olmur.

4 I/4 qaydasının 1.3-cü bəndində verilmiş aydın əsaslar adətən müfəttişin diqqətini səriştənin spesifik sahələrinə yönəltməyə kifayət edəcəkdir, bundan sonra konkret vərdişlər sahəsində hazırlığın sübutlarının axtarışı başlanır. Əgər bu dəlillər kifayətedici və inandırıcı olmazsa, səlahiyyətli vəzifəli şəxs müvafiq vərdiş nümayiş etdirməyi xahiş edə bilər.

5 Gəminin istismarının insanlar, əmlak və ətraf mühit* üçün təhlükə yaradıb-yaratmadığı məsələsi I/4 qaydasında şərh edildiyi kimi hadisədən** sonra və ya adi yoxlama məqsədilə gəmidə olarkən müfəttişin peşəkar mülahizələri əsasında həll edilir.

Bölmə B-I/ 5

Milli müddəalara dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə B-I/ 6

Hazırlıq və qiymətləndirməyə dair təlimat

Təlimatçılar və imtahan edənlərin ixtisasları

1 Hər bir Tərəf təlimatçıların və imtahan edənlərin, Konvensiyaya uyğun tələb edildiyi kimi, bu bölmədə şərh edilən təlimata müvafiq olaraq hazırlıqların xüsusi növləri və səviyyələri və ya dənizçilərin bacarıqlarının qiymətləndirilməsi üzrə müvafiq ixtisas və təcrübəyə malik olmalarını təmin etməlidir.

Xidmət ərzində hazırlıq və qiymətləndirmə

2 Gəmidə və ya sahildə, Konvensiya üzrə sertifikatlaşdırılmaya dair tələblərə cavab vermək məqsədilə istifadə edilən dənizçilərin istehsalatdan ayrılmaqla praktiki hazırlığını həyata keçirən hər bir şəxs tədris üsulları haqqında təlimatla* tanış olmalıdır.

* Kursların hazırlanmasında BDT-inin Model Kurslarından istifadə edilə bilər.

* Kursların hazırlanmasında BDT-inin Model Kurslarından istifadə edilə bilər.

** Bax . Dəniz qəzasının, yaxud hadisəsinin (insidentinin) araşdırılmasına dair tövsiyə edilən təcrübə və Beynəlxalq Standartlar Məcəlləsinə

3 Gəmidə və ya sahilə, Konvensiya üzrə sertifikatlaşdırılmaya dair tələblərə cavab vermək məqsədilə istifadə edilən dənizçilərin istehsalatdan ayrılmaqla keçirilən praktiki hazırlığına nəzarət üzrə məsul olan hər bir şəxs tədris üsulları, eləcə də hazırlıq metodları və praktikasını haqqında müvafiq biliklərə malik olmalıdırlar.

4 Gəmidə və ya sahilə, Konvensiya üzrə sertifikatlaşdırılmaya dair tələblərə cavab vermək məqsədilə istifadə edilən dənizçilərin istehsalatdan ayrılmaqla bacarıqlarının qiymətləndirilməsini həyata keçirən hər bir şəxs:

- .1 qiymətləndirmənin metodları və təcrübəsi üzrə lazımı təlimat almaq*, və
- .2 təcrübəli imtahan edən müəhəssisin müəhəssisi altında və onun qənaətlə qiymətləndirmə üzrə praktiki təcrübə əldə etmək.

5 Konvensiya üzrə sertifikatlaşdırılmaya dair tələblərə cavab vermək məqsədilə istifadə edilən dənizçilərin istehsalatdan ayrılmaqla bacarıqlarının qiymətləndirilməsinə nəzarət üzrə məsul olan hər bir şəxs, qiymətləndirmə sistemi, qiymətləndirmə üsulları və praktikasını haqqında tam anlayışa malik olmalıdır.*

Distant təhsil və e-təhsildən istifadə

6 Tərəflər A-I/6 bölməsində müəyyən edilən hazırlıq və qiymətləndirməyə, həmçinin aşağıda göstərilən təlimata uyğun olaraq, dənizçilərin distant təhsil və ya e-təhsil vasitəsilə hazırlıq keçməklərinə icazə verə bilər.

Distant təhsil və e-təhsil vasitəsilə keçirilən hazırlıqlara dair təlimat

7 Hər bir Tərəf distant təhsil və e-təhsil proqramlarını təmin etməlidir:

- .1 tərəfin təsdiq etdiyi müəssisə tərəfindən həyata keçirilməsini;
- .2 tədris edilən fənn üzrə bacarıq səviyyəsinə yiyələnmək üçün seçilmiş məqsədlərə və hazırlığın hədəflərinə müvafiqliyini;
- .3 proqramın necə işlədiyini anlamaq məqsədilə hazırlıq keçənlər üçün aydın və dəqiq ifadə edilmiş təlimatların olmasını;
- .4 fənn üzrə əsas bilik və peşəkarlığın təmin edilməsi üçün bütün tələblərə cavab verən tədris planı;
- .5 Hazırlıq keçənlərə həm özqiymətləndirmə, həm də müəllim qiymətləndirməsi vasitəsilə tədris edilən məsələləri sistemli şəkildə düşünməyə imkan yaradan formada təşkil edilməsini;
- .6 Telefon, faks və e-mail vasitəsilə tədris üzrə professional dəstəyin göstərilməsini.

8 Şirkətlər tədris üçün təhlükəsiz şərait yaradıldığından və hazırlıq keçən şəxslərin təhsil almaları üçün kiyafət qədər vaxtla təmin edildiyindən əmin olmalıdırlar.

9 E-təhsil zamanı XML (Genişlənən İşarələmə Dili) kimi həm formatı, həm də məlumatı internet şəbəkəsi (World Wide Web), intranet və digər yerlərdə paylaşdığı asanlaşdırıcı ümumi məlumat formatları istifadə edilməlidir.

10 E-təhsil sistemi kənar müdaxilədən və sistemə mühafizə tədbirlərini pozmaqla daxil olma cəhdlərindən qorunmalıdır.

Distant təhsil və e-təhsil vasitəsilə keçirilən hazırlıqlar vasitəsilə hazırlıq keçən şəxslərin inkişafının və nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsinə dair təlimat

11 Hər bir Tərəf distant təhsil və e-təhsil üzrə hər proqrama dair təsdiq edilmiş qiymətləndirmə prosedurlarının təmin edildiyindən əmin olmalıdır, o cümlədən:

- .1 testlərin və imtahanların keçirilməsi və nəticələrin elan edilməsi üsulları haqqında hazırlıq keçən şəxslərə aydın məlumatın verildiyindən;
- .2 ətraflı və hazırlıq keçən şəxslərin bacarıqlarını adekvat şəkildə qiymətləndirən, eləcə də yoxlanılan səviyyəyə uyğun test suallarının olmasından;

- .3 test suallarının yenilənməsini təmin edən prosedurların olmasından;
- .4 imtahanların keçirildiyi şərait və imtahan verən şəxslər üzərində nəzarət prosedurlarından;
- .5 köçürmənin qarşısını almaq məqsədilə imtahan sistemi üçün etibarlı prosedurlardan; və
- .6 Tərəflərin nəticələrin qeydiyyatını aparması üçün etibarlı yoxlama prosedurlarından.

Tanınan təlim-tədris müəssisələrinin, təsdiq edilmiş təlim kurslarının və proqramlarının qeydiyyatı

12 Hər bir Tərəf tanınan təlim-tədris müəssisələrinin, təsdiq edilmiş təlim kurslarının və proqramlarının qeydiyyatını və ya qeydiyyatlarını aparılmalı və sorğu edildiyi təqdirdə, şirkət və digər Tərəflərə açıqlamalıdır.

Bölmə B-I/ 7

İnformasiyanın ötürülməsinə dair təlimat

Rast gələnən çətinliklər haqqında məruzələr

1 Tərəflərə Konvensiyanın IV maddəsi and I/7 qaydasına uyğun olaraq məlumat mübadiləsi aparılarkən tələb olunan informasiyanın yerini xüsusilə vurğulayan göstəriciləri aşağıdakı qaydada daxil etməyi tövsiyə edir:

DHDNÇ Konvensiyasının IV maddəsi and I/7 qaydasına uyğun olaraq təqdim edilən materialların göstəriciləri

Olduğu yer

DHDNÇ Konvensiyasının IV maddəsi

- .1 Qanunların, fərmanların, əmrlərin, qaydaların və sənədlərin mətni
(maddə IV(1)(a))
- .2 Təlim kursları haqqında ətraflı məlumat
(maddə IV(1)(b))
- .3 Milli imtahan və digər tələblər
(maddə IV(1)(b))
- .4 Sertifikatların nümunələri
(maddə IV(1)(c))

DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/7 bölməsinin 1-ci hissəsi

Olduğu yer

- .5 Dövlət qurumu haqqında məlumat
(bölmə A-I/7, bənd 2.1)
- .6 Hüquqi və inzibati tədbirlərin izahı
(bölmə A-I/7, bənd 2.2)
- .7 Təhsil, hazırlıq, imtahan, qiymətləndirmə və sertifikatlaşdırma siyasəti haqqında bəyannamə
(bölmə A-I/7, bənd 2.3)
- .8 Sertifikat üzrə kursların, hazırlıq proqramlarının, imtahanın və qiymətləndirmənin qısa məzmunu
(bölmə A-I/7, bənd 2.4)
- .9 İcazələrin verilməsi, akkreditasiya və təsdiqetmə haqqında prosedurlar və şərtlərin təsviri
(bölmə A-I/7, bənd 2.5)

- .10 Verilən icazələrin, akkreditasiyaların və təsdiqnamələrin siyahısı
(bölmə A-I/7, bənd 2.5)
- .11 Güzəştli icazələr üzrə prosedurların qısa məzmunu
(bölmə A-I/7, bənd 2.6)
- .12 I/11 qaydasına uyğun olaraq həyata keçirilən müqayisə
(bölmə A-I/7, bənd 2.7)
- .13 Təkmilləşdirmə və ixtisasartırma təlimlərinin planı
(bölmə A-I/7, bənd 2.7)

**DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/7 bölməsinin 2-ci hissəsinin 3-cü bəndi
Olduğu yer**

- .14 IX maddəyə uyğun olaraq qəbul edilən ekvivalent üsullarının təsviri
(bölmə A-I/7, bənd 3.1)
- .15 I/10 qaydaya uyğunluğu təmin etmək üçün həyata keçirilən tədbirlərin qısa icmalı
(bölmə A-I/7, bənd 3.2)
- .16 VII/1 qaydaya əsasən alternativ sertifikatla malik dənizçilərin xidmət etdiyi gəmilərin səfərə çıxma bilməsi üçün heyətin minimal tərkibi haqqında təqdim edilən sənədlərin surətinin nümunələri
(bölmə A-I/7, bənd 3.3)

**DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/7 bölməsinin 2-ci hissəsinin 4-cü bəndi
Olduğu yer**

- .17 I/8 qaydasına uyğun olaraq həyata keçirilən müstəqil qiymətləndirmənin nəticələrinə dair aşağıdakıları əhatə edən məruzə:
  - .1 Qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslərin müstəqil qiymətləndirmə üzrə səlahiyyət dairəsi
  - .2 Qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslərin ixtisası və təcrübəsi
  - .3 Qiymətləndirmənin aparıldığı tarix və sahəsi
  - .4 Aşkar edilən uyğunsuzluqlar
  - .5 Təvsiyə edilən təshihedici tədbirlər
  - .6 Həyata keçirilən təshihedici tədbirlər
  - .7 Müstəqil qiymətləndirmənin aparıldığı təlim müəssisələrinin/mərkəzlərinin siyahısı

**DHDNÇ Məcəlləsinin A-I/7 bölməsinin 2-ci hissəsinin 6-cı bəndi
Olduğu yer**

- .18 Hüquqi və inzibati tədbirlərin izahı
(bölmə A-I/7, bənd 6.1)
- .19 Təhsil, hazırlıq, imtahan, qiymətləndirmə və sertifikatlaşdırma siyasəti haqqında bəyannamə
(bölmə A-I/7, bənd 6.2)
- .20 Sertifikat üzrə kursların, hazırlıq proqramlarının, imtahanın və qiymətləndirmənin qısa məzmunu
(bölmə A-I/7, bənd 6.3)
- .21 Təkmilləşdirmə və ixtisasartırma təlimlərinin planı
(bölmə A-I/7, bənd 6.4)

.22 I/11 qaydaya uyğun olaraq həyata keçirilən müqayisə
(bölmə A-I/7, bənd 6.5)

2 Tərəflərə, I/7 qayda ilə tələb edilən məruzələrdə bu Məcəllənin B hissəsinə nəzərdə tutulan rəyət edilməsi praktiki cəhətdən qeyri-mümkün hesab edilən hər hansı müvafiq təlimata istinad etmələri tövsiyə edilir.

Bölmə B-I/ 8

Keyfiyyət standartlarına dair təlimat

1 Hər bir Tərəf I/8 qaydasının və A-I/8 bölməsinin müddəalarına müvafiq olaraq sertifikatlaşdırma sisteminin idarə edilməsi zamanı keyfiyyət standartlarını tətbiq edərkən mövcud milli və ya beynəlxalq nümunələri nəzərə almalı, həmçinin aşağıdakı əsas elementləri daxil etməlidir:

- .1 keyfiyyətə münasibətdə elan edilmiş siyasət və bu siyasətin həyata keçirilməsi üsulları;
- .2 təşkilati strukturunu, məsuliyyəti, prosedurları, prosesləri və keyfiyyəti idarə etmək üçün zəruri ehtiyatları daxil etməklə keyfiyyət sistemini;
- .3 istismar üsulları və keyfiyyətə nəzarətin təmin edilməsi üzrə fəaliyyəti;
- .4 sistemə müəssisə üzrə tədbirlər, o cümlədən müəyyən edilmiş bütün məqsədlərə çatmaq üçün keyfiyyətin təmin edilməsi üzrə daxili qiymətləndirmə;
- .5 aşağıdakı bəndlərdə göstərilən kimi keyfiyyətin vaxtaşırı xarici qiymətləndirilməsi üzrə tədbirlər.

2 Öz milli sertifikatlaşdırma sisteminin idarə edilməsi üzrə keyfiyyət standartlarını müəyyən edərkən, Administrasiyalar təmin etməyə çalışmalıdır ki, görülən tədbirlər:

- .1 sahənin dəyişən tələblərini nəzərə almaq, həmçinin yeni texnologiyaların tətbiqini yüngülləşdirmək və təşviq etmək üçün sertifikatlaşdırma sistemi kifayət qədər çevik olsun;
- .2 Administrasiyaya təcrübə sertifikatı, güzəştli icazələr, həmçinin sertifikatların fəaliyyətini saxlamaq, ləğv etmək və dondurmaq imkanı verən Konvensiyanın müxtəlif qaydalarını, xüsusilə I/2- I/5 və digər qaydaları hərəkətə gətirən bütün inzibati məsələləri əhatə etsin;
- .3 başlanğıc kurslarından və peşəkar sertifikat almaq üçün təkmilləşdirmə kurslarından başlayaraq iş yerində qısamüddətli hazırlıq kurslarından hazırlığın təqdirinə və bütün səviyyələrdə qiymətləndirilməsinə Administrasiyanın məsuliyyətini daxil etsin.
- .4 qoyulmuş məqsədlərin nailiyyətini qiymətləndirmək və A-I/8 bölməsinin 3-cü bəndi ilə tələb olunan müstəqil xarici qiymətləndirmənin bazasını təmin etmək üçün bütün səviyyələrdə inzibati prosedurların hərtərəfli öyrənilməsinə də daxil etməklə, 1.4-cü bəndə müvafiq olaraq keyfiyyətin təmin edilməsinin xarici baxılması üzrə tədbirləri daxil etsin.

Biliklərin, anlayışların, bacarıq və ixtisasın qiymətləndirilməsi üzrə nümunəvi keyfiyyət standartları

3 Biliklərin, anlayışların, bacarıq və ixtisasın qiymətləndirilməsi üzrə nümunəvi keyfiyyət standartları bu bölmənin tövsiyələrini ümumi çərçivədə özündə əks etdirməlidir və ya:

- .1 akkredite edilmiş təhsilin və hazırlığın və ya keyfiyyət standartının milli sxemini; və ya

- .2 Təşkilat üçün məqbul sayılan alternativ birtipli keyfiyyət standartlarını;
- 4 Yuxarıda adları çəkilən birtipli keyfiyyət standartları daxil etməlidir:
- .1 tədris müəssisəsinin və ya təşkilatların elan etdiyi məqsəd və vəzifələrinə bağlılığı və akkreditivi həyata keçirən və ya keyfiyyət standartlarını müəyyənləşdirən müvafiq rəhbərlik tərəfindən davam etdirən keyfiyyət siyasəti;
  - .2 keyfiyyət siyasətini müəyyənləşdirən və həyata keçirən iş aspektlərinə aid olan kurs və proqram çərçivəsində inkişafı müəyyənləşdirən qaydalar daxil olunmaqla, onun keyfiyyətinə pis təsir edən keyfiyyəti idarəetmə funksiyaları;
  - .3 zərurət olarsa məsuliyyətin, üsulların, proseslərin, personal resurslarının və avadanlıqların keyfiyyət sistemi ilə əhatə olunması;
  - .4 məqsədə xidmət etmək hazırlığını təmin və onlar qarşısında qoyulmuş məsələləri həll etmək məqsədi ilə tədrisin bütün səviyyələrində, hazırlıqda, imtahanların keçirilməsində və qiymətləndirilməsində və onların təşkili və həyata keçirilməsində keyfiyyətə nəzarət funksiyaları;
  - .5 keyfiyyəti təmin etmənin və baxmanın daxili prosesləri, hansılar ki tədris müəssisəsinin və ya tədrislə məşğul olan təşkilatın tədris və hazırlıq proqramının məqsədlərini icra etmə həcmi müşahidə edir və tətbiq edilən keyfiyyətə nəzarət proseduralarını səmərəli izləyir;
  - .6 keyfiyyət zamanətinə baxışın nəticələrinə baza və çıxış nöqtəsi kimi xidmət edən I/8 qaydasının 2-ci bəndi və aşağıdakı bəndlərdə qeyd olunanlara müvafiq surətdə tələb edilən keyfiyyətin vaxtaşırı xarici qiymətləndirilməsi üçün tədbirlər;
- 5 Təhsil, hazırlıq və qiymətləndirmə üçün keyfiyyət standartlarını müəyyənləşdirərkən, bu proqramları həyata keçirməyə məsuliyyətli olan təşkilatlar aşağıdakıları nəzərə almalıdırlar:
- .1 milli akkreditiv sisteminin və ya tədrisin keyfiyyət standartlarını müəyyənləşdirən müddəalar olduqda, belə müddəalar bilik və anlayışa dair Konvensiyanın tələblərini daxil edən kurslarda istifadə olunmalıdır. Keyfiyyət standartları həm idarəetmə, həm də istismar səviyyələrində istifadə edilməli və qoyulmuş məqsədlərə çatmağı təmin etmək məqsədi ilə üçün bu fəaliyyətin necə idarə olunmasına, təşkil edilməsinə, keçirilməsinə və qiymətləndirilməsinə diqqət yetirməlidirlər;
  - .2 əgər ilkin məqsəd konkret bacarığın əldə edilməsi və ya müəyyən bir tapşırığın icrasındırsa, keyfiyyət standartları bu məqsəd üçün real və ya trenajor avadanlığının istifadə olunmasını və imtahan edənlərin ixtisas və təcrübələrinin qarşıya qoyulan məqsədləri əldə etmək üçün uyğun olmasına diqqət yetirməlidir;
  - .3 keyfiyyət təminatının daxili qiymətləndirilməsi tədris ocağının bütün səviyyələrində proqramın hərtərəfli baxılmasını daxil etməlidir ki, keyfiyyət standartlarının tətbiqi üzrə qoyulan məqsədlərə çatmağı müşahidə etmək olsun. Bu keyfiyyət təminatlarının baxılması proqramların planlaşdırılmasına, işlənilib hazırlanmasına, təqdim olunmasına və qiymətləndirilməsinə, habelə tədris, öyrənmə və ünsiyyət üzrə fəaliyyətə müraciət etməlidir. Baxılmanın yekunu A-I/8 bölməsinin 3-cü bəndinə müvafiq olaraq tələb edilən müstəqil qiymətləndirmənin əsasını təşkil edir.

Müstəqil qiymətləndirmə

6 Hər bir müstəqil qiymətləndirmə keyfiyyətin təmin edilməsi üzrə bütün fəaliyyətin sistematik və müstəqil xülasəsini daxil etməli, lakin qoyulmuş məqsədlərin əsaslandırılmasını qiymətləndirməməlidir. Qiymətləndirməni həyata keçirən ekspertlər qrupu aşağıdakıları görməlidir:

- .1 sənədləşdirilmiş proseduralara müvafiq olaraq qiymətləndirməni həyata keçirməlidir;

- .2 hər bir qiymətləndirmənin nəticələrinin sənədləşdirilməsini və bu nəticələrin qiymətləndirilən sahəyə cavabdeh olan şəxslərin diqqətinə çatdırılmasını təmin etməlidir;
- .3 çatışmazlıqların düzəldilməsi üçün vaxtında hərəkətlərin edilməsini yoxlamalıdır.

7 Qiymətləndirmənin məqsədi bütün səviyyələrdə keyfiyyət standartlarının təmin edilməsi üzrə tədbirlərin effektivinə müstəqil qiymətin verilməsini təmin etməkdir. O hallarda ki, söhbət tədris və ya hazırlıqla məşğul olan təşkilatdan gedir, lazımdır ki, akademik akkreditə görə cavabdeh olan tanınmış təşkilat və ya keyfiyyət standartlarına cavabdeh olan hökumət orqanı istifadə olunsun, Qiymətləndirən qrupa əvvəlcədən məsələlərin ümumi şərhini verilmiş əhəmiyyətli informasiya təqdim olunmalıdır. Əgər söhbət baş tədris proqramından və ya iri tədris ocağından gedirsə, informasiyada aşağıdakılar göstərilməlidir:

- .1 tədris müəssisəsinin məqsədləri haqda bəyanat;
- .2 istifadə olunan nəzəri və praktik hazırlığın təfərrüatı;
- .3 tədris müəssisəsinin müxtəlif orqanlarının tərkibi haqqında informasiya və təşkilati struktur;
- .4 əməkdaşlar və tələbələr (müdəvimplər) haqqında məlumat;
- .5 tədris vəsaitlərinin və avadanlığın təsviri; və
- .6 aşağıdakılar üzrə siyasətin və prosedurların ümumi şərhini:
  - .6.1 tələbələrin qəbulu;
  - .6.2 yeni kursların hazırlanması və mövcud kursların yenidən baxılması;
  - .6.3 imtahanların keçirilmə sistemi, appelyasiya və yenidən imtahan verməni daxil etməklə;
  - .6.4 müəllimlərin işə qəbulu, hazırlığı, ixtisaslarının təkmilləşdirilməsi, vəzifələrinin artırılması və qiymətləndirilmə;
  - .6.5 tələbələr və sahə ilə əksinə əlaqə; və
  - .6.6 əməkdaşların tədqiqat işlərində iştirakı.

Məruzə

8 Qiymətləndirməni həyata keçirən ekspertlər qrupu son məruzəsini təqdim etməzdən əvvəl, çıxardıqları nəticələr üzrə rəy almaq məqsədi ilə, rəhbərliyə ilkin məruzə təqdim etməlidirlər. İradlar olduqda, qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslər, aşağıdakıları ehtiva edən, öz son məruzələrini təqdim etməlidirlər:

- .1 tədris müəssisəsi və ya tədris proqramı haqqında qısa soruq xarakterli məlumat;
- .2 məruzə tam, obyektiv və dəqiq olmalıdır;
- .3 tədris müəssisəsinin zəif və güclü tərəflərini işıqlandırmalıdır;
- .4 tətbiq olunan qiymətləndirmə proseduru təsvir etməlidir;
- .5 4-cü bənddə sadalanan müxtəlif elementləri əhatə etməlidir;
- .6 Konvensiyanın tələblərinə uyğunluq və ya uyğunsuzluq dərəcələri və keyfiyyət standartlarının effektivliyi və qarşıda qoyulan məqsəd və məsələlərin əldə olunmasının təmin edilməsi göstərilməlidir; və
- .7 çatışmazlığın aşkar edildiyi sahələr dəqiq göstərilməlidir, vəziyyəti yaxşılaşdırmaq üçün təkliflər və qiymətləndirməni həyata keçirən şəxslər münasib bildikləri başqa iradları verməlidirlər.

Tibbi baxış və sertifikatlaşdırılma

1 Tərəflərə, dənizçilərin sağlamlıq vəziyyətinə dair standartlar və müddəalar müəyyənləşdirərkən, dənizçilərin müxtəlif vəzifələrə malik olduqlarını nəzərə alaraq, B-I/9 nömrəli cədvəldə qeyd edilən minimal fiziki bacarıqlara və bu bölmədəki təlimata diqqət yetirmələri tövsiyə edilir.

2 Tərəflərə, dənizçilərin sağlamlıq vəziyyətinə dair standartlar və müddəalar müəyyənləşdirərkən, Beynəlxalq Əmək Təşkilatı/Dünya Səhiyyə Təşkilatının "Dənizə çıxmazdən əvvəl və mütəmadi olaraq dənizçilərin tibbi müayinəsinin həyata keçirilməsi haqqında Təlimat"ı, o cümlədən sonrakı hər hansı buraxılışı, həmçinin Beynəlxalq Əmək Təşkilatı, Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı və ya Dünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən nəşr edilən digər müvafiq beynəlxalq təlimatları nəzərə almaları tövsiyə edilir.

3 Dənizçilərin tibbi müayinəsini həyata keçirən tibb mütəxəssislərinin müvafiq ixtisas və təcrübəsinə əməyin təhlükəsizliyi və ya dənizçilərin sağlamlığı üzrə ixtisas, gəmi həkimi üzrə təcrübə, gəmiçilik şirkətində həkim və ya yuxarıda qeyd edilən ixtisas və təcrübəyə malik şəxslərin rəhbərliyi altında işləmək aid edilə bilər.

4 Tibbi müayinənin həyata keçirildiyi məkanlarda dənizçilərin sağlamlıq vəziyyətinin yoxlanmasını həyata keçirmək üçün tələb olunan alət və avadanlıqlar olmalıdır.

5 Administrasiyalar, tanıdıqları tibb mütəxəssislərinin tibbi müayinə keçirərkən müayinənin qərarını professional müstəqilliklərindən istifadə edərək qəbul etmələrini təmin etməlidir.

6 Tibbi şəhadətnamə almaq üçün müraciət edən şəxslər şəxsiyyətinin müəyyənləşdirilməsi məqsədilə tanınan tibb mütəxəssislərinə müvafiq şəxsiyyət sənədlərini təqdim etməlidir. Həmçinin onlar əvvəlki tibbi arayışı təqdim etməlidirlər.

7 Hər bir Administrasiya tibbi yoxlamanın qiymətləndirilməsinə, həmçinin şəxsin şəraitə uyğunlaşmasına və gəmidə müəyyən edilmiş vəzifələri qənaətbəxş yerinə yetirmək iqtidarında olduğuna dair yoxlanılmasına əsaslanaraq, B-I/9 nömrəli cədvəldə nəzərdə tutulan hər hansı standartda dəyişiklik etmək və ya tətbiqindən imtina etmək üzrə diskresion səlahiyyətlərə malikdir.

8 Sağlamlıq vəziyyətinə dair standartlar, mümkün olduğu qədər, gəmidə mövcud olan tibbi vasitələrdən və tibbi biliklərdən istifadə imkanları nəzərə alınmaqla, gəmidə xidmətə yararlılıq üzrə obyektiv meyarlar müəyyən etməlidir. Onlar, xüsusilə, həyat üçün potensial təhlükəsi olan və dərmanların qəbulu ilə nəzarət edilən xəstəliklərdən əzab çəkən dənizçilərin gəmidə fəaliyyətinin davam etdirilməsinə icazə verilmə şərtlərini nəzərdə tutmalıdırlar.

9 Tibbi standartlar dənizçilərin gəmidə müvafiq vəzifələri tutmasına əngəl törədən daltonizm kimi xüsusi tibbi vəziyyətləri müəyyənləşdirməlidir.

10 Xidmət üçün görmə itiliyinə dair minimal standartlar hər göz üçün korrekte edilmədən ən azı 0.1* olmalıdır.

11 Xidməti vəzifələrin icrası zamanı eynək və ya kontakt linza taxması tələb edilən şəxslər, gəmidə asan əldə edilən bilən yerlərdə eynək və ya kontakt linzanın ehtiyat(lar)ına malik olmalıdır. Tələb edilən standartlara cavab vermək məqsədilə görmə qabiliyyətini korrekte etmək üçün köməkçi vasitələrdən istifadə etmək zərurəti, tərtib edilən tibbi şəhadətnamədə qeyd edilməlidir.

12 Rəngləri seçmək qabiliyyətinin yoxlanılması zamanı Işıq Texnikası üzrə Beynəlxalq Komissiya (CIE 143-200, o cümlədən hər hansı sonrakı nəşr) tərəfindən nəşr edilən

---

* Snellen onluq sistemini hesablamasına uyğun alınan rəqəm

Nəqliyyat vasitələrində rəngləri seçmək qabiliyyətinə dair tələblər haqqında Beynəlxalq Tövsiyə və ya ekvivalent yoxlama üsullarına uyğun olaraq həyata keçirilməlidir.

Cədvəl B-1/9

Minimal başlanğıc səviyyənin və dənizçilərin xidmət üzrə fiziki bacarıqlarının qiymətləndirilməsi³

Gəmidə tapşırıq, funksiya, hadisələr və ya şərtlər³	Müvafiq fiziki bacarıqlar	Tibbi müayinəni həyata keçirən mütəxəssislər qane olmalıdırlar ki, namizədin⁴:
<p>Gəmidə müvafiq qaydada hərəkət:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hərəkət edən göyertədə - Mərtəbəarası - Şöbələrarası <p><i>Qeyd 1 bu sətirə tətbiq edilir</i></p>	<p>Müvazinəti saxlamaq və çevik hərəkət etmək</p> <p>Şaquli yerləşən nərdivan və pilləkənlərlə (traplarla) yuxarı qalxmaq və aşağı enmək</p> <p>Kominqs üzərindən keçmək (məsələn, Yük nişanı haqqında Konvensiyanın tələbinə əsasən comamings 600mm hündürlükdə olmalıdır)</p> <p>Sukeçirməyən qapıları açmaq və bağlamaq</p>	<p>Müvazinətinin pozulması müşahidə edilmir. Müvafiq hərəkətlərin icrasının və fiziki fəaliyyətinin qarşısını alan hər hansı zəiflik və ya xəstəliyi yoxdur</p> <p>Köməkdən⁵ istifadə etmədən, bacarır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Şaquli yerləşən nərdivan və pilləkənlərlə (traplarla) yuxarı qalxmağı; - yüksək astanaların üzərindən keçməyi - qapını bağlayan sistemlərdən məharətlə istifadə etməyi
<p>Gəmidə adi vəzifələr:</p> <ul style="list-style-type: none"> - əl əməyi alətlərindən istifadə etmək; - gəmidəki ehtiyatların yerinin dəyişdirilməsi; - Hündürlükdə görülən işlər - Klapanlarla işləmək - 4 saatlıq növbə çəkmək - Qapalı məkanlarda işləmək - Həyəcan signalına, xəbərdarlıqlara və göstərişlərə reaksiya vermək - Şifahi ünsiyyət <p><i>Qeyd 1 bu sətirə tətbiq edilir</i></p>	<p>Mexaniki qurğulardan istifadə etmək üçün fiziki güc, çeviklik və dözümlülük</p> <p>Yükün qaldırmaq, çəkib aparmaq və daşımaq (məsələn, 18 kq)</p> <p>Əlini yuxarı uzatmaq</p> <p>Uzunmüddətli dayanmaq, gəzmək və sayıq olmaq</p> <p>Ensiz məkanlarda işləmək və dar keçidlərdən keçmək (məsələn, SOLAS Konvensiyasının tələbinə isasin yük çənlərində və təxliyyə yollarında keçidlərin ölçüsü 600 mm x 600 mm olmalıdır – SOLASKonvensiyasının 3.6.5.1 qaydası)</p> <p>Əşyaları, formaları və siqnalları vizual olaraq</p>	<p>Gəminin təhlükəsiz istismarı üçün zəruri olan gündəlik vəzifələri icra etmək məqsədilə tələb edilən qabiliyyəti zəiflədən, müəyyən edilmiş zəiflik və ya diqnoz qoyulmuş xəstəliyi yoxdur</p> <p>Bacarır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - əllər qalxmış şəkildə işləməyi; - uzunmüddətli dayanmağı və gəzməyi; - Qapalı məkanlarda işləməyi; - Görmə qabiliyyətinə dair standartlara cavab verir (cədvəl A-1/9); - Eşitmə qabiliyyətinə dair səlahiyyətli qurum tərəfindən müəyyən edilmiş standartlara cavab vermək və ya beynəlxalq təlimatları nəzərə almaq - normal şəkildə danışmaq

	fərqləndirmək Xəbərdarlıqları və göstərişləri eşitmək Aydın şəkildə şifahi təsvir etmək	
Gəmidə fəvqəladə hallar zamanı vəzifələr ⁶ : - Qəza zamanı qaçış - Yanğınsöndürmə - Təxliyyə <i>Qeyd 2 bu sətirə tətbiq edilir</i>	Xilasedici jileti və ya hidrotermokostyumu geyindirmək Tüstü ilə dolu məkanlardan qaçmaq Yanğınsöndürmədə iştirak etmək, o cümlədən nəfəsalma aparatlarından istifadə etmək Gəminin təxliyyə edilməsi prosedurlarında iştirak etmək	Gəminin təhlükəsiz istismarı üçün zəruri olan fəvqəladə hallara qarşı vəzifələri icra etmək məqsədilə tələb edilən qabiliyyəti zəiflədən, müəyyən edilmiş zəiflik və ya diqnoz qoyulmuş xəstəliyi yoxdur Bacarıq: - Xilasedici jileti və ya hidrotermokostyumu geyindirməyi - sürünərək getməyi - temperaturun dəyişilməsini hiss etməyi - yanğınsöndürən avadanlıqlardan istifadə etməyi - nəfəsalma aparatlarını geyinmək (vəzifələrinə uyğun olaraq tələb edildikdə)

Qeydlər:

- 1 Yuxarıdakı cədvəlin 1 və 2-ci sətirləri (a) gəmidəki adi vəzifələri, funksiyaları, hadisələri və şərtləri, (b) dənizçinin, heyətin digər üzvlərinin və gəminin təhlükəsizliyi üçün zəruri hesab edilə bilən müvafiq fiziki bacarıqları və (c) dənizçilərin müxtəlif vəzifələrini və onların yerinə yetirəcəkləri gəmidəki işlərin xarakterini nəzərə almaqla, tibbi mütəxəssisləri tərəfindən sağlamlıq vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilən yüksək səviyyəli meyarları təsvir edir.
- 2 Yuxarıdakı cədvəlin 3-cü sətiri (a) gəmidəki adi vəzifələri, funksiyaları, hadisələri və şərtləri, (b) dənizçinin, heyətin digər üzvlərinin və gəminin təhlükəsizliyi üçün zəruri hesab edilə bilən müvafiq fiziki bacarıqları və (c) dənizçilərin müxtəlif vəzifələrini və onların yerinə yetirəcəkləri gəmidəki işlərin xarakterini nəzərə almaqla, tibbi mütəxəssisləri tərəfindən sağlamlıq vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilən yüksək səviyyəli meyarları təsvir edir.
- 3 Bu cədvəlin məqsədi gəmidəki bütün mümkün şəraiti və ya ixtisasdan məhrum edən potensial tibbi şərtləri əhatə etmək deyil. Tərəflər dənizçi kateqoriyalarına (məsələn, "Kapitanın növbə köməkçisi" və "maşın şöbəsinin ixtisaslaşmış matrosu") aid fiziki bacarıqları qeyd etməlidirlər. Şəxslərin xüsusi cəhətləri və xüsusiləşdirilmiş və ya məhdudlaşdırılmış vəzifələrə malik olan şəxslərə lazımı diqqət yetirilməlidir.

- 4 Tibbi mütəxəssis tərəddüd etdiyi təqdirdə, zəifliyin səviyyəsini və ağırlığını obyektiv yoxlamalar vasitəsilə, müvafiq testlər mövcud olduqda və ya namizədi ətraflı yoxlamaqla müəyyən etməlidir.
- 5 “Kömək” ifadəsi vəzifəni yerinə yetirmək üçün digər şəxsdən istifadə etməyi bildirir.
- 6 “Fövqəladə hallar üzrə vəzifələr” ifadəsi gəmini tərk etmək və ya yanğınsöndürmə, o cümlədən sağ qalmaq üçün dənizçilər tərəfindən riayət edilməli olan prosedurlar kimi fövqəladə hallarla mübarizəyə dair bütün standart situasiyaları əhatə etmək üçün istifadə edilmişdir.

Bölmə B-I/10

Sertifikatların tanınmasına dair təlimat

1 Hazırlıqlar DHDNÇ Konvensiyası əsasında həyata keçirildikdə, lakin ixtisas şəhadətnaməsinin verilməsini nəzərdə tutmadıqda və Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Komitəsi, Tərəfin I/7 qaydasının 2-ci bəndinə uyğun olaraq təqdim etdiyi məlumat ilə Konvensiyanın tam və qeyd-şərtsiz tətbiq edildiyi qənaətinə gəldikdə, Konvensiyanın digər Tərəfləri hazırları müvafiq tələblərə uyğun hesab edə bilər.

2 Liman dövlət nəzarətini həyata keçirən qurumların digər Tərəfin təqdim etdiyi sertifikat təsdiqnaməsi əvəzinə sorğu alan Administrasiyaların təqdim etdiyi, 3 təqvim ayı müddətinə I/10 qaydasının 5-ci bəndində istinad edilən sənədli sübutu, aşağıda sadalanan məlumatları ehtiva etdiyi təqdirdə, qəbul edə bilər:

- .1 Dənizçinin adı;
- .2 Doğum tarixi;
- .3 İxtisas sertifikatının əslinin nömrəsi;
- .4 Vəzifə
- .5 Məhdudiyətlər
- .6 Administrasiyanın əlaqə vasitələri
- .7 Verilmə tarixi və etibarlılıq müddəti

3 Qeyd edilən sənədli sübut elektron vasitələrlə təqdim edilə bilər.

Bölmə B-I/11

Sertifikatların müddətinin uzadılmasına dair təlimat

1 I/11 qaydalarına müvafiq olaraq tələb olunan kurslara dəniz qanunvericiliyi, dəniz texnologiyası üzrə müvafiq dəyişikliklər, habelə dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi, mühafizə və dəniz mühitinin qorunmasına dair tövsiyələr daxil edilməlidir.

2 Yoxlama yazılı və ya şifahi imtahan formasında, trenajorlardan və digər müvafiq vasitələrdən istifadə edilməklə həyata keçirilə bilər.

3 A-I/11 bölməsinin 1-ci bəndində qeyd edilən təsdiq edilmiş üzmə stajına sertifikatda göstəriləndən aşağı olan müvafiq komandir heyəti üzrə staj aid edilə bilər.

4 I/11 qaydasının 1-ci bəndində nəzərdə tutulan sertifikatların müddətinin uzadılması üzrə ərizə sertifikatın etibarlılıq müddətinin bitməsinə 6 ay qalmış təqdim edildiyi təqdirdə, sertifikatın müddəti etibarlılıq müddətinin və ya uzadılmış etibarlılıq müddətinin 5-ci ilinə qədər uzadıla bilər.

Bölmə B-I/12

Trenajorlardan istifadəyə dair təlimat

1 Əgər trenajorlardan hazırlıq və ya bacarıqların qiymətləndirilməsi məqsədilə istifadə edilirsə, bu qəbildən olan istənilən hazırlıq və ya bacarıqların qiymətləndirilməsi prosesində aşağıdakı təlimat nəzərə alınmalıdır.

Radar müşahidəsi və grafik təsviri üzrə hazırlıq və bacarıqların qiymətləndirilməsi*

2 Radar müşahidəsi və təsviri üzrə hazırlıq və bacarıqların qiymətləndirilməsi zamanı:

- .1 radar trenajoru avadanlığından istifadə edilməlidir;
- .2 aşağıdakı 3-17-ci bəndlərdə verilmiş standartlardan aşağı olmayan standartlar gözlənilməlidir.

3 Trenajorlardan istifadə də daxil olmaqla, radardan istifadənin nümayiş etdirilməsi və istifadə praktikası məqsədləri üçün, mümkün olan halda, əsl dəniz radarı istifadə edilməlidir. Radarın verdiyi məlumatlardan səhv istifadənin törədə biləcəyi təhlükəyə qarşı təlim iştirakçılarının cavabdehlik hissini artırmaq, habelə onların müşahidə və təsvir texnikasını real dəniz şəraitində toqquşmanın baş verməməsi üçün təhlükəsiz maneərlərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan standartlar səviyyəsinə qaldırmaq məqsədilə radar müşahidəsinin və təsvirinin real zamanda həyata keçirilməsinə üstünlük verilməlidir.

Ümumi

İşə və dəqiqliyə təsir göstərən nəzəri amillər

4 Radarda iş prinsipləri tam praktiki biliklərlə birlikdə elementar səviyyədə mənimsənilməlidir:

- .1 məsafə və pelenqin ölçülməsi; radar ekranına çıxan təsvirlərin keyfiyyətinə təsir edən köklənmənin xüsusiyyətləri; radar antenaları; qütb diaqramları; əsas şüa xaricində, fərqli istiqamətlərə şüalanın gücün göstərdiyi təsirlər; radar qurğularının müxtəlif növlərinin məxsusi xarakterik xüsusiyyətləri də daxil olmaqla radarın qeyri-texniki təsviri; radarın işinə nəzarət və maksimum və minimum məsafə və məlumatın dəqiqliyinə təsir edən avadanlıq amilləri;
- .2 dəniz radarları üzrə Təşkilat tərəfindən qəbul edilmiş, qüvvədə olan istismar qaydaları**;
- .3 saxta exosiqnallar, kölgə sektorları və aşağı həssaslığa malik olan sektorlar, radar antenasının qurulduğu yerin onun işinə təsiri, antenanın hündürlüyünün aşkarlama məsafəsinə təsiri və avadanlığın qurulduğu yerin göstərdiyi təsir, habelə ehtiyat hissələrin maqnit kompasının yaxınlığında saxlanması, habelə maqnit kompasından minimal məsafədə olmanın təsiri; və
- .4 radiasiya şüalanmasına məruz qalma təhlükəsi, antenna və şüalanma mənbələri yaxınlığında yerinə yetirilməli olan təhlükəsizlik tədbirləri.

Saxta exosiqnallar və dənizdən əks olunan siqnallar (maneələr) daxil olmaqla, yanlış göstəricilərin aşkar edilməsi

5 Hədəfin aşkar edilmədiyi təqdirdə yaranan təhlükələri qiymətləndirmək üçün müşahidəçi aşkarlama zamanı olan məhdudiyətlər haqqında biliklərə malik olmalıdır. Aşağıdakı amillərə xüsusi diqqət yetirilməlidir:

- .1 qurğunun istismar qaydaları;

* Kursların hazırlanması zamanı BDT-nin müvafiq Model kurslarından istifadə edilə bilər.

** Bax. Təşkilat tərəfindən qəbul edilən müvafiq istismar tələblərinə

- .2 parlaqlığın, gücləndirmənin və videoprosessoru idarə edən orqanların köklənməsi;
- .3 radar üfqi;
- .4 hədəflərin ölçüsü, sürəti (formas), rakursu və vəziyyəti;
- .5 dalğalanmaya gəminin hərəkətinin təsiri;
- .6 radiodalğaların yayıldığı şərait;
- .7 metereoloji şərait, dəniz və yağışda əks olunan siqnallar (maneələr);
- .8 əks olunan siqnalların (maneələrin) qarşısını alan qurğunun idarə edilməsi;
- .9 kölgə sektorları; və
- .10 başqa radarlardan əks olunan siqnallar.

6 Yanlış təfsirə gətirib çıxara bilən amillər haqqında biliklər əldə edilməlidir, buraya daxildir: saxta exosiqnallar, yaxınlıqda olan maçta (siqnal dirəyi) və əlavə tikililərin (üst tikililərin) göstərdiyi təsir; çay və estuarilərdən keçən elektrik ötürmə xətlərinin təsiri; çox uzaq məsafədə olan və antenanın ikinci və ya daha sonrakı dönüşündə radara düşən hədəflərdən exosiqnallar.

7 Təfsiri asanlaşdıran vasitələr haqqında biliklər əldə edilməlidir, buraya daxildir: radar reflektorları (əks ediciləri), radar cavabverici mayakları; quruda olan hədəflərin aşkarlanması və tanınması; topoqrafik xüsusiyyətlərin göstərdiyi təsir; üfqi səthdə impulsun uzunluğu və şüalanma diaqramının təsiri; radar müşahidəsi zamanı yaxşı və pis əks olunan hədəflər; radar müşahidəsi zamanı əks olunmayan təsir edən amillər.

PRAKTİKA

Radar indikatorlarının köklənməsi və onların normal iş rejiminin təmin edilməsi

8 Aşağıdakı məsələlər haqqında biliklər əldə edilməlidir:

- .1 radar indikatorunun müxtəlif növ iş rejimləri; "Kurs" təsviri istiqamətində gəminin sabitləşdirilməmiş nisbi hərəkəti; "Kurs" və "Şimal" təsviri istiqamətində gəminin sabitləşdirilmiş nisbi və həqiqi hərəkəti;
- .2 səhvlərin əks olunan informasiyanın dəqiqliyinə təsiri; kompasda edilən düzəlişlərin gəminin sabitləşdirilmiş nisbi və həqiqi hərəkətinin təsvirinə təsiri; laqda edilən düzəlişlərin həqiqi hərəkətin təsvirinə göstərdiyi təsir; və sürətin avtomatlaşdırılmamış (əl ilə) üsulla qeyri-dəqiq müəyyənləşdirilməsinin həqiqi hərəkətin təsvirinə təsiri;
- .3 həqiqi hərəkət rejimində sürətin qeyri-dəqiq müəyyənləşdirilməsinin aşkar edilməsi metodları; zəif exosiqnalların tutulmasını məhdudlaşdıran qəbuledici (radio) səs-küylərinin təsiri, habelə ekranın qəbuledici (radio) səs-küyləri ilə tutulmasının göstərdiyi təsir və s.; radarın işini idarə edən orqanların köklənməsi; idarə edən orqanların optimal vəziyyətdə olmasına dəlalət edən göstəricilər; radarın işini idarə edərkən zəruri ardıcılığın gözlənilməsinin vacibliyi və pis köklənmiş idarəetmə orqanlarının təsirləri; pis köklənmənin aşkar edilməsi və düzəlişlərin edilməsi:
  - .3.1 aşkarlama məsafəsinə təsir göstərən idarəetmə orqanlarında; və
  - .3.2 dəqiqliyə təsir göstərən idarəetmə orqanlarında;
- .4 idarəetmə orqanları pis köklənmiş radar qurğusundan istifadə ilə bağlı təhlükələr; və
- .5 işin tez-tez və müntəzəm şəkildə yoxlanılmasının zəruriliyi və təsvirin xüsusiyyətlərinin radar qurğusunun işlək məsafəsi ilə əlaqəsi.

Məsafə və pələng

9 Aşağıdakı məsələlər haqqında biliklər əldə edilməlidir:

- .1 məsafəni ölçmə metodları; dəyişməz məsafə dairələri (nişanları), dəyişkən məsafə dairələri (nişanları);

- .2 hər bir metodun dəqiqlik dərəcəsi və müxtəlif metodların nisbi dəqiqliyi;
- .3 məsafə haqqında informasiyanı əsk etdirmə metodları; təsbit edilmiş intervallar daxilində, rəqəmli sayqac və qraduasiya edilmiş (dərəcələrə bölünmüş) şkala üzrə məsafə;
- .4 pelenqin ölçülməsi metodları; displeyin səthini örtən optik planşet üzərində fırlanan kursor, elektron kursor və başqa metodlar;
- .5 pelenqlə ölçmənin dəqiqliyi, həmçinin parallaks, kursu göstərən nişanın yerdəyişməsi, səhv mərkəzləşdirmə üzündən baş verən qeyri- dəqiqliklər;
- .6 pelenq haqqında informasiyanı əks etdirmə üsulu; qraduasiya edilmiş (dərəcələrə bölünmüş) şkala və rəqəmli sayqac; və
- .7 məsafənin dəqiqliyi və pelenqlərin müntəzəm yoxlanılmasının zəruriliyi, yoxlama üsulları və düzəlişlərin qeydiyyatı.

Radar müşahidəsi və təsviri texnikası və nisbi hərəkət konsepsiyası

10 Lazımdır ki, avtomatlaşdırılmamış üsulla (əl ilə) gəmi üçün optik planşetdən istifadə etməklə radar müşahidəsi təmin olunsun. Məqsəd öz gəmisi ilə başqa gəmilərin qarşılıqlı yer dəyişdirməsini müəyyənləşdirməkdir, bura toqquşmanın qarşısını almaq üçün səmərəli manevr də daxildir. Belə hazırlığın ilkin mərhələlərində radar müşahidəsi üzrə sadə çalışmalar keçirilməlidir ki, müşahidənin həndəsi qavranması və nisbi hərəkət konsepsiyası dərindən mənimsənilsin. Məşğələlərin mürəkkəblik səviyyəsi hazırlıq kursu ərzində o vaxta qədər artmalıdır ki, təlim keçən məsələnin bütün aspektlərini dərindən öyrəne bilsin. Səriştə real vaxtda çalışmalar yolu ilə, trenajorda və ya başqa səmərəli vasitələrdən istifadə edilməklə artırıla bilər.

Təhlükəli exosiqnalların tanınması

- 11 Lazımdır ki, aşağıdakılar üzrə tam anlayış əldə olunsun:
- .1 gəminin mövqeyini yerüstü nişan və dəniz oriyentirlərindən istifadə etməklə radar vasitəsi ilə müəyyənləşdirmək;
  - .2 məsafə və pelenqlə gəminin mövqeyinin təyin edilməsinin dəqiqliyi;
  - .3 radar və başqa naviqasiya vasitələrinin dəqiqliyinin çarpaz yoxlanılmasının əhəmiyyəti; və
  - .4 toqquşmadan qaçmağa icazə verən vasitə kimi radardan istifadə etməklə məsafə və pelenqlərin müntəzəm fasilələrlə tez-tez yazılmasının əhəmiyyəti;

Başqa gəmilərin kursu və sürəti

- 12 Lazımdır ki, aşağıdakılar üzrə tam anlayış əldə olsun:
- .1 müxtəlif metodlarla, qeyd olunan məsafə və pelenqdən istifadə etməklə, başqa gəmilərin sürətini və kursunu əldə etmək, bura daxildir:
    - .1.1 sabitləşdirilməmiş nisbi müşahidə təsviri;
    - .1.2 sabitləşdirilmiş nisbi müşahidə təsviri;
    - .1.3 həqiqi müşahidə təsviri; və
  - .2 vizual və radar müşahidəsinin qarşılıqlı əlaqəsi, bura başqa gəmilərin xüsusiyyəti, kursunun və sürətinin dəqiq qiymətləndirilməsi də daxil edilir.

Çarpaz, qarşı və ya ötərək kursla gələn gəmilərlə ən qısa yaxınlaşmanın vaxtı və məsafəsi

- 13 Lazımdır ki, aşağıdakılar üzrə tam anlayış olsun:

- .1 qeyd olunan göstəricilərdən aşağıdakı məqsədlə istifadə etmə:
  - .1.1 ən qısa yaxınlaşma məsafəsinin və pelenqin göstəriciləri;
  - .1.2 ən qısa yaxınlaşmanın vaxtı; və
- .2 müntzəm olaraq tez-tez aparılan müşahidələrin əhəmiyyəti.

Başqa gəmilərin kursunun və/ və ya sürətinin dəyişdiyinin aşkar edilməsi

14 Lazımdır ki, aşağıdakılar üzrə tam anlayış olsun:

- .1 başqa gəmilərin kurs və/ və ya sürətinin dəyişməsinin display ekranında onların yerdəyişməsinə təsiri;
- .2 sürət və ya kursun dəyişmələri ilə bu dəyişmənin aşkarlanması arasında gecikmə; və
- .3 sürətin və ya kursun əhəmiyyətli dəyişmələri ilə müqayisədə kiçik dəyişmələrin, bu dəyişmənin tez və dəqiq aşkarlanmasına münasibətdə, təhlükəsi.

Öz gəmisinin kursunun və/və ya sürətinin dəyişməsinin təsiri

15 Öz gəmisinin manevr etməsi ilə bunun ekrandakı nisbi hərəkətin təsvirinə və başqa gəmilərin manevrlərinə təsirini, habelə nisbi hərəkət recimində olarkən kompas üzrə sabitləşmənin üstünlüyünü tam anlama.

16 Həqiqi hərəkətin təsvirinə münasibətdə tam anlayış əldə olunmalıdır:

- .1 səhvlərin təsiri:
  - .1.1 sürətin və kurs haqqında məlumatlarda; və
  - .1.2 kompas üzrə sabitləşmənin məlumatları, hansılar ki sabitləşmiş nisbi hərəkətin təsviri üçün istifadə edilir;
- .2 öz gəmisinin kursunun və/və ya sürətinin dəyişməsi ilə indikator ekranında başqa gəmilərin yerdəyişməsinə təsiri; və
- .3 radar müşahidələrinin tezliyinin hərəkətin sürətindən asılılığı.

1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınmasına dair beynəlxalq qaydaların tətbiqi

17 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınmasına dair Beynəlxalq qaydaların radarın istifadə edilməsi ilə bağlılığında tam anlayış əldə olunmalıdır, aşağıdakılar daxil edilməklə:

- .1 toqquşmanın qarşısını almaq üçün hərəkətlər; tam olmayan məlumat əsasında çıxarılan nəticələrin təhlükəsi və gəmi kursunun və sürətinin əhəmiyyətsiz dəyişməsi ilə bağlı təhlükə;
- .2 toqquşmanın qarşısını almaq üçün radardan istifadə zamanı təhlükəsiz sürətin üstünlüyü;
- .3 sürətin qısa yaxınlaşma məsafəsi və qısa yaxınlaşma vaxtı ilə, habelə müxtəlif tipli gəmilərin manevr etmə xarakteristikaları ilə bağlılığı;
- .4 rəqəb müşahidələrinin qeydiyyatının yaxşı şəkildə aparılmasının və istifadə olunan yazı proseduralarının əhəmiyyəti;
- .5 aydın havada radarın imkan və məhdudiyətləri barədə tam təsəvvürə malik olmaq məqsədi ilə radardan istifadə etmə, radar göstəricilərinin vizual müşahidə göstəriciləri ilə müqayisəsi və məlumatın nisbi dəqiqliyi üzrə qiymətin alınması;
- .6 aydın havada gecə vaxtı və görünmənin pisləşəcəyi barədə xəbərdarlıqların olduğu zaman radardan erkən istifadə etmənin zəruriliyi;

- .7 radar ekranında verilən təsvirin xəritədə yerin xarakterik xüsusiyyətləri ilə müqayisəsi; və
- .8 müxtəlif uzaqlıq şkalalarında təsvirin miqyasının təsirini müqayisə etmə.

Hazırlıq və avtomatik radar müşahidəsi vasitələrinin (ARMV) istifadəsinin qiymətləndirilməsi

18 Hazırlıq və avtomatik radar müşahidəsi vasitələrinin (ARMV) istifadəsinin qiymətləndirilməsi:

- .1 radar müşahidəsi və təsviri sahəsində hazırlığın qabaqcadan başa çatdırılmasını və ya bu hazırlığın başqa - aşağıdakı 19-35-ci bəndlərdə verilmiş hazırlıqla birlikdə birləşdirilməsini tələb etmək*;
- .2 ARMV trenajor avadanlığının istifadəsini daxil etmək; və
- .3 aşağıdakı 19-35-ci bəndlərdə şərh edilmiş standartlardan aşağı olmayan standartlara uyğun olmaq.

19 Əgər ARMV üzrə hazırlıq 1978-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Dənizçilərin hazırlanması, sertifikatlandırılması və növbə çəkmələri haqqında Məcəlləyə uyğun olaraq ümumi hazırlığın bir hissəsi kimi aparılırsa, kapitanlar, baş köməkçilər və kapitanın növbə köməkçiləri başqa naviqasiya məlumatları ilə birlikdə ARMV tərəfindən təqdim olunan məlumatlar əsasında qərarın qəbul edilmə prosesinə cəlb edilən amilləri, müasir elektron naviqasiya sistemlərinin xətalarını (sistem səhvi) və bu sistemlərin istismar aspektləri barədə təsəvvürləri olmaqla, başa düşməlidirlər.

Nəzəriyyə və nümayiş etdirmə

Avtomatik radar müşahidəsi vasitələrinə (ARMV) həddən artıq etibar etmənin mümkün təhlükəsi

20 ARMV-in yalnız naviqasiya vasitəsi olduğunu anlamaq və:

- .1 onların məhdudiyətləri, bura xarici vericilərin də məhdudiyətləri daxildir, ARMV-a həddən artıq etibar etməyi təhlükəli edir, odur ki, o cümlədən lazımi vizual müşahidəyə münasibətdə mövqenin gözlənilməsi zəruridir; və
- .2 hərəkətdə naviqasiya növbəsinin prinsiplərini və Hərəkətdə naviqasiya növbəsinin çəkilməsi üzrə rəhbərliyi daima gözləmək zəruridir.

ARMV sistemlərinin əsas tipləri və onların xarakteristikaları

21 İstifadə olunan ARMV sistemlərinin əsas tipləri haqqında bilik; onların məlumatı təsvir etməkdə müxtəlif xarakteristikaları və qrunta və ya suya nisbətən sabitləşmə və "Kurs" və "Şimal" təsvirinə istiqamətləndirməklə sabitləşmə recimlərindən nə zaman istifadə etməyin anlayışı.

Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının (BDT) Avtomatik radar müşahidəsi vasitələri (ARMV) üçün hazırladığı istismar tələbləri

22 BDT-nin ARMV üçün hazırladığı istismar tələbləri, o cümlədən dəqiqliyə aid edilən standartlar barədə məlumatlı olmaq**.

Sistemin işinə və dəqiqliyinə təsir göstərən amillər

---

* Kursların hazırlanması zamanı BDT-nin müvafiq Model kursu və düzəlişlər edilmiş MSC.64(67) nömrəli qətnamə istifadə edilə bilər

** Baxın- Təşkilat tərəfindən qəbul edilən müvafiq istismar standartlarına

23 ARMV üçün xarici məlumat vericilərinə - radarlara, kompaslara və laqlara olan istismar tələbləri və düzgün funksiya göstərməyən vericinin ARMV məlumatının dəqiqliyinə təsiri haqqında bilik.

24 Bilik:

- .1 radarın məsafə və pelenq üzrə ayırdetmə qabiliyyətinin məhdudiyyətlərinin, habelə kompas və laqın dəqiqliyinin və məhdudiyyətlərinin ARMV-ın göstəricilərinə təsiri; və
- .2 vektorların dəqiqliyinə təsir göstərən amillər.

Ötürmənin imkanları və məhdudiyyətləri

25 Bilik:

- .1 avtomatik tutma zamanı hədəflərin seçilmə meyarları;
- .2 avtomatlaşdırılmamış tutma üçün hədəflərin düzgün seçilməsinə aparan amillər;
- .3 "itirilmiş" hədəfin və sayrışan hədəfin ötürməyə təsiri;
- .4 "hədəfin başqa yerə göndərilməsi"ni yaradan səbəblər və onların təsvirə təsiri.

Məlumatların araşdırılması ilə bağlı gecikmələr

26 ARMV-ın işləyib hazırladığı məlumatın təsvirinə xas olan gecikmələr haqqında bilik, xüsusilə izlənən hədəfin (müşahidə olunan obyektin) tutulmasına və təkrar tutulmasına və ya maneələrinin təsvir etdirilməsinə təsirin göstərilməsi.

İstismar xəbərdarlıqları, onların üstünlüyü və məhdudiyyətləri

27 ARMV-ın istismar xəbərdarlıqlarının istifadəsi, üstünlüyü və məhdudiyyətləri haqqında anlayış və arzuolunmaz maneələrdən qaçmaq üçün idarəetmə orqanlarının düzgün köklənməsi, əgər bu tətbiq oluna bilərsə.

Sistemin işinin yoxlanılması

28 Bilik:

- .1 ARMV sistemlərinin yoxlanılması metodları, bura funksional öz-özünə yoxlama da daxildir; və
- .2 nasazlıqların yarandığı hallarda görülməsi tələb olunan ehtiyat tədbirləri.

Hədəflərin avtomatlaşdırılmamış və avtomatik üsulla tutulması və onların müvafiq məhdudiyyətləri

29 Bir neçə hədəfin olduğu hallarda hər iki hədəf tutma tiplərinə məxsus olan məhdudiyyətlər haqqında bilik və "hədəfin sayrışması"nın və ya "hədəfin başqa yerə göndərilməsi"nin təsiri.

Həqiqi və nisbi vektorlar və hədəf və təhlükəli zonalar haqqında məlumatların birtipli qrafik təsviri

30 Həqiqi və nisbi vektorlar haqqında dərin bilik; hədəflərin həqiqi kurslarının və sürətlərinin alınması, bura daxil edilir:

- .1 təhlükənin qiymətləndirilməsi, vektorların ekstrapolyasiyası vasitəsi ilə qısa yaxınlaşmanın qabaqcadan hesablanmış məsafə və qısa yaxınlaşmaya qədərki qabaqcadan hesablanmış vaxtı əldə etmək, təhlükəli zonaların qrafik təsvir olunması metodundan istifadə etmə;
- .2 öz gəmisinin və/və ya kursunun və/və ya sürətinin dəyişməsinin qısa yaxınlaşmanın qabaqcadan hesablanmış məsafəyə və qısa yaxınlaşmaya qədər qabaqcadan hesablanmış vaxta təsiri və təhlükəli zonalar;
- .3 düzgün olmayan vektorların və təhlükəli zonaların təsiri; və
- .4 həqiqi vektordan nisbi vektora və əksinə keçirmənin üstünlüyü.

Müşahidə olunan obyektin (izlənən hədəfin) keçmiş mövqeyi barədə məlumat

31 Müşahidə olunan obyektin keçmiş mövqeləri barədə məlumat almaq haqqında bilik və obyektlərin manevr etməsini müəyyənləşdirmək üçün vasitə və ARMV-ın həyata keçirdiyi müşahidənin düzgünlüyünü yoxlamaq metodu kimi əvvəlki göstəricilərin alınması haqqında bilik.

Praktika

İndikatorların köklənməsi və onların işinin təmin edilməsi

32 Nümayiş etdirmək qabiliyyəti:

- .1 ARMV-ın məlumatını optimal əks etdirmək üçün düzgün işəsalma prosedurası;
- .2 ekranda əks etdirmənin seçimi; sabitləşdirilmiş nisbi və həqiqi hərəkətin əks olunması;
- .3 göstəricilərin optimal əksini almaq üçün indikator ekranı ilə bütün idarəetmə orqanlarının düzgün köklənməsi;
- .4 ARMV-ə daxil etmək üçün müvafiq olaraq gəminin lazımi sürətinin seçimi;
- .5 radar vasitəsi ilə müşahidə, hədəfi avtomatlaşdırılmamış/avtomatik üsulla tutmaq, göstəricilərin qrafik və vektor təsvirinə aid olan ARMV idarəetmə orqanının seçimi;
- .6 vektorların zaman şkalasının/qrafik əks etdirmənin seçimi;
- .7 ARMV avtomatik tutma rejimində işləyən zaman çıxarılmış zonaların istifadə edilməsi;
- .8 radarın, kompasın, sürət vericilərinin və ARMV-ın işinin yoxlanılması.

Sistemin işinin yoxlanılması

33 Sistemin yoxlanılmasını həyata keçirmək və yaxınlaşma zamanı rast gəlinən standart halları müqayisə etmək yolu ilə manevrin təqlid edilməsi üçün qurğu da daxil edilməklə ARMV göstəricilərinin düzgünlüyünü müəyyənləşdirmək qabiliyyəti.

ARMV ekranından məlumatın alınması

34 Həm nisbi, həm də həqiqi hərəkət rejimində məlumat almaq qabiliyyətini nümayiş etdirmək, bura daxildir:

- .1 təhlükəli exosiqnalların tanınması;
- .2 hədəfin sürəti və nisbi hərəkətin istiqaməti;
- .3 hədəfin qabaqcadan hesablanmış qısa yaxınlaşma məsafəsi və vaxt;
- .4 hədəfin kursları və sürətləri;
- .5 hədəfin kurs və sürətlərinin dəyişməsinin müəyyənləşdirilməsi və belə məlumatın məhdudluğu;
- .6 öz gəmisinin kursunun və/və ya sürətinin dəyişdirilməsinin təsiri; və
- .7 manevrləri təqlid edən qurğu ilə iş.

1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınmasına dair beynəlxalq qaydaların tətbiqi

35 Ekranda əks olunan məlumatın köməkliliyi ilə toqquşmaya səbəb ola biləcək halların analizi, qüvvədə olan düzəlişlər edilmiş Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısının alınmasına dair beynəlxalq qaydalarına müvafiq olaraq təhlükəli yaxınlaşma hallarının qarşısını almaq üzrə hərəkətlərin müəyyənləşdirilməsi və icrası.

Elektron xəritə displeyinin və informasiya sistemlərinin istismar qaydalarına dair hazırlıq və qiymətləndirmə

Giriş

36 Elektron xəritə displeyinin və informasiya sistemlərinin istismar qaydalarına dair hazırlıq və qiymətləndirmə zamanı trenajorlardan istifadə edilərkən, bu hazırlıq və qiymətləndirmə zamanı aşağıdakı müvəqqəti təlimat nəzərə alınmalıdır.

37 Elektron xəritə displeyinin və informasiya sistemlərinin (EXDİS) istismar qaydalarına dair hazırlıq və qiymətləndirmə:

- .1 EXDİS üzrə trenajor avadanlığından istifadəni ehtiva etməlidir;
- .2 Aşağıdakı 38-65-ci bəndlər ilə nəzərdə tutulardan aşağı olmayan standartlara uyğun olmalıdır.

38 EXDİS trenajor avadanlığı dəyişdirilmiş DHDNÇ Məcəllənin A-I/12 bölməsində müəyyən edilən bütün müvafiq istismar tələblərinə cavab verməklə yanaşı, Təşkilat tərəfindən qəbul edilən bütün müvafiq istismar tələblərinə cavab verən naviqasiya avadanlığı və kapitan körpüsündə əməliyyatların idarəedilməsini təqlid etməyə qadir olmalı, səs əmələ gətirən qurğulardan ibarət olmalıdır və:

- .1 Real vaxt ərzində istismar mütninin yaradılması, o cümlədən naviqasiyaya nəzarət və rabitə vasitələri və naviqasiya və növbəçəkmə tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi üçün müvafiq avadanlıqlar və manevretmə bacarıqlarının qiymətləndirilməsi; və
- .2 açıq dəniz şəraitində "gəminin Qlobal Mövqetəyinetmə Sistemi əsasında mövqeyinin xəritə və diaqramlarda əks olunması"nı, eləcə də havanın, qabarma nəticəsində su axının dəyişməsinin və cərəyanların təsirini real şəkildə təqlid etmək.

39 EXDİS-dən istifadənin nümayişi və praktikasını mümkün olduğu təqdirdə trenajorlardan istifadə etməklə həyata keçirilməlidir. EXDİS-dən yanlış istifadə edilməsi nəticəsində yaranan təhlükələr haqqında təlim keçənləri maarifləndirmək məqsədilə, təlim-məşqlərin real vaxt ərzində həyata keçirilməsinə üstünlük verilməlidir. Sürətləndirilmiş vaxt recimi yalnız nümayiş üçün istifadə edilə bilər.

Ümumi

EXDİS üzrə hazırlıq proqramının hədəfləri

40 EXDİS üzrə hazırlıq keçən şəxslər bacarmalıdırlar:

- .1 EXDİS avadanlığını istismar etməyi, EXDİS-in naviqasiya funksiyalarından istifadə etməyi, bütün müvafiq məlumatları seçmək və qiymətləndirməyi, nasazlıq zamanı müvafiq tədbirlər görməyi;
- .2 əks etdirilən məlumatda potensial xətalara və şərhdəki adi səhvləri təyin etmək; və
- .3 EXDİS-in yeganə etibarlı naviqasiya avadanlığı kimi qəbul edilməməsinin səbəblərini izah etmək.

Nəzəriyyə və nümayiş

41 EXDİS-in təhlükəsiz istifadəsi EXDİS üzrə məlumatları və onların təqdim edilmə qaydalarını müəyyənləşdirən əsas prinsiplər, əks etdirilən məlumatdakı potensial səhvlər, həmçinin EXDİS üzrə məhdudiyətlər və potensial təhlükələr haqqında bilik və anlayış tələb etdiyindən nəzəri izahları əhatə edən bir neçə seminar keçirilməlidir.

42 EXDİS avadanlığının və EXDİS-ə dair məlumatların (EXDİS-in naviqasiya funksiyalarından istifadə, bütün müvafiq məlumatları seçmək və qiymətləndirmək, EXDİS üzrə insan-qurğu qarşılıqlı əlaqəsinə bələd olmaq) təhlükəsiz istifadəsi məqsədilə EXDİS trenajoru ilə praktiki məşqlər və hazırlıq, kursun əsas proqramını təşkil etməlidir.

43 Hazırlığın məqsədlərini təyin etmək üçün tədbirlərin strukturu müəyyən edilməlidir. Bu strukturun hər mövzusu üçün hazırlığın hədəflərinin təfərrüatlı spesifik xüsusiyyətləri işlənilib hazırlanmalıdır.

Trenajor məşqləri

44 Hazırlıq keçən şəxsin zəruri praktiki bacarıqları əldə etməsi üçün məşqlər fərdi EXDİS trenajorunda və ya EXDİS daxil olmaqla, naviqasiya üzrə kompleks trenajorda keçirilməlidir. Naviqasiya üzrə məşqlərin real vaxtda keçirilməsi üçün naviqasiya trenajorlarının mürəkkəb naviqasiya şəraitini əhatə etməsi tövsiyə edilir. Hazırlıq keçənlərin konkret situasiyalar zamanı avadanlıqdan istifadə edə bilmələri məqsədlə məşqlər mövcud olan müxtəlif şkalaların istifadəsi, naviqasiya recimləri və display recimləri üzrə hazırlıqları əhatə etməlidir.

45 Məşqlərin və ssenarilərin seçimi mövcud trenajor avadanlıqlarından asılıdır. Bir və ya daha çox EXDİS üzrə iş stansiyaları və kompleks trenajorlar mövcud olduğu təqdirdə, iş stansiyaları əsasən EXDİS avadanlığının istifadəsi üzrə zəruri məşqlər və səfərin planlaşdırılmasına dair məşqlər üçün istifadə edilə bilər, lakin kompleks trenajorlar əsasən real vaxt ərzində naviqasiya növbəsi üzrə bütün vəzifələr ilə əlaqədar mümkün qədər real olan səfərə nəzarət funksiyası ilə əlqadar məşqlər üçün istifadə edilə bilər. Hazırlıq keçən şəxslər tədris edilən mövzunun bütün aspektlərini mənimsəyəndə, məşqlərin mürəkkəblik dərəcəsi hazırlıq proqramı ərzində artırılmalıdır.

46 Məşqlər maksimal dərəcədə real təəssürat yaratmalıdır. Buna nail olmaq üçün, ssenarilər süni su sahələrində təşkil edilməlidir. Tədrisin müxtəlif hədəflərinə dair fərqli su sahələrində təsadüf edilən situasiyalar, funksiyalar və tədbirlər bir məşqdə birləşdirilə və real vaxtda həyata keçirilə bilər.

47 Trenajorla məşqlərin əsas məqsədi hazırlıq keçən şəxslərin təhlükəsizliklə bağlı bütün müvafiq aspektlərdə EXDİS –in praktiki istifadəsi üzrə məsuliyyətlərini dərk etmələrini, həmçinin istifadə edilən sistem və avadanlıqlarla ətraflı tanış olmalarını təmin etməlidir.

EXDİS sistemlərinin əsas növləri və onların görüntülərinin xüsusiyyətləri

48. Hazırlıq keçən şəxslər istifadə edilən EXDİS-in əsas növləri haqqında biliklər əldə etməlidir; onların görüntülərinin fərqli xüsusiyyətləri, məlumatın strukturu və aşağıdakılar haqqında anlayış:

- .1 Vektor və rastr xəritələr arasındakı fərqlər;
- .2 EXDİS və Elektron Xəritə Sistemi (EXS) arasındakı fərqlər;
- .3 EXDİS və Rastr Xəritə Display Sistemi (RXDS)* arasındakı fərqlər;
- .4 EXDİS –in xüsusiyyətləri və onların müxtəlif həlli; və
- .5 Sistemlərin xüsusi məqsədlər(qeyri-adi situasiyalar/fövqəladə hallar) üzrə xüsusiyyətləri

EXDİS-ə həddindən artıq etibar edilməsi ilə əlaqədar risklər

49. EXDİS-in praktiki istifadəsinə dair hazırlıqlar əhatə etməlidir:

- .1 Naviqasiya cihazı kimi EXDİS-in çatışmazlıqları;
- .2 Sistemin yanlış işləməsi üzrə potensial risklər;
- .3 Sistemin, o cümlədən ötürücülərin məhdudluğu;
- .4 Hidroqrafik məlumatın qeyri-dəqiqliyi; vektor və rastr elektron xəritələrin çatışmazlıqları (EXDİS – RXDS və Elektron Naviqasiya Xəritələri(ENX) – Raster Naviqasiya Xəritələri(RNX)); və
- .5 İnsanların səhvləri üzrə potensial risklər.

EXDİS-dən asılı olmayan üsullarla düzgün müşahidə aparılmasının və mütəmadi yoxlamanın - xüsusilə geminin mövqeyi üzrə - keçirilməsinin zəruriliyinə xüsusi diqqət yetirilməlidir.

---

* SN/Circ.207/Rev.1 - EXDİS və Rastr Xəritə Display Sistemi (RXDS) arasındakı fərqlər

Məlumatın yanlış təqdim edildiyini aşkar etmək

50 Avadanlığın çatışmazlıqları və məlumatın yanlış təqdim edildiyinin aşkar edilməsi haqqında biliklər EXDİS-dən təhlükəsiz istifadə üçün zəruridir. Hazırlıq zamanı aşağıdakı amillərə xüsusi diqqət yetirilməlidir:

- .1 Avadanlığın istismar tələbləri;
- .2 Elektron xəritələrdə radar məlumatların əks etdirilməsi, radar təsviri və elektron xəritə arasındakı uyğunsuzluqların aradan qaldırılması;
- .3 Elektron və kağız xəritələrin arasındakı mümkün plan uyğunsuzluqları;
- .4 Elektron xəritənin təsvirində və onun ilkin miqyasında mümkün miqyas uyğunsuzluqları (həddindən artıq böyük və həddindən artıq kiçik miqyas)
- .5 Mövqenin müəyyən edilməsi zamanı fərqli koordinat sistemlərindən istifadənin təsiri;
- .6 Fərqli üfüqi və şaquli verilən kəmiyyətlərdən istifadənin təsiri;
- .7 Dalğalanma zamanı gəminin hərəkətinin təsiri;
- .8 rastr xəritəsinin ekran recimində EXDİS-in məhdudiyətləri;
- .9 təsvir edilmədə potensial xətlər:
  - .9.1 olduğu gəminin mövqeyinin;
  - .9.2 radar məlumatları və Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələri(ARMV) və Avtomatim İdentifikasiya Sistemi (AİS) məlumatları;
  - .9.3 fərqli geodeziya koordinat sistemləri; və
- .10 məlumatlara qeyri-avtomatik və avtomatik yolla edilən düzəlişlərin nəticələrinin yoxlanılması:
  - .10.1 Xəritədəki məlumatların və radar təsvirlərinin müqayisəsi; və
  - .10.2 Digər müstəqil mövqemüəyyənətmə sistemlərindən istifadə etməklə olduğu gəminin mövqeyinin yoxlanılması.

51 Məlumatın yanlış şərh edilməsi və şərh etmə zamanı xətlərin qarşısını almaq üçün həyata keçirilən müvafiq tədbirlər izah edilməlidir. Aşağıdakıların nəticələrinə xüsusi diqqət yetirilməlidir:

- .1 Ekranın həddindən artıq böyük miqyasını nəzərə almamaq;
- .2 Olduğu gəminin mövqeyini tənqidi yanaşmadan qəbul etmək;
- .3 Ekran reciminin qarışıqlığı;
- .4 Xəritənin miqyasına dair qarışıqlıq;
- .5 Koordinat sistemlərinin qarışdırılması;
- .6 Təsvirin müxtəlif recimləri;
- .7 İstiqamətin stabilizasiyası üzrə müxtəlif recimlər;
- .8 Coğrafi şimal ilə və girokompas (radar) ilə müəyyən edilən şimal arasındakı fərqlər;
- .9 Eyni verilənlərdən ibarət koordinat sistemi;
- .10 Müvafiq xəritə miqyasından istifadə etmək;
- .11 Mövcud situasiya və şəraitdə ən münasib ötürücülərdən istifadə etmək;
- .12 Təhlükəsizlik məlumatına dair düzgün ədədləri qeyd etmək:
  - .12.1 Olduğu gəminin təhlükəsiz izobatası,
  - .12.2 Təhlükəsiz dərinlik (təhlükəsiz sular), və
  - .12.3 Hadisələr; və
- .13 mövcud məlumatlardan müvafiq qaydada istifadə etmək.

52 RXDS-nın yalnız naviqasiya avadanlığı olmasını və RXDS recimində işləyərkən EXDİS avadanlığının müvafiq yeni kağız xəritə komplekti ilə birgə istifadə edilməsini anlamaq:

- .1 SN.1/Circ.207/Rev.1 - "RXDS və EXDİS arasındakı fərqlər"də təsvir edildiyi kimi RXDS reciminin istismarı zamanı fərqlilikləri anlamaq; və
- .2 hazırlıq keçərkən EXDİS hər bir recimdə müvafiq yeni kağız xəritə komplekti ilə birgə istifadə edilməlidir.

Sistemin işinə və dəqiqliyinə təsir edən amillər

EXDİS-in prinsipləri haqqında elementar anlayış ilə yanaşı, tam praktiki bilik əldə etmək:

- .1 EXDİS-in işə salınması və quraşdırılması; məlumat ötürücülərinin birləşdirilməsi: peyk və radio naviqasiya sistemləri üzrə qəbuledicilər, radar, girokompas, laq, exolot; bu ötürücülərin dəqiqliyi və çatışmazlıqları, o cümlədən ölçü xətlərinin təsiri və gəminin mövqeyinin dəqiqliyi, gəminin kursunun indikatorunun dəqiqliyi əsasında manevr etmə, kursun əlamətlərinin dəqiqliyi üzrə kompass xətləri, dayaz sularda laqın fəaliyyətinin dəqiqliyi; hesablanan sürətin dəqiqliyi əsasında laqın düzəldilməsi, exolotun fəaliyyətinin dəqiqliyi əsasında yaranan dalğalanma (dənizin vəziyyəti); və
- .2 Elektron xəritə displeyi və informasiya sistemlərinə dair Təşkilat tərəfindən qəbul edilən texniki standartlar*.

Praktika

Ekranın quraşdırılması və işinin təşkili

54 Bilik və bacarıqlar əldə edilməlidir:

- .1 EXDİS məlumatı üzrə optimal təsviri əldə etmək üçün düzgün işə salınma prosedurları haqqında;
- .2 Təsvirin göstərmə reciminin seçilməsi (standart təsvir, təsvir bazası, tələb olduqda fərdi olaraq təsvir edilən bütün digər məlumatlar);
- .3 Məlumatın optimal təsviri məqsədilə radar/ARMV ekran idarəetmələrinin bütün parametrlərinin düzgün nizamlanması;
- .4 Əlverişli konfigurasiyanın seçilməsi;
- .5 Zəruri hallarda EXDIS-ə məlumatın daxil edilməsinə dair tələb edilən sürətin seçilməsi;
- .6 Vektorların vaxt şkalasının seçilməsi; və
- .7 Mövqenin, radar/ARMV, kompas, daxilolma sürəti ötürücüləri və EXDİS-in texniki fəaliyyətinin yoxlanılması

Elektron xəritələrin praktiki istifadəsi

55 Bilik və bacarıqlar əldə edilməlidir:

- .1 EXDİS məlumatının təsvirinin əsas xüsusiyyətləri və navuqasiya vəzifələri üzrə müvafiq informasiyanın seçilməsi;
- .2 Gəminin mövqeyinin təsviri, istiqamət/ girokompas ilə müəyyən edilən kurs, sürət, təhlükəsizlik dəyərləri və zaman kimi gəminin təhlükəsizliyinin yoxlanılması üçün tələb edilən avtomatik funksiyalar;
- .3 Qeyri-avtomatik funksiyalar (kursor, elektron hədəf pelenqi, hədəf halqaları)
- .4 Elektron xəritələrin məzmununun dəyişdirilməsi;
- .5 Miqyas (miqyasla kiçilmək və miqyasla böyütmək);
- .6 Şəkilin ölçüsünün dəyişdirilməsi;
- .7 Olduğu gəminin təhlükəsizlik məlumatlarının parametrləri;
- .8 Ekranın gündüz və axşam vaxtı recimindən istifadə edilməsi;
- .9 Xəritələrdəki bütün işarə və abreviaturaları oxumaq;

---

* Təşkilat tərəfindən qəbul edilən müvafiq/uyğun texniki standartlara baxın.

- .10 Naviqasiyaya dair məlumatları əldə etmək üçün müxtəlif qəbildən olan kursorlardan və elektron panellərdən istifadə etmək;
- .11 Dəniz rayonlarını müxtəlif istiqamətlərdə görüntüləmək və gəminin olduğu yərə qayıtmaq;
- .12 Coğrafi koordinatları istifadə etməklə lazımı ərazini tapmaq;
- .13 Naviqasiya şəraitinə uyğun olan zəruri məlumat səviyyələrinin təsviri;
- .14 Lazımı və dəqiq məlumatın seçilməsi (mövqe, kurs, sürət və s.);
- .15 Dənizçi curnalında qeydlərin aparılması;
- .16 Şimal istiqaməti təsvirindən və digər istiqamətlərdən istifadə etmək;
- .17 Həqiqi və nisbi hərəkət recimlərindən istifadə etmək

Marşrutun planlaşdırılması

56 Bilik və bacarıq əldə edilməlidir:

- .1 Gəminin xüsusiyyətlərinin EXDİS-nə daxil edilməsi;
- .2 marşrutun planlaşdırılması üçün dəniz rayonunun seçilməsi:
  - .2.1 keçid üçün tələb edilən suyun miqdarını nəzərdən keçirmək;
  - .2.2 xəritənin miqyasının dəyişdirilməsi;
- .3 müvafiq və yenilənmiş xəritələrin mövcud olduğunu yoxlamaq;
- .4 Loksodrom və böyük çevrə qövsü ilə hərəkəti nəzərə almaqla, qrafik redaktordan istifadə edərək EXDİS vasitəsilə ekranda marşrutun planlaşdırılması:
  - .4.1 Naviqasiya, hidrometeoroloji və digər məlumatları əldə etmək üçün EXDİS məlumat bazasından istifadə etmək;
  - .4.2 Xəritənin miqyasında əks olunduqda, dönmə radiusunu və şturvalın dönmə nöqtələrini/xətlərini nəzərə almaq;
  - .4.3 Təhlükəli dərinlikləri və rayonları işarələmək, həmçinin izobatanı göstərmək;
  - .4.4 Hərəkət məntəqələrinin əlavə və əvəz edilməsi, o cümlədən silinməsi üsulları ilə izobata və yol kəsişmələri zamanı kritik uzaqlaşma ilə kəsişən hərəkət nöqtələrinin işarələnməsi;
  - .4.5 Təhlükəsiz sürətin nəzərə alınması;
  - .4.6 Naviqasiya təhlükəsizliyi məqsədilə əvvəlcədən planlaşdırılmış marşrutun yoxlanılması;
  - .4.7 Həyəcan signalının və xəbərdarlıqların verilməsi;
- .5 cədvəl formasında olan hesablanmış marşrut planlaşdırılması, o cümlədən:
  - .5.1. hərəkət məntəqələrinin seçilməsi;
  - .5.2. hərəkət məntəqələrinin siyahısının bərpa edilməsi;
  - .5.3. planlaşdırmaya dair qeydlər;
  - .5.4. planlaşdırılmış marşrutun nizamlanması;
  - .5.5. naviqasiya təhlükəsizliyi məqsədilə əvvəlcədən planlaşdırılmış marşrutun yoxlanılması;
  - .5.6. alternativ marşrutun planlaşdırılması;
  - .5.7. planlaşdırılmış marşrutun saxlanması, marşrutların yaddaşa yüklənməsi və çıxarılması və ya silinməsi;
  - .5.8. monitor ekranın qrafik sürətinin hazırlanması və marşrutun çap edilməsi;
  - .5.9. planlaşdırılmış marşrutun redaktə edilməsi və dəyişdirilməsi;
  - .5.10. gəminin ölçüsü və manevr parametrlərinə uyğun olaraq təhlükəsizliyə dair prioritetlərin müəyyən edilməsi;

- .5.11. geri qayıtma marşrutun planlaşdırılması; və
- .5.12. bir neçə marşrutun birləşdirilməsi.

Marşruta nəzarət

57 Bilik və bacarıqlar əldə edilməlidir:

- .1 gəminin mövqeyinə nəzarət etmək üçün sistemdən asılı olmayan məlumatlardan və ya EXDİS daxilində alternativ sistemlərdən istifadə etmək;
- .2 ilkin baxış funksiyasından istifadə etmək:
  - .2.1 xəritələri və onların miqyaslarını dəyişmək;
  - .2.2 naviqasiya xəritələrini nəzərdən keçirmək;
  - .2.3 vektor müddətinin seçilməsi;
  - .2.4 müəyyən dövr üzrə gəminin mövqeyinin ehtimal edilməsi;
  - .2.5 əvvəlcədən planlaşdırılmış marşrutun dəyişdirilməsi (marşrutun dəyişdirilməsi);
  - .2.6 külək və ya axın təsirilə baş verən dreyfin hesablanması üçün müstəqil məlumatın daxil edilməsi;
  - .2.7 həyəcan signalına müvafiq qaydada cavab vermək;
  - .2.8 Geodeziya məlumatlarının qeyri-dəqiqliyinə dair düzəlişlərin daxil edilməsi;
  - .2.9 Gəminin marşrutu üzrə vaxt nişanlarının göstərilməsi;
  - .2.10 Gəminin mövqeyinin qeyri-avtomatik üsulla daxil edilməsi; və
  - .2.11 Xəritədə koordinatların, kursun, pelenqin və məsafənin ölçülməsi.

Həyəcan signalına cavab verilməsi

58 Aşağıdakı hallar zamanı, naviqasiya qəbuledicilərinin (datçiklərin), indikatorların, məlumat və xəritələrə dair həyəcan signalının və indikator xəbərdarlıqlarının, o cümlədən səs və vizual həyəcam signalı sistemlərinin və bu kimi hər növ sistemlərin şərh edilməsi və bu sistemlərə cavab verilməsi haqqında bilik və bacarıqlar əldə edilməlidir:

- .1 EXDİS məlumat bazasında növbəti xəritənin mövcud olmaması;
- .2 Təhlükəsizlik izobatasını keçmək;
- .3 Kəsisən yolların limitinin artması;
- .4 Planlaşdırılmış marşrutdan kənara çıxmaq;
- .5 Hərəkət məntəqələrinə yaxınlaşmaq;
- .6 Kiritik məntəqəyə yaxınlaşmaq;
- .7 Hərəkət məntəqəsinə çatmaq üçün hesablanmış və real vaxt arasındakı uyğunsuzluqlar;
- .8 Həddindən artıq kiçik miqyas və ya böyük miqyas nəticəsində əldə edilmiş məlumat;
- .9 dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyinə dair ayrı-ayrı təhlükələrə və ya təhlükəli rayonlara yaxınlaşmaq;
- .10 müəyyən edilmiş ərazilərdən keçmək;
- .11 geodeziya haqqında başqa məlumatın seçilməsi;
- .12 digər gəmilərə yaxınlaşmaq;
- .13 müşahidənin(növbənin) dayandırılması;
- .14 xronometrin dəyişdirilməsi;
- .15 yoxlama sisteminin xətası;
- .16 EXDİS vasitəsilə istifadə edilən mövqe müəyyənetmə sisteminin nasazlığı;
- .17 Naviqasiya hesablamalarında xətalər; və

- .18 Naviqasiya sistemindən istifadə etməklə gəminin mövqeyini müəyyənləşdirə bilməmək;

Gəminin mövqeyinin və hərəkət parametrlərinin qeyri-avtomatik düzəldilməsi

59 Qeyri-avtomatik düzəltmə üzrə bilik və bacarıqlar əldə edilməlidir:

- .1 Peyk və radio-naviqasiya qəbuledici sistemlər söndürüldükdə, naviqasiya hesablamaları recimində gəminin mövqeyi;
- .2 Avtomatik olaraq qəbul edilən koordinatlar dəqiq olmadığı zaman gəminin mövqeyi;
- .3 Kurs və sürəti.

Gəmi curnalında qeydlər

60 Bilik və bacarıqlar əldə edilməlidir:

- .1 Səfər haqqında məlumatların avtomatik qeydiyyatı;
- .2 Aşağıdakılar nəzərə alınmaqla, keçmiş səfər haqqında məlumatların bərpa edilməsi:
  - .2.1 Qeydedici vasitələr;
  - .2.2 Qeydlər arasındakı fasilələr;
  - .2.3 İstifadə edilən məlumat bazasının yoxlanılması;
- .3 Gəminin elektron curnalında qeydlərin nəzərdən keçirilməsi;
- .4 Gəminin elektron curnalında təxirəsalınmaz qeydlər;
- .5 əlavə məlumatın daxil edilməsi;
- .6 Gəminin vaxtının dəyişdirilməsi;
- .7 Gəminin elektron curnalındakı məlumatların çap edilməsi;
- .8 Avtomatik qeydlərin aparılması vaxtlarının nizamlanması;
- .9 Səfər haqqında məlumatların və məruzələrin məzmunu;
- .10 Səfər məlumatı qeydiyyatı cihazının (VDR) əlqələndirilməsi.

Xəritənin yenilənməsi

61 Bilik və bacarıq əldə edilməlidir:

- .1 Elektron xəritələri qeyri-avtomatik şəkildə yeniləmək. Referens-ellipsoid ilə uyğunluğa və xəritədə, eləcə də düzəliş edilmiş mətnə istifadə edilən ölçü vahidlərinə uyğunluğa xüsusi diqqət yetirilməlidir;
- .2 Elektron xəritə formasında elektron vasitələrdən əldə edilən məlumatlardan istifadə etməklə, elektron xəritələri yarıavtomatik şəkildə yeniləmək; və
- .3 Elektron məlumat kommunikasiya xətləri vasitəsilə əldə edilən yenilənmiş fayllardan istifadə etməklə elektron xəritələri avtomatik şəkildə yeniləmək.

Kritik şərait yaratmaq üçün yenilənməmiş məlumatlardan istifadə edilən ssenarilər zamanı hazırlıq keçən şəxslər xəritəni sərbəst şəkildə yeniləməlidirlər.

Radar/ARMV qoşulduğu zaman EXDİS-dən praktiki istifadə

62 Bilik və bacarıq əldə edilməlidir:

- .1 ARMV-nin EXDİS-ə qoşulması
- .2 Hədəfin sürət vektorlarının göstərilməsi;
- .3 Hədəfin marşrutunun göstərilməsi;
- .4 Hədəfin marşrut üzrə məlumatlarının arxivləşdirilməsi;
- .5 Hədəf üzrə cədvəllərin nəzərdən keçirilməsi;
- .6 Radar təsvirinin kartoqrafik işarələrlə uyğunlaşdırıldığını yoxlamaq;
- .7 Bir və ya bir neçə maneərin təqlid edilməsi;

- .8 ARMV ilə çəkilən oriyentirdən istifadə etməklə olduğu gəminin mövqeyinin düzəldilməsi;
- .9 ARMV kursoru və elektron paneldən istifadə edərək düzəlişlər etmək.

Həmçinin B-I/12 bölməsinə, Trenajorlardan istifadə edilməsi haqqında təlimata (radar və ARMV aid olan), xüsusilə 17-19-cu bəndlər və 36-38-ci bəndlərə baxın.

Avtomatik İdentifikasiya Sistemi (AİS) qoşulduğu zaman EXDİS-dən praktiki istifadə

63 Bilik və bacarıqlar əldə edilməlidir:

- .1 AİS ilə qarşılıqlı əlaqə;
- .2 AİS məlumatının şərh;
- .3 Hədəfin sürət vektorlarının göstərilməsi;
- .4 Hədəfin marşrutunun göstərilməsi; və
- .5 Hədəfin marşrut üzrə məlumatlarının arxivləşdirilməsi.

Əməliyyat xəbərdarlıqları, onların faydaları və məhdudliyyətləri

64 Yanlış müdaxilələrin qarşısını almaq üçün hazırlıq keçən şəxslər, mümkün olduğu təqdirdə, EXDİS üzrə əməliyyat xəbərdarlıqlarının əhəmiyyəti, faydaları və məhdudliyyətləri, eləcə də onların düzgün quraşdırılması haqqında anlayış əldə etməlidirlər.

Sistemdən istifadənin yoxlanılması

65 Bilik və bacarıqlar əldə edilməlidir:

- .1 EXDİS-nin nasazlıqlarının yoxlanılması üsulları, o cümlədən öz-özünə funksional nəzarət;
- .2 Nasazlıq baş verdikdən sonra həyata keçirilən ehtiyat tədbirləri; və
- .3 Məlumatın saxlanması üzrə müvafiq tədbirlər (Məlumatın saxlanması sistemindən istifadə etməklə hərəkətə başlamaq və üzmək).

Məşqlərdən sonra sorğu-sual aparmaq

66 Təlimatçılar hazırlıq keçən şəxslərin tamamladığı bütün məşqlərin nəticələrini təhlil və çap etməlidirlər. Sorğu-sual üçün sərf edilən vaxt trenajor məşqləri üçün istifadə edilən ümumi vaxtın 10% və 15%-ni təşkil etməlidir.

Fakultativ trenajorlara (təlim-məşq avadanlığına) tövsiyə olunan istismar tələbləri

67 Hazırlıq və/və ya bacarıqların qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilən fakultativ trenajor (təlim-məşq) avadanlığına istismar tələbləri aşağıda verilmişdir. Belə trenajor hazırlığının formaları, bununla məhdudlaşmayaraq, aşağıdakı tipləri özünə daxil edir:

- .1 gəmisürücülüüyü və növbənin çəkilməsi;
- .2 gəmini idarəetmə və manevretmə;
- .3 yük əməliyyatları və yükün yerləşdirilməsi;
- .4 radorabitə; və
- .5 baş və yardımçı mexanizmlərin istismarı.

Gəmisürücülüüyü və növbə çəkmə trenajoru

68 Gəmisürücülüüyünə və növbə çəkmə üzrə trenajor avadanlığı, A-I/12 bölməsində şərh edilmiş bütün tətbiq olunan istismar tələblərinin icrasına əlavə olaraq, kapitan körpüsündə naviqasiya avadanlığını və idarəetmə orqanlarını, hansılar ki öz növbəsində Təşkilat

tərəfindən* qəbul edilmiş tətbiq olunan istismar tələblərinə cavabdehdir, modelləşdirmək imkanına malik olmalıdır, bura səs signalları verən qurğu da daxil edilir və:

- .1 naviqasiya məsələlərinin və növbə çəkmə üzrə məsələlərin icrasına aid edilən gəmisürücülüyünün və rabitə cihaz və avadanlığının idarə edilməsi də daxil olmaqla, real vaxtda istismar mühitini yaratmalıdır;
- 2 real vizual halı elə təmin etməlidir ki, bu hal kapitan körpüsündən gündüz və ya gecə şəraitində dəyişən görünmə bucağı altında, gəminin idarə olunması və manevr etməsinə münasibətdə tədrisin məqsəd və məsələlərinə müvafiq olaraq sektorları müşaidə edən hazırlıq keçən şəxsə bütün minimal üvüqi görmə sahəsində olsun; və
- 3 açıq dənizdə, hava şəraitini, qabarma, cəryan və başqa gəmilərlə qarşılıqlı hərəkətdə şəraitlərini işə salmaqla, "öz gəmisi" dinamikasını realistcəsinə canlandırmalıdır; və
- 4 Gəmi və sahil arasında gəmilərin hərəkətinin idarəetmə sistemi üzrə kommunikasiya prosedurlarını realistcəsinə təqlid etmək.

Gəminin idarə edilməsi və manevr etməsi üçün trenajorlar

69 37-ci bənddə şərh edilmiş istismar tələblərinin müvafiqliyinə əlavə olaraq, gəminin idarə edilməsi üzrə trenajor avadanlığı:

- .1 real vizual halı elə təmin etməlidir ki, bu hal kapitan körpüsündən gündüz və ya gecə şəraitində dəyişən görünmə bucağı altında, gəminin idarə olunması və manevr etməsinə münasibətdə tədrisin məqsəd və məsələlərinə** müvafiq olaraq sektorları müşaidə edən öyrənciyə bütün minimal üvüqi görmə sahəsində olsun; və
- .2 dayaz və sahil effektini işə salmaqla, "öz gəmisi" dinamikasını çətin keçilən sularda realistcəsinə canlandırmalıdır.

70 İnsan tərəfindən idarə edilən gəmilərin modelləri gəminin idarə edilməsi və manevr etməsi üzrə trenajor hazırlığı üçün 68.3 və 69.2 bəndlərində şərh edilmiş istismar tələblərinə əlavə olaraq istifadə edilir, bu avadanlıq:

- .1 real gəminin dəqiq ölçülərini, sahəsini, həcmi və sututumunu, sürətini, bucaq altında dönmə sürətini və vaxtını göstərən məşşab əmsallarını işə salmalıdır; və
- .2 düzgün vaxt miqyasında sükan və mühərrikləri idarəedən orqanları işə salmalıdır.

Yük əməliyyatı və yüklərin yerləşdirilməsi üzrə trenajor hazırlığı

71 Yük əməliyyatı üzrə trenajor avadanlığı yük əməliyyatı üzrə avadanlığı və bu avadanlığın, hansı ki Təşkilat*** tərəfindən qəbul edilmiş tətbiq olunan bütün istismar tələblərinə cavab verir, idarəetməsinə canlandırılmalıdır və aşağıdakılar üçün qurğuları işə salmalıdır:

- .1 səmərəli ətraf istismar mühitini yaradılması üçün, konkret yük sistemi tipini modelləşdirməkdə lazım ola biləcək yük əməliyyatları cihazlarının idarəetmə məntəqəsini işə salmaqla;
- .2 yükləmə və boşaltma əməliyyatlarının modelləşdirilməsi, habelə yük əməliyyatı üzrə tapşırıqların icrasına və qiymətləndirilən bacarığa müvafiq olan gövdədə gərginlik və davamlılıq üzrə göstəricilərin yaradılması üçün; və
- .3 boşaldılma, yüklənmə, ballast suyunun qəbul edilməsi və atılması əməliyyatlarının, habelə onlarla bağlı davamlılığın, suyaoturumun, yana əyilmənin, uzununa

* Təşkilat tərəfindən qəbul edilən müvafiq/uyğun istismar qaydalarına baxın.

** Kursların hazırlanmasında BDT-nin Model kurslarından istifadə edilə bilər.

*** Təşkilat tərəfindən hər hansı standart müəyyənləşdirilməmişdir.

davamlılığın, zədə almış halda hərlənmə anlarının və davamlılığın müvafiq hesablamaları üçün.

QDFƏRS çərçivəsində rabitə üzrə trenajorlar

72 QDFƏRS çərçivəsində rabitə üzrə trenajor avadanlığı tətbiq olunan Təşkilat**** tərəfindən qəbul edilmiş istismar tələblərinə cavab verən QDFƏRS rabitə avadanlığını təqlid edə bilməlidir və aşağıdakılar üçün qurğular daxil olmalıdır:

- .1 Məhdud üzmə rayonu sertifikatı olan operator üçün tələb olunduğu kimi UQD, UQD-RSÇ (rəqəmli seçici çağırış), NAVTEX, QRN (qəza radio nişangahları) və növbətçi qəbuledici radio avadanlığının işini təqlid etmək üçün;
- .2 Ümumi üzmə rayonu sertifikatlı operator üçün tələb olunduğu kimi INMARSAT standartlarının A, B və C gəmi peyk stansiyalarının, qısa dalğalarda darzolaqlı çapedici avadanlıqlarının, RSÇ-nin qısa dalğalarda, UQD, UQD-RSÇ, NAVTEX, QRN və növbətçi qəbuledici radio avadanlığının işini təqlid etmək üçün;
- .3 küy fonunda ünsiyyəti təmin etmək üçün;
- .4 xəbər mətnlərinin çapını təmin etmək üçün;
- .5 real vaxtda istismar mühitini yaratmalıdır, hansı ki inteqrallaşdırıcı sistemlərdən ibarətdir, özü də, heç olmazsa, bir təlimatçı/imtahanedicinin postuna və heç olmazsa, QDFƏRS gəmi və ya sahil stansiyalarının iki postuna malikdir.

Baş və yardımçı mexanizmlərin istismarı üzrə trenajor avadanlığı

73 Maşın şöbəsinin trenajor avadanlığı baş və yardımçı mexanizmlər sistemini canlandırmaq imkanına malik olmalıdır və aşağıdakılar üçün qurğuları özündə cəmləşdirməlidir:

- .1 rabitə qurğuları ilə dəniz və liman əməliyyatları üçün real ətraf mühiti yaratmalı , müvafiq baş və yardımçı güc qurğularını, idarəetmə panelinin canlandırılmalıdır;
- .2 müvafiq yarım sistemlərin canlandırılması, hansılara ki daxil olmalı, lakin tək onlarla məhdudlaşdırılmamalıdır: qazanxana, sükan qurğusu, elektrik enerjisinin ümumi və paylaşdırıcı sistemi, yanacaq, su soyutma, soyuducu, çirkab suları və ballast sistemləri;
- .3 güc qurğularının və məsafədən idarəetmə sistemlərinin müşahidəsi və işinin qiymətləndirilməsi;
- .4 maşın və avadanlığın nasazlığının canlandırılması;
- .5 canlandırılan əməliyyatlara təsir göstərmək məqsədi ilə xarici şəraitin dəyişdirilməsi: hava şəraiti, gəminin suyaoturumu, dəniz suyunun temperaturu və hava;
- .6 təlimatçının nəzarəti altında xarici şəraitin dəyişdirilməsi: göyertədə buxar, yaşayış yerlərində buxar, buzlu şərait, göyertə kranları, artırılmış güc, gəmi burnunda yerlə sürmə qurğusu, gəminin yüklənməsi;
- .7 təlimatçının nəzarət etdiyi trenajor dinamikasında dəyişiklik: güc qurğusunun qəza şəraitində işləməsi, proseslərə reaksiya, gəminin reaksiyası və
- .8 müəyyən proseslərin dayandırılması üçün vasitələrin təminatı: sürət, elektrik sistemləri, dizel yanacağı sistemin, sürtkü yağı sistemi, ağır yanacaq sistemi, dəniz suyu sistemi, buxar sistemi, qazanxananın və turbogeneratorun ayırdığı qazlar sistemi, təlim zamanı xüsusi məsələlərin icrası üçün sistemlər*.

Bölmə B-I/13

**** Təşkilat tərəfindən qəbul edilmiş müvafiq/uyğun istismar qaylarına baxın.

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin Model kurslarından istifadə edilə bilər.

Sınaqların keçirilməsinə dair rəhbərlik

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə B-I/14

Şirkətlərin məsuliyyəti və kapitanların və heyət üzvlərinin tövsiyə olunan məsuliyyətlərinə dair təlimat

Şirkətlər

1 Şirkətlərə lazımdır ki, işə yeni götürülmüş dənizçiləri onların məsuliyyət sahələrinə aid olan bütün proseduralar və avadanlıqla tanış edən zaman köməyin göstərilməsinə yönəlmiş xüsusi giriş proqramları ilə gəmini təmin etsinlər. Həmçinin şirkətlər təmin etməlidirlər:

- .1 Suya sərbəst endirilən xilasedici qayıqlar ilə təchiz edilən gəminin bütün heyəti, bu kimi xilasedici qayıqlara minmək və onların suya endirilməsi prosedurları üzrə maarifləndirici hazırlıq keçməlidirlər;
- .2 Gəmidə işə başlamazdan əvvəl suya sərbəst endirilən xilasedici qayıqların idarəedilməsi vəzifəsinə təyin edilən dənizçilər, bu kimi qayıqlara minmək, onları suya endirmək və qaldırmaq üzrə müvafiq hazırlıqlar keçməli, o cümlədən suya sərbəst endirmə prosesində ən azı 1 dəfə iştirak etməlidir; və
- .3 QDFƏRS avadanlığını idarəetməsi tələb edilmə ehtimalı olan işçi heyətin üzvü gəmidə işləməyə başladığında və daha sonra müvafiq intervallarla QDFƏRS üzrə maarifləndirici hazırlıq keçməlidirlər.

2 A-I/14 bölməsinin 3-cü bəndi ilə tələb edilən tanışlıq, ən azı təyin olunan vəzifəyə, o cümlədən öhdəlik və məsuliyyətə uyğun aşağıdakı bacarıqların əldə edilməsini təmin etməlidir:

Konstruksiya və istismar məhdudiyyətləri

- .1 Gəmiyə dair hər hansı istismar məhdudiyyətlərini düzgün anlamaq və müşahidə etmək, həmçinin gəminin səciyyəvi xüsusiyyətlərinə dair məhdudiyyətləri, o cümlədən insan həyatının, gəminin və yükün təhlükəsizliyini təmin etmək üçün əlverişsiz hidrometeoroloji şəraitdə sürət məhdudiyyətlərini anlamaq və tətbiq etmək bacarığı.

Gəminin korpusundakı dəliklərin açılması, bağlanması və bərkitilməsi prosedurları

- .2 Gəminin burun hissəsi, arxa hissəsi və yan qapılar, həmçinin rampaları açmaq, bağlamaq və bərkitmək prosedurlarını müvafiq qaydada tətbiq etmək, o cümlədən ilaqli sistemləri düzgün istismar etmək bacarığı.

Ro-Ro sərnişin gəmilərinə tətbiq edilən qanunvericilik, məcəllələr və razılaşmalar

- .3 Gəmiyə və icra edilən öhdəliklərə uyğun Ro-Ro sərnişin gəmilərinə dair beynəlxalq və milli tələbləri anlamaq və tətbiq etmək

Dayanıqlılıq və stressə dair tələblər və məhdudiyyətlər

- .4 Sukeçirməzliyi təmin edən burun hissədəki qapılar və dilər bağlayıcı mexanizmlər kimi gəminin həssas hissələrinə zərbənin hədlərinin, həmçinin Ro-Ro sərnişin gəmilərinin təhlükəsizliyinə təsir edə bilən dayanıqlılığa dair xüsusi mələlələrin müvafiq qaydada nəzərə alınması üzrə bacarıqlar;

Ro-Ro sərnişin gəmilərində xüsusi avadanlıqlara dair texniki xidmətin göstərilməsi prosedurları

- .5 Burun hissə, arxa hissə və yan qapılar, habelə rampalar, şpiqatlar və əlaqəli sistemlər kimi Ro-Ro sərnişin gəmiləri üçün səciyyəvi olan avadanlıqlara gəmidə texniki xidmətin göstərilməsi prosedurlarını müvafiq qaydada tətbiq etmək bacarığı.

Yükləmə və yüklərin bərkidilməsinə dair təlimatlar və hesablamalar

- .6 Bütün gəmi tiplərinə və tətbiq edildiyi təqdirdə dəmiryolu vaqonlarına dair yükləmə və yüklərin bərkidilməsinə dair təlimatlardan düzgün istifadə etmək, habelə gəmi göyertəsi üzrə zərbənin hədlərinin hesablanması və tətbiq edilməsi bacarığı.

Təhlükəli yük yerləri

- .7 Təhlükəli yüklər üzrə müəyyən edilmiş yerlərdə tətbiq edilən xüsusi ehtiyat tədbirlərinə və məhdudiyətlərə müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etmək bacarığı.

Fövqəladə hallara qarşı prosedurlar

- .8 Aşağıdakılar üzrə hər hansı xüsusi prosedurların müvafiq qaydada tətbiq edilməsini təmin etmək bacarığı:
- .8.1 Suyun gəminin göyertəsinə daxil olmasının qarşısını almaq və ya onu azaltmaq;
  - .8.2 Suyun gəminin göyertəsindən kənarlaşdırılması; və
  - .8.3 Suyun gəminin göyertəsinə təsirinin minimuma endirilməsi.

Kapitan

3 Gəmi kapitanları şirkətin A-I/14 bölməsinə uyğun verdiyi hər hansı göstərişi yerinə yetirmək üçün bütün lazımi tədbirləri həyata keçirməlidir. Bu tədbirlər ehtiva etməlidir:

- .1 Hər hansı vəzifəyə təyin edilməzdən əvvəl gəmidə işləməyə başlayan bütün yeni dənizçiləri müəyyənləşdirmək;
- .2 Bütün yeni dənizçilər üçün imkan yaratmaq:
  - .2.1 əsas vəzifələrini yerinə yetirəcəkləri yerləri ziyarət etmək;
  - .2.2 istismar və ya istifadə edəcəkləri avadanlıqların yeri, idarəetmə vasitələri və ekran xüsusiyyətləri ilə tanış olmaq;
  - .2.3 mümkün olduqda avadanlığı işə salmaq və avadanlığın idarəetmə vasitələrindən istifadə etməklə vəzifələrini icra etmək; və
  - .2.4 avadanlıq, prosedur və digər tədbirlərlə tanış olan şəxsləri, həmçinin dənizçiyə anladığı dildə məlumat ötürən şəxsləri müşahidə etməkvə suallar vermək.
- .3 Öz xidməti vəzifələrini lazımi qaydada icra etmək üçün işəgötürülən yeni dənizçinin gəmi avadanlıqları, istismar prosedurları və digər tədbirlər ilə tanış olduğuna dair şübhə yarandıqda, müvafiq dövr ərzində nəzarət etmək üçün tədbirlər görmək.

Heyət üzvləri

3 Gəmiyə ilk dəfə təyin olunmuş dənizçilər onlara verilən bütün imkanlardan istifadə etməlidirlər ki, xidməti vəzifələrini lazımcına icra edə bilmələri üçün gərək olan gəmi avadanlığı, istismar proseduraları və başqa tədbirlər və qurğular ilə tanış ola bilsinlər. Gəmiyə ilk dəfə gələn kimi hər bir dənizçi gəmidəki iş şəraiti ilə, xüsusən də onun üçün yeni və ya ona naməlum olan avadanlıq, prosedura və ya tədbir və qurğu ilə tanış olmalıdır.

4 O dənizçilər ki, öz xidməti vəzifələrinin icrası üçün tələb olunan bilikləri tez əldə edə bilməmişlər, bu fakt barədə məlumatı bilavasitə öz rəislərinə və ya A- I/14 qaydasının 2.2-ci

bəndinə müvafiq olaraq təyin edilmiş heyət üzvünə çatdırmalı və onun üçün az tanınmaqda qalan hər hansı bir avadanlığı, prosedura və ya tədbiri göstərməlidir.

Bölmə B-I/15

Keçid müddəalara dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

FƏSİL II

KAPİTAN VƏ GÖYƏRTƏ HEYƏTİNƏ DAİR TƏLİMAT

Bölmə B-II/1

Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan gəmilərin kapitanlarının növbə üzrə köməkçilərinin sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

Hazırlıq

1 Kapitanın növbə üzrə köməkçisi sertifikatını almağa namizəd olan hər şəxs gələcək komandir heyəti üzvünə A-II/1 cədvəlinə müvafiq olaraq səriştə standartları əldə etməkdə köməyin göstərilməsinə yönəlmiş planlaşdırılmış və strukturlaşdırılmış hazırlıq proqramını qurtarmalıdır.

2 Hazırlıq proqramının strukturu hazırlıq planında şərh edilməlidir, plan bütün cəlb olunmuş tərəflər üçün gəmidə və ya sahilə hər bir hazırlıq mərhələsinin məqsədini dəqiq ifadə edir. Vacibdir ki, gələcək komandir heyətinin üzvü, hazırlığın rəhbərləri, gəminin heyəti və şirkətin heyəti özləri üçün proqramın sonunda əldə ediləcək səriştəni və onun təhsil, hazırlıq, gəmidə və sahilə praktiki təcrübəni əlaqələndirmək yolu ilə necə əldə olunacağını dəqiq təsəvvürə gətirə bilsinlər.

3 Gəmilərdə məcburi iş stajı komandir heyəti üzvünün gəmidə iş biliyi qazanmasında və tələb olunan tam peşəkarlıq standartı əldə etməsində ən mühüm amildir. Lazımi şəkildə gəmilərdə planlaşdırılmış və strukturlaşdırılmış iş stajı gələcək komandir heyəti üzvlərinə praktikada bacarıq əldə və istifadə etməyə imkan verir və qiymətləndirilməli olan peşəkarlıq standartını nümayiş etdirməyə imkan yaradacaqdır.

4 O hallarda ki, gəmidə hazırlıq təqdir edilmiş hazırlıq proqramının bir hissəsini təşkil edir, aşağıdakı prinsiplər gözlənilməlidir:

- .1 gəmidə hazırlıq proqramı ümumi hazırlıq proqramının tərkib hissəsi olmalıdır;
- .2 gəmidə hazırlıq proqramı dənizçinin işləyəcəyi gəmini idarə edən şirkət tərəfindən idarə edilməli və uyğunlaşdırılmalıdır;
- .3 komandir heyətinin gələcək üzvü hazırlığın qeydiyyat kitabçası* ilə təmin edilməlidir ki, burada praktiki hazırlıq və gəmidə alınan təcrübə haqqında geniş qeydlər etmək mümkün olsun. Hazırlığın qeydiyyat kitabçası elə tərtib edilməlidir ki, burada yerinə yetiriləcək məsələlər və xidməti vəzifələr və onların icrası zamanı əldə edilən irəliləmələr haqqında ətraflı məlumat olsun. Lazımi şəkildə doldurulmuş hazırlığın qeydiyyat kitabçası gəmidə strukturlaşmış hazırlıq proqramının başa çatdığı, sertifikatın verilməsi üçün səriştənin qiymətləndirilməsində nəzərə alınacağı barədə fərdi sübutu təmin edəcəkdir;

- .4 gələcək komandir heyətinin üzvü həmişə gəmidə hazırlıq proqramının idarəsinə görə cavabdeh iki konkret şəxsi tanımalıdır. Onlardan birincisi ixtisaslı komandir heyəti üzvüdür ki, bundan sonra "gəmidə hazırlığa görə cavabdeh olan komandir heyətinin üzvü" adlanacaq, o, kapitanın rəhbərliyi altında hər səfər ərzində hazırlıq proqramını təşkil və onun icrasına nəzarəti təmin etməlidir. İkinci şəxs şirkət tərəfindən təyin olunur ki, bundan sonra "şirkətin komandir heyətinin üzvü" adlanacaq, o, bütövlükdə hazırlıq proqramına və proqramın tədris ocaqları ilə uyğunlaşdırılmasına görə məsuliyyət daşıyır;
- .5 şirkət gəmidə hazırlıq proqramının gəminin adi istismar tələbləri çərçivəsində yerinə yetirilməsi üçün müvafiq dövrləri müəyyənləşdirməlidir.

Rol və məsuliyyət

5 Aşağıdakı bölmə gəmidə hazırlığın təşkilinə və keçirilməsinə cəlb edilmiş şəxslərin rollarını və məsuliyyətlərini ekunlaşdırır:

- .1 gəmidə hazırlığa cavabdeh olan komandir heyətinin üzvü aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:
  - .1 hazırlıq proqramına ümumi rəhbərlik;
  - .2 hazırlığın gedişi ərzində gələcək komandir heyəti üzvlərinin irəliləyişinə nəzarət və müşahidə; və
  - .3 tələb olunarsa, lazımi göstərişlərin verilməsi və bütün maraqlı tərəflərin öz funksiyalarını icra etmələrinin təmin olunması;
- .2 gəmidə hazırlığa görə cavabdeh olan komandir heyətinin üzvü aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:
  - .1 gəmidə praktiki hazırlıq proqramının təşkili;
  - .2 hazırlığın qeydiyyat kitabçasının lazımi şəkildə aparılmasına və digər tələblərin yerinə yetirilməsinə nəzarət və müşahidənin təmin edilməsi; və
  - .3 gələcək komandir heyəti üzvünün gəmidəki vaxtını, hazırlıq və təcrübə toplamaq baxımından, mümkün qədər maksimum fayda ilə keçirməsini, habelə bu vaxtın hazırlıq proqramının məqsədlərinə, hazırlığın inkişafına və gəminin istismar imkanlarına müvafiqliyinin təmin edilməsi;
- .3 kapitan cavabdehdir:
  - .1 hazırlığa cavab verənlərin - gəmidəki komandir heyətinin üzvü ilə şirkətin komandir heyətinin üzvü arasında rabitənin təmin olunmasına;
  - .2 komandir heyətinin üzvü səfər zamanı bu roldan azad edilərsə, onun rolunun icrasına; və
  - .3 bütün maraqlı tərəflərin gəmidəki hazırlıq proqramını səmərəli yerinə yetirmələrinin təmin olunmasına;
- .4 gələcək komandir heyətinin üzvü cavabdehdir:
  - .1 hazırlıq proqramına dəqiq riayət edilməsi;
  - .2 bütün mümkün imkanlardan, onların iş və ya işdənkenar vaxtda verilməsindən asılı olmayaraq, maksimum istifadə edilməsi; və
  - .3 hazırlığın qeydiyyat kitabçasının müasir səviyyədə saxlanması və yoxlama üçün istənilən vaxtda aşkarlığının təmin edilməsi.

Giriş təlimatı

6 Proqramın əvvəlində və başqa gəmidə hər səfər qabağı komandir heyətinin gələcək üzvləri, onlardan nə gözlənilirdi və onların hazırlıq proqramının necə təşkil olunduğu barədə tam məlumat və rəhbərlik almalıdırlar. Giriş təlimatı gələcək komandir heyəti üzvlərini, gəmi işlərinin təhlükəsiz təcrübəsinə və dəniz mühitinin qorunmasına xüsusi diqqət yetirməklə, onların həll edəcəkləri məsələlərin mühüm aspektləri ilə tanış etməyə imkan yaradır.

Gəmi hazırlıq proqramı

7 Hazırlığın qeydiyyat kitabçasına, qeyrilərdən savayı, təhsil və ya gəmilərdə təqdir edilmiş hazırlıq proqramının bir hissəsi kimi icra ediləcək xidməti vəzifələr üzrə kifayət qədər məsələlər daxil edilməlidir. Belə məsələ və xidməti vəzifələr, heç olmasa, aşağıdakı sahələrə aid olmalıdır:

- .1 sükənla idarəetmə sistemləri;
- .2 ümumi dəniz təcrübəsi;
- .3 körpüyə yanalma, lövbərə durma və liman əməliyyatları;
- .4 xilasedici və yangınsöndürən vəsaitlər;
- .5 sistemlər və avadanlıqlar;
- .6 yüklə iş;
- .7 kapitan körpüsündə iş və növbə çəkmə; və
- .8 maşın şöbəsi ilə tanışlıq.

8 Son dərəcə vacibdir ki, komandir heyətinin gələcək üzvü, xüsusilə gəmidə hazırlıq proqramının son mərhələlərində, ixtisaslı komandir heyəti üzvünün nəzarəti və müşahidəsi altında hərəkətdə naviqasiya növbəsi çəkməkdə təcrübə toplamaq üçün kifayət qədər imkana malik olsun.

9 Komandir heyətinin gələcək üzvü tərəfindən hazırlığın qeydiyyat kitabçasında siyahıya alınmış hər bir məsələ və xidməti vəzifənin icrasına komandir heyətinin ixtisaslı üzvü icazə verməlidir, əgər onun mülahizəsinə görə gələcək komandir heyəti üzvü kafi peşəkarlıq standartı əldə etmişdirsə. Anlamaq vacibdir ki, komandir heyətinin gələcək üzvünə bir neçə hadisədə öz qabiliyyətini nümayiş etdirmək lazım ola bilər ki, ixtisaslı komandir heyəti üzvü kafi standartın əldə edilməsinə əmin olsun.

Müşahidə və nəzarət

10 Rəhbərlik və nəzarət ona görə vacibdir ki, komandir heyətinin gələcək üzvləri əldə etdikləri irəliləmə ilə tam tanış ola bilsinlər və onların gələcək proqramına dair birlikdə qərar qəbul etmələri təmin edilsin. Səmərəliyi təmin etmək üçün nəzarət hazırlığın qeydiyyat kitabçasından və müvafiq olaraq digər mənbələrdən alınan məlumatla bağlı olmalıdır. Hazırlığın qeydiyyat kitabçası rəsmi olaraq kapitan və hər bir səfərin əvvəlində, ərzində və sonunda hazırlığa görə cavabdeh olan komandir heyətinin üzvü tərəfindən yoxlanılmalı və təsdiq edilməlidir. Hazırlığın qeydiyyat kitabçası səfərlərarası da hazırlığa görə şirkətin cavabdeh olan komandir heyətinin üzvü tərəfindən yoxlanılmalı və təsdiq edilməlidir.

Hərəkətdə naviqasiya növbə çəkməsi üçün qabiliyyət və bacarıqların qiymətləndirilməsi

11 Sertifikat almağa namizəd, hansından ki növbə çəkmək üçün müvafiq hazırlıqdan keçmək və qabiliyyət və bacarıqlarının qiymətləndirilməsi tələb olunur, trenajor da, ya da təqdir edilmiş gəmidə hazırlıq proqramının bir hissəsi kimi gəmidə nümayiş yolu ilə sübutlar təqdim etməlidir ki, kapitanın növbə üzrə köməkçisinin funksiyalarını icra etmək üçün bacarıq və məharət ən azı aşağıda göstərilən sahələrdə qazanılmışdır:

- .1 keçidin hazırlanması və həyata keçirilməsi, bura daxildir:

- .1 xəritələrdən alınan məlumatın təfsiri və tətbiqi;
  - .2 sahilboyu sular da coğrafi mövqenin təyin edilməsi;
  - .3 qabarma cədvəllərindən və başqa naviqasiya vəsaitlərindən alınan əsas məlumatın tətbiqi;
  - .4 idarəedici körpüdə avadanlığın yoxlanılması və istismarı;
  - .5 maqnit və qidrokompasların yoxlanılması;
  - .6 mövcud meteoroloji məlumatın qiymətləndirilməsi;
  - .7 coğrafi mövqeni təyin etmək üçün göy cisimlərinin istifadə edilməsi;
  - .8 astronomik metodlarla və yerüstü oriyentirlərdən istifadə etməklə kompasın səhvlərinin müəyyənləşdirilməsi;
  - .9 24 saatadək üzgüçülük hesablamalarının yerinə yetirilməsi;
  - .2 radionaviqasiya sistemlərindən alınan məlumatın istifadə edilməsi və tətbiqi;
  - .3 radiolokatorla və SARP -la iş və gəmi sürücülüyü və toqquşmaların qarşısını almaq üçün radiolokasiya məlumatının tətbiqi;
  - .4 gəminin istiqamətinə və sürətinə nəzarət üçün mühərrik qurğusunun və sükanın idarəetmə sistemindən istifadənin edilməsi;
  - .5 hərəkətdə naviqasiya növbəsini çəkmə qaydalarının və prosedurlarının tətbiqi;
  - .6 suya düşmüş insanın xilasını üçün tələb olunan maneəvərlərin icrası;
  - .7 labüd qəza hadisəsində (məsələn, yanğı, toqquşma, saya oturma zamanı) qəzadan dərhal sonra hərəkət və ya hərəkətlərin icrası;
  - .8 avadanlığın əsas qovşaqlarının və ya qurğuların (məsələn, sükan qurğusunun, elektrik enerjisi mənbəyinin, naviqasiya sistemlərinin) düzgün işləmədiyini və ya dayandığı halda hərəkətin icrası;
  - .9 adi və qəza hallarında radiorabitənin, vizual və səs siqnallaşdırmasının həyata keçirilməsi;
  - .10 nəzarət, müşahidə və gəmidaxili rabitə də daxil olmaqla, təhlükəsizlik sistemlərinin və qəza-xəbərdarlıq siqnalizasiyasının istismarı.
- 12 Hərəkətdə naviqasiya növbə çəkməsi üçün qabiliyyət və bacarıqların qiymətləndirilməsi:
- .1 A-II/1 cədvəlində gəmi sürücülüyü funksiyaları üçün şərh edilmiş səriştənin qiymətləndirilməsi meyarları əsasında əyata keçirilir;
  - .2 təmin etmək lazımdır ki, namizəd növbə çəkmək üzrə vəzifələri "Təhlükəsiz hərəkətdə naviqasiya növbə çəkməsinin prinsipləri" nə (Bölmə A-VIII/2, hissə 3-1) və "Hərəkətdə naviqasiya növbə çəkməsi üzrə" rəhbərliyə (Bölmə B-VIII/2, hissə 3-1) müvafiq olaraq yerinə yetirsin.

Səriştənin qiymətləndirilməsi

13 Kapitanın növbə üzrə köməkçisinin sertifikatlandırılması üçün əldə edilməsi lazım olan səriştə standartı A-II/1 cədvəlində şərh edilmişdir. Standart tələb olunan bilikləri və bacarıqları və bu bilik və bacarıqların gəmidə tələb olunan iş standartına tətbiq edilməsini müəyyənləşdirir.

14 Biliklərin həcmi səriştə konsepsiyasına məxsusdur. Buna görə səriştənin qiyməti işə olan ilkin texniki tələblərdən, bacarıq və yerinə yetirilməsi lazım olan məsələlərdən də daha artığını əhatə etməli və gəminin komandir heyətinin səriştəli işindən gözlənilənlərə tam həcmdə müvafiq olmaq üçün lazım olan daha geniş aspektləri əks etdirməlidir. Bu, səriştənin bütün səviyyələri üçün müxtəlif dərəcələrdə bünövrənin əsasını qoyan müvafiq bilikləri, nəzəriyyəni, prinsipləri və öyrənilən bacarıqları özünə daxil edir. Bu, eyni zamanda nə etmək, necə və nə vaxt etmək, nə üçün bunu etmək lazımdır suallarının meydana çıxdığı vaxt istifadə edilən peşəkar bacarıqları əhatə edir. Düzgün tətbiq olunan zaman bu, təmin edə bilər ki, namizəd:

- .1 müxtəlif gəmilərdə və şəraitin geniş spekterində səriştəli işləsin;
- .2 fəvqəladə halları qabaqcadan görsün, hazır olsun və belə şəraitdə işləyə bilsin;
- .3 yeni və dəyişən tələblərə uyğunlaşsın.

15 Səriştənin qiymətləndirilməsi üçün meyarlar (A-II/1 cədvəlin 4-cü sütunu) ilk növbədə nəticələrə görə səriştəli işin aspektlərini müəyyənləşdirir. Bu aspektlər elə ifadə olunmuşdur ki, namizədin işinin qiyməti onlarla müqayisə edilə bilsin və hazırlığın qeydiyyat kitabçasında sənədli surətdə əks olunsun.

16 Səriştənin qiymətləndirilməsi prosesidir:

- .1 namizədin biliklərinin kifayət qədər, həqiqi və etibarlı sübutlarının, məsələlərin həlli üçün onun anlayış və peşəkarlığının, A-II/1 cədvəlinin 1-ci sütununda sadalanan xidməti vəzifə və məsuliyyətlərinin toplanmasıdır; və
- .2 sübutların standartda göstərilən meyarlara uyğunluğu barədə nəticənin çıxarılmasıdır.

17 Səriştənin qiymətləndirilməsinin təşkili elə olmalıdır ki, qiymətləndirmənin müxtəlif metodlarını nəzərə almaq olsun, bunlar namizədlərin səriştələrinin müxtəlif tip sübutlarını təqdim edə bilər, məsələn:

- .1 fəaliyyətin bilavasitə müşahidə edilməsi (gəmilərdə işi daxil etməklə)
- .2 bacarıqların/ peşəkarlığın/ səriştənin yoxlanması;
- .3 layihələr və tapşırıqlar;
- .4 keçmiş təcrübədən sübutlar; və
- .5 yazılı, şifahi və kompüter sorğuları texnikası*.

18 Yuxarıda sadalanan ilk dörd metodun biri və ya daha çoxu, demək olar ki bu, qaçılmazdır, bilik və anlayışların sübutlarını təqdim etmək üçün müvafiq sorğu texnikasına əlavə olaraq, qabiliyyətin sübutunu təmin etməkdə istifadə olunmalıdır.

Astronaviqasiya üzrə hazırlıq

19 Aşağıdakı sahələr astronaviqasiya üzrə tövsiyə edilən hazırlığı ümumiləşdirir:

- .1 Nizamlana bilən xətlər üçün sekstantı düzgün qurmaq;
- .2 Göy cisimlərinin sekstant hündürlüyünün düzəldilmiş dərəcəsinin müəyyən edilməsi;
- .3 Məqsədəuyğun üsuldən istifadə etməklə görünüşün azalmasının dəqiq hesablanması;
- .4 Günəşin meridian hündürlüyünün vaxtının hesablanması
- .5 Qütb ulduzu və ya günəşin meridian hündürlüyü vasitəsilə en dairəsinin hesablanması;
- .6 Mövqe xətt(lər)inin və məqənin müəyyən edilməsinin düzgün müşahidəsi;
- .7 Məqsədəmüvafiq üsulla günəşin görünən çıxış/batış vaxtlarının müəyyən edilməsi;
- .8 Alaqaranlıq zamanı ən əlverişli göy cisminin müəyyənləşdirilməsi və seçilməsi;
- .9 Məqsədəmüvafiq üsuldən istifadə etməklə, azimut və ya amplituda vasitəsilə kompasdakı xətləri müəyyən etmək;
- .10 Yuxarıdakı 19.1-19.9 bəndlərdə tələb edilən bacarıqları əsaslandırmaq üçün dənizçilik astronomiyası.

20 Astronaviqasiya üzrə hazırlığa dənizçiliyə dair elektron təqvimlərdən və astronaviqasiyaya dair hesablama proqramından istifadə daxil edilə bilər.

Bölmə B-II/2

Ümumi tutumu 500 və daha artıq olan gəmilərin kapitanlarını və kapitanların böyük köməkçilərinin sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

(Bax. Bölmə B-II/1 təlimat üçün.)

Bölmə B-II/3

Ümumi tutumu 500-dən az olan gəmilərin kapitanlarının növbə üzrə köməkçilərinin və apitanlarının sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

(Bax. Bölmə B-II/1 təlimat üçün.)

Bölmə B-II/4

Hərəkətdə naviqasiya növbəsi çəkən sırayı heyət üzvlərinin sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

1 Tərəflər, təhlükəsizlik baxımından, bu Məcəllənin A-II/4 cədvəlində sadalanmış tələblərə əlavə olaraq, hərəkətdə naviqasiya növbəsi çəkən sırayı heyət üzvlərinin hazırlanmasına aşağıdakı sualların daxil edilməsinə çağırılırlar:

- .1 Dənizdə gəmilərin toqquşmasının qarşısını almağa dair 1972-ci il tarixli düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq qaydalar haqqında əsas biliklər;
- .2 dəniz bələdçisi trapının qoyulması;
- .3 dəniz bələdçilərinin ingilis dilində sükana verdikləri komandalara anlaşılması;
- .4 xilasedici şlyupka və sallar və növbətçi şlyupkalar üzrə mütəxəssislərin hazırlanması;
- .5 körpüyə yanalma və korpüdən uzaqlaşma və yedəkləmə üzrə əməliyyatlar icra edərkən yardımçı vəzifələr;
- .6 lövbərə qoyma haqqında əsas biliklər;
- .7 təhlükəli yüklər haqqında əsas biliklər;
- .8 yükün yerləşdirilməsi proseduraları və gəmiyə ehtiyatların çatdırılması tədbirləri haqqında əsas bilikləri; və
- .9 göyərtə heyətinin işləri və göyərtədə istifadə olunan alətlər haqqında əsas biliklər.

Bölmə B-II/5

İxtisaslaşmış matrosların sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

Gemidə keçirilən hazırlıq təsdiq edilmiş hazırlıq üzrə qeydiyyat kitabında sənədləşdirilməlidir.

FƏSİL III

MAŞIN HEYƏTİNƏ DAİR TƏLİMAT

Bölmə B-III/1

Komplektləşdirilmiş və ya komplektləşdirilməmiş maşın şöbəsində mexaniklərin sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

- 1 A-III/1 cədvəlində adları çəkilən alətlərə əl alətləri; adi ölçü avadanlığı; tornaçı, dəlmə və frezer dəzgahları; müvafiq olaraq qaynaq avadanlığı daxil olmalıdır.
- 2 Sahildə emalatxanada keçirilən hazırlıq tədris müəssisəsində və ya təsdiq edilmiş emalatxanada keçirilə bilər.
- 3 Gəmilərdə hazırlıq müvafiq şəkildə qiymətləndirməni həyata keçirən ixtisaslı şəxslər tərəfindən hazırlığın qeydiyyat kitabçasında sənədləşdirilməlidir.

Bölmə B-III/2

Baş mühərrik qurğusunun gücü 3000 kVt və daha çox olan gəmilərin böyük və ikinci mexaniklərinin sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

Gücü 1000 völdən çox olan elektrik mühərrikinin istismarının və təhlükəsizliyinin idarəedilməsi üzrə məsuliyyət daşıyan mexaniklərin hazırlığı üzrə təlimat

1 Gücü 1000 völdən çox olan elektrik mühərrikinin istismarının və təhlükəsizliyinin idarəedilməsi üzrə məsuliyyət daşıyan mexaniklərin hazırlığı ehtiva etməlidir:

- .1 Yüksəkvoltlu dənizçilik sistemi üzrə funksional, istismar və təhlükəsizlik tələbləri;
- .2 Müxtəlif növ yüksəkvoltlu kommutasiya qurğularına texniki baxış keçirmək və onları təmir etmək üçün müvafiq ixtisaslı işçi heyətin təyin edilməsi;
- .3 Yüksəkvoltlu sistemlərdəki nasazlıqlar zamanı lazımi təshihedici tədbirlərin görülməsi;
- .4 Yüksəkvoltlu sistemlərin tərkib hissələrinin izolyasiyası üçün kommutasiyaya dair strategiyanın hazırlanması;
- .5 Yüksəkvoltlu avadanlıqların izolyasiyası və yoxlanılması üçün müvafiq aparatın seçilməsi;
- .6 Yüksəkvoltlu dəniz sistemlərinin kommutasiya və izolyasiya prosedurlarını təhlükəsizlik sənədlərinə uyğun həyata keçirmək;
- .7 Yüksəkvoltlu avadanlıqlarda izolyasiyaya qarşı davamlılığın və polarizasiya əmsalının sınaq yoxlamalarını həyata keçirmək.

Bölmə B-III/3

Baş mühərrik qurğusunun gücü 750 kVt-dən 3000 kVt-dək olan gəmilərdə böyük və ikinci mexaniklərin sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə B-III/4

Komplektləşdirilmiş və ya komplektləşdirilməmiş maşın şöbəsində növbə çəkən sırası heyət üzvlərinin sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

Tərəflər, təhlükəsizlik baxımından, bu Məcəllənin A-III/4 cədvəlində göstərilən tələblərə əlavə olaraq, hərəkətdə naviqasiya növbəsi çəkən sırası heyət üzvlərinin hazırlanmasına aşağıdakı sualların daxil edilməsinə çağırılırlar:

- .1 tökmə qəlib, ballast və yük sistemləri ilə adi əməliyyatların aparılması haqqında əsas biliklər;
- .2 elektrik qurğuları və onlarla bağlı təhlükələr haqqında əsas biliklər;
- .3 maşın və mexanizmlərə texniki xidmətin göstərilməsi və onların təmiri, habelə maşın şöbəsində istifadə olunan alətlər haqqında əsas biliklər; və
- .4 gəmiyə ehtiyatların çatdırılması tədbirləri və yerləşdirilməsi haqqında əsas biliklər.

Bölmə B-III/5

İxtisaslaşmış motorçuların sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

Gəmidə keçirilən hazırlıq təsdiq edilmiş hazırlıq üzrə qeydiyyat kitabında sənədləşdirilməlidir.

Bölmə B-III/6

Komandir heyəti üzrə elektro mexaniklərin hazırlığı və sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

Bu Məcəllənin A-III/6 nömrəli cədvəlində nəzərə tutulan tələblərə əlavə olaraq, Tərəflərə hazırlıq proqramlarında radioəlaqənin təmin edilməsinə dair A.702(17) nömrəli Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sistemi üzrə təlimat haqqında qətnamənin nəzərə alınması tövsiyə edilir.

Bölmə- III/7

Elektriklərin hazırlığı və sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

FƏSİL IV

RADİORABİTƏ VƏ RADİOMÜTƏXƏSSİSLƏRƏ DAİR TƏLİMAT

Bölmə B- IV/1

IV fəslin tətbiqinə dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə B- IV/2

Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sistemi (QDFƏRS) radio operatorlarının hazırlığına və sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

BİRİNCİ DƏRƏCƏLİ RADİOELEKTRONÇUNUN SERTİFİKATINA AİD OLAN HAZIRLIQ

Ümumi müddəalar

1 Hazırlığa başlamazdan əvvəl namizəd sağlamlığının vəziyyətinə, xüsusilə eşitmə, görmə və nitq qabiliyyətinə dair tələblərə cavab verməlidir.

2 Hazırlıq DHDNÇ Məcəlləsinin, Beynəlxalq Telekomunikasiya Konvensiyasına (Radioreqlamenti) əlavə edilmiş Radioreqlamentinin və Dənizdə insan həyatının mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (SOLAS) müddəalarına uyğun olmalı, xüsusi diqqət Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin (QDFƏRS) müddəalarına yetirilməlidir. Hazırlığa tələbləri işləyib hazırlayarkən, heç olmazsa, aşağıdakı 3-14-cü bəndlərdəki bilik və hazırlığı nəzərə almaq lazımdır.

Nəzəri hazırlıq

3 Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sistemində tələb olunan bütün yarım sistemlərin və avadanlığın təhlükəsiz və səmərəli istifadəsi üçün lazım olan ümumi prinsip və əsas amillər haqqında bilik, hansı ki 13-cü bənddə göstərilən praktiki hazırlığın müddəalarının icrası üçün kifayətdir.

4 QDFƏR yarım sistemlərinin istifadəsi, iş və xidmət rayonları haqqında bilik, bura peyk rabitə sisteminin xarakteristikası, naviqasiya və meteoroloji xəbərdarlıq və lazımi rabitə xəttinin seçimi də daxildir.

5 6-10-cu bəndlərdə nəzərdə tutulan müddəaların icrası üçün kifayət edəcək əsas elektrik prinsipləri və radio və elektronika nəzəriyyəsi haqqında bilik.

6 QDFƏRS radioavadanlığı haqqında nəzəri bilik, bura düz hərfləndirici darzolaqlı teleqraf avadanlığı və radiotelefon vericiləri və qəbulediciləri; rəqəmli seçici çağırış avadanlığı; yerli gəmi stansiyası, qəza radionişangahları - coğrafi mövqe göstəriciləri (QRN); dəniz antenaları sistemi; bütün yardımçı qurğularla birlikdə xilasedici qayıq və salların radioavadanlığı, qida mənbəyi,

həyələ adətən radionaviqasiya üçün istifadə edilən başqa avadanlığın iş prinsiplərinin ümumi biliyi daxildir, xüsusi diqqət istismar zamanı texniki xidmətin və avadanlığın təmirinə yetirilir.

7 Sistemlərin etibarlılığına, onların iş qabiliyyətinə, texniki xidmətə və təmir prosedurlarına və nəzarətedici-ölçü avadanlığından düzgün istifadə etmə təsir göstərən amillər haqqında biliklər

8 Mikroprosessorlar və mikroprosessorlardan istifadə olunan sistemlərdə nasazlığın diaqnostikası haqqında bilik.

9 QDFƏRS radioavadanlığında idarəetmə sistemi haqqında bilik, yoxlama və analiz də daxil edilməklə.

10 QDFƏRS radioavadanlığı üçün kompüter proqramlarından və proqram təminatının boşdayanmasına səbəb olan nasazlığın aradan qaldırma metodlarından istifadə etmə bacarığı.

Qaydalar və sənədlər

11 Bilik:

- .1 SOLAS Konvensiyası və Radiorabitə reqlamenti haqqında, xüsusilə aşağıdakılara diqqət yetirməklə:
  - .1.1 fəlakət hallarında, təcili olduqda və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün radiorabitə;
  - .1.2 maneələrin qarşısını almaq, xüsusilə fəlakət zamanı və təhlükəsizliyi təmin etmək üçün radiomübadilə apardıqda; və
  - .1.3 icazə verilməmiş radioverlişlərin qarşısını almaq.
- .2 fəlakətlə bağlı prosedurlara aid, təhlükəsizliyi və ümumi təyinatlı radiorabitə təminatı üçün başqa sənədlər, bura xəbərlər üçün ödənişlər; naviqasiya

xəbərdarlıqları və Dəniz mütəhərrik xidməti və Dəniz mütəhərrik peyk xidmətinin hava haqqında məlumatları da daxil edilir; və

- .3 Beynəlxalq siqnallar toplusundan və BDT-nin Dənizdə ünsiyyət üçün standart cümlələri ilə əvəz olunmuş Standart dəniz naviqasiya lüğət-danışıq kitabçasından istifadəmə.

Növbənin çəkilməsi və rabitə prosedurası

12 Bilik və hazırlıq:

- .1 radiorabitə prosedurlarında və QDFƏRS yarım sistemlərində maneələrin aradan qaldırılması üçün fəndə;
- .2 rabitə üçün optimal tezlikləri müəyyənləşdirmək məqsədi ilə radiodalğaların yayılması haqqında məlumatların istifadə edilməsi prosedurlarında;
- .3 bütün QDFƏRS yarım sistemlərinə aid olan radionövbənin çəkilməsində, radiomübadilənin həyata keçirilməsində, xüsusilə fəlakət zamanı, təcili olduqda və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün prosedurlara aid, habelə radiostansiyanın növbətçi curnalının aparılmasında;
- .4 beynəlxalq fonetika əlifbasından istifadə etmədə;
- .5 fəlakət tezliyində müşahidə, eyni zamanda, heç olmazsa, bir başqa tezlikdə müşahidə aparmaqda və ya işləməkdə;
- .6 gəmi xəbərləri sistemlərində və onlarda iştirak etmək prosedurlarında;
- .7 BDT-nin Aeronaviqasiya və Dənizdə Axtarış və Xilasetmə haqqında Beynəlxalq Qaylarında nəzərdə tutulan radiorabitə prosedurlarında (İAMSAR);
- .8 radio ilə tibbi məsləhətlərin verilmə sistemlərində və proseduralarda; və
- .9 yalançı fəlakət siqnallarının səbəblərində və onların qarşısını alan vasitələrdə*.

Praktiki hazırlıq

13 Müvafiq laboratoriya işi ilə müşayiət edilən praktiki hazırlıq aşağıdakı məsələlər üzrə təmin edilməlidir:

- .1 radiodalğaların normal şəraitdə və tipik maneələr şəraitində yayıldığı zaman bütün QDFƏRS yarım sistemlərinin və avadanlığının düzgün və səmərəli istismarı;
- .2 bütün QDFƏRS rabitə avadanlığının və yardımçı qurğuların təhlükəsiz istismarı, təhlükəsizlik tədbirləri daxil olmaqla;
- .3 radioxəbərlərin təmin edici mübadiləsini aparmaq məqsədi ilə klaviaturada lazımi və dəqiq iş bacarığı;
- .4 istismar texnikası:
  - .4.1 qəbuledicinin və ötürücünün lazımi iş rejimində köklənməsi, rəqəmli seçici çağırışını və düz hərfləndirici teleqraf avadanlığını daxil etməklə;
  - .4.2 antenanın köklənməsi və başqa antenaya keçmək;
  - .4.3 xilasedici vasitələrin radioavadanlılığı; və
  - .4.4 qəza radionişangahları - coğrafi mövqe göstəriciləri (QRN)
- .5 antenanın qurulması, müvafiq olaraq təmiri və texniki xidmət;
- .6 piktoqrafik, məntiqi və təfsilatlı prinsipial sistemlərini hesablamaq və anlamaq;
- .7 dənizdə elektron aparatlarına texniki xidmətin göstərilməsi və təmiri üçün lazım olan alətlərin və nəzarət edici-ölçü cihazlarının istifadəsi və onlara qulluq;

---

* Bax. COM/Circ.127 – Səhv fəlakət siqnallarının verilməsinin qarşısının alınmasına dair təlimat

- .8 əllə lehimləmə və lehim açma, yarımkeçiricilərlə və müasir dövrələrlə olan qurğular da daxil olmaqla, və konkret dövrənin əl ilə lehimləmə və lehidən açıla bilməsini müəyyənləşdirmək qabiliyyəti;
- .9 komponentlər səviyyəsində nasazlığın aşkar edilməsi və təmiri, əgər praktiki cəhətdən məqsədəuyğundursa, başqa hallarda cihaz/modul səviyyəsində;
- .10 nasazlıqların yaranmasına səbəb olan şəraitin aşkarlanması və aradan qaldırılması;
- .11 bütün QDFƏRS rabitə avadanlığının və radionaviqasiya avadanlığının texniki xidmət proseduraları və təmiri (istər profilaktiki, istərsə də nasazlıqların aradan qaldırılması);
- .12 elektrik maneələrinin və yerlə birləşdirmə, ekranlama və şuntlama kimi elektromaqnit maneələrinin azaldılması metodları.

Müxtəlif

14 Aşağıdakılar üzrə bilik və/və ya hazırlıq:

- .1 dənizdə insan həyatının mühafizəsi ilə bağlı qənaətbəxşedici ünsiyyət yaratmaq məqsədi ilə istər yazılı, istərsə də şifahi ingilis dili;
- .2 dünya coğrafiyası, xüsusilə əsas dənizçilik yolları, xilasedici-əlaqələndirici mərkəzlərin xidmətləri (XƏM) və onlara aid olan rabitə xətləri;
- .3 dənizdə sağ qalıb yaşamaq, xilasedici qayıqların, növbətçi qayıqların, xilasedici salların və digər üzücü vasitələrin və onların avadanlığının və təchizatının istismarı, xüsusilə xilasedici vasitələrin radioavadanlığı üzrə;
- .4 yanğınların qarşısını almaq və yanğını söndürmək, radioqurğuya xüsusi diqqət yetirməklə;
- .5 gəminin və gəminin bortunda olan insanların radioavadanlığın istifadəsi zamanı yarana biləcək təhlükələrdən, elektrik, radiasiya, kimyəvi və mexaniki mənbələrin yaratdığı təhlükələr də daxil olmaqla, qorunmasını təmin etmək üzrə ehtiyat tədbirləri;
- .6 həyat fəaliyyətini bərpa etmək də daxil olmaqla, ilk tibbi yardımın göstərilməsi; və
- .7 əlaqələndirilmiş ümumdünya vaxtı (UTC), dünya saat kəmərləri və beynəlxalq tarix xətləri (dəyişən tarix xətləri).

2-Cİ DƏRƏCƏLİ GƏMİ RADIOELEKTRONIKI SERTİFİKATINA AİD OLAN HAZIRLIQ

Ümumi müddəalar

15 Hazırlığa başlamazdan əvvəl namizəd sağlamlığının vəziyyətinə, xüsusilə eşitmə, görmə və nitq qabiliyyətinə dair tələblərə cavab verməlidir.

16 Hazırlıq DHDNÇ Konvensiyasının və Dənizdə insan həyatının mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (SOLAS) müddəalarına uyğun gəlməli, xüsusi diqqət Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin (QDFƏRS) müddəalarına yetirilməlidir. Hazırlığa tələbləri işləyib hazırlayarkən, heç olmazsa, aşağıdakı 17-28-cü bəndlərdəki bilik və hazırlığı nəzərə almaq lazımdır.*

Nəzəri hazırlıq

17 Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sistemində tələb olunan bütün yarım sistemlərin və avadanlığın təhlükəsiz və səmərəli istifadəsi üçün lazım olan ümumi prinsip və əsas amillər haqqında bilik, hansı ki 27-ci bənddə göstərilən praktiki hazırlığın müddələrinin icrası üçün kifayətdir.

---

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model kurslarından istifadə edilə bilər.

18 QDFƏRS yarım sistemlərinin istifadəsi, iş və xidmət rayonları haqqında bilik, bura peyk rabitə sisteminin xarakteristikası, naviqasiya və meteoroloji xəbərdarlıq və lazımı rabitə xəttinin seçimi də daxil edilir.

19 20-24-cü bəndlərdə nəzərdə tutulan müddələrin icrası üçün kifayət edəcək əsas elektrik prinsipləri və radio və elektronika nəzəriyyəsi haqqında bilik.

20 QDFƏRS radorabitə avadanlığı haqqında ümumi nəzəri bilik, bura düz hərfləndirici darzolaqlı teleqraf avadanlığı və radiotelefon vericiləri və qəbulediciləri; rəqəmli seçici çağırış avadanlığı; yerli gəmi stansiyası, qəza radionişangahları - coğrafi mövqe göstəriciləri (QRN); dəniz antenaları sistemi; bütün yardımçı qurğularla birlikdə xilasedici qayıq və salların radioavadanlığı, qida mənbəyi, habelə adətən radionaviqasiya üçün istifadə edilən başqa avadanlığın iş prinsiplərinin ümumi biliyi daxildir, xüsusi diqqət istismar zamanı texniki xidmətin və avadanlığın təmirinə yetirilir.

21 Sistemlərin etibarlığına, onların iş qabiliyyətinə, texniki xidmətə və təmir prosedurlarına təsir göstərən amillər aqında ümumi bilik və nəzarətedici-ölçü avadanlığından düzgün istifadə etmə.

22 Mikroprosessorlar və mikroprosessorlardan istifadə olunan sistemlərdə nasazlığın diaqnostikası haqqında ümumi bilik.

23 QDFƏRS radioavadanlığında idarəetmə sistemi haqqında ümumi bilik, yoxlama və analiz də daxil edilməklə.

24 QDFƏRS radioavadanlığı üçün kompüter proqramlarından və proqram təminatının boşdayanmasına səbəb olan nasazlığın aradan qaldırma metodlarından istifadə etmə bacarığı.

Qaydalar və sənədlər

25 Bilik:

- .1 SOLAS Konvensiyası və Radorabitə rəqlamenti haqqında, xüsusilə aşağıdakılara diqqət yetirməklə:
  - .1.1 fəlakət hallarında, təcili olduqda və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün radorabitə;
  - .1.2 maneələrin qarşısını almaq, xüsusilə fəlakət zamanı və təhlükəsizliyi təmin etmək üçün radiomübadilə apardıqda və
  - .1.3 icazə verilməmiş radio ötürmənin qarşısını almaq.
- .2 fəlakətlə bağlı prosedurlara aid, təhlükəsizliyi və ümumi təyinatlı radorabitə təminatı üçün başqa sənədlər, bura xəbərlər üçün ödənişlər; naviqasiya xəbərdarlıqları və Dəniz mütəhərrik xidməti və Dəniz mütəhərrik peyk xidmətinin hava haqqında məlumatları da daxil edilir; və
- .3 Beynəlxalq siqnallar toplusundan və BDT-nin Dənizdə ünsiyyət üçün standart cümlələri ilə əvəz olunmuş Standart dəniz naviqasiya lüğət-danışıq kitabçasından istifadə etmə.

Növbə çəkmə və prosedurlar

26 Hazırlığı aşağıdakı istiqamətlərdə aparmaq lazımdır:

- .1 radorabitə prosedurları və QDFƏRS yarım sistemlərində maneələrin aradan qaldırılması üzrə qaydalar;
- .2 rabitə üçün optimal tezlikləri müəyyənləşdirmək məqsədi ilə radiodalğaların yayılması haqqında məlumatların istifadə edilməsi prosedurları;
- .3 bütün QDFƏRS yarım sistemlərinə aid olan radionövbənin çəkilməsi, radiomübadilənin həyata keçirilməsi, xüsusilə fəlakət zamanı, təcili olduqda və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün proseduralara aid, habelə radiostansiyanın növbətçi curnalının aparılmasında;

- .4 beynəlxalq fonetika əlifbasından istifadə edilməsi;
- .5 fəlakət tezliyində müşahidə, eyni zamanda, heç olmazsa, bir başqa tezlikdə müşahidə apararaq və ya işləyərək;
- .6 gəmi xəbərləri sistemləri və onlarda iştirak etmək proseduraları;
- .7 BDT-nin Aeronaviqasiya və Dənizdə axtarış və xilasetmə haqqında Beynəlxalq Qaydalarda nəzərdə tutulan radiorabitə proseduraları (İAMSAR);
- .8 radio ilə tibbi yardımın göstərilməsinin təşkili və qaydası;
- .9 yalançı fəlakət siqnallarının səbəbləri və onların qarşısını alan vasitələr*.

Praktiki hazırlıq

27 Lazımdır ki, praktiki hazırlıq aşağıdakı məsələlər üzrə lazımı laboratoriya işi ilə uzlaşdırılaraq təmin edilsin:

- .1 radiodalğaların normal şəraitdə və tipik maneələr şəraitində yayıldığı zaman bütün QDFƏRS yarım sistemlərinin və avadanlığının düzgün və səmərəli istismarı;
- .2 bütün QDFƏRS rabitə avadanlığının və yardımçı qurğuların təhlükəsiz istismarı, təhlükəsizlik tədbirləri daxil olmaqla;
- .3 radioxəbərlərin təmin edici mübadiləsinə aparmaq məqsədi ilə klaviaturla lazımı və dəqiq iş bacarığı;
- .4 istismar texnikası:
  - .4.1 qəbuledicinin və ötürücünün lazımı iş rejimində köklənməsi, rəqəmli seçici çağırışını və düz hərfləndirici teleqraf avadanlığını daxil etməklə;
  - .4.2 antenanın lazımı surətdə köklənməsi və başqa antenaya keçmə;
  - .4.3 xilasedici vasitələrin radioavadanlığından istifadə;
  - .4.4 qəza radionişangahları - coğrafi mövqə göstəriciləri (QRN) istifadə
- .5 antenanın qurulması, təmiri və texniki xidmət;
- .6 piktoqramları, məntiqi qrafikaları və modulların birləşmə sxemlərini oxumaq və anlamaq bacarığı;
- .7 dənizdə blok və modulları dəyişdirmək səviyyəsində texniki xidmətin göstərilməsi və təmiri üçün lazım olan alətlərin və nəzarət edici-ölçü cihazlarının istifadəsi və onlara qulluq;
- .8 əllə lehımləmə və lehimi açmanın əsas metodları və onların məhdudiyyətləri;
- .9 cihaz/modul səviyyəsində nasazlığın aşkarlanması və təmir işi;
- .10 nasazlıqların yaranmasına səbəb olan şəraitin aşkarlanması və aradan qaldırılması;
- .11 bütün QDFƏRS rabitə avadanlığının və radionaviqasiya avadanlığının istər profilaktiki, istərsə də nasazlıqların aradan qaldırılması üzrə texniki xidmət proseduraları; və
- .12 elektrik maneələrinin və yerlə birləşdirmə, ekranlama və şuntlama kimi elektromaqnit maneələrinin azaldılması metodları.

Müxtəlif

28 Aşağıdakılar üzrə bilik və/və ya hazırlıq:

- .1 dənizdə insan həyatının mühafizəsi ilə bağlı qənaətbəxş edici ünsiyyət yaratmaq məqsədi ilə istər yazılı, istərsə də şifahi ingilis dili;

---

* Bax –Səhv fəlakət siqnallarının verilməsinin qarşısının alınmasına dair COM/Circ.127 nömrəli sirkulyara və BDT Assambleyasının A.814(19) nömrəli qətnəməsinə.

- .2 dünya coğrafiyası, xüsusilə əsas dənizçilik yolları, xilasedici-əlaqələndirici mərkəzlərin xidmətləri (XƏM) və onlara aid olan rabitə xətləri;
- .3 dənizdə sağ qalıb yaşamaq, xilasedici şlyupkaların, növbətçi şlyupkalarının, xilasedici salların və digər üzücü vasitələrin və onların avadanlığının və təchizatının istismarı, xüsusilə xilasedici vasitələrin radioavadanlığı üzrə;
- .4 yanğınların qarşısını almaq və yanğını söndürmək, radioqurğuya xüsusi diqqət yetirməklə;
- .5 gəminin və heyətin radioavadanlığın istifadəsi zamanı yarana biləcək təhlükələrdən, elektrik, radiasiya, kimyəvi və mexaniki mənbələrin yaratdığı təhlükələr də daxil olmaqla, qorunmasını təmin etmək üzrə ehtiyat tədbirləri;
- .6 həyat fəaliyyətini bərpa etmək də daxil olmaqla, ilk tibbi yardımın göstərilməsi; və
- .7 əlaqələndirilmiş ümumdünya vaxtı (UTC), dünya saat kəmərləri və beynəlxalq tarix xətləri (tarixin dəyişmə xətləri).

ÜMUMİ RAYON OPERATORU ÜZRƏ SERTİFİKATLAŞDIRILMA ÜZRƏ HAZIRLIQ

Ümumi müddəalar

29 Hazırlığa başlamazdan əvvəl namizəd sağlamlığının vəziyyətinə, xüsusilə eşitmə, görmə və nitq qabiliyyətinə görə tələblərə cavab verməlidir.

30 Hazırlıq DHDNÇ Konvensiyasının, Radioreqlamentin və Dənizdə insan həyatının mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (SOLAS) müddəalarına uyğun gəlməli, Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin (QDFƏRS) müddəalarına xüsusi diqqət yetirilməlidir. Hazırlığa tələbləri işləyib hazırlayarkən, heç olmazsa, aşağıdakı 31-36-cı bəndlərdəki bilik və hazırlığı nəzərə almaq lazımdır*.

Nəzəri hazırlıq

31 Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sistemində tələb olunan bütün yarım sistemlərin və avadanlığın təhlükəsiz və səmərəli istifadəsi üçün lazım olan ümumi prinsip və əsas amillər haqqında bilik, hansı ki 35-ci bənddə göstərilən praktiki hazırlığın müddəalarının icrası üçün kifayətdir.

32 QDFƏRS yarım sistemlərinin istifadəsi, iş və xidmət rayonları haqqında bilik, bura peyk rabitə sisteminin xarakteristikası, naviqasiya və meteoroloji xəbərdarlıq sistemləri və lazımi rabitə xəttinin seçimi də daxil edilir.

Qaydalar və sənədlər

33 Bilik:

- .1 SOLAS Konvensiyası və Radioreqlament, xüsusilə aşağıdakılara diqqət yetirməklə:
  - .1.1 fəlakət və təxirəsalınmaz hallarda və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün radorabitə;
  - .1.2 maneələrin qarşısını almaq, xüsusilə fəlakət zamanı və təhlükəsizliyi təmin etmək üçün radiomübadilə apardıqda; və
  - .1.3 icazə verilməmiş radioötürmənin qarşısını almaq.
- .2 fəlakətlə bağlı proseduralara aid, təhlükəsizliyi və ümumi təyinatlı radorabitə təminatı üçün başqa sənədlər, bura xəbərlər üçün ödənişlər; naviqasiya xəbərdarlıqları və Dəniz Mobil xidməti və Dəniz Mobil peyk xidmətinin hava haqqında məlumatları da daxil edilir və

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kurslarından istifadə edilə bilər

- .3 Beynəlxalq siqnallar toplusundan və BDT-nin Dənizdə ünsiyyət üçün standart cümlələri ilə əvəz olunmuş Standart dəniz naviqasiya lüğət-danışıq kitabçasından istifadə etmə.

Növbə çəkmə və proseduralar

34 Hazırlığı aşağıdakı istiqamətlərdə təmin etmək lazımdır:

- .1 radiorabitə prosedurları və QDFƏRS yarım sistemlərində maneələrin aradan qaldırılması üzrə qaydalar;
- .2 rabitə üçün optimal tezlikləri müəyyənləşdirmək məqsədi ilə radiodalğaların yayılması haqqında məlumatların istifadə edilməsi prosedurları;
- .3 bütün QDFƏRS yarım sistemlərinə aid olan radionövbənin çəkilməsi, radiomübadilənin həyata keçirilməsi, xüsusilə fəlakət zamanı, təcili olduqda və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün proseduralara aid, habelə radiostansiyanın növbətçi curnalının aparılmasında;
- .4 beynəlxalq fonetika əlifbasından istifadə edilməsi;
- .5 fəlakət tezliyində müşahidə, eyni zamanda, heç olmazsa, bir başqa tezlikdə müşahidə apararaq və ya işləyərək;
- .6 gəmi xəbərləri sistemləri və onlarda iştirak etmək proseduraları;
- .7 BDT-nin Aeronaviqasiya və Dənizdə Axtarış və Xilasetmə üzrə Beynəlxalq Qaydalarının radiorabitə proseduraları (İAMSAR);
- .8 radio ilə tibbi yardımın göstərilməsinin təşkili və qaydası; və
- .9 yalançı fəlakət siqnallarının səbəbləri və onların qarşısını alan vasitələr*.

Praktiki hazırlıq

35 Praktiki hazırlıq aşağıdakı məsələlər üzrə aparılmalıdır:

- .1 radiodalğaların normal şəraitdə və tipik maneələr şəraitində yayıldığı zaman bütün QDFƏRS yarım sistemlərinin və avadanlığının düzgün və səmərəli istismarı;
- .2 bütün QDFƏRS rabitə avadanlığının və yardımçı qurğuların təhlükəsiz istismarı, təhlükəsizlik tədbirləri daxil olmaqla;
- .3 radioxəbərlərin təmin edici mübadiləsini aparmaq məqsədi ilə klaviaturada lazımi və dəqiq iş bacarığı;
- .4 istismar texnikası:
  - .4.1 qəbuledicinin və ötürücünün lazımi iş rejimində köklənməsi, rəqəmli seçici çağırışını və düz hərfçap edici teleqraf avadanlığını daxil etməklə;
  - .4.2 antenanın lazımi sürətdə köklənməsi və başqa antenaya keçmə;
  - .4.3 xilasedici vasitələrin radioavadanlığından istifadə;
  - .4.4 qəza radionişangahları - coğrafi mövqe göstəricilərdən istifadə (QRN)

Müxtəlif

36 Aşağıdakılar üzrə bilik və/və ya hazırlıq:

- .1 dənizdə insan həyatının mühafizəsi ilə bağlı qənaətbəxş edici ünsiyyət yaratmaq məqsədi ilə istər yazılı, istərsə də şifahi ingilis dili;
- .2 dünya coğrafiyası, xüsusilə əsas dəniz yolları, xilasedici-əlaqələndirici mərkəzlərin xidmətləri (XƏM) və onlara aid olan rabitə xətləri;

---

* Bax. COM/Circ.127 nömrəli sirkulyar və BDT-nin Assambleyası tərəfindən qəbul edilən A.814(19) nömrəli qətnamə - Yalançı fəlakət siqnallarının verilməsinin qarşısının alınmasına dair təlimat

- .3 dənizdə sağ qalıb yaşamaq, xilasedici qayıqların, növbətçi qayıqların, xilasedici salların və digər üzücü vasitələrin və onların avadanlığının və təchizatının istismarı, xüsusilə xilasedici vasitələrin radioavadanlığı üzrə;
- .4 yanğınların qarşısını almaq və yanğını söndürmək, radioqurğuya xüsusi diqqət yetirməklə;
- .5 gəminin və heyətin radioavadanlığın istifadəsi zamanı yarana biləcək təhlükələrdən, elektrik, radiasiya, kimyəvi və mexaniki mənbələrin yaratdığı təhlükələr də daxil olmaqla, qorunmasını təmin etmək üzrə ehtiyat tədbirləri;
- .6 həyat fəaliyyətini bərpa etmək də daxil olmaqla, ilk tibbi yardımın göstərilməsi; və
- .7 əlaqələndirilmiş ümumdünya vaxtı (UTC), dünya saat kəmərləri və beynəlxalq tarix.

MƏHDUD RAYON OPERATORU ÜZRƏ SERTİFİKATLAŞDIRILMAYA DAİR HAZIRLIQ

Ümumi müddəalar

37 Hazırlığa başlamazdan əvvəl namizəd sağlamlığının vəziyyətinə, xüsusilə eşitmə, görmə və nitq qabiliyyətinə görə tələblərə cavab verməlidir.

38 Hazırlıq DHDNÇ Konvensiyasının, Radio rəqlamentin və Dənizdə insan həyatının mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (SOLAS) müddəalarına uyğun gəlməli, xüsusi diqqət Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin (QDFƏRS) müddəalarına yetirilməlidir. Hazırlığa tələbləri işləyib hazırlayarkən, heç olmazsa, aşağıdakı 39-44-cü bəndlərdəki bilik və hazırlığı nəzərə almaq lazımdır*.

Nəzəri hazırlıq

39 43-cü bənddə göstərilən hazırlığın təmin edilməsi üçün kifayət edən A1 dəniz rayonunda QDFƏRS sistemində tələb olunan bütün yarım sistemlərin və avadanlığın təhlükəsiz və səmərəli istifadəsi üçün lazım olan ümumi prinsip və əsas amillər haqqında bilik, bura UQD yayılma uzaqlığının məhdudiyətləri və antenanın təsiredici hündürlüyü də daxildir.

40 QDFƏRS yarım sistemlərinin A1 dəniz rayonunda istifadəsi, istismarı və xidmət rayonları haqqında bilik, məsələn, naviqasiya və meteoroloji xəbərdarlıq sistemləri və lazımı rabitə xətləri.

Qaydalar və sənədlər

41 Bilik:

- .1 SOLAS Konvensiyası və Radio rəqlamentin A1 dəniz rayonuna aid olan hissələrində, xüsusilə aşağıdakılara diqqət yetirməklə:
  - .1.1 fəlakət hallarında, təcili olduqda və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün radorabitə;
  - .1.2 maneələrin qarşısını almaq, xüsusilə fəlakət zamanı və təhlükəsizliyi təmin etmək üçün radiomübadilə apardıqda; və
  - .1.3 icazə verilməmiş radio ötürmənin qarşısını almaq.
- .2 fəlakətlə bağlı proseduralara aid, təhlükəsizliyi və ümumi təyinatlı radorabitə təminatı üçün başqa sənədlər, bura xəbərlər üçün ödənişlər; naviqasiya xəbərdarlıqları və Dəniz Mobil xidməti və Dəniz Mobil peyk xidmətinin A1 dəniz rayonunda hava haqqında məlumatları da daxil edilir; və

---

* Kursların hazırlanması zamanı BDT-nin Model kurslarından istifadə edilə bilər

- .3 Beynəlxalq siqnallar toplusundan və Standart dəniz naviqasiya lüğət-danışıq kitabçasından, BDT-nin dəyişdirdiyi Dənizdə ünsiyyət üçün standart cümlələrindən istifadə etmə.

Növbənin çəkilməsi və prosedurlar

42 Hazırlığı aşağıdakı istiqamətlərdə təmin etmək lazımdır:

- .1 radiorabitə proseduraları və A1 dəniz rayonunda QDFƏR yarım sistemlərində maneələrin aradan qaldırılması məqsədi ilə fənn;
- .2 UQD diapozonunda aşağıdakılar üçün rabitə proseduraları:
  - .2.1 radionövbənin çəkilməsi, radiomübadilənin, xüsusilə fəlakət haqqında, təcili və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün xəbərlərlə əlaqəli, həyata keçirilməsi, habelə radiostansiyanın növbətçi curnalının aparılmasında;
  - .2.2 fəlakət tezliyində müşahidə, eyni zamanda, heç olmazsa, bir başqa tezlikdə müşahidə apararaq və ya işləyərək;
  - .2.3 rəqəmli seçmə çağırış sistemləri;
- .3 beynəlxalq fonetika əlifbasından istifadə etmə;
- .4 gəmi xəbərləri sistemləri və onlarda iştirak etmək proseduraları;
- .5 BDT-nin Aeronaviqasiya və Dənizdə Axtarış və Xilasetmə üzrə Beynəlxalq Qaydalarda nəzərdə tutulan UQD radiorabitə proseduraları (İAMSAR);
- .6 radio ilə tibbi yardımın göstərilməsinin təşkili və qaydası; və
- .7 səhv fəlakət siqnallarının səbəbləri və onların qarşısını alan vasitələr*.

Praktiki hazırlıq

43 Praktiki hazırlıq aşağıdakı məsələlər üzrə təmin edilməlidir:

- .1 A1 dəniz rayonunda üzən gəmilər üçün bütün QDFƏRS yarım sistemlərinin və avadanlığının radiodalğaların normal şəraitdə və tipik maneələr şəraitində yayıldığı zaman düzgün və səmərəli istismarı;
- .2 bütün QDFƏRS rabitə avadanlığının və yardımçı qurğuların təhlükəsiz istismarı, təhlükəsizlik tədbirləri daxil olmaqla;
- .3 istifadə üçün istismar texnikası:
  - .3.1 UQD, kanalların lazımi köklənməsi, küyün boğulması və iş reciminin seçilməsi;
  - .3.2 xilasedici vasitələrin radioavadanlıığı;
  - .3.3 qəza radionişangahları - coğrafi mövqe göstəriciləri (QRN); və
  - .3.4 NAVTEX qəbulediciləri.

Müxtəlif

44 Aşağıdakılar üzrə bilik və/və ya hazırlıq:

- .1 dənizdə insan həyatının mühafizəsi ilə bağlı qənaətbəxşedici ünsiyyət yaratmaq məqsədi ilə istər yazılı, istərsə də şifahi ingilis dili;
- .2 xilasedici-əlaqələndirici mərkəzlərin xidmətləri (XƏM) və onlara aid olan rabitə xətləri;

---

* Bax. COM/Circ.127 nömrəli sirkulyar və BDT-nin Assambleyası tərəfindən qəbul edilən A.814(19) nömrəli qətnamə - Yalançı fəlakət siqnallarının verilməsinin qarşısının alınmasına dair təlimat

- .3 dənizdə sağ qalıb yaşamaq, xilasedici şlyupkaların, növbətçi şlyupkalarının, xilasedici salların və digər üzücü vasitələrin və onların avadanlığının və təchizatının istismarı, xüsusilə xilasedici vasitələrin radioavadanlığı üzrə;
- .4 radioqurğuya xüsusi diqqət yetirməklə, yanğınların qarşısını almaq və yanğını söndürmək;
- .5 gəminin və heyətin radioavadanlığın istifadəsi zamanı yarana biləcək təhlükələrdən, elektrik, radiasiya, kimyəvi və mexaniki mənbələrin yaratdığı təhlükələr də daxil olmaqla, qorunmasını təmin etmək üzrə ehtiyat tədbirləri;
- .6 həyat fəaliyyətini bərpa etmək də daxil olmaqla, ilk tibbi yardımın göstərilməsi.

GƏMİLƏRDƏ QDFƏRS QURĞULARINA TEXNİKİ XİDMƏTİN GÖSTƏRİLMƏSİNƏ VƏ TƏMİRİNƏ DAİR HAZIRLIQ

Ümumi müddəalar

45 Dənizdə insan həyatının mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (SOLAS) texniki xidmətə və təmir haqqında tələblərə dair IV/15 qaydasının , habelə BDT-nin - A3 və A4 dəniz rayonlarında QDFƏRS radioavadanlığına texniki xidmətin göstərilməsi və təmir üzrə təlimat haqqında A.702(17) nömrəli qətnaməsinin aşağıdakı müddəani ehtiva edən Əlavəsinə istinad edilir:

“4.2. Dənizdə texniki xidməti və təmiri təmin etmək üzrə funksiyaların icrasını yerinə yetirməyə təyin edilmiş şəxs, Radiorabitə reqlamenti ilə müəyyənləşdirilmiş müvafiq sertifikatla və ya dənizdə ixtisaslı texniki xidmət və təmir həyata keçirmək üçün, Təşkilatın belə heyət üzvlərinin hazırlanmasına dair tövsiyələrini nəzərə almaqla Administrasiya tərəfindən bu necə təqdir olunarsa, bərabər qüvvəli ixtisasa malik olmalıdır.”

46 Müvafiq istifadətmə üçün Administrasiyalar elektrik avadanlığına texniki xidmət və təmir üçün bərabərqüvvəli ixtisas üzrə rəhbərliyi nəzərdə tuturlar.

47 Aşağıda tövsiyə olunan hazırlıq mütəxəssisə QDFƏRS radioavadanlığı opretoru kimi işləmək üçün ixtisas vermir, əgər o, radiooperatorun müvafiq sertifikatına malik deyilsə.

Birincii dərəcəli gəmi radioelektriki sertifikatına bərabərqüvvəli sertifikatının verilməsi üzrə texniki xidmətə dair hazırlıq

48 1-ci dərəcəli gəmi radioelektroniki sertifikatının elementlərinə bərabər qüvvədə olan texniki xidmət və təmir üzrə hazırlıq müəyyənləşdirilərkən:

- .1 nəzəri hazırlıq ən azı 3-10-cu bəndlərdə şərh olunmuş məsələləri əhatə etməlidir;
- .2 praktiki hazırlıq ən azı 13-cü bənddəki məsələləri əhatə etməlidir.
- .3 müxtəlif biliklər ən azı 14-cü bənddəki məsələləri əhatə etməlidir.

İkinci dərəcəli radioelektrik sertifikatına bərabərqüvvəli texniki xidmət və təmir üzrə hazırlıq

49 İkinci dərəcəli radioelektrik sertifikatının bərabər qüvvədə olan texniki xidmət və təmir üzrə hazırlıq müəyyənləşdirilərkən:

- .1 nəzəri hazırlıq ən azı 17-24-cu bəndlərdə şərh olunmuş məsələləri əhatə etməlidir;
- .2 praktiki hazırlıq ən azı 27-ci bənddəki məsələləri əhatə etməlidir.
- .3 müxtəlif biliklər ən azı 28-cü bənddəki məsələləri əhatə etməlidir.

FƏSİL V

MÜƏYYƏN TIPLİ GƏMİLƏRİN HEYƏTLƏRİNİN HAZIRLANMASINA DAİR XÜSUSİ TƏLƏBLƏRƏ MÜNƏSİBƏTDƏ TƏLİMAT

Bölmə B-V/1

Tankerlərdə gəmi heyətinin hazırlığı və ixtisasına dair təlimat

Birbaşa məsuliyyət daşıyan şəxs

1 V/1-1 qaydasının 3 və 5-ci bəndlərində, həmçinin V/1-2 qaydasının 3-cü bəndində "Birbaşa məsuliyyət daşıyan şəxs" dedikdə, yükləmə, boşaltma,daşıma zamanı nəzarət, yüklərin idarə edilməsi, tankların (yük çənlərinin) təmizlənməsi və yük ilə əlaqədar digər əməliyyatlar üzrə qərar vermək səlahiyyəti olan şəxs nəzərdə tutulur.

Tankerlərin gəmi heyətinin bütün üzvləri üçün tanışlıq hazırlığı

2 Hər hansı vəzifəyə təyin edilməzdən əvvəl tanker heyətinin bütün üzvləri neft, kimyəvi maddələr və ya maye qaz yüklərin idarə edilməsi və xarakteristikaları, o cümlədən təhlükəsizliyə dair müvafiq tədbirlər üzrə təcrübəli və ixtisaslı şəxs tərəfindən gəmidə, mükmün olduğu təqdirdə sahilə aparılan tanışlıq hazırlığı keçməlidirlər. Hazırlıq ən azı 3-8-ci bəndlərdə nəzərdə tutulan məsələləri əhatə etməlidir.

Qaydalar

3 Tanker limanda və dənizdə olarkən heyətin təhlükəsizliyinə dair gəmidəki qanun və qaydaları haqqında bilik.

Sağlamlıq üçün təhlükələr və ehtiyat tədbirləri

4 Dəri ilə təmas təhlükəsi; yük havasının udulması və yükün təsadüfi olaraq qida borusuna düşməsi; daşınan yüklərin zərərli xassələri, insanlarla bədbəxt hadisələr və bununla əlaqədar ilk yardım; tövsiyə edilən və ya edilməyən hərəkətlərin siyahısı.

Yanğının qarşısının alınması və yanğınlə mübarizə

5 Siqaret çəkməyə və yeməyin hazırlanmasına nəzarət; alışma mənbələri; yanğınlə və partlayışın qarşısının alınması; yanğınlə mübarizə metodları; əldə daşınan odsöndürənlər və stasionar yanğınsöndürən qurğular.

Çirkləndirmənin qarşısının alınması

6 Hava və suyun çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün prosedurlar, habelə axıdılma zamanı əməl edilməsi lazım olan tədbirlər

Təhlükəsizlik avadanlıqları və onun istifadə edilməsi

7 Mühafizə geyimindən və ləvazimatından, huşa qaytarmaq vasitələrindən, təxliyə və xilas etmə ləvazimatından lazımi istifadə etmə.

Fövqəladə hallarla mübarizə üzrə prosedurlar

8 Fövqəladə tədbirlər planı ilə tanışlıq.

İxtisasın Sübutu

9 Hər bir neft tankerinin, kimyəvi və qazdaşıyan tankerin kapitanı əmin olmalıdır ki, yükə görə bilavasitə cavabdeh olan komandir heyətinin üzvü V/1-1 qaydasının 3-cü bəndi; V/1-1 qaydasının 5-ci bəndi və ya V/1-2 qaydasının 3-cü bəndi ilə tələb olunduğu kimi verilmiş və ya təsdiq edilmiş, ya da tanınmış müvafiq sertifikatla malikdir və kifayət qədər müvafiq tipli tankerdə praktiki üzgüçülük təcrübəsi vardır, hansı ki bu şəxsə öz xidməti vəzifələrini yerinə yetirməyi təmin edir.

GƏMİDƏ TƏSDİQ EDİLMİŞ HAZIRLIQ ÜZRƏ TƏLİMAT

Ümumi

10 Gəmidə həyata keçirilən xidmətlər üzrə ixtisaslaşmanın əsas məqsədi tankerlərlə daşınan xüsusi yüklərin təhlükəsiz nəqli üzrə hazırlıq və biliklər təmin etməkdir.

11 Tankerlərin V/1-1 qaydasının 4.2.2 bəndində, V/1-1 qaydasının 6.2.2 bəndində və V/1-2 qaydasının 4.2.2 bəndində istinad edilən növlərdə müvafiq vəzifələrə dair tələb edilən təcrübə üzrə gəmidə həyata keçirilən hazırlıq:

- .1 Praktiki təlimləri ehtiva etməli və dənizçinin vəzifələrinə uyğun olmalıdır, belə ki göyortə və maşın şöbələrinin hazırlığı fərqli ola bilər;
- .2 Gəmi vasitəsilə daşınan yüklərin idarəedilməsi, xarakteristikaları və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə prosedurlar haqqında təcrübəli və ixtisaslı olan şəxsin kuratorluğunda həyata keçirilmədir;
- .3 Tankerdə xidmət etmək üçün tələb edilən İxtisas sertifikatına/Təsdiqnaməsinə uyğun olan maddələr daşıyan tankerlərdə həyata keçirilməli və xüsusi avadanlıqlardan istifadəni nəzərdə tutulmalıdır, lakin həmin avadanlıqdan yükün yüklənməsindən əvvəl ballast ilə səfər zamanı istifadə edilə bilər.
- .4 ən azı 3 yükləmə və boşaltma əməliyyatlarında iştirak etmək; və*
- .5 "Gəmidə hazırlığa dair meyarlar" adlı 19-cu bənddə nəzərdə tutulan məsələləri əhatə etmək.

12 Gəmidə keçirilən hazırlıqlar heç bir halda gəminin təhlükəsiz istismarına və üzmə qabiliyyətinə xələl gətirməməlidir.

Gəmidə keçirilən hazırlıqların proqramı

13 Təcrübə keçən şəxslər ştatdankənar olmalıdır (təcrübə keçən şəxslər hazırlıq proqramını keçmək və fəvqəladə hallarla mübarizə aparmaq üzrə vəzifələrdən başqa hər hansı öhdəlik daşımamalıdır).

14 Gəmidə keçirilən hazırlığa, xidmətlərin göstəriləcəyi gəmini idarə edən şirkət nəzarət etməli və onu koordinasiya etməli, eləcə də gəmi şirkət tərəfindən hazırlıq gəmisi elan edilməlidir**

15 Stajçılar (müdəvimlər) gəmidə keçirilən hazırlıq proqramının idarəedilməsi üzrə bilavasitə məsul olan iki şəxslə tanış olmalıdır. Onlardan biri gəmi kapitanın rəhbərliyi altında olmaqla "kapitanın tədris hissəsi üzrə köməkçisi" kimi tanınır, komandir heyətinin ixtisaslı üzvü kimi tədris proqramını təşkil edir və ona rəhbərlik edir. İkinci şəxs isə "şirkətin tədris hissəsi üzrə köməkçisi" kimi tanınır, şirkət tərəfindən təyin edilir, tədris proqramı və təlim-tədris müəssisələri ilə əlaqə yaradılması üzrə ümumi məsuliyyət daşıyır.

16 Dənizdə həyata keçirilən praktiki hazırlıq və əldə edilən təcrübə haqqında ətraflı qeydlərin aparılması üçün stajçılar (müdəvimlər) təlim üzrə təsdiq edilmiş qeydiyyat kitabçası ilə təmin edilməlidirlər. Təlim üzrə təsdiq edilmiş qeydiyyat kitabçası yerinə yetirilməli olan tapşırıq və vəzifələri, həmçinin onların icrası üzrə ətraflı məlumatları qeyd etmək üçün əlverişli formada tərtib edilməlidir. Lazımi şəkildə doldurulan və gəmi kapitanı tərəfindən imzalanan təsdiq edilmiş qeydiyyat kitabçası, Tankerlərdə Yük Əməliyyatları üzrə təkmilləşdirilmiş Hazırlıq haqqında müvafiq Sertifikatın verilməsi üçün tədris gəmisində müvafiq hazırlıq proqramı əsasında təlimin keçirildiyinə dair sübut qismində çıxış edir.

* Yükləmə və boşaltma əməliyyatları gəminin ümumi yük çəninin(tankının) 60%-dən çox hissəsinin yüklənməsi və boşaldılması hesab edilir. Qeyd edilən həcmə ekvivalent olması məqsədilə, bu həcmdən az olan yükləmə/boşaltma əməliyyatlarının miqdarı ümumi hesablanabilir.

** Hazırlıq gəmisi bu bölmənin tələblərinə uyğun olan və şirkət tərəfindən ad verilən ticarət gəmiçiliyinə cəlb edilmiş gəmidir.

17 Tədris gəmisində təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı zamanı stajçılara (müdəvimlərə) tankerlərdə yükləmə, boşaltma, daşıma zamanı yükə nəzarət, yükün idarə edilməsi, yük çənlərinin (tankların) təmizlənməsi və yüklə əlaqədar digər əməliyyatlar üzrə təlim keçirilərkən əldə edilən təcrübənin 3 aylıq normal xidmət zamanı əldə ediləcək təcrübəyə ekvivalent olması təmin edilməlidir.

18 Tədris gəmisində 1 ay davam edən təsdiq edilmiş hazırlıq ərzində 3 yükləmə və 3 boşaltma əməliyyatlarını həyata keçirmək mümkün olmadığı təqdirdə, qeyd edilən meyarlar üzrə qənaətbəxş nəticə əldə edilənədək gəmidə təlimin müddəti uzadılmalıdır.

Gəmidə təlim üzrə meyarlar

19 Gəmidə keçirilən təlim tankerin müvafiq tipinə uyğun olaraq, ən azı aşağıdakı məsələlər üzrə bilik və təcrübəni əhatə etməlidir:

.1 Təhlükəsizlik

.1.1 Tankerin bütün tipləri

.1 Gəminin təhlükəsiz idarəetmə sistemi

.2 Yük üçün səciyyəvi olan yanğınsöndürmə avadanlıqları və prosedurları

.3 Yük üçün səciyyəvi olan ilk tibbi yardım prosedurları, o cümlədən təhlükəli yüklərin cəlb olunduğu qəza halları zamanı ilk tibbi yardım haqqında təlimat (MFAG)

.4 Gəmi/yük üçün səciyyəvi olan təhlükələr, o cümlədən siqaret çəkmə qaydaları, oksigenin miqdarının az olduğu hava, yükə çıxan karbohidrogenin bihuşedici təsiri və zəhərləmə qabiliyyəti

.5 Riskin qiymətləndirilməsi sistemləri

.6 İşləmək üçün icazə, o cümlədən odla işləmək və qapalı məkanlara daxil olmaq üçün prosedurlar

.7 Fərdi qoruyucu vasitələrdən istifadə

.1.2 Maye qaz daşıyan tankerlər üçün əlavə olaraq:

.1 Kriogen temperaturda yüklərin idarə edilməsi və saxlanması ilə əlaqədar təhlükələr və ehtiyat tədbirləri

.2 Konstruksiya, yük, yük çənləri (tankları) və boru kəmərləri (xətləri)

.2.1 Tankerin bütün tipləri

.1 Gəminin korpusu/yük çəninin(tankın) konstruksiyası və məhdudiyyətlər

.2 Yük üzrə birləşdirici borular

.3 Daşınılan yük ilə əlaqədar təhlükələr və onların xarakteristikaları, o cümlədən Materialların təhlükəsizliyi üzrə Məlumat və rəqindən istifadə

.4 Yük əməliyyatlarının (yuyulma/qazdan təmizləmə/yük çəninin(tankın) təmizlənməsi) yaşayış yerlərinin ventilyasiyasına təsiri ilə bağlı risklər və onların azadılması üzrə görülən tədbirlər

.5 Yük və ballast sisteminin tənzimlənməsi

.6 Nasoslar və əlaqəli avadanlıqlar

.7 Yük əməliyyatları ilə əlaqəli xüsusi avadanlıqlar

.8 Tankerin konstruksiyasına dair xüsusiyyətlər və onların yük əməliyyatlarına təsiri

.2.2 Maye qaz daşıyan tankerlər üçün əlavə olaraq:

.1 sahələrin qazdan təmizlənməsini təmin etmək üçün ayırıcılardan, seqreqasiya və hava şlüzlərindən istifadə etmək

.2 Yük tankları(çənləri), daxili bəndlər, izolyasiya sahələri, boru xətlərinin(kəmərlərinin) qoruyucu klapaları və buxar ventilyasiya sistemləri

.3 yük buxarı kompressoru və əlaqəli avadanlıqlar

.3 Differentlik və dayanıqlılıq

.3.1 Tankerin bütün tipləri:

.1 Tankerin dayanıqlılığı haqqında məlumat və hesablama avadanlığı

- .2 gərginlik səviyyəsinin qəbul edilən hədd çərçivəsində təmin edilməsinin əhəmiyyəti
- .3 "boş səth" in yaratdığı təhlükələr və tanklardan mayelərin "hərəkəti" nin təsiri
- .4 Yükləmə əməliyyatları
  - .4.1 Tankerlərin bütün tipləri üçün
    - .1 yükləmənin/daşıma zamanı nəzarətin, boşaltmanın/ballast əməliyyatlarının əvvəlcədən planlaşdırılması
    - .2 Qeydiyyatın aparılması
    - .3 İşə salma/dayandırma prosedurları, o cümlədən fəvqəladə hadisələr zamanı avadanlıqların söndürülməsi
    - .4 yükləmə əməliyyatları ərzində yanmanın təşkil edilməsi üçün tələb edilən diqqət
    - .5 Yumaq və zərərsizləşdirmək üzrə tələblər və əlaqəli təhlükələr
    - .6 Yükləmə, o cümlədən yükləmə zamanı yarı dolu olan yükləmənin (tankın) üzərinə yüklənməsi əməliyyatları
    - .7 Yükləmənin boşaldılması, o cümlədən qurutma və təmizləmə əməliyyatları
    - .8 Yükləmə/başaltma əməliyyatları zamanı yükləmə nəzarət, o cümlədən mümkün olduğu təqdirdə nümunənin götürülməsi
    - .9 yükləmənin (tankın) ölçülməsi və həyəcan signalı sistemləri
    - .10 Elektrostatik boşalma üzrə təhlükələr və onun qarşısının alınması
    - .11 Ballast sularının yüklənməsi və boşaldılması əməliyyatları
    - .12 Texniki xidmətə dair tələblər, o cümlədən örtüklərin yoxlanılması
  - .4.2 Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlər üçün əlavə olaraq:
    - .1 Polimerləşmə, yüklərin uyğunluğu, yükləmənin (tanklarının) uyğunluğu və digər reaksiyalar
    - .2 İnhibitor və katalizatorun funksiyaları
    - .3 buxarın/qazın yayılması
  - .4.3 Maye qaz daşıyan tankerlər üzrə əlavə olaraq:
    - .1 Polimerləşmə, yüklərin uyğunluğu, yükləmənin (tanklarının) uyğunluğu və digər reaksiyalar
    - .2 İnhibitor və katalizatorun funksiyaları
    - .3 əks-təzyiqin və hidravlik təzyiqin qəfil artmasının səbəbləri
    - .4 buxarlanan qazdan yanacaq kimi istifadə edilməsi
    - .5 buxarın/qazın yayılması
    - .6 Yuma və soyutma əməliyyatları
    - .7 Yenidən mayeləşdirmə avadanlığının istismarı və texniki xidmətin göstərilməsi
    - .8 Yüklərin boşaldılması üzrə qapalı sistemlər haqqında anlayış və ondan istifadə
  - .4.4 Neft tankerləri üçün əlavə olaraq:
    - .1 Xam neftin yuyulması üzrə sistemlər
- .5 Yükləmənin yuyulması/təmizlənməsi
  - .5.1 Tankerlərin bütün tipləri üçün
    - .1 Yükləmənin (tankın) təmizlənməsi üzrə sistem və tankerdə quraşdırılan avadanlıq
    - .2 Yükləmənin (tankın) yuyulması/təmizlənməsi əməliyyatlarının əvvəlcədən planlaşdırılması
    - .3 Yükləmənin (tankın) yuyulması prosedurları, o cümlədən təmizləmə və zərərsizləşdirmə
    - .4 Çöküntülərə/zibillərə nəzarət
    - .5 Elektrostatik təhlükələr
    - .6 Təmizliyə dair tələblər
    - .7 texniki xidmətə dair tələblər

- .5.2 Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlər üçün əlavə olaraq:
  - .1 inhibitorların və qalıqların aradan qaldırılması
  - .2 Hopduran və təmizləyici vasitələrdən, həmçinin yuyucu vasitələrdən istifadə
- .5.3 Maye qaz daşıyan tankerlər üçün əlavə olaraq:
  - .1 Maye qalıqların isti qazlarla/buxarla təmizlənməsi və maye təbii qazların reqazifikasiyası
- .6 Təsirsiz qaz sistemləri
  - .6.1 Tankerin bütün tipləri üçün
    - .1 Qazların təsirsizləşdirilməsi sistemi və tankerlərə quraşdırılan avadanlıqlar
    - .2 Yük çənlərinə (tanklara) təhlükəsiz daxil olmağa xüsusi diqqət yetirməklə, Məkanlarda qazların zərərsizləşdirilməsi ilə əlaqədar təhlükələr
    - .3 yuyulma, havadakı qazların təsirsizləşdirilməsi və deqazasiya əməliyyatları
    - .4 Texniki xidmətə dair tələblər
- .7 Çirkənmənin qarşısının alınması və nəzarət
  - .7.1 Tankerin bütün tipləri üçün
    - .1 Beynəlxalq, bayraq dövlət və şirkət qaydaları, sənədləri və planları
    - .2 tankerlərin çirkənmənin qarşısının alınması sistemlərinin, avadanlıqlarının istismarı, o cümlədən axıdılmaya nəzarət
    - .3 Çirkənmənin qarşısının alınması üzrə germetizasiya avadanlığının istismarı
- .8 Qaz aşkarlayıcı (detektor) avadanlıqlar və cihazlar
  - .8.1 Tankerin bütün tipləri üçün
    - .1 Oksigen və karbohidrogenə nəzarət avadanlıqlarına xüsusi diqqət yetirməklə, Fərdi, səyyar və stasionar qazoanalizatorun istifadəsi və seçilməsi
    - .2 yük çənlərinin (tanklarının) səviyyəsinin ölçülməsi, yük çənlərinin (tanklarında) səviyyəsi üzrə həyəcan signalı və temperaturu ölçmə sistemlərinin istismarı, texniki xidməti və məhdudiyətləri
  - .8.2 Maye qaz daşıyan tankerlər üçün əlavə olaraq
    - .1 Gəminin korpusunun temperaturunu ölçən avadanlıqların istismarı və texniki xidmət
- .9 Nəşrlər
  - .9.1 Tankerin bütün tipləri üçün
    - .1 Beynəlxalq, bayraq dövləti və şirkətin tankerlətin istismarı ilə əlaqədar nəşrləri, o cümlədən SOLAS, MARPOL və müvafiq tövsiyə xarakterli təlimatlar
    - .2 Gəmidəki mövcud avadanlıqlar üçün səciyyəvi olan istismar və texniki xidmətə dair təlimatlar
- .3 Dəniz nəqliyyatı sahəsi üzrə təsdiq edilmiş standartlar və əməyin təhlükəsizliyi qaydaları (məsələn, ICS, OCIMF, SIGTTO)

Bölmə B-V/1-1

Neft tankerlərində və kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə gəmi kapitanları, komandir və sırası heyət üzvlərinin hazırlıq və ixtisasına dair təlimat

Neft tankerlərində hazırlıq

20 Neft tankerlərinə münasibətdə V/1-1 qaydasının 2.2 və 4.3 bəndi ilə tələb olunan hazırlıq aidiyyəti şəxslər üçün hazırlığın məqsədlərini aydın şəkildə ifadə edən hazırlıq planında əks etdirilməlidir. Münasib olduğu təqdirdə, təlim gəmidə və ya sahilə keçirilə bilər. Hazırlıq gəmidə və əgər lazım olarsa, sahilə praktiki təlimatla təkmilləşdirilməlidir. Bütün hazırlıq və

təlimatlandırma ixtisaslı və uyğun təcrübəyə malik olan heyət üzvləri tərəfindən həyata keçirilməlidir.

21 Gəmi və avadanlığın istismarına dair gəmi təlimatlarından, filmlərdən və münasib əyani vəsaitlərdən, habelə gəmidə təhlükəsizliyin təşkilinin və təhlükəsizliyə görə cavabdeh olan komandir heyəti üzvlərinin və orqanların rolunun müzakirəsini keçirmək imkanından mümkün qədər çox istifadə etmək lazımdır.

Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərdə hazırlıq

22 Kimyəvi maddələr daşıyan tankerlərə münasibətdə V/1-1 qaydasının 2.2 və 6.3-cü bəndi ilə tələb olunan hazırlıq aidiyyəti şəxslər üçün hazırlığın məqsədlərini aydın şəkildə ifadə edən hazırlıq planında əks etdirilməlidir. Münasib olduğu təqdirdə, təlim gəmidə və ya sahilə keçirilə bilər. Hazırlıq gəmidə və əgər lazım olarsa, münasib sahil bazasında praktiki təlimatla təkmilləşdirilməlidir. Bütün hazırlıq və təlimatlandırma ixtisaslı və uyğun təcrübəyə malik olan heyət üzvləri tərəfindən həyata keçirilməlidir*.

23 Gəmi və avadanlığın istismarına dair gəmi təlimatlarından, filmlərdən və münasib əyani vəsaitlərdən, habelə gəmidə təhlükəsizliyin təşkilinin və təhlükəsizliyə görə cavabdeh olan komandir heyəti üzvlərinin və orqanların rolunun müzakirəsini keçirmək imkanından mümkün qədər çox istifadə etmək lazımdır.

Bölmə B-V/1-2

Maye Qazdaşıyan tankerlərin kapitanları, komandir və sırası heyət üzvlərinin hazırlığı və ixtisasına dair təlimat

24 Maye qaz daşıyan tankerlərə münasibətdə V/1-2 qaydasının 2.2 və 4.3-cü bəndi ilə tələb olunan hazırlıq aidiyyəti şəxslər üçün hazırlığın məqsədlərini aydın şəkildə ifadə edən hazırlıq planında əks etdirilməlidir. Münasib olduğu təqdirdə, təlim gəmidə və ya sahilə keçirilə bilər. Hazırlıq gəmidə və əgər lazım olarsa, sahilə praktiki təlimatla təkmilləşdirilməlidir. Bütün hazırlıq və təlimatlandırma ixtisaslı və uyğun təcrübəyə malik olan heyət üzvləri tərəfindən həyata keçirilməlidir.

25 Mümkün olduğu qədər çox gəmi və avadanlığın istismarına dair gəmi təlimatlarından, filmlərdən və münasib əyani vəsaitlərdən, habelə gəmidə təhlükəsizliyin təşkilinin rolunu və təhlükəsizliyə görə cavabdeh olan komandir heyəti üzvlərinin və orqanların oynadığı rolun müzakirəsini keçirmək imkanından istifadə etmək lazımdır.

Bölmə B-V/2

Sərnişin gəmilərində dənizçilərin hazırlığına dair təlimat

Yanğınsöndürmə üzrə təkmilləşdirilmiş hazırlıq

- 1 Sərnişin gəmilərinin komandir heyətinin və ekipajın üzvləri, yanğınsöndürmə zamanı yaranan çətinliklər, o cümlədən qapalı məkanlara daxil olma və yanğının yaxınlıqdakı ərazilərə yayılmasının qarşısının alınması üzrə məsələlərə xüsusi diqqət yetirilən əlavə hazırlıq keçməlidirlər.

Dayanıqlılığa nəzarət

- 2 Dayanıqlılığa nəzarət və gəmilərin sukeçirməzliyi üzrə Nəzəri biliklər, anlayış və peşəkarlığa dair lazımı səviyyəyə nail olmaq üçün A-II/1, A-II/2 və A-III/2 bölmələrində

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin müvafiq Model Kurslarından istifadə edilə bilər.

bacarıqlara dair nəzərdə tutulan standartların müəyyənləşdirilməsi zamanı, şirkətlərə və təlim-tədris müəssisələrinə dayanıqlılığa nəzarət və gəmilərin sukeçirməzliyi haqqında aşağıda göstərilən minimum bilik, anlayış və peşəkarlığı nəzərə almaq tövsiyə olunur:

Bacarıqlar

Subasma riskinin minimuma endirilməsi və gəminin sukeçirməzliyinə zərər verən fəvqəladə hadisələrə qarşı cavab tədbirlərinin tətbiqi üzrə hazırlıq vəziyyətinin təmin edilməsi

Bilik, anlayış və peşəkarlıq

Dayanıqlılığa nəzarət üzrə gəmi planları və dayanıqlılığa nəzarəti onun təşkili
Dayanıqlılığa nəzarət sistemləri, avadanlıqlar(bağlamaq üçün) və təxliyyə (evakuasiya) yolları

Dayanıqlılığın və sukeçirməzliyin təmin edilməsi zamanı əsas ünsürlər

Subasmanın qarşısının alınması və sukeçirməz səddlərin təmin edilməsinin əhəmiyyəti

Partlayış, gəminin suyaoturumu, toqquşma və yanğın zamanı gəmidə həyata keçirilən tədbirlər

Gəmidə mövcud olan avadanlıqlara uyğun olan dayanıqlılığa nəzarət üsulları, o cümlədən qurutma sistemləri və nasoslar

Bölmə B-V/3

Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin tətbiq edildiyi gəmilərin kapitanları, komandir və sırası heyət üzvləri, həmçinin digər heyət üzvlərinin hazırlığı və ixtisası üzrə təlimat

Birbaşa məsuliyyət daşıyan şəxslər

1 V/3 qaydasının 7 və 9-cu bəndlərində "birbaşa məsuliyyət daşıyan şəxs" dedikdə, Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllədə (İGF) nəzərdə tutulan yanacağın idarə edilməsi və yanacaq ilə əlaqədar digər əməliyyatlar haqqında qərar vermək səlahiyyəti olan şəxs nəzərdə tutulur.

İxtisasa dair sübut

2 Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin tətbiq olunduğu gəmilərin kapitanları gəmidəki yanacaq üzrə birbaşa məsuliyyət daşıyan şəxslərin V/3 qaydası ilə tələb edilən şəkildə verilən, təsdiq edilən və yoxlanılan müvafiq sertifikatla malik olduğunu, eləcə də müvafiq gəmidə komandir heyətinin üzvünə və ya şəxsə tapşırılan işləri təhlükəsiz icra etməyə imkan verən adekvat praktiki təcrübə keçdiyini yoxlamalıdır.

Üzmə stajı ilə əlaqədar təlimat

3 Tələb edilən üzmə stajının məqsədi Qaz və aşağı alışma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacaqlardan təhlükəsiz istifadəyə dair hazırlıq keçirilməsini və biliklərin əldə edilməsini təmin etməkdir.

- 4 V/3 qaydasında nəzərdə tutulan gəmidə yerinə yetirdikləri vəzifələrə uyğun olan təcrübəyə dair tələblərə cavab vermək üçün, gəmidə həyata keçirilən hazırlıq:
- .1 Praktiki hazırlıq xüsusi diqqət yerirməli və dənizçinin əmək funksiyalarına uyğun olmalıdır, belə ki göyərtə və maşın şöbəsi üzrə hazırlıq fərqli ola bilər;
  - .2 İxtisaslı, eləcə də gəmidə istifadə edilən yanacaqların idarə edilməsi, xarakteristikaları və təhlükəsizlik prosedurları haqqında təcrübəli olan heyət üzvünün rəhbərliyi altında keçirilməlidir; və
  - .3 İxtisas sertifikatına/Təsdiqnaməsinə uyğun olan maddələr daşıyan gəmilərdə həyata keçirilməli və Qaz və aşağı alışıma temperaturuna malik yanacaqdan istifadə edən gəmilərin təhlükəsizliyi haqqında Beynəlxalq Məcəllədə nəzərdə tutulan yanacağın istifadəsi üçün nəzərdə tutulan xüsusi avadanlıqlardan istifadəni ehtiva etməlidir.
- 5 Gəmidə keçirilən hazırlıqlar gəmçinin təhlükəsiz istismarına və üzmə qabiliyyətinə heç bir halda xələl gətirməməlidir.

Bölmə B-V/a*

Böyük gəmilərin və qeyri-adi manevr etmə xarakteristikalarına malik olan gəmilərin kapitanlarının və kapitanların böyük köməkçilərinin əlavə hazırlığına dair təlimat

- 1 Vacibdir ki, kapitanlar və böyük köməkçilər iri gəmilərdə və ya qeyri-adi manevr etmə xarakteristikalarına və onların buna kimi işlədikləri gəmilərdəki idarəetmə xarakteristikalarından fərqli xarakteristikalara malik olan gəmilərdə kapitan və ya böyük köməkçi vəzifələrini icra edəndə, müvafiq təcrübəyə və hazırlığa malik olsunlar. Belə xarakteristikalar, ümumiyyətlə, əhəmiyyətli dedveytə və ya uzunluğa, ya xüsusi konstruksiyaya, ya da böyük sürətə malik olan gəmilərə məxsusdur.
- 2 Belə gəmilərə təyin olunana qədər kapitan və böyük(baş) köməkçilər:
- .1 şirkət tərəfindən gəminin idarəetmə xarakteristikaları barədə, xüsusilə Ümumi tutumu 500 ton və daha artıq olan gəmilərin kapitanlarının və böyük köməkçilərin səriştələrinə olan minimal tələblərin spesifikasiyası - A-II/2 cədvəlinin 2-ci sütununda göstərilmiş biliyə, anlayışa və peşəkarlığa münasibətdə xəbərdar edilməlidirlər; və
  - .2 göstərilən gəmidə bütün naviqasiya və manevr etmə vasitələrindən istifadə etmə ilə tam şəkildə, bu vasitələrin imkan və məhdudyyətləri də daxil olmaqla, tanış edilməlidirlər.
- 3 Yuxarıda sadalanan gəmilərin birində vəzifəyə başlamazdan əvvəl, gələcək kapitan kifayət qədər kapitan və ya kapitanın baş köməkçisi vəzifəsində müvafiq ümumi iş təcrübəsinə malik olmalıdır; və yaxud
- .1 bu gəmidə nəzarət və müşahidə altında müvafiq manevr etmə təcrübəsinə və ya manevr xarakteristikalarına görə bu gəmiyə oxşar olan gəmidə manevr etmə təcrübəsinə malik olmalıdır; yaxud
  - .2 belə gəminin manevr xarakteristikalarını təqlid etməyə imkan verən trenajorun tətbiqi ilə təqdir edilmiş hazırlıq kursu keçməlidir**.
- 4 Dinamik saxlama prinsiplərinə malik olan gəmilərin və yüksəksürətli gəmilərin kapitanlarının və kapitanların böyük köməkçilərinin əlavə hazırlığı və ixtisası tətbiq olunan

* Konvensiyada və Məcəllənin A Hisəsinin bölmələrində B-V/a, B-V/b, B-V/c, B-V/d, B-V/e, B-V/f və B-V/g. bölmələrinə müvafiq qaydalar olmadığını nəzərə alın.

** Kurslar hazırlanarkən BDT-nin Model kurslarından istifadə edilə bilər.

BDT-nin Dinamik Saxlama Prinsiplərinə Malik Olan Gəmilərin Təhlükəsizliyi haqqında Məcəlləyə və BDT-nin Yüksəksürətli Gəmilər haqqında Məcəlləsinə müvafiq surətdə keçirilməlidir, (1994 YSG Məcəllə and 2000 YSG Məcəllə), müvafiq olaraq.

Bölmə B-V/b***

Təhlükəli və zərərli bərk maddələri qalama üsulu ilə daşıyan gəmilərdə yük əməliyyatlarına cavabdeh olan komandir və sırası heyət üzvlərinin hazırlıqlarına dair təlimat

1 Hazırlıq iki hissəyə bölünməlidir: müvafiq prinsiplərə aid olan ümumi hissəyə və həmin prinsiplərin gəminin istismarına tətbiq edilməsi üzrə hissəyə. Bütün hazırlıq və təlimatlandırma lazımı surətdə ixtisaslı və təcrübəsinə görə uyğun gələn heyət tərəfindən aparılmalı və ən azı aşağıda 2-14-cü bəndlərdə şərh edilmiş məsələləri əhatə etməlidir.

PRİNSİPLƏR

Yükün xarakteristikası və xassələri

2 Təhlükəli maddələrin mühüm fiziki xarakteristikaları və kimyəvi xassələri kifayətdir ki, bu maddələrə məxsus olan təhlükəni və onlarla bağlı risklərin əsas anlayışını vermək olsun.

Kimyəvi təhlükələrə malik olan maddələrin təsnifatı

3 BDT-nin təsnifatına əsasən 4-9-cu sinif təhlükəli yüklər və hər bir siniflə bağlı olan təhlükələr, eləcə də Dəniz yolları ilə bərk maddələrin qalama üsulu ilə daşınması haqqında Beynəlxalq Məcəllədə (IMSBS) nəzərdə tutulan yalnız qalama halında (MHB) daşınarkən təhlükəli olan materiallar.

Sağlamlıq üçün təhlükələr

4 Dəri ilə təmas, inhalyasiya, ağız yolu ilə zəhərlənmə və şüalanma təhlükəsi.

Konvensiyalar, qaydalar və tövsiyələr

5 1974-cü il tarixli düzəlişlər edilmiş Dənizdə insane həyatının mühafizəsinə dair Konvensiyasının II - 2 və VII fəsillərinin müvafiq tələbləri ilə ümumi tanışlıq.

6 Dəniz yolları ilə bərk maddələrin qalama üsulu ilə daşınması haqqında Beynəlxalq Məcəllə (IMSBC Code) ümumi istifadə və tanışlıq, aşağıdakılara xüsusi diqqət yetirməklə:

- .1 heyətin təhlükəsizliyi, o cümlədən təhlükəsizlik avadanlıqları, nəzarətedici-ölçü cihazları, onların istifadəsi və praktiki tətbiqi, habelə onların göstəricilərinin şərh;
- .2 yerdəyişməyə meyilli olan yüklərin təhlükəsi; və
- .3 insan üçün təhlükəli kimyəvi xassələrə malik olan materiallar.

BİLİKLƏRİN GƏMİDƏ TƏTBİQİ

Sınıf 4.1 Alışan bərk maddələr

Sınıf 4.2 Özüözünəalışan maddələr

Sınıf 4.3 Su ilə qarşılıqlı təsirdə olduqda alovlanan qazlar ayıran maddələr

*** Konvensiyada və Məcəllənin A Hisəsinin bölmələrində B-V/a, B-V/b, B-V/c, B-V/d, B-V/e, B-V/f və B-V/g. bölmələrinə müvafiq qaydalar olmadığını nəzərə alın.

7 Daşınma, yerləşdirmə, parçalanma və mümkün ola biləcək partlayışın qabağını almaq üçün temperatura nəzarət; yerləşdirmənin kateqoriyaları; yerləşdirmə zamanı ümumi ehtiyat tədbirləri, bura öz-özünə reaksiyaya girən maddələrə və onlara oxşar olan maddələrə tətbiq edilən tədbirlər də daxil edilir; qızma və alışmanın qarşısını almaq üçün yüklərin ayrılması üzrə tələblər; zəhərli və ya alışan qazların ayırmaları və partlayıcı qarışıqın yaranması.

Sınıf 5.1 Oksidləşən maddələr

8 Daşınma, yerləşdirmə parçalanma və mümkün ola biləcək partlayışın qarşısını almaq üçün temperatura nəzarət; yerləşdirmənin kateqoriyaları; yerləşdirmə zamanı ümumi ehtiyat tədbirləri və yanğının, partlayışın və zəhərləyici qazların yaranmasının qarşısını almaq məqsədilə yükləri alışqan materiallardan, turşulardan və istilik mənbələrindən aralı olmasını təmin etmək üçün onların ayrılması üzrə tələblər.

Sınıf 6.1 Zəhərli maddələr

9 Ərzağın, iş zonalarının və yaşayış yerlərinin zəhərlənməsi və yerlərin ventilyasiyası.

Sınıf 7 Radioaktiv maddələr

10 Daşımının nəqliyyat indeksi; filiz və konsentrasiyaların tipləri; sürəti çıxarılmamış fotoplyonka və plastinlərin, habelə ərzağın yerləşdirilməsi və insanlardan aralı saxlanması; yerləşdirmə kateqoriyaları; yerləşdirmə üzrə ümumi tələblər; yerləşdirmə üzrə xüsusi tələblər; ayırmaq üzrə tələblər və aralama məsafəsi; digər təhlükəli yüklərdən ayırma.

Sınıf 8 korroziya qabiliyyətli maddələr

11 Maddələrin nəmlənməsi ilə bağlı təhlükələr.

Sınıf 9 Digər müxtəlif təhlükəli maddələr və cisimlər

12 Nümunələr və əlaqəli təhlükələr; yalnız qalama halında daşınan zaman təhlükəli ola bilən materialların təhlükəsi(IMSBC Code); yerləşdirmə zamanı ümumi və xüsusi ehtiyat tədbirləri; iş və daşıma zamanı ehtiyat tədbirləri; seqreqasiya tələbləri

Ehtiyat tədbirləri və fəvqəladə hadisələr zamanı prosedurlar

13 Yük yerlərində elektrik təhlükəsizliyi; bağlı yerlərə daxilolma zamanı ehtiyat tədbirləri, belə ki, bu yerlərdə oksigen azlığı, zəhərli və alışan atmosferin olması mümkündür; hər bir sınıf maddələrinin yük partiyalarında mümkün ola biləcək yanğının nəticələri; Təhlükəli yüklər daşıyan gəmilər üçün qəza baş verdikdə hərəkətlər üzrə rəhbərliyin istifadə edilməsi, bu rəhbərliyə təhlükəli və zərərli maddələrlə hadisə baş verdikdə əməl olunmalıdır və Bərk qalama yüklərin təhlükəsiz daşınma haqqında Məcəllənin ayrı-ayrı bölmələrinin istifadə edilməsi.

İlk tibbi yardım

14 Təhlükəli yüklərin daşınması ilə bağlı bədbəxt hadisələrdə BDT-nin ilk tibbi yardım göstərmək üzrə rəhbərliyi və onun istifadə edilməsi və digər rəhbərliklər və radio ilə verilən tibbi məsləhətlərlə əlaqəli tətbiqi.

Bölmə B-V/c*

---

* Konvensiyada və Məcəllənin A Hisəsinin bölmələrində B-V/a, B-V/b, B-V/c, B-V/d, B-V/e, B-V/f və B-V/g. bölmələrinə müvafiq qaydalar olmadığını nəzərə alın.

Qablaşdırılmış halda təhlükəli və zərərli maddələr daşıyan gəmilərdə yük əməliyyatlarına cavabdeh olan komandir və sırası heyət üzvlərinin hazırlığına dair təlimat

1 Hazırlıq iki hissəyə bölünməlidir: mövcud prinsiplərə aid olan ümumi hissəyə və həmin prinsiplərin gəminin istismarına tətbiq edilməsi üzrə hissəyə. Bütün hazırlıq və təlimatlandırma lazım olduğu kimi ixtisaslı və təcrübəsinə görə uyğun gələn heyət tərəfindən keçirilməli və ən azı aşağıdakı 2-19-cu bəndlərdə şərh edilən məsələləri əhatə etməlidir.

PRİNSİPLƏR

Yükün xarakteristikası və xassələri

2 Təhlükəli maddələrin mühüm fiziki və kimyəvi xassələri kifayət qədər olmalıdır ki, bu maddələrə məxsus olan təhlükələr və onlarla bağlı risklər haqqında əsas anlayış vermək olsun.

Kimyəvi təhlükəyə malik olan təhlükəli maddə və materialların təsnifatı

3 BDT-nin təsnifatına görə 1-9 siniflərinə məxsus təhlükəli yüklər və bu siniflərin hər biri ilə bağlı təhlükələr;

Sağlamlıq üçün təhlükə

4 Dəri ilə təmas, inhalyasiya, ağız yolu ilə zəhərlənmə və şüalanma təhlükəsi.

Konvensiyalar, qaydalar və tövsiyələr

5 1974-cü il tarixli, düzəlişlərlə olan SOLAS Konvensiyasının II - 2 və VII fəsilələrinin müvafiq tələbləri, habelə MARPOL - 73/78 Konvensiyasının III Əlavəsinin Təhlükəli yüklərin dəniz nəqliyyatı ilə daşınması haqqında Beynəlxalq Məcəllə (İMDG) ilə birgə tətbiqi haqqında ümumi tanışlıq.

Təhlükəli yüklərin dəniz nəqliyyatı ilə daşınması haqqında Beynəlxalq Məcəllə (İMDG) ilə tanışlıq və onun istifadə edilməsi

6 IMDG Məcəlləsinin deklarasiya, sənədlər, qablaşdırma, markalanma və təhlükə işarələrinə dair tələbləri haqqında ümumi bilik; yük konteynerində qablaşdırma və nəqliyyat vasitələri; çıxarılıb-salına bilən sistemlər, tank-konteynerlər və avtomobil yolları üçün olan sistemlər, habelə təhlükəli maddələr üçün istifadə edilən başqa nəqliyyat vasitələri.

7 IMDG Məcəlləsində göstərilən müxtəlif tip gəmilərdə identifikasiya, markalanma, yerləşdirmə üçün yarıqlar, bərkidicilər, ayırma və aralama haqqında bilik.

8 Heyətin təhlükəsizliyi, o cümlədən mühafizə ləvazimatı, nəzarətedici-ölçü cihazları, onların istifadəsi və praktiki tətbiqi, habelə göstəricilərin şərh edilməsi

BİLİKLƏRİN GƏMİDƏ TƏTBİQİ

Sınıf 1 Partlayıcı maddələr

9 Təhlükənin altı kateqoriyası və on üç uyğunluq qrupu; qablaşdırma və partlayıcı maddələri daşımaq üçün istifadə edilən sandıqlar; yük konteynerlərinin konstruktiv cəhətdən istismar üçün etibarlı olması və təkərli texnika; yerləşdirmə haqqında rəhbərlik, göyertədə və göyertə altında yerləşdirmə üçün xüsusi rəhbərliklər daxil olmaqla; 1 sinif çərçivəsində digər siniflərin təhlükəli yüklərindən və qeyri-təhlükəli yüklərdən ayırma; sərnişin gəmilərində daşınmalar və yerləşdirmə; yük yerlərinin məqbul olması; təhlükəsizlik tədbirləri; yükləndirmə və boşaldılma zamanı ehtiyat tədbirləri.

Sınıf 2 Alovlanan, təzyiq altında olmayan, zəhərsiz və zəhərli qazlar (sıxılmış, mayələşdirilmiş, soyudulmuş və ya həll edilmiş)

10 İstifadə olunan qoruyucu və bağlayıcı qurğular da daxil edilməklə, təzyiq altında olan qablar tipi və çıxarılıb-salınan sistemlər; yerləşdirmə kateqoriyaları; alovlanan zəhərli qazlarda və dənizi çirkləndirən qazlarda istifadə edilən tədbirləri də daxil etməklə, yerləşdirmə üçün ümumi qoruyucu tədbirlər.

Sınıf 3 Alovlanan mayelər

11 Qablamalar, tank-konteynerlər, çıxarılıb-salınan sistemlər və avtomobil yolları üçün olan sistemlər; plastik qablar üçün xüsusi tələbləri daxil etməklə, yerləşdirmə kateqoriyaları; dəniz çirkləndiriciləri üçün istifadə edilən tədbirlər də daxil olunmaqla, yerləşdirmə zamanı ümumi ehtiyat tədbirləri; ayırmaq üzrə tələblər; artan temperaturlarda alovlanan mayelərin daşınması zamanı istifadə edilən ehtiyat tədbirləri.

Sınıf 4.1 Alovlanan bərk maddələr

Sınıf 4.2 Özündənəlişə bilən maddələr

Sınıf 4.3 Su ilə qarşılıqlı təsirdə olduqda alovlanan qazlar ayıran maddələr

12 Qablamaların tipləri; parçalanma və mümkün ola biləcək partlayışın qarşısını almaq məqsədi ilə nəzarət edilən temperaturlarda yerləşdirmə və daşıma; yerləşdirmənin kateqoriyaları; öz-özünə reaksiyaya girən maddələrə və onlara oxşar olan maddələrə tətbiq edilən tədbirlər də daxil olmaqla, yerləşdirmə zamanı ümumi ehtiyat tədbirləri; desensibilizə olunmuş partlayıcı maddələr və dəniz çirkləndiriciləri; qızma və alovlanmanın, zəhərli və ya alovlanan qazların ayrılmasının və partlayıcı qarışıqların yaranmasının qarşısını almaq üçün yükləri ayırmaq üzrə tələblər.

Sınıf 5.1. Oksidləşən maddələr

Sınıf 5.2 Üzvi peroksidlər

13 Qablamaların tipləri; parçalanma və mümkün ola biləcək partlayışın qarşısını almaq məqsədi ilə nəzarət edilən temperaturlarda yerləşdirmə və daşıma; yerləşdirmə kateqoriyaları; dəniz çirkləndiricilərinə tətbiq edilən tədbirlər, yanğın, partlayış və toksioloci qazların ayrılmasının qarşısını almaq üçün yükün alovlanan materiallardan, turşu və istilik mənbələrindən aralı olmasını təmin etmək ayrılması tələbləri də daxil olunmaqla, yerləşdirmə zamanı ümumi ehtiyat tədbirləri; parçalanmaya səbəb ola biləcək sürtünmə və zərbə təsirini minimuma endirmək üçün ehtiyat tədbirləri.

Sınıf 6.1 Zəhərli (toksik) maddələr

Sınıf 6.2 İnfeksiyalı maddələr

14 Qablama tipləri; yerləşdirmə kateqoriyaları; toksik, alovlanan mayelər və dəniz çirkləndiriciləri üçün tətbiq olunan tədbirlər də daxil edilməklə, yerləşdirmə zamanı görülən ümumi ehtiyat tədbirləri; ayırma üzrə tələblər, xüsusilə bu maddələrin ölümə səbəb ola və ya insan sağlamlığına ciddi zərər vura bilmək kimi ümumi xarakterik əlamətini nəzərə almaqla; dağılma və ya tökülmə zamanı zərərsizləşdirmə tədbirləri.

Sınıf 7 Radioaktiv maddələr

15 Qablama tipləri; yerləşdirmə və ayırmaya münasibətdə nəqliyyat indeksi; sürəti çıxarılmamış fotoplyonkaların və plastinlərin adamlardan, habelə ərzaqdan ayrılması və yerləşdirilməsi; yer kateqoriyaları; yerləşdirməyə ümumi tələblər; ayırmaya olan tələblər və ayrılımlar arasında məsafələr; başqa təhlükəli maddələrdən ayırma.

Sınıf 8 Aşıdırıcı və korroziyalı maddələr

16 Qablama tipləri; yerləşdirmə kateqoriyaları; korroziya, alovlanan mayelər və dəniz çirkləndiricilərinə tətbiq edilən tədbirlər də daxil edilməklə, yerləşdirmə zamanı görülən

ümumi ehtiyat tədbirləri; ayırmaya olan tələblər, xüsusilə bu maddələrin canlı toxumalara ciddi zərər vurmaq qabiliyyəti kimi ümumi xarakterik əlamətini nəzərə almaqla.

Sınıf 9 Başqa təhlükəli maddələr

17 Təhlükə nümunələri, dənizin çirkləndirilməsi də daxil olmaqla.

Ehtiyat tədbirləri və qəza zamanı hərəkətlər

18 Yük yerlərində elektrik təhlükəsizliyi; bağlı yerlərə daxilolma zamanı ehtiyat tədbirləri, belə ki, bu yerlərdə oksigen azlığı, zəhərli və alışan atmosferin olması mümkündür; hər bir sınıf maddələrinin yük partiyalarında mümkün ola biləcək dağılmanın və ya axmanın və ya yanğının nəticələri; bu hadisələrin göyərtədə və göyərtə altında yaranma hadisələrinə baxılması; BDT-nin təhlükəli yüklər daşıyan gəmilər üçün qəza baş verdikdə hərəkətlər üzrə rəhbərliyinin istifadə edilməsi; fəvqəladə hadisələrdə hərəkətlər planı, hansı ki təhlükəli maddələrlə əlaqədar hadisə baş verdikdə gözlənilməlidir.

İlk tibbi yardım

19 Təhlükəli yüklərin daşınması ilə bağlı bədbəxt hadisələrdə BDT-nin ilk tibbi yardım göstərmək üzrə rəhbərliyi və onun istifadə edilməsi və digər rəhbərliklər və radio ilə verilən tibbi məsləhətlərlə əlaqəli tətbiqi.

Bölmə B-V/d*

DHDNÇ Konvensiyasının müddələrinin üzən qurğulara tətbiqi haqqında təlimat

1 DHDNÇ Konvensiyasının müddələri səfərə çıxan özühərəkətdən üzən qurğuların dənizçilik vəzifələri üzrə xidmət edən heyətinə tətbiq edilir.

2 DHDNÇ Konvensiyasının müddələri özühərəkətməyən və ya stasionar üzən qurğulara şamil edilmir.

3 Stasionar üzən qurğuların heyətinin hazırlanması və sertifikatlaşdırılmasına dair müvafiq standartlar hazırlanarkən, üzən qurğunun qeydiyyatdan keçdiyi ölkə Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının tövsiyələrini nəzərə almalıdır. Xüsusilə, özühərəkətdən və ya tələb edildiyi hallarda digər üzən qurğularda dənizçilik vəzifələri üzrə xidmət edən heyətinin bütün üzvləri DHDNÇ Konvensiyasının tələblərinə cavab verməlidir.

4 Özühərəkət edən qurğular beynəlxalq səfərlərə çıxarkən gəminin səfərə çıxma bilməsi üçün heyətin minimal tərkibi haqqında sənədlərə malik olmalıdır.

5 Stasionar üzən qurğulara olduğu xüsusi iqtisadi zonanın yerləşdiyi sahilyanı dövlətin milli qanunvericiliyi tətbiq edilir. Həmin sahilyanı dövlətlər BDT-nin müvafiq tövsiyələrini nəzərə almalı və öz dövlətində qeydiyyatdan keçən üzən qurğularla müqayisədə digər dövlətlərdə qeydiyyatdan keçən üzən qurğular üçün yüksək standartlar müəyyənləşdirməməlidir.

6 Üzən qurğularda (həm özühərəkətdən, həm də özühərəkətməyən) xidmət edən bütün xüsusi heyət üzvləri BDT-nin tövsiyələrinə uyğun olaraq müvafiq qaydada maarifləndirilməli və zəruri hazırlıq keçməlidir.

Bölmə B-V/e**

* Konvensiyada və Məcəllənin A Hisəsinin bölmələrində B-V/a, B-V/b, B-V/c, B-V/d, B-V/e, B-V/f və B-V/g. bölmələrinə müvafiq qaydalar olmadığını nəzərə alın.

** Konvensiyada və Məcəllənin A Hisəsinin bölmələrində B-V/a, B-V/b, B-V/c, B-V/d, B-V/e, B-V/f və B-V/g. bölmələrinə müvafiq qaydalar olmadığını nəzərə alın.

Təchizat gəmilərinin kapitanlarının və kapitanın naviqasiya növbəsi üzrə köməkçilərinin hazırlığı və ixtisasına dair təlimat

1 Dənizdə təchizat əməliyyatlarına cəlb edilən gəmilərin kapitanları və komandir heyətinin üzvləri bu gəmilərdə işə başlamazdan əvvəl müvafiq təcrübəyə malik olmalı və hazırlıq keçməlidirlər. Əsas diqqət gəmidə əməliyyatlar üzrə təcrübəyə və ya həm əməliyyatlar üzrə təcrübəyə, həm də trenajor hazırlığına yetirilməlidir.

2 Gəmi kapitanları və komandir heyətinin üzvləri təchizat gəmiləri üçün səciyyəvi olan manevretmə və idarəetmənin xüsusiyyətlərini anlamalıdırlar.

3 Dənizdə təchizat əməliyyatlarına başlamazdan əvvəl , gəmi kapitanı və komandir heyətinin üzvləri:

- .1 Dənizdə neft-qaz hasilatı sahəsi və müxtəlif əməliyyatlar zamanı istifadə edilən terminlər haqqında məlumatlı olmalıdırlar;
  - .2 Dənizdəki zonalarda/qurğularda işləyərkən təhlükəsizlik zonası üzrə məsafələrin saxlanılmasının əhəmiyyətini anlamaq;
  - .3 Gəminin manevr edilməsi və müxtəlif hava şəraitində gəminin mövqeyinin saxlanması haqqında biliklərə malik olmaq;
  - .4 Gəmilərin konstruksiyasının xüsusi ölçülərinin anlamaq;
  - .5 İş zonlarında məhdud olmayan görüntünün zəruriliyini anlamaq.
- 4 Təchizat gəmilərində olarkən, gəmi kapitanları və komandir heyətinin üzvləri:
- .1 Məxtəlif mühərrik qurğuları quraşdırılmış gəmilərin xarakteristikalarının idarə edilməsi və recimi haqqında biliklərə malik olmalıdır;
  - .2 Təchizat gəmilərini dənizdəki qurğulara və digər gəmilərə yaxın məsafədə idarə etməyi bacarmalıdırlar.
- 5 Gəmi kapitanları dənizdə təchizat əməliyyatlarına cəlb edilmiş heyətin öz vəzifələri üzrə maarifləndirilməsinin zəruriliyini anlamalıdırlar.

Lövbər əməliyyatları aparan təchizat gəmiləri

- 6 Təchizat gəmilərində lövbər əməliyyatlarına cəlb edilən kapitanlar və kapitanların naviqasiya növbəsi üzrə köməkçiləri müvafiq təcrübəyə malik olmalı və hazırlıq keçməlidirlər.
- 7 Lövbər əməliyyatlarına həyata keçirməzdən əvvəl, kapitanlar və kapitanların naviqasiya növbəsi üzrə köməkçiləri:
- .1 Lövbər əməliyyatları ilə əlaqədar gəminin idarə edilməsi, o cümlədən aşağıdakılar barədə yaxşı məlumatlı olmaq:
    - .1.1 Naviqasiya və gəminin mövqeyinin saxlanması;
    - .1.2 Gəminin idarə edilməsi;
    - .1.3 Təchizat gəmilərinin dayanıqlılığı, xüsusilə aşağı bucağın GZ_{max} , aşağı açıq göyertənin və böyük xarici təsirlərin birləşməsi haqqında ətraflı biliklər. Yükləməyə dair hesablamalardan, həmçinin dayanıqlı və möhkəm gəmi arasındakı ziddiyət və əlverişli iş şəraitindən istifadə etmək. Gəmi bortnun çevrilməsinin qarşısını alan cihazlardan istifadə nəticəsində dayanıqlılığın ehtimal edilən azalması; və
    - .1.4 neft yataqlarında təhlükəli əməliyyatlar, Lövbərlərin və yanalma avadanlıqlarının istifadə edildiyi ərazilərdə o cümlədən dənizin dibinə boruların düzülməsi və digər qurğuların yerləşdirilməsi,

- .2 Lövbər əməliyyatlarına cəlb edilən gəmilərdə quraşdırılan avadanlıqlar və sistemlərdən istifadə edilməsi, həmçinin həmin avadanlıqların imkanları və məhdudiyyətləri ilə ətraflı tanış olmaq, o cümlədən aşağıdakılar:
  - .2.1 Müxtəlif pərlərdən, standart və azimut hərəkətəgətiricilərdən istifadə;
  - .2.2 Yükləmə(daşıma), idarəetmə, ağır yüklərin qaldırılması, yedəkləmə, lövbərin idarə edilməsi, üzən qazma qurğuları, barcalar və qurğuların lövbərə dayanması;
  - .2.3 Qazma qurğularının, barcaların və digər gəmilərin yedəklənməsi
  - .2.4 Dartınma qüvvəsi 600 metrik tondan çox olmayan qaldırıcı və yedəkləmə bucurqadları ilə əməliyyatlar;
  - .2.5 Yedəkləmə və lövbərin idarə edilməsi üçün bucurqadlarla əməliyyatların əsasları haqqında ətraflı bilik; xüsusilə qaldırılan yükün çəkisi üzrə hədd müəyyən edən cihazların funksiyaları, azad etmə sistemi, eləcə də yedəkləmə şiffləri və stoporlar kimi əlaqəli avadanlıqlar; və
  - .2.6 Fövqladə hadisələr zamanı yedək qarmaqlarının və bucurqadların açılması arasındakı əhəmiyyətli fərq.

8 Lövbərin idarə edilməsi üzrə cavabdeh olan gəmi kapitanları və kapitanın naviqasiya növbəsi üzrə köməkçisi, Administrasiyanın müvafiq bildiyi qaydada, kuratorluq edilməklə qazma qurğularının bir neçə dəfə daşınması üzrə kifayət qədər və müvafiq hazırlıq keçməli və təcrübəyə malik olmalıdırlar. Hazırlıq zamanı müvafiq trenajor hazırlığı keçirilə bilər.

Bölmə B-V/f*

Dinamik mövqemüəyyənətmə sistemini istismar edən heyət üzvlərinin hazırlığı və təcrübəsinə dair tələblər haqqında təlimat

1 Dinamik mövqə müəyyən edən sistem dedikdə, özühərəkətdən gəminin mövqeyinin və hərəkət istiqamətinin gəminin öz mühərrik qurğularından istifadə etməklə avtomatik olaraq idarə edilməsi nəzərdə tutulur.

2 Dinamik mövqə müəyyən edən sistemin idarə edilməsi ilə məşğul olan şəxslər müvafiq hazırlıq keçməli və praktiki təcrübəyə malik olmalıdır. Bu hazırlıq üzrə nəzəri dərslər dinamik mövqə müəyyən edən sistemin operatorlarının dinamik mövqə müəyyən edən sistemin idarə edilməsi və onun tərkib hissələri üzrə biliklərin mənimsənilməsinə şərait yaratmalıdır. Əldə edilən biliklər, anlayış və peşəkarlıq heyət üzvlərinin dənizdə insan həyatının təhlükəsizliyi və dəniz mühitinin mühafizəsini rəhbər tutaraq dinamik mövqə müəyyən etmə zamanı gəmilərin təhlükəsiz idarə edilməsinə imkan verməlidir.

3 Hazırlıq və təcrübə dinamik mövqə müəyyən etmə sistemi üzrə aşağıdakı məsələləri ehtiva etməlidir:

- .1 dinamik mövqə müəyyən etmənin nəzarət stansiyası;
- .2 elektro enerjinin generasiyası və idarəedilməsi;
- .3 hərəkətəgətirici qurğular;
- .4 mövqə müəyyən edən sistem;
- .5 istiqaməti müəyyən edən sistem;
- .6 ətraf mühitin şərtlərinə dair sistem;

---

* B-V/a, B-V/b, B-V/c, B-V/d, B-V/e, B-V/f və B-V/g bölmələri üçün Konvensiyada və ya Məcəllənin A Hissəsinə müvafiq olan qaydaların olmadığını nəzərə alın.

.7 xarici qüvvələrin müəyyən edilməsinə dair sistem, məsələn burazın dartılmasını ölçən cihaz

4 Hazırlıq və təcrübə, əməliyyatların təhlükəsiz şəkildə başlanılmasını və dayandırılmasını təmin etmək məqsədilə dinamik mövqe müəyyən etmə üzrə adi əməliyyatları, o cümlədən sistemdəki xətalardan, nasazlıqlardan, qəzaların və fəvqəladə hadisələrin idarə edilməsini əhatə etməlidir. Hazırlıqlar yalnız dinamik mövqe müəyyən etmə sistemi üzrə operator və gəmi kapitanları üçün nəzərdə tutulmamalı, dinamik mövqe müəyyən etmə sisteminin quraşdırıldığı gəmilərdə vəzifələrini yerinə yetirmək məqsədilə əlavə hazırlıq və təcrübənin tələb edilmə ehtimalı olan elektromexanik və mexaniklər kimi heyətin digər üzvləri də nəzərdə tutulmalıdır. Gəmidə hazırlıq və təcrübənin bir hissəsi ki dinamik mövqe müəyyən etmə sistemi üzrə müvafiq məşqlərin keçirilməsi nəzərdə tutulmalıdır. Dinamik mövqe müəyyən etmə sistemi operatorları dinamik mövqe müəyyən etmə sistemi üzrə əməliyyatlara dair istismar təlimatları, İmtina Vəziyyətinin və Təsirinin Təhlili (FMEA), funksional imkanlara dair qrafiklər kimi sənədlərin növləri və məqsədləri haqqında biliklərə malik olmalıdırlar.

5 Bütün hazırlıqlar heyətin zəruri ixtisasa və müvafiq təcrübəyə malik olan üzvləri tərəfindən həyata keçirilməlidir. Dinamik mövqe müəyyən etmə sistemi vasitəsilə istismar olunan gəmilərə təyin olunan gəmi kapitanları, dinamik mövqe müəyyən etmə sistemi operatorları və heyətin dinamik mövqe müəyyən etmə sistemi üzrə hazırlıq keçən digər üzvləri gəmidə quraşdırılan xüsusi avadanlıqlar və gəminin xarakteristikaları üzrə maarifləndirilməlidirlər. Gəminin idarə edilməsinin xüsusiyyətinə və bu idarəetmə zamanı dinamik mövqe müəyyən etmə sisteminin əhəmiyyətinə xüsusi diqqət yetirilməlidir.

Bölmə B-V/g*

Şimal qütb sularında üzən gəmilərin kapitanları və komandir heyətinin üzvlərinin hazırlığına dair təlimat**

- 1 Şimal qütb sularında istismar edilən gəmilərin kapitanlarının, kapitanın naviqasiya növbəsi üzrə köməkçilərinin və növbə mexaniklərinin aşağıdakı qaydada təcrübəyə malik olmaları və hazırlıq keçmələri vacibdir:
  - .1 Bu tip gəmilərdə xidmətə başlamazdan əvvəl:
    - .1.1 gəmi kapitanları və kapitanın naviqasiya növbəsi üzrə köməkçiləri üçün hazırlıq ən azı aşağıdakı 2-11-ci bəndlərdə nəzərdə tutulan mövzular haqqında zəruri bilikləri əhatə etməlidir; və
    - .1.2 növbə mexanikləri üçün hazırlıq ən azı aşağıdakı 3, 6, 10 və 11-ci bəndlərdə nəzərdə tutulan mövzular haqqında zəruri bilikləri əhatə etməlidir.
  - .2 Gəmi kapitanları və baş mexaniklər gəmiləri şimal qütb sularında idarə etmək üçün müvafiq və kifayət qədər təcrübəyə malik olmalıdır.

Buzun xüsusiyyətləri – buz ilə örtülü ərazilər

- 2 Buzlu ərazilər haqqında xəritələrin şərhini, həmçinin meteoroloji və okeanoqrafik məlumatın məhdudluğu, buzun fizikası, formalaşması, inkişafı, qatılacağı və

* B-V/a, B-V/b, B-V/c, B-V/d, B-V/e, B-V/f və B-V/g bölmələri üçün Konvensiyada və ya Məcəllənin A Hissəsinə müvafiq olan qaydaların olmadığını nəzərə alın.

** BDT-nin Şimal qütb sularında istismar edilən gəmilər haqqında [A.1024\(26\)](#) nömrəli qətnaməsinə istinad edin

ərimə mərhələsi haqqında xəbərdar olmaq; buzların növü və qatılığı; buzun təzyiqi; qar ilə örtülü buzların çatlaması; buzun səpələnməsinin və buz bağlamasının nəticələri; buz bağlamaya qarşı ehtiyat tədbirləri və onun nəticələrinin aradan qaldırılması; müxtəlif ərazilərdə və fəsillərdə buzlanma recimi, o cümlədən Arktika və Antarktikanın fərqliliyi; buzlarda və hava şəraitində baş verən sürətli dəyişikliyin nəticələrini dərk etmək; aysberqlərin və qalın buzların hərəkəti.

Buzlu ərazilərdə və soyuq iqlim şəraitində gəmilərin hərəkəti

- 3 Gəmilərin xüsusiyyətləri; gəmilərin tipi, korpusun konstruksiyası; buzadavamlılığa qarşı tələblər; buzların xüsusiyyəti əsasında müxtəlif təsnifat cəmiyyətlərinin gəmi təsnifatı – şimal qütb təsnifatı və yerli qaydalar; buzların xüsusiyyətləri əsasında aparılan gəmi təsnifatının məhdudluğu; gəminin soyuqadavamlılığının təmin edilməsi və hazırlığı; aşağı temperature sisteminin fəaliyyəti.

Gəminin buzlu ərazilərə səfərinin və həmin ərazilərdən keçidin planlaşdırılması***

- 4 Mümkün olduğu qədər buzlu ərazilərə səfər etməmək üçün təhlükəsiz marşrutun və keçid planının hazırlanması, o cümlədən strateji keçid planının hazırlanmasına köməklik göstərmək məqsədilə buzlu ərazilərin təsvirinin və onlar haqqında məlumatın müxtəlif formalarının şərh edilməsi; aysberqlərdən və təhlükəli buzlu şəraitlərdən uzaq olmaq məqsədilə buzdan təmiz olan sulardan buzlu ərazilərə daxil olmaq; naviqasiya, buz və aysberqlərin olduğu ərazilərə qaranlıq, ləpələnmə, duman və buz təzyiqi səbəbilə daxil olmanın nə zaman təhlükəli və ya təhlükəsiz olduğunu müəyyən etmək.

Buzlu ərazilərdə gəmilərin istismarı və idarə edilməsi

- 5 Buzla örtülü ərazilərə yaxınlaşmadan əvvəl hazırlıqların aparılması və riskin qiymətləndirilməsi; müxtəlif buz növləri ilə örtülü ərazilərdə hərəkət edən buzların xüsusiyyətinə görə təsnifləşdirilən müxtəlif gəmilərin köməksiz idarə edilməsi; buzlu və aybeqlərin olduğu ərazilərdə gəmilərin təhlükəsiz sürəti; buzqıran və digər gəmilərlə əlaqə yaratmaq; müxtəlif buz qatılığına və örtüsünə malik ərazilərdə naviqasiya(gəmilərin hərəkəti); kinetik enerjinin artması haqqında məlumatlı olmaq; aysberqlərdən sığınacaq qismində istifadə etmək və buz dağının içindən keçmək.
- 6 Hərəkətəgətirici sistemlərin və sükanın müxtəlif növlərindən istifadə etmək, o cümlədən sistemin dayanıqlılığının və gücünün məhdudluğu haqqında məlumatlı olmaq; gəminin yana əyilməsi və differenti üzrə sistemlərdən istifadə, mühərrikin gücü və soyutma problemləri.

Qaydalar və tövsiyələr

- 7 Müxtəlif rayonlara daxil olmaq haqqında yerli tələblər, o cümlədən Antarktika haqqında Konvensiya; beynəlxalq qaydalar və tövsiyələr.

Avadanlıqların çatışmazlıqları

*** BDT-nin [A.999\(25\)](#) nömrəli Uzaq ərazilərdə üzən sərnişin gəmilərinin səfərinin planlaşdırılması haqqında Təlimata dair qətnaməsinə istinad edin.

- 8 Şimal qütb sularında sahilyanı naviqasiya avadanlıqlarından istifadə və bunla əlaqədar təhlükələr; coğrafi en dairələrində kompas xətaları; buzun nəticəsində radarın ekranında yaranan maneələr zamanı radiolokasiyanın hədəfinin və buzun xarakteristikasının fəqləndirilməs; coğrafi en dairələrində olduğu yeri müəyyənləşdirən elektron sistemlərin məhdudluğu; dəniz xəritələrinə və losmanların(dəniz bələdçilərinin) təsvirlərinə dair məhudiyyətler; kommunikasiya sistemlərinin məhdudluğu.

Təhlükəsizlik üzrə ehtiyat tədbirləri və fəvqəladə hadisələrə qarşı mübarizə prosedurları

- 9 Gəmilərin təhlükəsiz hərəkəti üçün lazımi hidroqrafik məlumatın mövcudluğu; xəritələri qeyri-mükəmməl tərtib edilmiş sularda hərəkət edərkən həyata keçirilən ehtiyat tədbirləri; axtarış və xilasetməyə hazırlığa dair məhudiyyətler və bu sahədə öhdəliklər, o cümlədən Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sistemi(QDFƏRS) ərazisi A4 və bu ərazi üzrə axtarış və xilasetməyə dair kommunikasiya avadanlıqlarının məhdudluğu; fəvqəladə tədbirlər planı planları; yedəkləmə prosedurları; digər gəmilər və axtarış xə xilasetmə üzrə yerli təşkilatlara əlaqə yaratmağın əhəmiyyəti; aşağı temperatrda gəmi heyətinin üzvləri üçün yaranan təhlükələrin dərk edilməsi; buzla örtülü ərazilərdə gəminin tərk edilməsi və sağ qalmaq üzrə prosedurlar v üsullar; səs və vibrasiya səbəbilə gəminin heyət üzvlərinin yorğunluq problemi; yanacaq, ərzaq və geyim kimi əlavə ehtiyatların daşınması; qütb sularında baş verən qəzaların daha ağır nəticələr yaradacağı haqqında məlumatlı olmaq.
- 10 Əməyin təhlükəsizliyi üzrə prosedurlar hazırlamaq; korpus və avadanlıqlar üzrə tez-tez təsadüf edilən zədələnmələr və onların qarşısının alınması haqqında məlumatlı olmaq; yanğınsöndürmə sistemlərinin çatışmazlıqları.

Ətraf mühitə dair amillər

- 11 Axıdılma üzrə həssas ərazilər; gəmilərin hərəkətinin qadağan edildiyi və ya məsləhət görülmədiyi ərazilər; Dənizin gəmilərdən çirkləndirilməsinə dair Beynəlxalq Konvensiya (MARPOL) üzrə xüsusi ərazilər; neft axıdılınması üzrə avadanlıqların çatışmazlıqları; zibilin, döşəməaltı suların, şlamların, çirkab suların və s. artan həcmi ilə mübarizə planları; soyuq iqlim şəraitində çirkləndirmənin nəticələri.

FƏSİL VI

FƏVQƏLADƏ HADİSƏLƏRLƏ, ƏMƏYİN MÜHAFİZƏSİLƏ, MÜHAFİZƏ, TİBBİ QULLUQ VƏ SAĞ QALIB YAŞAMAQLA BAĞLI FUNKSİYALARA DAİR TƏLİMAT

Bölmə B-VI/1

Təhlükəsizliklə tanışlığa, ilkin hazırlığa və bütün dənizçilər üçün təlimatlara dair rəhbərlik

Yanğın təhlükəsizliyi və yanğınlə mübarizə

1 A-VI/1 bölməsi ilə tələb olunan yanğın təhlükəsizliyi üzrə ilkin hazırlıq və yanğınla mübarizə, ən azı, aşağıda 2-4-cü bəndlərdə* göstərilən nəzəri və praktiki elementləri özündə birləşdirməlidir.

Nəzəri hazırlıq

2 Nəzəri hazırlıq əhatə etməlidir:

- .1 yanğının və partlayışın üç elementini (yanğın üçbucağı): yanacaq, alışma mənbəyi, oksigen;
- .2 alışma mənbələri: kimyəvi, bioloji, fiziki;
- .3 alışan materiallar: alışma qabiliyyəti, alışma nöqtəsi, yanma temperaturu, yanma sürəti, istilikötərmə qabiliyyəti, alışqanlıqın aşağı həddi, alışqanlıqın yuxarı həddi, alovlanma hədləri, təsirin azalması, statik elektrik boşalması, alışma temperaturu, özündənalışma;
- .4 yanğın təhlükəsi və yanğının şüa ilə yayılması, konveksiya və istilikötürmə yolu ilə yayılmaq təhlükəsi;
- .5 reaksiya qabiliyyəti;
- .6 yanğınların təsnifi və tətbiq olunan odsöndürən maddələr;
- .7 gəmilərdə yağının əsas yaranma səbəbləri: maşın şöbəsində yanacağın sızması; siqaretlər; qızma (podşipniklər); kambuzda qurğular (elektrik plitələri, tüstü bacaları, qızartmaq üçün qurğular, qaz plitələri və s.); öz-özünə alışma (yük, tullantılar və s.); odla iş (qaynaq, kəsmə və s.); elektrik aparatları (qısa qapanma, qeyri-peşəkar təmir); reaksiya, özündənqızma və özündənalışma; qəsdən yandırma; statik elektrik boşalması;
- .8 yanğının qarşısının alınması;
- .9 od və tüstünü aşkərmə sistemləri; yanğın avtomatik aşkərmə sistemi;
- .10 yanğınla mübarizə üçün avadanlıq, bura daxildir:
  - .10.1 gəmilərdə stasionar qurğular və onların yeri; yanğın magistralları, kranlar; beynəlxalq sahil birləşmələri; söndürücü qurğular, karbon qazı (CO₂), köpük; xüsusi kateqoriyalı yerlərdə təzyiqliq altında suçiləyən sistem və s.; avtomatik sprinkler sistemi; qəza yanğın nasosu; qəza generatoru; kimyəvi tozların tətbiqi üçün alətlər; tələb olunan və mövcud daşınan aparatların ümumi xüsusiyyətləri; yüksək təzyiqliq altında duman yaradan sistem; yüksək köpüklənmək qabiliyyətli köpük; yeni texnologiya və avadanlıq;
  - .10.2 yanğınsöndürənin təchizatları, şəxsi avadanlıqlar; tənəffüs aparatı, həyat fəaliyyətini bərpa edən vasitələr; tüstü əleyhinə dəbilqə və ya maska; odadavamlı qoruyucu tros (buraz) və karabin (yaylı qarmaq); onların gəmidə yeri; və
  - .10.3 ümumi avadanlıq, yanğın şlanqları, ucluqlar, birləşdirici elementlər, yanğın baltaları; səyyar odsöndürənlər; yanğına qarşı örtüklər;
- .11 konstruksiya və quruluş, o cümlədən təxliyə yolları; gəmi tanklarının qazdan təmizlənmə (deqazasiya) vasitələri; A, B və C siniflərinin üzrə arakəsmələr; təsirsiz qazlar sistemi;
- .12 ümumgəmi həyəcan siqnalı da daxil olmaqla, gəmidə yanğının söndürülməsinin təşkili; yanğından mühafizə planları, toplanma yeri və ayrı-ayrı şəxslərin vəzifələri; gəmi limanda olarkən gəmi ilə sahil arasında rabitə də daxil olmaqla, rabitə; şəxsi təhlükəsizlik proseduraları; gəmidə vaxtaşırı təlimlər; hərəkətdə növbəçəkme sistemləri;
- .13 həyat fəaliyyətini bərpaetmə metodları haqqında pratiki biliyi;

---

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin Model Kurslarından edilə bilər

- .14 həyəcan signalının verilməsi də daxil olmaqla, yanğınlı mübarizə metodları; yerləşdirmə və təcrid etmə; yükün suya atılması; inhibitorlardan istifadə etmə; soyutma; həcmi yanğınsöndürmə; yanğınlıların söndürülməsi; təkrar alışmanın qarşısını almaq məqsədi ilə müşahidə; tüstünü çəkmə (çökdürmək); və
- .15 şırnaqla, səpilməklə, su dumanı yaratmaqla, yanğın yerini basmaqla verilən su da daxil olmaqla, odsöndürən vasitələr; köpük (yüksək köpüklənmə qabiliyyətli, orta və aşağı köpüklənmə qabiliyyətli); karbon qazı (CO₂); qalonlar; köpük yaradan (AFFF) su təbəqəsi; quru kimyəvi toz; yeni texnologiyalar və avadanlıqlar.

Praktiki hazırlıq

3 Aşağıda şərh edilmiş praktiki hazırlıq onun üçün real şəraiti təmin edən otaqlarda (məsələn, gəmidəki şəraitin təqlid edilməsi) və əgər mümkündürsə və məqsədəuyğundursa, həm qaranlıqda, həm də gündüz işığında keçirilməlidir və hazırlıq keçən şəxslərə aşağıdakı bacarıqları əldə etməyə imkan yaratmalıdır:

- .1 səyyar odsöndürənlərin müxtəlif tiplərindən istifadə etmək;
- .2 fərdi tənəffüs aparatlarından istifadə etmək;
- .3 böyük olmayan yanğınlı, məsələn, alışan elektrik dövrələrini, alışan nefti və propanı söndürmək;
- .4 sudan istifadə etməklə (şırnaq və susəpən lüləli şlanqlarla), böyük yanğınlı söndürmək;
- .5 yanğınlı ya köpüyün, tozun köməkliyi ilə, yaxud başqa münasib kimyəvi maddələrlə söndürmək;
- .6 qoruyucu trosun köməkliyi ilə, lakin tənəffüs aparatı olmadan, yüksək köpüklənmə qabiliyyəti olan köpüyün vurulduğu bölmələrə daxil olmaq və onlardan keçmək;
- .7 fərdi tənəffüs aparatından istifadə etməklə, bağlı, tüstü ilə dolu yerlərdə yanğınlı mübarizə etmək;
- .8 su dumanı və ya başqa bir münasib odsöndürən vasitə ilə yaşayış yerində və ya maşın şöbəsinin modelində, od və sıx tüstü olmaqla, yanğınlı söndürmək;
- .9 duman yaradan qurğu və susəpən lüləli şlanqlarla, quru kimyəvi toz və ya əldə daşınan köpüklü odsöndürənlərlə yanacaq yanğınlı söndürmək;
- .10 tənəffüs aparatından istifadə etməklə tüstü dolmuş yerdən insanı xilas etmək.

Ümumi müddəalar

4 Hazırlıq keçənlər eyni zamanda gəmidə həmişə hazırlıq vəziyyətini saxlamağın zəruriliyi barədə maarifləndirilməlidirlər.

Elementar ilk tibbi yardım*

5 İlk tibbi yardım üzrə hazırlıq, hansı ki VI/1 qaydası ilə hazırlıq proqramının əsas hissəsi kimi tələb olunan ilk tibbi yardım üzrə hazırlıq, hazırlığın ilk mərhələsində, dənizə çıxmadan əvvəl hazırlıq vaxtına üstünlük verməklə iş yerində həyata keçirilməlidir ki, dənizçilər bədbəxt hadisə və ya təcili tibbi yardım tələb edən digər hallar baş verdikdə, ilk tibbi yardım göstərmək bacarığı və ya gəmidə tibbi qulluğa görə cavabdeh olan şəxs gələnə kimi, onlar təxirəsalınmadan hərəkət edə bilsinlər.

Şəxsi təhlükəsizlik və sosial məsuliyyət

6 Administrasiyalar dənizdə insan həyatının və əmlakın saxlanılmasının təhlükəsizliyini, habelə dənizin çirkləndirilməsinin qarşısını almağı təmin etmək üçün ünsiyyət saxlamağın və

---

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin model kurslarından istifadə edilə bilər

dil bilməyin əhəmiyyətini nəzərə almalıdırlar. Dənizçilik sahəsinin beynəlxalq xarakterini, gəmilərin bir-biri ilə və gəmi ilə sahil arasında etibarlı nitq ünsiyyətinin mühümlüyünü, çoxmilli heyətlərdən istifadənin artdığını nəzərə alaraq və qəza hallarında heyət üzvlərinin sənişinlərlə ünsiyyətdə ola bilmələrinə qayğı göstərərək, dənizdə ünsiyyət üçün ümumi bir dilin qəbulu mühüm məlumat verməkdə insan səhvindən yaranan riski azaltmaq yolu ilə təhükəsizlik praktikası üçün imkan yaradacaqdır.

7 Hər yerdə olmasa da, hamı tərəfindən qəbul edilmiş praktikada ingilis dili dənizdə təhlükəsizliyin məqsədləri üçün getdikcə standart ünsiyyət dilinə çevrilməkdədir, bu, qismən Standart dəniz naviqasiya lüğət-danışiq kitabçasının, BDT-nin dəyişdirdiyi Dənizdə ünsiyyət üçün standart cümlələrin istifadəsi nəticəsində mümkün olmuşdur.

8 Administrasiyalar dənizçilərin dəniz terminlərinə və hallarına xüsusi diqqət yetirməklə, heç olmasa, ingilis dilinin sadə söz ehtiyatından istifadə etmək imkanına malik olmalarını təmin etməyin üstünlüyünü nəzərə almalıdırlar.

Bölmə B-VI/2

Xilasedici qayıq və sallar, növbətçi qayıq və sürətli növbətçi qayıqlar üzrə mütəxəssislərin sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

1 Hazırlığa başlamazdan əvvəl namizəd sağlamlığının vəziyyətinə, xüsusilə görmə və eşitmə qabiliyyətinə münasibətdə tələblərə cavab verməlidir.

2 Hazırlıq Dənizdə insan həyatının mühafizəsi haqqında düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Konvensiyanın (SOLAS) müddəalarına müvafiq olmalıdır.

3 Tərəflər A-VI/2 bölməsinin 6.1.2, 6.1.3, 6.1.4, 6.2.1 və 12.1.5 bəndlərində müəyyən edilən sahələr üzrə A-VI/2-1 nömrəli cədvəl ilə bacarıqlara dair tələb edilən standartlara nail olmaq üçün gəmilərdə həyata keçirilən hazırlıqları və əldə edilən təcrübəni də (məsələn, məşqlərdə iştirak etmək) qəbul edə bilər. Administrasiyalar bu sahələr üzrə gəmidə həyata keçirilən hazırlıqların yalnız əlverişli hava şəraitində və dəniz limanlarının qaydalarına uyğun olaraq həyata keçirilməsini nəzərə almalıdır.

Bölmə B-VI/3

Geniş proqram üzrə yanğınla mübarizə hazırlığına dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə B-VI/4

İlk tibbi yardımın göstərilməsi və tibbi qulluq üzrə tələblərə dair təlimat

A-VI/4-1 nömrəli cədvəlin 1-ci sütununda gəmidə ilk tibbi yardımın göstərilməsi üzrə sadalanan tapşırıq, vəzifə və öhdəliklərin icrasının həvalə edildiyi dənizçilər üçün hazırlıq proqramlarında yenilənmiş Gəmilər üçün Beynəlxalq Tibbi Təlimat müvafiq qaydada nəzərə alınmalıdır.

Bölmə B-VI/5

Gəmi mühafizəsi üzrə məsul şəxslərin hazırlığı və sertifikatlaşdırılmasına dair təlimat

1 Hazırlıq "Gəmi və Liman Vasitələrinin Mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Məcəllə"nin və Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair düzəlişlər edilmiş Beynəlxalq Konvensiyanın müddəalarına uyğun olmalıdır*.

* Kursların hazırlanmasında BDT-nin Model Kurslarından istifadə edilə bilər

2 Hazırlığı bitirdikdən sonra, gəmi mühafizəsi üzrə məsul şəxs, gəmi və ya liman vasitələrinin mühafizəsinə dair müvafiq məlumatları düzgün şəkildə şərh etmək və ötürmək məqsədilə ingilis dili üzrə adekvat biliklərə malik olmalıdır.

3 Təxirəsalınmaz hallarda, gəmi mühafizəsi üzrə məsul şəxs kimi ixtisas sertifikatına malik olan şəxs müvəqqəti olaraq vəzifələrini icra edə bilmədikdə, Administrasiya mühafizə üzrə xüsusi vəzifə və öhdəliklərə malik olan, eləcə də gəmi mühafizə planı haqqında anlayışı olan dənizçilərə gəmi mühafizəsi üzrə məsul şəxs qismində xidmət etmələrinə, həmçinin hansının çox olduğundan asılı olaraq, növbəti limanadək və ya 30 təqvim günündən çox olmayan müddətə, gəmi mühafizəsi üzrə məsul şəxsin bütün vəzifə və öhdəliklərini icra etmələrinə icazə verə bilər. Şirkət mümkün qədər tez bir zamanda növbəti limanın səlahiyyətli qurumunu tətbiq edilən tədbirlər barədə məlumatlandırılmalıdır.

Bölmə B-VI/6

Bütün dənizçilərin gəmi mühafizəsinə dair hazırlıqları və təlimatlandırılmalarına dair rəhbərlik

İlkin tanışlıq və mühafizə üzrə maarifləndirmə

1 Dənizçilər və gəmi heyəti mühafizə üzrə ekspert deyillər və Konvensiyanın və bu Məcəllənin məqsədi onları mühafizə üzrə mütəxəssis etmək deyil.

2 Dənizçilər və gəmi heyəti təyin edilmiş vəzifələri icra etmək, o cümlədən dəniz təhlükəsizliyinin gücləndirilməsinə kollektiv şəkildə töhfə vermək üçün tələb edilən bilikləri əldə etmək məqsədilə mühafizə üzrə adekvat hazırlıq və ya təlimatlandırma və ilkin hazırlıq keçməlidirlər.

3 Mühafizə üzrə təyin edilmiş vəzifələrə malik olmayan dənizçilər öz karyeraları ərzində ən azı bir dəfə A-VI/6 bölməsində nəzərdə tutulan mühafizə üzrə maarifləndirmə hazırlığı və ya təlimatlandırma keçməlidirlər. Dənizçi və ya gəmi heyəti VI/6 qaydasının tələblərinə əsasən mühafizə üzrə maarifləndirməyə dair tələblərə cavab verdiyi və Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin (İSPS) tələblərinə əsasən məşqlərdə və təlimlərdə iştirak etdiyi təqdirdə, bu hazırlıq üzrə ixtisasartırmaya və ya eitbarlılıq müddətinin uzadılmasına zərurət yoxdur.

Mühafizə üzrə təyin edilmiş vəzifələrə malik dənizçilər

4 A-VI/6 bölməsində nəzərdə tutulan “mühafizə üzrə təyin edilmiş vəzifələr” ifadəsi, gəmi mühafizə planına müvafiq olaraq mühafizə üzrə xüsusi vəzifə və öhdəliklərə malik olmağı bildirir.

5 Mühafizə üzrə təyin edilmiş vəzifələrə malik dənizçilər öz karyeraları ərzində ən azı bir dəfə A-VI/6 bölməsində nəzərdə tutulan hazırlığı keçməlidirlər. Dənizçi və ya gəmi heyəti VI/6 qaydasının tələblərinə əsasən mühafizə üzrə maarifləndirməyə dair tələblərə cavab verdiyi və Gəmi və liman vasitələrinin mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Məcəllənin (İSPS) tələblərinə əsasən məşqlərdə və təlimlərdə iştirak etdiyi təqdirdə, bu hazırlıq üzrə ixtisasartırmaya və ya eitbarlılıq müddətinin uzadılmasına zərurət yoxdur.

6 A-VI/6 bölməsinə uyğun olaraq "mühafizə üzrə maarifləndirmə hazırlığı"na tədris edən şəxslərin I/6 qaydasının və yaxud A-I/6 bölməsinin tələblərinə cavab vermələri tələb edilmir.

7 Təxirəsalınmaz hallarda, gəmi mühafizəsi üzrə vəzifələrin, mühafizə üzrə təyin edilmiş vəzifələrin icrası üzrə ixtisaslaşmış şəxs tərəfindən həyata keçirilməsi tələb edildikdə, lakin həmin şəxs müvəqqəti olaraq vəzifələrini icra edə bilmədikdə, Administrasiya mühafizə üzrə təyin edilmiş vəzifə və öhdəliklərə malik olmayan, lakin gəmi mühafizə planı haqqında anlayışı olan dənizçilərə mühafizəsi üzrə təyin edilmiş vəzifə və öhdəlikləri, hansının çox olduğundan asılı olaraq, növbəti limanadək və ya 30 təqvim günündən çox olmayan müddətə icra etmələrinə icazə verə bilər.

FƏSİL VII

ALTERNATİV SERTİFİKATLAŞDIRILMAĞA DAİR TƏLİMAT

Bölmə B-VII/1

Alternativ sertifikatların verilməsinə dair rəhbərlik

(Müddəalar yoxdur)

Bölmə B-VII/2

Göyertə və maşın şöbəsi üzrə birləşdirilmiş xüsusi hazırlıq proqramları üzrə təlimat

- 1 Hər bir tərəf göyertə və maşın şöbəsi üzrə birləşdirilmiş xüsusi hazırlıq proqramlarının aşağıdakı qaydada təmin etməlidir:
  - .1 Təsdiq edilmiş hazırlıq proqramı əsasında həyata keçirilməsini;
  - .2 Sahildə dənizçilik üzrə təlim-tədris müəssisələrində və/və ya təsdiq edilmiş tədris gəmisində keçirilməsini;
  - .3 Hazırlıq üzrə təsdiq edilmiş qeydiyyat kitabçası əsasında sənədləşdirilməsini.

Bölmə B-VII/3

Alternativ sertifikatların verilməsini müəyyənləşdirən prinsiplərə dair təlimat

(Müddəalar yoxdur)

FƏSİL VIII

NÖVBƏ ÇƏKMƏYƏ DAİR TƏLİMAT

Bölmə B-VIII/1

Xidməti vəzifələrin icrasına yararlığa dair təlimat

Yorğunluğun qarşısını almaq

- 1 İstirahət müddətinə olan tələbləri gözləyərkən “qeyri-adi istismar şəraiti” termini gəmidə yalnız mühüm işləri bildirən kimi izah olunmalıdır, hansıları ki təhlükəsizlik baxımından və ya ətraf mühitin qorunması məqsədi ilə təxirə salmaq olmaz, yaxud məntiqlə səfərin əvvəlində qabaqcadan görmək mümkün olmazdı.
- 2 Yorğunluğun hamı tərəfindən qəbul edilmiş texniki anlayışının olmamasına baxmayaraq, gəmi əməliyyatları ilə bağlı olan hər bir şəxs, yorğunluğun yaranmasına səbəb ola biləcək, o cümlədən Təşkilatın* müəyyənləşdirdikləri ilə məhdudlaşmayan amillərə hazır olmalı, həmçinin gəminin istismarı haqqında qərarlar qəbul edərkən onları nəzərə almalıdır.
- 3 VIII/1 qaydasını tətbiq edərkən aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır:
  - .1 yorğunluğun qarşısını almaq üçün nəzərdə tutulmuş müddəalar təmin etməlidir ki, həddən artıq və ya şərait ilə bağlı iş vaxtından artıq saatlarda iş görülməsin. Xüsusən də, A- VIII/1 bölməsində qeyd edilmiş minimal istirahət vaxtları elə başa düşülməməlidir ki, bütün vaxtlarda növbə çəkmək və ya başqa işlər görmək olar;
  - .2 məzuniyyətlərin tezliyi və müddətləri, habelə əvəzi ödənmə kimi məzuniyyətin verilməsi vaxt getdikcə artan yorğunluğun qarşısını alan maddi amillərdir;
  - .3 müddəalar qısa dəniz səfərlərində məşğul olan gəmilər üçün dəyişə bilər, bu şərtlə ki, təhlükəsizlik üçün xüsusi tədbirlər həyata keçirilmiş və qurğular işə salınmışdır.
- 4 A-VIII/1 bölmənin 9-cu bəndi ilə nəzərdə tutulan istisnalar, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının 1996-cı il tarixli 180 nömrəli Dənizçilərin İş vaxtı və Gəminin heyət üzvlərinin müəyyən edilməsi haqqında Konvensiyasında və ya qüvvəyə mindikdən sonra 2006-cı il tarixli Dəniz Əməyə dair Konvensiyada nəzərdə tutulan istisnalar kimi izah olunmalıdır. İstisnaların tətbiq olduğu şərtləri Tərəflər müəyyən etməlidirlər.
- 5 Dənizdə baş vermiş qəzaların təhqiqi nəticəsində əldə olunan məlumatlar əsasında Administrasiyalar daima yorğunluğun qarşısını almağa münasibətdə öz müddəalarını təhlil etməlidirlər.

Narkotik vasitələrdən və alkoqoldan sui-istifadənin qarşısının alınması

- 6 Narkotik vasitələrdən və alkoqoldan sui-istifadə dənizçinin sağlamlığına və növbəçəkme və ya dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi, çirkləndirilmənin qarşısının alınması və təhlükəsizlik üzrə müəyyən edilən vəzifələri icra etmək qabiliyyətinə bilavasitə təsir edir. Vəzifələrini icra etmək qabiliyyəti bərpa olunanadək, narkotik vasitələrin və alkoqolun təsiri altında olan dənizçilərin növbəçəkməyə və ya dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi, çirkləndirilmənin qarşısının alınması və təhlükəsizlik üzrə müəyyən edilən vəzifələri icra etməsinə icazə verilməməlidir.
- 7 Administrasiyalar növbəçəkən heyət üzvlərinin, eləcə də dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyi, çirkləndirilmənin qarşısının alınması və təhlükəsizlik üzrə müəyyən edilən vəzifələrini icra edən şəxslərin bacarıqlarını zəiflədən alkoloqol və narkotik vasitələrin qarşısını almaq üçün adekvat tədbirlər həyata keçirməli və aşağıdakıları nəzərə alan lazımi yoxlama proqramları təşkil etməlidir:
  - .1 Narkotik vasitələrdən və alkoqoldan sui-istifadəni müəyyənləşdirməlidir;

* BDT-nin Assambleyasının A.772(18) nömrəli qıtnaməsinin Gəmi heyətinin komplektləşdirilməsi və təhlükəsizlik haqqında əlavəsinin 2-4.4.1, həmçinin Yorğunluğun azaldılması və idarə edilməsi haqqında MSC/Circ.1014 nömrəli sirkulyara baxın.

- .2 Aidiyyəti şəxslərin ləyaqətinə, şəxsi toxunulmazlığına, məxfiliyinə və əsas hüquqlarına hörmət etməlidir;
- .3 Müvafiq beynəlxalq təlimatları nəzərə almalıdır.
- 8 Şirkətlərə narkotik vasitələrdən və alkoqoldan sui-istifadənin qarşısını alan aydın yazılı siyasətin tətbiqi, o cümlədən ya şirkətin keyfiyyətin idarəedilməsi sistemində daxil edilməklə, və yaxud dənizçilərə müvafiq məlumatın verilməsi və biliklərinin artırılması üsulları ilə növbəçəkmə heyətinin üzvü kimi xidmətə çıxmazdan 4 saat əvvəl alkoqol qəbul etməyin qadağan edilməsini nəzərə almaları tövsiyə olunur.
- 9 Narkotik vasitələrdən və alkoqoldan sui-istifadənin qarşısının alınması üzrə proqram hazırlayan şəxslər Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Dəniz nəqliyyatı sahəsində narkotik vasitələri və alkoqolu qadağan edən proqramlar (Planlaşdırma aparən şəxslər üçün Təlimat)* üzrə nəşrini, olduğu təqdirdə yeni nüsxəsini nəzərə almalıdırlar.

Bölmə B-VIII/2

Növbə çəkmənin təşkilinə və prinsiplərinə dair təlimat

1 Sonrakı istismar rəhbərliyi şirkətlər, kapitanlar və komandir heyətinin növbə çəkən şəxsləri tərəfindən nəzərə alınmalıdır:

HİSSƏ 1 - SERTİFİKATLAŞDIRMA ÜZRƏ TƏLİMAT

(Müddəalar yoxdur)

HİSSƏ 2 - SƏFƏRİN PLANLAŞDIRILMASINA DAİR TƏLİMAT

(Müddəalar yoxdur)

HİSSƏ 3 - DƏNİZDƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏ ÜZRƏ ÜMUMİ PRİNSİPLƏR

(Müddəalar yoxdur)

HİSSƏ 4 –DƏNİZDƏ NÖVBƏÇƏKMƏ ÜZRƏ TƏLİMAT

HİSSƏ 4-1 - HƏRƏKƏTDƏ NÖVBƏ ÇƏKMƏ ÜZRƏ RƏHBƏRLİK

Giriş

2 Xüsusi tip, habelə zərərli, təhlükəli, zəhərli və ya yüksək alovlanma qabiliyyətinə malik yüklər daşıyan gəmilər üçün konkret təlimat zəruri ola bilər. Kapitan istismar təlimatını müvafiq olaraq təmin etməlidir.

3 Vacibdir ki, kapitanın növbə üzrə köməkçiləri xidməti vəzifələrinin səmərəli icrasının dənizdə insan həyatının mühafizəsi, mühafizə və əmlakın qorunması, habelə dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün lazım olduğunu başa düşsünlər.

Lövbər dayanacaqlarında olan gəmidə növbəçəkmə

4 DHDNÇ dair Məcəllənin VIII fəslinin, A-VIII/2 bölməsinin, 4-1 hissəsinin, 51-ci bəndinə əsasən mühafizə olunmayan lövbər dayanacağında, xarici reyddə və ya faktiki olaraq "dənizdə" hesab edilən hər gəminin kapitanı, növbəçəkmənin daimi təhlükəsizliyini təmin

---

* Bu Təlimatın III Əlavəsinə "Dəniz nəqliyyatı sahəsində narkotik vasitələrin və alkoqolun yoxlanılması üzrə bynəlxalq səviyyədə tətbiq edilən prosedurlara dair əsas prinsiplər" daxildir. Bu əsas prinsiplər Dənizçilərin Sağlamlığı üzrə (may, 1993) Beynəlxalq Əmək Təşkilatı və Dünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən birgə qəbul edilmişdir.

etmək məqsədilə növbəçəkmənin təşkilinin adekvatlığını təmin etməlidir. Göyertə heyətinin üzvü lövbər dayanacağında növbəçəkmənin təhlükəsizliyi üzrə daima cavabdehdir.

5 Növbəçəkmənin təşkili zamanı və gəminin təhlükəsizliyi və mühafizəsi, gənz mühitinin mühafizəsi ilə uyğunluğu təmin edərkən, gəmi kapitanı aşağıdakı şərait və şərtləri nəzərə almalıdır:

- .1 Görmə və eşitmə qabiliyyəti, eləcə də digər vasitələrlə daimi sayıqlığın təmin edilməsi;
- .2 Gəmi-gəmi və gəmi-sahil kommunikasiyası üzrə tələblər;
- .3 Üstünlük təşkil edən hava, hidrometeoroloji, buzluq və cərəyan şərtləri;
- .4 Gəminin mövqeyinə daimi olaraq nəzarət etmək zərurəti;
- .5 Lövbər dayanacaqlarının mahiyyəti, ölçüsü və xüsusiyyətləri;
- .6 Gəmilərin hərəkətinin vəziyyəti;
- .7 Gəminin mühafizəsinə təsir edə biləcək hallar;
- .8 Yükləmə və boşaltma əməliyyatları;
- .9 Təxirəsalınmaz hallar üzrə növbə çəkmək üçün heyət üzvlərinin müəyyən edilməsi; və
- .10 Gəmi kapitanının xıbrıdar edilməsi və mühərrikin hazır vəziyyətdə saxlanması.

9 Radio reqlamentdə də fəlakət signalının yalnız gəminin kapitanı və ya gəmi üzrə cavabdeh olan digər şəxsin əmri əsasında göndərilməsi tələb edilir.

HİSSƏ 4-2 - MAŞIN ŞÖBƏSİNDƏ NÖVBƏNİN ÇƏKİLMƏSİ ÜZRƏ TƏLİMAT

6 Xüsusi rəhbərlik baş mühərrik qurğuları və ya yardımçı avadanlığı xüsusi tipə məxsus olan, habelə təhlükəli, zəhərli və ya alovlanan materiallar daşıyan, yaxud başqa xüsusi tip yük daşıyan gəmilər üçün lazım ola bilər. Baş mexanik müvafiq olaraq bu istismar rəhbərliyini təmin etməlidir.

7 Vacibdir ki, növbə üzrə mexaniklər xidməti vəzifələrinin səmərəli icrasının dənizdə insan həyatının mühafizəsi və əmlakın qorunması, habelə dəniz mühitinin çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün lazım olduğunu başa düşsünlər.

8 Növbəyə çıxan mexanik növbə çəkmək üzrə öhdəlikləri öz üzərinə götürməzdən əvvəl:

- .1 insan həyatının təhlükəli və ya zəhərli mühitdə təhlükəsizliyi üçün nəzərdə tutulmuş avadanlığın yerləşməsi və ondan istifadə ilə tanış olmalıdır;
- .2 ilk tibbi yardım göstərmək üçün materialların, xüsusilə yanığı sağaltmaq üçün tələb edilənlərin əldə olduğuna əmin olmalıdır;
- .3 limanda olan zaman gəmi etibarlı surətdə lövbərdə dayandıqda və ya körpüyə bağlı olduqda, xəbərdar olmalıdır:
  - .1 yüklə bağlı fəaliyyət, texniki xidmət və təmir üzrə funksiyaların vəziyyəti, növbə çəkilməsinə təsir göstərən başqa əməliyyatlar barədə; və
  - .2 sərnişinlər və ya heyət üçün nəzərdə tutulmuş yerlərə xidmətlərin göstərilməsi, yük əməliyyatları üçün istifadə edilən yardımçı mexanizmlər, suyun verilməsi və işlənmiş qazları çəkmək üçün sistemlər barədə.

HİSSƏ 4-3 RADİONÖVBƏNİN ÇƏKİLMƏSİ ÜZRƏ TƏLİMAT

Ümumi müddəalar

9 Radioreqlament əlavə olaraq tələb edir ki, hər bir gəmi radiostansiyası lisenziyaya malik olsun, yalnız kapitanın və ya gəmiyə görə məsuliyyətli olan digər bir şəxsin rəhbərliyi altında olsun və ancaq lazımi surətdə ixtisas almış heyət üzvlərinin nəzarəti altında istismar edilsin.

10 Kapitan nəzərə almalıdır ki, fəlakət haqqında xəbər vermək kimi üzərində məsuliyyət olan bütün heyət üzvləri təlimatlandırılmalıdırlar, gəmidəki radio avadanlığını I/14 qaydasının

1.5-ci bəndi ilə tələb olunduğu kimi bilməli və lazımı surətdə istismar etməyi bacarmalıdırlar. Fövqəladə hadisə haqqında xəbərdarlıq gəmi və ya radiostansiyanın növbə curnalına yazılır.

Növbənin çəkilməsi

11 Radionövbənin çəkilməsinə dair tələblərə əlavə olaraq, hər bir dəniz gəmisinin kapitanı təmin etməlidir ki:

- .1 gəmi radiostansiyası lazımı şəkildə ümumi radiorabitə əlaqəsi yaratmaq məqsədi ilə komplektləşdirilmiş olsun, xüsusilə də ictimai korrespondensiya ilə, onu yerinə yetirməyə səlahiyyətin verildiyi şəxslərin xidməti vəzifələri ilə əlaqədar yaranan gərginliyi nəzərə almaqla;
- .2 gəminin bortunda olan radio avadanlıq və əgər onlar quraşdırılmışsa, ehtiyat enerji mənbələri daima işçi vəziyyətində saxlanılmalıdır.

12 Radio avadanlığın fəlakət zamanı və təhlükəsizliyin təmin olunması proseduraları üçün lazımı təlimatlar və məlumat vaxtaşırı heyətin bütün müvafiq üzvlərinə o şəxs tərəfindən verilməlidir ki, siqnallar üzrə siyahıya uyğun olaraq, onun əsas xidməti vəzifəsi qəza zamanı radiorabitəyə görə məsuliyyətdir. Təlimatlandırma faktı radiostansiyanın növbə curnalına qeyd edilməlidir.

13 Dənizdə insan həyatının mühafizəsinə dair 1974-cü il Konvensiyasının şamil edildiyi hər bir gəminin kapitanı tələb etməlidir ki, radio növbə Radioreqlamenti nəzərə almaqla Administrasiyanın müəyyənləşdirdiyi kimi lazımı surətdə aparılsın.

İstismar hissəsi

14 Səfərə çıxmazdan əvvəl, fəlakət zamanı radiorabitəyə görə məsuliyyət daşıyan radiooperator təmin etməlidir:

- .1 fəlakət və təhlükəsizlik hallarında istifadə olunan bütün radio avadanlıq və ehtiyat enerji mənbələri səmərəli işlək vəziyyətində olmalıdır və bu radiostansiyanın növbə curnalına qeyd edilməlidir;
- .2 beynəlxalq sazişlərlə tələb olunan bütün sənədləri, gəmi radiostansiyalarına göndərilən məlumatları və Administarasiya tərəfindən tələb olunan əlavə sənədləri və onların sonuncu əlavələrə müvafiq olaraq təshih olunmalarını, hər hansı bir qeyri-uyğunluq barədə kapitana xəbər verilməlidir;
- .3 radiorubkada saat əqrəbləri vaxtın yoxlama siqnallarına müvafiq olaraq qoyulmalıdır;
- .4 antenalar düzgün qurulmalı, zədəsiz olmalı və lazımı şəkildə birləşdirilməlidir; və
- .5 praktiki cəhətdən bu nə qədər mümkündürsə, üzmə rayonu üçün adi meteoroloji və naviqasiya xəbərdarlıqları başqa rayonlar üçün olan məlumatlarla birlikdə, kapitanın tələbinə uyğun olaraq, yeniləndirilməli və belə məlumatlar kapitana verilməlidir.

15 Növbə çəkən radio-operator səfərə çıxarkən və stansiyanı açarkən:

- .1 müvafiq qəza tezliklərində mümkün ola biləcək qəza siqnallarını aşkar etmək məqsədi ilə efirə qulaq asmalıdır; və
- .2 yerli sahil stansiyasına və ümumi radiomübadilənin mümkün olduğu başqa müvafiq sahil stansiyalarına məlumat verməlidir (gəminin adı, olduğu yer, təyinat limanı və sairə).

16 stansiya açıq olduqda növbə radiooperatoru aşağıda göstərilənləri etməlidir:

- .1 gün ərzində bir dəfədən az olmayaraq, radiorubkada saatı standart vaxtı yoxlama siqnalları üzrə yoxlamaq;
- .2 sahil radiostansiyasının xidmət göstərdiyi zonaya daxil olub-çıxarkən, radiorabitənin mümkün olduğu sahil stansiyasına məlumat göndərmək; və

.3 gəmi əlaqə sistemlərinə uyğun olaraq kapitanın göstərişlərinə müvafiq xəbərlər vermək.

17 Fəlakətə görə məsuliyyətli olan radiooperator dənizdə olarkən radio avadanlığın lazım olduğu kimi işləməsinə əmin olmalıdır:

.1 fəlakət zamanı və təhlükəsizliyi təmin etmək üçün əlaqəni təmin edən radio avadanlığı həftədə heç olmasa bir dəfə rəqəmli seçici çağırışla, sınaq çağırışı ilə yoxlanılmalıdır; və

.2 fəlakət zamanı və təhlükəsizliyi təmin etmək üçün istifadə olunan radio avadanlığı gün ərzində, heç olmasa bir dəfə signal buraxılmadan yoxlanılmalıdır.

Bu yoxlamaların nəticələri radiostansiyanın növbə curnalına qeyd olunmalıdır.

18 Ümumi təyinatlı radorabitənin tapşırıldığı radiooperator səmərəli növbəni elə tezliklərdə saxladır ki, bu tezliklərdə rabitə, ehtimal ki, gəminin sahil stansiyalarına münasibətdə olduğu yerə və radiomübadilənin mümkün olduğu sahil radiostansiyalarına diqqət yetirməklə həyata keçiriləcəkdir. Radiomübadilə apararkən, radiooperatorlar Beynəlxalq Telekommunikasiya Birliyinin müvafiq tövsiyələrinə əməl etməlidirlər.

19 Limana daxil olduqdan sonra stansiyanı bağlayarkən, növbə operatoru yerli sahil stansiyasına və rabitənin saxlandığı digər sahil stansiyalarına gəminin gəlməsi və stansiyanın işinin dayandırılması barədə məlumat verməlidir.

20 Stansiyanı bağlayarkən, fəlakət zamanı radorabitəyə görə məsuliyyətli olan radiooperator:

.1 ötürücü antenaların yerlə birləşdirilməsini təmin etməlidir; və

.2 ehtiyat enerji mənbələrinin kifayət qədər yüklənməsini yoxlamalıdır.

Fəlakət haqqında xəbərin verilməsi və proseduralar

21 Fəlakət haqqında xəbərdarlıq və ya fəlakət signalı bütün başqa verilişlər qarşısında mütləq birinciliyə malikdir. Bütün stansiyalar belə signal alan kimi, Radorabitə signalına müvafiq olaraq, dərhal fəlakət zamanı radiomübadiləyə maneə yarada biləcək bütün verilişləri dayandırmalıdırlar.

22 Əgər fəlakətə öz gəmisi uğrayırsa, fəlakət zamanı radorabitəyə görə məsuliyyətli olan radiooperator dərhal Radioreqlamentinin proseduralarının və müvafiq Beynəlxalq Telekommunikasiya Birliyinin Radiokommunikasiya sektorunun tövsiyələrinin icrasına görə məsuliyyəti öz üzərinə götürür.

23 Fəlakət haqqında xəbər aldıqda:

.1 növbətçi radiooperator bu barədə kapitana və əgər lazımdırsa, fəlakət zamanı məsuliyyət daşıyan radiooperatora məlumat verməlidir; və

.2 fəlakət zamanı məsuliyyət daşıyan radiooperator yaranmış vəziyyəti qiymətləndirməli və dərhal Radioreqlamentinin proseduralarının və müvafiq Beynəlxalq Telekommunikasiya Birliyinin Radiokommunikasiya sektorunun tövsiyələrinin icrasına görə məsuliyyəti öz üzərinə götürməlidir.

Təxirəsalınmaz məlumatlar

24 Əgər təxirəsalınmaz məlumatlar öz gəmisinə aiddirsə, fəlakət zamanı məsuliyyət daşıyan radiooperator dərhal Radioreqlamentinin proseduralarının və müvafiq Beynəlxalq Telekommunikasiya Birliyinin Radiokommunikasiya sektorunun tövsiyələrinin icrasına görə məsuliyyəti öz üzərinə götürməlidir.

25 Tibbi məsləhətlərə dair radorabitənin bağlandığı halda, fəlakət zamanı məsuliyyət daşıyan radiooperator Radioreqlamentinin proseduralarını yerinə yetirməli və müvafiq

beynəlxalq sənədlərdə dərc olunmuş şərtləri (bax. bənd 14.2) və ya rabitə peyki xidməti ilə təchiz edən qeyd-şərtlərini gözləməlidir.

26 12 avqust 1949-cu il Cenevrə konvensiyasının əlavə edilən və beynəlxalq silahlı toqquşma qurbanlarının qorunması haqqında Protokolunda müəyyənləşdirilən qaydada, (Protokol 1) tibbi nəqliyata dair radiorabitenin bağlandığı halda, fəlakət zamanı radiokommunikasiya üzrə bilavasitə məsuliyyət daşıyan radiooperator Radioreqlamentinin proseduralarına əməl etməlidir.

27 Təxirəsalınmaz məlumat alan növbətçi radiooperator bu barədə kapitana və əgər lazımdırsa, fəlakət zamanı radiokommunikasiya üzrə bilavasitə məsuliyyət daşıyan radiooperatora məlumat verməlidir.

Təhlükəsizliyə dair məlumatlar

28 Əgər təhlükəsizliyə dair məlumat ötürmək lazımdırsa, kapitan və növbətçi radiooperator Radiorabitə reqlamenti proseduralarını icra etməlidirlər.

29 Təhlükəsizliyə dair məlumat alan növbətçi radiooperator onun məzmununu yazmalı və kapitanın təlimatlarına uyğun hərəkət etməlidir.

30 "Kapitan körpüsü - kapitan körpüsü" rabitəsi 13 UQD (ultraqısa dalğa) kanalında saxlanılmalıdır. "Kapitan körpüsü - kapitan körpüsü" rabitəsi Radioreqlamentdə "Dəniz üçgüçlüyünü Təhlükəsizliyi üzrə gəmilərarası kommunikasiya rabitəsi kimi qeyd olunmuşdur.

Radiostansiyanın növbətçi curnalının aparılma qaydası

31 Curnala əlavə qeydlər 10,12, 14, 17 və 33-cü bəndlərə müvafiq olaraq daxil edilir.

32 İcazənin verilmədiyi ötürmələr və zərərli müdaxilə halları, əgər mümkündürsə, eyniləşdirilməli, curnala qeyd olunmalı və Radiorabitə reqlamentinə müvafiq olaraq, radiostansiyanın növbətçi curnalından çıxarıla birlikdə Administrasiyanın nəzərinə çatdırılmalıdır.

Qidalandırma batareyalarına texniki xidmət

33 Radioqurğunun hər hansı bir hissəsi üçün enerji mənbəyini təmin edən batareyalar, arasıkəsilmədən elektrik enerjisi vermək üçün nəzərdə tutulanlar da daxil edilməklə, fəlakət zamanı məsuliyyət daşıyan radiooperatora həvalə edilir və batareyalar:

- .1 hər gün yük altında və onsuz yoxlanılmalıdır və əgər lazımdırsa, tam yüklənməlidir;
- .2 həftədə bir dəfə hidrometrin vasitəsi ilə yoxlanılmalıdır, əgər praktiki cəhətdən bu mümkündürsə və ya əgər hidrometrdən istifadə etmək olmazsa, münasib yolla yük üçün yoxlanılmalıdır; və
- .3 ayda bir dəfə hər bir batareya və onun birləşmələri təhlükəsizlik üçün, habelə batareyaların vəziyyəti və onların yerləşdirilməsi yoxlanılmalıdır.

Bu yoxlamaların nəticələri radiostansiyanın növbətçi curnalına qeyd edilməlidir.

HİSSƏ 5 LİMANDA NÖVBƏNİN ÇƏKİLMƏSİNƏ DAİR TƏLİMAT

(Müddəalar yoxdur)

